

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ»

**Καθημερινότητα και συμμετοχή στα κοινά στην κοινωνία
των δικτύων**

Μια εμπειρική έρευνα

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αλιόνα Τατάροβα

Αθήνα, 2017

Τριμελής Επιτροπή

Ελισάβετ Χαϊντενράιχ, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπουσα)

Περσεφόνη Ζέρη, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Χρυσάνθη Αυλάμη, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Αλιόνα Τατάροβα, 2017

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση πτυχιακής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Στη μητέρα μου, Άννα

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί το επιστέγασμα μιας ειλικρινούς, εμποτισμένης με επιστημονική περιέργεια, προσπάθειάς μου να προσεγγίσω τα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα διατυπώσω τις θερμές μου ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτρια της διπλωματικής μου εργασίας κα. Ελισάβετ Χαϊντενράιχ, για την υπομονή, την πολύτιμη καθοδήγηση και την έμπρακτη υποστήριξή της στην υλοποίηση αυτής της προσπάθειας.

Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω, τον μέντορά μου, και οικογενειακό φίλο Θεόδωρο Ζαρέτο για την παρουσία του και τη βοήθειά του σε όλα μου τα ακαδημαϊκά βήματα.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω ολόψυχα την καλύτερή μου φίλη Αθηνά, για την ηθική της συμπαράσταση και στήριξη, που όπως πάντα, σε αυτή τη δύσκολη στιγμή της συγγραφής, μου υπενθύμιζε να πιστεύω στον εαυτό μου. Όπως και τον φίλο μου Πολυχρόνη, για τις πάντα εύστοχες παρατηρήσεις του.

Το μεγαλύτερο όμως ευχαριστώ το οφείλω στη μητέρα μου Άννα, για την ηθική και υλική στήριξη που μου έχει προσφέρει όλα αυτά τα χρόνια, για την αμέριστη αγάπη της και την ενθάρρυνσή της, χωρίς την οποία δεν θα έφτανα ως εδώ.

Περιεχόμενα

Τόμος Α

Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο πρώτο Η κοινωνία των δικτύων.....	12
1.1. Η οικονομία στην κοινωνία των δικτύων.....	12
1.1.1. Το τέλος μιας εποχής.....	12
1.1.2. Γνώση - Πληροφορία- Ιδιοκτησία.....	14
1.1.3. Σε αέναη επιτάχυνση.....	16
1.1.4. Εργασία και δυνητικοποίηση.....	16
1.2. Η διαμεσολαβημένη καθημερινότητα	18
1.2.1. Ενημέρωση.....	18
1.3. Το κράτος και η κοινωνία των δικτύων.....	20
1.3.1. Προς ένα κράτος χωρίς σύνορα.....	20
1.3.2. Πολίτης και κράτος.....	22
Κεφάλαιο δεύτερο Ερευνητικό ερώτημα και μεθοδολογία έρευνας.....	28
2.1. Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα	28
2.2. Η επιλογή της μεθοδολογίας	29
2.3. Ο οδηγός συνέντευξης και η αιτιολόγησή του.....	30
2.3.1. Ο οδηγός συνέντευξης.....	30
2.3.2. Η αιτιολόγηση των θεματικών ενοτήτων.....	35
2.4. Η διεξαγωγή της εμπειρικής έρευνας.....	43

Κεφάλαιο τρίτο Τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας	45
3.1. Ο οδηγός αξιολόγησης των ποιοτικών συνεντεύξεων.....	45
3.2. Προς μια τυποποίηση: Τρεις παραδειγματικές περιπτώσεις.....	48
3.2.1. Ο δικτυωμένος.....	48
3.2.2. Ο διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο.....	57
3.2.3. Ο κρατών απόσταση ασφαλείας.....	64
3.3. Σύγκριση των τυποποιημένων ομάδων.....	70
Κεφάλαιο τέταρτο Σύγκριση των τύπων και συζήτηση.....	79
Πηγές-Βιβλιογραφία.....	83

Τόμος Β

Παράρτημα.....	250 σελ.
----------------	----------

Περίληψη

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο βιώνουν οι άνθρωποι τις συνυπάρχουσες συνθήκες της κοινωνίας των δικτύων καθώς και της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Για την επίτευξη αυτού του στόχου πραγματοποιήθηκε μια εμπειρική έρευνα, με χρήση ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας προέκυψαν τρεις τυποποιημένες ομάδες, «Ο δικτυωμένος», «Ο διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο» και «Ο κρατών απόσταση ασφαλείας». Από τη σύγκριση των ομάδων μεταξύ τους αποκαλύπτεται πως υπάρχει μια σχέση μεταξύ των χρήσεων των ψηφιακών μέσων και των σχετικών αντιλήψεων από τη μια μεριά και των στάσεων και απόψεων που αφορούν την παγκόσμια διασύνδεση και τη λειτουργία της δημοκρατίας σήμερα από την άλλη.

Λέξεις-κλειδιά: Κοινωνία των δικτύων, ψηφιακά μέσα, παγκοσμιοποίηση, δημοκρατία, συμμετοχή στα κοινά

Abstract

The aim of this thesis is to examine the way people experience the coexisting conditions of representative democracy and network society. To achieve this goal, empirical research was conducted, using semi-structured interviews. The analysis of the results of the research produced three standardized groups, "the networked", "the hesitant with an ideological background" and "the safety distance holder". By comparing the groups with each other, it is revealed that there is a connection between people's relationships and perceptions of digital media with the attitudes and views they hold about the global interconnection and the functioning of democracy today.

Keywords: *Network society, digital media, globalization, democracy, civic engagement*

Εισαγωγή

Διανύουμε μια περίοδο κατά την οποία έχουν συντελεστεί και συνεχίζουν να συντελούνται τεράστιας σημασίας παγκόσμιες δομικές αλλαγές. Οι αλλαγές αυτές αφορούν σχεδόν όλους τους τομείς κοινωνικής δραστηριότητας που γνωρίζουμε, για να αναφερθώ στους κύριους τρεις που θα μας απασχολήσουν στην παρούσα εργασία, την οικονομία, την επικοινωνία και τη σχέση του πολίτη με το κράτος και τη δημοκρατία. Εκκινητική θέση της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι ότι οι δομικές αυτές αλλαγές, που βρίσκονται σε εξέλιξη και εντείνονται ολοένα και περισσότερο, έχουν προκύψει από την τεράστια ανάπτυξη και διεύρυνση, σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής, των νέων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Το παραπάνω φυσικά δεν πρέπει να κατανοείται ως μονόδρομη αιτιακή σχέση, ότι το ένα δηλαδή προκαλεί το άλλο, αλλά να ειπωθούν οι ΤΠΕ ως έκφραση της κοινωνίας, υλική υποστήριξη των νέων δραστηριοτήτων της και ταυτόχρονα φορέας αλληλόδρασης και περαιτέρω αλλαγής. Όπως γράφει ο M. Castells (2005:3): «Η τεχνολογία είναι κοινωνία..»

Η παραπάνω θέση υποστηρίζεται σθεναρά από πλήθος αναπτυγμένων θεωριών και εμπειρικών ερευνών, οι περισσότερες από τις οποίες όχι μόνο εντοπίζουν και περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά της εποχής, αλλά υποστηρίζουν το πέρασμα σε έναν νέο τύπο κοινωνίας, διάδοχο της βιομηχανικής εποχής, με νέες αξίες, συμπεριφορές και κοσμοθεωρία. Ένας από τους πρώτους στοχαστές που διέγνωσαν αυτές τις αλλαγές και ισχυρίστηκαν πως έχει πλήρως αναδυθεί μαζί τους ένας νέος τύπος κοινωνίας ήταν ο Manuel Castells.

Όπως «...όλες οι απόπειρες ερμηνείας ιστορικο-κοινωνικών τάσεων που σχηματοποιούν νέους ανθρωπολογικούς τύπους, με τον προσδιορισμό “homo-” και συνοδεύονται από αντίστοιχες σχηματοποιήσεις του κοινωνικού κόσμου υπό τη μορφή “κοινωνία του...” » (Κουζέλης 2006:86), το όνομα που έδωσε ο ίδιος ο M. Castells στο σύνολο των κοινωνικών και οικονομικών αναμορφώσεων ήταν «κοινωνία των δικτύων». Το περιεχόμενο του όρου συνδέεται πρωτίστως με την εμφάνιση «...ένος νέου τεχνολογικού παραδείγματος με βάση τις ΤΠΕ που διαμορφώθηκαν τη δεκαετία του 1970...» (2005:3) και εξαπλώθηκαν παγκόσμια, αν και ανισομερώς, την ανάπτυξη μιας νέας μορφής κοινωνικής οργάνωσης που βασίζεται στα δίκτυα (η οποία στηρίζεται στις ΤΠΕ και γίνεται δυνατή χάρη στην ύπαρξή τους) και τον παγκόσμιο χαρακτήρα της κοινωνίας αυτής.

Το εύρος, το βάθος και η ένταση των διασυνδέσεων που έχουν πραγματοποιηθεί σε πλήθος ανθρώπινων δραστηριοτήτων είναι τέτοιο που δικαιολογεί ορισμένες φορές και τη χρήση του όρου «παγκοσμιοποίηση» για να περιγραφούν οι ίδιες αυτές διαδικασίες που συνθέτουν την κοινωνία των δικτύων. Μερικοί δημοφιλείς, ανταγωνιστικοί, όροι που έχουν κατά καιρούς προκύψει για την περιγραφή των μετασχηματισμών αυτών είναι επίσης η «κοινωνία της γνώσης» και η «κοινωνία της πληροφορίας» του D. Bell. Όπως αναφέρει πάντως ο συγγραφέας του «Γαλαξία του

διαδικτύου» (Castells 2005), οι όροι αυτοί αν και διορατικοί ως προς τον κεντρικό ρόλο της γνώσης και της πληροφορίας στην εποχή μας, παραγνωρίζουν πως αυτοί οι παράγοντες πάντοτε έπαιζαν κάποιο ρόλο στο κοινωνικό γίγνεσθαι και περιχαρακώνονται στην ανάλυση μόνο της οικονομίας. Αντίθετα, η δικτύωση που βασίζεται στην μικροηλεκτρονική τεχνολογία είναι μια πρωτόγνωρη για την ανθρωπότητα εξέλιξη, η οποία αφορά πολλές πλευρές της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Ο M. Castells (2005) διακρίνει τέσσερις σημαντικές όψεις που συγκροτούν την «κοινωνία των δικτύων»:

1. Τη δικτυωμένη οικονομία
2. Τον μετασχηματισμό της επικοινωνίας, που περιλαμβάνει τα μέσα
3. Τον μετασχηματισμό των πολιτικών θεσμών, ιδιαίτερα του κράτους
4. Τον μετασχηματισμό της πολιτικής διαδικασίας σε συνθήκες δυνητικότητας

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, αποδεχόμαστε πως ζούμε πράγματι στην κοινωνία που περιγράφει ο M. Castells. Επίσης υιοθετείται ο ορισμός «κοινωνία των δικτύων» ως πλαισίωση των σύγχρονων μετασχηματισμών.

Υπό το φως όλων των παραπάνω παραδοχών, γεννιέται όμως ένας προβληματισμός. Ενώ οι κοινωνίες μας αλλάζουν θεμελιακά, στα πρότυπα της κοινωνίας των δικτύων, οι άνθρωποι φαίνεται να δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στον νέο περιβάλλοντα κόσμο. Η φύση της δυσκολίας αυτής εδράζεται σε αυτό που έχουν περιγράψει στοχαστές όπως ο Ulrich Beck (1992) ως «κοινωνίες του ρίσκου» και ο Zygmunt Bauman (2000) ως «ρευστό μοντερνισμό», «ρευστούς καιρούς» και «ρευστούς φόβους». Ο T.L. Friedman (2000) περιγράφει το εν λόγω πρόβλημα ως την ένταση που δημιουργείται στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον μεταξύ του «Lexus και της ελιάς», ή τουλάχιστον της έντασης μεταξύ των συμβολισμών που αυτά τα δύο συνεπάγονται. Όπως γράφει ο αμερικανός δημοσιογράφος, ο σύγχρονος κόσμος έχει φτάσει στο σημείο να κατασκευάζεται εξολοκλήρου από ρομπότ ένα αυτοκίνητο όπως το Lexus, χωρίς σχεδόν καμία ανθρώπινη παρέμβαση, ενώ παράλληλα μαίνονται διαμάχες για τον έλεγχο των λιόδεντρων στην έκταση ολόκληρου του πλανήτη. Σε επίπεδο συμβολισμού το πολυτελές αυτό αυτοκίνητο που κατασκευάζεται με τον πλέον αυτοματοποιημένο τρόπο, συμβολίζει την πανάρχαια τάση του ανθρώπου για επιβίωση, βελτίωση, καινοτομία και ευημερία. Από την άλλη όμως οι ελιές αντιπροσωπεύουν τις ρίζες μας, δηλώνουν ότι ανήκουμε κάπου και μας προσφέρουν τη ζεστασιά του συλλογικού, του οικείου και της ασφάλειας (Friedman 2000:70).

Επέκεινα από αυτόν τον προβληματισμό βρίσκεται η σκέψη ότι η εποχή μας χαρακτηρίζεται από μια υποβάθμιση της ίδιας της δημοκρατίας.

Η αντιπροσωπευτική δημοκρατία όπως την γνωρίζουμε σήμερα, προϊόν της νεωτερικότητας και της βιομηχανικής εποχής, ήταν συνδεδεμένη με ορισμένα

φαινόμενα τα οποία αλλάζουν ριζικά. Στο σημείο αυτό θα σταθούμε τουλάχιστον στη σχέση με τον τόπο και τον χρόνο. Ο Μ. Heidegger έλεγε ότι «...η λέξη human (άνθρωπος) προέρχεται από τη λατινική λέξη humus, που σημαίνει έδαφος.» (Αναφορά στο Rifkin 2000: 243) Η εμπέδωση της ίδιας μας της ύπαρξης ήταν συνυφασμένη με την εδαφικότητα. Σταθερά η ένταξη των μέσων, από το τηλέφωνο, την τηλεόραση και σήμερα τα ψηφιακά μέσα και το διαδίκτυο, μεταβάλλουν τις αντιλήψεις για τον κόσμο, τον τόπο, τον χρόνο, την εγγύτητα. Το ερώτημα που μένει να απαντηθεί εν καιρό είναι εάν «...μπορεί η ενσωμάτωσή μας σε δίκτυα να αποτελέσει ένα επαρκές και με νόημα υποκατάστατο της αίσθησης ριζώματος σε έναν τόπο.» (Rifkin 2000:47) Ιδιαίτερα όμως σε ότι αφορά τη δημοκρατία, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο μπορεί να συνεχίσει να νοείται στο πλαίσιο του τοπικού έθνους κράτους, ενώ η ζωή έχει προ πολλού ενταχθεί σε αόρατα δίκτυα.

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρεί να συζητήσει και να ερευνήσει εμπειρικά τους τρόπους με τους οποίους πραγματώνεται η καθημερινότητα στην κοινωνία των δικτύων και πώς κατανοείται και προσεγγίζεται από τους πολίτες η παγκόσμια διασύνδεση, ιδιαίτερα σε σχέση με το πόσο πιστεύουν ότι είναι αποδοτική η δημοκρατία στο πλαίσιο αυτής. Για αυτόν τον σκοπό πραγματοποιήθηκε μια ποιοτική έρευνα, ημι-δομημένων συνεντεύξεων.

Η εργασία διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο καταγράφονται οι κύριοι μετασχηματισμοί που συναποτελούν το φαινόμενο της κοινωνίας των δικτύων, οι οποίοι αφορούν τους τομείς της οικονομίας, της επικοινωνίας και της σχέσης του πολίτη με το κράτος. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσονται τα ερευνητικά ερωτήματα, η μεθοδολογία της έρευνας και ο οδηγός συνέντευξης, καθώς και η αιτιολόγησή του. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Από το ποιοτικό υλικό και την ανάλυση προέκυψαν τρεις τυποποιημένες ομάδες: «Ο δικτυωμένος», «Ο διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο» και «Ο κρατών απόσταση ασφαλείας». Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας πραγματοποιείται μια αναλυτική σύγκριση των τριών τύπων με σκοπό τη μεταξύ τους συσχέτιση όσον αφορά τις αντιλήψεις γύρω από τα ψηφιακά μέσα, τις στάσεις και τις απόψεις σχετικά με τις κοινωνικές δραστηριότητες και τις πεποιθήσεις που αφορούν την παγκόσμια διασύνδεση και τη λειτουργία της δημοκρατίας.

Κεφάλαιο πρώτο

Η κοινωνία των δικτύων

1.1. Η οικονομία στην κοινωνία των δικτύων

1.1.1. Το τέλος μιας εποχής

Σχεδόν εδώ και έναν αιώνα γινόμαστε μάρτυρες εκτεταμένων και γρήγορων αλλαγών, μεταξύ άλλων τομέων της ανθρώπινης δραστηριότητας, σε αυτόν της οικονομίας. Οι εν λόγω αλλαγές αφορούν τους τρόπους παραγωγής και οργάνωσης της οικονομίας, αλλά και πλήθος μετασχηματισμών στη φύση της ανθρώπινης εργασίας. Υποστηρίζεται δε πως οι αλλαγές αυτές επιφέρουν τέτοια μετάλλαξη στη συγκρότηση της οικονομίας που «σηματοδοτούν το τέλος της παλαιάς μεταποιητικής βιομηχανικής οικονομίας και την ανάδυση μιας πολύ διαφορετικής οικονομικής τάξης πραγμάτων» (Allen 2010: 249).

Σπέρματα επίγνωσης αυτού του μετασχηματισμού βρίσκονται ήδη στη δεκαετία του 1970 όταν εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια πλεύσης προς μια διαφορετική από την τότε καθεστηκυία πορεία. Για να είμαστε ακριβείς πρέπει να τονίσουμε πως δεν αποδέχονται όλοι όσοι ασχολούνται με το θέμα αυτό τις ίδιες αφετηριακές γραμμές ούτε μοιράζονται τα ίδια συμπεράσματα. Άλλοι υποστηρίζουν ότι έχει ήδη επέλθει ρήξη με το βιομηχανικό παρελθόν και τα φαινόμενα βεβαιώνουν τη γέννηση μια νέας μορφής οικονομίας, άλλοι θεωρούν πως βρισκόμαστε εν μέσω μεταβατικής περιόδου που βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, ενώ άλλοι, εκκινώντας από νέο-μαρξιστικές καταβολές, βλέπουν την ανάδυση ενός ολοκληρωτικού καπιταλισμού (Παπακωνσταντίνου 2008). Στην εργασία αυτή υιοθετείται η θέση ότι οι μετασχηματισμοί που καταγράφονται δικαιολογούν ισχυρισμούς τουλάχιστον αλλαγής κατεύθυνσης της οικονομίας αν όχι μιας εντελώς νέας δυναμικής και αυτοί οι ίδιοι προκαλούν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που βιώνουν οι άνθρωποι την πραγματικότητα σήμερα, τόσο ως εργαζόμενοι όσο και ως καταναλωτές.

Για να δικαιολογήσουμε τον τίτλο του παρόντος υποκεφαλαίου και πριν μιλήσουμε για τη φύση της νέας οικονομίας, επιτακτικό είναι να αναφερθούμε στα στοιχεία που έχουν χάσει τη σημασία που είχαν κάποτε. Η νέα εποχή υπονόμει σημαντικά καταρχήν τη βαριά βιομηχανία, τη μεταποίηση και τη μαζική παραγωγή που αποτελούσαν ζωτικά όργανα της παλιάς οικονομίας. Τα εργοστάσια με τα επιβλητικά τους κτίρια και μηχανήματα, οι μάζες των εργατών τους, σταδιακά αποχωρούν από το προσκήνιο, τουλάχιστον στις δυτικές χώρες της κλασικής βιομηχανίας. Το φυσικό κεφάλαιο, άρα η υλικότητα και η σημασία του τόπου στον οποίο βρίσκεται αυτό, αποτελεί πλέον βάρος αντί πλεονεκτήματος και γίνεται όλο και «πιο περιθωριακό ως προς τη συντελούμενη οικονομική διαδικασία.» (Rifkin 2001:18)

Στη νέα οικονομία καθοδηγητική δύναμη αποτελεί το πνευματικό κεφάλαιο και τη θέση των εκροών μεταποίησης παίρνουν λιγότερο υλικές μορφές αγαθών. Οι ιδέες, οι έννοιες και οι εικόνες είναι τα εμπορεύματα της εποχής (Rifkin 2001). Σε συνέχεια των παραπάνω, παρατηρείται μια ευρύτερη στροφή της οικονομίας προς τις υπηρεσίες (Allen 2010) ή όπως γράφει ο Rifkin (2001) προς την «πώληση εμπειριών». Οι αγορές αντικαθίστανται από τα δίκτυα (Allen 2010, Castells 2005) και ως εκ τούτου ενδυναμώνεται μια αλληλοσυνδεόμενη οικονομία παγκόσμιου εύρους με έντονες τάσεις αποκέντρωσης. Δύσκολα αρνείται κανείς την ύπαρξη μιας πραγματικά παγκοσμιοποιημένης οικονομίας σήμερα, με την «ενδυνάμωση και εμβάθυνση των οικονομικών διασυνδέσεων ανά την υφήλιο» (Steger 2006:43), με τις πλείστες όσες ευκαιρίες προσφέρει αυτή η εξέλιξη αλλά και με τις όποιες ανισορροπίες αναπόφευκτα επιφέρει. Παράλληλα, φαίνεται πως η ιδιοκτησία χάνει τη σημασία που είχε κάποτε, με την αυξανόμενη στροφή προς τη δικαιιοχρησία (franchising), την εννοικίαση και την πρόσβαση, αντί της ιδιοκτησίας.

Όπως υποστηρίζει πάντως ο M. Castells, μιλάμε για μια νέα μορφή οικονομίας πρωτίστως λόγω αλλαγής στην οργάνωση, που γίνεται δικτυακή, και επειδή η δυναμική της εποχής έγκειται στην επεξεργασία γνώσης και πληροφορίας και όχι τόσο στην άνοδο καθεαυτήν του τομέα των υπηρεσιών ή τη μείωση της μεταποίησης, η οποία υπογραμμίζει ότι δεν έχει εξαφανιστεί (Αναφορά στον Allen 2010).

Στο κέντρο όλων των παραπάνω τοποθετούνται οι σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας, οι οποίες καθιστούν δυνατό τον νέο τρόπο του επιχειρείν και γύρω από τις οποίες οργανώνεται η νέα οικονομία. Η οικονομία σήμερα αποκτά μορφή και περιεχόμενο όλο και περισσότερο σε υπερεθνικά δικτυωμένα γραφεία και ψηφιακές εταιρείες. Εν τω μεταξύ, όπως γράφει ο J. Rifkin (2001), αυτό που σήμερα αποκαλύπτει το concept μιας εταιρείας και στη συνέχεια εγκαθιστά το αντίστοιχο project είναι η ροή ηλεκτρονικών δεδομένων. Πριν μερικά χρόνια για να ακούσεις μουσική, απευθυνόσουν στο δισκάδικο της γειτονιάς σου, ένα κτίριο δηλαδή, στη συμβολή κάποιων οδών. Σήμερα η επιχείρηση που σου προσφέρει μουσική, όπως το Spotify, αποτελείται από χιλιάδες συνδυασμούς του 0 και του 1.

Για ακόμη μια φορά ο συγγραφέας του «Γαλαξία του διαδικτύου» (2005) εύγλωττα περιγράφει την οικονομική διάσταση της κοινωνίας των δικτύων, δίνοντας σημασία στις τρεις θεμελιώδεις οικονομικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα:

«Παραγωγή και διάδοση ψηφιακών τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας, μετασηματισμός της εργασίας με την ανάπτυξη της μορφωμένης εργασίας, που είναι ικανή να καινοτομεί και να προσαρμόζεται σε μια συνεχώς μεταβαλλόμενη παγκόσμια και τοπική οικονομία, και διάδοση μιας μορφής οργάνωσης γύρω από τη δικτύωση.» (Castells 2005: 8)

Οι ορισμοί και οι ονομασίες στους οποίους αποκρυσταλλώνονται οι παραπάνω εξελίξεις ποικίλουν ανάλογα με την οπτική από την οποία κανείς τις προσεγγίζει. Για παράδειγμα οι Daniel Bell και Alain Touraine υιοθέτησαν τους ορισμούς «μεταβιομηχανισμός» και «μεταβιομηχανική κοινωνία» (Allen 2010). Ενώ άλλες

συζητήσεις οι οποίες επιχειρούσαν την ίδια εποχή να καταγράψουν τι αντικατέστησε τη μαζική παραγωγή της βιομηχανικής εποχής του φορντισμού, εκφρασμένες κυρίως από μέλη που ανήκουν στην Παρισινή Σχολή της Ρύθμισης, υιοθέτησαν τους όρους «νεοφορντισμού» και «μεταφορντισμού». Ο πρώτος όρος διατυπώνει μια ανανέωση του φορντισμού και επικεντρώνεται στην αυξημένη αυτοματοποίηση στον χώρο εργασίας και στις παγκόσμιες μεταβολές στην οργάνωση της παραγωγής, δηλαδή την αποκέντρωση (Allen 2010: 276). Ο δεύτερος δηλώνει μια κίνηση πέρα από τον φορντισμό και αναγνωρίζει τη θετική πλευρά των τεχνολογιών στην οικονομία όπως το λιγότερο ιεραρχικό περιβάλλον εργασίας και τις ευκαιρίες επανακατάρτισης των εργαζόμενων σε νέες δεξιότητες (Allen 2010: 279).

1.1.2. Γνώση – Πληροφορία – Ιδιοκτησία

Η συζήτηση για τη φύση, την έκταση και τη σημασία των σύγχρονων οικονομικών μετασχηματισμών είναι αστείρευτη. Θα ήταν όμως αδιανόητο να μην αναφερθούμε στη σημασία της γνώσης και της πληροφορίας στη νέα παραγωγή, που αποτελούν τη νέα πηγή παραγωγής πλούτου. «Οι πληροφορίες και οι γνώσεις συγκαταλέγονται στο εξής μεταξύ των θεμελιακών οικονομικών αγαθών» (Levy 1999: 72). Εννοείται ότι η προσβασιμότητα στα νέα αυτά αγαθά αποτελεί με τη σειρά της ένα αυτοτελές αγαθό.

Για τον D. Bell, η «κοινωνία της πληροφορίας», πρόσφατη μετεξέλιξη του μεταβιομηχανισμού, συνίσταται σε δύο πράγματα (Allen 2010). Αφενός αντικατάσταση της παραγωγικής εργασίας από τη γνώση ως πηγής αξίας που αποδίδει κέρδος, αφετέρου την εμπορευματοποίηση της ίδιας της πληροφορίας, για την επίτευξη κέρδους. Την ίδια θέση υποστηρίζει και ο J.F. Lyotard, λέγοντας πως η γνώση έχει καταστεί παραγωγική δύναμη και έχει η ίδια μετατραπεί σε εμπόρευμα (Αναφορά στον Allen 2010) .

Ο M. Castells (2005) γράφει πως η γνώση ήταν πάντα απαραίτητη, θέση με την οποία συμφωνεί και ο P. Levy (1999). Εκείνο που έχει αλλάξει είναι η σχέση με τη γνώση, που είναι ριζικά διαφορετική. «Αυτό που είναι σημαντικό στον πληροφοριακό τρόπο ανάπτυξης είναι η δράση της γνώσης πάνω στην ίδια τη γνώση, ως κύρια πηγή παραγωγικότητας» αναφέρει ο P. Levy (1999: 72).

Μια από τις πιο ριζοσπαστικές αλλαγές που φέρνει η ανάδειξη της πληροφορίας και της γνώσης, σε κεντρικούς μοχλούς της οικονομίας είναι ο υποβιβασμός του θεσμού της ιδιοκτησίας. Ένας θεσμός ο οποίος οδήγησε σε ιδεολογικές μάχες, επαναστάσεις και πολέμους και υπήρξε, και ενδεχομένως συνεχίζει προς το παρόν να είναι, αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης, αντικαθίσταται σταδιακά από τον θεσμό της πρόσβασης. Η παρακαταθήκη του John Locke, του φυσικού ανθρώπινου δικαιώματος στην ιδιοκτησία, που υπήρξε αναπόσπαστο κομμάτι της αυτοκατανόησης του δυτικού ανθρώπινου υποκειμένου στη διάρκεια της νεωτερικότητας, παραγκωνίζεται σταδιακά από μια άλλη αντίληψη για την ανθρώπινη φύση (Rifkin 2001: 21) η οποία σχετίζεται με το καθεστώς πρόσβασης

σε αγαθά και όχι με την κατοχή τους. Τούτη η στροφή είναι απόλυτα δικαιολογημένη καθώς τα εμπορεύματα αξίας δεν είναι πια καταρχήν υλικά, αλλά συνίστανται σε έννοιες, ιδέες, και εικόνες, δηλαδή όχι πράγματα. Μια διευκρίνιση εδώ είναι απαραίτητη. Τα υλικά πράγματα δεν παύουν να υπάρχουν, ίσως μόνον όχι στον ίδιο βαθμό που υπήρχαν πριν, πάντως όπως γράφει και ο Rifkin (2001) «η φυσική ενσάρκωση των ιδεών και των εικόνων αποτελεί όλο και περισσότερο δευτερεύον στοιχείο της οικονομικής διαδικασίας. Συνεχίζει κανείς να αγοράζει ένα ζευγάρι παπούτσια από τη νέα σεζόν της Nike, αλλά εκείνο το οποίο αγοράζει είναι λιγότερο ένα ζευγάρι παπούτσια και περισσότερο ένα σύμβολο, του να είσαι αθλητικός, ενεργητικός και ακόλουθος της μόδας.

Οι αγορές αντικαθίστανται από τα δίκτυα και η ιδιοκτησία από την πρόσβαση. Αρκεί να συνοψίσει κανείς μερικές εξελίξεις στην οικονομία για να προσεγγίσει την αλλαγή αυτή. Το κεφάλαιο αποσπάται από τη φυσική του μορφή, τις υποδομές, τα μηχανήματα, τα εργαλεία. Η σημασία του άυλου και πνευματικού κεφαλαίου είναι καίρια. Οι εταιρείες απογυμνώνονται από τα φυσικά περιουσιακά τους στοιχεία και συνδέονται με πολύπλοκα δίκτυα προμηθευτών. Σε ένα περιβάλλον το οποίο απαιτεί ευελιξία και ταχύτητα η ιδιοκτησία αποτελεί πρόβλημα και όχι πλεονέκτημα.

Σε μια τέτοια εποχή επίσης οι όροι «δικό μου» και «δικό σου» χάνουν τη σημασία που είχαν κάποτε. Αναλογιστείτε για ένα λεπτό αν η σελίδα που διατηρείτε στο Facebook σας ανήκει με τον ίδιο τρόπο που σας ανήκει το τραπεζάκι που αγοράσατε πέρυσι και κοσμεί το σαλόνι σας σήμερα, και θα καταλάβετε αμέσως τη διαφορά.

Μια ακόμη κοντινή προσέγγιση είναι αυτή του P. Levy, ο οποίος συνέλαβε την ιδέα «της κατανάλωσης που δεν καταστρέφει και της ιδιοποίησης που δεν αποκλείει» (1999: 71) ως λογικής που διέπει τη γνώση και την πληροφορία. Η λογική της οικονομίας που γνωρίζαμε προϋπέθετε αφενός τη σπάνη των αγαθών αφετέρου το γεγονός ότι ήταν αναλώσιμα. Όταν χρησιμοποιούσε κανείς κάτι, αυτό καταστρεφόταν με αποτέλεσμα να το στερούνται άλλοι πιθανοί χρήστες ή τουλάχιστον να μην είναι δυνατή η επαναχρησιμοποίηση του με άλλο τρόπο. Εάν αποφασίζω να φτιάξω από ένα κιλό γυαλί μερικά ποτήρια αυτό σημαίνει ότι δεν μπορώ να φτιάξω βάζα. Με την πληροφορία τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά, λόγω του δυνητικού της χαρακτήρα. Όπως γράφει ο P. Levy (1999) η μετάδοση μιας πληροφορίας δεν συνεπάγεται ότι εκείνος που την κατέχει τη χάνει, ενώ η πολλαπλή χρήση της δεν την καταστρέφει, απλά την ενεργοποιεί. Με τα λόγια του συγγραφέα «Η ενεργοποίηση είναι μια εφευρετική παραγωγή, μια πράξη δημιουργίας» (Levy 1999:23), η πληροφορία ως πηγή πλούτου δεν ανοίγει αλλά «είναι» ένα πεδίο δυνατοτήτων.

1.1.3. Σε αέναη επιτάχυνση

Ο P.A.Taguieff στο βιβλίο του για την παγκοσμιοποίηση αναφέρει ότι ζούμε σε μια «πλανητική τροχαδιστική κοινωνία», χαρακτηριστικό της οποίας είναι η «αέναη κίνηση προς τα εμπρός με διαρκώς μεγαλύτερη επιτάχυνση» (2002: 17). Σε αυτό έρχεται να προσθέσει και ο J. Rifkin (2001) πως η δικτυακή οικονομία οδηγεί και οδηγείται από μια δραματική επιτάχυνση της τεχνολογικής καινοτομίας και τον ολοένα μειούμενο κύκλο ζωής των προϊόντων.

Η επιτάχυνση αυτή έχει δημιουργήσει την ανάγκη μιας νέας σχέσης του δικτυωμένου παραγωγού και του δικτυωμένου εργαζόμενου με τον χρόνο, που δεν κατανέμεται πια με δικαιώματα ωραρίου, τοπικότητας και ιδιωτικότητας. Ο χρόνος εργασίας, ο τόπος εργασίας και ο χρόνος ψυχαγωγίας συμπλέκονται αξεδιάλυτα ώστε οι έννοιες αυτές να μη σημαίνουν ότι σήμαιναν στη νεωτερικότητα. Αντίστοιχα η ταχύτητα της κάθε εθνικής οικονομίας τοποθετείται στο κέντρο του ανταγωνισμού.

1.1.4. Εργασία και δυνητικοποίηση

Ο λόγος που μας απασχόλησαν τα παραπάνω θέματα είναι επειδή, όπως τονίζει και ο Rifkin, «...οι μετατοπίσεις από τη γεωγραφία στον κυβερνοχώρο, από τον βιομηχανικό στον πολιτισμικό καπιταλισμό και από την ιδιοκτησία στην πρόσβαση οδηγούν αναγκαστικά σε μια συνολική αναθεώρηση του κοινωνικού συμβολαίου.» (2001:35) Πριν από όλα όμως πρέπει να δούμε πως επηρεάζεται από τις συνθήκες παραγωγής, το εργαζόμενο υποκείμενο.

Ο παραγκωνισμός της μεταποίησης από κοινού με τις συνθήκες που περιγράφηκαν παραπάνω οδηγούν σε μεγάλες αλλαγές στο είδος και τη δομή της απασχόλησης (Allen 2010). Καταρχήν υπάρχει σήμερα αυξανόμενη ανάγκη για μη χειρώνακτες, εξειδικευμένους εργαζόμενους που μετασχηματίζουν γνώση και όχι ύλη. Η εργασία μοιάζει να γίνεται πιο δημιουργική και πνευματική, σχεδόν καλλιτεχνική, χωρίς αυτό να στερείται αρνητικής πλευράς. Ο Allen (2010) κάνει αναφορά στις ανησυχίες του D. Bell και του A. Gorz για τις αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες που δημιουργούνται λόγω του νέου τρόπου παραγωγής και τη διαίρεση της κοινωνίας σε μορφωμένους επαγγελματίες από τη μία και άνεργους ή «υπηρέτες» από την άλλη.

Ο P. Levy εξηγεί πως ο σημερινός εργαζόμενος δεν πουλά πλέον την εργατική του δύναμη αλλά την ικανότητά του (1999: 79). Σύμφωνα με τα πρότυπα ευελιξίας και προσαρμοστικότητας της οικονομίας ο εργαζόμενος πουλάει ολοένα περισσότερο την «ετοιμότητα να μαθαίνει και να καινοτομεί», ενώ «η ομοιόμορφη ώρα του ρολογιού δεν είναι πια κατάλληλη μονάδα για τη μέτρηση της εργασίας» (Levy 1999:79). Η δεξιότητα δεν μετριέται με εργατοώρες. Ο άνθρωπος καλείται επίσης σήμερα να αλλάξει επάγγελμα πολλές φορές στη διάρκεια της ζωής του, να επανεκπαιδευτεί και να ανανεώσει όσα γνωρίζει εντός του ίδιου επαγγέλματος. Η δια βίου μάθηση είναι ένα μικρό δείγμα. Υπάρχει συνεχής απαίτηση για ευελιξία στην απασχόληση, για κινητικότητα της εργασίας και για συνεχή επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού (Castells 2005). Η εποχή της μονιμότητας έχει παρέλθει. Ζούμε στην εποχή της

κίνησης και οι νόρμες που επιβάλλει η παγκοσμιοποίηση ηχούν σαν σύνθημα «πιο γρήγορα, πιο αποτελεσματικά, πιο ευέλικτα, πιο αποδοτικά» (Taguieff 2002: 15).

Μια άλλη πτυχή του παρελθόντος που επίσης έχει παρέλθει είναι η διάκριση των ορίων, ιδιαίτερα μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού, χαρακτηριστική διαίρεση του περιβάλλοντος της νεωτερικότητας. Όπως αναλύει ο P. Levy, βιώνουμε σε πολλά επίπεδα το «φαινόμενο Moebius», ένα συνεχές πέρασμα από το εσωτερικό στο εξωτερικό και από το εξωτερικό στο εσωτερικό, δομικό χαρακτηριστικό της δυνητικοποίησης (1999: 33). «Οι τόποι και οι χρόνοι αναμειγνύονται» (Levy 1999: 33). Όταν εργάζεται κανείς από το σπίτι στον υπολογιστή του, δεν είναι σαφές πια αν βρίσκεται στο σπίτι ή στο γραφείο.

Χωρίς την πρόθεση να διολισθήσει η συζήτηση σε δυστοπικές προβλέψεις, ένα χαρακτηριστικό το οποίο δεν μπορεί να παραληφθεί είναι εκείνο που αφορά την αντικατάσταση της ανθρώπινης εργασίας από τη νέα τεχνολογία. Η αυξανόμενη ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση αναγκαστικά οδηγεί στην εξαφάνιση ορισμένων επαγγελμάτων ή την αντικατάσταση των εργαζόμενων από μηχανήματα. Μεταξύ των αισιόδοξων για την δυνητική οικονομία του μέλλοντος ο P. Levy προβλέπει αύξηση αποτελεσματικότητας με όρους συνεξέλιξης ανθρώπου μηχανής, στις κοινωνίες που επενδύουν στην συνεργασία των δύο. Ο T.L. Friedman από την άλλη αναγνώσκει σε αυτό το σύστημα «έναν ιδανικό χώρο για καινοτομίες και δύσκολο για διαβίωση» καθώς οι άνθρωποι προτιμούν να έχουν στη ζωή τους έναν βαθμό ασφάλειας για το μέλλον παρά ένα μέλλον σχεδόν συνεχούς αβεβαιότητας. Ακόμα πιο επικριτικός στη νέα κατάσταση, ο P.A. Taguieff (2002: 43) γράφει για έναν «άπατρι μπουρζουά της πλανητικής αγοράς» που διαπνέεται από τις αξίες του εμπορευματικού ωφελμισμού, τη νόρμα της προσαρμογής στη σύγχρονη τεχνολογική αλλαγή και το κέλευσμα της απόσπασης από κάθε συγκεκριμένο τόπο, ακολουθώντας το μοντέλο της επιχείρησης που βρίσκεται παντού και πουθενά και είναι εγγενώς μεταθέσιμη».

Όλα όσα αναλύθηκαν σε αυτό το κεφάλαιο, αφορούν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο τη μεταβολή της σχέσης της κοινωνίας συνολικά και του καθένα ατομικά με τις έννοιες της ύλης, του χρόνου και του τόπου. Η ευρεία διασύνδεση ομογενοποιεί την αίσθηση του χρόνου και του χώρου. Η νέα παραγωγή φέρνει την απόσπαση από την ύλη και τον τόπο. Ενώ οι συνθήκες της νέας εργασίας ενσωματώνοντας όλα αυτά τα χαρακτηριστικά, διαμορφώνουν ένα διαφορετικό εργασιακό περιβάλλον και έναν αλλαγμένο εργαζόμενο.

1.2. Η διαμεσολαβημένη καθημερινότητα

Στο προηγούμενο κεφάλαιο συζητήθηκε το σύνολο των αλλαγών στην οικονομία και την εργασία, που επήλθε με την εμφάνιση των ψηφιακών μέσων. Στο κεφάλαιο αυτό αναφερόμαστε στη σημασία των ψηφιακών μέσων σε δύο ακόμη όψεις της ανθρώπινης εμπειρίας, οι οποίες αφορούν το καθημερινό σχετίζεσθε των πολιτών της κοινωνίας των δικτύων.

Καταρχήν, για κάποιον ο οποίος δεν είναι εξοικειωμένος με τις θεωρίες των μέσων, ενδεχομένως είναι δύσκολο να κατανοήσει γιατί αποδίδεται τόση σημασία σε αυτά. Για να διαυγάσουμε τη σημασία των μέσων στον σύγχρονο πολιτισμό είμαστε υποχρεωμένοι να αναφερθούμε σε μια θεμελιώδη διαφορά. Όπως γράφει ο N. Bolz, τα μέσα δεν είναι εργαλεία, «...δεν κάνει κανείς ότι θέλει με ένα μέσον όπως με ένα εργαλείο (κλωτσάει), ένα μέσον τροποποιεί αυτό που εννοούμε» (Bolz 2008:18). Η γνωστή ρήση του M. McLuhan «Το μέσο είναι το μήνυμα» αποτέλεσε τη ραχοκοκαλιά της προηγούμενης θέσης, καθώς εξέφραζε την άποψη πως «...το αληθινό μήνυμα των μέσων είναι εκείνο που αποκωδικοποιείται και καταναλώνεται σε βάθος και ασυνείδητα, δεν είναι το εμφανές περιεχόμενο αλλά το δεσμευτικό σχήμα της αποδιάθρωσης του πραγματικού σε διαδοχικά και ισοδύναμα σημεία.» (Baudrillard 1991: 285)

Μιλώντας για παράδειγμα για το τυπωμένο βιβλίο, ο J. Baudrillard εξηγεί πως η εμφάνισή του υπήρξε μια αποφασιστική καμπή του πολιτισμού, όχι λόγω των περιεχομένων που μετέφερε, όσο χάρη στον «θεμελιώδη καταναγκασμό της συστηματοποίησης που ασκεί μέσα από την τεχνική ουσία του» (Baudrillard 1991:286). Ισχυρίζεται δηλαδή ότι πρόκειται για ένα τεχνικό μοντέλο που αλλάζει και καθρεφτίζει ταυτόχρονα τις σχέσεις, τις αισθήσεις και τα σχήματα αντίληψης, που αλλάζει τον τρόπο που δομείται κοινωνικά η επικοινωνία¹, θέση που έχει δεχθεί εντονότατη κριτική.

Παρακάτω αναφερόμαστε στην ευρύτερη σημασία των μέσων για την ενημέρωση και τη σημασία των μέσων στη δόμηση των κοινωνικών σχέσεων, με ιδιαίτερη σημασία να δίνεται στο διαδίκτυο.

1.2.1. Ενημέρωση

Τα μέσα ήταν πάντα κεντρικά στη ζωή των ανθρώπων. Ο W. Lippmann (Αναφορά στον Δεμερτζή) έλεγε πως ο κόσμος που πραγματεύονται οι άνθρωποι είναι απρόσιτος, αθέατος και αδιανόητος και χρειάζεται να τον πλάσουμε με την φαντασία μας. Αυτήν την ανάγκη επιτελούν ως επί το πλείστον τα μέσα ενημέρωσης και όχι οι άμεσες βιωματικές εμπειρίες. Πρόκειται για τη «μεσοποιημένη (mediatized) εμπειρία

¹ Ο Vilem Flusser γράφει: «Οι τεχνικές εικόνες δεν είναι καθρέφτες, είναι προβολείς. Προβάλουν σημασίες σε απατηλές επιφάνειες και αυτές οι προβολές πρέπει να καταστούν υποδείγματα βίου για τους αποδέκτες τους.» (Flusser 2008: 71)

των υποκειμένων» την εποχή της νεωτερικότητας (Δεμερτζής 2002:211) ή όπως αναφέρει ο Bolz «Ο κόσμος είναι όσα συμβαίνουν – και αυτό το μαθαίνει κανείς από τα μέσα» (Bolz 2008: 48). Φαίνεται δε ότι όσο περισσότερο εξελίσσονται τα media τόσο πιο πολύ τείνει να ισχύει αυτού του είδους η σχέση.

Ο μετασχηματισμός που λαμβάνει χώρα στις κοινωνίες μας αφορά την σταδιακή αποχώρησή μας από το «εδώ και τώρα» και την ένταξη των σχέσεων στο «κάπου στο πουθενά» (Levy), την απόσπαση από τους συγκεκριμένους τόπους και την ένταξη σε αφηρημένους χώρους. Ο A. Giddens (2001) έχει μιλήσει ήδη εκτενώς για τον μετασχηματισμό της οικειότητας και την αντικατάσταση των διαπροσωπικών σχέσεων με αφηρημένα συστήματα. Το σχήμα των αφηρημένων συστημάτων αφορά την αποσύνδεση μιας σχέσης «εδώ» και την επανασύνδεσή της «κάπου αλλού». Χαρακτηριστικό παράδειγμα θα μπορούσε να αποτελέσει η διαφορά των δύο μέσων ενημέρωσης, εφημερίδας και διαδικτύου. Η εφημερίδα είναι ένα μέσον συνδεδεμένο με την τοπική κοινότητα, τη συνέχεια, το συγκεκριμένο, το απτό. Το διαδίκτυο από την άλλη, σύμβολο κατακερματισμένου τοπίου, υπάρχει στο «πουθενά», δεν προσφέρει προσανατολισμό παρά μόνο σχεδόν αχαλίνωτη δυνατότητα προσωπικής επιλογής. Το πρόβλημα με την εξατομίκευση που προκύπτει από τη διαφορά των μέσων το θέτει εύγλωττα και πάλι ο N. Bolz «Μία από τις ουσιώδεις κοινωνικές λειτουργίες της κλασικής εφημερίδας ήταν, ως γνωστόν, να φέρνει τον αναγνώστη αντιμέτωπο με αποκλίνουσες γνώμες, να του προσφέρει θέματα και ιδέες που δεν επέλεξε ο ίδιος – δηλαδή πολιτισμό» (Bolz 2008: 43). Δεν είναι να αναρωτιέται κανείς πως το ένα μέσον συνδέθηκε με τη διάδοση της ιδεολογίας και τις ιδεολογικές ταυτίσεις (ίδιον της νεωτερικότητας) και το άλλο με το κολάζ αντιθέσεων που το χαρακτηρίζει (ύστερη νεωτερικότητα).

Η γραμματική του κάθε μέσου², μεταξύ εφημερίδας, τηλεόρασης, ραδιοφώνου και σήμερα του διαδικτύου, σύμφωνα με τους στοχαστές των μέσων συνδέεται με διαφορετικά μοντέλα επικοινωνίας. Η κύρια βέβαια διαφορά των τριών πρώτων είναι ότι συνδέονται με τη μαζική επικοινωνία, σε αντίθεση με το διαδίκτυο που είναι πολύ περισσότερο προσωποποιημένο. Ο M. Castells (2005) τοποθετεί στο κέντρο της κοινωνίας των δικτύων τον μετασχηματισμό αυτόν της επικοινωνίας, δηλαδή την εξέλιξη της επικοινωνίας τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε τοπικό επίπεδο και την ψηφιοποίηση της, που την έκανε πιο διαδραστική. Παράλληλα βέβαια παραδέχεται ότι αυτή η εξέλιξη συνδέεται ταυτόχρονα με τη γενίκευση και την εξατομίκευση, και από ένα μαζικό κοινό των ΜΜΕ οδηγούμαστε σε ένα κατακερματισμένο σύστημα πολυμέσων.

Σήμερα, πράγμα που ισχύει τόσο διεθνώς όσο και στη χώρα μας, οι άνθρωποι στρέφονται όλο και περισσότερο προς το διαδίκτυο για να λάβουν την ενημέρωσή τους (Διανέοσις 2016), αφήνοντας τα παραδοσιακά μέσα αρκετά πίσω. Πέρα από το προφανές δηλαδή, ότι η επιλογή του διαδικτύου αποτελεί συνθήκη της εποχής, είναι ενδιαφέρον να γνωρίσουμε εάν πρόκειται επίσης για την σύγχρονη απόρριψη της

² Εννοείται η λογική που διέπει το συγκεκριμένο μέσον ως μοντέλο, για παράδειγμα πόσο μονόδρομο ή αμφίδρομο είναι.

ιεραρχίας στην οποία αναφέρεται ο Iglehart (1999), απόλυτα συνεκτατή προς την ανάπτυξη οριζόντιων σχέσεων στην κοινωνία των δικτύων. Με άλλα λόγια, το πιθανότερο είναι η επιλογή του διαδικτύου να οφείλεται στις ίδιες τις αξίες της κοινωνίας των δικτύων, όπου η σχέση πομπού-δέκτη εγκαταλείπεται για περισσότερο προσωποποιημένες επιλογές.

Παράλληλα, σε όλες αυτές τις εξελίξεις δεν πρέπει να αγνοούμε την αναδυόμενη σημασία που διαδραματίζουν στην ενημέρωση τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), ή όπως αναφέρεται σε αυτά ο J. Rifkin (2000), «οι φύλακες των πυλών» που ελέγχουν την πρόσβαση και την κυκλοφορία των πληροφοριών. Η βαθιά ενσωμάτωση των ψηφιακών μέσων στη σύγχρονη εποχή έχει φέρει την παραγνώριση του γεγονότος ότι η συγκρότηση του διαδικτύου σήμερα περνάει μέσα από εμπορικές σχέσεις, όπως ακριβώς συμβαίνει με τα ΜΜΕ. Για να έχουν πρόσβαση οι χρήστες του διαδικτύου σε αυτό, πρέπει να γίνουν συνδρομητές και προμηθευτές υπηρεσιών που προσφέρουν οι πάμπολλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κυβερνοχώρο.

Στην εμπειρική έρευνα καταπιανόμαστε με τη θεματική της ενημέρωσης, συζητώντας ποια είναι τα μέσα που προτιμούν οι άνθρωποι για την ενημέρωσή τους και ποιες αξίες συνδέονται με αυτές τις επιλογές, όπως επίσης και με ποιους τρόπους πραγματεύονται την αναζήτηση αξιόπιστων ειδήσεων. Δευτερευόντως συζητάμε μαζί τους τι είδους περιεχόμενο αναζητούν, ώστε να διαπιστώσουμε σε ποιο βαθμό η πολιτική ενημέρωση είναι σημαντική για αυτούς και αν τη συνδέουν με την ιδιότητα του πολίτη.

1.3. Το κράτος και η κοινωνία των δικτύων

1.3.1. Προς ένα κράτος χωρίς σύνορα

Ένα από τα τέσσερα στοιχεία που συναπαρτίζουν την κοινωνία των δικτύων είναι ο μετασχηματισμός σημαντικών πολιτικών θεσμών (βλ. Castells 2005). Συγκεκριμένα, μιλάμε για τον μετασχηματισμό της οντότητας του έθνους κράτους, ή μάλλον την υπονόμωσή του στη φάση της τρέχουσας παγκοσμιοποιημένης ανάπτυξης. Δευτερευόντως αναφερόμαστε και στη θεσμική διακυβέρνηση του έθνους κράτους, δηλαδή τη λειτουργία της αστικής δημοκρατίας εντός μιας συγκεκριμένης επικράτειας.

Όπως ειπώθηκε παραπάνω οι διεργασίες που αφορούν στην κοινωνία των δικτύων συχνά αναφέρονται ως «παγκοσμιοποίηση». Όπως γράφει ο Steger (2006) ένας τέτοιος όρος μας δίνει μόνο έναν προσδιοριστικό χαρακτήρα της διεργασίας αυτής, τη μετάβαση προς μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση και ενοποίηση. Κοιτάζοντας λίγο βαθύτερα σε τι αφορά η παγκοσμιοποίηση οδηγούμαστε σε τέσσερις κυρίως αξίες. Πρώτον, στον πολλαπλασιασμό και τη δημιουργία νέων κοινωνικών δικτύων

και δραστηριοτήτων οι οποίες υπερνικούν ολόενα και περισσότερο τα παραδοσιακά πολιτικά, οικονομικά, πολιτιστικά και γεωγραφικά σύνορα. Δεύτερον, στην επέκταση και εξάπλωση των κοινωνικών σχέσεων, δραστηριοτήτων και αλληλεξαρτήσεων. Τρίτον, στην ενδυνάμωση και την επιτάχυνση των κοινωνικών συναλλαγών και τέταρτον, στην καλλιέργεια επίγνωσης, σε επίπεδο ανθρώπινης συνείδησης, των βαθύτερων συνδέσεων μεταξύ του τοπικού και του απομακρυσμένου παγκόσμιου.

Ο Tomas L. Friedman δίνει στην παγκοσμιοποίηση χαρακτήρα ρευστότητας:

«Το σύστημα της παγκοσμιοποίησης δεν είναι στατικό αλλά περιλαμβάνει την αναπότρεπτη ενοποίηση αγορών, εθνών – κρατών και τεχνολογιών σε πρωτοφανή βαθμό και με έναν τρόπο που δίνει δυνατότητα σε άτομα, εταιρείες και έθνη-κράτη να φτάσουν σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου ταχύτερα, ευκολότερα και φθηνότερα από κάθε άλλη φορά.» (Friedman 2000: 38)

Το ερώτημα είναι με ποιόν τρόπο και γιατί αυτές οι συνθήκες επηρέασαν και επηρεάζουν το έθνος κράτος. Το έθνος κράτος είναι προϊόν της νεωτερικότητας, συγκεκριμένα του 17ου αιώνα, όταν ο κόσμος, με την κατάρρευση της εποχής των αυτοκρατοριών, ξεκίνησε να δομείται σε κυρίαρχα εδαφικά κράτη που δεν αναγνώριζαν καμία ανώτερη αρχή. Όπως γράφει ο Heywood (2006: 133) η κρατική οντότητα αποτελείται από πέντε κύρια χαρακτηριστικά. Το κράτος είναι κυρίαρχο και τίθεται υπεράνω όλων των υπόλοιπων ενώσεων. Το κράτος έχει δημόσιους θεσμούς που διακρίνονται από τους ιδιωτικούς της κοινωνίας των πολιτών. Το κράτος ασκεί νομιμοποίηση και οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές για τα μέλη της κοινωνίας. Το κράτος είναι όργανο κυριαρχίας και έχει το μονοπώλιο της άσκησης «νόμιμης βίας» (Max Weber). Και τέλος είναι μια εδαφική ένωση, με καθορισμένη επικράτεια.

Εύκολα κατανοείται σε αυτό το πλαίσιο, πως τα νέα δεδομένα δικτύωσης έρχονται σε αντίθεση με την παραδοσιακή οντότητα του έθνους κράτους που ασκούσε οικονομική και κοινωνική πολιτική τους τελευταίους αιώνες. Η παγκόσμια δικτύωση υπερπηδά το εθνικό κράτος κυρίως ως προς τα χαρακτηριστικά της εδαφικότητας και της κυριαρχίας, όπως άλλωστε το υπερπηδούν και τα συνεχώς αναδυόμενα διεθνή προβλήματα, είτε αυτά ανήκουν στην τάξη του περιβάλλοντος (οικολογική κρίση), είτε της οικονομίας (χρηματοοικονομική απορρύθμιση), είτε των μετακινήσεων (νέα μετανάστευση) είτε της ασφάλειας (τρομοκρατία).

Πολλοί υπαινίσσονται πως όσο το κράτος έχει τη δυνατότητα απαγορεύσεων και καταναγκασμού δεν μετασχηματίζεται ριζικά. Το ζήτημα είναι ότι το κράτος και μάλιστα το δημοκρατικό, είναι φορέας εγγυήσεων για τους υπηκόους του. Σε συνθήκες παγκόσμιου ανταγωνισμού δεν μπορείς να εξαναγκάσεις μια επιχείρηση να παραμείνει στην επικράτειά σου, δεν μπορείς να εξασφαλίσεις την οικονομική ευημερία ανεξάρτητα από την διεθνώς περιρρέουσα συνθήκη. Το φαινόμενο της πεταλούδας, σύμφωνα με το οποίο αν μια πεταλούδα κινήσει τα φτερά της στον Αμαζόνιο, μπορεί να φέρει βροχή στην Κίνα (Edward Lorenz), είναι σε πλήρη εξέλιξη και κράτη, κυβερνήσεις και άνθρωποι υπάγονται σε αυτό.

Ο Μ. Castells το αναφέρει ξεκάθαρα αν η κοινωνία των δικτύων είναι παγκόσμια, το κράτος δεν μπορεί να είναι εθνικό. Όπως γράφει: «Το κράτος καλείται σήμερα να συμμετάσχει σε μια διαδικασία παγκόσμιας διακυβέρνησης χωρίς παγκόσμια διακυβέρνηση» (2005: 15). Καθώς λοιπόν «το παιχνίδι έχει αρχίσει προ πολλού και έχουμε ήδη ποντάρει, το μόνο που μπορούμε είναι να αντιληφθούμε τις τεράστιες ευκαιρίες που ανοίγονται.» (Bolz 2008: 27) Για τον θεωρητικό της κοινωνίας των δικτύων τα δίκτυα εθνών κρατών όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση καλύπτουν την ανάγκη για δικτύωση του κράτους και η δημιουργία τέτοιων δικτυώσεων είναι αντίδραση επιβεβλημένη στη «διαρθρωτική αντίφαση παγκόσμιου συστήματος και εθνικού κράτους» (2005: 15).

Για ακόμη μία φορά, τα ψηφιακά μέσα και η νέα τεχνολογία τοποθετούνται στο κέντρο των μετασχηματισμών, με τις δυνατότητες επικοινωνίας και μετακίνησης σε πλανητική εμβέλεια. Ο Taguieff συγκεκριμένα συνδέει πάντως την έλευση της κατάστασης «χωρίς σύνορα» άμεσα με την μεντιακή ιδεολογία η οποία, όπως λέει, επιβάλλει το ξερίζωμα και εγκαθιστά παράδοξα τα υποκείμενα εντός του εφήμερου και του φευγαλέου (Taguieff 2000: 44).

1.3.2. Πολίτης και κράτος

Στο προηγούμενο υποκεφάλαιο περιγράψαμε τις βασικές αλλαγές που φέρνει η παγκοσμιοποίηση στο εθνικό κράτος, ως εδαφική επικράτεια και ως σύνολο θεσμών. Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα περιγράψουμε τον τρόπο με τον οποίο οι παγκοσμιοποιητικές τάσεις της κοινωνίας των δικτύων έχουν επηρεάσει την αντιπροσωπευτική δημοκρατία, η οποία στη διάρκεια της βιομηχανικής εποχής κατανοούνταν πρωτίστως εντός των ορίων του εθνικού κράτους, και ως εκ τούτου πως επιδρούν αυτές οι τάσεις στις αντιλήψεις, συμπεριφορές και στα συναισθήματα των πολιτών που ζουν εντός τους.

Το δεδομένο που διατρέχει την ανάλυση αυτή συνίσταται στο ότι τόσο η έννοια της δημοκρατίας όσο και του πολίτη ως μέρος του «δήμου», δηλαδή του λαού, ιστορικά καθορίζονταν και κατανοούνταν στο πλαίσιο ενός έθνους-κράτους και μιας κοινότητας με διαφορετική δομή από τη σύγχρονη κοινωνία. Εφόσον λοιπόν παρατηρούνται οι τεράστιες σημασίας δομικές αλλαγές στην επικοινωνία χωρίς σύνορα, στην αύξηση των αποπροσωποποιημένων σχέσεων, στις εργασιακές σχέσεις, στον τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης, στην αδυναμία του κράτους να οργανώσει, να ελέγξει ή να κατευθύνει πολλές από τις σημερινές εξελίξεις και ταυτόχρονες αλλαγές στην σχέση του πολίτη με την οργανωτική διάσταση του χώρου και του χρόνου, είναι αδύνατον να αρνηθούμε ότι συντελούνται αντίστοιχες αλλαγές στο ίδιο το φαντασιακό των πολιτών σε σχέση με το κυβερνάν και τη δημοκρατία. Οι αλλαγές αυτές συντελούνται, όπως θα αναφέρουμε παρακάτω, με πολλούς τρόπους. Ζητούμενο είναι να μπορέσουμε να καταδείξουμε την οργανική σχέση τους με τους μετασχηματισμούς της κοινωνίας των δικτύων.

Ο αριθμός των ερευνών που ασχολούνται με θέματα τα οποία αφορούν συγκεκριμένες πλευρές του ζητήματος, όπως τη δημοκρατία, την πολιτική συμμετοχή ή την ευρύτερη συμμετοχή στα κοινά, την εμπιστοσύνη στους πολιτικούς θεσμούς, αυξάνεται συνεχώς. Οι έρευνες όμως που εξετάζουν τα ζητήματα αυτά συνδυαστικά σε σχέση με την ψηφιοποίηση ή την παγκοσμιοποίηση, είναι συγκριτικά περιορισμένες (Loader, Vromen, Xenos 2014, Coleman 2005, Frissen 2002, Carpinì 2000).

Για να μπορέσουμε να εξετάσουμε τις συμπεριφορές των σύγχρονων πολιτών, που σχετίζονται με τη δημοκρατία, πρέπει να περάσουμε αναγκαστικά από την ίδια την έννοια της δημοκρατίας. Όπως γράφει ο B. Crick (2006: 1) «...η λέξη δημοκρατία αποτελεί μια ουσιωδώς διαφιλονικούμενη έννοια και συνιστά έναν από εκείνους τους όρους που δεν πρόκειται ποτέ να συμφωνήσουμε όλοι να ορίσουμε με έναν τρόπο», πρόβλημα που οφείλεται, στο διαφορετικό κοινωνικό, ηθικό και πολιτικό φορτίο το οποίο «φέρει» ο καθένας. Εκείνο που δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την ερμηνεία της έννοιας και της ουσίας της δημοκρατίας είναι όπως αναφέρει ο E. Hobsbawm (2007), η προσπάθεια όλων να ταυτιστούν με αυτήν και να δείξουν ότι τη στηρίζουν με ενθουσιασμό. «Σήμερα είμαστε όλοι δημοκράτες. Φιλελεύθεροι, συντηρητικοί, σοσιαλιστές, κομμουνιστές, αναρχικοί, ακόμα και οι φασίστες σπεύδουν να επαινέσουν τις αρετές της δημοκρατίας και να επιδώσουν τα δημοκρατικά τους διαπιστευτήρια.» (Heywood 2006: 105) Υπό αυτήν την έννοια, δημοκρατίες θεωρούνται τόσο η Σουηδία και η Ιαπωνία όσο και η Δημοκρατία του Κονγκό και της Νότιας Αφρικής. Όπως επίσης δημοκρατίες θεωρούνται τόσο τα κράτη τα οποία προσφέρουν ελεύθερες εκλογές, όσο και εκείνα που η δράση των πολιτών τους ξεπερνά αυτήν την τυπική συνθήκη.

Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας πρέπει να ξεκαθαριστεί λοιπόν ποιος είναι ο τρόπος με τον οποίο νοείται η δημοκρατία και ο πολίτης. Προσπαθώντας να μην καταφύγουμε σε σχετικισμούς για το πώς λειτουργούν πραγματικά τα δημοκρατικά καθεστάτα, ούτε να προβούμε σε ιδεαλιστικές διατυπώσεις, προσεγγίζουμε τη δημοκρατία όσο πιο ρεαλιστικά μπορούμε, ως ένα πολιτικό σύστημα και μια κοινωνική οργάνωση με συγκεκριμένες αρχές, προϋποθέτοντας ότι η κοινοβουλευτική δημοκρατία των δυτικών κρατών γεφυρώνει εξισορροπητικά τη λαϊκή συμμετοχή και την κυβέρνηση μιας ελίτ με την συγκατάθεση του λαού μέσω εκλογών (Heywood 2006: 117), με αυτές να αποτελούν την αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη λειτουργίας της δημοκρατίας. Για αυτόν τον λόγο, σε σχέση με τη δημοκρατική λαϊκή συμμετοχή υιοθετείται μια θέση που προσιδιάζει στο μοντέλο «αναπτυξιακής δημοκρατίας» ρουσσικών καταβολών, με την άποψη δηλαδή, ότι οι πολίτες πρέπει να συμμετέχουν στη διαμόρφωση των νόμων και των αποφάσεων για την καθημερινή ζωή και το μέλλον της κοινωνίας τους με κάποιον τρόπο πέρα από τις εκλογές (Heywood 2006: 115)

Αυτό οδηγεί αναγκαστικά στην υιοθέτηση της αριστοτελικής τυπολογίας για τη νοηματοδότηση της έννοιας του πολίτη, σύμφωνα με την οποία αυτός

αντιμετωπίζεται ως ένα πολιτικό ζώο, με δικαιώματα και υποχρεώσεις προς τη δημοκρατία³.

Έρευνες οι οποίες εξετάζουν συνήθως τη στάση των πολιτών απέναντι στη δημοκρατία, μετρούν την εμπιστοσύνη στους πολιτικούς θεσμούς, στους πολιτικούς αντιπροσώπους ή ακόμη την άμεση υποστήριξη του δημοκρατικού πολιτεύματος (Norris 1999). Επίσης ανιχνεύουν τους τρόπους των πολιτών να μετέχουν στην οικοδόμηση του κοινωνικού κεφαλαίου, δηλαδή στη σφαίρα της κοινωνίας των πολιτών. Η επιλογή εξέτασης της δημοκρατίας κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να ήταν και μοιρολατρική αν δεν υπήρχαν θεωρίες να υποστηρίξουν ότι «...το αίσθημα της ευθύνης του πολίτη είναι αυτό που συντηρεί τη δημοκρατική πολιτική...» (Heywood 2006: 294) και έρευνες να καταδείξουν ότι οι υγιείς και δυνατές δημοκρατίες εξαρτώνται άμεσα από την ποιότητα συμμετοχής των πολιτών τους.

Τι είναι αυτό που κάνουν λοιπόν οι πολίτες σε σχέση με τη δημοκρατία την εποχή των δικτύων;

Ξεκινώντας από το προφανές και θεμελιώδες, παρατηρούμε ότι η συμμετοχή των πολιτών στις εκλογές, μειώνεται συνεχώς. Οι πολίτες στην Ευρώπη και στην Ελλάδα απέχουν όλο και περισσότερο από την εκλογική διαδικασία⁴. Στην Ελλάδα συγκεκριμένα το ποσοστό των ανθρώπων που ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, ιδιαίτερα στις εθνικές εκλογές, πέφτει σταθερά εδώ και μια δεκαετία, ακολουθώντας τις ευρωπαϊκές και δυτικές τάσεις. Αυτό δείχνει εμφανώς την απογοήτευση απέναντι στην πολιτική ή τουλάχιστον τον υποβιβασμό συμμετοχής σε τέτοιες διαδικασίες. Ως αποτέλεσμα, όπως καταγράφουν ελληνικές έρευνες, πάλι στα ευρωπαϊκά πρότυπα, επέρχεται η απορρύθμιση του κομματικού συστήματος με τους ανθρώπους να ταυτίζονται όλο και λιγότερο με τα κόμματα ή ακόμη να αρνούνται να τοποθετηθούν σε ιδεολογικές κλίμακες, όπως αυτήν της αριστεράς-δεξιάς (Τεπέρογλου & Τσατσάνης 2014, Σταθόπουλος 2014). Όλα αυτά συνδυάζονται με τη μείωση της εμπιστοσύνης στους πολιτικούς θεσμούς αν όχι την ηθική απονομιμοποίηση τους.

Όπως αναφέρει ο M. Gauchet (2006) πρόκειται για την εξαφάνιση της ιδεολογίας: «Η εξαφάνιση των ιδεολογιών από τη σκηνή συνοδεύτηκε από μια πιο γενική έκλειψη των διαστάσεων του πολιτικού και του κοινωνικοιστορικού στις παραστάσεις της συλλογικής λειτουργίας.» Ο γάλλος κοινωνιολόγος με αυτό το χωρίο μας δίνει την ευκαιρία εδώ να αναφερθούμε και στους ευρύτερους ισχυρισμούς για την κατάρρευση της νεωτερικής εποχής, με την εγκατάλειψη των «μεγάλων αφηγήσεων» και την γέννηση της μετανεωτερικότητας, όπως ευαγγελίζονται οι μεταμοντέρνοι στοχαστές.

³ Είναι σημαντικό να αναφερθεί εδώ ότι δεν απορρίπτεται πλήρως η κριτική που έχει ασκηθεί σε τέτοιου είδους αναγνώσεις της πολιτικής συμμετοχής, από πολλούς μελετητές (βλ. Schudson 1998, Listhaug & Gronflaten 2007), οι οποίες αναφέρουν πως η πολιτική συμμετοχή μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως την επίσκεψη μιας ιστοσελίδας ή τις πολιτικές συζητήσεις. Για αυτόν τον λόγο τρόποι τέτοιας συμμετοχής συμπεριλήφθηκαν στο πλαίσιο της εμπειρικής έρευνας που ακολουθεί.

⁴ <http://ekloges.ypes.gr>

Στον αστερισμό όλων των παραπάνω, μειώνεται επίσης η συμμετοχή των ανθρώπων στην κοινωνία των πολιτών, τουλάχιστον με τη μορφή που γνωρίσαμε μεταπολεμικά. Συμμετοχή σε κόμματα, συνδικάτα, απεργίες, τοπικές και θεματικές συλλογικότητες ατονούν. Είναι σαφές ότι οι άνθρωποι δεν συμμετέχουν στη δημοκρατία με τους ίδιους τρόπους όπως παλιά. Θα μπορούσε κανείς να αντιτείνει πως τουλάχιστον σε ότι αφορά τη χώρα μας μπορεί η συμμετοχή σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να μην ήταν ποτέ ιδιαίτερα ευρεία. Σίγουρα ωστόσο μεταπολιτευτικά, ήταν μεγαλύτερη και πιο ενεργή από ότι είναι σήμερα, άρα βεβαιώνεται μια απόσυρση, μικρότερη ή μεγαλύτερη. Σε όλα αυτά έχει συμβάλει σαφώς και ο μετασχηματισμός της δημόσιας σφαίρας, και των νέων νοημάτων που ενδύεται το δημόσιο στην εποχή των δικτύων⁵. Όπως αποκάλυψε πάντως από το 2000 ο R. Putnam, γράφοντας το μνημειώδες έργο του «Bowling Alone» για την αμερικανική κοινωνία, πρόκειται για την εξατομίκευση του ελεύθερου χρόνου. Πολύ απλά ο κόσμος γίνεται λιγότερο πολιτικοποιημένος.

Προς αμφισβήτηση της παραπάνω θέσης υποστηρίζεται πως η απόσυρση αυτή δεν αφορά την ίδια τη συμμετοχή των πολιτών, αλλά την ποιότητα και το είδος της. Εννοώντας ότι προτιμούνται από τους πολίτες μορφές παρέμβασης που ταιριάζουν καλύτερα στα σύγχρονα πράγματα. Εντάσσονται δηλαδή σε περιβαλλοντικές ομάδες, συγκροτούν ομάδες αλληλεγγύης, υπάρχει αύξηση του εθελοντισμού. Οι αναλύσεις που εκπροσωπούν αυτή τη θέση μιλούν για την ανάπτυξη διεθνών πολιτικών κινημάτων προσηλωμένων στα δικαιώματα μειονοτήτων και προστασίας του περιβάλλοντος (βλ. Hall 2010).

Διεθνείς πάντως έρευνες που έχουν επιχειρήσει να προσεγγίσουν τη βιωματική εμπειρία των πολιτών, καταλήγουν στο ότι οι άνθρωποι νιώθουν απογοητευμένοι και ότι θεωρούν πως δεν έχουν καμία δύναμη να επηρεάσουν τις πολιτικές αποφάσεις, σίγουρα όχι μέσω των καθιερωμένων διαύλων συμμετοχής και αντιπροσώπευσης. Στην Αγγλία ο S. Coleman (2005), αποκαλύπτει, ότι ο πολίτης της κοινωνίας των δικτύων νιώθει απομονωμένος και απομακρυσμένος από τα κέντρα λήψης αποφάσεων και από τους ίδιους τους αντιπροσώπους. Διεθνώς επίσης στηρίζεται το γεγονός της αύξησης του πολιτικού κυνισμού (Caprini 2000). Ο A. Hirschman (2003), σύμφωνα με τον K. Αναγνωστόπουλο (2016), έχει αναπτύξει μια ενδιαφέρουσα τυπολογία των αντιδράσεων ενός ανθρώπου που βρίσκεται απέναντι σε εκφυλιστικά φαινόμενα μέσα σε οργανώσεις στις οποίες συμμετέχουμε, όπως είναι τα πολιτικά κόμματα ή το κράτος, η οποία ταιριάζει να αναφερθεί εδώ. Η τυπολογία αυτή χωρίζεται σε τρεις αντιδράσεις. Η πρώτη αντίδραση είναι η «αποχώρηση», που σημαίνει τα μαζεύω και φεύγω, η δεύτερη αντίδραση είναι η «διαφωνία», δηλαδή θα βάλω τις φωνές, και η τρίτη η «αφοσίωση», μεταφρασμένη στην υπομονετική σιωπή (Αναγνωστόπουλος 2016: 27). Αν και η σχέση μεταξύ αποχώρησης και διαφωνίας είναι περίπλοκη, φαίνεται η σύγχρονη κοινωνία κλίνει προς την πρώτη επιλογή, συνώνυμη της ρήξης και του αποτραβήγματος από τη σχέση (Αναγνωστόπουλος 2016: 29).

⁵ Βλ. Habermas, J. (1997) Αλλαγή δομής της δημοσιότητας

Με τις συνθήκες που περιγράψαμε παραπάνω, τους μετασχηματισμούς στην παραγωγή, στην εργασία, στην αντίληψη του χώρου και του χρόνου, στην αδυναμία επιβολής του κράτους, είναι δικαιολογημένο να μη νιώθει κανείς ότι είναι συνδημιουργός του νόμου, όταν αδυνατεί να συνδιαμορφώσει όρια και κανόνες σε πράγματα που δεν είναι πια στον έλεγχό του. Το πρόβλημα είναι ότι όσο αυτοαποκλείεται κανείς από τα κέντρα λήψης αποφάσεων, από τα κοινά ευρύτερα, τόσο πιο απομονωμένος συνεχίζει να αισθάνεται. Προς επίρρωση ο M. Castells συμπληρώνει: «Ανυπεράσπιστοι απέναντι στην παγκόσμια δίνη, οι άνθρωποι κρατιούνται όλο και πιο σφιχτά από τους εαυτούς τους.» (Αναφορά στο Bauman 2009: 142)

Ένα άλλο φαινόμενο που παίρνει μεγάλες διαστάσεις στη νέα εποχή είναι αυτό της μετατόπισης προς τον λαϊκισμό, συχνά των άκρων είτε της δεξιάς είτε της αριστεράς. Το φαινόμενο οφείλεται όπως γράφει ο Z. Bauman, στη αναζήτηση ταυτότητας σε έναν ρευστό κόσμο: «Το μοναδικό διαρκές αποτέλεσμα των συνεχών αλλά μάταιων προσπαθειών να οχυρωθούν και να σταθεροποιηθούν τα εκνευριστικά ασταθή όρια είναι η ανακύκλωση των διάχυτων φόβων σε στοχευμένες προκαταλήψεις, ανταγωνισμούς ομάδων, περιστασιακές αντιπαραθέσεις και συνεχώς υποβόσκουσες εχθρότητες» (2009:136). Την ίδια τάση σημειώνει ο M. Castells αναφερόμενος στην «παραγωγή νοήματος και ταυτότητας με τις νοηματοδοτήσεις: η γειτονιά μου, η κοινότητά μου, η πόλη μου, η παραλία μου, το εκκλησάκι μου, το περιβάλλον μου» (Αναφορά στο Bauman 2009: 142).

Το φαινόμενο, του λαϊκισμού, άπτεται της επιθυμίας να δοθούν εύληπτες και εύπεπτες απαντήσεις σε μια πραγματικότητα που δεν δαμάζεται. Αυτό το φαινόμενο, αναδεικνύει τη βαθιά ανάγκη για καθησυχασμό σε έναν γρήγορο αφιλόξενο κόσμο. Πρακτικά τούτο προωθείται κοινωνικά με τη στήριξη όλο και πιο μονοθεματικών κινημάτων, την ψήφιση λαϊκιστών υποψηφίων και κομμάτων που αυτοπροσδιορίζονται ως αντισυστημικά (βλ. Foa & Mounk 2016).

Ένα από τα κύρια ερωτήματα που δημιουργούνται μετά από όλες αυτές τις διαπιστώσεις είναι το τι συμβαίνει με την ίδια τη δημοκρατία στη σκέψη των ανθρώπων. Πιστεύουν οι άνθρωποι ότι η δημοκρατία περνάει κρίση, πιστεύουν ότι είναι αποδοτική και εν τέλει ότι είναι το καλύτερο πολίτευμα διακυβέρνησης, με την αίγλη που απολάμβανε κάποτε; Πρόσφατη έρευνα των R. S. Foa και Y. Mounk (2016) που δημοσιεύτηκε στο Journal of Democracy, με τίτλο «Η δημοκρατική αποσύνδεση» (The Democratic Disconnect) κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι οι πολίτες είναι όλο και λιγότερο ικανοποιημένοι από τους δημοκρατικούς θεσμούς και προσελκύονται όλο και περισσότερο από εναλλακτικές μορφές καθεστώτων, ιδιαίτερα οι νεότεροι σε ηλικία.

Στην εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήσαμε, θέματα όπως η συμμετοχή στις εκλογές και η συμμετοχή σε κοινωνικές δραστηριότητες (στον φυσικό κόσμο), δηλαδή η πραγμάτωση της δημοκρατίας από τους πολίτες, εξετάζονται ενδελεχώς. Ακόμη, εξετάζεται ποιες πεποιθήσεις έχουν οι πολίτες για τη δυνατότητα επηρεασμού της πολιτικής και των πολιτικών, αλλά και με ποιους τρόπους μπορεί να εκφράζονται για

την αποδυνάμωση του έθνους κράτους υπό τις παγκοσμιοποιητικές πιέσεις. Τέλος αναζητείται αν οι άνθρωποι πιστεύουν ότι η δημοκρατία περνάει κρίση, δηλαδή εάν έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους στη δυνατότητα της δημοκρατίας να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες ή αν τη στηρίζουν μαζί με τα ιδανικά που εκπροσωπεί.

Κεφάλαιο δεύτερο

Σκοπός της έρευνας και μεθοδολογία

2.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει πώς βιώνουν τα ανθρώπινα υποκείμενα του δυτικού κόσμου, της δημοκρατίας, τις συνθήκες της κοινωνίας των δικτύων και ως εκ τούτου τη σύγχρονη δημοκρατία.

Σε πρώτο επίπεδο η έρευνα επιχειρεί να ανιχνεύσει τη σχέση των ανθρώπων με τα ψηφιακά μέσα, σε ένα μεγάλο φάσμα της καθημερινότητας τους, το οποίο περιλαμβάνει την εργασία, τις υποχρεώσεις, τις δραστηριότητες προσωπικού ενδιαφέροντος, την ενημέρωση, την κοινωνική τους δικτύωση, και στη συνέχεια να διερευνήσει τις αντιλήψεις και τα συναισθήματα που πλαισιώνουν τη σχέση αυτή. Σε δεύτερο επίπεδο εξετάζεται εάν υπάρχει συσχετισμός της εν λόγω σχέσης με τα ψηφιακά μέσα και των πεποιθήσεων που την περιβάλλουν με τις απόψεις, στάσεις και συμπεριφορές που αφορούν το σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο κράτος και την αποτελεσματικότητα λειτουργίας της δημοκρατίας στο πλαίσιο αυτού.

Τελικός σκοπός του ερευνητικού εγχειρήματος είναι να παραχθούν μερικές τυποποιήσεις με βάση τα παραπάνω, ώστε να κατανοηθούν καλύτερα τα διαφορετικά βιώματα των υποκειμένων στις συνθήκες της κοινωνίας των δικτύων.

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που απασχολούν την έρευνα αυτή είναι:

- Πώς έχουν ενταχθεί τα ψηφιακά μέσα στις καθημερινές δραστηριότητες των ανθρώπων;
- Ποιες αντιλήψεις αντανάκλα η στάση των ανθρώπων απέναντι στα ψηφιακά μέσα;
- Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η κοινωνική δράση στους δύο συνυπάρχοντες κόσμους, τον φυσικό και τον ψηφιακό;
- Ποιες σκέψεις αναπτύσσονται για το εθνικό κράτος εν μέσω παγκοσμιοποιητικών τάσεων;
- Ποιες απόψεις εκφράζονται για τη λειτουργία της σύγχρονης δημοκρατίας;
- Και εν τέλει, μπορεί να συσχετιστεί η ποιότητα της στάσης απέναντι στα ψηφιακά μέσα με τις απόψεις για την παγκόσμια διασύνδεση και τη λειτουργία της δημοκρατίας εντός αυτής της πραγματικότητας;

2.2. Η επιλογή της μεθοδολογίας

Στην κοινωνιολογική έρευνα υπάρχει πληθώρα ερευνητικών προσεγγίσεων «οι οποίες εδράζονται σε διαφορετικές φιλοσοφικές αρχές και προϋποθέσεις, δηλαδή σε διαφορετικές απόψεις για τη φύση των ανθρώπινων όντων και του κόσμου τους, για τη φύση της γνώσης μας για τον κόσμο και για το πώς αυτή μπορεί να αποκτηθεί.» (Σαραφίδου 2011: 17). Η εκάστοτε ερευνητική προσέγγιση στην εμπειρική έρευνα συχνά επιλέγεται με βάση τη φύση του ερευνώμενου θέματος. Τα ερωτήματα λοιπόν που η έρευνα κάθε φορά θέτει, εν μέρει καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους αυτά μπορούν να απαντηθούν. Ενώ όπως γράφει η Μ. Ψαρρού (2004), στην επιλογή των τεχνικών έρευνας πρέπει να συνυπολογίζονται τα διαθέσιμα οικονομικά μέσα και η σύνθεση της ερευνητικής ομάδας.

Στο βαθμό που το κύριο αντικείμενο της παρούσας, μικρής κλίμακας, έρευνας αφορά την ανθρώπινη εμπειρία και αντίληψη σχετικά με τα ψηφιακά μέσα και τη δημοκρατία και η ερευνήτρια ήταν μόνη της στη διεξαγωγή της, κρίθηκε πως καταλληλότερη προσέγγιση θα ήταν η ποιοτική, με την πραγματοποίηση προσωπικών ημι-δομημένων συνεντεύξεων, με τη χρήση μαγνητοφώνου. Όπως γράφει ο Robson (2010:323), τέτοιες προσεγγίσεις είναι κατάλληλες όταν αναζητούμε να μάθουμε τι γνωρίζουν, τι κάνουν, τι πιστεύουν και τι αισθάνονται οι άνθρωποι, πράγμα που είναι απόλυτα ταιριαστό στο υπό διερεύνηση θέμα το οποίο ασχολείται με την υποκειμενική αντίληψη μιας κοινωνικής πραγματικότητας.

Μια επιπλέον διαπίστωση που οδήγησε στην απόφαση να υιοθετηθεί η ποιοτική μέθοδος, ήταν ότι η πλειονότητα των διαθέσιμων, σχετικών με το θέμα, ερευνών τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα, έχει συνήθως ποσοτικό χαρακτήρα. Παρά λοιπόν τα πολύτιμα στοιχεία που έχουν κομίσει οι έρευνες αυτές στη σκιαγράφηση της πραγματικότητας, κρίνονται συχνά ως επιφανειακές (Coleman, Spiller 2003) και άρα χρήζουσες ποιοτικής, σε βάθος ανάλυσης. Ο Robson (2010:322) επιρρωνύει αυτή τη θέση γράφοντας μάλιστα πως τα ποιοτικά δεδομένα είναι απαραίτητα για την επικύρωση και την περαιτέρω επεξήγηση του νοήματος των ποσοτικών ευρημάτων.

Μια έρευνα λοιπόν που «επικεντρώνεται στο νόημα που έχουν συγκεκριμένα φαινόμενα για τους συμμετέχοντες» (Robson 2010) οδηγεί αναπόφευκτα στη συνέντευξη ως εργαλείο διερεύνησης «των γεγονότων από τη μεριά των δρώντων υποκειμένων» (Λυδάκη 2012:256). Η ποιοτική μέθοδος βοηθά να αποκαλυφθεί η υποκειμενική πρόσληψη της πραγματικότητας. Εν προκειμένω κρίθηκε πως μόνο δια μέσω της ποιοτικής προσέγγισης, άρα μέσω των αυθόρμητων και προσωπικών διηγήσεων των ανθρώπων, μπορούσαν να αποκαλυφθούν οι πραγματικές συμπεριφορές, απόψεις και συναισθήματα απέναντι στην ευρεία ένταξη των ψηφιακών μέσων στην καθημερινή ζωή και στους πολυτροπικούς μετασχηματισμούς που φέρνει η ανάπτυξη και εξέλιξη της κοινωνίας των δικτύων, κυρίως στο πεδίο της δημοκρατίας.

Ως ερευνητικό εργαλείο αξιοποιήθηκε η μέθοδος της ημι-δομημένης συνέντευξης καθώς συνδυάζει πολύτιμα χαρακτηριστικά τόσο των δομημένων όσο και των μη δομημένων συνεντεύξεων.

Συγκεκριμένα, η δυνατότητα ύπαρξης συγκεκριμένων θεμάτων προς συζήτηση που υπάρχει στις ημι-δομημένες συνεντεύξεις, προσέφερε τη διαβεβαίωση επαρκούς κάλυψης όλων των θεμάτων της έρευνας και τη σιγουριά των κατευθυντήριων γραμμών για την ερευνήτρια. Ακόμη, ήταν η καταλληλότερη προσέγγιση δεδομένου του χρόνου έρευνας που ήταν περιορισμένος κι εφόσον κάθε συνέντευξη είχε τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί μόνο μία φορά.

Από την άλλη, η ημι-δομημένη συνέντευξη εγκολπώνοντας σημαντικά θετικά χαρακτηριστικά της μη δομημένης συνέντευξης προσέφερε ευελιξία εμβάθυνσης, όπου κρινόταν ότι υπήρχε εύφορο έδαφος να γίνει αυτό, άρα έδινε τη δυνατότητα μέγιστης προσωποποίησης, όπως και δυνατότητα ελεύθερης και σε βάθος ανάδυσης των σκέψεων των συμμετεχόντων. Τελικά, ερευνήτρια και συμμετέχοντες είχαν την δυνατότητα να συμμετάσχουν σε μια πιο αυθόρμητη συζήτηση, με φυσικότητα στη ροή του λόγου, προωθώντας έτσι μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και εμβάθυνση από ότι θα μπορούσε να επιτύχει μια επιφανειακή προκαθορισμένη διαδικασία ερωτήσεων και απαντήσεων.

2.3. Ο οδηγός συνέντευξης και η αιτιολόγησή του

2.3.1. Ο οδηγός συνέντευξης

Σημείωση: Όπως συμβαίνει με όλους του οδηγούς ποιοτικής συνέντευξης, η παρακάτω αναφορά δεν αποτελεί διεξοδικό ερωτηματολόγιο, αλλά μια ένδειξη που προορίζεται για την ερευνήτρια, για τον συντονισμό των θεμάτων που πρέπει να καλυφθούν κατά προσέγγιση και προτάσεις σχετικά με πιθανές κατευθύνσεις διερεύνησης.

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΜΕ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΔΑΦΝΗΣ – ΥΜΗΤΤΟΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ
ΔΙΚΤΥΩΝ

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΑΦΝΗΣ – ΥΜΗΤΤΟΥ

1. ΓΝΩΡΙΜΙΑ / ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Πρωτού ξεκινήσουμε με τη συνέντευξη και τις ερωτήσεις, θα ήθελα να αναφερθώ λίγο εισαγωγικά σε εμένα, για το ποιά είμαι, γιατί κάνω αυτήν τη συνέντευξη, πού και πώς θα τη χρησιμοποιήσω και να περιγράψω λίγο το θέμα της συζήτησης που θα ακολουθήσει. Ονομάζομαι Αλόνα Τατάροβα, είμαι 26 ετών. Ζω στον Υμηττό όπως κι εσύ/εσείς λίγο παραπάνω από μια δεκαετία. Πήγα εδώ σχολείο, τελείωσα το 3ο Γυμνάσιο και Λύκειο Υμηττού. Σήμερα είμαι πτυχιούχος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων και ολοκληρώνω το μεταπτυχιακό μου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Βρισκόμαστε σήμερα εδώ για μια συνέντευξη την οποία θα χρησιμοποιήσω, από κοινού με άλλες συνεντεύξεις, για τις ανάγκες της διπλωματικής μου εργασίας.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο πλαίσιο αυτής της έρευνας θα μιλήσουμε κυρίως για 3 πράγματα:

- Την ψηφιακή τεχνολογία, όπως τα κινητά τηλέφωνα, υπολογιστές, το διαδίκτυο γενικότερα, και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, και το πώς τα χρησιμοποιείτε.
- Τη συμμετοχή σας σε συλλογικές και κοινωνικές δραστηριότητες και ευρύτερα τη συμμετοχή στα κοινά.
- Και τέλος θα αναφερθούμε στο θέμα της σημερινής Δημοκρατίας.
- Κάποια από τα θέματα που θα συζητήσουμε έχουν να κάνουν με το Πώς επικοινωνείτε, Πώς ενημερώνεστε, Αν και Πώς συμμετέχετε στα κοινά. Τι ρόλο παίζει η νέα τεχνολογία σε αυτήν την καθημερινότητα; και μιας και η ευρύτερη πολιτική είναι αναπόσπαστο κομμάτι αυτής της καθημερινής ζωής Πώς ενδεχομένως έχει επηρεαστεί η σχέση σας με αυτήν;

3. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΧΕΜΥΘΕΙΑΣ

- Εάν έχετε/έχεις κάποια ερώτηση ή απορία για όσα ειπώθηκαν μέχρι στιγμής, θα χαρώ να την απαντήσω.. Διαφορετικά μπορούμε να τα δούμε όλα αυτά παρακάτω, στην πράξη..
- Θα ήθελα σε αυτό το σημείο να ρωτήσω αν μου επιτρέπετε/επιτρέπεις να ηχογραφήσω τη συνομιλία μας, πράγμα που γίνεται αποκλειστικά για τη δική μου διευκόλυνση καταγραφής της συζήτησης. Σας

διαβεβαιώνω πως η ταυτότητά σας δεν θα χρησιμοποιηθεί στην έρευνα με κανέναν τρόπο και το όνομά σας και θα παραμείνει μυστικό. Το μόνο που ενδιαφέρει για τους σκοπούς της έρευνας είναι το περιεχόμενο της συζήτησής μας. Οπότε η συνέντευξη αυτή, θα λάβει έναν μοναδικό αριθμό για να ξεχωρίζει από τις άλλες.

- Επίσης θα ήθελα να τονίσω, πως δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις σε κανένα από τα θέματα που θα συζητήσουμε. Εκείνο που με ενδιαφέρει είναι η άποψή σας ή κάποιες καθημερινές σας εμπειρίες.

4. ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΑΖΟΜΕΝΟ/Η

Για να ξεκινήσουμε τη συζήτησή μας θα ήθελα να μου παρουσιάσετε κι εσείς λίγα πράγματα για τον εαυτό σας, να μου πείτε:

- Με τι ασχολείστε, ποια είναι/ ήταν η κύρια απασχόλησή σας;
- Έχετε σπουδάσει κάποιο συγκεκριμένο αντικείμενο;
- Πόσο χρονών είστε;

5. ΠΡΩΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ/ ΚΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ»

Α θεματική υποενότητα: Η χρήση τεχνολογίας στην εργασία / στις υποχρεώσεις

- Μου είπατε ότι εργάζεστε / εργαστήκατε ως _____, στη δουλειά χρειάζεστε υπολογιστή;
- Συμβατικό ή tablet, smartphone κά;
- Για νοικοκυρές: Αν χρησιμεύει και σε καθημερινές υποχρεώσεις και δουλειές του σπιτιού;
- Για φοιτητές: Αν χρησιμεύει στην εκπόνηση φοιτητικών υποχρεώσεων;
- Εκτός από το γραφείο / τον τυπικό χώρο εργασίας, δουλεύετε κι από το σπίτι ή το σαββατοκύριακο;

Β θεματική υποενότητα: Η χρήση τεχνολογίας σε πράγματα πέρα από την εργασία

- Έχετε smartphone; Έχετε προσωπικό υπολογιστή ή tablet;
- Τα χρησιμοποιείτε εκτός δουλειάς;
- Για ποιους λόγους κυρίως;

Γ θεματική υποενότητα: Η μη χρήση τεχνολογίας

- Γιατί δεν χρησιμοποιείτε τα παραπάνω;
- Είναι ηθελημένο ή τυχαίνει;
- Αισθάνεστε την ανάγκη να χρησιμοποιήσετε;

6. ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΧΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ»

Α θεματική υποενότητα: Συνήθειες και Μέσα Γενική εικόνα

Επειδή όταν μιλάμε για τεχνολογία, δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, όπως τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, αλλά και διαδίκτυο, θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο για το ποια Μέσα ενημέρωσης χρησιμοποιείτε εσείς προσωπικά.

Θα ήθελα να ρωτήσω για κάθε Μέσο ξεχωριστά:

- Εφημερίδα
- Ραδιόφωνο
- Τηλεόραση
- Διαδίκτυο
- Σε χρηστική σειρά

Β θεματική υποενότητα: Προτίμηση Μέσου και περιεχόμενο

- Ποιο από τα παραπάνω χρησιμοποιείτε περισσότερο από τα άλλα;
- Γιατί το προτιμάτε;
- Πόσο συχνά το χρησιμοποιείτε;
- Τι περιεχόμενο προτιμάτε; Τι περιεχόμενο αναζητάτε πιο συχνά;
- Γιατί δεν προτιμάτε (ό,τι έχουν αφήσει απέξω ή τελευταίο);

Γ θεματική υποενότητα: Ο ρόλος της ενημέρωσης

- Τι ρόλο παίζει η πολιτική ενημέρωση στη ζωή σας και στην καθημερινότητά σας;
- Ας υποθέσουμε για μια στιγμή ότι από αύριο δεν μπορείτε να ενημερωθείτε για τις πολιτικές εξελίξεις από πουθενά. Τι σκέφτεστε για ένα τέτοιο ενδεχόμενο;

7. ΤΡΙΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ»

Α θεματική υποενότητα: Συμμετοχή στα κοινά

Θα ήθελα τώρα να μιλήσουμε για τις κοινωνικές δραστηριότητές σας και τους τρόπους συμμετοχής σας στα κοινά. Μορφές δραστηριοτήτων μπορεί να είναι η συμμετοχή σας ως μέλους σε κάποιο κόμμα ή ένα συνδικαλιστικό όργανο ή κάποια εθελοντική δραστηριότητα.

- Εσείς, συμμετέχετε σήμερα ή συμμετείχατε κάποια στιγμή στο παρελθόν σε κάποια συλλογική δραστηριότητα;
- Σε τι είδους δραστηριότητες συμμετέχετε;

- Τι σας παρακινεί να συμμετέχετε; Τι σας κάνει να θέλετε να είστε μέλος μιας τέτοιας δραστηριότητας;
- Γιατί αποκλείετε κάποιες δραστηριότητες όπως _____ για παράδειγμα να είστε μέλος ενός κόμματος ή να συμμετέχετε σε υποθέσεις του Δήμου σας;

B θεματική υποενότητα: Ο ρόλος του διαδικτύου στη συμμετοχή στα κοινά

- Χρησιμοποιούν οι νέες τεχνολογίες στην οργάνωση τέτοιων δραστηριοτήτων;
- Χρησιμοποιείτε και το διαδίκτυο για τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δραστηριότητες;
- Παρακολουθείτε κάποιες κοινωνικές δραστηριότητες στο διαδίκτυο; Για παράδειγμα κάποιου κόμματος, ενός συγκεκριμένου βουλευτή ή κάποιας οργάνωσης;
- Πέρα από τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχετε, είστε σε κάποιες ομάδες στο Facebook, στο Twitter και παρόμοιους κοινωνικούς ιστότοπους;

8. ΤΕΤΑΡΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΟ/ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

A θεματική υποενότητα: Εκλογική συμμετοχή και σχέση πολίτη- κράτους

Η συμμετοχή για την οποία μόλις μιλήσαμε είναι μια γενικότερη κοινωνική / κοινωνικοπολιτική συμμετοχή. Τώρα θα ήθελα να μιλήσουμε για μια ακόμα πιο συγκεκριμένη μορφή συμμετοχής, που δεν είναι άλλη από την αυστηρά πολιτική συμμετοχή.

- Θα λέγατε πως ασχολείστε ενεργά με την πολιτική;
- Ψηφίζετε;
- Σε ποιες από τις τοπικές-εθνικές-ευρωπαϊκές εκλογές πηγαίνετε συχνότερα να ψηφίσετε;
- Με ποιόν τρόπο πιστεύετε ότι μπορείτε να επηρεάσετε τις πολιτικές αποφάσεις;
- Εσείς προσωπικά, τι κάνετε όταν απογοητεύεστε ή διαφωνείτε με τις πολιτικές αποφάσεις;
- Πώς θα θέλατε να είναι η σχέση σας με το κράτος; Ας πάρουμε για παράδειγμα ποιες είναι οι τρεις σημαντικότερες υπηρεσίες που θα θέλατε να σας προσφέρει το κράτος;
- Είστε ικανοποιημένος/η από το πόσο σας παρέχει καθένα από αυτά τα τρία το ελληνικό κράτος σήμερα;

B θεματική υποενότητα: Κράτος και υπερεθνικές οργανώσεις

- Πού θα λέγατε ότι αποφασίζονται τα σημαντικότερα ζητήματα για εσάς;
- Πού θα έπρεπε να αποφασίζονται;

- Πώς κρίνετε τη συμμετοχή της χώρας μας αλλά και τη γενικότερη τάση για μεγάλους συνασπισμούς και συνεργασίες. Παραδείγματα NATO, ΟΗΕ, ΕΕ.
- Ανεξάρτητα από την οικονομική κρίση: καλύτερα μόνοι μας ή μαζί με άλλους;

Γ θεματική υποενότητα: Πρόσληψη της Δημοκρατίας στην εποχή των δικτύων

Σε αυτό το σημείο λοιπόν και ολοκληρώνοντας τη συζήτησή μας, έχουμε αναφερθεί σε ζητήματα ενημέρωσης, κοινωνικών δραστηριοτήτων, συμμετοχής στις εκλογές και της σχέσης μας με το κράτος. Αναφερθήκαμε στο διαδίκτυο και πως επηρεάζει αυτές τις δραστηριότητες. Το τελευταίο θέμα λοιπόν που θα ήθελα να συζητήσουμε είναι το θέμα της Δημοκρατίας. Όλο και περισσότερο ακούγεται τελευταία η θέση πως η Δημοκρατία βρίσκεται σε κρίση. Το ακούμε από τα ΜΜΕ, από τους πολίτες στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό, από κάποιους ειδικούς. Εσείς τι πιστεύετε για αυτό;

- Συμφωνείτε με την άποψη ότι η Δημοκρατία σήμερα περνάει κρίση;
- Ποια είναι για εσάς τα χαρακτηριστικά της Δημοκρατίας; Τι είναι δηλαδή για εσάς Δημοκρατία;
- Μπορεί να βοηθήσει το διαδίκτυο και όλη η νέα ψηφιακή τεχνολογία στη λειτουργία της Δημοκρατίας σήμερα, με κάποιον τρόπο;

Ευχαριστίες στον/στην συνεντευξιαζόμενο/συνεντευξιαζόμενη για τη συμμετοχή

2.3.2 Η αιτιολόγηση των θεματικών ενότητων

Πρώτο βήμα στον σχεδιασμό της έρευνας αποτέλεσε η σύνταξη του οδηγού συνεντεύξεων. Καταρχήν ο οδηγός συνεντεύξεων είναι χωρισμένος σε πέντε μέρη, ένα εισαγωγικό και τέσσερα μέρη που αφορούν το υπό διερεύνηση θέμα. Το εισαγωγικό μέρος περιλαμβάνει τη γνωριμία με τους συνεντευξιαζόμενους, τη διαβεβαίωση εχεμύθειας και τη συμφωνία του μέσου καταγραφής της συζήτησης. Η πορεία που ακολουθούν οι υπόλοιπες θεματικές ενότητες είναι πορεία μετάβασης από το γενικό στο ειδικό, δηλαδή από τη γενικότερη χρήση των ψηφιακών μέσων, στις απόψεις για τα ψηφιακά μέσα και από εκεί στις αντιλήψεις για όσα έχουν επιφέρει κοινωνικά, για παράδειγμα την εντονότερη παγκόσμια αλληλεξάρτηση, με πυρήνα ό,τι αφορά τη λειτουργία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Συνοπτικά, στην πρώτη θεματική ενότητα με τίτλο «Τεχνολογικό προφίλ των πολιτών / Κτήση και χρήση τεχνολογίας» γίνεται καταγραφή των γενικών τάσεων χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας σε διάφορες εκφάνσεις της καθημερινότητας και των απόψεων που τις στηρίζουν. Στη δεύτερη θεματική ενότητα με τίτλο «Χρήση μέσων από τους πολίτες / Ενημέρωση και πληροφορία», η συζήτηση επικεντρώνεται στο θέμα της ενημέρωσης, της ένταξης των ψηφιακών μέσων στη δραστηριότητα αυτή και αναζητείται η αξία της ενημέρωσης για τους πολίτες και το αν τη συσχετίζουν με το δημοκρατικό πολίτευμα. Στην τρίτη θεματική ενότητα, «Κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική δικτύωση», προσεγγίζεται το ζήτημα της συμμετοχής σε κοινωνικές δραστηριότητες στον φυσικό και στον ψηφιακό κόσμο, ψάχνοντας αν και πώς

συμμετέχουν οι άνθρωποι στα κοινά στην κοινωνία των δικτύων. Τέλος, η τέταρτη και τελευταία ενότητα «Εθνικό και υπερεθνικό / Διαδίκτυο και Δημοκρατία» ασχολείται με τις στάσεις που αναπτύσσονται απέναντι στην παγκόσμια διασύνδεση και τις απόψεις για την αποτελεσματικότητα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας εν μέσω παγκοσμιοποίησης.

Παρακάτω καταδεικνύεται λεπτομερώς το περιεχόμενο των πέντε μερών του οδηγού συνέντευξης από κοινού με τη λογική που τους διέπει.

Εισαγωγικό μέρος

Το πρώτο και εισαγωγικό μέρος της έρευνας συγκροτείται από τη γνωριμία. Η πρώτη επαφή με τους συνεντευξιαζόμενους αποτελείται από την εισαγωγική σύσταση της ερευνήτριας και την αποκάλυψη κάποιων προσωπικών στοιχείων για την ίδια, όπως ηλικία, σπουδές, τόπο κατοικίας, με σκοπό την εδραίωση μιας πρώτης σχέσης εμπιστοσύνης ερευνήτριας - συνεντευξιαζόμενων (Robson 2010: 329). Έτσι ξεκαθαρίζεται το πλαίσιο διεξαγωγής της έρευνας που εδώ είναι η συγγραφή της διπλωματικής εργασίας. Στη συνέχεια δίνονται πληροφορίες εν είδη περίληψης, των τεσσάρων θεματικών ενοτήτων της συνέντευξης. Με αυτόν τον τρόπο ο συνεντευξιαζόμενος είναι δυνατόν να προσανατολιστεί ως προς το θέμα της συζήτησης που ακολουθεί. Έπειτα οι συνεντευξιαζόμενοι βεβαιώνονται για την τήρηση εχεμύθειας και τη μυστικότητα των προσωπικών τους στοιχείων, ώστε να νιώσουν άνετα να πουν όσα σκέφτονται. Στη συνέχεια τους ζητείται η συνέντευξη να ηχογραφηθεί, για λόγους ευκολίας αλλά και πιστότητας που προσφέρει η απομαγνητοφώνηση. Τέλος, ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην επεξήγηση από μέρους της ερευνήτριας πως η εν λόγω συνέντευξη δεν αποτελεί τεστ γνώσεων για τους ερωτώμενους, αλλά μια συζήτηση για τις προσωπικές τους απόψεις και εμπειρίες γύρω από τα υπό συζήτηση θέματα. Εφόσον δίνεται έγκριση, το μαγνητόφωνο ανοίγει και ακολουθεί η γνωριμία με τον συνεντευξιαζόμενο, ως μια χαλαρή κουβέντα, για το «ζέσταμα» της ατμόσφαιρας (Robson 2010).

Στο σημείο αυτό ζητείται από τους συμμετέχοντες να παρουσιάσουν με λίγα λόγια τον εαυτό τους συμπεριλαμβάνοντας στην παρουσίαση αυτή δημογραφικές μεταβλητές όπως ηλικία, εκπαιδευτικό επίπεδο και κύριο επάγγελμα. Παράλληλα καταγράφεται από την ερευνήτρια, το φύλο των συμμετεχόντων. Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιούνται αργότερα για την ανάλυση, ερμηνεία και συσχέτιση των απαντήσεών τους. Στην πραγματικότητα τα στοιχεία αυτά αποτελούν μεταβλητές που φαίνεται να έχουν επηρεάσει τα αποτελέσματα συγγενικών ως προς το θέμα ερευνών (Norris 1999, Coleman & Spiller 2003, Coleman 2005, Smith 2013, διαΝΕΟσις 2016, Loader, Vromen & Xenos 2014) και παρακάτω εξηγούνται οι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκαν οι τέσσερις συγκεκριμένες μεταβλητές.

Μια μεταβλητή που χρησιμοποιείται συχνά στις έρευνες είναι αυτή του φύλου. Το πέρασ των ετών δείχνει πως ολοένα και περισσότερο η μεταβλητή αυτή αποδυναμώνεται σε σχέση με πολλές πλευρές των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Εντούτοις όλες οι έρευνες που αναφέρονται παραπάνω, και οι σχετικές με τη χρήση

της τεχνολογίας έρευνες σχεδόν πάντα τείνουν να αναδεικνύουν την επιμονή ανομοιογενών γυναικείων και ανδρικών τάσεων και συνηθειών. Μπορεί λοιπόν οι σύγχρονες έρευνες να μην αποκαλύπτουν αιχμηρές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, δεν δείχνουν όμως αυτές να έχουν εκλείψει παντελώς (Norris 1999, Min 2010). Για τους παραπάνω λόγους το φύλο έπρεπε οπωσδήποτε να ληφθεί υπόψη και σε αυτήν την έρευνα, ώστε να μπορέσουμε να εξετάσουμε τις πιθανές διαφορές ανδρών και γυναικών στη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας και φυσικά τα βιώματα και τις απόψεις τους κάτω από τις συνυπάρχουσες εμπειρίες παγκοσμιοποίησης και αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Η ηλικία αποτελεί την κατεξοχήν μεταβλητή στην οποία δίνεται βάση σε όλες τις παραπάνω έρευνες. Οι έρευνες που αφορούν την ψηφιακή τεχνολογία διαχωρίζουν τους πληθυσμούς σε δύο γενιές, τους νέους εξοικειωμένους και γηγενείς στο διαδίκτυο και «τους άλλους». Το γνωστό σήμερα «ψηφιακό χάσμα» στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον ηλικιακό παράγοντα. Παράλληλα δεν πρέπει να ξεχνάμε πως κι ένα μεγάλο μέρος ερευνών που εστιάζουν στην πολιτική συμπεριφορά και κουλτούρα επίσης αποκαλύπτουν σημαντικά διαγενεακά ζητήματα αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών. Η ηλικία λοιπόν δεν θα μπορούσε να λείπει από αυτήν την έρευνα ως ένα σημαντικό στοιχείο προς διερεύνηση σε σχέση με τις απαντήσεις των συνεντευξιζόμενων, πάνω στο οποίο άλλωστε στηρίζονται μερικές από τις υποθέσεις της έρευνας.

Μια από τις σημαντικότερες μεταβλητές με βάση τη βιβλιογραφία αποτελεί επίσης το μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων. Ιδιαίτερα εμφανείς είναι, σύμφωνα με την παραπάνω βιβλιογραφία, οι σχέσεις μορφωτικού επιπέδου και πολιτικής συμπεριφοράς, μορφωτικού επιπέδου - κοινωνικής δικτύωσης και μορφωτικού επιπέδου - αντίληψης για τη δημοκρατία. Ηχηρό παράδειγμα αποτελεί, μια έρευνα του Smith (2013), για τη συμμετοχή σε κοινωνικοπολιτικές δραστηριότητες offline και online, η οποία έδειξε πως οι διαφορές συμμετοχής σχετίζονται κατεξοχήν με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων, παρά με οποιοδήποτε άλλο τους χαρακτηριστικό.

Τελευταία μεταβλητή που λαμβάνεται υπόψη είναι το επάγγελμα. Στην παρούσα έρευνα γίνεται η υπόθεση ότι η εξοικείωση με την ψηφιακή τεχνολογία στην εργασία επηρεάζει με ποικίλους τρόπους τη σχέση των ερωτώμενων με αυτήν γενικότερα, όπως για παράδειγμα την άποψη που ενδέχεται να έχουν για τη χρησιμότητά της. Αυτό, εκ των πραγμάτων, θέτει σε μια διαφορετική θέση εκείνους που δεν σχετίζονται με αυτήν επαγγελματικά.

Πρώτη θεματική ενότητα - Τεχνολογικό προφίλ των πολιτών / Κτήση και χρήση τεχνολογίας

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της εποχής μας είναι η ευρεία διείσδυση και καθημερινή χρήση ψηφιακών μέσων σε όλες τις εκφάνσεις της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής. Αυτή η ιδιαιτερότητα του «σήμερα» χαρακτηρίζεται από την πρωτοφανή εξέλιξη και τεράστια εξάπλωση της ψηφιακής

τεχνολογίας με ταχύτετους ρυθμούς. Η εν λόγω διαπίστωση κάνει εισαγωγικής σημασίας την κατανόηση της σχέσης των συμμετεχόντων στην έρευνα με το διαδίκτυο και τα ψηφιακά μέσα. Μόνο έτσι μπορεί να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο τοποθετούνται οι συμμετέχοντες σε σχέση με τη σύγχρονη κοινωνία των δικτύων και στη συνέχεια να εξεταστούν οι δύο παρακάτω συσχετισμοί. Αφενός η σχέση μεταξύ του τεχνολογικού προφίλ και της συμμετοχής στα κοινά και αφετέρου η σχέση τεχνολογικού προφίλ και προσανατολισμού των απόψεων, προβληματισμών και συναισθημάτων που αφορούν την εντεινόμενη παγκόσμια διασύνδεση και συνακόλουθα την ποιότητα της σύγχρονης δημοκρατίας.

Ο λόγος που η ενότητα της τεχνολογίας αποτελεί την πρώτη θεματική ενότητα της συνέντευξης είναι πρωτίστως επειδή η ψηφιακή τεχνολογία διαπερνά όλες τις επόμενες θεματικές. Επίσης όμως, από τις συνολικά τέσσερις θεματικές ενότητες, αποτελεί την πλέον απλή και με τις λιγότερες απαιτήσεις ενότητα. Συγκεκριμένα, ρωτώντας για τις συνήθειες των ανθρώπων χωρίς πολλές ιδιαίτερα προσωπικές και διεισδυτικές ερωτήσεις, μπορούμε να εδραιώσουμε μαζί τους ένα κλίμα πρώτης εμπιστοσύνης και επικοινωνίας. Η περιγραφή της δουλειάς τους, μιας συνηθισμένης ημέρας από τη ζωή τους και τις γενικότερες συνήθειές τους σε σχέση με την ψηφιακή τεχνολογία δεν χρειάζονται ιδιαίτερες γνώσεις, σκέψεις ή προβληματισμούς. Για αυτούς τους λόγους κρίθηκε πως αυτή η θεματική ενότητα είναι κατάλληλη ως αρχική για να αισθανθούν άνετα οι άνθρωποι να μιλήσουν. Ακόμη η θεματική αυτή ενότητα αποτελεί τη λογικότερη και πιο ομαλή μετάβαση από την προσωπική αυτοπαρουσίαση του εκάστοτε ερωτώμενου στην κυρίως συνέντευξη, με τη λογική της «αγκίστρωσης» από την επαγγελματική ιδιότητα για την είσοδο στο κυρίως σώμα της συνέντευξης.

Η πρώτη θεματική ενότητα λοιπόν έχει τίτλο «Τεχνολογικό προφίλ των πολιτών - Κτήση και χρήση τεχνολογίας» και χωρίζεται σε τρεις θεματικές υποενότητες:

- *Η χρήση τεχνολογίας στην εργασία και στις υποχρεώσεις*
- *Η χρήση τεχνολογίας σε άλλες δραστηριότητες*
- *Η μη χρήση τεχνολογίας*

Στην πρώτη υποενότητα ερευνάται πρωτίστως αν οι άνθρωποι χρησιμοποιούν ψηφιακά μέσα στην εργασία τους ή για την εκτέλεση υποχρεώσεων, για παράδειγμα ηλεκτρονικές αγορές, χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων για την πληρωμή λογαριασμών κ.ά. Επίσης συζητείται το αν διαθέτουν ψηφιακά μέσα και τι είδους είναι αυτά, όπως προσωπικό υπολογιστή, smartphone, tablet κοκ., με ποιους τρόπους τα χρησιμοποιούν και πώς αισθάνονται για την ύπαρξη των μέσων σε αυτούς τους τομείς. Οι υποθέσεις εργασίας σε αυτήν την υποενότητα είναι ότι:

1. Η παρουσία και χρήση των ψηφιακών μέσων στην εργασία και στην εκπόνηση υποχρεώσεων είναι σημαντική και εκτενής.
2. Η μεγαλύτερη εξοικείωση με τα ψηφιακά μέσα σχετίζεται με την νεαρή ηλικία, το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο και τη φύση του επαγγέλματος.

Στη δεύτερη υποενότητα τίγεται το αν οι άνθρωποι χρησιμοποιούν ψηφιακά μέσα εκτός εργασίας, που και πώς τους χρησιμεύουν, ποια είναι η εξοικειώσή τους και πόσο εξαρτώνται οι καθημερινές τους δραστηριότητες από αυτά. Η συζήτηση στοχεύει στο να αποκαλύψουν τι πιστεύουν ότι τους προσφέρουν ή τους στερούν τα ψηφιακά μέσα σε σύγκριση με παλιές μεθόδους και πώς αισθάνονται για τη διείσδυσή τους σε όλες τις παραπάνω δραστηριότητες. Οι υποθέσεις εργασίας σε αυτήν την υποενότητα είναι ότι:

1. Τα ψηφιακά μέσα έχουν ενταχθεί βαθιά στις καθημερινές δραστηριότητες των συμμετεχόντων.
2. Οι ψηφιακές δραστηριότητες είναι εντονότερα ψυχαγωγικού ενδιαφέροντος.

Η τρίτη υποενότητα είναι σχεδιασμένη για εκείνη τη μερίδα ανθρώπων που ενδέχεται να μην είναι καθόλου εξοικειωμένη με τη χρήση ψηφιακών μέσων ή να τα χρησιμοποιεί ελάχιστα. Το ενδιαφέρον της υποενότητας κατευθύνεται στην αποκάλυψη των αιτιών τέτοιων περιπτώσεων, ιδιαίτερα στο αν αποτελούν ηθελημένη και συνειδητή επιλογή ή είναι αποτέλεσμα άλλων αιτιών. Περισσότερο από όλα όμως, σε αυτήν την υποενότητα, διεξάγεται μια προσπάθεια ανάγνωσης της συναισθηματικής διάστασης της μη-χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας. Δηλαδή, τι σημαίνει να ζει κανείς σε έναν κόσμο που περιβάλλεται και καθορίζεται από την τεχνολογία και τη χρήση διαδικτύου χωρίς ο ίδιος να μετέχει καθόλου ή ελλιπώς σε αυτόν τον κόσμο; Οι υποθέσεις εργασίας σε αυτήν την υποενότητα είναι ότι:

1. Η μη χρήση ή πολύ περιορισμένη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας απορρέει από ιδεολογικά ισχυρή αντίθεση σε αυτά, όπως φόβους ότι η τεχνολογία αποξενώνει και αρνητικές απόψεις και άγχος για τις καταστρεπτικές επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης.
2. Η μη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας σχετίζεται με μεγάλη ηλικία.
3. Όσοι δεν κάνουν χρήση ψηφιακών μέσων τα υποκαθιστούν με τη φυσική επαφή, το τηλέφωνο, την τηλεόραση ή την εφημερίδα.

Δεύτερη θεματική ενότητα - Χρήση μέσων από τους πολίτες / Ενημέρωση και πληροφορία

Ό,τι γνωρίζουμε για τον κόσμο και το κοινωνικό περιβάλλον γύρω μας φτάνει σε εμάς σε μεγάλο βαθμό, εάν όχι εξολοκλήρου, ως δευτερογενής, διαμεσολαβημένη πληροφορία. Η πληροφορία αυτή αντλούνταν κατά κανόνα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενώ σήμερα στο κάδρο προστίθενται τα ψηφιακά μέσα με τις μυριάδες επιλογές πιθανών ιστοτόπων που μπορεί κανείς να επισκεφτεί. Σε μια πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από την συνεχιζόμενη εκρίζωση των κοινωνικών σχέσεων από τα κλασικά πλαίσια αλληλεπίδρασης και την αντικατάστασή τους από τα αφηρημένα συστήματα, η πρόσβαση στον κόσμο διαμέσου των μέσων είναι σημαντικότερη από

ποτέ. Η δεύτερη αυτή θεματική ενότητα λοιπόν ασχολείται με τον τρόπο και την ποιότητα διαχείρισης της ενημέρωσης από τους συμμετέχοντες.

Η δεύτερη θεματική ενότητα που τελεί υπό τον τίτλο «Χρήση μέσων από τους πολίτες/ Ενημέρωση και πληροφορία» χωρίζεται στις εξής τρεις υποενότητες:

- *Συνήθειες και μέσα ενημέρωσης / Γενική εικόνα*
- *Προτίμηση μέσου ενημέρωσης και περιεχόμενο*
- *Ο ρόλος της ενημέρωσης για τον πολίτη*

Στην πρώτη υποενότητα ερευνάται ποια μέσα προτιμούν οι συμμετέχοντες για την ενημέρωσή τους, αν υπάρχουν μέσα τα οποία απορρίπτουν και ποιοι είναι λόγοι που προτιμούν ένα μέσο περισσότερο από τα άλλα.

Στη δεύτερη υποενότητα εξειδικεύουμε τη συζήτηση στους λόγους προτίμησης του μέσου που χρησιμοποιούν περισσότερο, αναζητώντας το περιεχόμενο που προτιμούν. Υποθέσεις εργασίας εδώ είναι ότι:

1. Η ανάγνωση εφημερίδας βρίσκεται σε μεγάλη υποχώρηση.
2. Οι συμμετέχοντες προτιμούν το διαδίκτυο για να αποφύγουν το περιεχόμενο των ΜΜΕ, τα οποία δεν εμπιστεύονται.
3. Η παρακολούθηση της πολιτικής ενημέρωσης υποχωρεί δίνοντας τη θέση της σε περιεχόμενα πιο ψυχαγωγικού χαρακτήρα.
4. Στο επίπεδο του περιεχομένου υπάρχει μια μεγάλη αντίφαση. Το διαδίκτυο βρίσκεται ψηλά σε προτίμηση επειδή το περιεχόμενο είναι αυστηρά εξατομικευμένο. Παράλληλα όμως ο τρόπος επαφής με τις ειδήσεις δεν γίνεται με ενεργό ψάξιμο, αντίθετα προτιμάται η επιλεγμένη από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενημέρωση.

Στην τρίτη και τελευταία υποενότητα επιχειρείται να συζητηθεί η αξία της πολιτικής ενημέρωσης και της ενημέρωσης εν γένει για τον πολίτη, την καθημερινότητά του και το δημοκρατικό πολίτευμα. Επειδή η κοινωνική τάση οδηγεί προς την ψυχαγωγία και η σημασία της ενημέρωσης ως πολιτικής πράξης, ως συλλογικού δικαιώματος ή συλλογικής υποχρέωσης φαίνεται να υποχωρεί στον σύγχρονο κόσμο, επιχειρείται να αποκαλυφθεί εάν οι άνθρωποι συσχετίζουν ακόμη τη σημασία της ενημέρωσης με τη δημοκρατία. Επειδή είναι δύσκολο και αρκετά τεχνικό, το να μιλήσει κανείς για την αξία της πληροφορίας ή της ενημέρωσης επιλέχθηκε να συζητηθεί ένα φανταστικό σενάριο πλήρους απώλειας της ενημέρωσης από τη ζωή των πολιτών. Σκοπός είναι δια της απουσίας αυτού του αγαθού να σκεφτούν και να εκφράσουν οι πολίτες αν και γιατί θα τους έλειπε, τι δεν θα μπορούσαν να κάνουν χωρίς αυτό και κυρίως να αναζητήσουμε αν με αυτόν τον τρόπο μπορούν, σε περίπτωση που δεν το έχουν κάνει, να συνδέσουν την ενημέρωση με τα δημοκρατικά τους δικαιώματα. Η υπόθεση εργασίας σε αυτήν την υποενότητα είναι ότι:

1. Η συσχέτιση ενημέρωσης και δημοκρατίας κατανοείται ευκολότερα από τους μεγαλύτερους σε ηλικία και τους πιο μορφωμένους. Το φανταστικό

σενάριο απώλειας πρόσβασης στην ενημέρωση θα οδηγούσε όμως όλους τους συμμετέχοντες στη συσχέτιση.

Τρίτη θεματική ενότητα - Κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική δικτύωση

Τις τελευταίες δεκαετίες η συμμετοχή στα πολιτικά κόμματα, στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, στα τοπικά δημοτικά συμβούλια και άλλες αντίστοιχες κοινωνικές δράσεις, έχει σχεδόν μηδενιστεί. Αυτή είναι μια διαπίστωση η οποία αφορά όλα τα βιομηχανικά αναπτυγμένα κράτη και τα δυτικά κράτη με εμπεδωμένους δημοκρατικούς θεσμούς (Norris 1999). Η Ελλάδα, ακολουθώντας άλλα δυτικά και ευρωπαϊκά κράτη, δείχνει σταθερά αντίστοιχες τάσεις αποστασιοποίησης από τη δημόσια σφαίρα και τα κοινά, εντεινόμενου πολιτικού κυνισμού, μείωσης των εγγεγραμμένων κομματικών μελών, κάθοδο του ποσοστού πολιτών που προσέρχονται να ψηφίσουν (Τεπέρογλου & Τσατσάνης 2014). Η γενική εικόνα είναι απογοήτευση, μικρότερη συμμετοχή ή απόσυρση από οργανώσεις που ήταν ενεργές στη διάρκεια της μεταπολιτευτικής περιόδου.

Όπως δείχνουν μεγάλες ή μικρότερες έρευνες, ελληνικές και διεθνείς σαν τις παραπάνω, οι άνθρωποι δεν συμμετέχουν στην πραγμάτωση της Δημοκρατίας με τον ίδιο τρόπο όπως παλιά. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι αν συμμετέχουν με διαφορετικούς τρόπους ή καθόλου. Ο Iglehart (1999: 236) γράφει πως «το κοινό γίνεται πιο κριτικό στην ιεραρχική εξουσία, αλλά ενδιαφέρεται περισσότερο για την πολιτική ζωή και είναι πιο ικανό να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην πολιτική»⁶, για να αναφερθεί σε μια νέα υστερο-νεωτερική πολιτική κουλτούρα η οποία σχετίζεται άμεσα με τα χαρακτηριστικά και τις αξίες που αναδείχθηκαν στην κοινωνία των δικτύων. Πράγματι, ορισμένες άλλες μορφές κοινωνικής οργάνωσης έχουν αναδυθεί, όπως τα μεγάλα διεθνή κινήματα, ο εθελοντισμός, η συμμετοχή σε πολιτικές αντιδράσεις, και άλλα, με την Ελλάδα να ακολουθεί πιστά αυτές τις εξελίξεις⁷.

Σε αυτήν την ενότητα ερευνάται, σε μια πρώτη υποενότητα, αν και σε τι είδους δραστηριότητες συμμετέχουν οι ερωτώμενοι στον φυσικό κόσμο και ποια είναι τα κίνητρα που τους ωθούν να συμμετάσχουν. Επίσης επιχειρείται να ανιχνευτεί ποιοι είναι οι λόγοι που τους ωθούν να απέχουν από ορισμένες συλλογικές μορφές οργάνωσης και ποιες είναι αυτές. Ένας από τους προβληματισμούς που υποβόσκει εδώ είναι εάν θεωρούνται αναποτελεσματικές ή ξεπερασμένες ορισμένες παραδοσιακές μορφές οργάνωσης ενώ άλλες, νεότερης μορφής φαίνεται να αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη συμπάθεια.

Στην δεύτερη υποενότητα εξετάζεται ο ρόλος που διαδραματίζουν τα ψηφιακά μέσα στις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν οι ερωτώμενοι στον φυσικό κόσμο αλλά και εάν έχουν αναδυθεί νέες μορφές, αποκλειστικά δυναμικής συμμετοχής. Οι υποθέσεις που αφορούν αυτήν την υποενότητα είναι ότι:

⁶ Μετάφραση της γράφουσας.

⁷ Βλ. Σωτηρόπουλος, Δ.,Σ. (2017) Η ελληνική κοινωνία των πολιτών και η οικονομική κρίση. Αθήνα: Ποταμός

1. Οι συμμετέχοντες που είναι ενεργοί σε κοινωνικές δραστηριότητες στον φυσικό κόσμο χρησιμοποιούν τα ψηφιακά μέσα ως εργαλείο για την οργάνωση και προώθηση των δραστηριοτήτων τους.
2. Είναι ισχυρή η πεποίθηση ότι συμμετέχει κανείς έστω και online σε μια δραστηριότητα. Η ικανοποίηση της συμμετοχής αυτής ωστόσο δεν είναι εξίσου πλήρης με αυτήν που αντλείται από τη συμμετοχή στον φυσικό κόσμο.

Τέταρτη θεματική ενότητα - Εθνικό και υπερεθνικό – Διαδίκτυο και Δημοκρατία

Δύσκολα αρνείται κανείς σήμερα την αξίωση ότι οι πυλώνες της δημοκρατίας τους οποίους γνωρίσαμε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, έχουν αποδυναμωθεί. Το ερώτημα είναι ποιες είναι οι προοπτικές της δημοκρατίας σε έναν οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά παγκοσμιοποιημένο κόσμο, στον κόσμο της κοινωνίας των δικτύων. Η τελευταία αυτή θεματική εξετάζει καταρχήν τις απόψεις των συμμετεχόντων για την παγκόσμια διασύνδεση, τη σχέση εθνικού και υπερεθνικού και τους τρόπους που πιστεύουν ότι μπορούν να επηρεάσουν τις εξελίξεις σήμερα. Στη συνέχεια συζητείται με τους συμμετέχοντες ποιες αξίες αντιπροσωπεύει η δημοκρατία για αυτούς και ποια προβλήματα εντοπίζουν στη λειτουργία της, ρωτώντας τους ανοιχτά εάν υποστηρίζουν ότι η σύγχρονη δημοκρατία διανύει περίοδο κρίσης.

Η θεματική ενότητα «Εθνικό και υπερεθνικό – Διαδίκτυο και Δημοκρατία» χωρίζεται σε τρεις υποενότητες:

- Εκλογική συμμετοχή και σχέση πολίτη και κράτους
- Κράτος και υπερεθνικές οργανώσεις
- Πρόσληψη της δημοκρατίας στην εποχή των δικτύων

Στην πρώτη υποενότητα οι συμμετέχοντες απαντούν εάν ψηφίζουν, εάν αποδίδουν την ίδια σημασία και στα τρία επίπεδα διακυβέρνησης, δηλαδή το τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και σε ποιο από τα επίπεδα αυτά πιστεύουν ότι αποφασίζονται τα σημαντικότερα για αυτούς πολιτικά πράγματα.

Στη δεύτερη υποενότητα το ενδιαφέρον κινείται γύρω από τους τρόπους που πιστεύουν οι συμμετέχοντες ότι μπορούν να ασκήσουν αποτελεσματική επιρροή στις πολιτικές αποφάσεις, τις θεμελιώδεις ανάγκες των ανθρώπων από το κράτος κι εάν πιστεύουν ότι αυτές σήμερα καλύπτονται και τις ευρύτερες απόψεις για την παγκόσμια διασύνδεση, ποια προβλήματα επιλύει ή ποια ενδεχομένως δημιουργεί. Οι υποθέσεις της υποενότητας έχουν ως εξής:

1. Οι συμμετέχοντες αισθάνονται πολιτικά απογοητευμένοι και απομονωμένοι. Απογοήτευση και διαφωνία με τις πολιτικές εξελίξεις έχουν αναχθεί σε προσωπικά προβλήματα, χάνοντας τον συλλογικό χαρακτήρα που είχαν άλλοτε.
2. Οι άνθρωποι επιθυμούν οι σημαντικές για αυτούς αποφάσεις να λαμβάνονται σε επίπεδο που είναι πιο «κοντά» στους ίδιους.

3. Υπάρχει διστακτικότητα και αμφιθυμία όσον αφορά τη συντελούμενη παγκόσμια διασύνδεση, καθώς αυτή φέρνει ευκαιρίες μαζί με φόβους και ανασφάλειες.

Στην τρίτη υποενότητα οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν τι σημαίνει δημοκρατία για αυτούς, εάν κρίνουν ότι η δημοκρατία περνάει κρίση και αν ναι σε τι συνίσταται η κρίση αυτή. Τέλος ζητείται να μοιραστούν αν πιστεύουν ότι η λειτουργία του διαδικτύου και οι δυνατότητες των ψηφιακών μέσων μπορούν να αξιοποιηθούν για την καλύτερη λειτουργία του πολιτεύματος.

2.4. Η διεξαγωγή της εμπειρικής έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή 9 (εννέα) κατοίκων του δήμου Δάφνης – Υμηττού. Η επιλογή του δήμου έγινε με κριτήριο την πολυετή διαβίωση της ερευνήτριας στην περιοχή και άρα την εύκολη πρόσβαση σε ανθρώπινους πόρους, αλλά και τη γνώση γύρω από τις δραστηριότητες που υπάρχουν στην περιοχή, που ήταν απαραίτητες για τη διαχείριση ορισμένων θεματικών της έρευνας.

Από τους 9 συμμετέχοντες, 6 ήταν γυναίκες και 3 άνδρες, ηλικίας 24-66 ετών. Δύο εκ των συμμετεχόντων ανέφεραν στη διάρκεια της συνέντευξης ότι είχαν παιδιά. Σχετικά με το εκπαιδευτικό επίπεδο, 4 δήλωσαν απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 2 μεταδευτεροβάθμιας⁸ και 3 δευτεροβάθμιας. Από τους 9 συμμετέχοντες, το διάστημα που πραγματοποιήθηκε η συνέντευξη, οι 7 ήταν εργαζόμενοι, ο ένας συνταξιούχος και μία νοικοκυρά.

Οι άνθρωποι που συμμετείχαν στην έρευνα προσεγγίστηκαν από την ερευνήτρια με δύο τρόπους: αφενός μέσω του ευρύτερου κοινωνικού κύκλου της ερευνήτριας, αφετέρου με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας όπου κάθε συμμετέχων/ουσα πρότεινε άλλους ανθρώπους που πληρούσαν τα κριτήρια συμμετοχής. Τα κριτήρια αποτελούνταν από τις τρεις συνισταμένες, 1. να είναι κανείς έλληνας πολίτης, 2. να είναι κανείς άνω των 18 ετών, δηλαδή να έχει δικαίωμα ψήφου, και 3. να είναι κάτοικος του δήμου Δάφνης - Υμηττού. Η πρώτη επικοινωνία με τους ανθρώπους από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον της ερευνήτριας πραγματοποιήθηκε δια ζώσης, με τους προτεινόμενους τηλεφωνικά, όπου τους εξηγήθηκε το ευρύτερο θέμα της έρευνας από κοινού με το ότι η έρευνα αποτελεί μέρος διπλωματικής εργασίας που πραγματοποιείται στο πλαίσιο φοίτησης της ερευνήτριας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Οι ημέρες, ώρες και τόποι διεξαγωγής των συνεντεύξεων καθορίζονταν κατά κανόνα από τους ερωτώμενους, με εναλλακτικές προτάσεις της ερευνήτριας όπου χρειαζόταν.

⁸ Σύμφωνα με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, επαγγελματικές σχολές όπως τα ΙΕΚ και ιδιωτικές σχολές στις οποίες παρέχεται επαγγελματική εκπαίδευση, δεν αναγνωρίζονται ως τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παρόλα αυτά ανήκοντας στον ενδιάμεσο χώρο τριτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιλέχθηκε να υιοθετηθεί ο όρος «μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση» ο οποίος χρησιμοποιείται σε τέτοιες περιπτώσεις και καθρεφτίζει ορθότερα το πραγματικό μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων που ανέφεραν τέτοια ειδικευση.

Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν από τις 11.01.17 έως τις 04.04.17. Οι 4 από τις συνεντεύξεις διεξάχθηκαν σε δημόσιο χώρο, δηλαδή σε καφετέρια στον Υμηττό, και 5 στις ιδιωτικές οικίες των συμμετεχόντων, στον χώρο του σαλονιού ή της τραπεζαρίας. Η διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν κατά μέσο όρο μιάμιση ώρα η κάθε μια, με τη μικρότερη συνέντευξη να διαρκεί 59 λεπτά και τη μεγαλύτερη 2 ώρες και 26 λεπτά. Όλοι οι συμμετέχοντες έλαβαν πριν από οποιαδήποτε συζήτηση για την έρευνα υπόμνημα, υπογεγραμμένο από την επιτηρήτρια της διπλωματικής εργασίας, που βεβαίωνε την ιδιότητα της ερευνήτριας και το Πάντειο Πανεπιστήμιο ως θεσμό που βρισκόταν πίσω από την έρευνα. Επίσης κάθε ένας από τους συμμετέχοντες διαβεβαιώθηκε για την διατήρηση ανωνυμίας και μυστικότητας της ταυτότητάς του (με εξαίρεση τα δημογραφικά στοιχεία που ζητήθηκαν).

Από τους συμμετέχοντες ζητήθηκε να μαγνητοφωνηθεί η συνέντευξη για λόγους εξυπηρέτησης της ερευνήτριας στην επεξεργασία του υλικού, πράγμα το οποίο αποδέχτηκαν όλοι χωρίς δεύτερες σκέψεις, με ξεκάθαρα υποστηρικτική διάθεση.

Για τις ανάγκες ανάλυσης και αξιολόγησης του υλικού, οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνήθηκαν από την ερευνήτρια και για λόγους αξιοπιστίας και εγκυρότητας της έρευνας είναι διαθέσιμες στον Τόμο Β της εργασίας.

Κεφάλαιο τρίτο

Τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας

3.1. Ο οδηγός αξιολόγησης των ποιοτικών συνεντεύξεων

Η διαδικασία αξιολόγησης των ποιοτικών συνεντεύξεων ξεκίνησε ήδη με την απομαγνητοφώνηση τους (βλ. Παράρτημα στον Τόμο Β) όταν υπήρξε δηλαδή μια πρώτη ολοκληρωμένη εικόνα των ατομικών περιπτώσεων των συνεντευξιζόμενων και ξεκίνησαν να γίνονται ορισμένες αυθόρμητες συγκρίσεις μεταξύ τους. Στη συνέχεια συντάχθηκε ένας οδηγός αξιολόγησης της ποιοτικής ύλης, ο οποίος περιλαμβάνει συγκεκριμένες οδηγίες για τον τρόπο διαλογής του περιεχομένου που αφορούσε τον σκληρό πυρήνα του θέματος, από το σύνολο του υλικού. Στόχος του οδηγού αξιολόγησης ήταν να επιτρέψει τη δημιουργία πλήρους εικόνας των λεγόμενων κάθε ατόμου ως πρώτου επιπέδου ανάλυσης. Εδώ παραθέτω τα περιεχόμενα αυτού του οδηγού, ο οποίος χωρίζεται κατά το πρότυπο του οδηγού συνέντευξης σε τέσσερις θεματικές ενότητες και τις αντίστοιχες υποενότητες τους. Το αξιολογημένο υλικό που ακολουθεί στο Κεφάλαιο 3.2. είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής του οδηγού αξιολόγησης πάνω στην ποιοτική ύλη, δηλαδή στις απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις (βλ. Παράρτημα στον Τόμο Β).

1η θεματική ενότητα – «Τεχνολογικό προφίλ των πολιτών / Κτήση και χρήση τεχνολογίας»

Α υποενότητα: Η χρήση ψηφιακής τεχνολογίας στην εργασία και στις υποχρεώσεις

- Είναι παρόντα τα ψηφιακά μέσα στην εργασία των συμμετεχόντων και με ποιόν τρόπο;
- Είναι παρόντα τα ψηφιακά μέσα στην εκπόνηση υποχρεώσεων και με ποιόν τρόπο;
- Τι είδους ψηφιακά μέσα διαθέτουν οι συμμετέχοντες;
- Είναι εξοικειωμένοι με αυτά;
- Ποια είναι η άποψη που έχουν για την εκτενή παρουσία των ψηφιακών μέσων στην εργασία και τις υποχρεώσεις;
- Υπάρχει όρεξη για περαιτέρω μάθηση και εξέλιξη ή πίεση συνεχούς αλλαγής;

Β υποενότητα: Η χρήση ψηφιακής τεχνολογίας σε πράγματα πέρα από την εργασία και τις υποχρεώσεις

- Έχουν ενταχθεί τα ψηφιακά μέσα στις υπόλοιπες δραστηριότητες των συμμετεχόντων κι αν ναι, σε τι είδους δραστηριότητες;
- Είναι πράγματι εντονότερα συνδεδεμένα τα ψηφιακά μέσα με ψυχαγωγικές δραστηριότητες;

Γ υποενότητα: Η μη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας

- Σχετίζεται η μη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας με πολύ μεγάλη ηλικία;
- Απορρέει η απουσία ή η πολύ περιορισμένη χρήση ψηφιακών μέσων από ισχυρή ιδεολογική αντίθεση σε αυτά;
- Τι είδους απόψεις εκφράζονται για τα ψηφιακά μέσα από όσους δεν τα χρησιμοποιούν;
- Με τι υποκαθίσταται η χρήση ψηφιακών μέσων;

2η θεματική ενότητα – «Χρήση μέσων από τους πολίτες / Ενημέρωση και πληροφορία»

Α υποενότητα: Συνήθειες και μέσα ενημέρωσης –Γενική εικόνα

- Υπάρχει κάποιο μέσο το οποίο προτιμάται για την ενημέρωση, και είναι αυτό το μέσο το διαδίκτυο;
- Είναι εντονότερη αυτή η προτίμηση στους νεότερους σε ηλικία;

Β υποενότητα: Προτίμηση μέσου ενημέρωσης και περιεχόμενο

Υπάρχουν μέσα ενημέρωσης τα οποία αποκλείουν οι συμμετέχοντες;

- Ποια είναι τα μέσα που προτιμώνται λιγότερο και ποια περισσότερο;
- Διαβάζουν συστηματικά εφημερίδα οι μεγαλύτερης ηλικίας, πιο μορφωμένοι, άνδρες, με έντονη ιδεολογική ταύτιση;
- Όσοι δεν διαβάζουν εφημερίδα, έχουν τα αντίστροφα χαρακτηριστικά;
- Όσοι προτιμούν το διαδίκτυο ως μέσο ενημέρωσης, για ποιους λόγους το επιλέγουν;
- Τι είδους περιεχόμενο αναζητούν οι συμμετέχοντες για την ενημέρωσή τους;
- Με τι τρόπο αναζητούν τα νέα τους, ενεργά ή παθητικά;
- Τι ρόλο διαδραματίζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην ενημέρωση;

Γ υποενότητα: Ο ρόλος της ενημέρωσης για τον πολίτη

- Συσχετίζουν οι συμμετέχοντες την ενημέρωση με τη Δημοκρατία πριν το φανταστικό σενάριο;
- Κάνουν τη συσχέτιση μετά το φανταστικό σενάριο απώλειας;

3η θεματική ενότητα – «Κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική δικτύωση»

Α υποενότητα: Συμμετοχή στα κοινά στον φυσικό κόσμο

- Συμμετέχουν οι ερωτώμενοι σε κοινωνικές δραστηριότητες στον φυσικό κόσμο;
- Αν ναι: Σε τι είδους δραστηριότητες;
- Γιατί συμμετέχουν;
- Πώς αισθάνονται για τη συμμετοχή τους;
- Αν όχι: Γιατί όχι;

- Συμμετέχουν ενεργά σε κοινωνικές δραστηριότητες όσοι χρησιμοποιούν λιγότερο την ψηφιακή τεχνολογία;

B υποενότητα: Ο ρόλος του διαδικτύου στη συμμετοχή στα κοινά

- Όσοι συμμετέχουν σε κάποια δραστηριότητα στον φυσικό κόσμο, χρησιμοποιούν, και με ποιόν τρόπο, τα ψηφιακά μέσα στην πραγμάτωση της δραστηριότητας;
- Συμμετέχουν οι άνθρωποι διαδικτυακά σε ομάδες που τους ενδιαφέρουν;
- Πώς νιώθουν για αυτή τους τη δραστηριότητα;
- Έχουν βρει τρόπους διαδικτυακής συμμετοχής όσοι δεν συμμετέχουν καθόλου σε κοινωνικές δραστηριότητες στον φυσικό κόσμο;

4η θεματική ενότητα – «Εθνικό και υπερεθνικό / Διαδίκτυο και Δημοκρατία»

A υποενότητα: Εκλογική συμμετοχή και σχέση πολίτη - κράτους

- Ψηφίζουν οι συμμετέχοντες;
- Σε ποιες εκλογές;
- Θεωρούν την ψήφο σε κάθε επίπεδο σημαντική;
- Ψηφίζουν συστηματικά όσοι συμμετέχουν σε κοινωνικές δραστηριότητες;
- Ισχύει το αντίστροφο για όσους δεν συμμετέχουν;

B υποενότητα: Κράτος και υπερεθνικές οργανώσεις – Κατανόηση του υπερεθνικού

- Ποιοι είναι οι τρόποι με τους οποίους πιστεύουν οι άνθρωποι ότι μπορούν να επηρεάσουν τις πολιτικές αποφάσεις σήμερα;
- Πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι μπορούν να επηρεάσουν;
- Πώς νιώθουν για την αποδυνάμωση της επιρροής τους;
- Με ποιόν τρόπο αναφέρονται στα πολιτικά προβλήματα, ως προσωπικά ή συλλογικά;
- Εκδηλώνουν οι άνθρωποι την επιθυμία οι αποφάσεις να λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στους ίδιους;
- Πώς νιώθουν οι άνθρωποι για την παγκόσμια διασύνδεση;
- Τι σκέψεις κάνουν οι πολίτες για το παγκοσμιοποιητικό φαινόμενο;

Γ υποενότητα: Πρόσληψη της Δημοκρατίας στην εποχή των δικτύων

- Με ποια ιδανικά και ποιες αξίες είναι συνδεδεμένη η Δημοκρατία;
- Υποστηρίζουν οι πολίτες ότι η Δημοκρατία σήμερα περνάει κρίση;
- Σε τι συνίσταται κατά τη γνώμη τους αυτή η κρίση;
- Ποια είναι η σχέση της παγκοσμιοποίησης με την κρίση αυτή;
- Μπορεί το διαδίκτυο να συνεισφέρει με κάποιον τρόπο στη γεφύρωση του χάσματος πολίτη-διακυβέρνησης;

3.2. Προς μια τυποποίηση: Τρεις παραδειγματικές περιπτώσεις

Η εφαρμογή του οδηγού συνέντευξης στις 9 (εννέα) συνεντεύξεις της έρευνας οδήγησε στη δημιουργία τριών τύπων. Ως τύποι εδώ νοούνται αυτό που περιγράφει η Ελισάβετ Χαϊντενράιχ (2016) ως «ποιοτικές συλλογικότητες» δομημένες στη βάση των δεδομένων που μοιράστηκαν οι συνεντευξιζόμενοι στις διηγήσεις τους. Με άλλα λόγια, οι τύποι είναι το αποτέλεσμα μιας ήπιας γενίκευσης και στη συνέχεια κατηγοριοποίησης των ατομικών περιπτώσεων.

Στην περίπτωση της προκείμενης έρευνας κάθε τύπος αντιπροσωπεύει στάσεις και συμπεριφορές σε σχέση με τα ψηφιακά μέσα και τη δικτύωση στην κοινωνία των δικτύων. Αντίστοιχα η ένταξη κάθε ερωτώμενου σε έναν από τους τύπους εξαρτάται από την ποιότητα και αξιολόγηση της σχέσης του με τα ψηφιακά μέσα και τη δικτύωση που προέκυψε από την περιγραφή της ατομικής του περίπτωσης.

Οι τρεις τύποι λοιπόν που προέκυψαν από αυτήν την διαδικασία είναι «Ο δικτυωμένος», «Ο διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο» και «Ο κρατών απόσταση ασφαλείας». Παρακάτω περιγράφονται λεπτομερώς οι αποχρώσεις που συνθέτουν κάθε έναν από αυτούς τους τύπους παραθέτοντας τρεις παραδειγματικές περιπτώσεις.

Αρχική επιδίωξη της ερευνήτριας ήταν να αξιολογηθούν και να αναλυθούν σε βάθος όλες οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν. Κύριο εμπόδιο όμως στο να γίνει αυτό στην πραγματικότητα αποτέλεσε ένα ίδιον των ποιοτικών δεδομένων, αυτό που περιγράφει ο Colin Robson (2010) παραφράζοντας τον Miles (1979), ως «ελκυστική ενόχληση». Η ελκυστικότητα των ποιοτικών δεδομένων έγκειται στον πλούτο, την πληρότητα και τη ζωντανία των ανθρώπινων αφηγήσεων, που αντιπαρατίθενται στις αφαιρέσεις των αριθμών (Robson 2010:540). Παράγωγο αυτής της ελκυστικότητας όμως, η ενόχληση αφορά τη δυσκολία ανάλυσης του μεγάλου όγκου του υλικού, που τίθεται δύσκολα υπό έλεγχο, σε περιορισμένο χρονικό διάστημα. Έτσι, ο ελάχιστος χρόνος ανάλυσης σε συνδυασμό με την πρώτη προσπάθεια της ερευνήτριας να δαμάσει τέτοιου είδους υλικό δημιούργησαν τη δυσκολία να αξιολογηθούν σε βάθος τελικά και οι 9 (εννέα) συνεντεύξεις.

Η λύση του παραπάνω προβλήματος προσεγγίστηκε με τη δημιουργία των τριών τύπων στους οποίους ανταποκρίνονταν οι συνεντεύξεις κατά τη διάρκεια ήδη των απομαγνητοφωνήσεων, όταν δημιουργήθηκαν οι πρώτες ολοκληρωμένες εικόνες της κάθε περίπτωσης, και στη συνέχεια με την σε βάθος αξιολόγηση μίας παραδειγματικής περίπτωσης για κάθε τύπο.

Παρακάτω παρατίθεται το αξιολογημένο υλικό κάθε μιας από τις παραδειγματικές περιπτώσεις, το οποίο εμπλουτίζεται με αναφορές στις υπόλοιπες περιπτώσεις στο μεταγενέστερο στάδιο της σύγκρισης μεταξύ των τύπων (βλ. Κεφάλαιο 3.2.).

3.2.1. Ο δικτυωμένος

Τον τύπο αυτόν συγκροτούν 4 από τους συνεντευξιαζόμενους που συμμετείχαν στην έρευνα, η Γ. (διδάκτορας, 24 ετών), η Ζ. (ιδιωτική υπάλληλος, 24 ετών), ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών) και η Λ. (ιδιωτική υπάλληλος, 62 ετών). Την ομάδα εκπροσωπεί η Γ. (24 ετών).

Τεχνολογικό προφίλ - Κτήση και χρήση τεχνολογίας

Η Γ. είναι 24 ετών και αυτή τη στιγμή ξεκινάει το διδακτορικό της, σε χώρα του εξωτερικού. Τα ψηφιακά μέσα είναι εκτενώς παρόντα τόσο στο αντικείμενο σπουδών της όσο και στις υποχρεώσεις της.

Το ίδιο το γνωστικό αντικείμενο των σπουδών της Γ. εξαρτάται από τη χρήση και ύπαρξη των ψηφιακών μέσων και συναρτάται μάλιστα σε μεγάλο βαθμό με την εμφάνισή τους. Παρότι όπως αναφέρει η γένεση του αντικειμένου στηρίχτηκε στις δυνατότητες που προσέφεραν οι υπολογιστές εξαρχής, σήμερα ο ρόλος τους εξακολουθεί να εντείνεται στον κλάδο: «Είναι πολύ πρακτική επιστήμη, σίγουρα [και στο παρελθόν] χρησιμοποιούσαν υπολογιστές, όχι όμως σε βαθμό που το κάνουμε τώρα.» «Ο βαθμός που έχουν εισχωρήσει είναι 90% τεχνολογία, 10% συμπεριφορικά.» Μια από τις πιο χαρακτηριστικές της φράσεις που δεν αφήνει καμιά αμφιβολία είναι όταν λέει ξεκάθαρα: «Είμαι σε μια τεχνοκρατούμενη δουλειά.»

Υπάρχει ποικιλία υποχρεώσεων τις οποίες η Γ. πραγματοποιεί ηλεκτρονικά: «Κυρίως e-banking, πληρωμές λογαριασμών, καμιά φορά παραγγέλνω και delivery φαγητό και φαγητό από το σούπερ μάρκετ να μου το φέρουν για να μη το κουβαλάω. Και ψώνια, ρούχα και φάρμακα καμιά φορά αν είναι, προϊόντα περιποίησης προσώπου, καλλυντικά.»

Η Γ. έχει στην κατοχή της πολλές διαφορετικές συσκευές πρόσβασης στο διαδίκτυο, η κάθε μια από τις οποίες χρησιμοποιείται για διαφορετικό λόγο σε διαφορετική περίπτωση: «Από συσκευές έχω ένα κινητό, κανονικά είχα δύο κινητά, ένα για τα πιο επαγγελματικά και ένα για φιλικές υποθέσεις. Και μετά ένα tablet, ένα laptop και έναν σταθερό υπολογιστή.»

Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί λόγοι και τρόποι χρήσης των μέσων για την εξυπηρέτηση της εργασίας και των υποχρεώσεων στη ζωή της Γ. Αφενός επιθυμεί να είναι συνεχώς επικοινωνιακά προσβάσιμη: «Το κινητό μου για να βλέπω συνέχεια τα email». Αφετέρου για τη μελέτη του αντικειμένου σπουδών: «Για πηγές, paper, άρθρα, όλα γίνονται ηλεκτρονικά.» και για την πραγματοποίηση της εργασίας: «Tablet όταν δεν μπορώ να κουβαλάω το PC όλη μέρα». Όπως λέει χαρακτηριστικά: «Στους υπολογιστές περνάω σχεδόν όλη μου τη ζωή».

Η Γ. έχει μεγάλη εξοικείωση με τα διάφορα ψηφιακά μέσα και τη χρήση τους, ενώ η εκμάθηση και εξοικείωση ήρθαν αρχικά ως αποτέλεσμα εξωτερικής αναγκαιότητας: «Γύρω στα 17, ξεκίνησα με τα smartphone, αλλά για να πω ότι σίγουρα ένιωθα άνετα

με τα πολυμέσα, με e-banking κλπ, από τα 18 μου. Με το που ξεκίνησα το πανεπιστήμιο επειδή έκανα και κάποια ηλεκτρονικά μαθήματα μέσω του πανεπιστημίου, οπότε ήταν δύσκολο να πω ότι αποκόβω αυτό το κομμάτι.»

Η συνολική εικόνα και αποτίμηση για την παρουσία των ψηφιακών μέσων τόσο στην εργασία όσο και στις υποχρεώσεις της, είναι θετική. Είναι χρήσιμα για την πραγματοποίηση της εργασίας και πιο βολικά. Είναι πιο γρήγορα, πιο απλά και δίνουν την αίσθηση ότι «κερδίζεται χρόνος». Η θετικά διακείμενη αυτή στάση ωστόσο δεν στερείται επιφυλάξεων. Υπάρχουν δεύτερες σκέψεις για επιπλέον χρήση ψηφιακών μέσων τα οποία θα υποκαταστήσουν κι άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες με αποτέλεσμα την ανθρώπινη αδράνεια. Σήμερα όπως αναφέρει «Έχω μια αυτονομία του να σηκωθώ ακόμα, να πατήσω τον διακόπτη, αλλιώς δεν θα έκανα τίποτα [...] τώρα μου δίνει και ένα κίνητρο.»

Εκτός από την εργασία και τις υποχρεώσεις φαίνεται πως τα ψηφιακά μέσα έχουν ενταχθεί και σε πολλές προσωπικές δραστηριότητες της Γ. που εντάσσονται σε κατηγορίες επικοινωνίας, ενημέρωσης και διασκέδασης/ψυχαγωγίας. Στο πεδίο της επικοινωνίας κυρίαρχα είναι τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης όπως Twitter και Facebook, από κοινού με άλλες εφαρμογές π.χ. Viber. Η ενημέρωση είναι επίσης κυρίως ηλεκτρονική, με τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο από κοινού με άλλες ηλεκτρονικές πηγές. Στην ψυχαγωγία περιλαμβάνει πάλι τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, όπως το Snapchat, ανάγνωση κάποιας ψυχαγωγικής στήλης, όπως ζώδια και παρακολούθηση ταινιών διαδικτυακά.

Χρήση μέσων / Ενημέρωση και πληροφορία

Το διαδίκτυο είναι το μέσο το οποίο η Γ. προτιμάει με μεγάλη διαφορά για την ενημέρωσή της: «Το διαδίκτυο βρίσκεται [στην] κορυφή.» Ακόμα και αν η ενημέρωση έχει την έντυπη εφημερίδα ή τηλεοπτικό κανάλι ως πηγή, ο τρόπος παρακολούθησης είναι σχεδόν αποκλειστικά διαδικτυακός.

Τόσο η εφημερίδα, στην κλασική της μορφή, όσο και το ραδιόφωνο είναι δύο μέσα τα οποία φαίνεται να μένουν πίσω σε προτίμηση ως πηγές ενημέρωσης. Ενώ η περιορισμένη ή και ανύπαρκτη χρήση του ραδιοφώνου δεν σχετίζεται με κάποια ιδιαίτερη επιχειρηματολογία, η συνειδητή απόρριψη του έντυπου Τύπου παρουσιάζει ενδιαφέρουσες συσχετίσεις.

Καταρχήν η Γ. κάνει μια σύνδεση του Τύπου με το παλιό και τις προηγούμενες γενιές. Η εφημερίδα παρουσιάζεται σαν ένα χόμπι ή ακόμα και σαν εμμονή. Έντονη είναι η σύνδεση της με τον χρόνο, εφόσον θεωρείται χάσιμο χρόνου και οικονομική σπατάλη: «Έχω πολύ κακή σχέση με την εφημερίδα, πολύ απλά δεν αγοράζω. Στο σπίτι μου υπήρχαν πάντα πολλές εφημερίδες. Ο πατέρας μου είχε λατρεία, τις έκανε συλλογή. Τις θεωρώ χάσιμο χρόνου και χρημάτων. Μια σπατάλη η οποία στην εποχή μας δεν θεωρώ ότι είναι και αναγκαία εφόσον υπάρχει προσβασιμότητα στο internet».

Επιπλέον η Γ. θεωρεί τις εφημερίδες σπατάλη φυσικών πόρων (χαρτιού, άρα ξύλου, άρα δέντρων), πράγμα που δίνει μια οικολογική διάσταση στο θέμα. Ένας ακόμα λόγος που η εφημερίδα της φαίνεται ως λιγότερο ιδανική είναι το περιεχόμενο της, το οποίο κρίνει ως περιττό καθώς τα διάφορα ένθετα δεν ανταποκρίνονται στις προτιμήσεις του κάθε αναγνώστη ξεχωριστά. Μας λέει: «Θεωρώ ότι και κόστος για τη φύση είναι, για ποιο λόγο να τυπώνεται τόσο χαρτί ενώ μπορεί να υπάρχει προσβασιμότητα ηλεκτρονικά, στην ίδια ακριβώς πηγή, στην ίδια ακριβώς ενημέρωση. Έχει ένα κόστος το οποίο για μένα δεν μου προσδίδει κάτι έξτρα, για ποιο λόγο να πληρώνω αυτά τα λεφτά αφού μπορώ να μπω στο διαδίκτυο και να πληρώνω μια ετήσια ηλεκτρονική συνδρομή από το να πηγαίνω να δίνω 2 Ευρώ.. 2 Ευρώ.. 2 Ευρώ κάθε τόσο. Άσε που έχει πολλά έξτρα πράγματα τα οποία είναι άσχετα.»

Σχετικά περιορισμένη είναι και η παρακολούθηση τηλεόρασης, καθώς δηλώνει ότι για να βλέπεις τηλεόραση πρέπει να έχεις χρόνο, τον οποίο η ίδια δεν διαθέτει. Χαρακτηριστικό είναι ότι η παρακολούθηση τηλεόρασης σχετίζεται με την παιδική και νεανική ηλικία, όταν και δηλώνει ότι ο χρόνος ήταν πιο πολύς.

Το μέσο που προτιμάει η Γ. λοιπόν είναι το διαδίκτυο, μέσω του οποίου λέει ότι μπορεί να παρακολουθήσει πληθώρα πηγών μεταξύ των οποίων και κλασικά τηλεοπτικά κανάλια και ηλεκτρονικές εκδόσεις έντυπων (διεθνών) εφημερίδων. Ταυτόχρονα διαδικτυακά έχει πρόσβαση και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου συγκεντρώνονται όλες οι πηγές για τις οποίες εκδηλώνει ενδιαφέρον και τα οποία χρησιμοποιούνται ως κόμβος σύνδεσης με τις ειδήσεις.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε, ότι το διαδίκτυο ως μέσο ενημέρωσης προτιμάται επειδή δεν έχει κάποια από τα χαρακτηριστικά των τριών άλλων μέσων, ενώ έχει άλλα τα οποία εκλείπουν από τα ΜΜΕ. Για τη Γ. διαδίκτυο σημαίνει κέρδος χρόνου και χρημάτων, πιο οικολογική επιλογή, άμεση πρόσβαση και εξειδικευμένο/εξατομικευμένο περιεχόμενο. Αναφέρει ακόμα η Γ. πως το διαδίκτυο κάνει ευκολότερη τη σύγκριση πολλών διαφορετικών πηγών ταυτόχρονα. Ενώ τέλος μας λέει πως αναζητάει λιγότερο εμφανώς πολιτικά χρωματισμένη ενημέρωση, κάτι που όπως υποστηρίζει το βρίσκεις πιο δύσκολα στα παραδοσιακά ΜΜΕ.

Στο επίπεδο του περιεχομένου στην τηλεόραση προτιμούνται οι ειδήσεις μέσω των δελτίων ειδήσεων. Παρόλα αυτά η σχέση με τις ειδήσεις δεν είναι συνεχής αλλά μάλλον θεματική και αποσπασματική: «Θα δω ειδήσεις όταν ξέρω ότι υπάρχει hot θέμα στην επικαιρότητα.» «[Βλέπω και τηλεόραση] στη φάση που υπάρχει πολύ κρίσιμη περίοδος, όπως τώρα ας πούμε με τον Trump κι όλα αυτά τα πολιτικά, το πολιτικό παρασκήνιο γιατί συνήθως αυτό θεωρώ χρήσιμο.»

Τόσο τηλεοπτικά όσο και διαδικτυακά, δίνεται βάρος στη διασταύρωση των πληροφοριών και τη σύγκριση των πηγών. Ένας από τους τρόπους σύγκρισης είναι μεταξύ ελληνικών και ξένων πηγών, αλλά και γενικότερα πολλών πηγών μεταξύ τους: «Θα προσπαθήσω να το παρακολουθήσω από διάφορα κανάλια. Να δω τι γίνεται και να συγκρίνω ελληνικό και ξένο τύπο. Να δω τι λένε τα ξένα κανάλια.» ή

«Παρακολουθώ πολλά δίκτυα για να δω τι γίνεται. Διάφορες πηγές πληροφόρησης και παραπληροφόρησης καμιά φορά.»

Κριτικάροντας τις πηγές ενημέρωσης στην Ελλάδα, η Γ. αναφέρει πως έχει έλλειψη εμπιστοσύνης στα ΜΜΕ, η οποία προκύπτει από την έλλειψη ουδετερότητας και αντικειμενικότητας στην παρουσίαση των ειδήσεων. Όπως λέει η Γ. προτιμάει να είναι περισσότερο συγκαλυμμένη η πολιτική σύνδεση τόσο του μέσου με το πολιτικό σύστημα όσο και όσων εμφανίζονται στην ενημέρωση (παρουσιαστές/δημοσιογράφοι) με πολιτικά κόμματα. Γενικώς η πολιτική ταύτιση και έκφρασή της ανοιχτά στα μέσα μεταφράζεται ως προπαγάνδα. Αυτός είναι και ο λόγος που για αυτήν είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς τις διασυνδέσεις και να αντιμετωπίζει κριτικά όσα μαθαίνει από αυτές τις πηγές.

Ο τρόπος με τον οποίο επιδιώκεται η ενημέρωση είναι γενικώς μια μίξη ενεργητικότητας και παθητικότητας, με μια εντονότερη κλίση προς τη δεύτερη μορφή αναζήτησης. Σε αυτό παίζει μεγάλο ρόλο το γεγονός ότι είναι το διαδίκτυο το μέσο που κυριαρχεί, με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης: «Μου εμφανίζονται στην αρχική μου αρκετά, όταν υπάρχει έντονη επικαιρότητα σίγουρα. Μπαίνω να ενημερωθώ από εκεί.» Τρόπον τινά έχει πραγματοποιηθεί στα μέσα αυτά, η εξωτερική ανάθεση παράδοσης ειδήσεων, βάσει γενικών ατομικών προτιμήσεων σε σελίδες και πηγές.

Η ενημέρωση, συγκεκριμένα η πολιτική ενημέρωση, λέει η Γ., παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή της επειδή επηρεάζει τη ζωή των ανθρώπων. Χαρακτηρίζει τα μέσα, παλιά και νέα, ως τη «βασική ή τη μόνη εισροή και τρόπο άμεσης πρόσβασης τόσο στην κοινωνία όσο και στην πολιτική», τα αποκαλεί «σύνδεσμο».

Το φανταστικό σενάριο απώλειας της ενημέρωσης και της πρόσβασης σε αυτήν οδήγησε απευθείας στη συσχέτιση ενημέρωσης με τη Δημοκρατία και σε καθεστώτα ολοκληρωτικού τύπου. Το ενδεχόμενο συνδέθηκε με συναισθήματα άγχους και αγωνίας. Αρχικά λέει: «Θα πω ..χούντα! Ένα ολιστικό καθεστώς, αυταρχικό. Μετά θα νιώσω απίστευτο άγχος ας πούμε που δεν μπορώ να έχω πρόσβαση στο τι γίνεται τριγύρω μου, το τι γίνεται στην ίδια μου τη χώρα ας πούμε. Ένα άγχος, μια αγωνία, άσχημο, βαρύ συναίσθημα.» Και συμπληρώνει: «Η ελευθερία λόγου συνδέεται άμεσα με τα μέσα ενημέρωσης και είναι ξεκάθαρα δημοκρατικό αγαθό... το να έχεις πρόσβαση σε πολλές πληροφορίες ακόμα και αν αυτές οι πληροφορίες είναι τι να σου πω.. άχρηστες. Είναι δικαίωμά σου και είναι καλό να υπάρχουν.»

Κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική δικτύωση

Η πρώτη επαφή της Γ. με κάποιου είδους συλλογικότητας ήταν στο πλαίσιο των σπουδών με τις φοιτητικές παρατάξεις. Όπως αναφέρεται, ο τρόπος αντιμετώπισης των πραγμάτων ήταν προβληματικός με αποτέλεσμα να αποχωρήσει. Η δεύτερη προσπάθεια συμμετοχής της σε συλλογικό όργανο ήταν και πάλι εντός του Πανεπιστημίου. Απογοητευμένη από την πρώτη της εμπειρία εντάχθηκε σε ένα

περισσότερο, όπως το χαρακτηρίζει, «πολυσυλλεκτικό [...] ανεξάρτητο και δημοκρατικό κίνημα».

Ο κύριος λόγος συμμετοχής σε μια κοινωνική δραστηριότητα στον φυσικό κόσμο για τη Γ. είναι να φέρει κάποιου είδους αλλαγή. Εν προκειμένω, τονίζει τον ατομικό ρόλο της συμμετοχής και την ενεργητικότητα έναντι μιας παθητικής παρακολούθησης της πορείας των πραγμάτων «αναμένοντας ότι αυτά θα αλλάξουν από μόνα τους ή ότι θα αλλάξουν οι άλλοι». Η πρόταξη της ατομικής πρωτοβουλίας και κινητοποίησης είναι κεντρική στην παραπάνω επιχειρηματολογία.

Εκείνο που προτάσσει ως σημαντικό για τη συμμετοχή της σε μια δραστηριότητα κοινωνική, είναι αυτή να τηρεί ορισμένες προδιαγραφές. Αυτές είναι η ανεξαρτησία του κοινωνικού οργάνου από στενά κομματικά όρια και η ποικιλομορφία των απόψεων εντός του. Τις εντάσεις που ενδεχομένως δημιουργούνται μεταξύ μελών που προέρχονται από διαφορετικούς χώρους, τις μεταφράζει ως «πραγματική δημοκρατία». Η πολυσυλλεκτικότητα εντός της ομάδας λοιπόν είναι επιθυμητή και ευκατάρκτη στο βαθμό που υπάρχουν «κοινές θέσεις και σεβασμός ορισμένων βασικών αρχών». Υπηρετώντας την ανεξαρτησία και την πολυσυλλεκτικότητα οι κοινωνικές ομάδες αυτές σύμφωνα με τη Γ., θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα στα μέλη να εκφράσουν τις απόψεις τους με τρόπο που δεν θα χαρακτηρίσει ενιαία, πολιτικά, την ίδια τη συλλογικότητα.

Οργανώσεις οι οποίες είναι συνδεδεμένες με πολιτικά κόμματα ή που έχουν σαφείς ιδεολογικές κατευθύνσεις δεν είναι ιδιαίτερα ελκυστικές για τη Γ. Στο ίδιο μονοπάτι ακολουθούν μορφές οργάνωσης όπως ο συνδικαλισμός ή μορφές διεκδίκησης και διαμαρτυρίας όπως πορείες ή απεργίες. Αυτές οι εκδηλώσεις δεν την εκφράζουν και θεωρεί ότι δεν έχουν αποτέλεσμα άλλο από το να δείξουν αντίθεση σε μια πολιτική. Παράλληλα οι μορφές αυτές διαμαρτυρίας, κρίνει ότι πάντα συνδέονται με κομματικές και συνδικαλιστικές επιδιώξεις, οι οποίες κρίνονται αρνητικά.

Από τις παραπάνω δραστηριότητες δεν έγινε ιδιαίτερα σαφές σε ποιο βαθμό και αν η Γ. χρησιμοποιούσε τα ψηφιακά μέσα υποστηρικτικά προς αυτές, επειδή η ροή της συζήτησης δεν επέτρεψε τη διακοπή ρωτώντας για αυτά τα μέσα.

Σήμερα όπως αναφέρει συμμετέχει σε μια άλλη κοινωνική δραστηριότητα, περισσότερο ψηφιακής μορφής παρά φυσικής. Η δραστηριότητα αυτή αφορά τη δημιουργία, διατήρηση και έκδοση ενός ηλεκτρονικού περιοδικού επιστημονικού ενδιαφέροντος με σαφείς ωστόσο πολιτικές προεκτάσεις. Η δραστηριότητα αυτή συντίθεται από τρία συστατικά στοιχεία, πολιτικό χαρακτήρα, επαγγελματικό ενδιαφέρον, και σύμμετρη διαδικτυακής δραστηριότητας με κατά διαστήματα συναντήσεις στον φυσικό κόσμο.

Αφενός το περιοδικό έχει πολιτικό χαρακτήρα όπως μας ενημερώνει η Γ. εφόσον μέσω του περιοδικού προβάλλεται περιεχόμενο με πολιτικά μηνύματα, με στόχο να διαβαστεί από όσους έχουν ενδιαφέρον να το διαβάσουν αλλά και να δοθεί κίνητρο σε όσους γράφουν να γίνουν πολιτικά ενεργοί γράφοντας. Αφετέρου, βασικό κίνητρο των

συμμετεχόντων είναι η προώθηση της ειδίκευσης τους, ο εμπλουτισμός του βιογραφικού και της προσωπικής ανάδειξης παράλληλα με την πολιτικά ενεργή παρέμβαση.

Το τρίτο στοιχείο είναι η σύμμιξη διαδικτυακής δραστηριότητας και φυσικού κόσμου, για την υποστήριξη της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Καταρχήν το ηλεκτρονικό περιοδικό υπάρχει κυρίως σε ηλεκτρονική μορφή όσο και οι υπόλοιπες δραστηριότητες που το αφορούν. Η συντριπτική πλειοψηφία των αναγνωστών είναι ηλεκτρονικοί αναγνώστες, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να κατεβάσουν το υλικό του περιοδικού, η διαφήμιση του περιοδικού και ανάρτηση μερών του περιεχομένου γίνεται επίσης διαδικτυακά, κυρίως μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Παράλληλα το διαδίκτυο, συγκεκριμένα το Facebook, στηρίζει την επικοινωνία της ομάδας υπευθύνων και του συντονισμού των δράσεων. Εν προκειμένω ο φυσικός κόσμος στηρίζει περιοδικά την ψηφιακή αυτή δραστηριότητα αφού σπάνια πραγματοποιούνται εκδηλώσεις του περιοδικού στον φυσικό κόσμο όπου μέλη και αναγνώστες συναντιούνται, ενώ επιπρόσθετα προβλέπεται περιορισμένος αριθμός έντυπων εκδόσεων του περιοδικού σε ελάχιστα σημεία πρόσβασης.

Στη συζήτηση για το αν υπάρχουν επιπλέον ομάδες κοινωνικού ενδιαφέροντος που παρακολουθεί η Γ. διαδικτυακά, ομολογεί πως ο χρόνος είναι περιορισμένος για τέτοιου είδους ασχολίες. Ο κεντρικός ρόλος της εργασίας και η ανάγκη να είναι κανείς συνεχώς ενημερωμένος οδηγεί όπως λέει στο να είναι η διαδικτυακή κοινωνικοπολιτική ενημέρωση δεύτερη σε σχέση με την επαγγελματική. Εξαιρέση αποτελούν οι κρίσιμες περίοδοι πολιτικής αλλαγής. Παρόλα αυτά όπως αναφέρει ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίζεται αυτήν την κατάσταση είναι να φέρνει το πολιτικό στα μέτρα της εργασίας της, θέτοντας κάθε φορά στον εαυτό της σε σχέση με τις εξελίξεις το ερώτημα «πώς συνδέονται και πώς επηρεάζουν τα πολιτικά τεκταινόμενα τον κλάδο μου;»

Εθνικό και υπερεθνικό – Διαδίκτυο και Δημοκρατία

Η ενασχόληση με την πολιτική φαίνεται για την Γ. να είναι σχετικά ενεργή. Ψηφίζει τόσο στις βουλευτικές όσο και στις δημοτικές εκλογές, θεωρεί πως η ψήφος δεν είναι μόνο προνόμιο αλλά και υποχρέωση του πολίτη. Σημαντικότερη από άποψη αποτελεσματικότητας θεωρεί την ψήφο στο εθνικό επίπεδο, οι δημοτικές εκλογές κρίνονται ως μη σημαντικές έως και αδιάφορες, ενώ η ευρωπαϊκή ψήφος θεωρείται μάταιη.

Οι λόγοι για τους οποίους πιστεύει τα παραπάνω έχουν να κάνουν με τις απόψεις της για την εγχώρια κατάσταση περισσότερο παρά με παράγοντες που αφορούν την απόσταση από τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Το βασικότερο επιχείρημα είναι η περιπλοκότητα και τα δομικά χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην ελληνική πολιτική ζωή και κουλτούρα. Υποστηρίζει ότι λόγω της ελληνικής ιδιαιτερότητας τα ελληνικά κόμματα δεν μπορούν να ενταχθούν αποτελεσματικά στις πολιτικές

οικογένειες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Συνέπεια των παραπάνω απόψεων είναι να πιστεύει ότι εφόσον τα κόμματα δεν τηρούν πια τις προδιαγραφές της γνωστής τους ιδεολογίας η ψήφος παύει να έχει κάποιο αντίκρισμα, η φωνή της χώρας γίνεται «μικρή και ταπεινή» και εν τέλει επέρχεται αδυναμία στήριξης των εθνικών πολιτικών σε αυτό το επίπεδο.

Η Γ. δεν έχει αναπτύξει την αίσθηση ότι δεν μπορεί να επηρεάσει τις πολιτικές αποφάσεις γενικότερα, ιδιαίτερα στο εθνικό επίπεδο. Αναφορικά με το υπερεθνικό, με εξέχον το ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και γενικότερα στο επίπεδο των ενώσεων εκφράζει θετικές στάσεις, οι οποίες όμως δεν στερούνται ανησυχιών, προβληματισμών και αντιρρήσεων.

Καταρχήν ο κύριος τρόπος επιρροής των ακολουθούμενων πολιτικών για τη Γ. θεωρείται η ψήφος. Εξίσου σημαντικές όμως θεωρούνται οι προσωπικές ατομικές επιλογές όπως η επιλογή εργασίας (για ποιόν εργάζομαι και τι σκοπούς επιδιώκω), ο τρόπος και η ποιότητα της ψυχαγωγίας και κυρίως οι επιλογές κατανάλωσης, κοντολογίς ο τρόπος χρήσης της αγοραστικής δύναμης: «Από πού θα ψωνίσει, τι θα φάει, που θα επιλέξει να κινηθεί για διασκέδαση, πώς συγκροτεί την ίδια του τη σκέψη, το lifestyle του.»

Τα ζητήματα τα οποία θεωρεί ως τα σημαντικότερα για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας είναι η παιδεία, η ασφάλεια και η υγεία. Με εξαίρεση ορισμένες πλευρές της παιδείας, τα δύο άλλα πεδία δημιουργούν ανασφάλεια και θεωρεί ότι γενικά υποχωρούν.

Στα μάτια της Γ. δεν υπάρχει ξεκάθαρη υπόδειξη ότι τα προβλήματα σχετίζονται με το κράτος και τις αναποτελεσματικές του παρεμβάσεις ή παροχές. Αντίθετα εκφράζει την άποψη πως ακόμη και σε δυσμενείς οικονομικές συνθήκες η παραγόμενη ποιότητα εναπόκειται στην αποτελεσματική διαχείριση των σχετικών θεσμών και υπηρεσιών. Ενώ παράλληλα τονίζει ότι πρέπει να δοθεί σημασία στην ισότιμη πρόσβαση στις προσφερόμενες υπηρεσίες σε όλους, δηλαδή είναι ζωντανή η ανησυχία αποκλεισμού συγκεκριμένων ομάδων ανθρώπων.

Μια περίπτωση κατά την οποία αναφέρεται η απουσία και ανικανότητα του κράτους ως τέτοιου από τη Γ. να αντιμετωπίσει κάποιο φαινόμενο είναι η μετανάστευση και ενσωμάτωση των ανθρώπων που μεταναστεύουν. Αναφέρει πως τέτοιες συνθήκες δημιουργούν φόβο και ανασφάλεια αλλά και ότι το κράτος δεν είναι παρόν για να καθησυχάσει αυτά τα συναισθήματα.

Εισάγοντας έτσι το υπερεθνικό στον προβληματισμό εκφράζει σταδιακά πως ίσως κάποια πράγματα θα έπρεπε να ρυθμίζονται υπερεθνικά, στην περίπτωσή μας πανευρωπαϊκά: «Ιδανικά θα θέλαμε το πανευρωπαϊκό.» Η συμμετοχή σε μεγάλους, κοινούς οργανισμούς είναι καλή, χρήσιμη και βοηθητική σαν ιδέα, προσθέτει, ειδικά σε τομείς (ασφάλεια, υγεία) όπου η κρατική αποτελεσματικότητα είναι ελλιπής: «Δεν θεωρώ ότι κάθε κράτος από μόνο του είναι ικανό για να παρέχει όλη την ασφάλεια που χρειάζονται οι πολίτες για να ζουν μέσα... την αντίστοιχη υγεία.»

Αυτή η ιδανική κατάσταση όμως δεν στερείται ταλαντεύσεων και ανησυχιών. Αφενός υπάρχει ανησυχία για τη δυσκολία συνύπαρξης διαφορετικών νοοτροπιών των επιμέρους κρατών και πολιτισμών. Για παράδειγμα εκδηλώνεται πως τα σημερινά προβλήματα που υπάρχουν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αποτέλεσμα όχι μόνο κακής οικονομικής συγκυρίας αλλά μεγάλου κοινωνικού χάσματος. Απόλυτα συνεκτατή προς τα παραπάνω λοιπόν είναι η έκφραση ανάγκης προστασίας του τοπικού, σεβασμού των τοπικών ιδιαιτεροτήτων, όπως και των επιπλέον αναγκών των μειονοτήτων.

Δεν λείπουν οι αναφορές σχετικές με την οικονομία και την ανάγκη εξισορρόπησης των οικονομικών ανισοτήτων και κοινωνικών πολιτικών.

Κυρίαρχη άποψη της Γ. είναι ότι το υπερεθνικό πρέπει να είναι μια συνειδητή απόφαση και άρα να στοχεύει στη συστηματική πρόληψη διαφόρων προβλημάτων και να μην αποτελεί μια τυχαιότητα που υποβάλλεται έξωθεν, διαφορετικά οι συν τω χρόνω εντάσεις ακυρώνουν τα θετικά αποτελέσματα της ένωσης.

Εν τέλει η Γ. καταλήγει πως οι ενώσεις είναι υπερβολικά επικεντρωμένες στην οικονομία και στον παραγωγικό τομέα αφήνοντας πίσω την κοινωνία και το άτομο καθεαυτό. Η επιθυμία λοιπόν που εκφράζεται είναι να επιστρέψουμε στην «ουσία» συγκρότησης των ενώσεων, που είναι ο άνθρωπος.

Η δημοκρατία για τη Γ. συνδέεται με την ελευθερία του λόγου, το δικαίωμα στην κοινωνική κινητικότητα, τη δικαιοσύνη και την πρόσβαση στην παιδεία και τα κοινωνικά αγαθά. Τονίζει τον πολυσυλλεκτικό χαρακτήρα του δημοκρατικού πολιτεύματος με τις πολλές διαφορετικές απόψεις, οι οποίες πρέπει να κυκλοφορούν ελεύθερα.

Η Γ. δεν πιστεύει ότι η δημοκρατία περνάει κρίση και διαφωνεί με όσους το υποστηρίζουν, ενώ πιστεύει ότι είναι η διαφθορά αυτή που συγγέεται με την κακή λειτουργία της δημοκρατίας. Όσο είναι διασφαλισμένη η ελευθερία λόγου, δεν πρέπει να ανησυχούμε, μας λέει. Το μόνο σημείο στο οποίο υποχωρεί σε σχέση με αυτό το επιχείρημα είναι αναφερόμενη στην εμφάνιση των ψευδών ειδήσεων (fake news) ως στρέβλωσης του δικαιώματος στην ελευθερία του λόγου, πράγμα το οποίο όμως δεν βρίσκει τόσο σοβαρό εφόσον δύναται κάθε πληροφορία να ελεγχθεί και να τεθεί σε κριτική. Εδώ προβάλλει τη θετική συνεισφορά του διαδικτύου ως πολύ βοηθητικού λόγω της προσβασιμότητας που προσφέρει σε πληροφόρηση.

Η Γ. πιστεύει ότι υπάρχει μεγάλο πεδίο ένταξης του διαδικτύου στις δημοκρατικές διαδικασίες ως χώρο όπου ανθίζει η ελευθερία του λόγου, ως μέσου εκδήλωσης διαμαρτυρίας, ως μέσου πρόσβασης στη γνώση και στην παιδεία. Περιμένει με ενθουσιασμό την έλευση της ηλεκτρονικής ψήφου που θα διευκολύνει όσους είναι διασκορπισμένοι, λόγω μετανάστευσης, να μετέχουν στις αποφάσεις των τόπων καταγωγής τους, αλλά και την περαιτέρω γραφειοκρατική οργάνωση σε ηλεκτρονικά συστήματα.

3.2.2. Ο διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο

Τον τύπο αυτόν συγκροτεί μία από τους συνεντευξιαζόμενους που συμμετείχαν στην έρευνα, η Μ. (νοικοκυρά, 40 ετών).

Τεχνολογικό προφίλ - Κτήση και χρήση τεχνολογίας

Η Μ. είναι 40 ετών, επί του παρόντος δεν ασκεί κάποιο επάγγελμα, είναι παντρεμένη και έχει ως κύρια ενασχόληση την ανατροφή των δύο της παιδιών εδώ και περίπου δέκα χρόνια. Περιστασιακά απασχολείται, εθελοντικά χωρίς να λαμβάνει αμοιβή, με το αντικείμενο των σπουδών και της προηγούμενης εργασίας της που είναι παιδαγωγικού-εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Το αντικείμενο της Μ. είναι αρκετά ανθρωποκεντρικό, διαδραστικό και αφορά σε μεγάλο βαθμό σχέσεις εγγύτητας μη διαμεσολαβημένες (πχ. θεατρικό παιχνίδι). Όπως αναφέρει και η ίδια το κέρδος αυτής της δουλειάς είναι η συναισθηματική πληρότητα που δημιουργείται από την ανθρώπινη επαφή, τη λαχτάρα και τη χαρά των παιδιών για τις δραστηριότητες και την ομαδικότητα.

Ξεκινώντας να μιλάει για τις ψηφιακές τεχνολογίες, λέει ότι έχει μια φυσική αποστροφή προς τις οθόνες και δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένη γενικώς με τα ψηφιακά μέσα. Παραδέχεται ότι αν ήταν απαραίτητο για τη φύση της δουλειάς να κάθεται στον υπολογιστή θα το έκανε «αναγκαστικά», για αυτό είναι πολύ ευχαριστημένη που δεν χρειάστηκε να κάνει κάτι τέτοιο.

Το διάστημα που εργαζόταν ακόμη συστηματικά, η Μ. μας λέει ότι έγραφε στον υπολογιστή εβδομαδιαία και μηνιαία προγράμματα ή αναζητούσε ιδέες για νέες παιδαγωγικές δραστηριότητες. Ωστόσο ανησυχούσε για τις επιπτώσεις που έχει ακόμα και αυτή η περιορισμένη παρουσία του υπολογιστή στα παιδιά: «Θεωρούσα ότι δεν είναι καλό και για τα παιδιά να υπάρχει ένας ανοιχτός υπολογιστής, στα πεντάχρονα, που τραβάει το βλέμμα πάρα πολύ.»

Η ίδια ισχυρίζεται ότι δεν έχει καθόλου καλή σχέση με την τεχνολογία, πράγμα που επιρρώνει με τη δήλωση ότι το μόνο ψηφιακό μέσο που διαθέτει και χρησιμοποιεί είναι το smartphone. Παρότι για τις ανάγκες της οικογένειας υπάρχει σταθερός υπολογιστής στο σπίτι, δεν τον χρησιμοποιεί. Ακόμη και το smartphone της όμως το αγόρασε χωρίς να το θέλει ή να το έχει ανάγκη, λίγο πολύ επειδή αναγκάστηκε. Το προηγούμενο κινητό τηλέφωνο της Μ. το οποίο είχε για πολλά χρόνια χάλασε και όπως λέει δεν είχε άλλη επιλογή. Αναφέρει βέβαια ότι εφόσον τώρα μπορεί να συνδεθεί με το internet το κάνει, αν και σπάνια και για πολύ συγκεκριμένους λόγους.

Στη ζωή της Μ. η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας δεν είναι πλήρως απύσχα, είναι όμως σημαντικά περιορισμένη και αντιμετωπίζεται σε μεγάλο βαθμό ως ένα αναγκαίο κακό. Η περιορισμένη αυτή χρήση προκύπτει ως αποτέλεσμα ελάχιστων θετικών εκτιμήσεων για τη χρησιμότητα που φέρουν τα ψηφιακά μέσα και μια ποικιλία ιδεολογικών αντιθέσεων σε αυτά. Ο σκεπτικισμός απέναντι στα μέσα αφορά το οικονομικό πλήγμα συγκεκριμένων ομάδων ανθρώπων από τη νέας μορφής οικονομία, τη σχέση με την εκπαίδευση των παιδιών και τη συσχέτιση που κάνει με τις μαθησιακές δυσκολίες που μπορεί να προκληθούν από την εκτενή χρήση σε μικρή ηλικία, όπως και μια γενικότερη αίσθηση απομόνωσης και από-υλοποίησης που επέρχεται σταδιακά.

Ξεκινώντας από τις αγορές, η Μ. κάνει αγορές μέσω διαδικτύου. Όπως λέει όμως είναι στην πραγματικότητα κατά των αγορών αυτών και γενικώς όταν μπορεί τις αποφεύγει. Ενώ βρίσκει ότι η επιλογή ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης σε αυτόν τον τομέα κάποιες φορές «βοηθάει και διευκολύνει» παράλληλα στεναχωριέται και ενοχλείται για τα μαγαζιά που κλείνουν εξαιτίας αυτής της επιλογής. Η Μ. συνδέει τις ηλεκτρονικές αγορές με τις περικοπές προσωπικού και μισθών. Παρά λοιπόν την περιορισμένη χρήση που κάνει νιώθει τύψεις για αυτήν και τις επιπτώσεις που πιστεύει ότι επιφέρει στον φυσικό κόσμο όσον αφορά οικονομία και κοινωνία. Χαρακτηριστικά λέει: «Δηλαδή ας πούμε ότι εγώ αγόραζα ένα περιοδικό μαγειρικής αυτό βοήθαγε κάποιους να έχουν αυτήν την δουλειά. Το ότι εγώ τώρα δεν το αγοράζω, εγώ και πολλοί άλλοι, έτσι, προφανώς.. ε υπάρχει πρόβλημα. Το ότι μπορώ να παραγγείλω ένα ρούχο από το internet, κλείνουν τα μαγαζιά. Δεν χρειάζεται ο άλλος να έχει υπαλλήλους, δεν χρειάζεται να έχει μαγαζιά.» Μιλώντας για τα καταστήματα στον φυσικό κόσμο τα αναφέρει κυρίως ως «μαγαζιά της γειτονιάς», δίνοντας έναν τόνο εγγύτητας.

Μια ακόμα σημαντική πτυχή της αντίθεσης της Μ. στα ψηφιακά μέσα σχετίζεται με τη διαπαιδαγώγηση και την ευρύτερη σχέση παιδιών και ψηφιακών μέσων. Η Μ. μας εξηγεί πως τόσο στο πλαίσιο της δουλειάς της απέφευγε να φέρνει τα παιδιά σε επαφή με τις οθόνες όσο και σήμερα στην οικογενειακή ζωή, με την περιορισμένη χρήση που επιτρέπει στα παιδιά της. Καταρχήν ξεκαθαρίζει πως τηρείται ο γνωστός προστατευτισμός ως προς το πώς και τι κάνουν τα παιδιά στον υπολογιστή του σπιτιού, οποίος βρίσκεται σε κεντρικό σημείο του σπιτιού. Ενώ είναι εγκατεστημένα προγράμματα προστασίας και ενημέρωσης του γονιού για το ιστορικό αναζήτησης. Επίσης όσο γίνεται όπως λέει, η Μ. και ο σύζυγός της αποφεύγουν το να αποκτήσουν τα παιδιά κινητό τηλέφωνο, όσο δεν τους είναι απολύτως απαραίτητο, ακόμα και αν αυτό σημαίνει διαφοροποίηση από τους υπόλοιπους συμμαθητές και συνομηλίκους. Αναφέρει μάλιστα ένα σχετικό περιστατικό: «Τ* εξηγήσαμε ότι δεν πρόκειται να πάρει κινητό. Δεν ζήτησε, μας είπε ότι κάποια στιγμή τ* κοροϊδέψανε στο σχολείο. Και είπαμε εντάξει, δεν πειράζει. Και εμάς μας κοροϊδεύουν για άλλα πράγματα. Δεν έχουμε όλοι τις ίδιες επιλογές. Δεν κάνουμε ότι κάνουν όλοι υποχρεωτικά.» Ένα άλλο παράδειγμα του παραπάνω προβληματισμού είναι η ανησυχία ότι η ηλεκτρονική εξοικείωση σε συνδυασμό με την απομάκρυνση από το διάβασμα και τα βιβλία στη φυσική τους μορφή σε νεαρή ηλικία οδηγεί σε γλωσσική δυσλειτουργία και μαθησιακά προβλήματα.

Μια ακόμη αναφορά που γίνεται από τη Μ., είναι ότι η ενασχόληση με την οθόνη συμβολίζει σε κάποιο βαθμό την απομόνωση, για παράδειγμα αναφερόμενη στα παιδιά της λέει: «Δηλαδή γιατί να μη παίζουμε και οι 4 ένα επιτραπέζιο και να παίζει ο καθένας μόνος του σε μια οθόνη;»

Όλες οι παραπάνω απόψεις ωστόσο δεν οδηγούν στην πλήρη απόρριψη της ψηφιακής τεχνολογίας, ούτε θεωρεί η Μ. ότι είναι καλό να μένεις εντελώς αποκομμένος από την όποια διαδικασία συντελείται κοινωνικά: «Νομίζω από ένα σημείο δεν μπορείς να ακολουθήσεις την εξέλιξη της κοινωνίας.»

Στο σημείο αυτό αποκαλύπτει και τις σκέψεις της για τον αποκλεισμό ορισμένων ανθρώπων λόγω τέτοιων εξελίξεων. Γίνεται ως πύμμε εκτενής αναφορά στο ζήτημα των ηλικιωμένων και την ψηφιοποίηση των πάντων γύρω μας, με σημείο αναφοράς τα αισθήματα δυσφορίας, στεναχώριας και απόρριψης που βιώνει η μητέρα της σε σχέση με το ηλεκτρονικό εισιτήριο και την ανάγκη της να νιώσει ότι ανήκει αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο: «Δηλαδή εμένα η μαμά μου που είναι 80 χρονών αν καταργηθεί το απλό το εισιτήριο και είναι μόνο το ηλεκτρονικό, δεν θα μπορεί να μπει στο λεωφορείο. Η μαμά μου νιώθει πολύ άσχημα που δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει κάρτα. Ενώ ξέρει ότι δεν την υποχρεώνουν λόγω ηλικίας, παρόλα αυτά στεναχωριέται. Σου λέει, μα καλά δηλαδή πόση διαφορά έχω πια από όλο τον κόσμο;»

Η Μ. πιστεύει ότι υπάρχει σωστή και λανθασμένη χρήση των ψηφιακών μέσων, η δεύτερη είναι αυτή όπου «χάνεται το μέτρο». Τα ψηφιακά μέσα χαρακτηρίζονται από τη Μ. ως καλά για λίγο, όπου ξεπερνώντας το σύνορο καλής χρήσης επέρχεται “αποβλάκωση”: «ο άνθρωπος χαζεύει».

Σε πολλά σημεία της συζήτησης η Μ. μίλησε έντονα για τη ιδιαίτερη σχέση που έχει με την υλικότητα ορισμένων πραγμάτων στον φυσικό κόσμο, τα οποία νιώθει ότι υποκαθίστανται στην ψηφιακή εποχή, όπως το χαρτί και συγκεκριμένα το βιβλίο: «[Το ηλεκτρονικό βιβλίο] δεν έχει τον ήχο, δεν έχει τη μυρωδιά του χαρτιού, θέλω βιβλίο.» Ή ακόμα πιο χαρακτηριστικά αναφέρει: «Γενικά δε μου αρέσει η οθόνη. Δε μου αρέσει, είμαι του βιβλίου, θέλω χαρτί. Όταν ήμουν στο Πανεπιστήμιο με κορόιδευαν όλοι γιατί εγώ καθόμουν και έγραφα πρώτα σε χαρτί τις εργασίες και μετά στον υπολογιστή. Και μου έλεγαν μα καλά ξέρεις πόσο χρόνο χάνεις, ε τους λέω δε μπορώ, θέλω χαρτί, θέλω μουτζούρα, θέλω να σβήσω, θέλω να ξαναγράψω, θέλω η σκέψη μου αν με γυρίσει πίσω να είμαι.. εύκολα να κάνω μια σελίδα πίσω και τη συμπληρώνω.» Την αγάπη της αυτή θέλει να την εμπνεύσει και στα παιδιά της. Κρίνοντας την ψηφιοποίηση αναφέρει: «Εμένα με ενοχλεί αλλά είναι η εξέλιξη των πραγμάτων.»

Γενικώς η χρήση ψηφιακών μέσων υποκαθίσταται με κάθε ευκαιρία, με τη φυσική επαφή ή το τηλέφωνο όταν πρόκειται για επικοινωνία, όπου αυτό είναι δυνατόν. Όπου αυτό είναι αδύνατον, όπως επαφή με ανθρώπους που βρίσκονται μακριά, χρησιμοποιούνται κάποια μέσα δικτύωσης όπως το Viber ή το Skype. Αντίστοιχα χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για αναζήτηση συνταγών και ενημέρωσης, αλλά σε γενικές

γραμμές δεν ασχολείται ιδιαίτερα. Κλείνοντας αυτήν την ενότητα η Μ. ξεκαθαρίζει πως η χρήση που κάνει είναι πολύ μικρότερη από αυτήν που θεωρεί “κανονική”.

Χρήση μέσων / Ενημέρωση και πληροφορία

Η Μ. λέει πως το μέσο από το οποίο ενημερώνεται περισσότερο και με μεγάλη απόσταση από τα άλλα μέσα είναι το διαδίκτυο.

Το ραδιόφωνο είναι το μέσο που χρησιμοποιεί συχνότερα η Μ., χωρίς να το συσχετίζει όμως με την ενημέρωση, την οποία ακούει αν τύχει, χωρίς να το κάνει όμως ενεργά.

Με την εφημερίδα λέει η Μ. δεν είχε ούτε έχει καλή σχέση. Κάποτε διάβαζε αν και όχι πολύ συχνά. Έχει χάσει όμως κάθε ενδιαφέρον αλλά και κάθε εμπιστοσύνη σε αυτές. Η μόνη επαφή της Μ. σήμερα με τις εφημερίδες είναι μια ματιά που ρίχνει στα πρωτοσέλιδα όταν περνάει από κάποιο περίπτερο. Δεν προτιμάει να βλέπει τηλεόραση και ποτέ δεν ανέπτυξε, όπως λέει τάση προς αυτήν.

Την εφημερίδα η Μ. τη συνδέει με ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας και τους συνταξιούχους: «Νομίζω η εφημερίδα δεν απευθυνόταν ποτέ στους νέους ιδιαίτερα εύκολα.»

Οι λόγοι για τους οποίους η Μ. προτιμάει το διαδίκτυο είναι η ποικιλία των πηγών και η ευκολία πρόσβασης και σύγκρισης των ειδήσεων, πράγμα που δεν προσφέρουν τα άλλα μέσα. Ιδιαίτερα στη σύγκριση των ειδήσεων δίνεται βάρος λόγω της βαθιάς έλλειψης εμπιστοσύνης της στα ΜΜΕ και εν γένει στην ενημέρωση: «Ψάχνω στο internet να δω. Νομίζω ότι χρειάζονται πολύ φιλτράρισμα πλέον τα πράγματα αυτά που διαβάζεις, αλλά ψάχνω.»

Η Μ. δεν διαθέτει κάποιο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, οπότε δεν ενημερώνεται από εκεί. Έχει ορισμένα site στα οποία μπαίνει συχνότερα, αν και τείνει να ψάχνει διάφορες πηγές.

Η Μ. επιδιώκει να ενημερώνεται σε καθημερινή βάση, αν και είναι σαφής στο ότι η εμπιστοσύνη της είναι πολύ περιορισμένη: «Ψάχνω και βλέπω τι γίνεται. Ε εντάξει, νομίζω ότι χρειάζονται πολύ φιλτράρισμα πλέον τα πράγματα αυτά που διαβάζεις.» Συμπληρώνει ότι ο λόγος που έχει ανάγκη αυτήν την ενημέρωση, ενώ δεν την είχε παλιά, είναι επειδή πιστεύει ότι οι άνθρωποι έχουν σταματήσει να συζητάνε μεταξύ τους. Από το σημείο αυτό και έπειτα η συζήτηση για την ενημέρωση πήρε μια απροσδόκητη τροπή: «Νομίζω ότι κάπως έχουμε μουνιάσει λίγο και δεν συζητάμε τίποτα. Δεχόμαστε τα πάντα, χωρίς να κάνουμε τίποτα. [...] Πριν δέκα χρόνια δεν περίμενα ότι θα φτάσουμε έτσι, δηλαδή θα μας λένε κάτι και δεν θα αντιδρούμε. [...] Μας έκαναν να σταματήσουμε να σκεφτόμαστε και να αντιδράμε στα πράγματα.»

[Ο τρόπος με τον οποίο εξελίχθηκε η συζήτηση στο σημείο αυτό οδήγησε την ερευνήτρια στην αλλαγή θέματος για να μη ξεφύγει η ροή από το γενικότερο θέμα, με αποτέλεσμα να μην αναφερθεί στο φανταστικό σενάριο απώλειας της ενημέρωσης, με

σκοπό να αναφερθεί στη συνέχεια. Από παράλειψη της ερευνήτριας ωστόσο και την ανάπτυξη προς διαφορετική κατεύθυνση, η συζήτηση επί του θέματος τελικά δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ.

Κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική δικτύωση

Σχετικά με την κοινωνική συμμετοχή η Μ. εκφράζει ότι είναι κατά της ένταξης. Δεν θεωρεί ότι χρειάζεται να είσαι ενταγμένος σε κόμματα ή συλλόγους. Έπειτα εξηγεί ότι καλό είναι να ανήκεις σε συλλόγους, χωρίς όμως να εμπλέκεσαι με τα αντίστοιχα προεδρεία. Φέρνει ως παράδειγμα τον σύλλογο γονέων στον οποίο συμμετέχει σήμερα ενεργά λέγοντας ότι είσαι μέλος απλώς και μόνο επειδή έχεις την ιδιότητα του γονέα. Μιλώντας για την αντιπροσώπευση μέσα στις συλλογικότητες γενικά αναφέρει ότι τις θεωρεί αναγκαίο κακό, αλλά πως όλοι ασχέτως της θέσης που κατέχουν εντός των συλλογικοτήτων είναι ισότιμοι. Υπηρετώντας τις παραπάνω αξίες, μοιράζεται ότι έχει αρνηθεί να θέσει υποψηφιότητα στον σύλλογο γονέων, παρότι είναι δραστήριο μέλος του. Κρίνει ότι ο σύλλογος αν και ασχολείται με πολλά πράγματα, έχει προοπτικές να ασχοληθεί με πολύ σοβαρά ζητήματα: «Λοιπόν, ναι, εγώ συμμετέχω στα του σχολείου θεωρώ ότι συμμετέχω σε πιο σοβαρά πράγματα, γιατί δεν με ενδιαφέρει το να κάνουμε πάρτι, το να φυτέψουμε ένα δεντράκι μόνο στην αυλή, με ενδιαφέρουν πιο σημαντικά πράγματα στο σχολείο. Εμένα... όχι ότι είναι ασήμαντα τα άλλα αλλά εντάξει.»

Οι λόγοι για τους οποίους η Μ. συμμετέχει και θεωρεί σημαντική τη δραστηριοποίηση στον συγκεκριμένο σύλλογο είναι για να καταπολεμηθεί η αδικία στο σχολείο η οποία έπειτα αναπαράγεται στην κοινωνία. Επιπρόσθετα επειδή όπως λέει τα παιδιά περνούν μεγάλο μέρος της ζωής τους εκεί, το σχολείο είναι τόπος διαπαιδαγώγησης πολιτών, «είναι αυτό που θα τα βγάλει μετά στην κοινωνία», και έχει εν τέλει νόημα επειδή απευθύνεται σε πολλούς και διαφορετικούς ανθρώπους. Όπως προσθέτει, αντίστοιχα δίνει βάση στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που έχουν, ιδιαίτερα σε σχέση με τον χώρο του σχολείου. Η διαπαιδαγώγηση αυτή αφορά τις σχέσεις παιδιών και συνομήλικων αλλά και παιδιών και δασκάλων.

Τις περισσότερες από τις δράσεις κοινωνικού περιεχομένου που κάνει η Μ. σήμερα τις κάνει επειδή στα μάτια της «κάνει πολύ καλό στα παιδιά σου να βλέπουν ότι συμμετέχεις στα πράγματα». Είναι λάθος λέει να υποδεικνύεις το σωστό χωρίς να είσαι ο ίδιος το παράδειγμα, ενώ πρέπει να στηρίζουμε τις ιδέες και τις αξίες μας στην πράξη. Φέρνει ως παράδειγμα ορισμένες περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος στάσεις που έχει, όπως την ανακύκλωση που κάνει, στην οποία λέει όμως δεν εμπιστεύεται ιδιαίτερα ή σε μια γενικότερη προσπάθεια «διευκόλυνσης του πλανήτη», όπως να μην ανάβει το τζάκι όταν έχει αιθαλομίχλη. Αναφέρει χαρακτηριστικά:

«Σε μεγάλο βαθμό κάνω πολλά πράγματα γιατί θεωρώ ότι πρέπει να τα βλέπουν τα παιδιά, τι πρέπει να γίνεται για να κάνουν και αυτά. Από τώρα και μεγαλώνοντας. [...] Ναι, πρέπει να μάθουν να βρίσκονται και αυτά σε μια κοινωνία και νομίζω ότι πρέπει να δείχνεις και εσύ ένα παράδειγμα. Δηλαδή το να κάθομαι στον καναπέ μου και να

τους λέω παιδί μου πρέπει να διαβάξεις, παιδί μου πρέπει να συμμετέχεις και εγώ να μη κάνω τίποτα...»

Η Μ. εκφράζει ότι έχει την επιθυμία να συμμετέχει περισσότερο σε σχέση με την κοινωνία. Ωστόσο μιλάει για το συναίσθημα φόβου που τη διακατέχει σε σχέση με τις κοινωνικές εκδηλώσεις.

Παλιότερα, για παράδειγμα, η Μ. αναφέρει ότι συμμετείχε σε πορείες. Όπως λέει την τελευταία φορά που βρέθηκε σε μια τέτοια εκδήλωση αισθάνθηκε μεγάλο φόβο, αγωνία και ανασφάλεια. Όπως λέει ένιωσε σε μια στιγμή εγκλωβισμένη, να απειλείται, και να φοβάται ότι τα παιδιά της θα μείνουν χωρίς μητέρα. Συζητώντας για τις πορείες εξηγεί πως έχουν χωριστεί σε δύο είδη, είτε εκείνες που έχουν γίνει απλές παρελάσεις είτε εκείνες στις οποίες τα γεγονότα οδηγούν σε ξέσπασμα πολλής βίας. Γενικώς σύμφωνα με τη Μ. οι διαδηλώσεις έχουν γίνει διεκπεραιωτικές και χάνουν την ουσία τους αφού δεν επιφέρουν και αποτελέσματα, ενώ υπάρχουν ορισμένοι που τις «αμαυρώνουν» με λάθος χειρισμούς.

Όταν η Μ. εργαζόταν στην ειδικότητά της, συμμετείχε σε ότι είχε να κάνει με τη δουλειά της και τα εργασιακά δικαιώματα. Τονίζει ότι δεν το έκανε για να προασπίσει τα προσωπικά επαγγελματικά της δικαιώματα αλλά για το σύνολο των ανθρώπων με τους οποίους εργαζόταν: «Ναι, εργασιακά δικαιώματα, όχι όμως μόνο τα δικά μου [...] είχαμε και καθαρίστρια και μάγειρα, όχι μόνο όσοι ήταν στο κομμάτι που ήμουν εγώ.»

Η Μ. θεωρεί ότι τα κόμματα είναι κατά των συλλογικοτήτων και «σαμποτάρουν τα συλλογικά πράγματα». Δηλώνει επίσης ότι είναι κατά του εθελοντισμού, τον οποίο βρίσκει επιζήμιο για την κοινωνία και θεωρεί ότι εξαιτίας του φαινομένου υπάρχουν άνθρωποι που χάνουν τη δουλειά τους.

Αναφερόμενη στο διαδίκτυο, η Μ. θεωρεί ότι είναι μορφή συμμετοχικής δράσης το να εντάσσεσαι στο πλαίσιο διαδικτυακών ομάδων, χωρίς να εκφράζει την ίδια: «είναι μορφή αντίδρασης θεωρώ, γιατί όχι. Δεν είναι ο δικός μου τρόπος, αλλά είναι.». Όπως εξηγεί είναι σημαντικό και «είναι καλύτερο από το τίποτα» το να λαμβάνεις τουλάχιστον ενημέρωση για κάποια θέματα παίρνοντας μέρος σε μια συζήτηση. Μπορεί να μην είναι ο ιδανικός τρόπος συμμετοχής για τη Μ., αλλά «έτσι που γίνεται ο κόσμος είναι και μορφή παρέμβασης».

Εθνικό και υπερεθνικό – Διαδίκτυο και Δημοκρατία

Η Μ. δεν ψηφίζει στις εκλογές ποτέ. Εξαίρεση από τότε που απέκτησε δικαίωμα ψήφου ήταν δύο φορές που αποφάσισε να το κάνει πράξη. Την πρώτη φορά σε δημοτικές εκλογές για να εμποδίσει την ανάδειξη ενός υποψηφίου που είχε πρόταση ανάπλασης της περιοχής με την οποία ήταν ενάντια. Τη δεύτερη φορά σε εθνικές εκλογές ώστε να στηρίξει την άνοδο ενός κόμματος και να «δώσει μια ευκαιρία» όπως

λέει, χωρίς να περιμένει τεράστιες όμως αλλαγές. Απογοητεύτηκε τρομερά όπως αναφέρει από το αποτέλεσμα, όταν το κόμμα τελικά κυβέρνησε.

Για τη Μ. οι εκλογές «είναι κοροϊδία», λέει πως «θεωρεί ότι δεν έχει νόημα η ψήφος της».

Δηλώνει ότι πιστεύει σε συλλογικές τοπικές, ανεξάρτητες δράσεις των ανθρώπων, αμεσότερες μορφές διακυβέρνησης, και δεν την εκφράζει κανείς από όσους επιδιώκουν να ανέλθουν στην εξουσία: «Θα έπρεπε να μαζευόμαστε στο κλειστό Δημαρχείο του Υμηττού όλοι οι κάτοικοι να συζητάμε για το Δήμο μας.» Από την εμπειρία της να λάβει μέρος ή να παρακολουθήσει κάποιες φορές τοπικά συμβούλια, δεν γίνεται τίποτα, απαριθμώντας μια σειρά από παραδείγματα αναποτελεσματικότητας ή αντιμετώπισης των συμπτωμάτων αντί της ρίζας των προβλημάτων που υπάρχουν.

Κατακρίνει τους πολιτικούς καριέρας, την ανακύκλωση στη Βουλή των ίδιων προσώπων και αναφέρει ότι οι ηγεσίες θα έπρεπε να είναι κυλιόμενες, υποστηρίζοντας ότι κανείς δεν την καλύπτει έτσι και αλλιώς και δεν αξίζει την ψήφο της επειδή όλοι ενδιαφέρονται για την εξουσία και όχι για τους ανθρώπους. Εν τέλει ξεκαθαρίζει ότι πρόκειται για διαφωνία με τη λειτουργία του θεσμού των εκλογών και εν γένει της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας: «Δεν θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχουν εκλεγμένοι και όχι.» Η Μ. πάντα πίστευε ότι θα έπρεπε να υπάρχει μια άλλη μορφή διακυβέρνησης: «Δεν ξέρω, πάντως αυτό που βλέπω είναι ότι κι αυτό που υπάρχει δεν αποδίδει, ξέρω εγώ, να γυρίσουμε σε αρχαία Ελλάδα.»

Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να επηρεάσεις τα πράγματα σύμφωνα με τη Μ. είναι η συλλογική δράση, όπως αυτή ήταν παλιά: «Όταν ο κόσμος αποφάσιζε να κινητοποιηθεί έρχονταν τα πάνω κάτω.» Με αυτήν την έκφραση εξηγεί ότι οι δράσεις τότε ήταν πολυάριθμες, δυναμικές αποφασιστικές και οι συμμετέχοντες είχαν ξεκάθαρους στόχους για το τι ζητούσαν.

Η Μ. εμφανίζεται απογοητευμένη από τους συνανθρώπους της που, όπως λέει, «βολεύτηκαν» ή επαναπαύτηκαν, αν και τους κατανοεί ταυτόχρονα που φοβούνται να αντιδράσουν. Κάποιες φορές νομίζει ότι η μόνη λύση είναι «να πιάσει πάτο, να κάνει μπαμ και να ξαναρχίσει από την αρχή...».

Για τις ενώσεις και τους διεθνείς οργανισμούς πιστεύει ότι μπορεί να είχαν νόημα στο παρελθόν, όμως σήμερα υπάρχουν για το «θεαθήναι». «Νομίζουμε ότι υπάρχουν και αυτοί και ότι μπορούν να κάνουν πράγματα, μπορούν να εξασφαλίσουν από ειρήνη μέχρι ανθρώπινα δικαιώματα, δεν νομίζω ότι ισχύει τίποτα από αυτά πια όμως [...] δηλαδή εντάξει, κάποιος πουλάνε όπλα, σκοτώνεται κόσμος, διαλύονται κράτη, δεν υπάρχει κάποιος οργανισμός που να κάνει κάτι για αυτό...», αναφέρει.

Για τη Μ. πάντως «τα πράγματα έχουν ξεφύγει από τα όρια της Ελλάδας». Μιλάει για δυνάμεις που αποφασίζουν και καθορίζουν την τύχη του πλανήτη. Αναφέρεται σε αυτό το σημείο και στην πορεία του καπιταλισμού, την οποία συνδέει με τις ακραίες ανισότητες που υπάρχουν. Για αυτούς τους λόγους στα μάτια της Μ. και οι

συλλογικότητες πλέον μπορούν να καταφέρουν κάτι μόνο αν λειτουργούν υπερεθνικά, διεθνικά και συνεργατικά. Έτσι με τη βοήθεια του διαδικτύου θα επικοινωνήσει ο κόσμος: «Μέσω του διαδικτύου θα επικοινωνήσεις τελικά όταν έρθει η ώρα να γίνει κάτι. Μόνο έτσι, μαθαίνοντας τι γίνεται στις χώρες τους, βρίσκοντας ανθρώπους σε άλλες χώρες που συμμετέχουν στα κοινά.» Και αναφέρει το παράδειγμα της κινητοποίησης που υπήρξε όταν γνωστοποιήθηκε από το διαδίκτυο το 2008 η δολοφονία του Γρηγορόπουλου.

Η Μ. δεν πιστεύει ότι έχουμε δημοκρατία, επειδή έχουμε καπιταλισμό και αυτά τα δύο δεν συνδυάζονται, κυρίως επειδή το οικονομικό αυτό σύστημα παράγει, όπως λέει, βαθιές ανισότητες που δεν συνυπάρχουν με τη δημοκρατία. Όπως λέει η Μ. με απογοήτευση «μάλλον η δημοκρατία στηρίχτηκε στον τίτλο και εγκαταλείφθηκε η ουσία της.» Μόνο μια αυταπάτη δημοκρατίας υπάρχει και όσο περνούν τα χρόνια τόσο τα πράγματα γίνονται χειρότερα.

Για τη Μ. δημοκρατία δεν μπορεί να υπάρχει όσο δεν εξασφαλίζονται ίσα δικαιώματα, ίσες υποχρεώσεις, ίσες ευκαιρίες, ισότιμη πρόσβαση σε παιδεία και υγεία, η εξάλειψη της πείνας και μια ευχάριστη δουλειά για όλους.

Το διαδίκτυο, στο πέρασμα προς τη δημοκρατία που επιθυμεί θα έχει ρόλο σημαντικού εργαλείου, που φέρνει τους ανθρώπους σε επαφή «γιατί έτσι επικοινωνεί ο κόσμος πλέον». Προειδοποιεί ότι δεν ξέρει όμως, μήπως η ψηφιακή τεχνολογία χρησιμοποιείται με τρόπους που αντίθετα οδηγούν σε αδράνεια «μήπως απλά μείνουμε στο διαδίκτυο και ανεβάζουμε μόνο τσιτάτα και δεν κάνουμε τίποτα;»

Η Μ. εκτιμά τη συνεισφορά της τεχνολογικής προόδου στην ανθρώπινη ανάπτυξη. Ανησυχεί για την αντικατάσταση της εργασίας από τις μηχανές που ανήκουν στους κεφαλαιοκράτες: «Έτσι κι αλλιώς με την τεχνολογία δεν χρειάζεσαι και πολύ εργατικά χέρια πια.» Επιθυμία της είναι η τεχνολογία αυτή να υπάρχει ωστόσο να χρησιμοποιηθεί προς όφελος του ανθρώπου, κάτι που προϋποθέτει σύμφωνα με τη Μ. να μην ανήκει σε όσους θέλουν να βγάλουν κέρδος από αυτήν, αλλά για την κατάργηση ανιαρών εργασιών και εν τέλει μια καλύτερη και πιο δημιουργική ζωή.

3.2.3. Ο κρατών απόσταση ασφαλείας

Τον τύπο αυτόν συγκροτούν 4 από τους συνεντευξιαζόμενους που συμμετείχαν στην έρευνα, η Κ. (ιδιωτική υπάλληλος, 32 ετών), η Σ. (ιδιωτική υπάλληλος, 34 ετών), ο Τ. (ελεύθερος επαγγελματίας, 50 ετών) και ο Α. (ελεύθερος επαγγελματίας, 53 ετών). Την ομάδα εκπροσωπεί η Κ.(32 ετών).

Τεχνολογικό προφίλ - Κτήση και χρήση τεχνολογίας

Η Κ. είναι 32 ετών, έχει ένα πτυχίο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σήμερα όμως ασκεί ένα άλλο επάγγελμα που ελάχιστα σχετίζεται με το αντικείμενο ειδίκευσής της.

Αναφέρει ότι οι απαιτήσεις της δουλειάς, τα ωράρια, οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνει είναι ιδιαίτερα απαιτητικά.

«Μου παίρνει πολλές ώρες την ημέρα... δεν έχω φυσιολογικό ωράριο... κάθομαι παραπάνω... κάνω ότι πρέπει να κάνω, από όλα.»

Το επάγγελμα ως τέτοιο δεν έχει ιδιαίτερη σχέση με την ψηφιακή τεχνολογία, ανήκει ωστόσο στον τομέα των υπηρεσιών, στον τομέα της εστίασης. Η εξυπηρέτηση και η επαφή με τους πελάτες γίνονται με προσωπική, πρόσωπο με πρόσωπο επαφή. Ορισμένες άλλου είδους υποχρεώσεις, όπως για παράδειγμα οι παραγγελίες της επιχείρησης πραγματοποιούνται τηλεφωνικά. Η Κ. αναφέρει ότι ένας από τους βασικούς λόγους που δεν έχουν εντάξει την ψηφιακή τεχνολογία στις καθημερινές αυτές διαδικασίες είναι ότι ούτε αυτοί στους οποίους απευθύνονται έχουν υιοθετήσει παρόμοια συστήματα και τρόπους λειτουργίας. Γνωρίζει πώς αλλού γίνονται τέτοιες χρήσεις και αφήνει να εννοηθεί πως αν χρειαστεί θα τις υιοθετήσουν και στη δική της επιχείρηση.

Όταν η συζήτηση οδηγείται στο πλαίσιο των υποχρεώσεων, όπως η χρήση e-banking, οι ηλεκτρονικές αγορές, χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων που σχετίζονται με δημόσιες υπηρεσίες, η Κ. έχει να πει διαφορετικά πράγματα για κάθε όψη.

Όπως καταρχήν αναφέρει, η χρήση e-banking είναι ένα νέο ακόμα φαινόμενο, στο οποίο κυρίως λόγω δουλειάς έχει «αναγκαστεί» να αναμιχθεί, το οποίο δεν της αρέσει όμως ούτε σαν ιδέα ούτε σαν πρακτική. Αναφέρει παράλληλα ότι γενικά παρατηρεί μια σταδιακή ψηφιοποίηση των πάντων, πράγμα που της φαίνεται «ξένο», στο οποίο αργεί να προσαρμοστεί, αλλά τελικά «αναγκαστικά» μαθαίνει. Ενώ χαρακτηρίζει την ίδια της τη στάση οπισθοδρομική, θεωρεί ότι είναι προσωπικό της θέμα αυτή η αντίδραση και λέει ότι «...η πρόοδος είναι φυσιολογική και μας διευκολύνει τη ζωή.»

Στην περίπτωση των ηλεκτρονικών αγορών, δεν έχει, όπως λέει, εμπλακεί προσωπικά. Έχοντας όμως κάνει κάποια ηλεκτρονική αγορά από κοινού με μια φίλη, έζησε μια απογοητευτική εμπειρία, όταν το προϊόν δεν ανταποκρινόταν στις προδιαγραφές του ιστότοπου αγοράς, με αποτέλεσμα να αμφισβητήσει την αξιοπιστία του διαδικτύου για τέτοιου είδους δραστηριότητες: «Απογοητεύτηκα εκεί, λέω α... έτσι θα είναι». Αργότερα τόνισε ότι ούτως ή άλλως επιθυμεί τη φυσική επαφή με τα αντικείμενα πριν την αγορά. Λέει χαρακτηριστικά: «Πρέπει να το δω μπροστά μου, να μου τραβήξει την προσοχή να το πάρω, να το ψωνίσω... να το πιάσω.»

Από την άλλη συζητώντας για τις γραφειοκρατικές υποχρεώσεις, τα πράγματα αλλάζουν σε κάποιο βαθμό. Η Κ. θεωρεί ότι εκεί η ψηφιοποίηση βολεύει, για να αποφύγουμε τη γραφειοκρατία. Επειδή ωστόσο έχει μια σχετική απειρία χειρισμών διακατέχεται από έναν φόβο και μια ανασφάλεια να κάνει χρήση τέτοιων υπηρεσιών μόνη της και δηλώνει ότι τουλάχιστον στην αρχή έχει ανάγκη καθοδήγησης (αναφέρεται για παράδειγμα στα λογιστικά).

Όταν η συζήτηση οδηγείται σε πιο προσωπικές χρήσεις, η Κ. σπεύδει να ξεκαθαρίσει ότι «δεν τα πάει καλά με την τεχνολογία». Θεωρεί ότι λαμβάνοντας υπόψη και την

ηλικία της, βρίσκεται οριακά σε ένα μεταίχμιο χρήσης/ μη χρήσης. Η αντίληψη που έχει για τους ανθρώπους γύρω της είναι ότι είναι πολύ εξοικειωμένοι και πολύ διαφορετικοί από την ίδια στη σχέση τους με τα ψηφιακά μέσα, ενώ για τον εαυτό της αναφέρει πως «έχει μείνει τελευταία». Σε αυτήν την πεποίθηση έχει συνδράμει σε μεγάλο βαθμό, όπως θα φανεί και παρακάτω, η απουσία της από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ενώ διαθέτει προσωπικό υπολογιστή και smartphone, δεν τα χρησιμοποιεί ούτε συχνά ούτε εκτενώς. Η βασικές χρήσεις που αναφέρει είναι το άκουσμα μουσικής και η ενημέρωση και σπανιότερα η επικοινωνία. Ξεκαθαρίζει και σε αυτό το σημείο ότι έχει «ένα όριο» στη χρήση και πως «δεν έχει ανάγκη» κανένα από τα δύο μέσα και «δεν στεναχωριέται» αν αποχωριστεί κάποιο, όπως της έχει συμβεί στο παρελθόν.

Η γενικότερη εικόνα είναι ότι η Κ. αποφεύγει όσο μπορεί τα ψηφιακά μέσα και δεν έχει, όπως λέει, και κάποια φυσική κλίση προς αυτά: «Η οθόνη δεν με τραβάει, με κουράζει.»

Ενώ οι φίλοι της την πειράζουν και την παροτρύνουν να εμπλακεί με περισσότερες χρήσεις, η ίδια δεν βλέπει να γίνεται κάτι τέτοιο άμεσα, αν και δεν το αποκλείει. Δίνοντας ως παράδειγμα το email αναφέρει πως δεν διέθετε για πολύ καιρό, μέχρι που έφτιαξε «αναγκαστικά... επειδή έχουν όλοι». Σήμερα όταν της το ζητάνε το δίνει, αν και ο τόνος αδιαφορίας και απροθυμίας στην κουβέντα της προδίδει πως μάλλον δεν είναι ο προτιμότερος τρόπος επικοινωνίας για την ίδια. Παρόλα αυτά αποτιμά θετικά τη συνεισφορά της εφαρμογής Viber στη δυνατότητα επικοινωνίας με ανθρώπους που βρίσκονται πολύ μακριά από το άμεσο περιβάλλον της, όπως άτομα του εξωτερικού.

Οι λόγοι τους οποίους αναφέρει η Κ. ως μάλλον απωθητικούς σε σχέση με τα ψηφιακά μέσα, κυρίως την όψη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, είναι σχηματικά τρεις. Ο πρώτος αφορά την υπερβολική χρήση και την ποιότητα χρήσης (κουτσομπολιό) που βλέπει να κάνει ο στενός της κύκλος με τα μέσα αυτά. Ο δεύτερος είναι η πεποίθηση ότι ο συνδυασμός της βαρεμάρας και του μέσου ως τέτοιου οδηγεί στην απορρόφηση από αυτό και, όπως λέει, «να ξεχνιέσαι εκεί μέσα». Τέλος εκείνο που δεν της αρέσει είναι η δημοσίευση στο διαδίκτυο της προσωπικής ζωής και επακόλουθα η συζήτηση που αυτή μπορεί να εγείρει.

Τώρα, πίσω από την αντίληψη του εαυτού της ότι έχει μείνει πίσω ή είναι διαφορετική από τους άλλους υπάρχει μια συναισθηματική διάσταση διττή. Θεωρεί ότι «χάνει πολλά» που δεν συμμετέχει. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό την στεναχωρεί, φέρνοντας ως παράδειγμα την απώλεια επαφής με παλιούς φίλους ή συμμαθητές. Από την άλλη εξορθολογίζει την παραπάνω κατάσταση αποδεχόμενη ότι όταν δεν μετέχει στη διαδικτυακή αυτή κοινότητα, είναι «λογικό ότι οι άλλοι θα σε ξεχάσουν».

Χρήση μέσων / Ενημέρωση και πληροφορία

Το μέσο που χρησιμοποιεί η Κ. περισσότερο για την ενημέρωσή της είναι το διαδίκτυο. Ποτέ δεν αγοράζει εφημερίδα και ποτέ δεν ανέπτυξε την επιθυμία να ενημερωθεί από εκεί. Το ραδιόφωνο ούτε και αυτό αξιοποιείται ως ενημερωτικό μέσο. Η τηλεόραση είναι παρούσα ως μέσο «από συνήθεια», λίγα όμως είναι τα προγράμματα που κινούν το ενδιαφέρον της και είναι έντονη η αίσθηση ότι δεν έχει τίποτα αξιόλογο. Η Κ. κρίνει ότι οι τηλεοπτικές ειδήσεις μάλιστα «δεν είναι σωστός τρόπος ενημέρωσης» και τις αποφεύγει ή όταν τις παρακολουθεί δεν τις λαμβάνει σοβαρά υπόψη.

Ο λόγος που η τηλεοπτική ενημέρωση στα μάτια της Κ. είναι λανθασμένη έχει να κάνει με την έλλειψη εμπιστοσύνης που της προκαλεί, καθώς δεν πιστεύει ότι οι ειδήσεις είναι «αντικειμενικές» και κατακρίνει τη σύνδεση των τηλεοπτικών καναλιών με τα πολιτικά κόμματα.

Όπως λέει, δεν αγνοεί γενικώς την ενημέρωση, η οποία είναι σχεδόν καθημερινή για λίγη ώρα. Προτιμάει όμως περιεχόμενο αφενός διαδικτυακό και αφετέρου όχι αυστηρά “πολιτικό”. Διαβάζει και βλέπει οτιδήποτε, ανεξαρτήτως ηλεκτρονικού τόπου ή δημιουργού, επιλέγοντας βάσει τίτλου. Στην περίπτωση που δεν εμπιστεύεται το περιεχόμενο, το διαδίκτυο της δίνει τη δυνατότητα, όπως λέει, σύγκρισης πηγών. Η Κ. δηλώνει πως προτιμάει το διαδίκτυο λόγω ταχύτητας, ευκολίας και αμεσότητας: «Όλα γίνονται πλέον με το Google [...] σου λύνει τα χέρια.» Ταυτόχρονα σε μια ενδιαφέρουσα αναφορά προσθέτει στη συζήτηση πως μια από τις χρήσεις του διαδικτύου είναι να λειτουργεί αυτό σαν εξωτερική μνήμη. Δεν χρειάζεται να συγκρατείς μια πληροφορία, μπορείς πάντα να την ξαναβρείς: «...άσε που άμα το ξεχάσεις, ξαναμπαίνεις...».

Η Κ. μπορεί να μην έχει μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να αντλεί ενημέρωση μέσα από αυτά, ωστόσο, όπως λέει, η ίδια στηρίζεται σε μια εφαρμογή του κινητού τηλεφώνου, η οποία δημοσιεύει ειδήσεις. Σε περίπτωση προβληματισμού επί της είδησης που διαβάζει αναζητά επιπλέον πηγές: «Έχει το κινητό αυτό μια εφαρμογή, από μόνο του που σου βγάζει τα νέα, τα νέα του κόσμου γενικά».

Κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική δικτύωση

Σήμερα η Κ. δεν συμμετέχει σε κάποια κοινωνική δραστηριότητα, αναφέρθηκε ωστόσο σε δύο παρελθοντικές εμπειρίες συμμετοχής, στην κάθε μια με διαφορετικό τρόπο.

Η πρώτη εμπειρία συμμετοχής της Κ. ήταν η συμμετοχή της από την παιδική έως την εφηβική της ηλικία (5-15) στους Προσκόπους. Μιλάει με ενθουσιασμό για αυτό της το βίωμα και με μεγάλη χαρά για όλες τις δραστηριότητες στις οποίες είχε εμπλακεί εκεί. Οι αναμνήσεις της από τις δράσεις «αναδάσωσης, δενδροφύτευσης στο βουνό του Υμηττού, ενασχόλησης με τα σκουπίδια» είναι, όπως λέει, πολύ ζωντανές. Δύο από τα σημαντικότερα αισθήματα που αναφέρει σε σχέση με αυτά είναι η ευχαρίστηση

από την πραγμάτωση της δράσης και η ζεστασιά της ανθρώπινης σχέσης: «Απλά πράγματα, πιο ανθρώπινα και πιο έτσι... γενικά η ομαδικότητα.»

Η δεύτερη εμπειρία της στα νεανικά πάλι χρόνια (22), όπως την περιγράφει, ήταν απογοητευτική. Κάποια χρόνια λοιπόν πριν, αναφέρει η Κ., της έγινε πρόταση να συμμετάσχει στην τοπική διοίκηση. Αν και με κάποια διστακτικότητα, στην αρχή ήθελε να συμμετάσχει πιστεύοντας πως ήταν ικανή να βοηθήσει. Αναφέρει: «Ναι, είπα γιατί όχι, γιατί να μην είμαι εκεί, με το σκεπτικό ότι κάτι θα κάνω όμως, κάπου θα βοηθήσω, θα μου άρεσε να βοηθάω σε ένα κοινωνικό σύνολο.» Έπειτα, όπως διηγείται κατάλαβε ότι ήθελαν να τη συμπεριλάβουν για λόγους ψηφοθηρίας, επειδή γνώριζε έναν ικανό αριθμό ανθρώπων και όχι επειδή είδαν κάτι σε εκείνη. Απογοητευμένη από αυτήν την αντιμετώπιση και μη θέλοντας κιόλας να συνδεθεί με κάποιο συγκεκριμένο κόμμα, δεν συμμετείχε τελικά. Σήμερα αναφέρει ότι όσοι είναι σε αντίστοιχες θέσεις δεν προσφέρουν κάτι και είναι μάλλον αδιάφοροι: «Βλέπω ότι δεν ασχολούνται.»

Σήμερα λοιπόν η Κ. δεν συμμετέχει με κάποιον ενεργό τρόπο στα κοινά και όπως και με την ενημέρωση ξεκαθαρίζει ότι δεν θέλει να σχετίζεται με τα «αυστηρώς πολιτικά». Τα κόμματα δεν την ενδιαφέρουν, ενώ προσθέτει πως ούτε και ο συνδικαλισμός είναι κάτι στο οποίο θα ήθελε να εμπλακεί καθώς δεν πιστεύει ότι σαν οργάνωση λειτουργεί για τους εργαζόμενους. Αντίθετα υποστηρίζει, έχει αναδείξει σε σκοπό του τον πλουτισμό και την προσωπική ανάδειξη συγκεκριμένων μελών και εν γένει ότι σχετίζεται με τη διαφθορά.

Η Κ. λέει, ότι ενώ μέσα της επιθυμεί να κάνει κάτι κοινωνικό, δεν έχει παρακινηθεί να το ψάξει περαιτέρω, πράγμα στο οποίο συντελούν η έλλειψη χρόνου και η κούραση της δουλειάς.

Ο κοντινότερος τρόπος συσχέτισης με τα κοινωνικά ζητήματα που αποκαλύφθηκε σε αυτήν την συζήτηση είναι η συμμετοχή στην ενημέρωση. Ενδιαφέρεται να μαθαίνει και συναισθάνεται τα ζητήματα που παρακολουθεί, μας λέει. Σε μια στροφή του λόγου της αναφέρει: «Δηλαδή τώρα στεναχωριέμαι με πράγματα [...] για παράδειγμα πάμε βόλτα με φίλους μου στο βουνό πάνω εδώ και το βλέπουμε, με στεναχωρεί εμένα που κάθε χρόνο παίρνει φωτιά και εγώ η ίδια πάω εκεί βόλτα.» Η ακόμη: «θα κοιτάξω να διαβάσω, θα μάθω. Άμα είναι κάτι καλό θα με ενθουσιάσει, θα πω μπράβο ας πούμε, θα πω ότι ασχολήθηκαν επιτέλους». Για την συμμετοχή αυτή, συμμετοχή δηλαδή στην πληροφόρηση, καταφανώς χρησιμοποιεί το διαδίκτυο.

Στη συζήτηση για τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το διαδίκτυο στη συμμετοχή στις κοινωνικές δραστηριότητες αποκρίνεται πως «είναι ένα βήμα», ένας τρόπος δηλαδή προσέλευσης ανθρώπων και ενδιαφέροντος. Αντιπαραβάλλει όμως τη διαδικτυακή δραστηριότητα με την προσκοπική δράση λέγοντας: «Αυτό... γινόντουσαν από κοντά. Ήσουν έξω στο δρόμο, ήταν αλλιώς... πιο ανθρώπινο [...] δηλαδή δεν περιμένεις να δεις από το... θα σηκωνόσουν να πας εκεί, τελείωσε, να το κάνεις».

Εθνικό και υπερεθνικό – Διαδίκτυο και Δημοκρατία

Η Κ. ψηφίζει στις εκλογές, και στα τρία επίπεδα διακυβέρνησης, τοπικό, εθνικό και υπερεθνικό. Παρόλα αυτά σπεύδει να ξεκαθαρίσει ότι το κάνει με απροθυμία. Χαρακτηριστικά αναφέρει «Θεωρώ πολύ απλά ότι πάω τσάμπα. Είναι χάσιμο χρόνου, κοροϊδία.» Μπορεί να θεωρεί την ψήφο χαμένο κόπο ως προς το αποτέλεσμα της, δεν θέλει όμως να απέχει. Όπως λέει η Κ. ενδιαφέρεται και θέλει να δείξει ότι συμμετέχει και για αυτό συνεχίζει να πηγαίνει.

Πιστεύει ότι οι σημαντικότερες εκλογές είναι οι βουλευτικές «όταν θέλουμε να ψηφίσουμε για κόμμα, για πρωθυπουργό». Μια από τις εκλογές που αναφέρει ως τις πιο απογοητευτικές ήταν για το δημοψήφισμα «Δεν μετράει η ψήφος μου, η γνώμη μου, τελικά.»

Στη συζήτηση για το τι επηρεάζει την πορεία των πολιτικών αποφάσεων αποτελεσματικά, σίγουρα δεν τοποθετεί τις απεργίες και τις διάφορες κινητοποιήσεις. Η Κ. θεωρεί πως αυτές οι δράσεις είτε δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα είτε βοηθάνε λίγο και είναι εν τέλει στιγμιαίες αντιδράσεις που ξεχνιούνται μετά από λίγο. Παρόλα αυτά αναφέρει ότι μερικές διαμαρτυρίες τα τελευταία χρόνια την χαροποίησαν, και είχε πάει και η ίδια μια φορά. Όπως λέει, της άρεσε που έβλεπε τους ανθρώπους «όλους μαζί ασχέτως κόμματος». Τελικά τονίζει ότι οι αλλαγές χρειάζονται μαζικότητα, που να ξεπερνά τις κομματικές ταυτίσεις, πράγμα που παραδέχεται ότι είναι δύσκολο, καταλήγοντας ότι «τίποτα δεν βοηθάει την κατάσταση».

Ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίζεται η ίδια την κατάσταση είναι καταρχήν να μην «περιμένει κάτι» και επαναλαμβάνει ότι είναι πολύ απογοητευμένη. Η απογοήτευση αυτή τη φτάνει στο να λέει: «Θα προτιμούσα κι εγώ να άκουγα το χειρότερο, να τελείωνε μια ώρα αρχύτερα, δεν ξέρω, να αρχίζαμε από την αρχή.» Επιπρόσθετα αναφέρει ότι «στεναχωριέται» για όσα επιφέρει το μέλλον και «απογοητεύεται» επίσης επειδή αισθάνεται ότι δεν μπορεί να κάνει κάτι για αυτό.

Μιλώντας για τις κύριες παροχές του κράτους και λέγοντας ότι το ελληνικό κράτος δεν τα παρέχει αυτά, μιλάει για την παιδεία, την ασφάλεια, τη δικαιοσύνη και τη νομοθεσία. Ιδιαίτερα για το τελευταίο η στάση της Κ. είναι ότι οι νόμοι είτε δεν εφαρμόζονται, είτε δεν είναι σωστοί, είτε δεν αποδίδεται γενικώς δικαιοσύνη: «Δεν αποδίδεται δικαιοσύνη καθόλου, δεν υπάρχει καμία λογική στη νομοθεσία μας, το πιστεύω, αλλάζει μέσα σε μια νύχτα και δεν έχεις πάρει χαμπάρι.» Μεταξύ άλλων μιλάει και για την ατιμωρησία των πολιτικών.

Στα μάτια της Κ. η δικτυωμένη και πολυ-επίπεδη διακυβέρνηση σαν δομή είναι σωστή. Λέει πως καλώς το τοπικό ασχολείται με όσα ασχολείται, ενδεχομένως θα ήθελε να έχει περισσότερες αρμοδιότητες. Από την άλλη εκφράζει και ένα παράπονο που αναφορικά με ορισμένα ζητήματα οι εθνικές κυβερνήσεις δεν λαμβάνουν «μόνοι τους» τις αποφάσεις και «κρέμονται από αλλού».

Γενικότερα για τις ενώσεις είναι θετικά διακείμενη, λέει ότι είναι καλό να γίνονται ώστε να μη γίνονται πόλεμοι, ωστόσο είναι της άποψης ότι σήμερα συνεχίζουν να υπάρχουν απλώς είναι «οικονομικοί». Ξεκαθαρίζει ότι δεν είναι σίγουρη όμως για τις θέσεις αυτές, σαν να μην έχει και την καλύτερη πληροφόρηση για να σχηματίσει στερεή άποψη. Στο σημείο αυτό η Κ. αναφέρει ότι ίσως προχωράμε προς την παγκοσμιοποίηση, ως ολοκληρωτική ένωση και προς το παρόν ενώνονται ορισμένα κομμάτια. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο μας λέει θα την έβρισκε σύμφωνη αρκεί να πληρούσε κάποιες προϋποθέσεις. Αναφέρει ότι τα θετικά θα ήταν το τέλος «στον ρατσισμό, στο μίσος και στους πολέμους», αρκεί να προστατεύονταν οι διάφορες κουλτούρες και να διαφυλάσσονταν οι τοπικές παραδόσεις.

Για τη Κ. η δημοκρατία σήμερα περνάει κρίση και πιστεύει ότι «η αρχή του κακού είναι ότι οι νόμοι δεν ισχύουν για όλους». Θεωρεί ότι «έχει ξεχαστεί ο άνθρωπος» ως φορέας και δικαιωμάτων και απαιτήσεων και υποχρεώσεων. Αναφέρει πως θα ήταν σωστό να μην είμαστε εγωιστές και να σεβόμαστε το σύνολο αλλά και η λειτουργία της κοινωνίας να μη δημιουργεί ανισότητες.

Το διαδίκτυο, μας λέει η Κ., μπορεί να βοηθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση, επειδή μας «ανοίγει το μυαλό», «παρέχει πληροφορίες» και βοηθάει τους ανθρώπους να ανοιχτούν προς τα έξω, να έρθουν σε επαφή με άλλους κόσμους: «Σου ανοίγει λίγο τα μάτια, τον εγκέφαλο, βλέπεις τι γίνεται έξω. Δε μπορείς ας πούμε να ταξιδέψεις έξω, με το internet μπορείς να δεις πράγματα, να ανοίξεις λίγο το μυαλό σου να δεις. Να μη μένεις στάσιμος».

3.3. Σύγκριση των τυποποιημένων ομάδων

Παρακάτω ακολουθεί η σύγκριση των τύπων μεταξύ τους, ανά θεματική ενότητα, εμπλουτισμένη με διηγήσεις των υπόλοιπων συνεντευξιαζόμενων που ανήκουν στον ίδιο τύπο.

Χρήση μέσων – γενική εικόνα

Ο δικτυωμένος

Ο δικτυωμένος ως τύπος, όπως προδίδει η ονομασία του, χρησιμοποιεί ικανοποιητικά τα ψηφιακά μέσα σε όλο το φάσμα της καθημερινότητας και διάκειται θετικά προς αυτά συνολικά. Τούτο ωστόσο δεν σημαίνει ότι δεν προβληματίζεται ή δεν κάνει κριτική σε κάποιες πλευρές του φαινομένου ή ότι δεν είναι προσεκτικός απέναντι στη χρήση τους.

Ο δικτυωμένος είναι συνήθως άνθρωπος που η δουλειά του απαιτεί τη χρήση ψηφιακών μέσων, ή όπου το ίδιο το επάγγελμα συναρτάται με την ύπαρξη τους. Ακόμη και αν δεν είναι υποχρεωτική η χρήση τους ο ίδιος ο άνθρωπος θεωρεί ότι τον διευκολύνουν και άρα τα χρησιμοποιεί. Ιδιαίτερος όσων η εργασία σχετίζεται με τη

χρήση ψηφιακών μέσων θεωρούν φυσική και δεδομένη την ύπαρξή τους στον χώρο δουλειάς και άλλο τόσο δεδομένο το να ακολουθούν την εξέλιξή τους. Ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών) αναφερόμενος στη δουλειά του στο χρηματιστήριο λέει για παράδειγμα: «έπρεπε να αφομοιώνεις την αμέσως πιο καινούρια [τεχνολογία] σου άρεσε δεν σου άρεσε διότι την αφομοίωνε ο εργοδότης σου. Ο πάροχος της δουλειάς σου.»

Ενώ φαίνεται ότι ο δικτυωμένος τύπος έχει αποδεχτεί ότι πρέπει να είναι συνεχώς προσβάσιμος, ένα παράδειγμα κριτικής γίνεται από τη Π. (ιδιωτική υπάλληλος, 62) σε σχέση με το σβήσιμο των ορίων ανάμεσα στην εργασία και τον προσωπικό χρόνο: «Όχι δεν πρέπει να γίνεται. Τώρα μη κοιτάς εγώ που δεν με ενδιαφέρει καθόλου γιατί είμαι μια πολύ μεγάλη γυναίκα, δεν έχω καθόλου μικρά παιδιά, δεν έχω προσωπική ζωή. Αλλά αυτό είναι φοβερό πράγμα, ένας άντρας ας πούμε τώρα που γυρίζει στην οικογένειά του και απαντάει στα email. Ε είναι θάνατος αυτό, της προσωπικής ζωής θάνατος. Ή αυτοί που έχουν τα μωρά. [...] Θα έπρεπε λίγο να οριοθετηθεί αυτό το πράγμα.»

Επίσης ο δικτυωμένος έχει υιοθετήσει τη χρήση των ψηφιακών μέσων στην εκπόνηση των διαφόρων υποχρεώσεων, εξέλιξη την οποία έχει υποδεχτεί πολύ θερμά. Οι δικτυωμένοι, κάνουν e-banking, κάνουν αγορές και δηλώνουν ότι έχουν μεγάλη εμπιστοσύνη στα συστήματα που υποστηρίζουν αυτές τις δραστηριότητες, υποστηρίζουν ότι έτσι γλιτώνουν χρόνο, έξοδα και κόπο. Περισσότερο από όλα επιδιώκουν να έρχονται σε επαφή ψηφιακά με τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, τις οποίες θεωρούν «ψυχοφθόρες» στον φυσικό κόσμο, όπως λέει ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών). Η Π. (ιδιωτική υπάλληλος, 62 ετών) μάλιστα στηρίζοντας τη χρήση πλαστικού χρήματος δηλώνει «δεν υπάρχει λόγος να έχουμε λεφτά σε χαρτί, ποιος ο λόγος;».

Οι δικτυωμένοι έχουν smartphone και προσωπικό υπολογιστή και ενδεχομένως επιπλέον μέσα σύνδεσης και χρησιμοποιούν τα ψηφιακά μέσα εκτενώς για ενημέρωση, επικοινωνία και ψυχαγωγία. Όλοι οι ερωτώμενοι που ανήκουν σε αυτόν τον τύπο αναφέρθηκαν σε πληθώρα πραγμάτων που κάνουν διαδικτυακά στη διάρκεια ολόκληρης της ημέρας. Το παράδειγμα της Ζ. (ιδιωτική υπάλληλος, 24 ετών) είναι αναλυτικό και χαρακτηριστικό: «Να σου περιγράψω μια τυπική μέρα. Ξυπνάω το πρωί, το έχω πολύ κακό συνήθειο, ανοίγω το κινητό, μπαίνω στο internet να δω μήπως μου έχει έρθει κάποιο μήνυμα, να διαβάσω κάτι, είναι κόλλημα δεν το συζητώ. Ακόμα και στη δουλειά, θα πάω στη δουλειά θα φτιάξω ότι είναι να φτιάξω, θα κάτσω να πω τον καφέ μου θα ανοίξω απευθείας το internet, να διαβάσω πράγματα ή να μιλήσω με κάποιον. Η αλήθεια είναι ότι είναι μια συνήθεια κακιά γιατί μετά αυτό το πράγμα πάει ανεξέλεγκτα. [...] σχολάζω από τη δουλειά μου, πάω σπίτι θα φάω θα ξαναμπώ μετά στο internet, ειδικά αν δεν έχω κάτι να κάνω στο υπόλοιπο της ημέρας μου, συνεχίζω και είμαι.»

Ο διστακτικός με ιδεολογικό πρόσημο

Συνοπτικά, ο άνθρωπος που συγκροτεί τον τύπο αυτόν είναι άνθρωπος του οποίου η δουλειά δεν απαιτεί τη χρήση ψηφιακών μέσων. Χωρίς να αποφεύγει την ολοσχερή

χρήση τους ο διστακτικός είναι ένας άνθρωπος βαθιά προβληματισμένος για τα αρνητικά φαινόμενα που συσχετίζει με την ανάδυση και ένταξη των ψηφιακών μέσων στην κοινωνία. Η στάση αυτή συνδέεται οργανικά με ευρύτερες ιδεολογικές απόψεις για τον κόσμο και την κοινωνία.

Η Μ. (νοικοκυρά, 40 ετών) που ανήκει σε αυτόν τον τύπο δεν βλέπει το διαδίκτυο ως μια σφαίρα αυτονομίας, αντίθετα θεωρεί πως εκφράζει και αντανακλά ταξικά χαρακτηριστικά καθώς ως μέσο παραγωγής υπηρετεί την κερδοφορία του κεφαλαίου με αποτέλεσμα την πρόκληση της ανεργίας και των περικοπών θέσεων και μισθών. Στο κοινωνικό και ανθρώπινο πλαίσιο ταλανίζεται από σκέψεις αποξένωσης και ανισότητας στην πρόσβαση στα ψηφιοποιημένα περιβάλλοντα.

Λαμβάνοντας υπόψη όμως ότι είναι αδύνατον ή τουλάχιστον επιζήμιο να ζήσεις εντελώς αποκομμένος και να βαδίζεις σε άλλη πορεία από αυτήν της κοινωνίας συνολικά, ο τύπος αυτός επικοινωνεί, ψυχαγωγείται και ενημερώνεται διαδικτυακά θέτοντας όμως σημαντικούς αυτοπεριορισμούς στο χρόνο που αφιερώνει σε αυτές τις δραστηριότητες. Αυτή η φευγαλέα σχέση με τα ψηφιακά μέσα τροφοδοτεί με τη σειρά της την άσκηση ελέγχου στη χρήση, χαρακτηριστικό αυτού του τύπου, πράγμα που ήταν εύκολο να κατανοηθεί λόγω της αναφοράς της Μ. (νοικοκυρά, 40 ετών) στον τρόπο διαπαιδαγώγησης των παιδιών της, την οποία προσεγγίζει με μεγάλη σοβαρότητα.

Ο κρατών απόσταση ασφαλείας

Ο κρατών απόσταση ασφαλείας είναι ο τύπος που η δουλειά του είτε δεν περιλαμβάνει ιδιαίτερα εκτενή χρήση ψηφιακών μέσων ή η χρήση τους δεν πραγματώνει εξολοκλήρου την εργασία αλλά υποστηρίζει σε μεγάλο βαθμό άλλες δραστηριότητες. Ο τύπος αυτός δεν είναι αρνητικός προς τη χρήση των μέσων στην εργασία, μάλιστα τα βρίσκει πολύ εξυπηρετικά ή τουλάχιστον θεωρεί, όπως αναφέρει η Ρ. (ιδιωτική υπάλληλος, 34), ότι «αποκλείεται να δημιουργούν περισσότερα προβλήματα από όσα λύνουν».

Αυτό που συνδέει όσους ανήκουν σε αυτόν τον τύπο είναι ότι ενώ στο πλαίσιο της εργασίας αποδέχονται τη βοήθεια των ψηφιακών μέσων και είναι έτοιμοι να ακολουθήσουν τις όποιες εξελίξεις στον επαγγελματικό τομέα, όσο περισσότερο προσωπική γίνεται η σχέση με τα μέσα τόσο πιο αρνητικά την κρίνουν. Είναι σαφές λοιπόν, όπως υποδεικνύει η ονομασία της ομάδας, ότι επιθυμούν να κρατούν τα ψηφιακά μέσα σε μια απόσταση.

Υπάρχουν διάφορες αποχρώσεις συμπεριφορών σε αυτόν τον τύπο και άρα είναι διαφορετικές οι αποστάσεις που κρατούνται. Ξεκινώντας από την πλέον αρνητική, το άτομο δεν κάνει ούτε αγορές, ούτε συναλλαγές, είτε επειδή δεν έχει εμπιστοσύνη στα συστήματα «δεν εμπιστεύομαι τις αγορές, να αγοράσω μέσω internet δεν το εμπιστεύομαι, έχω ακούσει πολλά, απάτες, να υποκλέψουν κωδικούς... δεν το κάνω» Τ. (ελεύθερος επαγγελματίας, 50), είτε επειδή δεν έχει την απαραίτητη εξοικείωση

όπως δηλώνει η περίπτωση της K. (ιδιωτική υπάλληλος, 32) παραπάνω. Ένας ακόμη λόγος που αναφέρεται είναι η ψυχολογική διάσταση της σιγουριάς που προσφέρει ο ανθρώπινος παράγοντας σε σχέση με τα αυτοματοποιημένα συστήματα, όπως λέει η P. (ιδιωτική υπάλληλος, 34) «Είναι μια φυσική προτίμηση, σωματική σχεδόν προτίμηση ε... και αίσθηση ότι είναι πιο ασφαλές, πιο διαχειρίσιμο το να έχω απέναντί μου έναν άνθρωπο, να του πω γεια σας, πώς τον λένε, έτσι... [...] Μπορούν τα πράγματα να γίνουν και λίγο έξω από μια πεπατημένη, που δεν σηκώνει καμιά παρέκκλιση. [...] Αν έχω έναν άνθρωπο απέναντί μου νομίζω ότι αν του πω (κάτι) δεύτερη φορά [...] είναι πιο πιθανό να βρεθεί μια λύση στο πρόβλημά μου εξωθεσμικά, παρά έχοντας απέναντί μου μια οθόνη η οποία με κοιτάει ως σύνολο χαρακτηριστικών ας πούμε.» Από την άλλη υπάρχουν άλλοι όπως ο A. (ελεύθερος επαγγελματίας, 53 ετών) οι οποίοι κάνουν ηλεκτρονικές συναλλαγές, αλλά σπανιότερα επιδιώκουν να επικοινωνούν διαδικτυακά. Άλλωστε κανείς από τους ερωτώμενους που «κρατούν απόσταση ασφαλείας» δεν διατηρεί σελίδα σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στα οποία αποδίδουν φαινόμενα όπως ανθρώπινη αποξένωση ή ακόμα και εξάρτηση. Όλοι οι άνθρωποι που ανήκουν σε αυτόν τον τύπο πάντως χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για να ενημερωθούν.

Χρήση μέσων - ενημέρωση και πληροφορία

Ο δικτυωμένος

Ο δικτυωμένος τύπος είναι αυτός που δεν έχει καμία σχέση με την ραδιοφωνική ενημέρωση, έχει ελάχιστη σχέση με την τηλεόραση, χωρίς να την έχει ωστόσο αποβάλλει από τη ζωή του, τον διακατέχει ποικιλία σχέσεων με την εφημερίδα και πρωτίστως ενημερώνεται μέσω διαδικτύου. Για τον δικτυωμένο το διαδίκτυο είναι γρήγορο, εξυπηρετικό, βολικό.

Η παρακολούθηση τηλεόρασης είναι ζωντανή αν και όπως φαίνεται είναι φθίνουσα με την πάροδο του χρόνου. Από άλλους αναφέρεται ότι ο τρόπος παρουσίασης είναι υπερβολικός με τάσεις προπαγάνδας και σύνδεσης με τα πολιτικά κόμματα που τους κάνει να μην εμπιστεύονται το περιεχόμενο, από άλλους ότι όπως και να έχει η εικόνα επιβάλλεται του επιχειρήματος κι έτσι έχει ελάχιστα να προσφέρει ως ποιοτική ενημέρωση.

Η εφημερίδα, για άλλους είναι παρούσα, επειδή οι ψηφιακές εκδόσεις δεν συμπεριλαμβάνουν όλο το περιεχόμενο των έντυπων, για άλλους όχι, μεταξύ άλλων και για λόγους οικολογικούς. Είτε σπάνια είτε συχνά πάντως ο δικτυωμένος τύπος έρχεται σε επαφή με εφημερίδες που βγαίνουν και στις δύο μορφές, έντυπη και ψηφιακή.

Ο τύπος του δικτυωμένου χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να ενημερωθεί είτε με τη στενή έννοια του όρου, αντλώντας σχεδόν όλο το ενημερωτικό περιεχόμενο από εκεί, είτε όπως αναφέρει ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών) για να παρατηρήσει και να κατανοήσει τις θέσεις των άλλων απέναντι σε διάφορα θέματα της επικαιρότητας. Γενικότερα ο δικτυωμένος τείνει να πληροφορείται από διάφορες πηγές, με το διαδίκτυο όμως και το πλούσιο εξατομικευμένο περιεχόμενό του να κερδίζει τη μερίδα του λέοντος από την προσοχή και το ενδιαφέρον του. Όπως αναφέρει παρόλα αυτά η Π. (ιδιωτική υπάλληλος, 62 ετών) «πριν το διαδίκτυο ήταν πιο ξεκάθαρα τα πράγματα [...] τώρα είναι πάρα πολλή η πληροφορία», δίνοντας έναν χαρακτήρα δυσκολίας διαχείρισης της πλημμυρίδας πληροφοριών που είναι διαθέσιμες.

Ο διστακτικός με ιδεολογικό πρόσημο

Ο τύπος αυτός διακατέχεται από βαθιά έλλειψη εμπιστοσύνης στα ΜΜΕ, ιδιαίτερα στις εφημερίδες και την τηλεόραση αλλά και την ενημέρωση ευρύτερα. Το διαδίκτυο αποτελεί διέξοδο στο πρόβλημα αυτό, καθώς προσφέρεται ως μέσον για να κάνει κανείς εύκολα συγκρίσεις, να έχει πρόσβαση σε πολλές διαφορετικές πηγές, ακόμα και αν η καχυποψία για την εγκυρότητά τους συνεχίζει να υπάρχει και σε αυτόν τον χώρο.

Ο κρατών απόσταση ασφαλείας

Σχεδόν όλοι οι άνθρωποι που ανήκουν σε αυτόν τον τύπο χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως κυρίαρχο μέσον για την ενημέρωσή τους. Κανείς δεν ακούει ραδιόφωνο για να ενημερωθεί και η παρακολούθηση τηλεόρασης είναι ελάχιστη. Οι κύριοι λόγοι εξαιτίας των οποίων δεν παρακολουθούν οι άνθρωποι αυτοί τηλεόραση είναι η μεγάλη έλλειψη εμπιστοσύνης στα κανάλια και το χαμηλό επίπεδο του περιεχομένου της.

Τα θετικά του διαδικτύου είναι σύμφωνα με αυτόν τον τύπο, η ταχύτητα ενημέρωσης, η ευκολία πρόσβασης σε αυτήν, η δυνατότητα σύγκρισης των ειδήσεων αλλά κυρίως το εξατομικευμένο περιεχόμενο. Όπως λέει ο Τ. (ελεύθερος επαγγελματίας, 50 ετών) «γιατί μπορώ και επιλέγω» ή όπως αναφέρει ο Α. (ελεύθερος επαγγελματίας, 53 ετών) «στα site του διαδικτύου μπορείς ευκολότερα να βρεις αυτό που σου ταιριάζει».

Οι μεν δύο πρώτοι χρησιμοποιούν σχεδόν κατ αποκλειστικότητα το διαδίκτυο για την ενημέρωσή τους και καλύπτονται από εκεί. Οι δε δύο άλλοι διαβάζουν εφημερίδα και αναφέρουν την έντονη σύνδεσή τους με την υλική διάσταση του Τύπου. Ο Α. (ελεύθερος επαγγελματίας, 53 ετών) όταν θέλει να συγκεντρωθεί όπως λέει ή όταν διαβάζει κάτι σημαντικό το εκτυπώνει «μπρος πίσω όσο γίνεται οικολογικά» ενώ η Ρ. (ιδιωτική υπάλληλος, 34 ετών) μιλώντας για τη διαφορά ψηφιακής και έντυπης εφημερίδας λέει: «Είναι προσωπικού και συναισθηματικού τύπου η διαφορά. [...] Ναι, μου αρέσει λίγο περισσότερο το χαρτί με την έννοια ότι είναι πιο φιλικό γιατί μπορώ

να ξαπλώσω, μπορώ να τη διαβάσω στη μπανιέρα μου, μπορώ να.. αυτό. Είναι πιο υγιεινό για τα μάτια γενικά και για το... η οθόνη όπως και να έχει είναι οθόνη.»

Σε συνέχεια αυτής της διχοτόμησης δύο από τους συμμετέχοντες, δεν συνέδεσαν την ενημέρωση με δημοκρατικά δικαιώματα, ενώ μάλιστα αποφεύγουν την αυστηρά πολιτική ενημέρωση στη ζωή τους. Για τους δύο άλλους η ενημέρωση αποτελεί πολιτική πράξη και υποχρέωση του πολίτη. Η Ρ. (ιδιωτική υπάλληλος, 34 ετών) μάλιστα τονίζει πόσο σημαντικό είναι να πληρώνεις για την ενημέρωσή σου άμεσα (σε αντίθεση με το ελεύθερο περιεχόμενο του διαδικτύου) ώστε να σου παρέχεται υψηλό επίπεδο περιεχομένου.

Κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική δικτύωση

Ο δικτυωμένος

Οι εμπειρίες των δικτυωμένων στο πεδίο των κοινωνικών δραστηριοτήτων είναι διαφορετικές στο επίπεδο του φυσικού κόσμου. Ορισμένοι, οι μεγαλύτερης ηλικίας, συμμετείχαν σε πλήθος δραστηριοτήτων, κομματικών ή συνδικαλιστικών για παράδειγμα. Άλλοι επιχείρησαν να ενταχθούν σε αντίστοιχες ομάδες, άλλοι δεν το επιχείρησαν ποτέ. Η Ζ. (ιδιωτική υπάλληλος, 24 ετών) ανέφερε ότι έχει ανάμεικτα συναισθήματα για τις κλασικές μορφές οργάνωσης, αν και δεν έχει προσωπική εμπειρία από αυτές. Μάλιστα πιστεύει ότι είναι επηρεασμένη από την απογοήτευση άλλων ανθρώπων που της την έχουν μεταδώσει.

Σε δυνητικό επίπεδο ωστόσο, και οι τέσσερις συμμετέχοντες που συγκροτούν αυτόν τον τύπο φαίνεται να έχουν βρει τρόπους κάποιας μορφής κοινωνικής συμμετοχής διαδικτυακά. Δύο συμμετέχοντες αρθρογραφούν διαδικτυακά, έχοντας τη δυνατότητα να απευθυνθούν σε ένα τεράστιο κοινό. Άλλοι έχουν ενταχθεί σε ομάδες ενδιαφέροντος στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ακολουθούν τα νέα τους. Η Ζ. (ιδιωτική υπάλληλος, 24 ετών) η οποία συμμετέχει σε διαδικτυακές ομάδες φιλοζωικού ενδιαφέροντος λέει ότι νιώθει μέλος μιας ευρύτερης κοινότητας, με τις κοινοποιήσεις που κάνει για να υποστηρίξει τη δράση των ομάδων.

Ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών) ο οποίος συμμετέχει σήμερα ως μέλος σε ένα κόμμα και περιστασιακά ασχολείται με τα δημοτικά πράγματα προσθέτει πάντως πως δεν θεωρεί τόσο σημαντική τη δράση σε οργανωτικά σχήματα όσο την ευρύτερη συμμετοχή στη διαμόρφωση του κοινωνικού διαλόγου, πράγμα το οποίο πιστεύει πως πραγματώνεται και διαδικτυακά. Αν και παραδέχεται πως ο ψηφιακός διάλογος, ιδιαίτερα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με τον ελλειπτικό λόγο που τα χαρακτηρίζει, είναι διαφορετικός από τον διάλογο στον φυσικό κόσμο.

Ο διστακτικός με ιδεολογικό πρόσημο

Η κοινωνική δραστηριότητα αυτού του τύπου είναι ενεργή, αντισυμβατική κάποιες φορές αλλά παρούσα. Ο διστακτικός, μην έχοντας ιδιαίτερη σχέση με τα ψηφιακά μέσα προσανατολίζεται σε δράσεις οι οποίες αφορούν τον φυσικό κόσμο, καθώς εκεί γίνονται οι διεκδικήσεις, «στο δρόμο».

Ο κρατών απόσταση ασφαλείας

Η κοινωνική δραστηριότητα σε αυτόν τον τύπο καταρχήν χαρακτηρίζεται από απουσία συμμετοχής δυνητικά. Αντίθετα στο επίπεδο της φυσικής συμμετοχής οι εμπειρίες είναι διαφορετικές, αν και σε κάποιο βαθμό ισχύει ότι όλοι είναι πολύ απογοητευμένοι από τη λειτουργία των διαφόρων οργανώσεων, είτε αυτές αφορούν τη συνδικαλιστική δράση, είτε την κομματική.

Ένας από τους συμμετέχοντες δεν εκδήλωσε ποτέ το ενδιαφέρον να συμμετάσχει πολιτικο-κοινωνικά κάπου, αν και συμμετείχε σε πολιτιστικούς συλλόγους, όπου απολάμβανε την ομαδικότητα των διαφόρων εκδηλώσεων. Η Κ. (ιδιωτική υπάλληλος, 32 ετών) και η Ρ. (ιδιωτική υπάλληλος, 34 ετών) έκαναν διερευνητικές προσπάθειες να συμμετάσχουν σε νεότερες ηλικίες σε μερικές δραστηριότητες, ωστόσο απογοητεύτηκαν από τη λειτουργία τους και δεν συμμετέχουν σήμερα. Και οι δύο δήλωσαν παρόλα αυτά ότι θα είχαν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν σε κάποια δραστηριότητα κοινωνική, ίσως με περιβαλλοντικό χαρακτήρα.

Ο Σ. (ελεύθερος επαγγελματίας, 53 ετών) συμμετείχε για πολλά χρόνια σε διάφορες μορφές κοινωνικής δράσης, κυρίως κομματικού χαρακτήρα. Σήμερα, απογοητευμένος από τις εξελίξεις, παραδέχεται πως συμμετέχει πολύ λιγότερο. Επίσης πιστεύει πλέον ότι η οργανωμένη δράση έχει λιγότερη σημασία από την ευρύτερη κοινωνική συμμετοχή στη διαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι.

Εθνικό-Υπερεθνικό / Δημοκρατία και διαδίκτυο

Ο δικτυωμένος

Ο δικτυωμένος άνθρωπος ψηφίζει και τοποθετεί ψηλά την ψήφο ως εργαλείο έκφρασης. Θεωρεί σημαντική την έκφραση σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, τοπικό εθνικό, ευρωπαϊκό, δίνοντας μεγάλη βάση στο εθνικό, αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι το υπερεθνικό διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σήμερα. Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση θεωρείται λογική ως διαστρωμάτωση εξουσιών και όπως λέει ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών) «είναι διακριτός ο ρόλος κάθε οντότητας [...] δεν περιμένω τα ίδια πράγματα από κάθε επίπεδο». Κεντρικές εγγυήσεις του κράτους σύμφωνα με αυτόν τον τύπο πρέπει να είναι η παροχή παιδείας, ασφάλειας, υγείας, ή ελευθερίας λόγου, επιχειρείν και μετακίνησης. Παράλληλα δίνεται μια εικόνα ότι οι υπερεθνικές ενώσεις εκτιμώνται για την δύναμη επιβολής που έχουν και ότι μπορούν να επιλύσουν αποτελεσματικότερα ορισμένα ζητήματα από το μεμονωμένο κράτος, όπως ζητήματα ασφάλειας.

Ποιοτικά στις πλαισιώσεις των προβλημάτων που εντοπίζει ο δικτυωμένος σε σχέση με το σύγχρονο κράτος ξεχώρισαν προβληματισμοί που αφορούν τη διαχείριση της μετανάστευσης αλλά και τη διασφάλιση των πολιτιστικών διαφορών. Αναφορικά με τη μετανάστευση όπως παραπάνω η Γ. (διδάκτορας, 24 ετών) έτσι και ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών) θεωρεί ότι ο ρόλος του κράτους είναι υπό διερεύνηση στη νέα πραγματικότητα, αναφερόμενος μεταξύ άλλων στη διαχείριση των επερχόμενων ανακατατάξεων πληθυσμών και διαφορετικών κουλτούρων, λέει: «Τα παιδιά των προσφύγων δεν πρέπει να πάνε σχολείο επειδή θα τους το παραχωρήσουμε γενναιόδωρα. Πρέπει να πάνε σχολείο επειδή η δυτική ανθρωπότητα δεν ζει χωρίς σχολείο.» υποδεικνύοντας ότι το κράτος πρέπει να διαχειριστεί το θέμα αποδεχόμενο τον νέο ρόλο της παγκόσμιας μετακίνησης.

Ο δικτυωμένος άνθρωπος τείνει να μην αναγνωρίζει ότι η δημοκρατία σήμερα περνάει κρίση. Υποστηρίζεται ότι η κρίση είναι αξιακή ή κρίση εμπιστοσύνης. Η Α. (24) όπως λέει θεωρεί ότι η κρίση αφορά την ποιότητα των πολιτικών αντιπροσώπων και την κρατική αποτελεσματικότητα. Ο Β. (συνταξιούχος, 66 ετών) εκτιμάει πως η κρίση συνίσταται στην κρίση της δυτικής κοινωνίας, κάνοντας μια ιδεολογικής φύσης τοποθέτηση, διακρίνει όπως λέει μια «προσπάθεια ανανέωσης των εργαλείων κοινωνικού μετασχηματισμού στο πλαίσιο του αξιακού συστήματος του μαρξισμού που επιφέρει προβλήματα στην ουσία της δημοκρατίας».

Ο διστακτικός με ιδεολογικό πρόσημο

Ο διστακτικός άνθρωπος, τον οποίο αντιπροσωπεύει η Μ. δεν ψηφίζει στις εκλογές. Ο ιδεολογικός προσανατολισμός είναι στραμμένος προς μορφές αυτοδιαχείρισης περισσότερο παρά αντιπροσώπευσης, στηλιτεύοντας την σημερινή πολιτική ως καριέρα με στόχο την εξουσία και τον πλουτισμό. Καλύτερος τρόπος επηρεασμού εντός του συστήματος αυτού θεωρείται η συλλογική δράση και διεκδίκηση.

Οι ενώσεις όπως και η δημοκρατία κρίνεται ότι δεν εξασφαλίζουν όσα ισχυρίζονται, παράδειγμα οι πόλεμοι και οι ισχύουσες ανισότητες. Εν τέλει η σύγχρονη (αστική) δημοκρατία, μη καλύπτοντας θεμελιώδη ιδανικά και αξίες είναι μια αυταπάτη με ωραίο όνομα.

Ένας από τους μεγάλους προβληματισμούς αυτού του κοινωνικού τύπου είναι η χρήση της ψηφιακής και της ευρύτερης τεχνολογίας για την απόσπαση κέρδους από τους κεφαλαιοκράτες με αποτέλεσμα την εξάλειψη της εργασίας και την περιθωριοποίηση των εργατών.

Ο κρατών απόσταση ασφαλείας

Οι κρατώντες απόσταση ασφαλείας είναι άνθρωποι που ψηφίζουν, σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και τοποθετούν ψηλά την ψήφο σε σημασία.

Αναφορικά με το πώς πιστεύουν ότι μπορούν να επηρεάσουν τις πολιτικές αποφάσεις ευρύτερα αναφέρεται ότι οι υπάρχουσες συλλογικές δράσεις είναι αναποτελεσματικές ή παρωχημένες, υποστηρίζοντας ότι χρειάζεται ανάδυση νέων εργαλείων επηρεασμού. Τείνουν να διαχειρίζονται τις διαφωνίες τους συζητώντας.

Βασικές εγγυήσεις που αναζητούν από το κράτος είναι η παιδεία, η υγεία και η ασφάλεια. Γενικώς ο τύπος αυτός, θεωρεί τις ενώσεις σημαντικές, είτε ως θετικές, είτε ως αναπόφευκτες. Ο Τ. (ελεύθερος επαγγελματίας, 50 ετών) για παράδειγμα τοποθετεί στο κέντρο της διασύνδεσης την οικονομία. Ενώ θεωρεί την παγκόσμια σύνδεση με άλλους *fait accompli*, θεωρεί επίσης ότι η απομόνωση ισούται με υπανάπτυξη. Η Δ. αναφέρει σε αυτό το πλαίσιο ότι αποδέχεται θετικά την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και τις διεθνείς ενώσεις, εφόσον αυτά λειτουργούν συγχρονισμένα σαν ένα υγιές σώμα. Παρόλα αυτά δηλώνει ότι επιθυμεί να παραχωρηθούν επιπλέον αρμοδιότητες στην τοπική αυτοδιοίκηση και έχει την επιθυμία η «Ευρώπη» να της απευθύνεται περισσότερο. Ο Σ. (53) τονίζει πόσο ευεργετικά είναι τα αποτελέσματα της Ε.Ε. τόσο στους πόρους που αντλούνται από την ένωση (για υποδομές, κοινωνική πολιτική) όσο και την ευκολία ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των πολιτών.

Σε γενικές γραμμές, αυτή η ομάδα αποδέχεται πως υπάρχει κρίση δημοκρατίας. Με εξαίρεση τη Δ. που δεν φοβάται για τη δημοκρατία καθαυτήν αλλά για τη «δημοκρατία στα μυαλά των ανθρώπων» όπως λέει. Η απογοήτευσή της συνίσταται στην απαξίωση της δημοκρατίας από τους ανθρώπους, πράγμα που διακρίνει στην έλλειψη πολιτειακής παιδείας και στην σύγχρονη άνοδο της άκρας δεξιάς.

Ο Τ. (ελεύθερος επαγγελματίας, 50 ετών) αποδίδει την κρίση στον αυξημένο εγωισμό και τη «βόλεψη» των ανθρώπων. Θεωρώντας ότι η δημοκρατική γνώμη των πολλών έγινε οχλαγωγία, εξουσιαζόμενη από το συναίσθημα και την πλεονεξία. Ο Σ.(53) εντοπίζει το πρόβλημα στο ότι η δημοκρατία σήμερα δεν απαντάει αποτελεσματικά σε ζητήματα ασφαλείας και εργασίας σε έναν κόσμο ο οποίος αλλάζει ταχέως, ενώ αναφέρεται στην απογοήτευσή του για την άνοδο λαϊκιστικών κινημάτων ως απόρροια προσπάθειας διαχείρισης της κατάστασης.

Σε σχέση με τη δημοκρατία και το διαδίκτυο ο “κρατών απόσταση ασφαλείας” είναι θετικός στη χρήση του διαδικτύου για την ταχεία και ευρεία επικοινωνία που μπορεί να προσφέρει και την στενότερη σχέση με τους δημοκρατικούς θεσμούς. Παρόλα αυτά, όπως λέει η Δ. πρέπει να επικοινωνείς και με τη φυσική σου μορφή [...] η συνύπαρξη με τους ανθρώπους δε μπορεί να συμβαίνει κυρίως διαδικτυακά». ενώ ο Σ. (53) εφιστά την προσοχή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα οποία πιστεύει ότι καθιστούν την κοινή γνώμη ευάλωτη σε λαϊκισμούς.

Κεφάλαιο τέταρτο

Σύγκριση των τύπων και συζήτηση

Στην παρούσα έρευνα επιχειρήσαμε καταρχήν να αποκαλύψουμε με ποιους τρόπους και με ποιά ένταση χρησιμοποιούν οι άνθρωποι τα ψηφιακά μέσα στην καθημερινότητά τους καθώς και τις στάσεις και αντιλήψεις που συνοδεύουν αυτήν τη χρήση. Στη συνέχεια προσπαθήσαμε να διασαφηνίσουμε τη σχέση μεταξύ χρήσης των ψηφιακών μέσων και αντίληψης για τη δημοκρατία, υπό τη μορφή συμμετοχής στα κοινά (στο φυσικό και στο ψηφιακό περιβάλλον), πεποιθήσεων που αφορούν στην παγκόσμια διασύνδεση και την αποτελεσματικότητα του πολιτεύματος ως τέτοιου.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη διεξαγωγή 9 (εννέα) συνεντεύξεων με ανθρώπους διαφορετικών ηλικιών και φύλου, κατοίκων του Δήμου Δάφνης-Υμηττού. Όλοι οι συνεντευξιζόμενοι δέχθηκαν με προθυμία να συμμετάσχουν από την πρώτη στιγμή που τους προτάθηκε αυτό, ενώ φάνηκε από την πραγματοποίηση όλων των συνεντεύξεων πως το ενδιαφέρον συμμετοχής έμεινε αμείωτο ως το τέλος. Οι συνεντευξιζόμενοι εξέφρασαν τις απόψεις τους ελεύθερα και σε βάθος, ακόμη και αν ορισμένες φορές ξέφευγαν για λίγο εννοιολογικά από το θέμα συζήτησης. Το κλίμα μεταξύ ερευνήτριας και συνεντευξιζόμενων σε όλες τις περιπτώσεις ήταν θετικό, μάλιστα μετά το πέρας ορισμένων συνεντεύξεων οι συμμετέχοντες εξέφραζαν συναίσθημα ευχαρίστησης, για την εμπειρία της συμμετοχής. Το αποτέλεσμα αυτής της θετικής έκβασης ήταν να προκύψει ένας αξιόλογος όγκος ποιοτικού υλικού. Ενδεικτικό είναι ότι η διάρκεια των συνεντεύξεων εκτείνεται από 59 λεπτά έως και 2 ώρες και 26 λεπτά.

Η αξιολόγηση και ανάλυση του υλικού (βλ. κεφάλαιο 3.2.) είχε ως αποτέλεσμα την ανάδυση τριών ξεχωριστών τύπων, του «δικτυωμένου», του «διστακτικού με ιδεολογικό υπόβαθρο» και του «κρατούντος απόσταση ασφαλείας» και την παράθεση μιας παραδειγματικής περίπτωσης από κάθε ομάδα. Στο κεφάλαιο 3.3. έγινε συνολική επισκόπηση των τριών αυτών τύπων ανά θεματική ενότητα. Στη συνέχεια ακολουθεί η σύγκριση των τριών τυποποιημένων ομάδων μεταξύ τους, χωρισμένη σε τρία μέρη. Αρχικά, συγκρίνουμε τους τρεις τύπους σε σχέση με τους τρόπους χρήσης των ψηφιακών μέσων. Έστερα συγκρίνουμε τις κοινωνικές δραστηριότητες τους. Τέλος, αναπτύσσεται συγκριτικά ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται τη διεθνή δικτύωση και τη δημοκρατία.

Ο «δικτυωμένος», έχει εντάξει τα ψηφιακά μέσα στη ζωή του με πάρα πολλούς τρόπους και έχει εξαιρετικά θετικές απόψεις για τη συνεισφορά τους σε διάφορα πεδία δράσης. Πιστεύει πως τα ψηφιακά μέσα προσφέρουν πλεονεκτήματα στην εργασία και είναι βοηθητικά. Υποστηρίζει ένθερμα την ψηφιοποίηση των διαφόρων υπηρεσιών, ιδιαίτερα της γραφειοκρατίας, και είναι ήδη χρήστης ψηφιακών υπηρεσιών που αφορούν αγορές και τακτοποίηση λογαριασμών. Ο δικτυωμένος, είναι προσβάσιμος σε συνεχή βάση, χρησιμοποιεί διάφορες συσκευές πρόσβασης και η ενασχόληση με

αυτές είναι αυξημένη μέσα στην ημέρα. Δεν χρησιμοποιεί το διαδίκτυο τόσο για ψυχαγωγικούς λόγους, χωρίς αυτοί να αποκλείονται, όσο για ενημέρωση και επικοινωνία. Ο δικτυωμένος ως τύπος έχει αυτοπεποίθηση στον τρόπο που χρησιμοποιεί τα ψηφιακά μέσα, δηλώνοντας πως επιλέγει συνειδητά τι κάνει με αυτά. Η ομάδα των «δικτυωμένων» ήταν η ομάδα που μίλησε αβίαστα για τους τρόπους που χρησιμοποιεί τα νέα μέσα, ωστόσο ήταν και η ομάδα που δυσκολεύτηκε να κάνει κριτικές αξιολογήσεις για αυτά, καθώς τα αντιμετωπίζει ως ένα δεδομένο της ζωής. Για αυτούς τα ψηφιακά μέσα έχουν ενταχθεί τόσο ομαλά στην καθημερινότητα που έχουν γίνει σχεδόν αόρατα.

Ο «διστακτικός τύπος, με ιδεολογικό υπόβαθρο» χρησιμοποιεί τα ψηφιακά μέσα σε πολύ μικρότερο βαθμό χωρίς ωστόσο να τα απορρίπτει. Χαρακτηριστικό αυτού του τύπου είναι ότι το μέτρο της χρήσης και η αξιολόγησή της περνά μέσα από ένα ιδεολογικό φίλτρο. Ο «διστακτικός» ενώ δεν οδηγείται στη μη χρήση του διαδικτύου διαπνέεται από μια ενοχική σχέση με αυτό, καθώς συλλογίζεται συνεχώς τον αρνητικό αντίκτυπο που έχει στην κοινωνία, τις ανθρώπινες σχέσεις και την οικονομία. Οι σκέψεις του διστακτικού με ιδεολογικό υπόβαθρο αποτελούν μια συνεχή διεγκυστίδα. Στο ένα άκρο της διεγκυστίδας υπάρχει η επιθυμία για χρήση, θετικές κρίσεις για τις δυνατότητες των ψηφιακών μέσων, την συμπίεση με το ρεύμα της εποχής και το πνεύμα της υπόλοιπης κοινωνίας. Στο άλλο άκρο όμως βρίσκονται πεποιθήσεις με συγκεκριμένες ιδεολογικές ρίζες οι οποίες κρατούν το υποκείμενο σε επαγρύπνηση. Εν τέλει ο «διστακτικός» ως τύπος προσεγγίζει τα μέσα με διστακτικότητα και προσοχή, κατασκευάζει αποδεκτούς τρόπους χρήσης, με κύριο παράδειγμα την ενημέρωση, ελάχιστες αγορές και αφιερώνει περιορισμένο χρόνο σε αυτά.

Ο «κρατών απόσταση ασφαλείας», ο τρίτος τύπος που συναντήσαμε, είναι ο λιγότερο συνεκτικός ως προς τις αντιλήψεις και τις χρήσεις των ψηφιακών μέσων από τα μέλη που τον αποτελούν. Το στοιχείο ωστόσο που τον διακρίνει σε σχέση με αυτά είναι η χρήση για λόγους εργασίας και ορισμένων βασικών άλλων δραστηριοτήτων, για παράδειγμα ενημέρωση και ελάχιστη επικοινωνία, αλλά χάραξη μιας γραμμής ανάμεσα στο ψηφιακό μέσο και αυτό που κατανοείται ως προσωπικό. Οι άνθρωποι αυτοί αποφεύγουν να εντάσσονται, για παράδειγμα, σε δίκτυα μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ο κρατών απόσταση ασφαλείας είναι ένας άνθρωπος αρκετά συνδεδεμένος με τρόπους σχεδόν σωματικούς με τον φυσικό κόσμο και τους άλλους ανθρώπους. Για κάθε έναν άνθρωπο που συναποτελεί την ομάδα αυτή η χάραξη της γραμμής λαμβάνει διαφορετικές αποστάσεις, αλλά το σίγουρο είναι πως από ένα σημείο χρήσης και μετά ξεκινάει ένα άβολο συναίσθημα ανασφάλειας για τις επιπτώσεις των ψηφιακών μέσων στις καθημερινές κοινωνικές και προσωπικές σχέσεις.

Όσον αφορά τον «δικτυωμένο» και τις κοινωνικές του δραστηριότητες, παρατηρήθηκε ότι ως τύπος δεν απορρίπτει αναγκαστικά τις συλλογικές μορφές οργάνωσης του φυσικού κόσμου, ορισμένες από τις οποίες έχει σε μεγάλη εκτίμηση, ιδιαίτερα εκείνες που δεν είναι κομματικού χαρακτήρα. Οι μεγαλύτερης ηλικίας σήμερα «δικτυωμένοι»

συμμετείχαν ενεργά για πολλά χρόνια σε διάφορες οργανωμένες συλλογικότητες. Το σημαντικό είναι ότι ο «δικτυωμένος» έχει βρει σήμερα τρόπους συμμετοχής στον δυνητικό κόσμο και πιστεύει στην αποτελεσματικότητά τους. Ο δικτυωμένος εκτιμάει τα ψηφιακά μέσα για τη δυνατότητα σύνδεσης με πολλούς άλλους ανθρώπους και τον κάνει να αισθάνεται ότι έχει επαφή μαζί τους, επί τη βάσει κοινών θεμάτων που τους αφορούν, νιώθει ότι τους επηρεάζει και επηρεάζεται από αυτούς. Σε γενικές γραμμές ο δικτυωμένος είναι ενημερωμένος πολιτικά. Συνολικά ένα σχόλιο σε σχέση με τον «δικτυωμένο» τύπο είναι ότι δίνει μεγάλο βάρος στην ατομική συνεισφορά στο πολιτικό.

Ο «διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο» είναι άνθρωπος που έλκεται από τη συμμετοχή σε συλλογικότητες στον φυσικό κόσμο, αλλά όχι την ένταξη σε αυτές. Ο διστακτικός δίνει σημασία στην ενεργητική παρέμβαση του πολίτη με τα δημόσια πράγματα, δοκιμάζει τρόπους συμμετοχής με επίκεντρο πάντα την κοινή δράση σε τόπους. Τα μοτίβα του «δρόμου» και της «διεκδίκησης» είναι πολύ ζωντανά στις αφηγήσεις του. Ο τύπος αυτός δεν απορρίπτει τη χρήση ψηφιακών μέσων για λόγους πολιτικής ενημέρωσης, ωστόσο δεν πιστεύει στην αποτελεσματική πολιτική χρήση τους. Ο διστακτικός είναι επίσης ενημερωμένος πολιτικά. Τέλος, φαίνεται να δίνει σημασία στη συνεργασία των συλλογικοτήτων για τον επηρεασμό της πολιτικής. Για ακόμη μια φορά η ισχυρή ιδεολογία καθορίζει και τον τρόπο αντιμετώπισης των κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Ο «κρατών απόσταση ασφαλείας» όπως αναφέρθηκε και παραπάνω είναι άνθρωπος συνδεδεμένος με άλλους ανθρώπους με σχέσεις εγγύτητας. Η κοινωνικές δραστηριότητες όταν υπάρχουν στη ζωή του, έχουν χαρακτήρα περισσότερο κοινωνικό παρά στενά πολιτικό. Για παράδειγμα προτιμάει τη συμμετοχή σε συλλόγους, τοπικές δράσεις και περιβαλλοντικές, όπου απολαμβάνει τη συνύπαρξη και τη συνεργασία με τους άλλους. Σε γενικές γραμμές πάντως ο κρατών απόσταση ασφαλείας αν και εκδηλώνει επιθυμίες συμμετοχής, τείνει τελικά να μη συμμετέχει και να ζει με αναμνήσεις παλιότερων δραστηριοτήτων. Είναι επίσης ο πιο απογοητευμένος από τους τρεις σχετικά με τη λειτουργία των κομμάτων και άλλων παραδοσιακών συλλογικοτήτων. Η απογοήτευση αυτή οδηγεί ακόμη και σε περιορισμένο ενδιαφέρον ακόμη και για ενημέρωση για τα πολιτικά πράγματα. Ενώ παράλληλα απορρίπτεται η χρήση του διαδικτύου για λόγους πολιτικούς.

Σε ότι αφορά την αντίληψη για το υπερεθνικό και τη δημοκρατία, ο «δικτυωμένος» είναι ο τύπος που βλέπει με λιγότερο φόβο και ανασφάλεια τον κόσμο που εκτυλίσσεται γύρω του. Ο δικτυωμένος είναι ευχαριστημένος με την δομή των τριών επιπέδων εξουσίας που υπάρχουν σήμερα, επιθυμώντας ορισμένες φορές μεγαλύτερη εμβάθυνση στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση υπερεθνικών προβλημάτων. Είναι επίσης ο τύπος που αισθάνεται περισσότερο από τους άλλους ότι επηρεάζει τις πολιτικές εξελίξεις, είτε με τη συμμετοχή στις εκλογές είτε με τη στάση ζωής του. Ο δικτυωμένος είναι ο τύπος που δεν αναγνωρίζει ότι η δημοκρατία βρίσκεται σε κρίση, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν αντιλαμβάνεται σημαντικά σύγχρονα προβλήματα

προς επίλυση τα οποία είναι προς το παρόν άλυτα, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη μετανάστευση και την διασφάλιση των τοπικών πολιτιστικών διαφορών.

Ο «διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο» καθοδηγεί τη σκέψη του σύμφωνα με την ιδεολογία του τόσο όσον αφορά στη συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες, όσο και το διεθνές γίνεσθαι. Δεν συμμετέχει στις εκλογές, δεν πιστεύει ότι οργανωτική δομή της εξουσίας είναι ικανή να αντιμετωπίσει τα σημερινά προβλήματα, δίνοντας σημασία στις ισχύουσες ανισότητες και τους πολέμους που μαίνονται ανά τον πλανήτη. Ο διστακτικός με ιδεολογικό υπόβαθρο απορρίπτει τον τρόπο με τον οποίο ασκείται η δημοκρατία σήμερα, μη πιστεύοντας ότι έχουμε δημοκρατία, με το πλήρες νόημα που δίδει στην έννοια.

Όλοι οι άνθρωποι που συγκροτούν τον τύπο του «κρατούντος απόσταση ασφαλείας» ψηφίζουν στις εκλογές, μάλιστα σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Αποτελούν την ομάδα των περισσότερο απογοητευμένων, των περισσότερο θυμωμένων με τον τρόπο που ασκείται η πολιτική, υπερτονίζουν συχνά τα οικονομικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν την εποχή μας και δεν έχουν την αίσθηση ότι εισακούγονται ή ότι μπορούν να επηρεάσουν. Κατά κύριο λόγο ο «κρατών απόσταση ασφαλείας» είναι απογοητευμένος από τους συμπολίτες του, πέρα από τις πολιτικές αρχές, είτε για τις πολιτικές τους αποφάσεις, είτε για την πολιτική κουλτούρα που θεωρεί ότι τους διέπει, είτε που δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνική οργάνωση που να επιφέρει την αλλαγή. Ο «κρατών απόσταση ασφαλείας» πιστεύει ότι είναι παραγκωνισμένος από το πολιτικό γίνεσθαι, ότι η δημοκρατία βρίσκεται σε κρίση, και εν τέλει ότι αδυνατεί να απαντήσει στα σημερινά προβλήματα με τον δέοντα τρόπο.

Σε σχέση με το θέμα των στάσεων απέναντι στη δημοκρατία, είναι απαραίτητο να σημειωθεί πως η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε μια πολιτικά και οικονομικά ταραγμένη περίοδο την οποία η χώρα διανύει για 7η συνεχόμενη χρονιά, οι ανασφάλειες και οι απογοητεύσεις των ανθρώπων είναι μεγάλες. Πρακτικά μιλώντας, αυτό δυσκόλεψε σε κάποια σημεία τη διαχείριση της συζήτησης, καθώς όταν η συζήτηση έφτανε στα κόμματα, τη διακυβέρνηση, τα προβλήματα του κράτους ή την πολιτική ευρύτερα, οι άνθρωποι ήταν εμφανώς αγανακτισμένοι, θυμωμένοι, απογοητευμένοι και στεναχωρημένοι, σε σχέση με τα σημερινά δεδομένα. Φυσικά, όπου παρατηρούνταν κάτι τέτοιο ζητούνταν από την ερευνήτρια να υιοθετήσουν οι συμμετέχοντες όσο μπορούν πιο ευρεία οπτική επί του θέματος ή να μοιραστούν πώς ένιωθαν ή πως σκέφτονταν παλαιότερα για το ίδιο θέμα.

Όπως έχει αναφερθεί σε μερικά σημεία της έρευνας, η προσέγγιση των ανθρώπινων βιωμάτων σε σχέση με τις οργανωτικές δομές της κοινωνίας των δικτύων είναι φτωγή σε σχέση με αυτό που θα περίμενε κανείς. Όπως είναι επίσης αναντίστοιχη ως προς τις θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί γύρω από το θέμα. Πολλές πλευρές του ζητήματος που επιχειρήσαμε να προσεγγίσουμε συνολικά, μελετώνται είτε τμηματικά, είτε ποσοτικά. Τέτοιου είδους αναγνώσεις της κατάστασης επιτρέπουν μόνο να υποπτευόμαστε αιτιακές σχέσεις μεταξύ των φαινομένων και σπανίως να εξηγήσουμε τους ισχύοντες συσχετισμούς. Η αλήθεια είναι ότι είμαστε ακόμη στην αρχή μιας εποχής που αλλάζει, ωστόσο είναι αναντίρρητη ανάγκη να κατανοηθεί η ελληνική κοινωνία εντός του

παγκόσμιου συστήματος της κοινωνίας των δικτύων και ως εκ τούτου, να προσεγγιστούν οι έλληνες πολίτες, ως πολίτες της νέας αυτής ιδιόμορφης κοινωνίας, κυρίως ως προς τους τρόπους με τους οποίους κατανοούν τους εαυτούς τους εντός της.

Πηγές –Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αναγνωστόπουλος, Κ., Π. (2016) *Ανάμεσα στο ρομάντζο της επανάστασης και το στερέωμα της αντίδρασης*. Δοκίμια. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο

Δεμερτζής, Ν. (2002) *Πολιτική Επικοινωνία. Διακινδύνευση, δημοσιότητα, διαδίκτυο*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

διαΝΕΟσις (2016) *Τι Πιστεύουν Οι Έλληνες Που Ενημερώνονται Από Το Ίντερνετ; Οι απόψεις των πολιτών ανάλογα με το αν επιλέγουν να ενημερώνονται από παραδοσιακά ή νέα μέσα*. Έρευνα.

Καστοριάδης, Κ. (1992) *Ο θρυμματισμένος κόσμος*. Μτφρ. Ζήσης Σαρίκας, Κώστας Σπαντιδάκης. Αθήνα: Ύψιλον/Βιβλία

Κουζέλης,Γ. (2006) *Φιλική κοινωνία ή κοινωνία των χρηστών;* Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική

Λυδάκη, Α. (2012) *Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας*. Έκδοση 2η. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη

Παπακωνσταντίνου, Π. (2008) *Το χρυσό παραπέτασμα. Η γέννηση του ολοκληρωτικού καπιταλισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη

Σαραφίδου, Γ.Ο. (2011) *Συνάρθρωση ποσοτικών και ποιοτικών προσεγγίσεων. Η εμπειρική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

Σωτηρόπουλος, Δ.Σ. (2017) *Η ελληνική κοινωνία των πολιτών και η οικονομική κρίση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποταμός

Τεπέρογλου, Ε. & Τσατσάνης, Μ. (2014) *Η Επίσπευση ενός Αργού Θανάτου. Κομματικές ταυτίσεις και το τέλος του Δικομματισμού* στο Βούλγαρης, Γ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.) 2012 *Ο Διπλός Εκλογικός Σεισμός*, Αθήνα: Θεμέλιο

Ψαρρού, Μ.Κ., Ζαφειρόπουλος, Κ. (2004) *Επιστημονική έρευνα. Θεωρία και εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω

Ξενόγλωσση

Allen, J. (2010) *Μεταβιομηχανισμός και μεταφορντισμός* Κεφ. 4 στο Hall.S. et al. (2010) *Η νεωτερικότητα σήμερα. Οικονομία, κοινωνία, πολιτική, πολιτισμός*. Δ' έκδοση. Μτφρ. Θανάσης Τσακίρης, Βίκτωρας Τσακίρης. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας

Baudrillard, J. (1991) *Η κουλτούρα των μαζικών μέσων*. στο Kraus, K., Macdonald, D. Adorno, T. et al. (1991) *Η κουλτούρα των μέσων. Μαζική κοινωνία και πολιτιστική βιομηχανία*. Μτφρ. Συλλογική. Γ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια

- Bauman, Z. (2007) *Ρευστός φόβος*. Μτφρ. Γιώργος Καράμπελας. Αθήνα: Εκδόσεις Πολύτροπον
- Bauman, Z. (2008) *Ρευστοί καιροί. Η ζωή την εποχή της αβεβαιότητας*. Μτφρ. Κωνσταντίνος Δ. Γεώργμας. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο
- Bauman, Z., Bordon, C. (2016) *Η νεωτερικότητα σε κρίση*. Μτφρ. Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος. Αθήνα: Εκδόσεις Ύψιλον/Βιβλία
- Bolz, N. (2008) *Το αλφαβητάρι των μέσων*. Μτφρ. Λευτέρης Αναγνώστου. Αθήνα: Εκδόσεις Σμίλη
- Caprini, M. X. D. (2000) *Gen.com: youth, civic engagement, and the new information environment*. Political Communication. Vol. 17, Issue 4, pp. 341-249
- Castells, M. & Cardoso, G. (επιμ.) (2005) *The network society. From knowledge to policy*. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations
- Castells, M. *Ο γαλαξίας του διαδικτύου. Στοχασμοί για το διαδίκτυο, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία*. Μτφρ. Ελένη Αστερίου. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη
- Coleman, S., Spiller, J. (2003) *Exploring new media effects on representative democracy*. The journal of legislative studies. Vol.9, No.3, pp.1-16
- Coleman, S. (2005) *The lonely citizen: indirect representation in an age of networks*. Politican Communication, 22:2 pp. 197-214
- Crick, B. (2006) *Δημοκρατία. Η εποχή μας σε 15 λέξεις*. Μτφρ. Γιώργος Στείρης. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Ειδική έκδοση για την εφημερίδα «Το Βήμα»
- Flusser, V. (2008) *Προς ένα σύμπαν των τεχνικών εικόνων*. Μτφρ. Γιώργος Η. Ηλιόπουλος. Αθήνα: Εκδόσεις Σμίλη
- Foa, R. S., & Yascha, M. (2016). *The Democratic Disconnect*. Journal of Democracy Vol.27 No.3, pp. 5–17
- Friedman, T., L. (2000) *Το lexus και η ελιά. Τι είναι η παγκοσμιοποίηση*. Μτφρ. Ερρίκος Μπαρτζινόπουλος. Αθήνα: Εκδόσεις Ωκεανίδα
- Frissen, P. H. A. (2002) *Representative democracy and information society. A postmodern perspective*. Information Polity. pp. 175-183
- Giddens, A. (2014) *Οι συνέπειες της νεωτερικότητας*. Μτφρ. Γιώργος Μερτίκας. 2η έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική
- Hobsbawm, E. (2007) *Παγκοσμιοποίηση, δημοκρατία και τρομοκρατία*. Μτφρ. Νίκος Κούρκουλος. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο

Iglehart (1999) *Postmodernization Erodes Respect for Authority, But Increases Support for Democracy*. Chapter 12. στο Norris, P. (1999) *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*. Oxford : Oxford University Press

Kraus, K., Macdonald, D. Adorno, T. et al. (1991) *Η κουλτούρα των μέσων. Μαζική κοινωνία και πολιτιστική βιομηχανία*. Μτφρ. Συλλογική. Γ' έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια

Levy, P. (1999) *Η δυννητική πραγματικότητα (réalité virtuelle). Η φιλοσοφία του πολιτισμού και του κυβερνοχώρου*. Μτφρ. Μιχάλης Καραχάλιος. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική

Loader, B., D., Vromen, A. & Xenos, M., A. (2014) *The networked young citizen: social media, political participation and civic engagement*. *Communication & Society*, Vol.17 No.2, p. 143-150

McLuhan, M. Media. *Οι προεκτάσεις του ανθρώπου*. Μτφρ. Σπύρος Μάνδρος Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος

Min, S. J. (2010) *From the Digital Divide to the Democratic Divide: Internet Skills, Political Interest, and the Second-Level Digital Divide in Political Internet Use*. *Journal of Information Technology & Politics*, Vol.7, No.1, pp. 22-35

Norris, P. (1999) *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*. Oxford: Oxford University Press

Rifkin, J. (2001) *Η νέα εποχή της πρόσβασης. Η νέα κουλτούρα του υπερκαπιταλισμού, όπου όλη η ζωή είναι μια επί πληρωμή εμπειρία*. Μτφρ. Αριάδνη Αλαβάνου. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη

Robson, C. (2010) *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. Έκδοση 2η. Μτφρ. Βασιλική Νταλάκου, Κατερίνα Βασιλικού. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

Smith, A. (2013) *Civic Engagement in the Digital Age*. Report. Pew Research Center

Steger, M., B. (2006) *Παγκοσμιοποίηση. Η εποχή μας σε 15 λέξεις*. Μτφρ. Ευδοξία Ρέντα. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Ειδική έκδοση για την εφημερίδα «Το Βήμα»

Taguieff, P., A. (2002) *Παγκοσμιοποίηση και δημοκρατία*. Μτφρ. Νίκος Κούρκουλος. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου

Άλλες πηγές

Gauchet, M. (2006) *Κόντρα-εξουσία, Μετα-εξουσία, Αντί-εξουσία*. Σημειώσεις μαθήματος Επικοινωνία, Μέσα και Πολιτική, Μτφρ. Καθηγήτριας

Χαιντενράιχ, Ε. (2016) *Οδηγός ποιοτικών συνεντεύξεων*. Σημειώσεις καθηγήτριας, επιβλέπουσας

Παράρτημα

Τόμος Β

Συνέντευξη 1	89
Συνέντευξη 2	119
Συνέντευξη 3	136
Συνέντευξη 4	168
Συνέντευξη 5	204
Συνέντευξη 6	236
Συνέντευξη 7	266
Συνέντευξη 8	299
Συνέντευξη 9	334

Συνέντευξη 1

Συνεντευξιζόμενη Ζ. – 24 ετών – Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Ιδιωτική υπάλληλος

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Ωραία, οπότε προχωράμε στο κυρίως θέμα. Θα ήθελες να μου παρουσιάσεις με κάποιο τρόπο κι εσύ τον εαυτό σου; Να μου πεις ποια είναι η μόρφωσή σου, πόσο χρονών είσαι, τέτοια πράγματα. Και ό,τι άλλο μπορεί να θέλεις να μοιραστείς.

-Ναι, Είμαι 24ων ετών, δουλεύω σαν μπουφетζού-σερβιτόρα σε αναψυκτήριο. Και γενικώς τα περισσότερα χρόνια δουλεύω σερβιτόρα σε καφετέριες κυρίως. Έχω τελειώσει το ΕΠΑΛ Πληροφορικής.

-Α!

-Ναι, οπότε κατά κάποιο τρόπο ασχολούμαι και λίγο με τα μέσα... έτσι... αυτά. Εμ, τι άλλο;

-Ωραία. Στον ελεύθερό σου χρόνο γενικά τι κάνεις; Τι σου αρέσει να κάνεις; Πέρα από το να πηγαίνεις στη δουλειά δηλαδή, γενικώς..

-Μου αρέσουν οι βόλτες, ο κινηματογράφος, που πηγαίνω σινεμά με τις φίλες μου, για καφέ (σκέφτεται). Μου αρέσει ο χορός αρκετά, αν και τον έχω ψιλοπαρατήσει το τελευταίο διάστημα λόγω άλλων υποχρεώσεων.

-Υποχρεώσεις... ναι.

-Εμ.. αυτά.

-Στη δουλειά λοιπόν, είσαι μπουφетζού. Οπότε φαντάζομαι/

-Συναναστρέφομαι με κόσμο αρκετά, είμαι πολύ επικοινωνιακή, δηλαδή μιλάω, είμαι έτσι εξωστρεφής. Δεν έχω τέτοιο θέμα. Πολλές φορές η δουλειά σε αναγκάζει να είσαι έτσι πιο... κοινωνική με τους άλλους. Ε εντάξει, κάθε δουλειά έχει τα καλά και τα κακά της. Είμαι ευχαριστημένη προς το παρόν. Εντάξει, θέλω να κάνω κάτι άλλο στη ζωή μου, βεβαίως, αλλά εντάξει είναι λίγο δύσκολο σήμερα. Το κυνηγάω πάντως, το ψάχνω.

-Λες ότι έχεις σπουδάσει στο ΕΠΑΛ πληροφορικής. Θα ήθελες να ασχοληθείς κάποια στιγμή με το αντικείμενο αυτό που σπούδασες;

-Εεεε..

-Ή είναι κάτι το οποίο έγινε στα νεανικά χρόνια και δεν ασχολείσαι ιδιαίτερα, δεν το καλλιεργείς ας πούμε;

-Η αλήθεια είναι ότι όταν μπήκα στο ΕΠΑΛ και διάλεξα αυτόν τον κλάδο, την πληροφορική, μετά τα δύο χρόνια αφότου τελείωσα το Λύκειο συνειδητοποίησα πως μου άρεσε πάρα πολύ και έκανα... ήταν μια πολύ σωστή επιλογή για'μένα το να ακολουθήσω την πληροφορική. Μου άρεσε. Γιατί κάναμε και διάφορες εργασίες και τα λοιπά, σε power point, σε όλα αυτά. Ε ήταν κάτι το οποίο δυστυχώς από τη μια δεν το κυνήγησα, γιατί θα μπορούσα κάλλιστα να κάνω κάτι παραπάνω, από την άλλη με είχε τραβήξει τόσο πολύ το κομμάτι της δουλειάς και το ότι είχα ... (δισταγμός) και τα λεφτά μου κι όλα αυτά και δεν το κυνήγησα η αλήθεια είναι.

-Ναι....

-Εντάξει, ποτέ δεν είναι αργά βέβαια. Αλλά θα ήθελα πραγματικά κάποια στιγμή ναι, να κάνω κάτι πάνω σε αυτό.

-Οπότε είναι κάτι/

-Πάνω σε αυτό που μου αρέσει.

-Πιστεύεις ότι έχει ακόμα κάποια αξία να το κάνει κανείς σαν επάγγελμα;

-Πιστεύω ότι η πληροφορική είναι κάτι που όχι έχει κάποια αξία απλώς, που είναι αρκετά... έτσι.. μελλοντικό.. έχει προοπτικές.

-Θυμάσαι καθόλου όταν είχες να επιλέξεις, όταν είπες δηλαδή «θα πάω στην πληροφορική» με τι κριτήρια το είχες επιλέξει; Δηλαδή τι ήταν αυτό που ήταν σημαντικό και είπες ναι, αυτό είναι καλύτερο από τα άλλα.

-Ναι η αλήθεια είναι ότι δεν το επέλεξα επειδή είχα ψάξει πάνω σε αυτό ακριβώς, δηλαδή είχα κοιτάξει τι είναι αυτό γενικότερα. Είναι επειδή δεν είχα πολλές επιλογές. Υπήρχαν ειδικότητες διοίκησης επιχειρήσεων, νοσηλευτική και μηχανολογία και πληροφορική. Νοσηλευτική δεν θα πήγαινα για κανέναν λόγο, δεν μου άρεσε όλο αυτό. Εμμ.. Μηχανολογία εντάξει, δεν το είχα τόσο στον νου μου. Ήταν κάτι το οποίο είπα η πληροφορική γιατί εντάξει, έχει να κάνει με το ιντερνετ, έχει να κάνει και με τις ιστορίες αυτές που ούτως ή άλλως ασχολιόμουν και από πριν. Δηλαδή δεν το διάλεξα επειδή βρήκα κάτι σε αυτό, ήταν αυτό, ότι ήταν μια επιλογή καλύτερη από όλες τις υπόλοιπες.

-Ναι ναι..

-Κι όμως αποδείχτηκε... Μου άρεσε.

-Σήμερα τι αξία πιστεύεις ότι έχει να έχει κανείς τις όποιες γνώσεις μπορεί να απέκτησες εσύ, με το συγκεκριμένο πτυχίο από το ΕΠΑΛ πληροφορικής;

-Τι αξία; Τι αξίες; Εμμ... (σκέφτεται) Η πληροφορική είναι κάτι το οποίο ...δηλαδή εξελίσσεται συνεχώς. Δεν είσαι στάσιμος κάπου. Δεν είναι ότι έμαθα αυτό και τελείωσε. Συνεχώς συνεχώς μαθαίνεις πράγματα. Η τεχνολογία και όλα αυτά εξελίσσονται μέρα με τη μέρα. Πάντα θα έχεις κάτι καινούριο να μάθεις. Και είναι και πολύ ενδιαφέρον γιατί η πληροφορική δεν είναι μόνο ένα excel ένα microsoft office,

είναι... διαβάζεις πράγματα, σχεδιάζεις πράγματα έχει πολλά παρακλάδια. Και είναι κάτι ενδιαφέρον. Έχει αξία, ναι.

-Οπότε αν κρίνω και από το background αυτό και γενικότερα τον τρόπο αυτό που μιλάς για την τεχνολογία για την πληροφορική, το ιντερνετ, το διαδίκτυο, τα προγράμματα και τα λοιπά... Σήμερα αν σε ρωτήσω ποια είναι η σχέση σου με την τεχνολογία, με υπολογιστές, τι θα μου έλεγες; Δηλαδή να ξεκινήσουμε από κάτι πολύ απλό έχουμε smartphone;

-Έχω ναι.

-Εδώ και πολύ καιρό; Δηλαδή όσο θυμάσαι τον εαυτό σου είχες πάντα ένα έξυπνο τηλέφωνο;

-Όχι δεν είχα πάντα έξυπνο τηλέφωνο. Τα τελευταία 5-6 χρόνια έχω.

-Αρκετά πρόσφατα.. αν και λόγω ηλικίας..

-Λόγω ηλικίας ..ναι.

-Tablet; Προσωπικό υπολογιστή;

-Έχω και προσωπικό υπολογιστή. Tablet έχω αλλά δεν το χρησιμοποιώ. Λίγο στην αρχή... γιατί μου έπαθε μια βλάβη. Αλλά τα έχω όλα πάνω κάτω (γέλια). Ναι ασχολούμαι με όλα.

-Τα χρειάζεσαι όλα;

-Παντού το καθετί νομίζω χρησιμεύει σε κάτι. Το κινητό, θα είσαι στο δρόμο θα θέλεις να βρεις κάτι ενδεχομένως, ο υπολογιστής για μια πιο μεγάλη και σταθερή έρευνα, να κάτσεις εκεί να ανοιχτείς να κάτσεις να ψάξεις, να ψάξεις να ψάξεις. Το tablet εντάξει είναι για λίγο πώς να το πω. Είσαι κάπου, ακόμα και, δεν ξέρω ...

-Τι κάνεις με tablet που δεν κάνεις με το κινητό ας πούμε;

-Ναι, η αλήθεια είναι αυτή. Μια πιο μεγάλη οθόνη, εεε.. που εντάξει μπορείς να ξαπλώσεις στον καναπέ σου και να δεις κάτι ας πούμε, σαν βίντεο. Στο κινητό είσαι λίγο πιο περιορισμένος, κουράζεσαι πιο εύκολα. Το καθετί έχει τη δική του χρησιμότητα.

-Μπορείς να σκεφτείς και κάποιο άλλο τέτοιου τύπου μέσο που μπορεί να έχεις, υπάρχουν έξυπνα ρολόγια ας πούμε, τα ipod..

-Ναι, αυτό μου κάνει λίγο υπερβολή η αλήθεια είναι, έξυπνα ρολόγια και αυτά. Αλλά δεν ξέρω, ο καθένας μέχρι το σημείο όπου θέλει να το φτάσει το φτάνει. Δεν έχει όριο στην τεχνολογία.

-Εσένα σε ενδιαφέρουν λοιπόν τα βασικά. Τρεις δηλαδή υπολογιστές. Έχει τύχει ποτέ.. έχεις παρατηρήσει ότι τα τελευταία χρόνια, γιατί εντάξει είσαι και σε μια ηλικία που σίγουρα έχεις και κάποιες υποχρεώσεις που φέρνεις σε πέρας μόνη σου, μπορεί να

έχεις χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο για υποχρεώσεις συγκεκριμένα; Στη δουλειά σου δεν το χρειάζεσαι πάρα πολύ φαντάζομαι..

-(διστακτικότητα και κάποια αμφιβολία)

-Εκτός κι αν κάνω λάθος... Υπάρχουν περιπτώσεις στη δουλειά που να δεις ότι είναι απαραίτητο το κινητό;

-Ε σαφώς! Και στη δουλειά και σε άλλα πράγματα. Ακόμα και στα αγγλικά, όταν διάβαζα για τα αγγλικά μου. Στη δουλειά μου έχει χρησιμεύσει αρκετά μπορώ να πω γιατί κάποια στιγμή θέλω να μπω στη διαδικασία πάνω στη δουλειά ας πούμε να δω πως φτιάχνεται ένας καφές, στο ίντερνετ μπορείς να βρεις, να το βρεις αυτό εύκολα. Ακόμα και ένα γλυκό ενδεχομένως, γιατί δουλεύω σε αναψυκτήριο, δεν ασχολούμαι μόνο με καφέ, ασχολούμαι με οτιδήποτε έχει να κάνει με εστίαση τρόφιμα και λοιπά. Θα μπω εκείνη τη στιγμή στο ίντερνετ να το διαβάσω. Μου έχει χρησιμεύσει.

-Σαν ένα μικρό εγχειρίδιο ας πούμε..

-Ακριβώς, ναι, όπου μπορείς να βρεις τα πάντα. Εμ.. και στο σπίτι σε κάποια δική μου εργασία με έχει βοηθήσει πολύ, για προσωπικό όφελος αλλά και σε σχέση με κάτι άλλο που κάνω.

-Ε πράγματα όπως, ηλεκτρονικές τράπεζες ή να πληρώσεις κάποια στιγμή λογαριασμούς μέσω κάρτας μέσω διαδικτύου σου έχει τύχει ποτέ;

-Όχι αλλά ξέρω πάρα πολύ κόσμο που το κάνει και πιστεύω ότι κι εγώ κάποια στιγμή θα χρειαστεί να το κάνω μέσω ίντερνετ. Εννοείται. Απλά δεν έχει τύχει ακόμα...

-Είσαι ανοιχτή όμως σε/

-Εννοείται ότι είμαι ανοιχτή. Είναι πολύ βολικό να πληρώσεις εκείνη τη στιγμή, να μη τρέχεις σε τράπεζες, να πληρώσεις κάποιο λογαριασμό μέσω....

-Οπότε κρίνεις ότι τέτοιου είδους καινοτομίες ας πούμε γίνονται για καλό; Για διευκόλυνση δική μας;

-Εντάξει θεωρώ ότι το να χρησιμοποιούμε αποκλειστικά και μόνο το ίντερνετ, το διαδίκτυο, για μην... για να μην αν θέλεις κουνηθούμε καθόλου από τον καναπέ μας εντάξει είναι άσχημο. Θεωρώ ότι όλα θέλουνε μέτρο. Εντάξει, σίγουρα βοηθάει σε μια έκτακτη ανάγκη αν θέλεις να κάνεις κάτι να πας να αγοράσεις κάτι, να δεις κάτι, σίγουρα βοηθάει πάρα πολύ. Αλλά όχι να αφήνουμε τα πάντα και απλά να μπαίνουμε εκεί πέρα

-Είπες νομίζω τη λέξη κλειδί, να αγοράσεις κάτι.. Έχει τύχει να ψωνίσεις από το ίντερνετ ας πούμε;

-Έχει τύχει να ψωνίσω, ναι. Έχει τύχει 3-4 φορές να το κάνω, ναι.

-Θα ήθελες να μοιραστείς περί τίνος επρόκειτο ... είχες παραγγείλει έναν καναπέ ας πούμε..

-Είχα παραγγείλει ρούχα. Το έχω κάνει 3-4 φορές. Και ειδικά τον τελευταίο χρόνο έχει γίνει πολύ της μόδας αυτό. Εμ.. το καλό είναι ότι μπαίνεις τα βλέπεις, βλέπεις τις τιμές, έχεις τον χρόνο να σκεφτείς αν σου αρέσει ή όχι. Το αρνητικό αυτού είναι το ότι δεν ξέρεις αν θα είναι έτσι όπως θα το παραγγείλεις. Δεν το βλέπεις live ζωντανά να δεις πώς είναι να το δοκιμάσεις, να δεις αν σου κάνει, αυτό είναι το αρνητικό λίγο, εκεί το ρισκάρεις. Αλλά και πάλι κι αυτό θέλει μέτρο.

-Νομίζω πως υπάρχει πολιτική επιστροφών..

-Ναι αλλά και πάλι δεν είναι το ίδιο, με το να πας σε ένα μαγαζί να το δοκιμάσεις και άμα δεν σου κάνει φεύγεις. Ενώ αυτό τώρα είναι πιο μεγάλη διαδικασία κάνει 3 μέρες να σου έρθει, το βλέπεις, αν δεν σου αρέσει, πηγαίνει πάλι για επιστροφή και πάλι ξανά μανά.. Εντάξει.. αλλά έχει τα καλά έχει και τα κακά του.

-Οπότε εντάξει, εκ των πραγμάτων χρησιμοποιείς αρκετά και το διαδίκτυο και όλα τα μέσα για να μπεις στο διαδίκτυο. Το χρησιμοποιείς σε καθημερινή βάση αρκετές ώρες;

-Εεεε... λόγω της δουλειάς μου όχι τόσο. Γιατί εντάξει τις 8 ώρες τις τρώω στη δουλειά, εργάζομαι, θα πάω σπίτι θα ξεκουραστώ λίγο, θα μπω αλλά η αλήθεια είναι ότι εντάξει, το κακό είναι ότι αν δεν έχω να κάνω πράγματα στην ημέρα μου μπορεί να κάτσω από το πρωί ως το βράδυ στον υπολογιστή. Κάτι το οποίο είναι κακό. Απλά εντάξει, τι να κάνω τώρα ασχολούμαι με αυτό, με πιάνει, με τραβάει.

-Ναι..

-Αλλά κατά τα άλλα εντάξει με τη δουλειά μου, με τις βόλτες μου, το ελέγχο. Δεν μπαίνω και συνέχεια. Θεωρώ ότι είναι ένα πολύ άσχημο πράγμα το να βγεις έξω και να είσαι πάνω από το κινητό σου, όπως έχει γίνει τα τελευταία χρόνια αυτό το πράγμα. Βγαίνεις και δεν έχεις καθόλου επικοινωνία άμεση με τον άλλον.

-Μμμ.. Οπότε αν σου ζητήσω να μου περιγράψεις μια τυπική μέρα, δεν θα σου πω πιάσε μια συγκεκριμένη μέρα, αλλά μια τυπική μέρα της χρήσης που κάνεις με όλα αυτά τα μέσα. Ξυπνάς το πρωί ας πούμε, πιάνεις το τηλέφωνο να δεις αν έχεις μια ειδοποίηση; Αυτό. Να μου περιγράψεις μια τυπική ημέρα, πώς μπορεί να ασχολείσαι ας πούμε με τέτοιου είδους μέσα;

-Ε η αλήθεια είναι ότι... να στο βάλω σε ποσοστό;

-Όχι, απλά να μου πεις ας πούμε ότι ξυπνάω το πρωί θα δω την ώρα στο κινητό, θα φύγω θα πάω στη δουλειά, εκεί μπορεί να χρησιμοποιήσω ένα social media, κάτι, μετά γυρνάω στο σπίτι βλέπω μια ταινία. Δεν ξέρω.. κάπως έτσι.

-Εεεε..

-Πάνω κάτω μια τυπική μέρα.

-Να σου περιγράψω μια τυπική μέρα. Ξυπνάω το πρωί, το έχω πολύ κακό συνήθειο ανοίγω το κινητό, μπαίνω στο ίντερνετ, να δω μήπως μου έχει έρθει κάποιο μήνυμα, να διαβάσω κάτι, είναι κόλλημα, δεν το συζητώ. Ακόμα και στη δουλειά, θα πάω στη δουλειά θα φτιάξω ό,τι είναι να φτιάξω, θα κάτσω να πω τον καφέ μου και θα ανοίξω απευθείας το ίντερνετ, να διαβάσω πράγματα ή να μιλήσω με κάποιον. Η αλήθεια είναι ότι είναι μια συνήθεια κακιά γιατί μετά αυτό το πράγμα πάει ανεξέλεγκτα. Ας πούμε το κάνεις χωρίς να καταλαβαίνεις πολλές φορές γιατί το κάνεις. Απλά είναι μια συνήθεια.

-Μμμ..

-Σχολάω από τη δουλειά μου πάω σπίτι θα φάω θα ξαναμπώ μετά στο ίντερνετ ειδικά αν δεν έχω κάτι να κάνω στο υπόλοιπο της ημέρας μου, συνεχίζω και είμαι. Βλέπω βιντεάκια, διαβάζω κάτι. Μου αρέσει πολύ να διαβάζω άρθρα, βλέπω βιντεάκια, θα κατεβάσω καμιά ταινία. Άλλο αυτό, εντάξει, αλλά ασχολούμαι με διάφορα.

-Ναι ναι.. οπότε αρκετή χρήση κάνεις.

-Ναι αρκετή χρήση θα μπορούσα να πω, ναι.

-Το tablet λείπει από παντού βέβαια, δεν υπάρχει πουθενά, όντως το χρησιμοποιείς πολύ λίγο.

-Το χρησιμοποιώ πολύ λίγο γιατί όπως είπα και προηγουμένως. Αν δεν είχα πάθει βλάβη μπορεί να το χρησιμοποιούσα πιο πολλές φορές.

-Ωραία! Νομίζω ότι καλύψαμε σε πολύ μεγάλο βαθμό το κομμάτι των νέων μέσων και του διαδικτύου. Έχοντας μιλήσει λοιπόν για τεχνολογία νομίζω ότι μπορούμε να μιλήσουμε λίγο και για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που κατά κάποιο τρόπο είναι τεχνολογία κι αυτά, ειδικά όταν μιλάμε για τηλεόραση, ραδιόφωνο και θα ήθελα να ρωτήσω και για κάτι που δεν είναι τεχνολογία αλλά κάνει πάνω κάτω την ίδια δουλειά, δηλαδή την εφημερίδα. Δηλαδή να σε ρωτήσω για κάθε μέσο ξεχωριστά.. Ποια είναι η σχέση σου με την εφημερίδα; Τι θα μου πεις;

-Μμμμ.. καμία απολύτως.

-Καμία απολύτως;

-Ναι. Δεν διαβάζω εφημερίδα, δεν ασχολούμαι τόσο..

-Ποτέ;

-Δηλαδή τι να σου πω τώρα. Στα 5 χρόνια να σου δώσω να καταλάβεις έχω διαβάσει 2 φορές. Σε αυτά τα 5 χρόνια να έχω διαβάσει 2 φορές.

-Επειδή την έχεις αγοράσει ή έχει απλώς τύχει;

-Όχι δεν την έχω αγοράσει. Επειδή έχει τύχει να τη χαζέψω. Ε κοίταξε να δεις οι περισσότερες εφημερίδες αφορούν, εντάξει και κοινωνικά, αλλά έχει πιο πολύ

πολιτικά. Εγώ δυστυχώς, εντάξει δυστυχώς και ευτυχώς, δεν ασχολούμαι τόσο με τα πολιτικά.

-Ναι.

-Αλλά.. αλλά, το ότι δεν διαβάζω εφημερίδα δεν πάει να πει ότι δεν ενημερώνομαι, απλά δεν παίρνω μια εφημερίδα να τη διαβάσω. Θα μπω πάλι στο διαδίκτυο και θα διαβάσω διάφορες σελίδες όπου έχω γίνει μέλος. Κάθομαι και διαβάζω διάφορα.

-Ναι, ραδιόφωνο;

-Βεβαίως ραδιόφωνο, μου αρέσει η μουσική κυρίως και για αυτό και ακούω. Δηλαδή στη δουλειά λατρεύω το ράδιο. Μου αρέσει η μουσική.

-Κυρίως στη δουλειά λες. Είναι ανοιχτό απλώς και ακούς;

-Ναι ναι ναι. Αλλά και στο σπίτι..

-Τηλεόραση;

-Κοίταξε να δεις τώρα, ενώ η τηλεόραση μου αρέσει και μπορώ να πλακωθώ πραγματικά δεν θα πω ψέματα. Βλέποντας 4 ώρες συνεχόμενα τηλεόραση, εεε έχει γίνει ένα καλό τώρα, γιατί στο δωμάτιό μου δεν έχω τηλεόραση, έχω μόνο τον υπολογιστή, οπότε εντάξει, δεν πολυβλέπω.

-Ναι, δεν το επιλέγεις γιατί δεν είναι μπροστά σου..

-Δεν τρελαίνομαι, ναι αυτό, αυτό. Αλλά μου αρέσει αρκετά ναι.

-Πόσο συχνά ξέρω'γω την εβδομάδα, θα δεις τηλεόραση;

-Εντάξει 3 φορές την εβδομάδα. Και δεν λέω κουτσομπολίστικα, τα πρωινάδικα και αυτά. Δεν μου αρέσουν καθόλου, καθόλου. Δε μπορώ, απλά δε μπορώ να τα βλέπω.

-Μου αρέσουν πάρα πολύ τα ντοκιμαντέρ, πάρα πολύ, όταν βλέπω τηλεόραση.

-Υπάρχουν συγκεκριμένα κανάλια ας πούμε που θα πεις ότι βλέπεις το τάδε πρόγραμμα που σου αρέσει και το βλέπεις όσο πιο συστηματικά μπορείς ή τυχαίνει ας πούμε όταν θα κάτσεις, απλά να κάνεις ζάπινγκ μέχρι να βρεις κάτι που σε ενδιαφέρει;

-Εεε.. θέλω να συμπληρώσω ότι μαζί με τα ντοκιμαντέρ μου αρέσουν οι ταινίες. Οπότε άμα δω κάτι, άμα δω μια ταινία που μπορεί να μου αρέσει μπορεί να κάτσω να τη δω. Αλλά κυρίως υπάρχει κανάλι που ξέρω, στο ΟΤΕtv είναι αυτό, το national geographic (διστάζει.. γελάει) και θα δω ντοκιμαντέρ, άγρια φύση και λοιπά. Μου αρέσουν πολύ αυτά.

-Οκ. Και για διαδίκτυο μου είπες ότι κυρίως.. αν ας πούμε ρωτήσω από τα 4 πιο χρησιμοποιείς πιο πολύ. Ραδιόφωνο ακούς πολύ. Τηλεόραση και διαδίκτυο; Ποιο είναι το πρώτο που χρησιμοποιείς μέχρι το τελευταίο; Που τελευταίο είναι σίγουρο η εφημερίδα. Ανάμεσα στα άλλα 3;

-Διαδίκτυο είναι το πρώτο. Ράδιο είναι το δεύτερο. Τρίτο είναι η τηλεόραση.

-Ωραία... ωραία. Οπότε να μιλήσουμε λίγο για το διαδίκτυο που είναι το αγαπημένο σου μέσο, και για να ενημερώνεσαι και για να κάνεις άλλα πράγματα. Έχεις σκεφτεί ποτέ για ποιόν λόγο ή για ποιους λόγους το προτιμάς. Δηλαδή τι σου προσφέρει ας πούμε που τα άλλα μέσα που αναφέραμε δεν θα μπορούσαν να σου προσφέρουν;

-Είναι αυτό που είπα και προηγουμένως, με το να κάνεις κάποιες αγορές, στο να μη τρέξεις, να πας σε ένα μαγαζί να πάρεις μια φούστα, μια μπλούζα, να μη μπεις στη διαδικασία αυτή γιατί μπορεί να τη βαριέσαι να σε κουράζει. Έτσι είναι το διαδίκτυο για εμένα, μια λύση, στην οποία θα μπω, θα ανοίξω το κινητό μου θα κάνω τρεις κινήσεις και θα διαβάσω ό,τι θέλω. Δεν θα μπω ούτε στη διαδικασία ούτε να πάω στο περίπτερο για να πάρω την εφημερίδα μου, δεν θα μπω στη διαδικασία να κάτσω να ψάχνω έναν σταθμό ενδεχομένως στο ράδιο, να ακούσω κάποια είδηση, παρόλο που το έχω το ράδιο στη ζωή μου, αγαπώ τη μουσική. Εεε... είναι κακό εν μέρει, είναι κακό ότι τα έχει όλα εκεί μπροστά σου μέσα σε μια οθόνη...

-Γιατί είναι κακό;

-Είναι κακό γιατί ξέρεις τι; Σαν ιδέα μου αρέσει να πάω στο περίπτερό μου να πάρω την εφημερίδα μου να κάτσω να τη διαβάσω, να μπω στη διαδικασία. Θα μου άρεσε σαν ιδέα αυτό.

-Ναι, ναι...

-Απλά δεν το κάνω ποτέ. Δεν το κάνω. Έχω το ίντερνετ και ό,τι θέλω, μπαίνω εκείνη τη στιγμή και είναι σε πολλά πράγματα εξυπηρετικό. Σε πολλά, θες να διαβάσεις, θες να δεις για τον καιρό! Τι; Θα περιμένεις τι ώρα θα πάει στην τηλεόραση 9 η ώρα για να δεις τον καιρό;

-Ναι, ναι.. καταλαβαίνω..

-Μπαίνεις στο ίντερνετ... αυτό, είναι πολύ εξυπηρετικό.

-Παύση.... Και από άποψη ενημέρωσης, αν καταλαβαίνω καλά μου λες για την ευκολία να μη χρειάζεται να μπεις στον κόπο να κάνεις χίλια πράγματα, να ντυθείς να βγεις, να περιμένεις να πάρεις κάτι και λοιπά... Δύο πράγματα ακούω κυρίως, ότι είναι πιο εύκολο για εσένα, πιο βολικό και πάνω κάτω και το κομμάτι της ταχύτητας όπως μου λες για τον καιρό. Δηλαδή θέλω κάτι τώρα, είναι καλύτερο να το μάθω τώρα παρά να το μάθω σε 8 ώρες.

-Ε βέβαια ακριβώς, ναι.

-Έχει τύχει λοιπόν να αναζητήσεις στο διαδίκτυο κάτι από όλα αυτά; Δηλαδή να βρεις ηλεκτρονική εφημερίδα και να διαβάσεις κάτι ή να ακούσεις ηλεκτρονικά ραδιόφωνο ή να δεις και τηλεόραση μέσα από τον υπολογιστή;

-Ναι. Να δω τηλεόραση μέσα από τον υπολογιστή, παρόλο που το έχω επιχειρήσει δεν μου έχει τύχει, όλο κάτι γίνεται. Δεν ξέρω, δεν έχουν live streaming το τελευταίο

διάστημα που έχω μπει να κοιτάξω, στο mega ή στον ant1. Δεν έχει τύχει να με βάλει, με πετάει έξω. Τέλος πάντων εεε.. έχει τύχει, ναι μπορώ να πω, μετρημένες φορές βέβαια να μπω στο ίντερνετ και να διαβάσω ηλεκτρονική εφημερίδα, να διαβάσω κάποιο άρθρο από ηλεκτρονική εφημερίδα. Αυτό έτσι; Δεν μπορώ να πω είμαι και παραδοσιακός άνθρωπος. Δηλαδή μου αρέσει και η ιδέα, αλλά αυτό που είπα και πριν είναι κάτι ταχύτερο και πιο γρήγορο.

-Όπως καταλαβαίνω, όπως το περιγράφεις, λες θα μου άρεσε να... ή το θεωρώ μια ωραία εικόνα, μήπως όμως είναι κάτι το οποίο μας έχει παραδοθεί λίγο και από τις προηγούμενες γενιές, ότι θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο να διαβάζουμε εφημερίδα;

-Να σου πω κάτι, θεωρώ... Ότι.. (φαίνεται μπερδεμένη)

-Άνθρωποι στην ηλικία τη δική σου ή τη δική μου, επειδή είμαστε πολύ κοντά ηλικιακά, έχεις την αίσθηση ότι κάνουν κάτι διαφορετικό από αυτό που κάνεις εσύ; Σε σχέση με την εφημερίδα ή σε σχέση με το διαδίκτυο;

-Άτομα της ηλικίας μου; όχι. Πολλοί κάνουν αυτό που κάνω κι εγώ. Ναι, απλά το λέω από την άποψη ότι... βλέποντας κάποια πράγματα και πώς έχουν εξελιχθεί, πώς εξελίσσονται κάθε μέρα, η τεχνολογία τα μέσα, η πληροφορική, ακόμα κι αυτό, εεεμ.. κάπου κάτι χάνεται. Κάπου, κάτι, χάνεται. Δηλαδή εμ πιο πολύ το λέω από ψυχολογικό τέτοιο αν θέλεις, ότι είναι πολύ διαφορετικό το να μπεις στη διαδικασία να πας στο περίπτερο να πάρεις την εφημερίδα, επαναλαμβάνω με τον κίνδυνο να γίνω κουραστική, να πας στην καφετέρια, να πάρεις το καφεδάκι σου, να διαβάσεις την εφημερίδα σου, είναι άλλη η... πώς να το πω.. η... αξία; δεν ξέρω, είναι ψυχολογικό πιο πολύ. Είναι κι αυτό ένα ωραίο πράγμα. Είναι και το ίντερνετ κάτι που εντάξει, το έχεις εκείνη τη στιγμή. Όλα, όλα, τα θέλεις όλα. Δεν λέω να υστερεί το ένα και να γίνεται, απλά όλα, να τα κάνεις όλα αν γίνεται. Να μην είσαι μονοκόμματα μόνο στο ίντερνετ ή να είσαι παραδοσιακός.

-Δηλαδή, συσχετίζεις την εφημερίδα με μια παράδοση..

-Ναι.

-Θεωρείς ότι είναι καλό να την κρατάμε σε κάποιο βαθμό και ταυτόχρονα να είμαστε και.. ποιο θα μπορούσε να είναι το άλλο της παράδοσης; Να είμαστε και σύγχρονοι;

-Σύγχρονοι ναι, εντός εισαγωγικών.

-Να ακολουθούμε και τους καιρούς τους δικούς μας..

-Ναι ναι ναι, όλα χρειάζονται. Αυτό θέλω να πω. Και η εφημερίδα σου και το ράδιο σου και η τηλεόραση σου και το ίντερνετ. Απλά, ξέρεις, όταν βλέπεις πιο πολύ σε ποσοστό ότι πάει πιο πολύ στα ύψη το ίντερνετ και όλα τα υπόλοιπα αρχίζουν και εξαφανίζονται, που είναι μια ωραία έτσι.. εντάξει ήταν κάτι... δηλαδή θεωρώ ότι χρειάζεται να παραμείνει αυτό. Όλα λίγο να μένουν.

-Μου αρέσει όμως που ταυτόχρονα λες..

-Είμαι ναι ..(γελάει).. φάσκω κι αντιφάσκω.

-Όχι όχι αυτό. Νιώθω σαν να υπάρχει ένας συνδυασμός, σαν να μην έχεις ακριβώς αποφασίσει κι εσύ. Δηλαδή τι διαφορά βρίσκεις ενδεχομένως ανάμεσα σε κάποιον ο οποίος κρατάει μια χάρτινη εφημερίδα και κάθεται όπως περιέγραψες στο καφέ και πίνει τον καφέ του και διαβάζει το πρωί μια εφημερίδα και κάποιον ο οποίος κρατάει ένα tablet και κάνει όμως ακριβώς την ίδια δουλειά. Ακριβώς την ίδια, διαβάσει την ίδια εφημερίδα και διαβάζει ακριβώς το ίδιο άρθρο με αυτόν που διαβάζει απέναντί του. Βρίσκεις κάποια διαφορά ας πούμε σε αυτό;

-Εεεε... δεν βρίσκω διαφορά σε αυτά που διαβάζουν...

-Εννοώ στον τρόπο..

-Στον τρόπο διαβάσματος είναι αυτό που σου είπα και πριν είναι .. ίσως εγώ δεν βρίσκω τη λέξη ...

-Σαν ιεροτελεστία ας πούμε;

-Είναι είναι η... τελετουργία (γελάει)!

-Ναι, ναι

-Αυτό, η τελετουργία. Η αφή του χαρτιού, της εφημερίδας, που αυτό είναι πιο πολύ το ψυχολογικό το κομμάτι έτσι. Σαφώς βάζω και τα δύο, και τα δύο είναι χρήσιμα, ωραία. Δεν λέω το ένα είναι καλύτερο, το άλλο χειρότερο από το άλλο. Αλλά λέω ότι είναι τελετουργία, το παραδοσιακό το στυλ.

-Ωραία, έχει λοιπόν αυτόν τον συμβολισμό για εσένα.

-Ναι, για εμένα.

-Οπότε επιστρέφοντας πάλι στο κομμάτι του διαδικτύου, τι ψάχνεις εσύ σε μια μέρα που κάθεσαι στον υπολογιστή, τι προγράμματα θα ανοίξεις, τι θα κάνεις, πώς θα ασχοληθείς ας πούμε, στο διαδίκτυο ή γενικότερα στον υπολογιστή, γιατί υπάρχουν και πράγματα που κάνουμε εκτός διαδικτύου.

-Ναι, τι πράγματα κάνω στο διαδίκτυο..

-Ναι, τι περιεχόμενο ψάχνεις;

-Θα είμαι ειλικρινής μαζί σου, ψάχνω διάφορα πράγματα γενικότερα. Δεν είμαι σε κάτι στάνταρτ. Εεε.. θα ψάξω για κάτι κουτσομπολίστικο ενδεχομένως, για κάποιους ηθοποιούς του Χόλιγουντ, θα τα κοιτάξω κι αυτά, με ενδιαφέρουν, δεν θα πω ψέματα. Θα κάτσω όμως να κοιτάξω και κάτι πιο έτσι, εμμ.. (παύση..) πιο ενημερωτικό, entertaining αν θες, κάποιο ντοκιμαντέρ, να διαβάσω κάτι που έχει γίνει πριν πολλά χρόνια ας πούμε..

-Ιστορικό;

-Ιστορικό, μου αρέσουν πολύ και τα ιστορικά ντοκιμαντέρ μπορώ να πω. Εμ ..

-Μέσα σε μια μέρα, έρχεσαι σε επαφή δηλαδή με πολλά πράγματα.

-Κάνω ναι, κάνω αρκετά, που στο τέλος ας πούμε ναι, κάπου εκεί χάνεται και το μυαλό, που λέω πόσα πράγματα χω δει μέσα σε αυτές τις τρεις ώρες ας πούμε στο διαδίκτυο; Εεε... Είμαι απο όλα.

-Είναι κάτι που επιδιώκεις να ψάχνεις εκεί μέσα; Έχεις ας πούμε κάποια....

-Όχι! Με παρασέρνει.. με παρασέρνει.

-Δηλαδή μπαίνεις μέσα από τα social media, μέσα από προτάσεις..

-Ναι

-Έχεις social media; Facebook, twitter, email;

-Έχω facebook και κυρίως από κει μπαίνω στα άρθρα που σου λέω και με παρασέρνει και βλέπω, βλέπω βλέπω, που κάποια στιγμή λέω εντάξει, αυτό το πράγμα, αρχίζει και... Δεν είναι ότι δεν συνειδητοποιώ κάποιες φορές ότι αυτό το πράγμα όσο αρχίζεις και βλέπεις αυτά για τις ζωές των διασήμων, ότι εντάξει τώρα αυτό το πράγμα είναι άχρηστο για εσένα. Δηλαδή πόσα πράγματα θέλεις να μάθεις για το τέτοιο, αντί να μάθεις κάτι για την άγρια φύση ας πούμε; Για εμένα προσωπικά είναι πολύ πιο σημαντικό να κάτσεις να κοιτάξεις Κατάλαβες. Όλα μου αρέσουν, απλά για'μένα πιο πολλή αξία έχει να κάτσω να διαβάσω κάτι σε ιστορικό, ιστορικού περιεχομένου, παρά.. για τη ζωή της Ατζελίνας Ζολί και του Μπραντ Πιτ. Αλλά τα θέλω και τα δύο.

-Κοίτα, θα σου πω, κι αυτό ίσως είναι και μια δική μου ανησυχία και στο κομμάτι της συνέντευξης, ότι όλοι λίγο πολύ ξέρουμε κάποιους βασικούς κανόνες και λέμε πρέπει να κάνω αυτό ή θα έπρεπε να κάνω αυτό και θα ήταν καλό να κάνω το άλλο.

-Ναι

-Αλλά πάρα πολύ συχνά, αυτό που κάνουμε στην πραγματικότητα..

-Δεν έχει καμία σχέση ε αυτό που θα θέλαμε

-Ίσως είναι αρκετά μακριά...

-Ναι, πολύ σωστή η παρατήρηση..

-Και το θέμα και στη δική μας τη συζήτηση εδώ, είναι αυτό ακριβώς. Να δούμε ότι όλοι μας λίγο πολύ συνειδητοποιούμε αυτά τα πράγματα αλλά εν τέλει επιλέγουμε όμως και κάτι άλλο. Δηλαδή, μου άρεσε πάρα πολύ το σχόλιο που έκανες, για το ότι νιώθεις ότι παρασέρνεσαι λες, είναι το facebook το οποίο με οδηγεί. Αυτό για μένα είναι αρκετά πολύτιμο και ίσως είναι και για σένα αρκετά πολύτιμο για να δεις ποιά είναι η αιτία των πραγμάτων..

-Συνειδητοποιώ τι γίνεται, συνειδητοποιώ ότι θα αρχίσω να παρασένομαι, δηλαδή το βλέπω όλο αυτό. Απλά ήθελα να σου πω, δεν είναι το τι θέλω. Σίγουρα είναι και το τι θα προτιμούσα να κάνω, αλλά κάνω αυτό. Εγώ σου είπα ότι κάνω πολλά μαζί. Απλά σου λέω ότι πιο πολύ αξία θα είχε κάποιος, να διαβάσω κάτι, που θα αφορά την ιστορία μας ας πούμε, παρά να διαβάζω γιατί χώρισε η διάσημη τέτοια με τον διάσημο τάδε. Αλλά τα κάνω, δεν είναι ότι δεν τα κάνω. Κάνω και το ένα κάνω και το άλλο. Σου είπα, μου αρέσει και το ενημερωτικό, έτσι το κουτσομπολίστικο αν θέλεις, μ'αρέσει και το πιο σοβαρό.

-Ωραία, και αφού μου λες σοβαρό, για να σε ρωτήσω.. Η πολιτική ενημέρωση, η επικαιρότητα, αυτά που γίνονται τώρα, ίσως όχι αυστηρά κάτι που μπορεί να γίνεται στην κυβέρνηση, κάποιον νόμο ο οποίος έχει ψηφιστεί, αλλά κάποιος και κοινωνικό ζήτημα το οποίο τρέχει, που λέει η δημοσιογραφική γλώσσα, τι ρόλο παίζει στη ζωή σου.. Οι ειδήσεις, η είδηση σαν είδηση ανεξαρτήτως μέσου. Κυρίως από το διαδίκτυο με το οποίο έρχεσαι σε επαφή, αλλά και τηλεόραση.. Ποια η σχέση σου;

-Ε η σχέση μου με τις ειδήσεις, δεν μπορώ να πω ότι είναι η καλύτερη. Προτιμώ να διαβάζω παρά να ακούω. Γιατί κατά κάποιον τρόπο για μένα οι ειδήσεις έχουν σίγουρα ένα κομμάτι το οποίο απευθύνεται στον πολίτη, να ξέρει ο πολίτης τι γίνεται έξω, τι γεγονότα συμβαίνουν. Απλά, πολλές φορές έχω, την προσωπική μου άποψη, εγώ το έχω εντοπίσει αυτό, ότι οι ειδήσεις λίγο... έχουν και μια μικρή... υπερβολή σε αυτά που λένε πολλές φορές. Σε κάτι το οποίο έχω δει κάτι αντίστοιχο, έχω διαβάσει μάλλον κάτι αντίστοιχο στο διαδίκτυο που το λένε με πολύ πιο ήπια τέτοια.. Οι ειδήσεις σου λέει έγινε ένα τρακάρισμα και σου λέει ότι δεν ξέρω, 1500 άλλα πράγματα σου βγάζει, ενώ το ίντερνετ θα σου πει αυτό αυτό κι αυτό. Και κυρίως η εφημερίδα έχω ακούσει ότι τα λέει πιο έτσι τα πράγματα.

-Πιο έτσι τι σημαίνει δηλαδή;

-Δηλαδή, οι ειδήσεις είναι λες και σου κάνουν μια παρουσίαση ας πούμε και θέλουν να βάλουν κι αυτό, να βάλουν κι αυτό δηλαδή σου λένε, να σου δώσω ένα παράδειγμα τώρα (σκέφτεται) εμμ..

-Αν καταλαβαίνω καλά, μου μιλάς και λίγο για τηλεοπτικές ειδήσεις τώρα;

-Ναι, εκτός κι αν με ρώτησες κάτι άλλο;

-Όχι, απλώς σε ρώτησα για τη σχέση σου με την πολιτική ενημέρωση και τις ειδήσεις ανεξαρτήτως μέσου. Είδηση είναι και στο διαδίκτυο να δεις ότι έγινε το τρακάρισμα..

-Ναι σ'αυτό αναφερόμουν, όχι για τα πολιτικά τόσο. Γιατί στα πολιτικά είμαι και δεν είμαι λίγο. Δεν έχω τόσο....

-Δεν τα αναζητάς;

-Ε.. δεν τα αναζητάω. Αλλά δεν είναι ότι δεν θα κάτσω να διαβάσω κάτι το οποίο ή δεν θα κάτσω να δω στις ειδήσεις κάτι το οποίο ίσως να με ενδιαφέρει ίσως εκείνη τη στιγμή. Απλά δεν θα κάτσω να μπω στη διαδικασία αυτή, τόσο.

-Δηλαδή αν πιάσει κάτι το μάτι σου ας πούμε που σε ενδιαφέρει..

-Ναι ναι αυτό αυτό. Ναι σίγουρα ναι.

-Μάλιστα, οπότε πρέπει να έρθει, κατά κάποιο τρόπο η είδηση σ'εσένα για να μπορέσεις να την παρακολουθήσεις την πολιτική είδηση, παρά ας πούμε..

-Ακριβώς ναι ναι.

-Υπάρχουν καθόλου εξαιρέσεις σε αυτό; Δηλαδή μπορείς να σκεφτείς κάποια στιγμή, κάποιου είδους παράδειγμα που σε ενδιέφερε όντως κάτι πολύ και το έψαξες εσύ; Κάποιου είδους θέμα, τον τελευταίο χρόνο ας πούμε, γιατί εντάξει και τα πολιτικά στη χώρα τρέχουν πολύ γρήγορα.. γίνονται πολλά πράγματα.

-Ναι ξέρω.. Να σου πω κάτι, για τα πολιτικά της χώρας μας, για την πολιτική της δικής μας χώρας η αλήθεια είναι δεν έχω αναζητήσει κάτι. Δεν θυμάμαι το τελευταίο διάστημα να έχω αναζητήσει κάτι εγώ η ίδια από μόνη μου. Αλλά για την πολιτική στο εξωτερικό έχω αναζητήσει.

-Α ναι;

-Έχω ψάξει τότε με τις εκλογές του Τραμπ με τη Χίλαρι Κλίντον..;

-Ναι ναι ναι..

-Γιατί και πάλι η είδηση είχε έρθει στα αυτιά μου και μπήκα όμως, αλλά μπήκα στην αναζήτηση, γιατί είχε έρθει η είδηση στα αυτιά μου. Κάπως έτσι. Δηλαδή ακουγόntonταν τόσα πράγματα για τον έναν για τον άλλον και εγώ, είχα μπει στο τριπάκι ότι θέλω να δω τι γίνεται ας πούμε. Και γιατί τα λένε αυτά; Να έχω κι εγώ μια δική μου άποψη. Να μπορώ να συζητήσω κάτι. Γιατί εντάξει δεν θέλω να είμαι και εκτός τελείως από όλα αυτά, να απέχω. Θέλω να μπορώ να κάνω μια συζήτηση. Δεν μπορώ να κάνω μια συζήτηση μαζί σου ενδεχομένως έτσι πολύ βαθιά, γιατί δεν είμαι γνώστης πολλών πραγμάτων όσον αφορά την πολιτική, αλλά εντάξει θέλω μια ιδέα να την έχω.

-Ναι, αισθάνεσαι λοιπόν την ανάγκη, αυτό που λες, να σχηματίσεις από κάπου μια άποψη..

-Να σχηματίσω μια άποψη ναι, χωρίς ας πούμε να μου τη βάλει ο τάδε στο μυαλό. Θέλω να το διαβάσω καλύτερα..

-Και προτιμάς να το διαβάσεις παρά να το δεις.

-Ναι, θα μπορούσα να πω ναι. Δεν ξέρω πιο πολύ πιστεύω αυτά που διαβάζω παρά αυτά που βλέπω. Εντάξει και ειδήσεις στο γυαλί, στην τηλεόραση σου είπα, είναι λες και κάνουν μια παρουσίαση, θα στο ξεκινήσουν ας πούμε... είναι σαν προπαγάνδα πολλές φορές, νιώθω ότι είναι προπαγάνδα. Όχι ότι ο ραδιοφωνικός σταθμός ή το διαδίκτυο δεν μπορεί να την έχει κι εκεί, σαφώς. Απλά στην τηλεόραση το έχω δει πάρα πολύ αυτό. Δηλαδή θα σου πει ότι ο Ομπάμα ας πούμε ήταν ο καλύτερος

πλανητάρχης και αρχίζεις και έχεις μια καλή αίσθηση για αυτόν τον άνθρωπο, κατάλαβες; Αλλά δεν σου λέει μόνο αυτό. Θα σου πει ...θα πάει στη ζωή πριν γίνει...

-Ναι...

-Δηλαδή θα ψαχτεί πολύ, ή θα πει αυτό, θα πει και κάτι αντιφατικό.. στο κάνει αυτό η τηλεόραση, σε βάζει σε ένα δίλημμα κατά κάποιο τρόπο. Δεν σου αφήνει..

-Ναι, καταλαβαίνω.. Αν και δεν θέλω να επεκταθούμε ως προς αυτήν την κατεύθυνση, σε σχέση με την ερώτηση που θέλω να σου κάνω τώρα, νομίζω ότι έχει μεγάλη σημασία... Πιστεύεις, ότι αυτό που περιγράφεις είναι χαρακτηριστικό για παράδειγμα αποκλειστικά της ελληνικής τηλεόρασης; Δηλαδή των 5-6 καναλιών που έχουμε εμείς ή είναι κάτι το οποίο και στη Γερμανία να ζούσες και στη Σουηδία να ζούσες ή στην Ινδία ας πούμε, έχει να κάνει με το μέσο ας πούμε.. σαν τηλεόραση. Δηλαδή η τηλεόραση είναι έτσι; Ή έχει να κάνει με το κάθε κανάλι ξεχωριστά, με τον τρόπο που δείχνει τα πράγματα;

-Α, νομίζω ότι όχι. Δεν έχω να πω ότι ο αυτός, αυτό το κανάλι βάζει.. τα βάζει έτσι και το άλλο κανάλι τα βάζει έτσι. Νομίζω τα περισσότερα έτσι λειτουργούν. Οι ειδήσεις σαν ειδήσεις στην Ελλάδα τουλάχιστον. Δεν ξέρω στο εξωτερικό πώς είναι.

-Ναι... Οκ. Οπότε θα ήθελα να σου περιγράψω ένα πολύ μικρό φανταστικό σενάριο, να σου δώσω ένα λεπτό ας πούμε να το σκεφτείς και να μου πεις έτσι κάποιου είδους αίσθηση, κάποιου είδους άποψη για αυτό.

-Βεβαίως.

-Εστω, ότι φεύγουμε από δω. Ολοκληρώνεται η συνέντευξή μας, πας στο σπίτι σου, κάνεις την ημέρα σου και πέφτεις για ύπνο. Ξυπνάς το πρωί, και έχει κάτι συμβεί και ξαφνικά δεν έχεις ενημέρωση από πουθενά.

-Ναι..

-Δηλαδή δεν μπορείς να ενημερωθείς ούτε για το τι κάνει η κυβέρνηση ούτε τι γίνεται στη Θεσσαλονίκη ούτε αν έχει γκρεμιστεί ένα εργοστάσιο κοντά στη Λαμία. Τίποτα απολύτως. Ανοίγεις την τηλεόραση, κενό. Πας στο περίπτερο δεν υπάρχουν εφημερίδες δεν υπάρχουν περιοδικά.

-Τίποτα ναι..

-Τι θα μπορούσε να σου προκαλέσει ένα τέτοιο σενάριο; Δηλαδή το πρώτο πράγμα που σκέφτεσαι, που νιώθεις εκείνη τη στιγμή τι είναι;

-(Παύση) Κοίτα, αυτό ήθελα να το πω και προηγουμένως αλλά μόνο για το ίντερνετ. Αν δεν υπήρχε ίντερνετ δεν ξέρω πώς θα αισθανόμουν η αλήθεια είναι (χαμόγελο αμηχανίας;). Αλλά τώρα μου μιλάς για τα πάντα. Για κάθε ίχνος που θα μπορούσες να ενημερωθείς από αυτό.. Εεεε.. Δεν ξέρω θα μου προκαλούσε και πανικό μπορώ να σου πω. Το αίσθημα του πανικού..

-Μμμμχ.. Γιατί;

-Γιατί θα ένιωθα ότι ... δεν ξέρω τι γίνεται. Δεν ξέρω τι συμβαίνει. Που κατά κάποιο τρόπο αυτό μπορεί να είναι και κακό. Δεν είναι κακό με την έννοια του κακού. Αλλά έχουμε, εεε... έχουμε γίνει τόσο.. είμαστε τόσο εξαρτημένοι θεωρώ από το κάθε μέρα που ακούμε ακούμε, θέλουμε δεν θέλουμε να ακούσουμε, ακούμε πράγματα . Για την πολιτική επικαιρότητα, για τον κόσμο, τι γίνεται γύρω γύρω, στο εσωτερικό στο εξωτερικό, που θεωρώ αν αυτή η συνήθεια μας κοπεί ξαφνικά.. Θεωρώ ότι οποιαδήποτε συνήθεια σου κοπεί ξαφνικά θα σου προκαλέσει έναν πανικό, θα θεωρήσεις ότι είσαι στο κενό, δεν ξέρεις τι γίνεται ας πούμε. Δεν ξέρεις τι γίνεται, το άγνωστο. Τι έγινε;

-Αυτό όμως σε σχέση με την ξαφνική αλλαγή; Συμφωνώ μαζί σου ότι το ξαφνικό σου προκαλεί συναισθήματα..

-Ναι..

-Αλλά για σκέψου ας πούμε έναν κόσμο όπου εσύ ζεις ας πούμε εδώ στον Υμηττό, στο σπίτι σου, δεν έχεις όμως τρόπο να μάθεις από πουθενά όπως μαθαίνεις τώρα για κάτι το οποίο συμβαίνει έστω και λίγο πέρα από εσένα. Δηλαδή θεωρείς ότι είναι χρήσιμο ή είναι προβληματικό ένα τέτοιο σενάριο; (Παύση) Ναι μεν μου λες ότι βομβαρδιζόμαστε κατά κάποιο τρόπο από πάρα πολλά μηνύματα και λες κάτσε τώρα, ίσως θα μας έκανε καλό να κάνουμε ένα διάλειμμα..

-Ναι...

Που συνήθως κάνουμε στις διακοπές ας πούμε, που δεν ασχολούμαστε.. Αλλά οι διακοπές είναι διακοπές. Στην καθημερινότητα, η ενημέρωση σαν ενημέρωση τι αξία έχει για εμάς;

-Τρεφόμαστε. Τρεφόμαστε θεωρώ από αυτό. Η αξία του είναι ότι τρέφεσαι, είτε.. Και δεν μιλάω για τροφή κουτσομπολιού, το πρωινάδικο. Εννοώ ότι, θεωρώ ότι είναι ένα είδος εκμάθησης κι αυτό. Ε γνώσης. Ειλικρινά και θεωρώ ότι αν αυτό σου αποκοπεί... Πέρα από εμένα, που είμαι και σε νεαρή ηλικία, ένας 50αχρονος, ένας 50αρης ένας 60άρης τη ζωή του, δεν θα κάτσει να ξαναμπεί στη διαδικασία να διαβάζει να κάνει, ε δηλαδή πώς να στο πω ένα παιδί από μικρή ηλικία ας πούμε θα πάει στο δημοτικό μαθαίνει χωρίς να έχει την τηλεόραση, το ραδιόφωνο , ίντερνετ. Μαθαίνει πράγματα από τα βιβλία. Έχει τρόπο. Τώρα όσο μεγαλώνεις, δεν μπαίνεις στη διαδικασία αυτή. Υπάρχουν άνθρωποι που το κάνουν σαφώς. Έτσι; Αλλά η κοινωνία ο μέσος λαός ας πούμε δεν θα το κάνει.

-Ως διαπαιδαγώγηση ας πούμε;

-Ναι! Και γνώσης. Ότι μαθαίνεις πράγματα. Όσο μεγαλώνει ο άνθρωπος μαθαίνει. Αλλά από πού τα μαθαίνει; Δεν τα μαθαίνεις πάντα από ένα βιβλίο, τα μαθαίνεις από την τηλεόραση, από το διαδίκτυο, από πολλά. Και αν αυτό το πράγμα κοπεί.. Θεωρώ

ότι αυτό το πράγμα που ρώτησες ήταν πολύ εύστοχο (γελάει), δεν ξέρω.. Εγώ έτσι το θεωρώ, ότι είναι ένας τρόπος γνώσης.

-Ωραία, τέλεια. Ευχαριστώ. Κι εγώ πιστεύω ότι ήταν έτσι.. πολύ.. παρότι προφανώς το σκέφτηκες για πρώτη φορά, και δεν σου έχουν ξαναπροτείνει να σκεφτείς ένα τέτοιο σενάριο..

-Ναι και μου άρεσε πάρα πολύ!

-Έχουμε κλείσει σε πολύ μεγάλο βαθμό το κομμάτι της σχέσης με τα μέσα, επικοινωνία και ενημέρωση κλπ. Πάμε λίγο στην πιο πραγματική ζωή. Θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο για τις κοινωνικές σου δραστηριότητες και αν υπάρχει κάποιος τρόπος με τον οποίο συμμετέχεις στα κοινά. Μορφές δραστηριοτήτων είναι από τις πολύ στενά μιλώντας το να είσαι μέλος σε ένα κόμμα, το να είσαι το να προσπαθείς να προστατέψεις την εργασία σου, τα εργασιακά σου δικαιώματα και αν αισθάνεσαι ότι ανήκεις σε μια ομάδα εργασιακά μιλώντας, να είσαι σε κάποιο συνδικαλιστικό όργανο να προσπαθείς να διεκδικείς κάποια πράγματα εκεί. Σήμερα πολλοί άνθρωποι κάνουν ακτιβισμό, βλέπεις ότι υπάρχουν από μη κυβερνητικές οργανώσεις μέχρι εθελοντισμός, για το περιβάλλον, για τα δικαιώματα γυναικών, ομοφυλοφίλων, εν πάση περιπτώσει μια πληθώρα πραγμάτων ή σε πιο μικρή κλίμακα, σε τοπικό επίπεδο να ασχολείται κανείς με τον Δήμο του να είναι σε κάποιον σύλλογο... Ειδικά σε περιοχές σαν αυτή που μένουμε στον Υμηττό, στη γειτονική Καισαριανή όπου υπήρχαν πολλοί πρόσφυγες, σήμερα υπάρχουν πολλοί σύλλογοι που δραστηριοποιούνται..

-Σωστά...

-Όπου προσπαθούν να κρατήσουν κάποια παραδοσιακά κομμάτια, από χορούς μέχρι φαγητό.. Εμείς έχουμε το ΦΟΥ που κάνει διάφορες εκδηλώσεις.. Εσύ λοιπόν έχεις συμμετάσχει κάποια στιγμή ή συμμετέχεις σήμερα σε τέτοιου είδους πράγματα;

-Εεεε.. η αλήθεια είναι όχι ότι δεν συμμετέχω, ποτέ δεν συμμετείχα. Δεν έχω άποψη επί του θέματος προσωπική. Είμαι από τα άτομα, που πραγματικά, να .. που σου πέτυχαν που δεν έχω ασχοληθεί τόσο με συνδικάτα, να ανήκω κάπου και λοιπά. Έχω όμως ανθρώπους που είναι συνδικαλιστές και μεγάλους σε ηλικία και προσωπική άποψη μπορεί να μην έχω αλλά ακούγοντας απόψεις άλλων για αυτά που έχουν κάνει έχω μια εικόνα. Αλλά προσωπική άποψη δεν έχω.

-Στο Δήμο εδώ Υμηττού, που γίνονται κάποιου είδους δραστηριότητες το καλοκαίρι, κάποιος τα οργανώνει όλα αυτά, έχει τύχει ποτέ;

-Ναι το ξέρω, δεν δεν, άμα δεν ακούσω τυχαία..

-Αυτά δεν τα διαβάζω , δεν μπαίνω στη διαδικασία να τα ψάξω, απλά τα ακούω. Εντάξει μπορεί να τύχει να τα δω «αναδάσωση στο δήμο Πεντέλης ή Υμηττού» ξέρω'γω.

-Στο Facebook κυρίως αυτό;

-Ναι, κυρίως στο Facebook γιατί είναι η εφαρμογή που χρησιμοποιώ πιο πολύ.

-Ωραία.. έχει τύχει ποτέ να μπει σε κάποιο site του Δήμου να δεις το οτιδήποτε;

-Ναι έχει τύχει να μπω σε δήμους, Υμηττού, Δάφνης κυρίως για να κοιτάξω για κάποια θέση εργασίας. Ναι, γιατί ο Δήμος κάνει κάποιες φορές, απλά μπαίνω να κοιτάξω, να δω μήπως τύχει κάτι. Αυτό είναι κάτι το οποίο θα μπω πιο πολύ στο Δήμο να δω, για θέσεις εργασίας . Αλλά τώρα αυτό πάει αλλού.. Δεν μπαίνω να κοιτάξω αν υπάρχουν κάποιες εκδηλώσεις, δεν είναι αυτό που ψάχνω στην αναζήτηση. Ούτε.. ακόμα και ο κλάδος της δουλειάς μου δεν αφορά, δεν έχουμε κάποιο συνδικάτο εκεί πέρα, άλλες δουλειές το έχουν. Και να σου πω, το χαίρομαι πάρα πολύ που ακούω ας πούμε, έχω έναν γνωστό έναν φίλο μου ο οποίος στη δουλειά του έχει...

-Το θεωρείς δηλαδή χρήσιμο..

-Ναι το θεωρώ πάρα πολύ γιατί μπορεί στον κλάδο μου να μη υπάρχει, αλλά θεωρώ ότι είναι κάτι πολύ χρήσιμο γιατί είναι κάτι το οποίο αφορά ... αποσκοπεί στο καλό των εργαζομένων, στα δικαιώματα των εργαζομένων. Θεωρώ ότι ο κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε κάποια πράγματα τα οποία στον δικό μου τον κλάδο δεν μπορεί να το επιχειρήσει, τι να φτιάξεις ας πούμε.. Ενώ σε άλλες δουλειές μπορείς να το έχεις αυτό.

-Όταν είχαμε ξεκινήσει τη συζήτηση είχες πει ότι ενδεχομένως σκέφτεσαι κάποια στιγμή είτε χρησιμοποιήσεις το πτυχίο σου είτε όχι ότι μπορεί να μεταπηδήσεις σε έναν άλλο κλάδο να κάνεις μια άλλη δουλειά. Αν βρισκόσουν σε αυτή τη δουλειά και υπήρχε ένα τέτοιο όργανο θα το σκεφτόσουν σοβαρά να γραφτείς, δηλαδή είναι κάτι το οποίο θα προσπαθούσες να το αναζητήσεις;

-Σαφώς, και θα ήμουν πιστεύω και ενεργό μέλος . Το ότι δουλεύω σε μια καφετέρια, στην κάθε δουλειά υπάρχουν πράγματα στα οποία αδικείται πάρα πολύ και επειδή έχω πρόσφατη άσχημη εμπειρία από αυτό το κομμάτι μπορώ να σου πω ότι .. ειδικά περνώντας μια άσχημη εμπειρία πρόσφατη θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό να υποστηρίζεις τα δικαιώματά σου, τα δικά σου, των εργαζομένων γενικότερα. Στην κάθε δουλειά. Γιατί υπάρχει διαφορά από το να είσαι σε μια καφετέρια από το να είσαι σε μια καλή θέση σε μια εταιρία ας πούμε. Το στοιχείο αυτό της αδικίας υπάρχει. Κάνω αυτό και δεν μου αναγνωρίζεται, και κυρίως το κομμάτι του ασφαλισμένου, στην ασφάλεια του εργαζομένου. Ειδικά στις καφετέριες αδικείται πάρα πολύ στα ένσημα, δεν κολλάνε σε πάρα πολλές καφετέριες, σου κολλάνε μισά, δεν έχεις πλήρη ασφάλιση. Είναι ένα επάγγελμα όπου αδικείται πάρα πολύ. Γιατί το κομμάτι, στο πώς σε ασφαλίζουν έχει μεγάλη αδικία γιατί ακόμα και ο σερβιτόρος, ο μπάρμαν, ό,τι έχει να κάνει με εστίαση, πάνω σε αυτόν τον κλάδο υπάρχουν και ανθυγιεινά ένσημα, βαρέα ένσημα. Όταν δουλεύεις μετά τις 12 ας πούμε σαν μπαργούμαν και τέτοια. Ε αυτά δεν υπάρχουν. Ο γνωστός μου που δουλεύει ας πούμε σε μια άλλη δουλειά, πολύ πιο... στα διυλιστήρια ας πούμε, παίρνει ανθυγιεινά ένσημα. Εγώ, ο μπάρμαν και αυτοί δικαιούνται, κι όμως δεν τα παίρνουν αυτά. Δεν τα παίρνουν, δεν υπάρχουν αυτά. Όχι απλά δεν υπάρχει πλήρης ασφάλιση, υπάρχουν μισά ένσημα, ούτε

επιδόματα, ούτε ανθυγιεινή εργασία ούτε τίποτα από αυτά στον κλάδο μας ισχύουν. Στις περισσότερες δουλειές έτσι κάνουν δηλαδή. Δεν είναι κάτι πολύ άδικο; Πραγματικά μακάρι να υπήρχε ένα τέτοιο για τους ανθρώπους που δουλεύουν σε επισιτιστικά μαγαζιά.

-Είμαι σίγουρη ότι υπάρχει κάποιου είδους οργάνωση, ωστόσο δεν το γνωρίζω αυτό, αν απευθύνεται τόσο στους εργαζόμενους ή σε εκείνους που έχουν τα καταστήματα και στον τουριστικό κλάδο κλπ. Οπότε, σίγουρα βάζεις μια κοινωνική δραστηριότητα που μπορεί να κάνει κάποιος, για σένα προτεραιότητα καταρχήν πρέπει να έχει κάποιος τα εργασιακά δικαιώματα. Γενικώς, με άλλου είδους ενδιαφέροντα πώς δεν έχει τύχει να ασχοληθείς; Μπορείς να μου δώσεις κάποιου είδους εξήγηση ή την άποψή σου για τους συγκεκριμένους οργανισμούς ή τους τρόπους δραστηριότητας. Γιατί ας πούμε δεν σε ενδιαφέρει να είσαι μέλος ενός κόμματος; ή γιατί ας πούμε... έχεις κάποιο σκοπό στον οποίο πιστεύεις πολύ ας πούμε;

-Εμ κοίτα... Δεν είμαι σίγουρη ότι έχω καταλάβει την ερώτησή σου 100%.

-Ίσως να φταίω εγώ που δεν τη θέτω σωστά. Ίσως καλύτερα να τη σπάσουμε σε κάποια κομμάτια.

-Ναι.

-Ακόμα και αν δεν συμμετέχεις, υπάρχουν κάποιοι σκοποί, που υπάρχουν ενδεχομένως οργανισμοί που τους στηρίζουν, που σε ενδιαφέρουν εσένα προσωπικά; Είτε αυτό σημαίνει καθαρό περιβάλλον είτε οτιδήποτε άλλο.. υπάρχουν κινήματα που ασχολούνται με χίλια δύο πράγματα, φιλοζωικές και τέτοιου είδους πράγματα..

-Ναι, τώρα κατάλαβα... Κοίτα, σαφώς με ενδιαφέρει πάρα πολύ.. να κρατηθούν κάποια πράγματα. Όπως όσον αφορά το περιβάλλον όσον αφορά τις φιλοζωικές, φιλοζωικά καταφύγια κι όλα αυτά. Με ενδιαφέρει πάρα πολύ. Γενικώς είμαι άνθρωπος που δεν μπορώ να πω ότι είμαι ενεργή σε αυτό, θα μπορούσα όμως να είμαι. Δεν είμαι. Ακόμα και στις φιλοζωικές, γιατί είμαι ζωόφιλη αρκετά, με ενδιαφέρει και μπορώ να πω και μέσω του διαδικτύου ψάχνω, κοιτάζω, βλέπω, ενημερώνομαι. Έχω κάνει και σε σελίδες ας πούμε.. που με [like;]. Πραγματικά θα ήθελα πάρα πολύ να κρατηθεί και όσον αφορά, να μπορούν να στηρίζονται...

-Οπότε εσύ προσωπικά είσαι μέλος τέτοιων δραστηριοτήτων αλλά μιλώντας ηλεκτρονικά;

-Μιλώντας ηλεκτρονικά. Κάτι το οποίο δεν έχει ιδιαίτερη αξία . Δηλαδή για'μένα αν δεν κάνεις κάτι, δηλαδή δεν είσαι ενεργός...

-Εκεί τι κάνεις δηλαδή; Κάνεις μόνο ένα like ας πούμε;

-Δεν είναι. Ε ναι αυτό, θέλω να σου πω ότι δεν είναι κάτι τόσο σημαντικό. Και η κοινοποίηση ακόμα βοηθάει πάρα πολύ από προσωπική μου άποψη, επειδή έχω περάσει ανάλογη εμπειρία. Το διαδίκτυο και η κοινοποίηση μόνο, εντάζει και το ψάξιμο το δικό μου, αλλά κυρίως η κοινοποίηση είναι αυτή που βρήκε το δικό μου το

σκυλάκι... Η κοινοποίηση μέσω διαδικτύου. Ούτε οι αφίσες που κόλλησα. Και αυτά βοηθήσανε σίγουρα αλλά τσούπ... αυτό είναι που βοήθησε, δηλαδή έφερε το τελειωτικό τέτοιο..

-Γιατί λες να συνέβη αυτό;

-Γιατί ο κόσμος ασχολείται τόσο πολύ με το διαδίκτυο, είναι τόσο πολύ μέσα, και κυρίως η εφαρμογή του Facebook ..που μέσα από'κει το βρήκα. Δηλαδή από γνωστό από γνωστό γνωστού , με βοήθησαν κι άλλα άτομα βεβαίως μέσω διαδικτύου, μέσω του Facebook, με βοήθησαν πάρα πολύ. Και το παιδί, όταν είχε δει ότι είχε χαθεί το δικό μου το σκυλάκι έτσι με πήρε τηλέφωνο. Μέσω του ίντερνετ. Δεν είδε την αφίσα μου στο σπίτι του κοντά όπου είχα όντως αφήσει μια τόσο κοντά. Θέλω να πω ναι.. ακόμα και η κοινοποίηση.. φαίνεται ότι είσαι ενεργός σε αυτό. Δηλαδή κάτι κάνεις.

-Εσύ κάνεις κοινοποιήσεις;

-Ναι βεβαίως, εννοείται ότι έκανα, και μετά από αυτό συνέχισα να κάνω. Ακόμα κι αυτό, ακόμα κι αυτό θεωρώ βοηθάει πάρα πολύ. Έστω και μια κοινοποίηση. Από δική μου προσωπική εμπειρία.

-Αλλά το θεωρείς ή δεν το θεωρείς ενεργή συμμετοχή;

-Ενεργή συμμετοχή ναι, το θεωρώ. Απλά όχι τόσο ενεργό όσο το να βγεις στο δρόμο , να βοηθήσεις να χρηματοδοτήσεις ενδεχομένως τέτοιου είδους καταφύγια. Ναι... από το πιο μικρό μέχρι το πιο σημαντικό... Και για το περιβάλλον ενδιαφέρομαι βεβαίως εννοείται. Σε αυτό όμως δεν είμαι....

-Υπάρχουν αντίστοιχες οργανώσεις ας πούμε και σελίδες στο Facebook που ακολουθείς;

-Ναι ναι.. η Greenpeace ας πούμε που έχω, ναι είμαι στην Greenpeace ξερω'γω, είμαι μέλος. Δεν κάνω κάτι. Απλά θεωρώ ακόμα και που είμαι μέλος μπορεί κάπου να βοηθάει.

-Ναι.. αισθάνεσαι έχοντας κάνει έστω αυτό το like και συμμετέχεις σε μια σελίδα και διαβάζεις ας πούμε πιο συχνά από άλλους που δεν έχουν κάνει like και δεν έρχονται σε επαφή με τις ειδήσεις αυτές... Νιώθεις κατά κάποιο τρόπο μέλος ενός ευρύτερου συνόλου που ασχολείται με αυτά τα πράγματα; Λες ας πούμε ότι, δεν είμαι μέλος της Greenpeace αλλά είμαι μέλος ενός πράσινου κινήματος κι εγώ;

-Είμαι. Ναι νιώθω έτσι.

-Και με τα ζώα..

-Ναι καλά με τα ζώα πολύ πιο έντονα. Το νιώθω και στις δύο περιπτώσεις. Και ξέρεις γιατί το νιώθω ότι είμαι ενεργό μέλος κατά κάποιο τρόπο ενός συνόλου όπως λες; Γιατί όταν διαβάζω κάτι ας πούμε για τις πολικές αρκούδες, για την Αρκτική νιώθω ενεργό μέλος γιατί αυτό το πράγμα εμένα πραγματικά με στεναχωρεί . Θεωρώ ότι και αυτό είναι ένα κομμάτι, το ότι μπορεί να μη δίνω ενεργά, αποδεικτικά τη συμμετοχή

μου, το ενδιαφέρον μου, αλλά θεωρώ ότι και μόνο αυτό το πράγμα που με αγγίζει... Απλά δεν το 'χω, δεν το 'χω κυνηγήσει. Μπορεί κάποια στιγμή στη ζωή μου να το κυνηγήσω, δεν ξέρω πώς μπορεί να εξελιχθεί. Αλλά και μόνο που με αγγίζει θεωρώ ότι είναι ένα κομμάτι καλό αυτό. Με κάνει να θεωρούμαι μέλος το ότι ενδιαφέρομαι.

-Ναι φυσικά, και με βάση την εμπειρία σου που περιγράφεις, με τον σκύλο κλπ, είναι λογικό να αισθανθείς ότι κάπως συνδέεσαι με έναν άνθρωπο που σε βοήθησε.

-Ναι σαφώς.

-Τυχαίνει ας πούμε, ακόμα πιο συγκεκριμένα, να ξέρεις ανθρώπους που ασχολούνται πολύ ενεργά και ενδεχομένως τους έχεις κάνει φίλους, για παράδειγμα κάποιον από έναν εθελοντικό οργανισμό;

-Ναι, εννοείται. Και άτομα τα οποία δεν γνωρίζω καν και απλά.. βέβαια στα social media κυρίως στην εφαρμογή του facebook δεν γίνομαι φίλη με κάποιους τους οποίους δεν γνωρίζω ας πούμε, αλλά έχει τύχει να είμαι φίλη με κάποιους μόνο και μόνο λόγω αυτού.. λόγω φιλοζωικού ενδιαφέροντος. Είτε επειδή έχω δει κάτι, είτε επειδή με έχει απασχολήσει κάτι, είτε με έχει βοηθήσει πάνω σε αυτό.. άτομα με τα οποία δεν έχω ειπωθεί ποτέ, δεν τους ξέρω καν .. έχει τύχει. Αυτό θα το κάνω, ναι, θα γίνω φίλη με αυτόν τον άνθρωπο. Και εντάξει βλέπω ότι κιόλας δεν με ενοχλούν, δεν υπάρχει κάποια ενόχληση. Ίσα ίσα. Στο παρελθόν αυτό..

-Θα σε ενδιέφερε ποτέ με κάποιο τρόπο να επεκταθεί αυτή η σχέση ...

-Περεταίρω.. παραπάνω;

-Ναι, πιο πολύ από κοντά.. ίσως για να μιλάτε και για τα κοινά πράγματα που σας ενδιαφέρουν; ή πιστεύεις ότι είναι κάτι το οποίο ανήκει σε αυτόν τον χώρο, έχει τη χρησιμότητά του εκεί ..

-Αλλά όχι κάτι περεταίρω.. Ε να σου πω κάτι.. όταν το παιδί που μου βρήκε το σκύλο, σε πληροφορώ ότι του λέω «πες μου το Facebook δικό σου να σε κάνω add να σε ρωτήσω κάποια πράγματα, γιατί όταν πήρα τον σκύλο μου από'κει δεν πρόλαβα να του πω κάποια πράγματα δεν πρόλαβα να μιλήσουμε και είχα την ανάγκη, ήθελα να τον έχω αυτόν τον άνθρωπο στους φίλους μου γιατί λέω «μου βρήκε το σκυλάκι μου». Και ήταν πολύ καλό παιδί ποτέ δεν με ενόχλησε, η αλήθεια είναι ότι εγώ προσωπικά ήθελα μια περαιτέρω επαφή μαζί του . Γιατί μου είχε πει κιόλας αν τον ζευγαρώσεις, για κανένα κουταβάκι, γιατί το σκυλάκι μου είναι beagle, και έτυχε να πέσω σε αυτόν τον άνθρωπο που λατρεύει τα beagle .. άρα είχαμε κάτι, το οποίο θα ήθελα να εξελιχτεί σε κάτι παραπάνω . Απλά δεν έκατσε. Δεν το επιδίωξα κι εγώ παραπάνω... αυτό. Έχει τύχει με άνθρωπο να θέλω κάτι παραπάνω επειδή έχουμε κάτι κοινό σε αυτόν τον τομέα...

-Εν τέλει είναι αυτό το πράγμα, ένας δεσμός/

-Ένας δεσμός, ναι ναι ακριβώς. Απλά κάποιες φορές κάθεσαι κάποιες φορές δεν κάθεσαι.

-Τα τελευταία χρόνια η αλήθεια είναι, για οργανώσεις που σε ρώτησα προηγουμένως, το να είναι κανείς σε ένα κόμμα γραμμένος, είτε να συμμετέχει πάρα πολύ για παράδειγμα στις εσωκομματικές εκλογές, η αλήθεια είναι ότι πηγαίνουν όλο και λιγότεροι άνθρωποι. Όλο και λιγότεροι πιστεύουν ότι χρειάζεται να συμμετέχουν εκεί. Και στον συνδικαλισμό συμβαίνει πάλι το ίδιο. Οι άνθρωποι φαίνεται ότι δεν βρίσκουν εκεί αυτά τα οποία θέλουν και δεν ασχολούνται το ίδιο όπως έκαναν πριν από 30 χρόνια. Έχεις σκεφτεί ποτέ γιατί μπορεί να συμβαίνει κάτι τέτοιο δεδομένου ότι είσαι κι εσύ από αυτούς τους ανθρώπους που δεν δείχνεις ενδιαφέρον για τέτοιου είδους πράγματα. Σου έχει περάσει καθόλου από το μυαλό είτε γιατί μπορεί να το κάνεις εσύ ή και γιατί μπορεί να το κάνουν οι άλλοι και σκέφτεσαι κι εσύ πάνω κάτω το ίδιο;

-Ναι, η αλήθεια είναι ότι ο τρόπος με τον οποίο, οι εμπειρίες της ζωής μου και ο τρόπος με τον οποίο έχω μεγαλώσει και έχω δει πράγματα, έχω ακούσει πράγματα, έχει παίξει σημαντικό ρόλο στο γιατί δεν είμαι ενεργό μέλος σε κάποια οργάνωση ή οτιδήποτε ας πούμε. Είναι άσχημο αυτό που θα πω, αλλά η αλήθεια είναι ότι έχω παρασυρθεί, έχω μάλλον παρασυρθεί γιατί έχω πιστέψει στο ότι οτιδήποτε οποιαδήποτε μάζα ανθρώπων και να προσπαθήσει να κάνει κάτι πάντα θα περνάει το ισχυρό το κομμάτι, οπότε λες γιατί να μπω στη διαδικασία αυτή ; Βέβαια μεγαλώνοντας έχω δει ότι αυτό το πράγμα δεν έχει να λείει τίποτα. Όταν εσύ πιστεύεις κάτι, και θέλεις να κάνεις κάτι και να βοηθήσεις σε αυτό θα το κάνεις. Όμως δεν μου έχει δοθεί και κάποια ευκαιρία . Να το πούμε κι αυτό. Βέβαια η ευκαιρία είναι αυτό, να γίνεις ενεργό ενεργό μέλος, αποδεδειγμένα σε μια φιλοζωική, είναι να γίνεις ενεργό μέλος σε κάποια περιβαλλοντική οργάνωση... Δεν ξέρω αν απαντάω στο ερώτημα... Όμως ξέρεις κάτι έτσι είναι η κατάσταση της ζωής, ο τρόπος της ζωής. Όταν συναναστρέφεσαι πάντα με μεγαλύτερους ανθρώπους, δυστυχώς, πραγματικά όμως το λέω δυστυχώς, και με ανθρώπους στη δουλειά μου που είναι άνω των 40, 50, εεε... έχουν μια αρνητικότητα . Αυτήν την αρνητικότητα εσένα στη μεταδίδουν, ότι ό,τι και να κάνεις το κράτος είναι έτσι, ό,τι και να κάνεις δεν πρόκειται να αλλάξει αυτό .. (μονότονη-κοροϊδευτική φωνή). Όμως! Μέσω του Facebook πάλι, στην Greenpeace, στις φιλοζωικές οργανώσεις, βλέπω ότι πραγματικά κάνουν κάτι, καταφέρνουν κάτι, όχι πολλά, αλλά κάτι καταφέρνουν. Ναι, και είναι πολύ σημαντικό. Θέλω να πω ότι η αρνητικότητα αυτή που σου βάζουν προσπαθούν να στη στρέψουν, βλέπεις κάτι διαφορετικό, ότι δεν είναι έτσι, βλέπεις αποδεδειγμένα από τους άλλους ότι δεν είναι έτσι. Και αυτοί οι άλλοι είναι νέοι, είναι νέα παιδιά. Και αυτό πρέπει να κρατήσεις την αισιοδοξία, τη θετικότητα, το να προσπαθείς να κάνεις κάτι. Απλά δεν μου έχει δοθεί και η ευκαιρία.

-Όταν λες για την ευκαιρία, θα με ενδιέφερε πάρα πολύ, αν και όσο μπορείς να μου περιγράψεις τι εννοείς όταν λες ευκαιρία; Ευκαιρία μπορεί να σημαίνει να έρθουν κάποιοι οργανισμοί/οργανώσεις ή άνθρωποι από ένα κόμμα να έρθουν να σε βρουν προσωπικά να σου κάνουν κάποιου είδους πρόσκληση να πας κάτι να παρακολουθήσεις για να τους γνωρίσεις; Ποιανού είναι ρόλος πιστεύεις, αυτών να πλησιάσουν εσένα ή να πλησιάσεις εσύ αυτούς;

-Κατάλαβα ναι ναι.. Έτσι όπως το θέτεις φαίνεται ότι μάλλον εγώ είμαι αυτή που πρέπει να κάνω την κίνηση, όχι να έρθουν αυτοί σε εμένα.. αλλά επειδή και αυτό συμβαίνει .. οι ευκαιρίες υπάρχουν..

-Ημερίδες ενημέρωσης ας πούμε..

-Σωστά..

-Εν τέλει είναι δουλειά και των δύο;

-Ναι και νομίζω είναι πιο πολύ στο δικό σου χέρι να κυνηγήσεις κάτι. Αλλά είναι δουλειά και των δύο . Είναι κι αυτό που είπα πριν, και να μη το κυνηγήσεις και να μη το έχεις αναζητήσει, μπορεί η ευκαιρία να σου παρουσιαστεί. Εγώ το λέω ευκαιρία, ένα κάτι.. μπορεί να έρθει ο άλλος να σου πει και να σε ενημερώσει . Υπάρχουν εκστρατείες ενημέρωσης.. αυτό είναι μια ευκαιρία για σένα να μπεις κάπου, είτε είναι πολιτικού κόμματος, φιλοζωικής, περιβαλλοντισμού κλπ.

-Και αφού μιλήσαμε και για το κοινωνικό, περνάμε και στην τελευταία ενότητα που είναι λίγο μεγάλη, θέλω να πιστεύω ότι δεν θα μας κουράσει..

-Όχι όχι..

-Δεν θα έλεγα μέχρι στιγμής ότι δεν ασχολείσαι με τίποτα. Έχεις ασχολίες, διαβάξεις και ενημερώνεσαι... αναφορικά με την εκλογική συμμετοχή... που λέμε ότι συμμετέχω ενεργά βασικά σημαίνει ότι τουλάχιστον μια φορά στα 4 χρόνια πάω ψηφίζω στις εθνικές εκλογές, που βασικά έχουμε και άλλες, τοπικές, περιφερειακές, μαζί, ευρωπαϊκές. Εσύ, ψηφίζεις;

-Ναι, ψηφίζω.

-Πιο πολύ τι σε ενδιαφέρει; Σε ενδιαφέρει να πας να ψηφίσεις στις εθνικές, για την κυβέρνηση ή και στα ευρωπαϊκά και στον δήμο; Δηλαδή τι νιώθεις από άποψη σημαντικότητας για εσένα...

-Το τι νιώθω από το τι κάνω έχει διαφορά όμως. Η αλήθεια είναι νιώθω ότι παντού πρέπει να είσαι ενεργός και στις δημοτικές και στις περιφερειακές και στις εθνικές και στις ευρωπαϊκές. Όμως εκεί που ψηφίζω είναι στις εθνικές εκλογές. (σκέφτεται) ούτε στον δήμο δεν έχω ψηφίσει, όχι. Και στις ευρωπαϊκές θεωρώ ότι είναι σημαντικό να...

-Θα σου κάνω έτσι και μια πιο συγκεκριμένη ερώτηση, που νομίζω ότι τα 3 θα συνδεθούν ακόμα καλύτερα και θα είναι ίσως πιο εύκολο και για εσένα να απαντήσεις. Πού πιστεύεις ότι αποφασίζονται τα πιο σημαντικά ζητήματα για 'σένα, σε ποιο από τα τρία επίπεδα;

-Έτσι όπως έχουν γίνει τα πράγματα σήμερα η αλήθεια είναι ότι τον πήχη θα τον βάλεις ψηλά στις ευρωπαϊκές εκλογές, από τη στιγμή που έχουμε μπει στην ευρωπαϊκή ένωση και τα νήματα η αλήθεια είναι από μέσα κινούνται όχι μόνο από

εμάς αλλά βοηθάει και το απ'έξω. Το να έλεγα καθαρά και μόνο τον Δήμο θα ήταν πολύ εγωιστικό αν θέλεις. Δεν είναι ότι δεν ενδιαφέρομαι για τον δήμο μου αλλά δε μπορώ να πω ότι ενδιαφέρομαι μόνο για τον δήμο και ας κόψουν... γιατί όλα είναι παρακλάδια...

-Αποφασίζει όμως ο δήμος σημαντικά πράγματα σήμερα;

-Να σου πω κάτι, το τι σε ενδιαφέρει το τι θέλεις εσύ καλύτερο για την περιοχή σου αυτό εξυπακούεται, το θέλω πάρα πολύ. Θεωρώ ότι πρέπει να είσαι ενεργό μέλος σε όλα, να ψηφίζεις σε όλα. Απλά .. τον πήχη τον βάζω στις ευρωεκλογές.

-Τι σε έχει τραβήξει όμως, ενώ ας πούμε παράλληλα.. και στο λέω για να το σκεφτείς κι εσύ.. αν σκέφτεται κανείς ότι τα σημαντικότερα ζητήματα συζητώνται σε ένα ανώτερο επίπεδο όπου συμμετέχουμε, αλλά συμμετέχουμε μαζί με άλλους, στην Ευρώπη, αλλά πηγαίνω να ψηφίσω στις εθνικές τι γίνεται με αυτό.. με αυτήν την διαφορά; Με καταλαβαίνεις πώς το θέτω;

-Ναι βεβαίως. Όσο μπορέσω θα στο εξηγήσω καλύτερα. Οι εθνικές έχουν να κάνουν με τη χώρα τη δική σου, εκεί σίγουρα θέλω να εισακουστώ πιο πολύ από ότι στις ευρωπαϊκές. Οι ευρωπαϊκές είναι σε άλλο κομμάτι, πας σε άλλα παρακλάδια, πας στο τι θα γίνει στην Ελλάδα της κρίσης, το θέμα είναι στο να βρεθούν λύσεις, να μας βοηθήσουν οι άλλοι απ'έξω. Και να σου πω κάτι τις ευρωπαϊκές τις θεωρώ και πιο ισχυρές γιατί δεν θα σου πω ψέματα, η δική μου αίσθηση είναι ότι πιο πολύ αυτοί κινούν τα νήματα της δικής μας χώρας.. κατά κάποιο τρόπο. Δηλαδή, στο ότι υπάρχουν αποφάσεις, συζητιούνται το τι θα γίνει πώς θα εξελιχθεί το πράγμα, δηλαδή, όπως τώρα οι φόροι, όλες αυτές οι εξελίξεις δεν έχουν δημιουργηθεί από ... έχουν αποφασιστεί μέσω των εθνικών εκλογών έτσι; Αλλά είναι και κάτι το οποίο είναι από πίσω οι ευρωπαϊκές εκλογές.. μπορεί να κάνω και λάθος.. σου είπα δεν ασχολούμαι πολύ με την πολιτική αλλά έχω την αίσθηση κατά κάποιο τρόπο. Όμως ό,τι και να γίνει δεν θα πιάσεις τους ευρωπαίους να τους πεις το στιδήποτε και αφορά το δικό σου κομμάτι, στο εσωτερικό τι κάνεις. Και πιο πολύ η φωνή σου θέλεις να εισακουστεί στις εθνικές . Τώρα, οι δημοτικές είναι κάτι πιο τοπικό που είναι πολύ κοντά στο σπίτι το δικό σου.

-Όταν λαμβάνεται μια απόφαση, η οποία είτε αποφασίστηκε ευρωπαϊκά, κάτι το οποίο μου έρχεται για παράδειγμα είναι η κατάργηση της πλαστικής σακούλας πανευρωπαϊκά μέχρι και το 2018 επειδή μπαίνουν κάποιου είδους κριτήρια περιβαλλοντικά, είτε λαμβάνεται μια απόφαση εθνική για το ότι ανεβαίνει ο φόρος στον καφέ ή στη ζάχαρη, ή λαμβάνεται μια δημοτική απόφαση... η οποία λέει ότι θα παίρνουμε 3% παραπάνω από τους λογαριασμούς για να πάρουμε περισσότερους υπαλλήλους. Εν πάση περιπτώσει αποφάσεις λαμβάνονται σε κάθε επίπεδο και εκ των πραγμάτων όλες σε αφορούν.. Αυτά είναι απλά παραδείγματα, άλλος μπορεί να συμφωνεί άλλος να διαφωνεί. Το ερώτημά μου είναι το εξής, όταν συμβαίνει κάτι, από οπουδήποτε και αν συμβαίνει, σε ευρωπαϊκό, εθνικό ή τοπικό επίπεδο, και εσύ διαφωνείς, με ποιόν τρόπο το διαχειρίζεσαι; Είτε πρακτικά, δηλαδή κάνω αυτό.. είτε συναισθηματικά.

-Είναι και λίγο αυτό που είπα, ότι συναισθηματικά λες ότι... όχι συναισθηματικά... πρακτικά... η αλήθεια είναι τώρα όπως είπα και πριν ότι τελικά γίνεται αυτό που θέλουν οι άλλοι, ασχέτως του τι εσύ θέλεις ή όχι, περνάει το δικό τους που λέει ο λόγος, χωρίς πάντα να είναι αυτό κακό ή καλό... πρακτικά δεν ξέρω κατά πόσο θα μπορούσα... δηλαδή τι να κάνω; Να μην κάνω... να λέω ότι δεν θέλω τις πλαστικές σακούλες;

-Το λες κάπου όμως; σε έναν φίλο, το γράφεις στο Facebook;

-Το συζητάω ναί. Μέσω social media δεν τα συζητάω, δεν θέλω. Προτιμώ να το συζητήσω με την παρέα μου, με τη φίλη μου παρά να το δημοσιεύσω. Συναισθηματικά, επειδή είναι ένας σημαντικός παράγοντας, θεωρώ ότι γι' αυτό κάνεις πιο πολύ τη συζήτηση, γιατί διαφωνείς, να το συζητήσεις, τα προβλήματα, γιατί να το κάνουν αυτό, τα θέματα, τα υπέρ και τα κατά αυτού.

-Βοηθάει η συζήτηση;

-Εννοείται βοηθάει πάρα πολύ. Στο συναισθηματικό κομμάτι που είναι το πιο σημαντικό κομμάτι. Προσπαθείς να κατανοήσεις κάποια πράγματα που δεν ξέρεις, εσύ μπορεί να μη συμφωνείς στο να μπει η σακούλα, γιατί πολύ απλά μπορεί και να μη γνωρίζεις το καλό στο να μην υπάρχουν πλαστικές σακούλες. Μέσω συζήτησης που κάνεις και μόνο που βγάζεις λέξεις το μυαλό σου μπαίνει και σε μια άλλη διαδικασία να σκεφτείς και το άλλο. Παίρνεις απόψεις κι από τους άλλους, σου λέει ο άλλος είναι γι' αυτόν και γι' αυτόν τον λόγο. Κάνεις μια συζήτηση. Σε βοηθάει πάρα πολύ.

-Ωραία. Σε σχέση με τη σχέση σου με το κράτος, αν σου ζητούσα να μου πεις τρία παραδείγματα πραγμάτων που θεωρείς ότι πρέπει να σου προσφέρει το κράτος, που είναι αναντικατάστατα, πρέπει το κράτος να στα προσφέρει. Πες μου τρία βασικά, που να λες ότι ότι κι αν γίνεται το κράτος είναι υποχρεωμένο αυτά τα τρία πράγματα να μου τα δίνει.

-Παιδεία, σχολεία σίγουρα. Υγεία. Εντάξει, θα ήταν λίγο κάπως να πω και για δουλειά... αλλά...

-Γιατί θα ήταν λίγο κάπως;

-Ε γιατί να σου πω κάτι είμαι άνθρωπος που, δεν θα σου πω ψέματα, υπάρχει κρίση στην Ελλάδα, έχουν εξαφανιστεί ή έχουν κορεστεί πολλές δουλειές, δεν μπορείς να μεις καν. Και λόγω του ότι έχουν γίνει έτσι τα πράγματα το κράτος δεν ξέρω κατά πόσο μπορεί να βοηθήσει. Δεν θεωρώ ότι το κράτος ευθύνεται στο αν... Και αυτό που σου λέω είναι.. τα πράγματα που σου λέω μπορεί να είναι λάθος, δεν είναι λάθος, είναι προσωπικές μου εμπειρίες έτσι; Δεν φταίει μόνο το κράτος αν υπάρχει ανεργία, φταις κι εσύ που δεν θες να βγεις από το σπίτι σου να κοιτάξεις για δουλειά. Γιατί όποιος θέλει να βρει δουλειά, όποιος θέλει, όποιος έχει ανάγκη θα κάτσει να βρει δουλειά. Μπορεί να μην είναι η καλύτερη για αυτόν, αλλά στην παρούσα φάση αν έχεις ανάγκη θα την κάνεις τη δουλειά. Εντάξει, μπορεί να μη κάνεις του γραφείου τη δουλειά, μπορεί να κάνεις του καφέ τη δουλειά...

-Οπότε παιδεία, υγεία σίγουρα τα θεωρείς σημαντικά.

-Υγεία, οτιδήποτε και να γίνει γι'αυτό δεν βάζω τη δουλειά γιατί το κράτος δεν είναι... αν εσύ βαριέσαι να ακολουθήσεις δεν μπορεί ο άλλος να έρθει να σου χτυπήσει την πόρτα να σου πει έλα σου'χω δουλειά. Σίγουρα αυτά είναι τα δύο που πιστεύω ότι το κράτος μπορεί να στα παρέχει. Η δωρεάν υγεία. Και.. τι άλλο;

-Ανεξάρτητα, αν μου επιτρέπεις, ανεξάρτητα από την κρίση/

-Θα μπορούσα να σου πω και ασφάλεια. Το τρίτο που με ρώτησες πριν να σου προσφέρει όπως και να'χει.

-Εννοείς αστυνομία στρατό;

-Στρατό, αστυνομία κι όλα αυτά. Βέβαια και με δική σου ευθύνη.. να μην είσαι απερίσκεπτος.. Ζεις, αποτελείς ένα κομμάτι μιας χώρας που πρέπει καλώς ή κακώς να.. Παιδεία υγεία ασφάλεια.

-Σε τι βαθμό είσαι ευχαριστημένη από το πόσο σου παρέχει σήμερα αυτά τα πράγματα το ελληνικό κράτος; Παιδεία ας πούμε.

-Παιδεία. Ακόμα η παιδεία, εντάξει, θεωρώ ότι ακόμα είναι σε καλό σημείο, απλά επειδή αρχίζουν και χάνονται κάποια πράγματα δηλαδή ακόμα και στα σχολεία άμα πας πολλά σχολεία είναι... δεν είναι.. είναι σε μια άσχημη κατάσταση. Δεν υπάρχουν χρήματα για θέρμανση και δεν μιλάω μόνο για το εκπαιδευτικό κομμάτι, το μορφωτικό μιλάω για την κατάσταση ξερω'γω... Για το πώς δουλεύει το σύστημα όλο. Τη λειτουργία ενός σχολείου ας πούμε.

-Υγεία;

-Υγεία... στην υγεία είμαι ένα άτομο το οποίο ξέρεις κάτι, θα σου πω κάτι, που κάποιος άλλος αυτό δεν το θέλουν καθόλου. Έχω λεφτά; Θα πληρώσω για να βοηθήσω τον φτωχό. Θα πληρώσω τις εισφορές μου τις παραπάνω επειδή τα'χω τα λεφτά. Αν δεν τα'χω μη μου τα ζητήσεις. Επειδή τα έχω τα λεφτά δεν με πειράζει να μου πάρεις λίγο παραπάνω εισφορά για να μπορέσει και ο φτωχός που δεν έχει χρήματα να του κάνεις τη δωρεά αυτή, να του δώσεις το φάρμακο δωρεάν. Είμαι τέτοιος άνθρωπος. Γιατί, δεν κατάλαβα... εντάξει άμα δεν τα'χω εκεί έχω θέμα. Αλλά θεωρώ ότι όλο πρέπει.. άμα έχεις βοήθα γιατί το να έχεις λεφτά και να γκρινιάζεις ότι ο άλλος δεν έχει, γιατί παίρνει δωρεάν τα φάρμακα του κι εγώ ας πούμε δεν τα παίρνω δωρεάν. Δηλαδή είναι κάποιος τρόπος αλληλεγγύης αυτό το πράγμα . Σύστημα αλληλεγγύης.

-Άρα, δουλεύει το κοινωνικό κράτος στην Ελλάδα ή θέλει δουλειά;

-Θέλει δουλειά. Βέβαια, εγώ αυτό πιστεύω.

-Και ασφάλεια;

-Ασφάλεια, να μπορείς να νιώθεις στη χώρα που ζεις ασφάλεια. Στη χώρα μας δεν μπορώ να σου πω ότι υπάρχει εγκληματικότητα παντού υπάρχει.

-Ανεξάρτητα από το πώς είναι οι συνθήκες ή όχι, εσύ πώς αισθάνεσαι;

-Από αυτά που βλέπω στο εξωτερικό θεωρώ ότι είμαι πολύ πιο ασφαλής από ότι είναι άλλες χώρες, μπορώ να κινηθώ με περισσότερη ασφάλεια. Αλλά κι αυτό δεν το κάνεις τόσο ελεύθερα. Δεν μπορείς 12 η ώρα, 1, 2, 3 να κυκλοφορείς μόνος σου στο δρόμο. Εντάξει, έχει τύχει να γυρίσω και 2 η ώρα μόνη μου με τα πόδια.. ακούς πολλά πράγματα, εντάξει την ασφάλεια που θες να την έχεις δεν έχεις. Βέβαια κι ο άλλος δεν σου λέει βγες 3 η ώρα μόνη σου κορίτσι μου στο δρόμο.

-Εσύ μέσα στο μυαλό σου πώς συσχετίζεις την καινοτομία και το πόσο καλά πηγαίνουν τα πράγματα στην τεχνολογία. Περισσότερη τεχνολογία στην παιδεία, περισσότερη τεχνολογία στην υγεία, περισσότερη τεχνολογία στην ασφάλεια.

-Σημαντικά, πιστεύω πως μπορεί να βοηθήσει. Γιατί ειδικά στην υγεία η τεχνολογία είναι το παν. Πόσα πράγματα έχουν εφευρεθεί από την εξέλιξη της τεχνολογίας... ειδικά στο θέμα της ιατρικής. Ακόμα και στο θέμα της παιδείας στα σχολεία θεωρώ ότι η τεχνολογία παίζει έναν σημαντικό ρόλο γιατί δεν μαθαίνεις μόνο το τι καλά στοιχεία υπάρχουν στο να ψάξεις, να μπεις, να δεις, η τεχνολογία είναι ο υπολογιστής.. είναι πολύ σημαντικό, γιατί κάνεις μια εργασία.. βλέπω πολλά παιδιά πλέον κάνουν τις εργασίες τους και στο δημοτικό ακόμα μπαίνουν και ψάχνουν στο ίντερνετ. Πόσο πολύ μπορεί να βοηθήσει ένα παιδί δημοτικού που η μαμά του δεν τα πήγαινε καλά στο σχολείο, θα μπει στο ίντερνετ να ψάξει και να το βρει. Να κάνει την εργασία του. Πόσο υπέρ, πόσο συν; Έτσι; Πάντα με μέτρο βέβαια, μην αφήνουμε τα παιδιά ανεξέλεγκτα. Και στο κομμάτι της ασφάλειας, εθνικής ασφάλειας θεωρώ ότι η τεχνολογία παίζει μεγάλο ρόλο. Θα σου πω ένα παράδειγμα, στην Κωνσταντινούπολη, αν και είναι μια χώρα με άλλα ήθη κι έθιμα, με άλλες αρχές, στην Κωνσταντινούπολη σε κάθε στενό που βρισκόμουν, σε κάθε στενό σε κάθε σοκάκι, πώς είναι το μοναστηράκι, έτσι ακριβώς, είχε κάμερες. Παντού είχε κάμερες. Έχει ένα καλό κι ένα κακό αυτό. Το κακό είναι το ότι ελέγχουν τα πάντα σε φάση είναι λες και δεν μπορείς να κάνεις τίποτα, σε ελέγχουν, την προσωπική ζωή του αλλοιού. Το καλό όμως είναι εν μέρει ότι προλαμβάνεται πολύ η εγκληματικότητα σε αυτό το θέμα. Ενώ στο μοναστηράκι που δεν υπάρχει κάμερα ο άλλος μπορεί που λέει ο λόγος να σε πιάσει και δεν ξέρω κι εγώ τι να σου κάνει. Η τεχνολογία, θα μπορούσαμε λίγο να την εξελίξουμε κι εδώ πέρα σε κάποιο βαθμό.

-Άρα αν σου πω, να υιοθετήσουμε τέτοιου είδους μέσα ή να μην υιοθετήσουμε; Είσαι υπέρ;

-Είμαι υπέρ αλλά όχι στην υπερβολή.

-Ωραία λοιπόν.. Και στα τρία πράγματα τα οποία ανέφερες, και στην παιδεία ας πούμε το πώς λειτουργούν κάποια πράγματα από την προσωπική μου εμπειρία στα Πανεπιστήμια. Για παράδειγμα πανευρωπαϊκά λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο για να μπορούν να αναγνωριστούν παντού τα πτυχία, για να μπορεί ένα πτυχίο να έχει την ίδια αξία και στην Ελλάδα και στη Γερμανία για παράδειγμα, πρέπει κάποια βάση των πανεπιστημίων να λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο για να είμαστε σίγουροι ότι είναι ίσα

δύο φοιτητές. Τέτοια πράγματα έχουν συμβεί και σε χαμηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης, όπως στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Αντίστοιχα πράγματα έχουν συμβεί και στην ασφάλεια, το ότι συνεργάζονται πολλά κράτη κλπ και στην ασφάλεια και στο κομμάτι της υγείας. Κατά κάποιο τρόπο η ΕΕ βοηθάει σε αυτήν την διάχυση. Θέλω λοιπόν να ρωτήσω το εξής. Υπάρχει μια τάση, και η συμμετοχή της χώρας μας είναι εντονότατη, στο ΝΑΤΟ, στον ΟΗΕ, σε διάφορους οργανισμούς όπως η ασφάλεια του φαγητού, υπάρχει λοιπόν μια τάση για μεγάλες συνεργασίες ή μεγάλους συνασπισμούς. Εσύ έχεις κάποια άποψη για αυτήν την τάση; Γίνεται για καλό αυτό το πράγμα ή ίσως θα έπρεπε να το δούμε και με μια κριτική ματιά και να μείνουμε στα εθνικά, δηλαδή εμείς να είμαστε υπεύθυνοι μόνοι μας για την ασφάλειά μας μόνοι μας για την παιδεία μας και μόνοι μας για την υγεία μας;

-Όχι, δεν το πιστεύω αυτό το πράγμα. Η κριτική πάντα θα υπάρχει, χρειάζεται δεν χρειάζεται, ο κόσμος την κάνει την κριτική του για πολλά πράγματα και αυτό το βλέπουμε πάλι από τα social media. Μπαίνω στα σχόλια, δηλαδή ο άλλος θα πει κάτι καλό και ο άλλος θα πει κάτι να το κάνει αντιφατικό. Και λες φίλε μου εντάξει στο συγκεκριμένο post δεν χρειάζεται να πεις κάτι αντιφατικό ντε και καλά. Κι όμως υπάρχει. Ούτως ή άλλως ο κόσμος την κριτική του θα την κάνει. Όμως θεωρώ πολύ σημαντικό ότι υπάρχουν εθνικοί οργανισμοί, για την τροφή, για την ασφάλεια. Είναι σαν μάζα που έχει μια παραπάνω δύναμη. Το κοιτάει εθνικά. Εγώ σαν πολίτης του κράτους αυτού θα κοιτάζω πιο πολύ την ασφάλεια τη δική μου μες στο σπίτι μου θα την κοιτάζω πιο πολύ για'μένα, δεν μπορώ να κοιτάξω για όλους. Σίγουρα πρέπει να κάνεις τη δική σου προσπάθεια να το ελέγξεις, δεν πάει να πει επειδή έχουν περάσει από τέτοιο, πρόσφατα μάλιστα είχαμε ένα περιστατικό με κάποια προϊόντα που ήταν δηλητηριασμένα ε αυτό κι όμως, είναι και του πολίτη η κρίση το πώς θα τα ...

-Κοίτα επειδή συμμερίζομαι απόλυτα την άποψή σου για το γεγονός ότι επειδή περνάμε μια ιδιαίτερη οικονομική κατάσταση τα τελευταία χρόνια η κριτική σχεδόν για τα πάντα είναι συνήθως έντονα αρνητική. Φταίει όμως και η κατάσταση.

-Ο κόσμος και όλα μέλι γάλα να είναι θα βρει κάτι να πει. Έτσι είναι ο κόσμος. Η κατάσταση τα κάνει ακόμα πιο εντονότερα αυτά.

-Οπότε, ανεξάρτητα από το τι συμβαίνει σήμερα, γενικώς και προς τα εκεί που κοιτάζεις εσύ τον κόσμο να πηγαίνει καλύτερα μόνοι μας σε κάποια πράγματα ή καλύτερα με άλλους; Έχω την αίσθηση ότι μου απάντησες κάπως ήδη σε αυτό με το ότι η δύναμη κρύβεται στη συνεργασία, στους πολλούς..

-Ακριβώς.

-Θεωρώ δεν είναι μόνο, σίγουρα είναι και μεταξύ μας, αλλά σίγουρα είναι και μαζικό. Να λειτουργούμε όλοι σαν ομάδα.. ναι δεν το συζητώ.

-Το διαδίκτυο έχει κάνει ευκολότερα τα πράγματα προς αυτήν την κατεύθυνση; Νιώθεις ότι το διαδίκτυο σε βοηθάει να καταλάβεις λίγο καλύτερα τι γίνεται έξω από τη γειτονιά σου και έξω από τη χώρα σου; Και στο κομμάτι της ενημέρωσης είπες ότι

σου αρέσει να διαβάζεις και τα διεθνή... Πιστεύεις ότι το διαδίκτυο σε φέρνει πιο κοντά με ανθρώπους που ζουν αρκετά μακριά σου;

-Με ενδιαφέρει ναί. Με ενδιαφέρει, δεν θα πω ψέματα, με ενδιαφέρει πάρα πολύ. Και φτάνω ώρες ώρες σε σημείο που έχω πιάσει τον εαυτό μου να σκέφτομαι ότι πρέπει να σταματήσεις και λίγο να ασχολείσαι.. δηλαδή μου αρέσει.. με ενδιαφέρει τόσο πολύ να ακούω για πράγματα, για ζωές των άλλων, στο εξωτερικό τι γίνεται με τους άλλους που στην ουσία θεωρώ ότι χάνεται, θα χάσω και το δικό μου το κομμάτι, της δικής μου της χώρας του δικού μου εαυτού. Αλλά μου αρέσει..

-Πολύ ενδιαφέρον αυτό που λες.. Σιγά σιγά λοιπόν ολοκληρώνουμε τη συζήτησή μας, έχουμε αναφερθεί σε ζητήματα ενημέρωσης, κοινωνικές δραστηριότητες, συμμετοχή σε εκλογές τις σχέσεις με το κράτος το εθνικό και το υπερεθνικό. Το τελευταίο θέμα που θέλω να συζητήσουμε έχει να κάνει με αυτό το οποίο ονομάζουμε δημοκρατία, και θα σου κάνω μια πολύ συγκεκριμένη ερώτηση σε σχέση με αυτήν. Πάρα πολύς κόσμος, πολίτες, στην τηλεόραση, ειδικοί και επιστήμονες τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα και παγκοσμίως απ'ότι φαίνεται, λένε ότι η δημοκρατία περνάει κρίση. Έχει τύχει να το ακούσεις αυτό; έχεις κάποια άποψη για αυτό, για το αν συμφωνείς ή διαφωνείς; Αν μπορείς να καταλάβεις για ποιο λόγο μπορεί να το λένε;

-Όχι δεν έχω άποψη. Δεν ξέρω καν αν το έχω ακούσει έτσι ακριβώς όπως το λες. Θέλεις να μου το κάνεις λίγο, να μου το παραφράσεις; Μήπως μπορώ να.. κάπως διαφορετικά...

-Όχι.. μια χαρά.. Το γεγονός ότι δεν έχει φτάσει στα αυτιά σου, είναι από μόνο του μια πληροφορία. Να σε ρωτήσω τότε, όταν ακούς τη λέξη δημοκρατία εσύ προσωπικά, τι είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό;

-Για την πολιτική... α κυρίως μιλάει και για τους δικούς μας τους πολιτικούς αλλά μιλάει πολύ και για τους έξω πολιτικούς. Πιο πολύ κράζουν τους έξω τους πολιτικούς, τη Γερμανίας κυρίως. Δηλαδή με αποτέλεσμα, να λέω ειδικά στη δουλειά επειδή υπάρχουν πολλοί τέτοιοι που τα συζητάνε, υπάρχουν φορές που πραγματικά με νευριάζει όλο αυτό το πράγμα. Με νευριάζει γιατί, δεν λέω ότι η πολιτική έχει ένα θετικό πρόσωπο δεν θα την χαρακτηρίσω με καλό πρόσημο. Γιατί; Είναι κι αυτό πες μια προπαγάνδα, που ίσως εμένα μου έχει δημιουργηθεί, αλλά έχω ακούσει πολλά αρνητικά πράγματα για τους πολιτικούς.

-Είναι πολιτικοί και δημοκρατία το ίδιο πράγμα;

-Όχι. Θεωρώ ότι η δημοκρατία έχει άλλη έννοια και οι πολιτικοί είναι άτομα τα οποία λειτουργούν δεν ξέρω κι εγώ πώς.

-Άρα αυτό που μου λες είναι ότι πολλοί μιλάνε για την πολιτική και πολύ έντονα αλλά κανείς δεν μιλάει για τη δημοκρατία.

-Όχι. Αυτό θέλω να σου πω ότι για τη δημοκρατία που μου λες αν περνάει κρίση μπορεί να το έχω ακούσει μια φορά. Αλλά για τους πολιτικούς και για το κράτος, και το εξωτερικό, για τη Γερμανία έχω ακούσει.

-Οπότε δημοκρατία τι είναι;

-Γνωρίζω, δεν μου έρχεται έτσι στο μυαλό. Λέμε ιδέες και συναποφασίζουμε κάτι κοινό. Συναπόφαση, συνεργασία. Δεν σε παραπέμπει σε κάτι, εγώ επιβάλλω τη δική μου την τέτοια.. συζητάμε και επιβάλλω τη δική μου την άποψη και τελειώσε εκεί. Δεν υπάρχει καμιά κουβέντα . Για μένα η δημοκρατία έχει ένα ωραίο πρόσωπο, η πολιτική με τους πολιτικούς μέσα δεν έχει ένα καλό πρόσωπο. Αυτό. Πιστεύω ότι πολλοί θα στο πουν αυτό.

-Στο κομμάτι/

-Για το κοινό καλό. Δημοκρατία για εμένα είναι να συναποφασίζουμε για το κοινό καλό.

-Η τελευταία μου ερώτηση, με βάση αυτό το οποίο μου λες τώρα, το ότι μιλάμε για το κοινό καλό, μιλάμε για ανταλλαγή ιδεών ελεύθερα, μιας και ανέφερες ότι δεν μας καταπιέζει κανένας, η συνεργασία, η συναπόφαση και όλα αυτά.. η ψηφιακή τεχνολογία, το διαδίκτυο, το ότι είμαστε πιο κοντά με ανθρώπους που είναι μακριά μας, τα social media βοηθάνε προς αυτήν την κατεύθυνση; Δηλαδή βοηθάνε στο να παίρνουμε καλύτερες αποφάσεις να ανταλλάζουμε περισσότερο τις ιδέες μας;

-Ε μπορώ να απαντήσω μόνο στο ότι βοηθάει αλλά σε τι.. βοηθάει στο ότι μπορείς πιο εύκολα, γιατί είναι απρόσωπο το διαδίκτυο, να πεις τη γνώμη σου και να πεις άμεσα τη γνώμη σου για κάτι. Είναι πιο εύκολο μέσα από την οθόνη να εκστομίσεις κάποια πράγματα, από ότι θα έκανες στην καθημερινότητά σου με κάποιον άλλον. Είναι καλό εν μέρει αυτό. Γιατί τον άλλον, δεν ξέρω, το έχω παρατηρήσει πάρα πολύ, κάτι το οποίο είναι απρόσωπο σε βοηθάει πιο πολύ. Δεν είναι ότι δεν σε ξέρω εσένα ποιος είσαι αλλά υπάρχουν και τέτοιοι. Λένε, είναι ειλικρινείς. Λένε τις απόψεις τους, αυτό μπορεί να βοηθάει. Αλλά ο κόσμος το κάνει μόνο και μόνο επειδή είναι απρόσωπο. Είναι λίγοι αυτοί που θα το κάνουν live. Μέσα σε μια συζήτηση να πουν τις απόψεις τους. Το κάνει πολύς κόσμος πιο πολύ μεγάλοι. Αλλά ο περισσότερος κόσμος μέσω του διαδικτύου τώρα και πίσω από μια οθόνη λέει αρκετά.

-Ναι... για καλό σε τελική ανάλυση; Δηλαδή είναι καλό που έχει δοθεί στους ανθρώπους κάτι τέτοιο; Γιατί είπαμε ότι υπάρχει η πολύ ενεργή συμμετοχή, που είναι να τα κάνεις όλα αυτά...

-Ακριβώς. Χθες κυρίως εντόπισα σε πάρα πολλά σχόλια, για κάποιο λόγο χθες, είτε για τα αδέσποτα στη Τουρκία που τα προστατεύουν ή σε κάτι άλλα άρθρα έβλεπα σχόλια από κάτω, και τι θα γίνει με τους ανθρώπους, να για τα σκυλιά.. έβλεπα σχόλια που λένε «φίλε είσαι πίσω από μια οθόνη και τα γράφεις έτσι, τα κάνεις όμως; Έχεις βοηθήσει εσύ ποτέ σκύλο ή άνθρωπο ή απλά το λες για να το πεις;» Έτσι επειδή έχεις την οθόνη, το διαδίκτυο μπροστά σου. Κατάλαβες, αυτό για μένα δεν είναι καλό..

είναι μεν καλό γιατί εκφράζεις τις απόψεις σου, σε βοηθάει σε ένα κομμάτι δηλαδή, αλλά για εμένα θα ήταν σωστό και να είσαι.. στην πραγματική ζωή ενεργός. Για αυτό κι εγώ σου είπα ότι δεν νιώθω τόσο ενεργό μέλος. Θα την κάνω την κοινοποίησή μου, θα βοηθήσει ενδεχομένως σε κάτι αλλά θεωρώ, το πιο σωστό για μένα είναι να είσαι και ενεργός και να είσαι και εντάξει πίσω από μια οθόνη, να έχεις την άποψή σου και να την υπερασπίζεσαι και να λες ότι ναι εγώ γράφω έχω την άποψη για αυτό, αλλά είμαι και στην πραγματική μου ζωή, το κάνω, βοηθάω. Δεν ξέρω αν απάντησα στο ερώτημα..

-Νομίζω πως απάντησες εξαιρετικά. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ που συμμετείχες. Αν υπάρχει κάτι το οποίο σκέφτεσαι ότι δεν είπες και θα ήθελες πολύ να ακουστεί..

-Ήθελα να πω κάτι αλλά τώρα το ξέχασα.

-Θυμάσαι με τι είχε να κάνει;

-Εκτός κι αν το απάντησα μετά... Ναι, τώρα δεν μου έρχεται καθόλου. Μάλλον απάντησα ύστερα. Νομίζω ότι ήταν πολύ ωραίες οι ερωτήσεις και τη θεωρώ έτσι.. πολύ πλήρη τη συνέντευξη.

-Εγώ σε ευχαριστώ πολύ για ακόμα μια φορά.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 2

Συνεντευξιαζόμενη Γ. – 24 ετών – Τριτοβάθμια εκπαίδευση – Διδάκτορας

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Είμαι 24ων στα 25. Γεννηθείσα το 1992. Έχω τελειώσει, το μάστερ μου, το τελευταίο πτυχίο που έχω στα χέρια μου είναι Γνωσιακή νευροεπιστήμη, και τώρα ξεκινάω το διδακτορικό μου σε αντίστοιχο κλάδο, στο εξωτερικό.

-Ωραία. Από εργασία, υπάρχει κάτι με το οποίο έχεις ασχοληθεί σε δουλειά, ίσως στο πλαίσιο των σπουδών;

-Λοιπόν, έχω κάνει ιδιαίτερα σε παιδάκια όσον αφορά τη γλωσσολογία κλπ. Και μετά ερευνήτρια στο πανεπιστήμιο σε αντίστοιχους κλάδους σπουδών.

-Μιας και θα συζητήσουμε το θέμα της ψηφιακής τεχνολογίας, σε σχέση με υπολογιστές tablet κινητά τηλέφωνα οτιδήποτε έχει να κάνει με αυτά.. Σε σχέση με αυτό που έχεις σπουδάσει πόσο θα έλεγες ότι σου έχει χρησιμεύσει τέτοιου είδους τεχνολογία;

-Απίστευτα πολύ. Αρχικά το κινητό μου για να βλέπω συνέχεια τα email μου. Tablet, όταν δεν μπορώ να κουβαλάω το pc μου όλη τη μέρα και στους υπολογιστές περνάω σχεδόν όλη μου τη ζωή είτε για να γράφω, είτε για να γράφω κώδικα για τα προγράμματα που θέλω να τρέξω τα πειράματά μου, είτε να κάνω τις αναλύσεις μου για τα δεδομένα μου.. μου είναι... είμαι σε μια τεχνοκρατούμενη (χαχαχαχ) δουλειά.

-Και για έρευνα φαντάζομαι, για βιβλιογραφία και τέτοια πράγματα;

-Ξεκάθαρα. Για πηγές, ηλεκτρονικές πηγές, paper, άρθρα, όλα γίνονται ηλεκτρονικά. Ελάχιστα βιβλία, και πρέπει να είναι βιβλία Οξφόρδης, Καίμπριτζ, για να πας να τα πάρεις από τη βιβλιοθήκη. Τα πιο πολλά υπάρχουν σε ηλεκτρονική μορφή και εξυπηρετούν και καλύτερα.

-Εξυπηρετούν από ποια άποψη; Ας πούμε της πιο εύκολης πρόσβασης; Της ταχύτητας;

-Της προσβασιμότητας και στον τρόπο που μπορούμε να κρατάμε σημειώσεις. Γιατί σε ένα ηλεκτρονικό αντίγραφο μπορείς να κρατάς σημειώσεις πάνω στο αντίγραφο, ενώ αν χρειάζεται να διαλέγω κάτι από τη βιβλιοθήκη πρέπει να τις κρατάω ξεχωριστά τις σημειώσεις, το οποίο εμένα προσωπικά δεν με βολεύει, θέλω να είναι το κείμενο και το σχόλιο πολύ κοντά.

-Ναι, ναι.. Οκ. Ο κλάδος σαν κλάδος, πριν από 10 15 χρόνια, όταν σπούδαζαν το ίδιο ακριβώς αντικείμενο με ποιόν τρόπο δούλευε; Αν τα έκαναν όλα χειρόγραφα για παράδειγμα;

-Κοίταξε, επειδή είναι λίγο πιο... δεν είναι θεωρητική επιστήμη, είναι πιο πολύ πρακτική επιστήμη, σίγουρα χρησιμοποιούσαν υπολογιστές, όχι όμως σε βαθμό που το κάνουμε τώρα. Κάποια πράγματα, οι σημειώσεις και η προσβασιμότητα σε πηγές κλπ ίσως γινόταν με πιο χειρόγραφο τρόπο όχι τόσο ηλεκτρονικό. Ωστόσο η δομή των πειραμάτων ήταν ξεκάθαρα.. χρησιμοποιούσε ηλεκτρονικές πηγές, ίσως πιο πολύ συμπεριφορικά πειράματα να μην είχαμε τόσο έντονη πρόσβαση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, site tracking, και άλλα τεχνολογικά επιτεύγματα αλλά υπήρχαν με κάποιον τρόπο στην επιστήμη. Σίγουρα ο βαθμός που έχουν εισχωρήσει είναι 90% τεχνολογία, 10% συμπεριφορικά.

-Σε σχέση με την προσωπική χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας τώρα, πέρα από τη δουλειά που μπορεί να σου χρειάζεται, όπως στο εργαστήριο... Πάνω κάτω τι χρήσεις κάνεις περισσότερο; Ας πούμε ενημέρωση, ψυχαγωγία, τι κάνεις όταν ξεκουράζεσαι ας πούμε όταν πας σπίτι...

-Ναι, κοίταξε, κοινωνικά μέσα δικτύωσης Facebook Twitter κλπ. Instagram ευτυχώς δεν έχω ακόμα και θα προσπαθήσω να το αποφύγω. Γενικά προσπαθώ να ενημερώνομαι από ξένα μέσα, BBC NEWS κλπ, διαβάζω εφημερίδες κλπ, οπότε όλη μου η ενημέρωση είναι από ξένες πηγές, άρθρα κλπ, ηλεκτρονικές εφημερίδες.

-Οπότε, μιας και είχες αναφέρει προηγουμένως και τσεκάρισμα από email... είναι το email για τη δουλειά, social media... Από social media τι έχεις;

- Twitter Facebook, snapchat, αυτά.

-Και από συσκευές;

-Από συσκευές, έχω ένα κινητό, κανονικά είχα δύο κινητά, έναν αριθμό για τα πιο επαγγελματικά και έναν για φιλικές υποθέσεις κλπ. Και μετά, ένα tablet, ένα laptop και έναν σταθερό υπολογιστή.

-Υπάρχουν άλλοι που έχουν πια και έξυπνα ρολόγια ή διασύνδεση και κάποιου είδους μέσα στο σπίτι, όπου υπάρχει δυνατότητα να αναβοσβήνεις τα φώτα..

-Α όχι.

-Δεν έχεις φτάσει ακόμα σε αυτό το σημείο;

-Όχι ευτυχώς.

-Γιατί ευτυχώς;

-Γιατί έχω μια αυτονομία του να σηκωθώ ακόμα, να πατήσω τον διακόπτη, αλλιώς δεν θα έκανα τίποτα, θα ήμουν όλη μέρα καθισμένη και θα διάβαζα. Τώρα μου δίνει και ένα κίνητρο ...

-Σε κινητοποιεί.. Από υποχρεώσεις και τέτοια πράγματα, από το να χρησιμοποιήσεις e-banking, να ψωνίσεις ηλεκτρονικά;

-Ξεκάθαρα. Κερδίζω πάρα πολύ χρόνο. Όσο είμαι στην Ελλάδα, κυρίως e-banking, πληρωμές λογαριασμών ΔΕΗ ΟΤΕ κλπ, στο εξωτερικό καμιά φορά παραγγέλνω και delivery φαγητό και φαγητό από το σούπερ μάρκετ να μου το φέρουν για να μη το κουβαλάω, τέτοια πράγματα. Και ψώνια, ρούχα..

-Αυτό ήθελα να σε ρωτήσω κι εγώ, για τα ψώνια...

-Και φάρμακα καμιά φορά αν είναι, προϊόντα περιποίησης προσώπου, καλλυντικά.

-Σε σχέση με συμβατικούς τρόπους αγοράς ή χρήσης διαφόρων υπηρεσιών, από το να πας δηλαδή στην τράπεζα να περιμένεις, για εσένα ποιο είναι το συν του να χρησιμοποιείς το δίκτυο για να έχεις πρόσβαση σε αυτά;

-Είναι πολύ πιο γρήγορο, πολύ πιο απλό, χρόνος βασικά, σώζεις χρόνο. Και θεωρώ βασικά ότι είναι και πιο ασφαλές.

-Υπάρχει βέβαια και κόσμος που λέει το ακριβώς αντίθετο, ενώ πολλοί δηλώνουν ότι θέλουν, φοβούνται ακόμα.

-Θεωρώ ότι οι τράπεζες έχουν κάνει τέτοια συστήματα και έχουν δημιουργήσει τόσους κωδικούς και μηχανάκια τα οποία είναι εντάξει, απίστευτα δύσκολο να σπάσεις όλο αυτό το σύστημα για να κλέψεις τι; Αν κάποιος είναι εκατομμυριούχος θα υπήρχε μεγάλο ενδιαφέρον να μεις κλπ, ο δικός μου λογαριασμός δεν έχει κανένα ενδιαφέρον (γέλια).

-Ωραία.. Πάνω κάτω πόσα χρόνια είσαι εξοικειωμένη με όλα αυτά τα μέσα; Από πότε θυμάσαι τον εαυτό σου με ένα κινητό το οποίο είναι smartphone;

-Γύρω στα 17, ξεκίνησα με τα smartphone, αλλά για να πω ότι σίγουρα ένιωθα άνετα με τα πολυμέσα, με e-banking κλπ, από τα 18 μου. Με το που ξεκίνησα το πανεπιστήμιο επειδή έκανα και κάποια ηλεκτρονικά μαθήματα μέσω του πανεπιστημίου, οπότε ήταν δύσκολο να πω ότι αποκόβω αυτό το κομμάτι.

-Άρα η ενήλικη ζωή σε έσπρωξε ουσιαστικά προς αυτά... Οκ έχουμε τελειώσει με την πρώτη θεματική ενότητα. Να πάμε στη δεύτερη. Επειδή μιλάμε γενικώς για τεχνολογία, όπως είπα και προηγουμένως θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο για τα Μέσα Ενημέρωσης. Εμ.. θα σε ρωτήσω για κάθε μέσο ξεχωριστά, για 4 μέσα, το πιο παραδοσιακό την εφημερίδα, και μετά ραδιόφωνο, τηλεόραση και διαδίκτυο. Με την εφημερίδα τι σχέση έχεις;

-Πολύ κακή, πολύ απλά δεν αγοράζω.

-Πάντα είχες;

-Εμ ναι. Διότι στο σπίτι μου υπήρχαν πάντα πολλές εφημερίδες. Ο πατέρας μου είχε λατρεία, τις έκανε συλλογή. Τις θεωρώ χάσιμο χρόνου και χρημάτων. Μια σπατάλη η οποία στην εποχή μας δεν θεωρώ ότι είναι και αναγκαία εφόσον υπάρχει προσβασιμότητα στο ίντερνετ.

-Λόγω του χαρτιού; ότι πρέπει να πας να την αγοράσεις... ενώ μπορείς//

-Ναι θεωρώ ότι και κόστος για τη φύση, για ποιο λόγο να τυπώνεται τόσο χαρτί ενώ μπορεί να υπάρχει προσβασιμότητα ηλεκτρονικά, στην ίδια ακριβώς πηγή, στην ίδια ακριβώς ενημέρωση. Έχει ένα κόστος το οποίο για μένα δεν μου προσδίδει κάτι έξτρα, για ποιο λόγο να πληρώνω αυτά τα λεφτά αφού μπορώ να μπω στο διαδίκτυο και να πληρώνω μια ετήσια ηλεκτρονική συνδρομή από το να πηγαίνω να δίνω 2 ευρώ.. 2 ευρώ.. 2 ευρώ κάθε τόσο. Άσε που έχει πολλά έξτρα πράγματα τα οποία είναι άσχετα.

-Όλα τα ένθετα κι αυτά;

-Ναι ναι.

-Είχες ποτέ το ενδιαφέρον είτε για ελληνικές εφημερίδες είτε ξένες, κολοσσούς σαν τη new York times για παράδειγμα..

-Κυρίως εφημερίδες και τέτοιου είδους έντυπα έπαιρνα φιλοσοφικής κατεύθυνσης, αυτά που ήταν πιο πολύ του κλάδου μου. Έψαχνα περιοδικά New science κλπ. Ξεκάθαρα για νέα όχι, γιατί έβλεπα ειδήσεις, τηλεόραση ας το πούμε έτσι.

-Ραδιόφωνο;

-Ραδιόφωνο μόνο για μουσική, όχι σαν πηγή ενημέρωσης. Αν και θέλοντας και όχι ρε παιδί μου ακούς και την ενημέρωση παράλληλα αφού το έχεις ανοιχτό. Αλλά σίγουρα δεν θα ανοίξω το ραδιόφωνο για να πω ότι θέλω να ενημερωθώ.

-Ναι, δεν υπάρχει ας πούμε μια συγκεκριμένη εκπομπή για την οποία θα πας να το ανοίξεις. Οκ. Με την τηλεόραση τι σχέση έχεις;

-Πολύ παλιά, έβλεπα πολλή τηλεόραση. Από όταν ξεκίνησα να ασχολούμαι σοβαρά με την ακαδημαϊκή μου ζωή την έχω κόψει πολύ απλά γιατί δεν έχω χρόνο. Σειρές και αυτά που ίσως να μου αρέσουν μέσω του web tv να τις δω, επειδή υπάρχουν. Οπότε γενικά δεν πολυβλέπω πλέον τηλεόραση.

-Όταν κάθεται να δεις, τι προτιμάς;

-Ε σειρές, ίσως καμιά σειρά αν θέλω να δω και ειδήσεις όταν ξέρω ότι υπάρχει hot θέμα στην επικαιρότητα. Θα προσπαθήσω να το παρακολουθήσω από διάφορα κανάλια . Να δω τι γίνεται και να συγκρίνω ελληνικό και ξένο τύπο. Να δω τι λένε ξένα κανάλια..

-Μέσα στην εβδομάδα πόσες ώρες τηλεόραση μπορεί να δεις, για να προσδιορίσουμε τι σημαίνει «λίγο»;

-Από 0 μέχρι 3. Τόσο.

-Λες πάντως ότι ταυτόχρονα προτιμάς και ξένα μέσα, βλέπεις και τηλεόραση, όπως bbc;

-Σε αυτά άντε αν είναι στη φάση που υπάρχει πολύ κρίσιμη περίοδος, όπως τώρα ας πούμε με τον Τραμπ κι όλα αυτά τα πολιτικά, το πολιτικό παρασκήνιο γιατί συνήθως αυτό θεωρώ χρήσιμο, εκεί ναι, εκεί παρακολουθώ πολλά δίκτυα για να δω τι γίνεται. Διάφορες πηγές πληροφόρησης και παραπληροφόρησης (γέλια) καμιά φορά.

-Και στο διαδίκτυο; Είπες προηγουμένως και για τα social media... όταν θα καθίσεις να μπεις στον υπολογιστή, πέρα από το κομμάτι της δουλειάς, για προσωπική χρήση, κυρίως τι θα μπεις να κάνεις;

-Ε θα μπω Facebook να ανταλλάξω καμιά συνομιλία, messenger, viber να μιλήσω με κάποιον φίλο στο εξωτερικό, να μπω λίγο να διαβάσω ζωδιάκια (γέλια). Εμ τέτοια πράγματα και ίσως να δω, να διαβάσω μια εφημερίδα να δω τι γίνεται, ηλεκτρονικά όμως. Και τη σειρά μου, τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα να δω.

-Α ωραία.. Υπάρχουν άνθρωποι στα social media που τους ακολουθείς, από δημοσιογράφους μέχρι ένα συγκεκριμένο κανάλι για παράδειγμα που μπορεί να έχει στο twitter λογαριασμό και ανεβάζει πράγματα που μπορεί να σε ενδιαφέρει που έχεις μπει στον κόπο να το ακολουθήσεις για να σου παραδώσει μια είδηση;

-Ναι, κυρίως, όχι τόσο στο Facebook όσο στο Twitter. BBC news, New York Times, αυτά από ξένα δίκτυα. Μου εμφανίζονται στην αρχική μου αρκετά, όταν υπάρχει έντονη επικαιρότητα, σίγουρα. Μπαίνω να ενημερωθώ από εκεί.

-Καμιά φορά όταν βλέπεις κάτι στο newsfeed, θα διαβάσεις και μόνο τον τίτλο για να προσδιοριστείς λίγο για το τι γίνεται ή θα μπεις σε κάτι που σε ενδιαφέρει και δεν θα μείνεις μόνο στον τίτλο.

-Θα το διαβάσω.. αν με ενδιαφέρει θα μπω καμιά φορά μόνο και μόνο από την εικόνα που θα δω, θα πω ότι Οκ δεν με αφορά, προχωράω παρακάτω, δεν μπαίνω καν στον κόπο να διαβάσω τον τίτλο. Εξαρτάται και ποιο δίκτυο είναι, δηλαδή αν είναι φάση Lifo όχι δεν θα μπω στον κόπο να το διαβάσω, αν ξέρω ότι δεν υπάρχει ένα έντονο παρασκήνιο εκείνη την περίοδο. Αν είναι New York Times ή κάτι αντίστοιχο με μεγάλο εύρος και είναι κάπως κολοσσός θα μπω.

-Ναι.. Οκ. Οπότε θα ήταν δίκαιο να πούμε ότι από τα μέσα όλα που αναφέραμε το διαδίκτυο βρίσκεται/

-Κορυφή.

-Πρώτο.. και πολύ μακριά από τα υπόλοιπα;

-Ναι.

-Ωραία... υπάρχει μια υποενοότητα στην οποία θα ήθελα να μιλήσουμε γενικότερα για τον ρόλο της ενημέρωσης και ειδικότερα της πολιτικής ενημέρωσης. Όπως λες κι εσύ το κομμάτι της επικαιρότητας. Αν και πολιτική δεν είναι μόνο κάτι το οποίο ψηφίζεται σήμερα είναι και το κοινωνικοπολιτικό. Αν μιλήσεις εσύ ελεύθερα για το τι ρόλο παίζει η πολιτική ενημέρωση στη ζωή σου.. τι θα έλεγες;

-Ωραία. Παίζει σημαντικό ρόλο γιατί με επηρεάζει. Είναι το μόνο input που έχω, εισροή βασική, γιατί σαφώς δεν μπορούμε να έχουμε και την πιο άμεση πρόσβαση στην πολιτική και την κοινωνία. Οπότε τα μέσα είναι ίσως ένας σύνδεσμος. Τώρα το πώς αυτός ο σύνδεσμος μπορεί να λειτουργεί προπαγανδιστικά ή όχι είναι ένα άλλο κομμάτι πλέον, του τι μπορώ να εμπιστευτώ από τα μέσα. Αλλά προσπαθώ να τσεκάρω από πολλές πηγές, που είναι αυτό το αβαντάζ που δίνει το διαδίκτυο ότι μπορώ ταυτόχρονα να τσεκάρω πάρα πολλές πηγές από διάφορα μέσα και να κάνω ίσως μια ταύτιση του τι ισχύει και τι δεν ισχύει, του τι απορρίπτω και τι όχι.

-Γενικώς στα παραδοσιακά μέσα, μιλώντας για Ελλάδα τουλάχιστον, κλασσικές εφημερίδες που υπάρχουν ή πολλά κανάλια, έχεις εμπιστοσύνη;

-Θεωρώ, ότι δεν έχω εμπιστοσύνη Θεωρώ ότι έτσι στην Ελλάδα έχουμε ένα έντονο ταμπεραμέντο το οποίο βγαίνει και στα μέσα και στους παρουσιαστές κλπ, το οποίο δεν θα έπρεπε να βγαίνει. Θεωρώ ότι η ενημέρωση θα πρέπει να βγαίνει πιο αντικειμενική και πιο ουδέτερη.

-Να μην είναι ας πούμε τόσο κομματικοποιημένη;

-Ναι, οπότε όταν γνωρίζω ότι κάποιος είναι πολιτικά συνδεδεμένος με κάποιο κόμμα κλπ περιμένω αναγκαστικά ότι θα προπαγανδίσει. Με κάποιο τρόπο θα προσπαθήσει να το περάσει στα μέσα. Επίσης υπάρχουν οικονομικές συνδέσεις καλώς ή κακώς με όλο το πολιτικό σύστημα, οπότε με κάνουν να είμαι λίγο πιο επιφυλακτική. Αυτό δεν σημαίνει ότι το ίδιο γεγονός δεν συμβαίνει και στο εξωτερικό απλώς είναι πιο συγκαλυμμένο. Εδώ τα πράγματα λόγω όλου του χαρακτήρα και του τρόπου που έχει διαμορφωθεί ο πολιτικός βίος είναι λίγο πιο ανοιχτά... πιο προφανή.

-Βέβαια, αν μπορώ να βάλω κι έναν αστερίσκο, η αλήθεια είναι ότι κάτι τέτοιο συμβαίνει τελευταία και στο διαδίκτυο. Δηλαδή δεν έχεις πρόσβαση στη γνώση.. μήπως είναι κι ένα κοινωνικό ζήτημα το οποίο είναι αναπόφευκτο;

-Μόνο και μόνο το blog ή η εφημερίδα που θα αγοράσεις πλέον γνωρίζεις ότι από πίσω στηρίζει κάποιες συγκεκριμένες πολιτικές ιδέες. Είναι επιλογή σου συνειδητή το ότι αν διαβάζεις Βαξεβάνη διαβάζεις ΣΥΡΙΖΑ, τα ΝΕΑ αντίστοιχα.. κλπ κλπ. Υπάρχει αυτό. Το θέμα είναι η κριτική ικανότητα που έχεις να δεχτείς κάποια πράγματα ή να τα απορρίψεις, να τα κρίνεις τέλος πάντων. Και μετά το πόσες πηγές ελέγχεις.

-Ναι. Θέλω να σου παρουσιάσω ένα πολύ φανταστικό σενάριο και να μου πεις τα συναισθήματά σου και τις σκέψεις σου για αυτό. Μπορείς να το σκεφτείς ένα λεπτό.. Έστω ότι τελειώνει η συνέντευξή μας, πηγαίνεις κι εσύ τη βόλτα σου που έχεις να πας, γυρίζεις στο σπίτι. Ξυπνάς το πρωί, ανοίγεις την τηλεόραση και δεν παίζει τίποτα. Κατεβαίνεις κάτω από το σπίτι, πας έως ένα περίπτερο, βλέπεις ότι δεν υπάρχει τίποτα έξω, δεν έχουν έρθει περιοδικά σου λείει και ο περιπτεράς «δεν ξέρω τι συμβαίνει». Ανοίγεις το διαδίκτυο, δεν μπορείς να έχεις πρόσβαση, επικαιρότητα, ή τι συμβαίνει ένα στενό κάτω από σένα. Τι σκέφτεσαι για ένα τέτοιο ενδεχόμενο;

-Νομίζω πρώτα θα σκεφτώ και μετά θα νιώσω. Θα πω ..χούντα! Ένα ολιστικό καθεστώς, αυταρχικό. Μου'ρθε ο Ερντογάν, Τουρκία κλπ.. Αυτό κάπως στο μυαλό μου... Μετά θα νιώσω απίστευτο άγχος ας πούμε που δεν μπορώ να έχω πρόσβαση στο τι γίνεται τριγύρω μου, το τι γίνεται στην ίδια μου τη χώρα ας πούμε. Ένα άγχος, μια αγωνία, άσχημο, βαρύ συναίσθημα.

-Ναι, η ελευθερία λόγου συνδέεται άμεσα με τα μέσα ενημέρωσης και είναι ξεκάθαρα δημοκρατικό αγαθό... το να έχεις πρόσβαση σε πολλές πληροφορίες ακόμα και αν αυτές οι πληροφορίες είναι τι να σου πω.. άχρηστες. Είναι δικαίωμά σου και είναι καλό να υπάρχουν.

-Οκ, τώρα θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο για κοινωνικές δραστηριότητες αν είχες δηλαδή ποτέ κάποιου είδους τρόπο συμμετοχής στα κοινά. Είτε πιο στενά μιλώντας σε κλασικές μορφές οργάνωσης, να είσαι μέλος ενός κόμματος ή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις που για πολλούς ανθρώπους είναι ένα μέσο έκφρασης και προστασίας των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Ταυτόχρονα υπάρχουν και νέες μορφές από περιβαλλοντικά, φεμινιστικά κινήματα. Εσύ είχες ποτέ κάποιου είδους ενδιαφέρον, συμμετείχες σε τέτοια πράγματα;

-Όσον αφορά το πολιτικό κομμάτι εντάξει, τον πρώτο χρόνο έκανα παρέα με ΔΑΠίτες όταν πήγα στη σχολή... (γέλια) γιατί σε προσεγγίζουν πρώτοι. Ε εντάξει ωστόσο μετά είδα ότι δεν μου ταιριάζει αυτή η κουλτούρα και ο τρόπος αντιμετώπισης των κοινών, δηλαδή θέλω μια δραστηριοποίηση και όταν υπάρχουν προβλήματα, άμεση, η οποία να προέρχεται από δική μου πεποίθηση και απόψεις κλπ, οι οποίες δεν ταίριαζαν με τη συγκεκριμένη. Οπότε εντάξει, αποκόπηκα από αυτό. Γενικά όχι δεν έχω εμπλακεί με συνδικαλισμό κλπ. Ό,τι κινήματα γιατί στη σχολή μου ήταν μικρή, οπότε είχαμε κάνει ένα ανεξάρτητο κίνημα το οποίο είχε ξεκάθαρα ας πούμε ... ήταν σαν κίνημα ας πούμε της σχολής απλώς ήταν πιο δημοκρατικό. Σε φάση είχαμε ποικιλομορφία απόψεων και κατεβάζαμε κάποιες θέσεις κοινές όλων. Και το καλό ήταν ότι είχε διάφορους χώρους μέσα από πολύ αριστερά μέχρι πιο δεξιά οπότε λειτουργούσε ξεκάθαρα σαν μια Δημοκρατία, με πολλές εντάσεις, πολυσυλλεκτικό αλλά λειτούργησε. Για όσο ήμουν εκεί λειτούργησε αρκετά καλά.

-Εμεινες καιρό;

-Όταν ήμουν τρίτο έτος .. οπότε στο 4ο έτος τελείωσα, έναν χρόνο όμως που ήμουν ήταν αρκετά ενεργό και αρκετά καλό. Μετά συμμετέχω σε ένα περιοδικό το οποίο έχουμε φτιάξει, το οποίο είναι φιλοσοφικό και ιστορικό περιοδικό αλλά έχει έντονα μέσα φεμινιστικά κείμενα κλπ και συνδέεται άμεσα με την επιστήμη. Θεωρώ με την πολιτική επιστήμη συνδέεται με την ιστορία της επιστήμης και κοινωνιολογία, οπότε μπορείς να περάσεις και από κει κάποια μηνύματα ανάλογα με το ποιους φιλοσόφους επιλέγεις να προβάλλεις, ποιες εργασίες θες να προβάλλεις κλπ.

-Ναι, ναι. Πόσο ενεργή είσαι σε αυτό;

-Αρκετά. Κρατάω επαφή μέχρι και τώρα. Κάνουμε εκδηλώσεις, επιστημονικού τομέα μεν, αλλά μέσα από όλο αυτό περνώνται και πολιτικά μηνύματα.

-Και το κίνητρό σου για να συμμετάσχεις σε αυτό ποιο ήταν;

-Εβλεπα πράγματα που δεν μου άρεσαν και ήθελα να τα αλλάξω γιατί είμαι λίγο αντιδραστικό πνεύμα... παρόλο που δεν μου φαίνεται..

-Καλά, η αντίδραση λαμβάνει διάφορες μορφές..

-Είμαι λίγο πιο πολύ.. ε της ευθύτητας οπότε αν δεν μου αρέσει κάτι προσπαθώ να το αλλάξω εγώ. Δεν περιμένω να αλλάξει από μόνο του. Ούτε περιμένω να αλλάξουν οι άλλοι που το διοικούν. Αν θεωρώ ότι είμαι κατάλληλη εγώ για να το κάνω θα το κάνω και θα το αλλάξω. Θα προσπαθήσω να φέρω την αλλαγή με τη δική μου συμπεριφορά και ίσως και με την αλλαγή του τρόπου σκέψης. Γιατί θεωρούσα τουλάχιστον με το περιοδικό, που αφορά ένα κομμάτι που δημιουργήσαμε εξολοκλήρου από την αρχή ότι θα βοηθούσε κι άλλα παιδιά ίσως να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό το τόσο απομακρυσμένο στο μυαλό τους ιδεαλιστικό επιστημονικό περιοδικό. Ένα κίνητρο να ξεκινήσουν να ασχολούνται πιο ενεργά με αυτό που κάνουν, με αυτό που σπουδάζουν. Να καταλάβουν τον λόγο ύπαρξής του και να το αγαπήσουν.

-Έχεις συζητήσει ποτέ με κάποιον που μπορεί να τον επηρέασε το συγκεκριμένο πράγμα; Να αισθανθείς ότι ας πούμε «να το αποτέλεσμα που περίμενα μπροστά στα μάτια μου»;

-Ε ναι. Πολλά παιδιά κινητοποιήθηκαν, πολλά παιδιά μπήκαν στη διαδικασία ότι εγώ θα γράψω μια εργασία για αυτό που με ενδιαφέρει γιατί έχω κίνητρο ότι θα το εκδώσω. Γιατί έχω το κίνητρο ότι θα δημοσιευτεί και θα το βάλω στο βιογραφικό μου γιατί μπορεί στο συνέδριο το επόμενο που θα κάνουν να μιλήσω. Γιατί θα μου δοθεί το δικαίωμα να παρουσιάσω σε κόσμο. Να γίνω πιο κοινωνικά και πολιτικά ενεργός.

-Αν προσπαθήσουμε τώρα να εμπλέξουμε σε αυτά που είπες το κομμάτι του διαδικτύου έχει τύχει ποτέ, είτε το πρώτο το οποίο ανέφερες στο πλαίσιο της σχολής είτε αυτό με το περιοδικό να οργανώνεται με κάποιο τρόπο μέσω του διαδικτύου, να έχετε συνομιλίες με τα μέλη. Δηλαδή, βοηθάει;

-Ξεκάθαρα. Πάρα πολύ, κυρίως το Facebook έπαιξε ρόλο. Γιατί στην εποχή που ήμασταν Twitter κλπ δεν είχαν αναπτυχθεί τόσο πολύ. Facebook για συνομιλίες εντός της ομάδας, εντός των συντονιστών, και είτε στο πολιτικό κομμάτι είτε στο περιοδικό με κάποιο τρόπο .. ε και διαφήμιση διαφόρων κινημάτων και εκδηλώσεων μέσω Facebook, ανάρτηση κάποιων κειμένων σε blog. Το ηλεκτρονικό μας βγαίνει ηλεκτρονικά, δεν υπάρχει έντυπη μορφή... οπότε/

-Ναι, αυτή θα ήταν η ερώτησή μου, αν εκδίδεται ηλεκτρονικά. Υπάρχει όμως και έντυπη μορφή;

-Υπάρχει αλλά τα σημεία πρόσβασης είναι πολύ περιορισμένα, οπότε κυρίως διαφημίζεται μέσω ηλεκτρονικής μορφής.

-Έχεις εικόνα για τις αναγνώσεις και από πού γίνονται περισσότερο;

-Ναι, ηλεκτρονικά, ξεκάθαρα. Δεν συγκρίνεται το ποσοστό. Πιστεύω ότι αν ήταν πιο πολλές οι έντυπες ίσως να είχαμε μπει κι εμείς στη διαδικασία του να αυξήσουμε τα σημεία προσβασιμότητας για τους ανθρώπους. Αλλά όχι είναι κυρίως ηλεκτρονικά. Και ίσως επειδή απευθύνεται σε ένα πιο περιορισμένο κοινό, ίσως ακαδημαϊκό και κατά τα άλλα φοιτητές οι οποίοι δεν διαθέτουν το αντίστοιχο budget να δώσουν για να αγοράσουν μια έντυπη μορφή ενός περιοδικού που βγαίνει κάθε 6 μήνες. Οπότε σκέψου ότι θα είναι 100 σελίδες, έχει ένα design το οποίο είναι αρκετά δαπανηρό, εικόνες, έχει έγχρωμη εκτύπωση, είναι αρκετά δαπανηρό για έναν φοιτητή. Ενώ άμεσα έχει όλη την πληροφορία αν θέλει μπορεί να την κατεβάσει δωρεάν και να την τυπώσει ο ίδιος, οπότε αυτό είναι από τα θετικά.

-Οπότε και όσοι εργάζονται για τον συγκεκριμένο σκοπό, οι περισσότεροι το κάνουν χωρίς να αμείβονται;

-Είναι μέσα στα πλαίσια εθελοντισμού, ωστόσο προβάλλονται στη σελίδα το όνομά τους, η δουλειά τους, τα credits κλπ. Επίσης ό,τι χρειάστηκε να πληρωθεί, έγινε μέσω διαφόρων εκδηλώσεων οι οποίες διαφημίστηκαν πάλι μέσω του διαδικτύου για να φέρουμε κάποια έσοδα στο ταμείο του περιοδικού για να μπορέσει να κινηθεί, και τα συνέδρια κλπ.

-Η σχέση σου με τα μέλη μέσα σε αυτήν την ομάδα πώς είναι.. δηλαδή νιώθεις ότι έχετε έναν κοινό σκοπό;

-Όχι, γιατί ποτέ δεν το βλέπω τόσο καθολικά και ολιστικά.. ότι ω πάμε όλοι μαζί για έναν σκοπό κλπ. Ο καθένας έχει τη δική του άποψη. Υπάρχουν φυσικά 5 κοινές αρχές στις οποίες όλοι βασιζόμαστε και είναι οι βασικές αρχές του πώς θέλουμε να δομηθεί και να συγκροτηθεί αυτό που κάνουμε και να μη χτίζει κάποιον χαρακτήρα ο οποίος θα μας χρωματίσει, θα αποκτήσει κάποια πολιτική διάσταση.. Μπορεί να κάνουμε κάτι που αφορά ιδεαλισμό μπορεί να κάνουμε Κουν, μπορεί να κάνουμε Στάλιν, ξέρεις να αναφερθούν στο περιοδικό διάφορες πτυχές.

-Οπότε εν τέλει αυτό το οποίο εκτιμάς είναι αυτή η ελευθερία που υπάρχει στο να μπορέσει να εκφραστεί ο καθένας...

-Ναι και ο σεβασμός μεταξύ των μελών, που μπορεί να προερχόμαστε όλοι από διαφορετική πολιτική ιδεολογία, τρόπο αντίληψης της επιστήμης και του ίδιου του κλάδου. Το ότι σεβόμαστε αυτό που εξαρχής θελήσαμε να φτιάξουμε, γιατί μέχρι τώρα τα έχουμε καταφέρει.

-Πολύ ωραία.. σε σχέση... όπως σε είχα ρωτήσει και πριν για την ενημέρωση και όλα αυτά, πάλι στο κομμάτι του διαδικτύου, πέρα από εφημερίδες και κανάλια που μπορεί να ακολουθείς, υπάρχουν αντίστοιχες σελίδες ειδικού ενδιαφέροντος που μπορεί να έχεις υπόψη σου τις οποίες ακολουθείς για να βλέπεις το περιεχόμενό τους; Δηλαδή να σου δώσω ένα απλό παράδειγμα, έχω μια γνωστή η οποία είναι τρομερά φιλόζωη, δυστυχώς δεν προλαβαίνει στη ζωή της να γραφτεί σε έναν σύλλογο και να πηγαίνει εκεί ωστόσο έχει αναλάβει ένα κομμάτι δουλειάς στο Facebook, στο οποίο προωθεί φωτογραφίες, αποτελεί ας πούμε έναν κόμβο ανάμεσα σε αυτούς που έχουν χάσει τον

σκύλο και πού βρέθηκαν και όλα αυτά. Υπάρχει κάποιου τέτοιου είδους... κάτι με το οποίο..

-Ναι και αυτό που ανέφερες, το κάνω. Πιο παλιά το έκανα πιο συχνά γιατί είχα το χρόνο και να μπω στη διαδικασία και να το ψάξω/

-Στο κομμάτι της φιλοζωίας;

-Ναι στο κομμάτι της φιλοζωίας, εμ... ωστόσο πέρα από το φιλοζωικό κομμάτι μόνο μετά το ακαδημαϊκό, ίσως να δω τι γίνεται στον κλάδο μου μέσω Twitter, επειδή το account μου είναι πιο ακαδημαϊκό κυρίως οπότε ότι post ποστάρω είναι από εκείνο το κομμάτι, και θέλω να ενημερώνομαι γύρω από το τι γίνεται στην επιστήμη μου, για νέες θέσεις εργασίας που ανακοινώνονται για διδακτορικά, έρευνα, ευρήματα..

-Πρωθείς τέτοιου είδους υλικό;

-Ναι αν είναι στον κλάδο μου, επειδή ξέρω ότι όλες μου οι συνδέσεις και επαφές ασχολούνται με κάτι αντίστοιχο θα το προωθήσω. Επίσης έχω και το LinkedIn .. που είναι επαγγελματικό και σε αυτό μπαίνω αρκετά για να κρατάω τη διασύνδεση και ποστάρω τέτοιου είδους ας πούμε ερευνητικό υλικό.

-Τα έχεις σε μια ισορροπία πάνω κάτω θα έλεγες ή είναι στην πρωτοκαθεδρία η ερευνητική και ακαδημαϊκή σου δουλειά και μετά όλα τα υπόλοιπα, δηλαδή ενδιαφέροντα πιο ειδικά;

-Δυστυχώς τον τελευταίο χρόνο έχει προτεραιότητα το ακαδημαϊκό, γιατί και στη δουλειά που είμαι αναγκαστικά θα πρέπει να εκτεθώ σε ένα αντίστοιχο περιβάλλον και σε μια αντίστοιχου είδους ενημέρωση . Ωστόσο η πολιτική επικαιρότητα μπαίνει στο προσκήνιο μόνο όταν γίνεται κάτι πολύ έντονο μια πολύ έντονη πολιτική αλλαγή. Αυτό... δηλαδή όσο ήμουν στη Μεγάλη Βρετανία, με το brexit ας πούμε, όλα τα polls κλπ υπήρξε μια έντονη ενημέρωση οπότε λίγο το ακαδημαϊκό κομμάτι βγήκε και άρχισα να τουιτάρω για πιο πολιτικά θέματα, τα οποία θεωρώ ότι συνδέονται και άμεσα με τον κλάδο μου.

-Τόσο εκεί με το brexit, όσο και σε εμάς ήδη από το 2010 ξεκινώντας από τους αγανακτισμένους μέχρι πολλές άλλες πορείες που έχουν γίνει, νομίζω πώς χαρακτηρίζουν την τελευταία εποχή γενικότερα και πανευρωπαϊκά, έχει τύχει να συμμετάσχεις σε κάτι τέτοιο; Δηλαδή, σε μια πορεία, μια απεργία, κάτι τέτοιο;

-Γενικά δεν είμαι πολύ αυτής της μορφής εκδήλωσης, της διαμαρτυρίας. Σέβομαι το γεγονός του ότι μπορεί όντως αυτοί οι αγανακτισμένοι να ήταν αγανακτισμένοι και να έχουν επέλθει πολλές αλλαγές στη ζωή τους, τις οποίες δεν ήταν έτοιμοι να δεχτούν. Εμ λαμβάνω θέση πολιτική ας πούμε υπέρ ή όχι του δημοψηφίσματος ανοιχτά μέσα στα πολιτικά... και μέσα στα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης ...

-Και σε συζήτηση με φίλους ας πούμε...;

-Ναι δεν έχω θέμα.. Αλλά θεωρώ ότι δεν με εκφράζει αυτός ο τρόπος εκδήλωσης. Δηλαδή αν δεν σου αρέσει κάτι με το να βγεις στην πορεία δεν πρόκειται να βρεις κάτι. Σίγουρα δείχνεις ότι είσαι αντίθετος με την πολιτική που πάνε να περάσουν, ωστόσο όλο αυτό συνδέεται από πίσω και με ένα συνδικαλιστικό background το οποίο δεν μου αρέσει. Αν κάτι δεν μου ταιριάζει θα προσπαθήσω να το αλλάξω μέσω των δικαιωμάτων που μου δίνει η Δημοκρατία, μέσω της ψήφου μου, μέσω του τρόπου και στάσης ζωής μου, τις επιλογές των αγορών μου, το που θα ψάξω να βρω δουλειά, την αγορά εργασίας μου κλπ.

-Οπότε μπαίνουμε σιγά σιγά και σε αυτό που θα σε ρωτούσα αμέσως μετά.. ψηφίζεις; πάντα ψηφίζεις; το θεωρείς σημαντικό;

-Ναι. Δεν θεωρώ τόσο σημαντικές τις δημοτικές εκλογές . αλλά πάντα πήγαινα να ψηφίσω γιατί είναι πολύ κοντά το τμήμα μου όπου ψηφίζω οπότε δεν έχω θέμα. Αλλά το θεωρώ αρκετά σημαντικό εφόσον είναι... δεν είναι μόνο ένα προνόμιο είναι και υποχρέωσή μου. Γιατί μετά θεωρώ ότι αν δεν ψηφίσω δεν έχω και δικαίωμα να εκφέρω άποψη για το τι γίνεται ... να κριτικάρω κάτι από τη στιγμή που αποφάσισα ότι εγώ θα είμαι απύσχα από την υποχρέωσή μου/

-Αν δεν έχεις συνεισφέρει ας πούμε στο αποτέλεσμα..

-Ναι, ακριβώς.

-Ευρωπαϊκές εκλογές;

-Όχι.. ποτέ.

-Γιατί;

-Γιατί θεωρώ ότι από τη στιγμή που μπαίνουμε στο Ευρωκοινοβούλιο τα πράγματα αλλάζουν και μπαίνουν σε ένα επίπεδο που κανένα κόμμα δεν τηρεί τις δικές του προδιαγραφές και τη δική του ιδεολογία. Γιατί η ιδεολογία έτσι όπως έχει δομηθεί στην Ελλάδα, στο εξωτερικό δεν θεωρείται πολιτική ιδεολογία. Όλη αυτή η προπαγανδιστική και η ακροαριστερά , η δεξιά κλπ δεν πρόκειται να έχει κάποιο αντίκρισμα στην Ευρωβουλή. Δηλαδή η φωνή μας θεωρώ ότι είναι πολύ μικρή και ταπεινή. Δεν έχει τύχει μέχρι τώρα να ψηφίσω.

-Μ.. το είχες σκεφτεί και ήταν μια απόφαση/

-Το είχα σκεφτεί.. ήταν μια απόφαση που είχα πάρει συνειδητά γιατί δεν ήξερα τι να ψηφίσω. Γιατί ήξερα ότι ό,τι και να ψηφίσω στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν θα είχε κάποιο αντίκρισμα το οποίο εγώ θα ήθελα, το οποίο εγώ θα προσδοκούσα. Και αν είχα ψηφίσει κάτι μετά θα απογοητευόμουν γιατί θα έβλεπα ότι αυτό δεν θα γινόταν. Οπότε προσπάθησα.. λέω καλύτερα να πάω να ρίξω λευκό που δεν έχει το νόημα να μπω στον κόπο να το ρίξω, οπότε κράτησα μια στάση αποχής. Ωστόσο δεν μπορώ να κριτικάρω το τι γίνεται σε αυτό το πλαίσιο. Γιατί ξέρω συνειδητά, έχω αποφασίσει ότι δεν υπήρχε κάποια άλλη εναλλακτική.

-Αυτό το συνδέεις με το ότι έχουμε μικρό πληθυσμό σε σχέση με άλλα κράτη και στέλνουμε λίγους ή είναι ξεκάθαρα το ιδεολογικό που λες ότι είναι λίγο προβληματικά τα πράγματα εδώ, και στο ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπαίνουν σε πολιτικές οικογένειες και δεν είναι πια ένα απλό κόμμα.. Τι από αυτά σε απασχολεί περισσότερο;

-Ίσως το γεγονός του ότι από όταν συγκροτήθηκε η πολιτική ζωή στην Ελλάδα, όταν αυτονομηθήκαμε ως κράτος από την Οθωμανική αυτοκρατορία (γέλιο) ξεκίνησε να υφίσταται η πολιτική με λάθος τρόπο. Οπότε η όλη κουλτούρα της πολιτικής ζωής απέχει πολύ σε σχέση με το τι υπάρχει στο Ευρωκοινοβούλιο. Οπότε ακόμα και στην προσπάθειά τους να ενταχθούν σε κάποια πολιτική οικογένεια, ιδεολογία και να ταυτιστούν με αντίστοιχα κόμματα του Ευρωκοινοβουλίου το θεωρώ εντελώς αποτυχημένο γιατί δεν πρόκειται να βρουν στήριξη. Γιατί απέχουν μίλια μακριά όσον αφορά στην κουλτούρα, στον τρόπο αντιμετώπισης των ζητημάτων και στον τρόπο που μπορούν να στηρίξουν τη θέση τους. Εγώ δεν θεωρώ ότι είμαστε λίγοι, θεωρώ ότι δεν είμαστε έτοιμοι για να σταθούμε σοβαρά εφόσον δεν μπορούμε καν να σταθούμε σοβαρά στη χώρα, στην πολιτική ζωή της χώρας. Για να μπορούμε να στηρίξουμε αυτές τις θέσεις που υπάρχουν στη χώρα στο Ευρωκοινοβούλιο . Ωστόσο θεωρώ ότι είναι χρήσιμο το ότι υπάρχουν εκεί.

-Γενικώς αναφερθήκαμε σε διάφορες μορφές κοινωνικής δραστηριότητας για πορείες, για τρόπους διαμαρτυρίας, τώρα μιλάμε για την ψήφο.. γενικώς από όλα αυτά τα πράγματα, αν και πιστεύω πως απάντησες εν μέρει , ποιος είναι ο πιο σημαντικός/σοβαρός τρόπος με τον οποίο μπορείς εν τέλει να επηρεάσεις ως ένα πρόσωπο μεν, λαμβάνοντας υπόψη ότι είσαι μια μονάδα, αλλά να σπρώξεις λίγο τα κοινωνικά πράγματα προς την κατεύθυνση που επιθυμείς;

-Ψήφος. Έπειτα μέσω της δουλειάς σου και των ενδιαφερόντων σου, της ψυχαγωγίας σου. Πώς επιλέγεις να ψυχαγωγηθείς, τι δουλειά παράγεις και πού παρέχεις στη δουλειά σου; Όταν ασχολείσαι με πιο θεωρητικές επιστήμες παίζει μεγάλο ρόλο. Επίσης και στα πιο τεχνοκρατούμενα ας πούμε, πιο θετικές επιστήμες, το σε ποια εταιρία θα προωθήσεις το φάρμακο που θα φτιάξεις και με τι κόστος θα δοθεί αυτό στην κοινωνία παίζει έναν ρόλο . Οπότε είναι η πολιτική συνείδηση του καθενός η οποία τον επηρεάζει σε κάθε τρόπο ζωής, από πού θα ψωνίσει, τι θα φάει, που θα επιλέξει να κινηθεί για διασκέδαση, πώς συγκροτεί την ίδια του τη σκέψη, το lifestyle του.

-Δηλαδή ο προσωπικός τρόπος με τον οποίο διάγω εν τέλει τον βίο μου.

-Ακριβώς.

-Οκ, θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο και για τη σχέση με το κράτος.. υπό ποια έννοια.. Θέλω να σε ρωτήσω ποιες είναι οι 3 πιο βασικές υπηρεσίες που κι ας μην υπήρχε τίποτα άλλο αλλά αυτά τα 3 πράγματα θα έπρεπε οπωσδήποτε να υπάρχουν. Ποια είναι τα 3 πράγματα που είναι πιο σημαντικά για εσένα... ας πούμε παιδεία... ή ασφάλεια κοκ.

-Ωραία. Παιδεία. Ασφάλεια. Μετράει η υγεία;

-Ναι φυσικά.

-Και η υγεία.

-Ωραία, σήμερα από το πόσο τα παρέχει αυτά το ελληνικό κράτος πόσο ευχαριστημένη είσαι; Πες μου για το καθένα.

-Λοιπόν, ασφάλεια. Τώρα στην ασφάλεια εντάσσεται και ο στρατός;

-Ό,τι εντάσσεις εσύ βασικά. Εντάσσεις το εσωτερικό ή το εξωτερικό;

-Τα πάντα, θεωρώ ότι όλα έχουν τον δικό τους ρόλο. Σίγουρα έχουν γίνει περικοπές λόγω οικονομικής κρίσης κλπ αλλά θεωρώ ότι εξαρτάται πάλι από την υπηρεσία αυτή που κάνει τη δουλειά και το αντίστοιχο ας πούμε λειτουργήμα του πόσο καλά θα το χειριστεί. Υγεία πάλι, εντάζει εδώ έχουμε μεγάλο πρόβλημα γιατί είναι άμεσα συνδεδεμένο πέρα κι από ιδανικά και τρόπο νομικό και με άμεσα υλικά στα οποία υπάρχει μεγάλη έλλειψη, λόγω οικονομικής κρίσης και πάλι..

-Ναι, ναι..

-Οπότε υπάρχει μια στενότητα στις παροχές, υπάρχει ένα τεράστιο θέμα του ότι δεν ανοίγονται οι λειτουργοί και σε προβλήματα όπως η εργοθεραπεία, φυσιοθεραπεία, λογοθεραπεία και σε άτομα που χρειάζονται μια ειδική ας πούμε προσβασιμότητα σε αυτά τα θέματα υπάρχει μεγάλη κρίση.. Εμ τι άλλο; Παιδεία, η παιδεία ίσως να έχει κλονιστεί αρκετά, αλλά ίσως να είναι και το μόνο αγαθό που μπορούμε να έχουμε πρόσβαση αν το θέλουμε πραγματικά. Υπάρχουν βιβλιοθήκες, υπάρχουν βιβλία, υπάρχει το πανεπιστήμιο που προς το παρόν είναι ανοιχτό. Λειτουργεί με πολύ περιεργούς τρόπους, δεν είναι ιδανική η παιδεία στην Ελλάδα, το ξέρουμε. Αλλά εκτιμώ το γεγονός του ότι δεν έχει βιομηχανοποιηθεί η παιδεία σε σχέση του πώς έχει γίνει στο εξωτερικό. Στην Αγγλία η παιδεία είναι business, είναι μια βιομηχανία, βγάζει στρατιώτες. Στην Ελλάδα δεν βγάζει στρατιώτες και ίσως να είναι αυτό που κάνει όμως τους Έλληνες όταν βγουν να ξεχωρίσουν έξω, έχουν μια κριτική ικανότητα, του ότι έχουν αναπτύξει και άλλα skills πέρα του πολύ στενού μυαλού, του αντικειμένου που κάνουν. Οπότε θεωρώ ότι η παιδεία ίσως να είναι το μόνο κομμάτι που μπορεί να διασωθεί αν πραγματικά το θέλουμε. Φυσικά εξαρτάται και από πολύ μικρή ηλικία πώς δομείται... δομικά.. δηλαδή αν έχουν τα παιδάκια στο δημοτικό τα βιβλία κλπ. Δηλαδή υπάρχει μια κρίση εκεί σίγουρα. Επίσης εδώ μπαίνει και το πολιτικό τώρα με τα παιδιά των μεταναστών που θέλουν να μπουν στα σχολεία κλπ, πώς θα το χειριστεί η κυβέρνηση που πιστεύω ότι δεν το χειρίζεται σωστά, διότι υπάρχει μια κοινωνία σε κρίση, δεν είναι μόνο οικονομική κρίση, είναι κοινωνική κρίση, είναι κρίση αξιών. Ο κόσμος φοβάται, φοβάται το άγνωστο και πάντα θα το φοβόμαστε καλώς ή κακώς σε όλες τις μορφές του . Και όταν κανείς δεν μπορείς να τους διασφαλίσεις και να τους εξηγήσεις ότι για ποιο λόγο είναι αυτά τα παιδιά και για ποιο λόγο θέλουν να ενταχθούν και πόσο καλό θα τους κάνει να ενταχθούν, φοβούνται και υπάρχουν αυτά τα ρατσιστικά ας πούμε.. ξεσπάσματα κλπ. Αυτό. Το κράτος εν τέλει .. (γελάει) τα έχει κάνει χάλια. Ε θεωρώ ότι η μεγαλύτερη κρίση αυτή τη στιγμή περνάει η υγεία, ειδικά με τα καινούρια μέτρα που περάσανε, μετά η παιδεία, αλλά για

την παιδεία υπάρχει λύση και αυτή η λύση έρχεται μέσω του διαδικτύου, υπάρχει πρόσβαση, υπάρχουν εκδηλώσεις που μπορούν να διαφημιστούν μέσω του διαδικτύου, βιβλιοθήκες, είναι κάτι που δεν περιορίζεται τόσο από οικονομικά μέτρα. Εμ.. και μετά η ασφάλεια, η ασφάλεια είναι νομίζω κάτι που αν μη τι άλλο προσπαθεί να διασφαλιστεί λόγω και της θέσης που είναι το κράτος λόγω στρατού κλπ και μετά η ασφάλεια που εντάξει, πάντα ήταν πάνω κάτω ίδια. Δεν έχω δει μεγάλες αλλαγές.

-Μχ.. Βγάζοντάς το από το στενό πλαίσιο των τελευταίων 5-6 ετών, της κρίσης, μιλώντας δηλαδή για μια πορεία του πού πάνε τα πράγματα, πώς θα θέλαμε να πάνε, πώς θα ήθελες εσύ συγκεκριμένα να πάνε , ε... θα έλεγες ότι θα ήταν πιο αποτελεσματικό αυτά τα θέματα, μπορούμε να αναφερθούμε και στα 3 ξεχωριστά ή να τα δεις ως ένα σύνολο πραγμάτων, να αποφασίζονται σε ποιο επίπεδο; Νομίζεις ότι θα ήταν καλύτερο να αποφασίζεται ας πούμε το ζήτημα της παιδείας λίγο πιο τοπικά, για παράδειγμα ο Δήμος ή η περιφέρεια να αποφασίζει πώς θα λειτουργήσουν τα σχολεία, εθνικά ή πανευρωπαϊκά, να έχουμε έναν βασικό στόχο όπου πηγαίνουμε ως μια ένωση κρατών;

-Ιδανικά θα θέλαμε αυτό το πανευρωπαϊκό.

-Και στα τρία πράγμα στα οποία αναφερθήκαμε;

-Νομίζω ότι η ασφάλεια, όσον αφορά επίπεδο στρατού, ναι. Την αστυνόμευση των κρατών, την αστυνόμευση μέσα στο κράτος ίσως όχι γιατί υπάρχουν κι άλλα πολιτισμικά πράγματα που επηρεάζουν. Υγεία ναι. Παιδεία ναι.. Μμμμ ναι..

-Νομίζω πώς από τα 3 είναι κι αυτό που έχει προχωρήσει σε μεγαλύτερο βαθμό..

-Ωστόσο, θεωρώ ότι είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί στο 100% γιατί τα βαλκάνια θα παραμείνουν για πάντα βαλκάνια (τόνος απογοήτευσης), υπάρχει η κουλτούρα, η νοοτροπία του πώς έχουν εξελιχθεί...

-Υπάρχει ένας πεσιμισμός..

-Ναι! Υπάρχει. Δεν συγκρίνεται η νοοτροπία στη Σκανδιναβία ακόμα και του τρόπου ζωής μέσα από το πώς κινούμαστε. Χωρίς να σημαίνει ότι αυτό είναι κάτι κακό για εμάς ή κάτι καλό για αυτούς. Υπάρχει μια διαφορά νοοτροπιών, είμαστε καλώς ή κακώς ανατολίτες (γελάει), όσο κι αν θέλουμε να αποδιώξουμε αυτήν την ταυτότητα από πάνω μας και να πούμε είμαστε οι αρχαίοι Έλληνες που υπήρξαν πριν κάμποσα χρόνια. Αυτό δεν ισχύει πλέον... Οπότε θα έλεγα ότι πράγματα όπως η παιδεία σε κάποια κομμάτια πρέπει να ρυθμίζεται τοπικά σύμφωνα με τις ανάγκες

-Των τοπικών κοινωνιών;

-Των τοπικών κοινωνιών, γιατί κάθε τοπική κοινωνία έχει διάφορες ιδιαιτερότητες. Ας πούμε, ας σκεφτούμε την περίπτωση της Θράκης κλπ. Είναι καλό να υπάρχουν κάποια γενικά πλαίσια πώς κινούμαστε σε επιστημονικό επίπεδο, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά δευτεροβάθμια και πρωτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να είναι λίγο πιο κοντά στους πολίτες και στις ιδιαιτερότητες που έχει κάθε τοπική ας πούμε...

-Ναι.. Γενικότερα, μιας και μιλάμε για τη συμμετοχή μας στη ΕΕ εν προκειμένω, τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα από το Β παγκόσμιο πόλεμο, αλλά όλο και εντείνεται η συγκεκριμένη τάση προχωράμε προς όλο και περισσότερους και όλο και μεγαλύτερους συνασπισμούς. Είτε πάρουμε για παράδειγμα τον ΟΗΕ, είτε πάρουμε το ΝΑΤΟ. Δεν θα ήθελα να το δεις τόσο πολιτικά, δηλαδή το αν συμφωνείς με κάποια συγκεκριμένα.. δεν γίνεται να συμφωνούμε με όλα ούτως ή άλλως εκ των πραγμάτων. Ασχέτως λοιπόν αν συμφωνείς με την ποιότητα ή με τους στόχους που έχουν τα παραδείγματα που αναφέρουμε, πώς κρίνεις τη συμμετοχή της χώρας σε τέτοιου είδους οργανισμούς; Δηλαδή καλύτερα μόνοι μας σε κάποια πράγματα, καλύτερα μαζί με άλλους;

-Θεωρώ ότι είναι χρήσιμο, η συμμετοχή μας, αλλά αυτή η συμμετοχή σε κάτι τόσο μεγάλο, τόσο κοινό, μεταξύ χωρών που έχουν τόσο μεγάλο χάσμα... είναι δύσκολο. Και αυτό που συμβαίνει τώρα παραδείγματος χάριν στην ΕΕ που αρχίζει και σπάει, δεν είναι μόνο λόγω της οικονομικής κρίσης. Υπάρχει και μια ιδεολογική κρίση που είναι πολύ δύσκολο να κρατήσεις κάτι ενωμένο με κοινές αξίες, κοινά ιδανικά, κοινά ιδεώδη, και να πεις ότι λειτουργούμε. Έτσι; Έχει ξεκάθαρα πλέονόσον αφορά οικονομικό τομέα, οικονομική ανάπτυξη, πολιτική ανάπτυξη, εκπαίδευση, παιδεία, υγεία. Μπορεί να παρέχει πολύ καλά αγαθά αλλά δεν είναι ρεαλιστικό. Υπάρχουν πολλά εμπόδια και στον τρόπο που έχει επεκταθεί, στο τόσο μεγάλο εύρος... ίσως κάπου εκεί να αρχίζει να χάνεται το παιχνίδι και να... Ίσως μια συμμαχία λιγότερο... αν κάνεις μία.. αν πεις ότι θες να είσαι μέλος πρέπει να κάνεις πολλές υποχωρήσεις και να είσαι έτοιμος ότι θα μπει σε όλο το κομμάτι, νομισματικό, εκπαιδευτικό, υγείας κλπ. Η Αγγλία που κατάφερε να φύγει, γιατί είχε νομισματική ανεξαρτησία. Αν δεν είχε δεν θα έφευγε. Οπότε θεωρώ καλό ότι αν ήθελε η ΕΕ να ενωθεί, να είχε πει εξ αρχής ότι όλοι πρέπει να έχουμε κοινό νόμισμα, κοινά συμφέροντα, κοινή πολιτική, αγροτική, βιομηχανική, η τάδε χώρα θα παράγει αυτό και ότι όλοι ας πούμε, δεν θα υπάρχουν διαφορετικές κοινωνικές πολιτικές στις χώρες. Εφόσον θέλω ανάπτυξη και εφόσον είμαι μέλος μιας κοινότητας μεγάλης αν εγώ παράγω πολύ παραπάνω πρέπει να μοιράζω και στους πολίτες που δεν παράγει το άλλο κράτος, για να μπορέσω να φέρω μια ισορροπία. Και να εξισορροπήσω αυτήν την κατάσταση διότι ο πλούσιος Βορράς και ο φτωχός Νότος έχουν φέρει στη διάσπαση που είδαμε τώρα. Αυτό.

-Εν τέλει λοιπόν που καταλήγεις; Δηλαδή κάνεις όλες αυτές τις διαπιστώσεις και/

-Θεωρώ ότι είναι καλό να υπάρχει αυτή η τάση και αυτή η ιδέα του να δημιουργήσουμε κάτι κοινό μαζί αλλά για να έχει διάρκεια στο χρόνο, για να μη δημιουργηθούν μεγάλες εντάσεις στο μέλλον, οι οποίες θα φέρουν αλλαγές στον χάρτη, πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία και να γυρίσουμε λίγο, να επικεντρωθούμε στο κοινωνικό κομμάτι και να αφήσουμε ξεκάθαρα το παραγωγικό κομμάτι. Να περάσουμε και λίγο στο κοινωνικό, στον άνθρωπο, που πια είναι η ουσία, γιατί συγκροτήθηκε εξ αρχής ας πούμε αυτές οι ενώσεις.. Τι προστατεύουν; ποια ιδεώδη και ποιες αξίες; Να επανέλθουμε λίγο εκεί. Αλλά θεωρώ ότι είναι χρήσιμο να υπάρχουν. Δε θεωρώ ότι το κάθε κράτος από μόνο του είναι ικανό για να παρέχει όλη την ασφάλεια που χρειάζονται οι πολίτες για να ζουν μέσα. Την αντίστοιχη υγεία, είναι

καλό να ξέρεις ότι έχεις κι ένα άλλο κράτος, μια άλλη ένωση να απευθυνθείς, να σε βοηθήσει, να σε στηρίξει. Αυτό.

-Συμπερασματικά οπότε, να έχουμε συναίσθηση του τόπου μας/

-Ναι.

-Αν είναι να συνδεθούμε με κάποιον άλλον πέρα από τον εαυτό μας και να δώσουμε κι ένα βάρος παραπάνω .. να το πούμε δικαιοσύνη; Στην αξία της δικαιοσύνης;

-Ναι ακριβώς.

-Ok. Το σκεπτικό με το οποίο το συζητάω όλο αυτό είναι εντελώς διαδικτυακό.. επειδή θεωρώ ότι όσο κι αν λέμε ότι μπορούμε και μόνοι μας, εν τέλει πόσο μόνοι μας είμαστε αν είμαστε ήδη διασυνδεδεμένοι σε άλλα πράγματα./

-Ισχύει.

-Στο κομμάτι της εργασίας, των συνόρων, τα οποία μπορεί να υπάρχουν εδαφικά αλλά πολύ δύσκολα υπάρχουν μέσα στις συσκευές μας. Καταλήγοντας λοιπόν, επειδή θέλω πολύ να μιλήσουμε για το κομμάτι της Δημοκρατίας. Υπάρχει μια τάση να λένε οι άνθρωποι, να μιλάμε για μια κρίση της Δημοκρατία. Λένε ότι η Δημοκρατία περνάει κρίση. Σήμερα είναι μια τέτοια εποχή, είναι λίγο στα σπάργανα μια συζήτηση που έχει ξεκινήσει.. Καταρχήν θέλω να σε ρωτήσω αν το έχεις ακούσει, και αν το έχεις ακούσει σε τι πιστεύεις ότι αναφέρεται, αν συμφωνείς ή διαφωνείς με αυτό.

-Το έχω ακούσει, αλλά πιστεύω ότι εξορισμού η Δημοκρατία σημαίνει κρίση. Δηλαδή πάντα περιμένεις ότι θα υπάρχουν πολλές απόψεις και πρέπει να έχεις τη δύναμη και την κριτική ικανότητα να τις σεβαστείς όλες να τις σκεφτείς όλες, να τις επεξεργαστείς και να καταλήξεις στο αποτέλεσμα που θέλει η πλειοψηφία. Το πλειοψηφικό αποτέλεσμα. Ανεξαρτήτως αν αυτό εμένα προσωπικά μπορεί να με προσβάλλει μπορεί να μη το δέχομαι, μπορεί να μη ταιριάζει με τις δικές μου αξίες, οφείλω να το σεβαστώ. Δεν θεωρώ ότι η Δημοκρατία περνάει κρίση με τον τρόπο που προσπαθούν να μας πλάσσουν ότι περνάει κρίση. Διότι εφόσον υπάρχει ελευθερία λόγου, εφόσον υπάρχει προσβασιμότητα σε όλα αυτά τα μέσα, δεν υπάρχει η κρίση που προσπαθούν να μας προβάλλουν. Υπάρχει κρίση αξιών. Το οποίο είναι εντελώς διαφορετικό, υπάρχει διαφθορά της δικαιοσύνης, υπάρχει διαφθορά σε όλους τους άλλους κλάδους, δεν υπάρχει κρίση της Δημοκρατίας. Εφόσον όλοι έχουν το δικαίωμα να βγουν να μιλήσουν, να πουν την άποψή τους, δεν υπάρχει θεωρώ σε αυτό το κομμάτι. Ίσως να υπάρχει... να δίνω ένα μικρό έτσι point στο ότι υπάρχει κρίση της Δημοκρατίας γιατί ο καθένας με βάση την ελευθερία του λόγου βγαίνει και διαδίδει ψευδείς ειδήσεις κλπ. Αλλά κι αυτό είναι κομμάτι της Δημοκρατίας, αν περιορίσεις την ελευθερία του λόγου δεν έχεις Δημοκρατία. Εφόσον μου δίνεται το δικαίωμα κι εμένα να βγω και να πω ότι αυτός είπε ψέματα και να παρέχω ανοιχτά τα στοιχεία του ότι γιατί αυτός είπε ψέματα δεν υπάρχει πρόβλημα. Στο δικό μου μυαλό.

-Με τι αξίες συνδέεται λοιπόν η Δημοκρατία για σένα; Δώσε μου έναν ορισμό.

-Δημοκρατία, τι σημαίνει... Δικαιοσύνη, ελευθερία του λόγου, ελευθερία έκφρασης, ανοιχτή πρόσβαση στην παιδεία, εμ... πρόσβαση σε κοινωνικά αγαθά... μη περιορισμός και στασιμότητα μέσω των κοινωνικών τάξεων, να μπορεί να υπάρχει εύκολα αναπήδηση από τη μια κοινωνική τάξη στην άλλη, μια κοινωνία που δεν έχει στερεότυπα. Αυτό.

-Ωραία, και για να καταλήξουμε και να «δέσει η σάλτσα», με την ψηφιακή τεχνολογία και το διαδίκτυο, σε σχέση με τις αξίες που ανέφερες, ο ρόλος του διαδικτύου είτε ως εργαλείου που μπορεί να βοηθάει είτε ήδη βοηθάει, ποιος είναι;

-Μέσω του διαδικτύου υπάρχει ελευθερία του λόγου, ελευθερία έκφρασης, υπάρχει πρόσβαση στην παιδεία, ανοιχτή και δωρεάν ή με πολύ χαμηλό κόστος, υπάρχει τεράστια πληροφόρηση που καμιά φορά ίσως να μην είμαστε και έτοιμοι να τη δεχτούμε που οδηγεί στην παραπληροφόρηση ή καμιά φορά την εγκυρότητα των πληροφοριών, ωστόσο θεωρώ ότι ο ρόλος του είναι κριτικός (μάλλον κρίσιμος!). Πρέπει να υπάρχει. Ε τώρα όσον αφορά, ακόμα και σαν μέσο έκφρασης διαμαρτυρίας, έντονης αντίθεσης με κάτι που συμβαίνει θεωρώ ότι βοηθάει και πρέπει να υπάρχει. Αυτό. Είμαι πολύ υπέρ.

-Κάτι ακόμα που περιμένεις να κάνει το διαδίκτυο για μια καλύτερη δημοκρατία;

-Ε, ψήφος. Ηλεκτρονική ψήφος. Θεωρώ ότι διευκολύνει πάρα πολύ κόσμο ο οποίος... τα εκλογικά του διαμερίσματα δεν είναι στη Αθήνα αλλά ζει και εργάζεται στην Αθήνα, δίνει πρόσβαση σε ΑΜΕΑ να ψηφίσουν. Οπότε είναι πολύ κριτικό να γίνει. Διότι αν εγώ είμαι στο εξωτερικό θέλω να έχω την πρόσβαση να ψηφίσω, να αποφασίσω για το τι γίνεται στη χώρα μου. Οπότε σίγουρα αυτό το κομμάτι του να μπορώ να ψηφίσω ηλεκτρονικά. Έπειτα μια οργάνωση φορολογιών, οικονομικών, που ήδη προσπαθούν να κάνουν. Αυτά. Νομίζω όσον αφορά το κομμάτι της παιδείας ήδη έχει αναπτυχθεί πολύ, ίσως να υπήρχε κι ένας ειδικός κλάδος δωρεάν πρόσβασης και για παιδιά με ειδικές ανάγκες, μαθησιακές δυσκολίες, που να παρέχει μια έξτρα στήριξη και για τα παιδιά και στους γονείς για το πώς να διαχειριστούν αυτήν την κατάσταση και μια ψυχολογική υποστήριξη. Κοινωνικοποίηση και δραστηριοποίηση σε αυτούς τους κλάδους μέσω του διαδικτύου.

-Πάρα πολύ ωραία, εγώ δεν έχω να σε ρωτήσω κάτι άλλο. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ. Η κουβέντα αυτή που κάναμε ήταν πάρα πολύ ενδιαφέρουσα και σίγουρα θα μου είναι πολύ χρήσιμη. Πιστεύεις ότι υπάρχει κάτι που δεν έχουμε καλύψει και ίσως θα ήθελες να πεις;

-Όχι.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 3

Συνεντευξιαζόμενος – 50 ετών – Τριτοβάθμια εκπαίδευση – Ελεύθερος επαγγελματίας

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Ηλικία, αν έχετε σπουδάσει κάτι, τι σπουδάσατε κλπ και το επάγγελμά σας σήμερα.

-Ωραία, δεν θες να σου πω... το όνομα μόνο;

-Όχι δεν χρειάζεται.

-Να μη τα μπερδέψεις στις συνεντεύξεις, για αυτό στο λέω.

-Όχι όχι, έτσι κι αλλιώς έχουν μοναδική αρίθμηση όλες. Οπότε..

-Ωραία, γράφουμε; ***, 29/03/1967, ε τελείωσα τη θεολογική, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Κι έχω ***, στον Υμηττό.

-Μάλιστα, οπότε είναι δικό σας..

-Ατομική επιχείρηση, ναι. Ελεύθερος επαγγελματίας.

-Πόσα χρόνια περίπου;

-Ε 8..

-Στη θεολογία που σπουδάσατε, υπήρξε ποτέ κάποιο επάγγελμα το οποίο σχετιζόταν με τον τίτλο σπουδών που πήρατε;

-Όχι, όχι.

-Ούτε ενδιαφερθήκατε ποτέ να το κυνηγήσετε;

-Έδωσα δύο φορές εξετάσεις αλλά δεν έγινε κάτι. Ήταν μέσω ΑΣΕΠ οπότε δεν έγινε κάτι.

-Το θέλατε;

-Ε στην αρχή το ήθελα, και τώρα, για λόγους επαγγελματικούς τώρα. Αλλά....

-Για θέση καθηγητή;

-Ναι θέση καθηγητή, στη θεολογική μόνο αυτό μπορείς να κάνεις, δε μπορείς να κάνεις κάτι άλλο. Δε μπορείς να δουλέψεις ούτε σε φροντιστήριο ούτε πουθενά αλλού. Οπότε μόνο εκεί. Και είναι μια θέση καθηγητή, εντάξει, ένας σταθερός μισθός αυτά....

-Το *** πώς προέκυψε;

- Αλλά παίρνουν πολύ λίγους, παίρνουν 50 άτομα, 40-50 άτομα το χρόνο και βγαίνουν 1500 άτομα. Υπάρχει δηλαδή... όταν έδωσα το 2000 εξετάσεις στον ΑΣΕΠ ήταν 5500 χιλιάδες άτομα για να πάρει 150.

-Ναι πολύ δύσκολο.

-Ε το *** προέκυψε... ήμουν στον ιδιωτικό τομέα, φαρμακαποθήκες, διάφορα, κάποια στιγμή πωλήθηκε η εταιρεία έχασα τη δουλειά, έψαχνα να βρω δουλειά δεν έβρισκα και ξεκίνησα να κάνω αυτό.

-Οπότε έχετε κάνει αρκετές δουλειές πριν από αυτό.

-Ναι, το *** ήταν και η πρώτη μου δουλειά όταν ήμουν 20 χρονών..

-Α!

-Είχα δουλέψει σε ***, και μετά το έψαχνα. Εντάξει, δούλεψα και ταξί, δούλεψα (...), δούλεψα σε χίλια δύο πράγματα, απλά καταλάβαινα ότι είναι δύσκολα, μετά από κάποια ηλικία και μετά από τα 35-40 και μετά είναι δύσκολο να βρεις δουλειά . Δεν είναι τόσο εύκολο, γιατί ο άλλος σου λέει θα πάρω έναν μικρότερο, χωρίς ένσημα, με χαμηλό εισόδημα. Οπότε ήταν δύσκολο και έψαχνα να βρω δουλειά. Δηλαδή και δουλειά να έβρισκα για δύο χρόνια θα ήταν πάλι δύσκολο. Για αυτό προσπάθησα να βρω ένα επάγγελμα, ένα μαγαζί, το οποίο ήξερα πάνω κάτω τη δουλειά. Εντάξει, είχαν περάσει χρόνια, είχα δει κι εδώ στον Υμηττό ότι δεν υπήρχε άλλο και το έκανα έτσι. Εντάξει, ήταν και το επάγγελμα που μου άρεσε.. ξέρεις το να πούλαγα ξέρω εγώ... ριχτάρια και κουρτίνες, αυτό δεν θα μου άρεσε. Ή να ήμουν σε μια λαϊκή και να φώναζα πατάτες πατάτες, αυτό δε μου άρεσε. Οπότε το βιβλιοπωλείο είναι λίγο στην προσωπικότητά μου, μου αρέσει έτσι σαν ιδέα.

-Μχ... Σήμερα είστε ευχαριστημένος από το επάγγελμα που ασκείτε;

-Ευχαριστημένος είμαι σαν αντικείμενο μου αρέσει. Ε αυτό που δε μου αρέσει, που δεν αρέσει σε όλους είναι η οικονομική κρίση. Δηλαδή δουλεύεις 10-12 ώρες και δεν βγάζεις τίποτα, μόνο τα έξοδα και είσαι ευχαριστημένος. Αλλά αυτό είναι παντού. Εντάξει σαν αντικείμενο έχει δουλειά από την άποψη ότι εκτός από τον καφέ και το φαγητό, η δεύτερη λύση είναι μετά το βιβλίο. Η γραφική ύλη, είναι αναλώσιμα. Οπότε αυτά τα πράγματα θα υπάρχουν, αυτό μόνο.

-Ωραία.

-Αλλιώς θα μου άρεσε άμα είχε και ένα κέρδος ικανοποιητικό, έναν μισθό ρε παιδί μου. Θα μου άρεσε. Θα το έκανα με περισσότερη ευχαρίστηση.

-Ναι...

-Αλλά έχει και το ηθικό κομμάτι ότι συναντάω ανθρώπους στον Υμηττό.... Το ξέρεις... Που λέμε μια καλημέρα, με διάφορα πράγματα χωρίς να είναι στο να πουλήσω κάτι. Έρχονται και μου λένε «****, καλημέρα!» Ήρθαν να πουν μια καλημέρα, αυτό μου αρέσει.

-Μια ανθρώπινη διάσταση ας πούμε..

-Μπράβο! Ναι! Και είναι αυτό ένα σημαντικό κομμάτι. Δεν είναι ότι ξέρεις τι πουλάω δίνω, πουλάω δίνω και τελειώσε. Υπάρχει ο ανθρώπινος παράγοντας. Είναι πολύ σημαντικό αυτό.

-Παίζει κανέναν ρόλο και το γεγονός ότι ίσως είμαστε και σαν γειτονιά λίγο διαφορετικοί; Αν είχατε το ίδιο μαγαζί ας πούμε στο κέντρο της Αθήνας ή σε ένα αρκετά πιο πολυσύχναστο/

-Θα ήταν ο κόσμος περαστικός ναι, δεν θα ήταν έτσι. Αλλά υπάρχουν και σε γειτονιές όμως άλλες που είναι ο κόσμος δεν ξέρω, απόμακρος. Δεν ξέρω, εντάξει είναι και ο χαρακτήρας μου θα πω μια καλημέρα και θα πω και κάτι άλλο κι ας μη πουλήσω κάτι. Θα έρθει ένας ηλικιωμένος να γράψουμε έναν φάκελο, τα στοιχεία, ή δεν βλέπει, δεν θα του πάρω λεφτά, εμένα δεν με ενδιαφέρει αυτό. Θα το κάνω, έτσι. Και υπάρχει μια άλλη σχέση. Αυτό το είδα όταν έκανα τη μετακόμιση, ήμουν σε άλλο μαγαζί πιο κάτω, έφυγα για 6 μήνες, δεν έβρισκα πουθενά, πήγα Νέα Σμύρνη και ξαναγύρισα. Και μου έκανε εντύπωση ενώ είχα τις εφημερίδες στα τζάμια και έβαζα τα πράγματα, δεν είχα γράψει πάνω το όνομά μου, απλά είχα γράψει ότι ανοίγει. Και με το που μπαίνανε μέσα και βλέπαν εμένα χαιρόντουσαν. Και αυτό με έκανε και ανατρίχιαζα ρε παιδί μου. Λέω κοίτα! Α! εσύ. Ήρθες. Αυτό δεν το περίμενα. Δηλαδή ήταν απίστευτο.

-Οπότε το έχετε ξεχωρίσει αυτό.

-Αυτό ναι ναι. Που σταματάει κόσμος απλά για να μου πει καλημέρα. Χωρίς να θέλει τίποτα άλλο.

-Ορμώμενη λοιπόν από τη δουλειά που κάνετε τώρα, ε... υπάρχει ανάγκη στη συγκεκριμένη δουλειά να χρησιμοποιήσετε με κάποιο τρόπο το διαδίκτυο, να χρησιμοποιείτε κάποια μέσα, είναι το ίδιο το επάγγελμα που σπρώχνει προς τα εκεί;

-Το διαδίκτυο το χρησιμοποιώ. Σαν επάγγελμα... καταρχήν κάνω εκτυπώσεις.. και πληροφορίες.

-Μμμ, δηλαδή;

-Δηλαδή στα βιβλία. Έτσι; Ό,τι βιβλίο χρειάζομαι, τιμή, εκδότη, το βρίσκω κατευθείαν εκεί. Από το να παίρνω τηλέφωνο τους εκδότες.. ποιος είναι, τι είναι.

-Κάποτε λειτουργούσε διαφορετικά;

-Ναι, ήταν πιο δύσκολο. Δηλαδή ερχόταν ο πελάτης, έλεγε ότι θέλει ένα βιβλίο, έπρεπε να ψάξω να βρω ποιος είναι ο εκδότης, να πάρω τηλέφωνο τον εκδότη, το έχετε δεν το έχετε, πόσο κάνει (κοροϊδευτική φωνή μονοτονίας). Ενώ τώρα μέσω ίντερνετ σου λέω υπάρχει και κάνει τόσο (σιγουριά στον τόνο της φωνής) είναι πολύ σημαντικό αυτό.

-Οπότε γίνεται πιο γρήγορα η δουλειά και πιο αποτελεσματικά.

-Μπράβο. Τα σάιτ των εταιριών μετά, έτσι; Έχουν... οι μεγαλύτερες εταιρίες, έχουν το σάιτ, με τα δικά τους προϊόντα και πηγαίνω βλέπω, έχω τον κωδικό και βλέπω και την τιμή. Τον κατάλόγό τους. Ενώ τότε θα ήταν ένας κατάλογος, θα τους έπαιρνα τηλέφωνο, έχεις αυτό; έχεις εκείνο; τι χρώματα; Τώρα δεν χρειάζεται να το κάνω αυτό, έχω τη σελίδα τους..

-Οι παραγγελίες γίνονται κι αυτές τηλεφωνικά;

-Κι αυτές γίνονται ηλεκτρονικά ή τηλεφωνικά ή με φαξ.

-Εσείς τι προτιμάτε;

-Ε φαξ κυρίως. Ε εντάξει ή τους παίρνω τηλέφωνο, υπάρχει αυτό, αυτό δεν υπάρχει. Καμιά φορά δεν είναι ενημερωμένη η αποθήκη τους.

-Οπότε το φαξ είναι πολύ απαραίτητο από ότι καταλαβαίνω.

-Μόνο για την αποστολή παραγγελιών. Αλλά για να κοιτάξω τι προϊόντα υπάρχουν, το κάνω ηλεκτρονικά. Έχουν τις τιμές, έχουν την ποσότητα, έχω και την εικόνα του προϊόντος, είναι σημαντικό αυτό. Το ένα δηλαδή είναι οι εταιρίες, με τα προϊόντα τους και το άλλο είναι τα βιβλία. Ό,τι βιβλία θέλω. Και τα άλλα είναι εντάξει, γενικές πληροφορίες για την προσωπική μου ζωή.

-Την ώρα που είστε στη δουλειά, υπάρχει περίπτωση να χρησιμοποιήσετε το διαδίκτυο, μιας και είπατε προηγουμένως ότι κάθεστε και πολλές ώρες στο μαγαζί αν δεν απασχοείτε και κάποιον άλλον ας πούμε στην επιχείρηση.

-Καλά, εγώ είμαι, ναι.

-Τυχαίνει ο υπολογιστής να χρησιμεύει ταυτόχρονα και για απαιτήσεις της δουλειάς αλλά ταυτόχρονα και για κάτι άλλο δικό σας;

-Ναι, ναι, για προσωπική δουλειά. Όσο έχω ελεύθερο χρόνο το κάνω αυτό.

-Smartphone και τέτοια πράγματα έχετε; Tablet;

-Όχι, έχω, τι είναι; Απλό κινητό.

-Συμβατικό;

-Ούτε και ξέρω ποιο είναι συμβατικό..

-Έχει κουμπιά;

-Όχι! (γέλια) Δεν είναι smartphone. (Το βγάζει και μου το δείχνει). Αυτό τι είναι, πες μου;

-Μπαίνει στο ιντερνετ;

-Μπαίνει, μπαίνει..

-Είναι smartphone.

-Εντάξει δεν το έχω συνδέσει με το ίντερνετ. Τς... Είμαι 12 ώρες στο μαγαζί. Να φεύγω και να συνεχίζω πάλι στο ίντερνετ στο σπίτι δεν το κάνω. Προσπαθώ δηλαδή...

-Για υποχρεώσεις;

-Σπίτι έχω ίντερνετ, έχω τον σταθερό υπολογιστή, αλλά σπάνια το κάνω. Δηλαδή θέλω τον υπόλοιπο χρόνο να είμαι εκτός ίντερνετ. Έχω ας πούμε στο μαγαζί και για προσωπική μου χρήση το ίντερνετ. Ό,τι θέλω. Θέλω από εκεί και πέρα μετά, όλον τον υπόλοιπο χρόνο να είμαι χωρίς ίντερνετ. Από επιλογή. Ε δεν μου αρέσει.. Κατά 99,9% .. Δηλαδή με εκνευρίζει, όχι, δε μου αρέσει να είμαι στην καφετέρια και να έχω το ίντερνετ, να πάω έξω να πάω κάπου αλλού, συνέχεια ίντερνετ. Αυτό δε μ'αρέσει. Δε μ'αρέσει. Δηλαδή βλέπω ...

-Πολύς κόσμος το κάνει. Και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό... Τι σκέφτεστε για αυτήν την εξέλιξη των πραγμάτων;

-Νομίζω ότι υπάρχει αποξένωση σε αυτό. Βλέπεις μια παρέα 4 άτομα, 6 άτομα. Ή οικογένειες ή φίλοι και δεν μιλάνε. Δεν μιλάνε. Κάθεται ο καθένας στο κινητό του και παίζει. Στο tablet, στον υπολογιστή του και παίζει. Εντάξει, είναι χρήσιμο, κάνεις ανταλλαγή μηνυμάτων, φωτογραφιών, αλλά συνέχεια; Δηλαδή από την ώρα που θα κάτσουν σε μια παρέα, τα 50 λεπτά είναι αυτό το πράγμα. Με το κινητό. Δεν μιλάνε. Δεν φλερτάρουν. Δεν κάνουν τίποτα. Είναι όλα έτσι. Ακόμα και το φλερτ. Δηλαδή αυτό έχει σταματήσει. Στην εποχή μου υπήρχε το φλερτ. Τώρα δεν νομίζω να το κάνουν. Μέσω σαιτ..

-Είναι διαμεσολαβημένο..

-Ναι, ναι φλερτάρουν μέσω ίντερνετ, με άλλα προφίλ. Πας για μια κοπέλα και σου βγαίνει ένας 50χρονος. Δηλαδή.... Έτσι δεν είναι; Εντάξει... έχει χαθεί η επαφή. Ή η οικογένεια, βλέπεις, μαμά μπαμπάς και δύο παιδιά, και οι 4 από ένα tablet, στο τραπέζι και παίζουν. Δεν έχουν την επαφή αυτή να μιλήσουν, σαν άνθρωποι. Και το.. η απόδειξη αυτού που λέω είναι ότι αν ένας άνθρωπος, ένας σύγχρονος άνθρωπος που έχει εξάρτηση από το ίντερνετ, εξάρτηση από το κινητό του, αν το χάσει το κινητό του τρελαίνεται. Είναι ότι έχει αποθηκεύσει τα δεδομένα, έχει αποθηκεύσει πάρα πολλά, αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Είναι ότι έχει εμμονή, σαν να του κόβεις το τσιγάρο. Οπότε αν χάσει το κινητό του για δύο μέρες τρελαίνεται. Γιατί δεν έχει τι να κάνει. Πολλά παιδιά λένε πώς ζούσατε χωρίς ίντερνετ; Πώς ζούσατε τόσο καιρό; Και ο γιός μου που είναι τώρα 24 χρονών, του λέω τι θα κάνεις, έχει εξάρτηση από το ίντερνετ. Τι θα κάνεις; Μου λέει δεν ξέρω τι θα έκανα. Τον βλέπεις, μπλοκάρει, δεν ξέρει τι θα κάνει. Δηλαδή σου λέει απορώ πώς ζούσατε! Δηλαδή πριν 20 χρόνια, χωρίς ίντερνετ, χωρίς αυτό. Η απόλυτη εξάρτηση.

-Ναι... Πιάνοντας το χρήσιμο κομμάτι ωστόσο... Φαίνεται ότι όλο και περισσότερο και οι ίδιες οι υπηρεσίες δημόσιες και ιδιωτικές, βάζουν προγράμματα ώστε να μπορείς είτε να κάνεις e-banking είτε να ψωνίζεις από το διαδίκτυο κλπ, και κάνεις

ουσιαστικά σχεδόν τα πάντα από εκεί μέσα. Εσάς σας είναι χρήσιμα όλα αυτά, δηλαδή έχει τύχει να πληρώσετε έναν λογαριασμό για παράδειγμα ή να κάνετε κάποιου είδους τραπεζική συναλλαγή; Το εμπιστεύεστε;

-Δεν εμπιστεύομαι τις αγορές, να αγοράσω μέσω ίντερνετ δεν το εμπιστεύομαι. Γιατί δεν ξέρω... έχω ακούσει πολλά, απάτες, να υποκλέψουν κωδικούς, δηλαδή.. δεν το κάνω. Οπότε το σταματάω εκεί. Δεν το έχω χρησιμοποιήσει. Δεν θέλω να το χρησιμοποιήσω. Δηλαδή βρίσκω αυτά που θέλω από τα καταστήματα. Το ψάχνω μέσω ίντερνετ. Έτσι; Αν το έχει το τάδε μαγαζί και που μπορώ να το βρω και πάω και το παίρνω.

-Ναι, τη συναλλαγή την κάνετε από κοντά..

-Ναι από κοντά ή θα μου το φέρουν. Αλλά να κάνω συναλλαγή έτσι, κανονικά το αποφεύγω και για λόγους απάτης, φοβάμαι μήπως είναι κάποια απάτη. Αλλά δεν με ενδιαφέρει ας πούμε να το ψάξω έτσι.

-Ναι, οκ. Στον ελεύθερο χρόνο σας λοιπόν, είτε όταν δεν έχει δουλειά που λέτε ότι χρησιμοποιείτε για προσωπικούς λόγους, για τι είδους πράγματα μπορεί να χρησιμοποιήσετε το διαδίκτυο; Για να δείτε ας πούμε τα email σας, για social media...

-Ναι, τα email και για ειδήσεις.

-Ναι. Οκ ωραία...

-Έχετε ποτέ δεχτεί κάποιου είδους ενδεχομένως κριτική, λέτε ας πούμε και για το παιδί σας, για τον τρόπο που χρησιμοποιείτε το ίντερνετ, ενδεχομένως ότι δεν το χρησιμοποιείτε κι εσείς αρκετά.. Γιατί λέτε ότι έχετε μια αποστασιοποίηση, κρατάτε και μια επιφυλακτική/

-Αν κάνει το παιδί μου κριτική σ'εμένα;

-Όχι μόνο... ένα παράδειγμα είναι αυτό επειδή σας βλέπει και ξέρει καλύτερα τη χρήση ας πούμε, να σας πει..

-Ναι, απλά γελάει.

-Κι εγώ λέω στους γονείς μου ας πούμε ότι πρέπει να μάθουν, γιατί το θεωρώ δεδομένο.. Σας έχει τύχει τέτοιου είδους σχόλιο;

-Όχι όχι. Απλά ο γιός μου γελάει. Μου λέει, άσε να το γράψω εγώ. Δηλαδή, όταν εγώ γράφω ένα γράμμα, αυτός ξέρεις, το κάνει και με τα δέκα δάχτυλα. Τακ τακ... έτσι. Αυτό μόνο. Εντάξει, ξέρει ότι υπάρχει διαφορά ηλικίας, οπότε... δεν τον απασχολεί.

-Εσείς νιώθετε την ανάγκη κάποιες φορές, να λέτε μήπως έχω μείνει πίσω ας πούμε, μήπως πρέπει να μάθω παραπάνω πράγματα;

-Έχω, εντάξει είναι λογικό να έχω μείνει πίσω. Ε κάποια πράγματα θα ήθελα να τα ξέρω, να τα ξέρω περισσότερο για τη δουλειά μου. Μόνο αυτό.

-Ναι.

-Ε στον ελεύθερο χρόνο όχι δεν θα ήθελα κάτι παραπάνω. Γιατί με καλύπτει. Δηλαδή αυτό που βρίσκω τις ειδήσεις. Αυτό με καλύπτει στον ελεύθερό μου χρόνο. Ε στη δουλειά θα ήθελα να ξέρω παραπάνω. Δηλαδή οι εκτυπώσεις, αυτά που μου λένε κάνε το ένα κάνε το άλλο.. και δεν τα ξέρω. Δηλαδή κάποια πράγματα που έρχονται οι μικρότερης ηλικίας και μου λένε.. μου μιλάνε τη γλώσσα του υπολογιστή, να κάνουμε αυτό να κάνουμε εκείνο και είναι σαν να μου μιλάνε κινέζικα (γέλια). Τους κοιτάω, μου λέει καταλάβατε; Όχι δεν κατάλαβα!

-Πιστεύετε ότι θα μπειτε κάποια στιγμή στη διαδικασία να τα αναζητήσετε αυτά τα πράγματα ή θα το αφήσετε να πάει όπως πάει;

-Μπορεί, μπορεί ναι, μπορεί όχι. Είχα προσπαθήσει πέρυσι αλλά το σταμάτησα.

-Γιατί;

-δεν ξέρω, μου φαινόταν....

-Απογοητευτήκατε;

-Ναι, μου φαινόταν πολύ κινέζικα. Δηλαδή μου έλεγε μου έλεγε, δηλαδή σταμάτα. Τα έγγραφα, τα ξέχναγα μετά. Ξέρεις ποιο είναι το θέμα.. είναι πολλές οι εφαρμογές σε αυτό, πάρα πολλές, πρέπει να κάνεις σεμινάρια πάρα πολλά και να τα κάνεις συνέχεια πρακτική εξάσκηση. Άμα τώρα μου δείξεις κάτι, μπαίνουμε εκεί, κάνουμε αυτό, κάνουμε αυτό, κάνουμε εκείνο, κάνουμε το άλλο.. το excel, έτσι, να διαμορφώσουμε ένα κείμενο, και μου λες πρέπει να φτιάξουμε αυτό αυτό αυτό. Μετά αν το αφήσω και μου έρθει κάποιος άλλος μετά από έναν μήνα, να το φτιάξουμε, μπορεί να μη το θυμάμαι. Θέλει συνέχεια. Εγώ δεν θέλω να ασχολούμαι συνέχεια, δεν θέλω να κάνω γραφιστική ούτε να ασχολούμαι συνέχεια με τον υπολογιστή. Θέλω συγκεκριμένα πράγματα για τον πελάτη. Δηλαδή όταν έρθει μια μαμά και μου πει η κόρη μου μου έφτιαξε αυτό το κείμενο, και θέλει μια διαμόρφωση κειμένου, εκεί δεν θέλω να της πω ξέρεις τι πήγαινε στην κόρη σου πίσω να το φτιάξει να μου το φέρεις. Θέλω να το φτιάξω εγώ. Να το διαμορφώσω εγώ. Ούτε αυτό δεν ξέρω. Αλλά το 80-90% των χρηστών έρχονται και το ξέρουν, οπότε έρχονται στον υπολογιστή και το φτιάχνουν. Αυτό είναι τώρα, αν είναι κάποιος το δώσει στη μαμά, στον μπαμπά, και σου πει τύπως το... και το... μόνο αυτό. Αλλά θέλει πολλή εξάσκηση, θέλει να το κάνεις συνέχεια. Αυτό, τη διαμόρφωση κειμένου. Οπότε έχω μείνει στις εκτυπώσεις.

-Οκ... σε λογαριασμούς προσωπικούς, πέρα από email, επικοινωνίας, δηλαδή, κοινωνικά δίκτυα, Twitter, Facebook, τέτοια πράγματα, χρησιμοποιείτε;

-Το Facebook μόνο, τίποτα άλλο.

-Το χρησιμοποιείτε αρκετά ή...

-Όχι, όχι. Το έχω, έχω ανοίξει Facebook για το μαγαζί, αυτό. Όποιος θέλει μου κάνει πρόταση να γίνει φίλος, και τον δέχομαι. Αυτό, δεν κάνω κάτι άλλο. Τα υπόλοιπα τα

θεωρώ λίγο χαζά δηλαδή, πίνουμε έναν καφέ, το ανεβάζουμε στο facebook για να πάρουμε like...

-Εσείς τι ανεβάζετε ας πούμε;

-Τίποτα δεν ανεβάζω. Τίποτα. Το θεωρώ χαζό. Εντάξει τα εικοσάχρονα το καταλαβαίνω. Αλλά βλέπεις τώρα άλλους, 40, 50, 60 χρονών τα.. πίνουν έναν καφέ, α! καφές στην τοποθεσία Υμηττός, και αρχίζουν τα like. Τι κούκλα είσαι, τι ωραίος καφές είναι, τι ωραίο φλιτζάνι είναι αυτό... δεν είναι χαζό; Για εμένα είναι χαζό αυτό το πράγμα. Εντάξει παίρνεις μια επιβεβαίωση....

-Ποιο ήταν το κίνητρο λοιπόν για να φτιάξετε έναν λογαριασμό; Ο οποίος δεν χρησιμοποιείται..

-Όχι μπορεί να ανεβάσω ένα μήνυμα ή μια εικόνα, κάτι, όχι κάτι προσωπικό. Να ανεβάσω μια εικόνα, ή μια πληροφορία.

-Μμμ...

-Γίνεται μια εκδήλωση στο ΦΟΥ. Έτσι; Αυτό, ανέβασέ το. Να το δούν 5-10 άνθρωποι. Ε γίνεται μια εκδήλωση εκεί. Γίνεται μια παρουσίαση βιβλίου.

-Λειτουργείτε σαν κόμβος δηλαδή μετάδοσης πληροφοριών.

-Ναι κάπως έτσι. Τώρα, άντε πήγαμε στο Παρίσι και βγάλαμε μια φωτογραφία. Αλλά τώρα, πίνουμε καφέ, και να βγάλουμε το φλιτζάνι με τον καφέ στην τοποθεσία Υμηττός, στις 4 η ώρα πίνουμε καφέ.. δεν είναι χαζό; Για μένα είναι χαζό αυτό.

-Για αυτό και δεν το κάνετε προφανώς.

-Αυτό. Ή και το άλλο, τα κοριτσάκια βγάζουν μια φωτογραφία στην παραλία, να πάρουν πόσα like, α πήραμε 30, γιατί πήραμε 30 και δεν πήραμε 100. Κι αρχίζουν τα σχόλια μετά.. ξεφεύγουμε μετά έτσι. Τι κουκλάρα είσαι, τι ωραίο κορίτσι είσαι, τι ωραίος άντρας. Διαμορφώνει έτσι μια προσωπικότητα, και στο αρνητικό μέρος, έτσι.. γιατί όταν παίρνει ένα κοριτσάκι 20 χρονών ή ένα αγοράκι 20 χρονών, βάζει μια φωτογραφία, αμα την είχε τη φωτογραφία σε πιο παλιά εποχή και τη δείχναμε σε συγγενείς, λέγανε μπράβο, μια χαρά. Όταν όμως το ανεβάζεις στο ίντερνετ αυτό, και πάει το κοριτσάκι να πάρει τα like, πάρει 50-100 like και του πιπιλίζεις το μυαλό, τι ωραία είσαι, τι εκείνο... χειραγωγείς, οδηγείς σε μια προσωπικότητα με αρνητική έκφραση. Με αρνητική μορφή, βγαίνει έξω και είναι ένα καβαλημένο καλάμι. Α κοίτα εγώ ποια είμαι. Είναι λάθος αυτό. Το ίντερνετ, έχει τα θετικά του αλλά έχει και τα αρνητικά.

-Το ίντερνετ μπορεί να χρησιμοποιηθεί θετικά ως μοχλός για το επάγγελμά σου, για αναζήτηση πληροφοριών. Αλλά και αρνητικά. Δηλαδή να γίνει πρώτον μια εξάρτηση, να είσαι 15-18 ώρες στο ίντερνετ. Να μη μπορείς να κάνεις μετά... το λέω και σε φίλους, να μη μπορείς να κάνεις τίποτα χωρίς το ίντερνετ. Δηλαδή, θες να πιεις έναν καφέ, να το googλάρουμε, να πάρουμε ένα παπούτσι να το googλάρουμε, δηλαδή τι, να

πάρεις μια πίτσα να το googλάρουμε, δηλαδή και σεξ να θες να κάνεις πάλι εκεί να το googλάρεις. Δηλαδή αυτά είναι απίστευτα! Δηλαδή τι μπορείς να κάνεις, ένας άνθρωπος τι μπορεί να κάνει χωρίς το ίντερνετ; Σου λέει τίποτα. Είναι η απίστευτη εξάρτηση.

-Σαν μια συνολική αξιολόγηση του διαδικτύου, στη μορφή που υπάρχει σήμερα, θα το αξιολογούσατε πιο πολύ θετικά για τα καλά που έχει προσφέρει, για την πρόσβαση, το κομμάτι της ενημέρωσης που είπατε προηγουμένως, ή αρνητικά, ότι εν τέλει φτάνει τα πράγματα λίγο/

-Και τα δύο. Είναι, τα τελευταία χρόνια είναι πολύ θεαματική η αύξηση στο ίντερνετ. Αλματώδης σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα.

-Ναι, είναι περισσότεροι και οι χρήστες.

-Μπράβο, οπότε είναι, έχουν φτάσει στα άκρα. Υπάρχουν και αρνητικά και θετικά. Μπορείς να κάνεις τα πάντα μέσω ίντερνετ, τα πάντα τα θετικά, να μάθεις ... πιο παλιά έπρεπε να πάρεις μια εγκυκλοπαίδεια για να μαθαίνεις. Τώρα δεν χρειάζεσαι τίποτα. Μαθαίνεις τα πάντα. Πληροφορίες απίστευτες. Αναζήτηση. Αλλά φτάνεις και στο αντίθετο άκρο. Αυτοκτονίες. Υπάρχει έλλειψη διαπροσωπικών σχέσεων, τα πάντα. Απομονώνεσαι. Μένεις σε ένα σπίτι, σε ένα δωμάτιο με τον υπολογιστή και νομίζεις ότι έχεις τα πάντα. Δεν έχεις επαφή με τον έξω κόσμο. Τα αρνητικά. Είσαι 15 ώρες στο ίντερνετ. Και δεν είναι μόνο τα παιδιά που είναι 15-18 χρονών, είναι και μεγαλύτερες ηλικίες.

-Ναι και σαν μέσο ξεκούρασης το χρησιμοποιούν πολλοί..

-Δεν είναι... μέσο ξεκούρασης είναι μια ώρα δύο, όταν είναι 15 ώρες δεν είναι μέσο ξεκούρασης. Άρα είναι και τα δύο. Υπάρχουν και θετικά και αρνητικά. Απλά πρέπει να γίνεται σωστή χρήση. Υπάρχουν άνθρωποι που το έχουν κάνει επάγγελμα, ή τους έχει βοηθήσει πολύ στο επάγγελμά τους και είναι μια χαρά. Αλλά είναι και το αντίθετο. Έχουν καταστραφεί άνθρωποι από αυτόν τον λόγο.

-Ναι... Για να πιάσουμε λίγο την ενημέρωση.. για τη οποία είπατε κι εσείς προηγουμένως, ότι το χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο.. θα ήθελα λίγο να μιλήσουμε για όλα τα μέσα. Και θα σας ρωτήσω για κάθε ένα ξεχωριστά. Να μιλήσουμε για διαδίκτυο οπωσδήποτε, για τηλεόραση και ραδιόφωνο. Αλλά πριν από αυτό να μιλήσουμε λίγο για το κομμάτι της εφημερίδας, που ήρθε πριν την τεχνολογία και είχε κάποια άλλα χαρακτηριστικά.

-Ναι.

-Εσείς διαβάζετε εφημερίδα καθόλου, τι σχέση έχετε;

-Ε, το έντυπο μέσο λες έτσι; Τώρα τα τελευταία χρόνια όχι δεν διαβάζω.

-Διαβάζατε κάποτε;

-Πιο παλιά ναι. Κυρίως τις κυριακάτικες εφημερίδες.

-Και τι σας σταμάτησε από το να τις διαβάζετε πια;

-Το... Βασικά το ίντερνετ. Ε στο ίντερνετ μπορώ να βρω ό,τι θέλω. Οπότε με καλύπτει αυτό. Δεν χρειάζεται να δω κάτι άλλο. Ούτως ή άλλως εφημερίδα, δεν διάβαζα πολιτικά, τα κομματικά έτσι αυτά. Διάβαζα μέσα στις σελίδες που είχε τα πολιτιστικά, τα αθλητικά, ε κοινωνικά θέματα. Αυτά τα βρίσκω τώρα στο ίντερνετ, οπότε το έχω σταματήσει εκεί πέρα.

-Ναι. Ραδιόφωνο;

-Ραδιόφωνο ακούω κάθε μέρα...

-Μουσική ή και κάποιου είδους εκπομπή ας πούμε συγκεκριμένη..

-Όχι, μουσική μόνο. Ή ελληνικά.. αυτό.

-Και ποτέ για ενημέρωση... ή μπορεί να τύχει ας πούμε να ακούσετε..

-Ενημέρωση όχι, αυτά που βάζουν τα δίλεπτα τρίλεπτα τις ειδήσεις, μόνο αυτό. Και σπίτι όταν είμαι, τηλεόραση τις ειδήσεις.

-Και τίποτα άλλο στην τηλεόραση;

-Εμ... τηλεόραση, ειδήσεις και κανένα χιουμοριστικό έτσι σίριαλ. Δηλαδή, κάθε χρόνο μπορεί να βγουν ένα δύο που απλά με ξεκουράζουν... αν με αφήσουν τα παιδιά να τα δω! (γέλια) είναι κι αυτό.

-Κατάληψη;

-Κατάληψη... πατάνε το nickelodeon ας πούμε και... χαμός.

-Ε... εκπομπές καθόλου; Μια εκπομπή που παρακολουθούσατε ενδεχομένως, σας άρεσε;

-Στην υγεία μας, του Παπαδόπουλου. Τα θέματα υγείας. Υγεία πάνω από όλα. Ναι, τώρα τελευταία έχει βγει στον ANTI1, ready business είναι μια ωραία εκπομπή για τις επιχειρήσεις, εεε... και μου άρεσε και ο ΣΚΑΙ όταν έβαζε ντοκιμαντέρ. Μου αρέσουν τα ντοκιμαντέρ, μου αρέσουν, και με ζώα και με τη φύση και ιστορικά και η μηχανή του χρόνου, ιστορικές αναδρομές.

-Και ειδήσεις πολύ, βραδινές να φανταστώ;

-Βραδινές, ναι. Όχι πάντα όμως, εντάξει...

-Από τα μέσα αυτά τα 4 που αναφέραμε, αν τα βάζατε σε μια αξιολογική σειρά ας πούμε από αυτό που παρακολουθείτε πολύ πιο συχνά ή για πολύ περισσότερες ώρες μέχρι και το τελευταίο, πώς θα τα βάζατε;

-Το ίντερνετ είναι περισσότερο γιατί μπορώ και επιλέγω. Ενώ στην τηλεόραση δεν μπορώ να επιλέγω, θα μου πουν αυτά που θέλουν να μου πουν. Το ίντερνετ πρώτα, η τηλεόραση μετά, και το ραδιόφωνο μετά.

-Αναζητάτε ποτέ στο ίντερνετ και όλα τα προηγούμενα πράγματα; Αν δείτε ότι μια εφημερίδα γράφει το τάδε θα μπείτε μέσω διαδικτύου ας πούμε να δείτε ή να διαβάσετε ένα άρθρο συγκεκριμένο που σας ενδιαφέρει;

-Ναι, το καλό με το ίντερνετ είναι ότι μπορείς και επιλέγεις τι θέλεις και πότε το θέλεις και τι θες να διαβάσεις, τι θες να δεις. Είτε ψυχαγωγία, είτε ενημέρωση. Ενώ στην τηλεόραση έχεις αυτό το συγκεκριμένο, και δεν μπορείς να κάνεις κάτι άλλο ή στο ράδιο.

-Ναι... σου παραδίδεται μια συγκεκριμένη ώρα, με συγκεκριμένο τρόπο.

-Ναι αυτό. Και από αυτά που είναι στην τηλεόραση μπορώ να τα δω την άλλη μέρα στο ίντερνετ. Πάλι κι αυτό γίνεται. Δηλαδή χάνω μια εκπομπή σήμερα, θα τη δω αύριο μεθαύριο, όποτε έχω χρόνο.

-Το επιχειρείτε;

-Το κάνω μερικές φορές ναι.

-Εδώ που τα λέμε, και με την κατάληψη στη τηλεόραση, να ποια είναι η λύση.

-Αλλά είναι ότι υπάρχει και συνδρομητική, είναι κάποια που είναι στο ποδόσφαιρο που είναι συνδρομητική και δεν μπορώ να τα δω. Αθλητικά κυρίως. Αλλά τα άλλα τα βλέπω στο μαγαζί. Το μεσημέρι όταν είμαι πιο χαλαρά.

-Η πολιτική ενημέρωση τι ρόλο παίζει στην καθημερινότητά σας; Δηλαδή από όλα τα πράγματα που παρακολουθείτε, που ψάχνετε, μέσα σε μια μέρα στο διαδίκτυο, το κομμάτι της πολιτικής ενημέρωσης, ακόμα κι αν είναι κοινωνικοπολιτική, δηλαδή όχι απαραίτητα αν ψηφίστηκε ο νόμος ή ποιο τρόπο ή να παρακολουθήσετε το κυβερνητικό έργο... σε ένα ποσοστό ας πούμε πού θα το βάζατε μέσα στην ημέρα σε αυτά που ψάχνετε; 10%-15%;

-Και πολύ... γιατί είναι, κυρίως είναι ψέματα, είναι θέατρο, απλά με αφήνουν αδιάφορο.

-Παντελώς;

-Τα πολιτικά, δηλαδή οι πολιτικές δηλώσεις, τααα... οι αντιπαραθέσεις ε αυτά σου προκαλούν εμετό, είναι τελείως αδιάφορα. Γιατί ξέρω ότι είναι ψέματα, κοροϊδεύουν, τα έφαγες εσύ, δεν τα έφαγα εγώ, φύγε εσύ έλα εσύ. Κοροϊδεύουν τον κόσμο.

-Αυτήν την στάση γενικώς την είχατε πάντα ή είναι μια στροφή ας πούμε η οποία έγινε..

-Το πίστευα από πάντα ότι ήταν έτσι, αλλά τα τελευταία χρόνια είναι ακόμα πιο έντονο, πολύ πιο έντονο. Σε όλους βέβαια. Ε γιατί αλλιώς είναι όταν τα οικονομικά σου, μιας χώρας και των πολιτών γίνονται χάλια, αυτή η τάση φτάνει στα ύψη. Να απαξιώνεις το πολιτικό σύστημα και τα κόμματα. Δηλαδή, ένα παράδειγμα, τόσα χρόνια ήξερα ότι ήταν το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ. υπήρχε ανταγωνισμός, ο ένας με τον άλλον. Πριν λίγα χρόνια για να κυβερνήσουν αναγκαστήκανε και γίνανε φίλοι. Σε ποιόν να το πεις τώρα, ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, κολλητοί, ο Αντώνης Σαμαράς με τον Βενιζέλο, για να κυβερνήσουν. Και ήταν όλα μέλι γάλα. Πήγαν στράφι οι ιδεολογίες, οι κοινωνικές αντιπαραθέσεις, οι κομματικές αντιπαραθέσεις, τα πάντα. Είμαστε μαζί φίλοι για να κυβερνήσουμε. Ε πώς γίνεται αυτό όταν είστε, όταν είμαστε αντίθετοι πώς θα κυβερνήσουμε 4 χρόνια; Πώς; Για να σώσουμε τον κόσμο. Δηλαδή, τόσα χρόνια δεν έπρεπε να σωθεί η Ελλάδα, τότε πώς είχατε αντιθέσεις και ο ένας με τον άλλον τσακωνόντουσαν ; Όχι το ΠΑΣΟΚ, όχι η ΝΔ, και ξαφνικά τα παραμερίζεις όλα και γινόμαστε φίλοι..

-Οπότε θα ήταν δίκαιο να πούμε πώς η κρίση αποτελείωσε και την όποια εμπιστοσύνη μπορεί να είχατε στο πολιτικό σύστημα έτσι όπως είναι;

-Ναι.

-Πριν από αυτό ασχολιόσασταν λίγο περισσότερο;

-Και πριν ήταν, απλά τώρα έγινε και οργή . Δηλαδή όλα αυτά, δεν ξέρω αν πρέπει να τα αναλύσω τώρα.. η κρίση δημιουργήθηκε από αυτό. Πρώτων από τους πολιτικούς που είναι ό,τι χειρότερο, έχει υπάρξει στην Ελλάδα. Και από τον ελληνικό λαό που τα δεχόταν αυτά. Όχι όλος ο ελληνικός λαός, ένα σημαντικό κομμάτι , το 50% που τα δεχόταν αυτά, σου έλεγε θα σε διορίσω από το παράθυρο κι εσύ το δεχόσουν. Και θα μεις κι εσύ και η αδερφή σου και ο αδερφός σου και ο πατέρας σου κι αυτά. Και το δεχόταν. Έπαιρνες μια μαϊμού σύνταξη και αντί ο διπλανός σου να το καταγγείλει, τι έκανε, α! μπήκε η Μαρία, να βάλουμε κι εμείς τον δικό μας.. Αυτό, και έγινε ένας φαύλος κύκλος με χρέη, με μίζες, με προμήθειες κι έτσι δημιουργήθηκε. Δεν είναι δυνατόν να έχουμε μια τόσο ωραία χώρα και να είμαστε στο μηδέν. Στο μείον.

-Ναι... Παρόλα αυτά, ή μάλλον ακριβώς επειδή... πιστεύετε ότι τα πράγματα είναι όπως τα περιγράφετε, το λογικό δεν είναι ένας πολίτης να παρακολουθεί όσο πιο κοντά γίνεται αυτά τα οποία συμβαίνουν παρά να τα αποφεύγει; Έτσι ώστε να μπορεί να δει πώς εξελίσσονται τα πράγματα, ποιοι τα κάνουν, πότε, με ποιόν τρόπο;

-Όχι, να παρακολουθήσει τι, το θέατρο; Τι θα αλλάξει;

-Ναι.

-Εντάξει αυτή είναι η προσωπική μου γνώμη, έτσι;

-Ναι προφανώς!

-Αν μου έλεγες τώρα τι μπορώ να κάνω, θα προτιμούσα να φύγω στο εξωτερικό. Θα μου πεις η φυγή είναι... Εγώ πιστεύω ότι ναι, αυτό θα έκανα. Αυτό θα έκανα ξέρεις

γιατί, γιατί αν ήταν μόνο οι πολιτικοί, αν ήταν μόνο οι πολιτικοί που έχουν κάνει λάθος, να τους πολεμήσεις, αλλά δεν είναι μόνο οι πολιτικοί, είναι... υπάρχει μια σαπίλα, μια αυτή... στον κόσμο.

-Μμμ.. στο κοινωνικό σώμα..

-Οπότε αυτό με απογοητεύει. Δηλαδή, είναι γύρω μας.

-Σε ένα φανταστικό σενάριο αν ήσασταν κάπου αλλού πιστεύετε ότι θα ασχολιόσασταν περισσότερο με την πολιτική.

-Όταν λες αλλού, εννοείς σε άλλη χώρα;

-Ναι σε άλλη χώρα.

-Ναι.

-Δηλαδή αν το ίδιο το σύστημα δεν σας προκαλούσε τόση πολλή απογοήτευση/

-Και ο κόσμος.

-Και σε μια διαφορετική κοινωνία, μπορεί να ενδιαφερόσασταν κι εσείς λίγο περισσότερο/

-Πολύ περισσότερο. Θα ήξερα, ότι το κόμμα αυτό, κάνει εκείνο, θα παρακολουθούσα. Εσύ είσαι πιο ικανός, ο άλλος είναι καλύτερος, θα το κοίταζα. Και αυτό και τη φορολογία, θα ήξερα ότι ξέρεις τι, από τα 10 ευρώ θα δώσω τα 3 ή τα 4 ευρώ στο κράτος γιατί βλέπω ότι θα μου φτιάξει σχολεία, έχει καλή υγεία, ε δρόμους, είναι όλα πολύ καλά. Θα το κάνω όπως και ο λαός το κάνει. Ο Σουηδικός λαός, ο Δανέζικος, το κάνουν. Όταν εδώ πέρα ξέρεις ότι αυτά θα τα φάνε οι πολιτικοί γιατί να τα δώσεις; Έτσι πάει.

-Επικεντρωμένοι στο κομμάτι της πολιτικής ενημέρωσης, και στον ρόλο που παίζει εν τέλει η πολιτική ενημέρωση, θέλω να σας περιγράψω ένα πολύ υποθετικό σενάριο, θα το διασυνδέσω και λιγάκι με μια πραγματικότητα που υπάρχει σε άλλα κράτη, θέλω να υποθέσετε για μια στιγμή ότι αυτή η συνέντευξη ολοκληρώνεται, πάτε στο σπίτι σας, μια χαρά, κοιμάστε, είστε έτοιμος να πάτε στο μαγαζί το πρωί περνάτε από το περίπτερο και δεν υπάρχουν εφημερίδες, δεν υπάρχουν περιοδικά, τίποτα, ανοίγετε το διαδίκτυο, δεν μπορείτε να ενημερωθείτε από πουθενά και τίποτα. Δεν ξέρετε τι έχει συμβεί ακριβώς, αυτό που ξέρετε πάντως είναι ότι κάτι έχει συμβεί, δεν υπάρχει ενημέρωση από κανέναν, δεν μπορείτε να βρείτε κανένα έντυπο, κανένα διαδικτυακό μέσο, ανοίγετε τηλεόραση και όλα μαύρα.

-Ναι, έχει συμβεί κάτι, γενικά έτσι;

-Ναι, αν θέλετε να υποθέσετε τι έχει συμβεί... Βασικά θέλω να πείτε τι θα αισθανόσασταν για μια τέτοια πιθανότητα, δηλαδή ποιο είναι το πρώτο συναίσθημα που αναδύεται στο ότι δεν ξέρω τίποτα, δεν ξέρω τι γίνεται 10 μέτρα πέρα από εμένα.

-Ε ότι είναι κάτι αρνητικό ότι κάτι μαγειρεύουν πίσω από την πλάτη μας και δεν θέλουν να το μάθει ο ελληνικός λαός. Να μην αντιδράσει άμεσα... Αυτό.

-Διασυνδέοντάς το, για να το κάνω ίσως λίγο πιο συγκεκριμένο με άλλα κράτη είναι γνωστό ότι, και αρκετά γειτονικά κράτη τουλάχιστον σε εμάς, κλείνουν και το διαδίκτυο πολλές φορές, είναι πάρα πολύ δύσκολη η πρόσβαση σε πληροφορίες.

-Α, σαν...ναι.

-Πώς αισθάνεται κανείς αν ζει σε έναν τέτοιο κόσμο, ασχέτως αν σήμερα επιδιώκετε ή όχι να ασχοληθείτε με την πολιτική ενημέρωση. Η στέρηση της πολιτικής ενημέρωσης, το ότι ακόμα κι αν θελήσετε δεν μπορείτε να έχετε πρόσβαση σε αυτήν, τι σας κάνει να σκέφτεστε;

-Όχι είναι σημαντικό, τώρα να μην ακούς να μη βλέπεις τίποτα, είναι σημαντικό. Είναι θέμα ελευθερίας. Άλλο επιλογή και άλλο υποχρεωτική στέρηση. Εγώ έχω τις ειδήσεις μπροστά μου και επιλέγω να μη τις ακούω ή βλέπω αυτές που θέλω. Άλλο αυτό και άλλο να υπάρχει ένα μαύρο. Και δεν μαθαίνεις τίποτα. Άλλο το ένα άλλο το άλλο εγώ σου είπα προηγουμένως ότι δεν θέλω να τα ακούω, δεν θέλω να ακούω τι, τους πολιτικούς να τσακώνονται. Έτσι; αλλά ενημέρωση τι έκανε ο καθένας το κάνω. Με ενδιαφέρει και το μαθαίνω. Απλά δεν μου αρέσει να ακούω τους πολιτικούς να τσακώνονται. Αυτό. Ή υπάρχουν ραδιόφωνα που κάνουν πολιτικές συζητήσεις, τα βαριέμαι. Γιατί ξέρω ότι είναι κοροϊδία. Αλλά την ενημέρωση θέλω να την ακούω, την πολιτική ενημέρωση.

-Ωραία. Νομίζω μπορεί να κλείσει κι αυτό το υποθετικό. Περνώντας λοιπόν στην Τρίτη θεματική ενότητα. Μιλήσαμε μέχρι τώρα για ενημέρωση είτε κοινωνική είτε πολιτική, μιλώντας για κοινωνικές δραστηριότητες (τώρα)... υπήρχε μια εποχή που πολύς κόσμος καταρχήν ήταν γραμμένος ως μέλη κομμάτων, άνθρωποι ιδιαίτερα στην Ελλάδα στην εποχή της μεταπολίτευσης συμμετείχαν μαζικά σε συνδικαλιστικά όργανα, τοπικές δραστηριότητες και όλα αυτά ήταν σε μια τεράστια άνθηση/

-Ναι ναι.

-Σήμερα υπάρχει μια άλλη άνθηση, υπάρχουν εθελοντικές ομάδες/

-Και τότε υπήρχαν απλά τώρα είναι πιο...έντονο.

-Ναι είναι και λίγο μεγαλύτερα τα κινήματα, για παράδειγμα το περιβαλλοντικό που είναι παγκόσμιο κλπ. Υπάρχει κάποια εμπειρία δική σας προσωπική που συμμετείχατε, συμμετέχετε σήμερα σε κάτι τέτοιο;

-Εμ όχι. Ε παλιά πήγαινα στον σύλλογο Κρητών Ηλιούπολης, πολιτιστικός σύλλογος, χόρευα και πηγαίναμε κάποιες εκδρομές. Που μου άρεσε και το έκανα, αυτό τίποτα άλλο. Όλα τα υπόλοιπα...

-Σήμερα δεν είστε εκεί;

-Όχι τώρα δεν προλαβαίνω λόγω δουλειάς και λόγω... Δεν ασχολούμαι. Εντάξει πηγαίνω σε κάποια εκδήλωση άμα κάνουν, αυτό. Αλλά δεν κάνω τίποτα άλλο. Ενώ πρώτα πήγαινα σε εκδρομές, χόρευα. Ε τώρα είναι λόγω δουλειάς και λόγω παιδιών.. δεν χω χρόνο να το κάνω. Κάποια στιγμή μπορεί να το κάνω. Αργότερα. Να ξανασχοληθώ. Όλα τα υπόλοιπα, τα συνδικαλιστικά δεν μου άρεσαν ποτέ, αυτά. Ούτε σε άλλα σωματεία, δεν το επιδίωκα, επειδή αυτό το πράγμα, να πάω να κάνω, να κάθομαι, δεν μου άρεσε.

-Ναι, δεν ταίριαζε σε εσάς ως προσωπικότητα ή έφταιγαν οι ίδιοι αυτοί οι θεσμοί ας πούμε/

-Όχι δεν μου άρεσε σαν ενασχόληση να το κάνω. Το έκανα στον σύλλογο Κρητών επειδή μου άρεσε. Και σε άλλον έναν σύλλογο πολιτιστικό μου άρεσε, ο χορός, και το έκανα. Όλα τα υπόλοιπα, αν δεν μου αρέσει το αντικείμενο, δεν, δεν είχα λόγο να πάω να γραφτώ, να ασχοληθώ με κάτι άλλο.

-Ναι, ναι.

-Υπήρχε η Ελλάδα πριν 15 20 χρόνια που ήταν πάρα πάρα πολλά σωματεία, άμα έβγαινες στο δρόμο και φώναζες πρόεδρε θα γύρναγαν 10 άτομα. Πρόεδρος ή στρατηγός... στα πεζοδρόμια, έλεγες πρόεδρε, οι μισοί ήταν πρόεδροι. Ήταν το μεράκι των ελλήνων να γίνουν όλοι πρόεδροι ας πούμε.. εντάξει αυτά με αφήνουν αδιάφορο. Και τότε και τώρα.

-Σαν μέλος που συμμετείχατε στους δύο πολιτιστικούς συλλόγους που λέτε... ενδεχομένως δεν επιδιώξατε να γίνετε πρόεδρος! Αλλά με τι κίνητρο πήγατε να γραφτείτε και είχατε τις ασχολίες αυτές;

-Σου είπα, ήταν πολιτιστικός σύλλογος, και μου άρεσε ο χορός, αυτό. Και ότι είχε ενασχόληση με τα κρητικά δρώμενα . Κάναμε εκδηλώσεις, κάναμε εκδρομές, αυτό.

-Η σχέση με τα μέλη πάνω κάτω, πώς ήταν;

-Μια χαρά ήταν, τέλεια, λέγαμε μαντινάδες, πίναμε ρακί, ήταν κάτι που σου άρεσε. Και μάλιστα το έκανα/

-Σήμερα έχετε επαφή;

-Ναι έχω επαφή. Και μάλιστα το έκανα σε μια εποχή, μια στιγμή της ζωής μου που είχα χωρίσει και ήμουν ελεύθερος, ήμουν στο μεταίχμιο αυτής της αλλαγής οπότε ήθελα να κάνω και κάτι άλλο. Εκτός από τη δουλειά που είχα. Τον ελεύθερο χρόνο μου. Οπότε αυτό ήρθε κι έδεσε. Μου άρεσε και ο χορός, έκανα και λάτιν, έκανα παραδοσιακούς, ήταν και τα μέλη του συλλόγου, κάναμε εκδρομές, γνωριστήκαμε, αυτό που άρεσε. Τώρα, το σταμάτησα γιατί έχω ένα μαγαζί που έχω πολλές ώρες, πηγαίνω σπίτι έχω τα μικρά τα παιδάκια, οπότε δε μπορώ να τα αφήνω, να βγαίνω να πηγαίνω σε συλλόγους. Για αυτόν τον λόγο το σταμάτησα. Κάποια στιγμή θέλω να το ξανακάνω. Θέλω να το ξανακάνω γιατί μου λείπουν.

-Με τα παιδιά έχετε επιδιώξει να κάνετε κάποιου είδους κοινωνική δραστηριότητα παρέα;

-Ναι είναι μικρά, σε κανένα 2 χρόνια θα ξεκινήσουμε, είναι 4 ακόμα.

-Αλλά όχι, μου λείπει αυτό το κομμάτι. Δηλαδή δεν μου άρεσε να πηγαίνω στο σπίτι, να κάθομαι σε έναν καναπέ, να πίνω καφέ και να βλέπω τηλεόραση, δεν μου άρεσε. Αν δεν είχα τα παιδιά τώρα σε αυτήν την ηλικία, θα συνέχιζα κάποια δραστηριότητα. Ή χορό ή τένις ή κάτι άλλο θα το έκανα. Γιατί μου αρέσει. Ξεφεύγεις ρε παιδί μου.

-Ναι, και γεμίζει λίγο πιο δημιουργικά τον χρόνο. Ο άλλος σύλλογος στον οποίο είπατε ότι συμμετείχατε; Ο ένας είπατε είναι ο σύλλογος Κρητών.

-Ο άλλος ήταν τα δρώμενα εδώ, ο σύλλογος, πάλι με χορούς ήταν κι αυτός. Στα πλαίσια του Υμηττού ποτέ, έχετε ασχοληθεί με κάτι;

-Όχι όχι..

-Έχετε παρακολουθήσει μήπως, στον Δήμο γίνονται αρκετά δρώμενα...

-Όχι δεν προλαβαίνω, ναι έχω παρακολουθήσει και πίσω εδώ στο ΦΟΥ. Αυτό. Απλά δεν έχω χρόνο, έχω δύο απογεύματα τη βδομάδα ελεύθερα. Δευτέρα και Τετάρτη. Εντάξει κάποιες παραστάσεις θεατρικές αυτά ναι, έχω έρθει. Και στην αρχή που έκανε εκδηλώσεις, παρουσιάσεις βιβλίων, πήγαινα. Αυτό. Αλλά είναι λίγες μέρες. Αυτό το έκανα μέχρι το 12'. Που είχα τα απογεύματα ελεύθερα. Μετά γεννήθηκαν τα παιδιά και θέλω αυτά τα απογεύματα να είμαι με τα παιδιά... δεν θέλω να το ...

-Αλλά πιο πολύ το αντιμετωπίζετε σαν ένα διάλειμμα, όχι ότι παραιτείστε από το να ασχολείστε με τέτοια πράγματα... και αφιερώνεται έναν χρόνο.. κάνετε μια επένδυση στα παιδιά..

-Μπράβο ναι. Που αυτό μου αρέσει, ναι. Μετά από δύο χρόνια τρία που θα μεγαλώσουν, που θα έχουν τις δικές τους δραστηριότητες, θα μεγαλώσουν, θα μπορώ να κάνω κι εγώ τις δικές μου. Που μου αρέσει αυτό, δηλαδή, στο σύλλογο Κρητών, εκτός δηλαδή από τον χορό που κάναμε πηγαίναμε εκδρομές, Καλαμπάκα, Μετέωρα, και δενόσουν. Είχες κοινά ενδιαφέροντα, ο καθένας είχε το δικό του επάγγελμα, έτσι; Μικρές ηλικίες από 20 χρονών, μέχρι 60-65. Αλλά σε έδενε κάτι κοινό. Δηλαδή ο χορός, οι μαντινάδες, η ρακί. Οπότε γινόμασταν...

-Με τη ρακί ιδιαίτερα (γέλια)

-(γέλια) Έπινες τη ρακί και γινόσουν... είχες άλλο κεφάλι. Ναι, και πέρναγες ωραία. Και πέρναγες ωραία.

-Σας εύχομαι να περάσουν γρήγορα αυτά τα δύο τρία χρόνια και να ξεκινήσετε πάλι σε αυτό που σας αρέσει τόσο. Για να επανέλθουμε πάλι στο διαδίκτυο... σε σχέση όμως με αυτό που λέτε, υπήρχε ποτέ όσο καιρό συμμετείχατε εσείς, πριν από πόσα χρόνια σταματήσατε μου είπατε; Από το 12';

-Ε τους χορούς, ναι.

-Υπήρχε κάποιου είδους οργάνωση των δραστηριοτήτων σας μέσω διαδικτύου, δηλαδή πολλές τέτοιου είδους ομάδες έχουν μια ιστοσελίδα, η έχουν μια ιστοσελίδα στο Facebook, επικοινωνούν με τα μέλη μέσω της σελίδας, υπήρχε κάτι τέτοιο;

-Εμ ναι υπήρχε επικοινωνία με τα μέλη μέσω διαδικτύου, αυτό. Αλλά όχι τίποτα άλλο.

-Μια βασική οργάνωση των δραστηριοτήτων;

-Μα θα ήθελα τώρα ας πούμε... μου αρέσει το τένις, αλλά στο τένις δε μπορείς να είσαι μόνος σου, πρέπει να βρίσκεις φίλους. Θα μπορούσα αν ήθελα να ασχοληθώ τώρα θα το έκανα μέσω ίντερνετ. Δηλαδή θα έβρισκα τρία τέσσερα άτομα να κάνουμε μια ομάδα να παίζαμε. Αυτό σαν σκέψη.

-Στο πλαίσιο του Facebook που έχετε, έχετε κάνει εσείς προσωπικά like σε σελίδες συγκεκριμένου περιεχομένου ας πούμε, κάτι που σας ενδιαφέρει να το ακολουθείτε σαν είδηση. Έφερα ως παράδειγμα προηγουμένως τα περιβαλλοντικά κινήματα, πολλοί κάνουν ένα like, θέλουν να μαθαίνουν τι κάνει η Greenpeace, γράφονται άρθρα, να διαβάζουν τις νέες έρευνες..

-Ε όχι, όχι. Πολύ λίγες φορές. Πάρα πολύ λίγες φορές κάνω like σε κάποια φωτογραφία ή σε κάποια ενημέρωση αλλά σε πολύ λίγα.

-Σε συγκεκριμένα κινήματα, ή οργανισμούς ή ΜΚΟ ας πούμε, παρακολουθείτε το έργο καποιανού;

-Όχι όχι δεν το κάνω. Δεν έχω χρόνο να το κάνω, οπότε αυτό. Θεωρώ το like πολύ σαν χαζό, δεν έχω και ιδιαίτερη έτσι...

-Πολλοί βάζουν και ηλεκτρονικές υπογραφές τελευταία, είναι και αυτό πολύ έτσι.. της μόδας. Υπογράψτε να μαζευτούν τόσες υπογραφές για το τάδε... ή για το δείνα.

-Όχι δεν το έχω κάνει.

-Έχει βρεθεί ποτέ μπροστά σας, να σας στείλει κάποιος ας πούμε αν θέλεις να υπογράψεις για το τάδε;

-Όχι. Αλλά εντάξει.. Μπορεί και να είναι ύποπτο, οπότε δεν το.. πρέπει να προσέξεις που βάζεις την υπογραφή σου.

-Ηλεκτρονική υπογραφή στο συγκεκριμένο πλαίσιο εννοούν ένα ονοματεπώνυμο και email.

-Ε το ίδιο είναι. Υπογραφή είναι κι αυτό. Δεν έχει να κάνει. Αλλά εντάξει όλα αυτά όμως που λένε δεν σημαίνει ότι είναι και κάτι θετικό. Δηλαδή το να μαζέψεις 10.000 δεν σημαίνει και κάτι. Να σώσουμε, να μαζέψουμε 10.000 υπογραφές να φτιάξουμε την πλατεία Υμηττού. Το ότι θα μαζευτούν 10.000 υπογραφές δεν σημαίνει απαραίτητα και κάτι. Τι; θα ασκήσεις πίεση σε κάποιον; και δεν είναι και

αποδεδειγμένο ότι έχεις μαζέψει 10.000 υπογραφές. Εσύ το λες, ισχύει αυτό; σου λένε και στο δρόμο κάνε μας like, δώσε μας την υπογραφή σου να είμαστε δυνατοί. 50.000 υπογραφές. Τι θα γίνει; Αν αντί για 5.000 είναι 50.000, θα πραγματοποιηθεί αυτό που λες; Ή θα ασκήσεις πίεση; δεν νομίζω ότι μπορείς να το κάνεις.

-Ναι μπορεί και σαν ηθική ανταμοιβή να έχουμε μια.. ότι η δική μας ιστοσελίδα πήρε 1.000 like. Αλλά δεν νομίζω ότι είναι κάτι παραπάνω οπότε, το σταματάω εκεί, δεν το κάνω. Ή πολλές εταιρίες, κάνε μας like στην ιστοσελίδα μας, εντάξει δεν το θεωρώ.. ίσως να το έχουν αυτοί σαν μέτρο σύγκρισης με κάτι άλλο. Ή να θέλουν τη γνώμη μας, για αυτό να το ζητάνε. Δεν νομίζω να κάνουν κάτι άλλο. Αλλά είναι και, δεν ανταποκρίνεται και στην πραγματικότητα αυτό. Δηλαδή όταν μια εταιρία φτιάχνει μια σελίδα και ζητάς το like, μπορεί να πάρεις 1.000 like και να πεις α! αρέσω σε 1.000 άτομα, αυτό όμως μπορεί να είναι και πλασματικό. Μπορεί αν σου έκαναν like, γιατί μου αρέσεις, γιατί έχεις θετική ενέργεια, για να μη σε στεναχωρήσω. Δεν έχω δει τι μου λες στη σελίδα, για αυτόν τον λόγο, για κοινωνικές υποχρεώσεις, αυτό. Οπότε βλέπεις εσύ 1.000 like επειδή έφτιαξες την τάδε σελίδα, αλλά τα 1.000 like να μην ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Μπορεί να έχεις παραπάνω like, μπορεί και λιγότερα. Αλλά αυτά τα 1.000 like γιατί είναι;

-Ναι καταλαβαίνω τι λέτε.

-Γιατί θεωρώ ότι έχω μια κοινωνική υποχρέωση, για να μη με θεωρήσεις αδιάφορο, πάρε ένα like. Γιατί βλέπω πολλούς φίλους στο ίντερνετ, θα βγάλουν μια φωτογραφία την τάδε φωτογραφία, και λέει μου αρέσει. Οπότε σου λέω εγώ μου αρέσει γιατί είσαι φίλη μου γιατί.. απλά είσαι φίλη μου. Κι εσύ παίρνεις το μήνυμα, έβαλα τις μπότες έβαλα τον σκούφο και απλά μου έκαναν like 3.000 άνθρωποι. Εντάξει δεν είναι, είναι μια πλασματική πραγματικότητα, δεν ανταποκρίνεται.

-Ναι, ωραία. Και για το κομμάτι της τέταρτης θεματικής, που ελπίζω να μη σας κουράσει, γιατί είναι λίγο πιο μεγάλη από τις άλλες..

-Ναι...

-Θέλω λίγο να συζητήσουμε, μιλήσαμε λίγο για την κοινωνική συμμετοχή κλπ, ενεργά ενεργά με την πολιτική έχετε ασχοληθεί ποτέ; Δηλαδή, έχετε πάει ποτέ για κάποιο θέμα που είχατε στον ίδιο τον Δήμο, ακόμα κι αν αφορά το πολιτιστικό κομμάτι, που θέλατε κάτι να γίνει ή κάτι δεν έγινε;

-Όχι. Δεν ασχολήθηκα με τίποτα.

-Ψηφίζετε;

-Ψηφίζω.

-Σε όλες τις εκλογές;

-Απλά χιουμοριστικά να σου πω ότι όταν έκανα τη μετακόμιση και ήρθα από το ένα μαγαζί στο άλλο, και είδα την αγάπη του κόσμου και λέω κοίτα άμα ήταν ο Δήμος

Υμηττού μόνος του και κατέβαινα για Δήμαρχος τόσοσ κόσμος που με ξέρει τουλάχιστον για δημοτικός σύμβουλος θα πήγαινα. Αυτό. Το σκέφτηκα και λέω πληρώνονται οι υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι; δεν ξέρω. Και το είπα έτσι σε φίλους. Λέω κοίτα δεν ξέρω πόσο κόσμο έχει ο Υμηττός, είναι μικρός Δήμος έτσι; οι μισοί με ξέρουν και έχουν θετική άποψη για μένα. Οπότε αν βάλω υποψηφιότητα τουλάχιστον δημοτικός σύμβουλος θα μπω.

-Οπότε στο κομμάτι των εκλογών.. καταρχήν ψηφίζατε πάντα; Δηλαδή από τα 18 που έχετε δικαίωμα ψήφου, πηγαίνετε συστηματικά; Ή κάπου κάπου;

-Όχι, ε πήγα ναι. Εκτός από μία φορά, το 2009 ήταν, μια φορά που εκνευρίστηκα και δεν πήγα. Από αδιαφορία.

-Και σε εθνικές και τοπικές και ευρωπαϊκές; Θα ήθελα να μου κάνετε και αυτήν την διάκριση

-Ναι ναι. Απλά δεν πήγα όταν άνοιξα το μαγαζί το 2008, υπήραχαν τότε κοινοτικά κονδύλια, και τώρα υπάρχουν, τα οποία για κάθε νέα επιχείρηση σου έδιναν 15.000 ευρώ ως βοήθεια από την ΕΕ. Έκανα τα χαρτιά μου, παρακολούθησα σεμινάρια, που έλεγαν, στον ΟΑΕΔ, συμπλήρωσα όλα τα χαρτιά, ανεργία κλπ, τα κατέθεσα και το απορρίψανε, το απορρίψανε με έναν οικτρό τρόπο που μου είπαν ότι δεν δικαιούσαι γιατί δεν έχεις καινοτόμο ιδέα. Έκανα ένσταση, πήγα και προσωπικά εκεί. Και λέω πείτε μου που έχω κάνει λάθος. Και με νόημα μου λέει ο υπάλληλος, ε δεν καταλαβαίνεις τώρα τι γίνεται; έφαγαν τα λεφτά. Φάγαν τα λεφτά. Εκείνη τη στιγμή εκνευρίστηκα, και λέω... εντάξει έβρισα από μέσα μου, εντάξει εγώ τα έλεγα εγώ τα άκουγα. Και δεν πήγα. Στις επόμενες εκλογές δεν πήγα να ψηφίσω κανέναν.

-Ναι, ναι... καταλαβαίνω να επέδρασε με αυτόν τον τρόπο.

-Ήταν η ΝΔ, ήταν η Φάνη Πάλλη-Πετραλιά υπουργός τότε, την έβρισα αρκετές φορές. Γιατί θεώρησα ότι δεν ήταν δικά τους λεφτά, ήταν της ευρωπαϊκής Ένωσης τα κονδύλια, είχα όλα τα τυπικά προσόντα, το μαγαζί, τιμολόγια, όλα. Και φάγαν τα λεφτά.

-Ακούγεται σοβαρό. Αφορά την πραγματική ζωή ενός ανθρώπου, τη δουλειά του, μια ευκαιρία που προσπαθεί να βρει. Πολλές φορές στο τέλος ενός χρόνου βγαίνουν ανακοινώσεις για το πόσα κονδύλια δεν απορροφήθηκαν, και μένεις στο τέλος να απορείς γιατί..

-Γιατί, ναι, κι εγώ σκέφτομαι ότι μπορεί κάποια που έχουν απορροφηθεί να πήγαν σε άλλες τσέπες, στους δικούς τους, αυτό σε εξοργίζει.

-Αυτό έγινε σε επίπεδο περισσότερο αφορούσε εθνικά ζητήματα ή αφορούσε πιο τοπικό επίπεδο;

-Σε τοπικό επίπεδο, βγαίνανε προγράμματα στήριξης νέων επιχειρηματιών, κάνεις την αίτηση, όπως τρέχουν και τώρα προγράμματα. Κάνεις την αίτηση... και απλά την απορρίψανε. Αυτό.

-Μάλιστα.

-Όπως κάνουν κι άλλες αιτήσεις, μπορεί να βγει μια αίτηση ξέρω εγώ, προσλαμβάνουμε άνεργους. Έτσι, 5.000 άνεργους. Όταν κάνεις τα χαρτιά σου και σου λένε απορρίπτεται και λες γιατί. Και ξέρεις τώρα.. τι δεν ξέρω.

-Ναι.

-Υπάρχει μια οργή δηλαδή.

-Οπότε να ρωτήσω το εξής. Έχω ήδη ακούσει μια απάντηση μόλις τώρα, ήθελα να ρωτήσω εσείς προσωπικά όταν απογοητεύεστε από μια πολιτική απόφαση, τι είναι αυτό που κάνετε, άλλος κάνει απεργία. Κάποιος άλλος πηγαίνει σε μια κινητοποίηση κεντρική, κάποιος άλλος το συζητάει με τον φίλο του, να του φύγει ο πόνος. Εσείς μου φέρατε ένα παράδειγμα, δεν πήγατε να ψηφίσετε, γιατί το θεωρούσατε κοροϊδία..

-Μμμ..

-Ήσασταν αγανακτισμένος. Αλλά κάποιους βασικούς τρόπους με τους οποίους γενικότερα, καταρχήν εσείς, κατά δεύτερον γενικά οι άνθρωποι αν κάνουν κάποια πράγματα συλλογικά, θα μπορούσαν με κάποιο τρόπο να επηρεάσουν τα πράγματα, τι κινητοποίηση θα μου αναφέρατε;

-Ναι. Ε η συγκέντρωση πιστεύω, οι πορείες. Παρόλο που το πιστεύω αυτό, δεν πηγαίνω.

-Στις τελευταίες, τα χρόνια της κρίσης/

-Όχι σε καμία δεν πήγα. Χαίρομαι όταν γίνονται αλλά δεν έχω πάει.

-Ούτε έτσι, για την εμπειρία;

-Όχι, ούτε για την εμπειρία. Είδες, είναι... δεν έχω πάει. Έχω το μαγαζί, δεν μπορώ να κλείσω το μαγαζί να πάω, δεν θέλω. Αλλά συμφωνώ με αυτό.

-Απεργία;

-Απεργία, εντάξει, δε μπορώ να κάνω απεργία. Να κλείσω το μαγαζί, εντάξει, το έκανα μια φορά νομίζω πριν δυο τρία χρόνια. Που κλείναν τα μαγαζιά, το έκανα. Αυτό.

-Συμμετείχατε σε μια συλλογική κινητοποίηση κλεισίματος.

-Ναι. Αλλά η απεργία, η συγκέντρωση στο Σύνταγμα, ενός εκατομμυρίου ανθρώπων θα είναι πολύ καλή. Αυτό. Αλλά εντάξει αν μαζευτεί τόσος κόσμος θα πάω, αλλά δεν το έχω κάνει. Πολλές φορές αυτό που θέλω είναι, να μάθω ότι μια οργάνωση, όχι τρομοκρατική, κοινωνική οργάνωση, μπήκε στη Βουλή και τους σκότωσε. Δηλαδή, να βάλει μια βόμβα, να βάλει... Αυτό μ'αρέσει. Δηλαδή, δεν το λέω για αστείο, το θεωρώ θετικό για εμένα. Αυτό που έκανε παλιά η 17Νοέμβρη. Χτύπαγε πολιτικά πρόσωπα, εκτός από τα αθώα θύματα, για εμένα τα υπόλοιπα ήταν κάτι θετικό στην κοινωνία. Ε

ένας τρόπος για να εξυγιανθεί το πολιτικό σύστημα είναι να υπάρχει μια οργάνωση και να τιμωρεί τέτοιους ανθρώπους. Να ξέρω ότι ξέρεις τι, κάνω αυτά τα πράγματα, αλλά θα βρεθεί κάποιος, τώρα να μαζευτούν 500 άτομα και αρχίζουν να φωνάζουν, αυτοί έχουν τόσους μπράβους, δεν θα κάνουν τίποτα. Να κάνω μια απεργία, 5 μέρες, μια εβδομάδα, δεν θα καταλάβουν τίποτα. Πληρώνονται αυτοί. Δεν τρέχει τίποτα. Αλλά να ξέρει ότι υπάρχει μια τέτοια δυνατή οργάνωση που μπορεί να τους χτυπήσει, σωματικά, να τους σκοτώσει, και να φοβούνται, αυτό είναι κάτι θετικό για εμένα. Εκεί νομίζω είναι το θετικό.

-Στο πλαίσιο της δικής μας χώρας ή γενικότερα;

-Και γενικότερα, αλλά για την Ελλάδα μιλάω. Όπως και το αντίθετο. Ένας καλός πολιτικός που είναι δίκαιος, που είναι σωστός, να μπορεί να κυκλοφορήσει ελεύθερος έξω μόνος του. Χωρίς μπράβους, χωρίς συνοδεία, χωρίς τίποτα. Να λέει καλημέρα στον κόσμο. Να είναι αγκαλιά με τον κόσμο. Να τον χτυπάνε στην πλάτη και να λένε γεια σου φίλε μου. Αυτό είναι και ηθική ανταμοιβή για τον πολιτικό αλλά είναι και κάτι σωστό. Έτσι, όπως πριν λίγα χρόνια, στην εποχή της κρίσης που υπήρχε έντονη οργή, βγαίνουν οι πολιτικοί και λέγανε αχ τι γίνεται δεν μπορούμε να βγούμε έξω. Καθόλου. Γιατί ήταν εξαγριωμένος ο κόσμος. Πήγαιναν σε μια ταβέρνα, και τους γιουχαρίζανε, τους πετάγανε γιαούρτια.

-Ναι, τα 4 τελευταία χρόνια... πολλά τέτοια/

-Και λέγανε δε μπορούμε να βγούμε από τα σπίτια μας. Εγώ χαίρομαι που τα ακούω αυτά. Να μη μπορείς να βγεις από το σπίτι σου. Αλλά όχι γιατί θα φας ένα γιαούρτι, θα σε βρῖσει ο κόσμος, αλλά θα είναι κάτι χειρότερο. Ακόμα χειρότερο. Αυτό. Δηλαδή δε μπορεί να βγαίνει ο Παπανδρέου να λέει λεφτά υπάρχουν, μας κοροϊδεύει, μας έκανε ό,τι μας έκανε, σε μια μέρα μέσα μας έβαλε στα μνημόνια και την προηγούμενη μας έλεγε λεφτά υπάρχουν. Και έρχεται τώρα μετά από 3 χρόνια, κάνει διακοπές στην Κρήτη. Και δεν του μιλάει κανένας. Ούτε καν τον βρῖζει ούτε τίποτα. Και όχι μόνο ο Παπανδρέου, πολλοί. Πολλοί που είναι έτσι.

-Μχ... αν το βγάλουμε από τα χρόνια της κρίσης, η οποία προφανώς επηρεάζει πάρα πολύ τα πράγματα και δεν είναι όμως και δυνατόν να αποκοπούμε εντελώς από την πραγματικότητα στην οποία ζούμε, γενικώς όμως, έτσι όπως είναι το σύστημα και λειτουργεί, μαζί με όλα αυτά τα πράγματα, κινήματα, απεργίες, διαδηλώσεις, είπαμε προηγουμένως για το κομμάτι του συνδικαλισμού το οποίο οργανώνει πολλά από αυτά/

-Το χειρότερο είναι αυτό, ο συνδικαλισμός. Ο συνδικαλισμός είναι ό,τι χειρότερο υπήρξε στην Ελλάδα. Είναι απίστευτο αυτό. Είναι έγκλημα.

-Και με τα εργασιακά δικαιώματα, πώς θα το αναπληρώνατε αυτό το κομμάτι;

-Να υπάρχει, όχι, να υπάρχει συνδικαλισμός αλλά όχι έτσι όπως έγινε στην Ελλάδα. Το ότι είσαι συνδικαλιστής θα ασχοληθείς με τον κλάδο σου, στον ελεύθερο χρόνο σου και να... με νόμιμο τρόπο όχι με τσαμπουκαλίδικο. Ο συνδικαλιστής τι έκανε,

ασχολιόταν με τα θέματα του κλάδου του την ώρα εργασίας και με έναν τσαμπουκά. Θα κάνουμε αυτό, θέλουμε κι εκείνο. Δεν έβλεπε καν δικαιοσύνη. Έλα εδώ, είσαι διορισμένος στον κλάδο σου, παίρνεις ένα χιλιάρικο, δεν λένε ποτέ ευχαριστώ. Ξέρεις τι ρε παιδιά, να υπάρχει και μια κοινωνική δικαιοσύνη. Στο κράτος τι κάνανε, ζητάγανε συνέχεια. Θέλουμε αυτό, θέλουμε εκείνο, θέλουμε το άλλο. Δεν βλέπανε ότι ξέρει κάτι, πρέπει και να προσφέρω. Δεν είναι μόνο να ζητάμε. Θα κάνουμε απεργία, θα κάνουμε εκείνο, ας πάρουμε και 1500 ευρώ και 2 χιλιάρικά. Να κάνουμε και το άλλο, θα κάνουμε και το άλλο. Οι συνδικαλιστές δεν δουλεύανε ποτέ. Τι πάει να πει συνδικαλιστής, είσαι δημόσιος υπάλληλος, δεν έπρεπε να δουλέψεις... τον ελεύθερο χρόνο σου κάτσε και οργανώσου, τις Κυριακές, τα απογεύματα. Την ώρα της εργασίας σου είσαι συνδικαλιστής; Απαράδεκτο αυτό.

-Εντάξει αν και στην Ελλάδα δεν είναι τόσο γνωστό υπάρχουν συνδικαλιστικές οργανώσεις και εκτός δημοσίου.

-Στην Ελλάδα το χειρότερο που έχουν κάνει είναι τι, ότι χώρισαν την Ελλάδα σε δύο μέρη. Τους δημόσιους υπαλλήλους και τους ιδιώτες. Οι πρώτοι είναι άνθρωποι με όλα τα προσόντα, τα προνόμια, τα πάντα, είναι άνθρωποι. Και οι υπόλοιποι είναι ζώα, είναι ζώα, δυστυχώς. Εγώ είμαι εξοργισμένος με όλη αυτήν την κατάσταση. Όχι μόνο τώρα και πιο παλιά. Δεν ξέρω, από 20 χρονών δουλεύω, λοιπόν.. και είμαι εξοργισμένος με όλα αυτά. Ο δημόσιος υπάλληλος έχει τα πάντα, κοινωνική ασφάλιση, τη μονιμότητα, το εφάπαξ, μιλάω για τα χρόνια πριν την κρίση, έτσι; Έπαιρνε τα πάντα και αντί να πει για όλα αυτά ευχαριστώ, και δεν μιλάω τώρα για αυτόν που μπήκε, μιλάω για όλους τους δημόσιους υπαλλήλους, είτε μπαίνανε από το παράθυρο με μέσο, είτε αξιωματικά. Λοιπόν. Είχαν τη δουλειά τους, είχαν τη μονιμότητά τους, το εφάπαξ... αντί να πουν ευχαριστώ ξεκίναγε να πάρουμε κι εκείνο να πάρουμε και το άλλο, κοπάνες, έκανες κοπάνες, πήγαινες στην Αράχωβα τριήμερα, όπου ήθελες έπαιρνες μίζες, σε πολεοδομία, εφορία, και τα σχετικά, έπαιρνες μίζες. Δεν σε έλεγχε καν, δεν υπήρχε έλεγχος. Κανένας έλεγχος. Στους Δήμους, βγάλαν τόσα κονδύλια στους Δήμους, δεν υπήρχε έλεγχος. Πουθενά. Και σου λέει μια επίπληξη, είτε έκανες κοπάνες είτε έπαιρνες μίζες, έκανες μια επίπληξη και συνέχιζες. Στον αντίποδα, και όχι μόνο αυτό, υπήρχαν άνθρωποι που παίρναν σύνταξη γήρατος στα 35 τους, στα 38, δηλαδή αυτό είναι νεοελληνικό φαινόμενο. Έμπαινε η κοπέλα, πολλές, δεν είναι μία, χιλιάδες στις ΔΕΚΟ, 20 χρονών και στα 35-37, έπαιρνε σύνταξη γιατί είχε ανήλικα παιδιά. Είναι δυνατόν 35 χρονών, θα έχεις ανήλικο, τι θα έχεις; κι επειδή έχεις ανήλικο, τι σημαίνει ότι πρέπει να πάρεις σύνταξη γήρατος στα 37 σου; τι θες να έχεις, παιδί 30 χρονών; θα έχεις ανήλικο. Θα δουλέψεις κανονικά. Σώματα ασφαλείας, στρατιωτικοί, στις ΔΕΚΟ, στις τράπεζες, βγαίνουν στα 37 στα 40 στη σύνταξη. Γιατί... και εφάπαξ 100 χιλιάρικά. Θα τρελαθούμε. Και όλα αυτά τα πληρώνει ο ιδιωτικός τομέας. Πρέπει να δουλέψω εγώ και άλλοι 20 για να πληρώσουμε το εφάπαξ του ενός υπαλλήλου. Ενώ οι ιδιωτικοί δουλεύουν μέχρι τα 65. Κινδύνευαν να χάσουν ανά πάσα στιγμή τη δουλειά τους, έπρεπε να είσαι στην ώρα σου, εγώ 20 χρονών και έπρεπε 8 η ώρα να είμαι στη δουλειά μου, 8 και 5 μου έλεγαν άργησες! Έχανα τη δουλειά μου, έπρεπε να ξαναβρώ, είναι τραγικό κάποιος να χάνει τη δουλειά του στα 30 στα 40 στα 50. Είναι τραγικό. Άρα για τον ιδιώτη για τον ιδιωτικό είναι τραγικό, για τον άλλον.. ο

άλλος το είχε έτσι.. είναι λάθος όλα αυτά. Και δημιουργήθηκε ένα δημόσιο χρέος τεράστιο. Δεν είναι οι μίζες που φάγαν οι πολιτικοί, το χειρότερο είναι με τους δημόσιους υπαλλήλους. Είχαμε 1 εκατομμύριο δημόσιους υπαλλήλους. Δημιουργούσαν προσωποπαγείς θέσεις. Οι προσωποπαγείς θέσεις τι είναι, δεν υπήρχε συγκεκριμένη θέση αλλά υπήρχε ένα άτομο, το οποίο έπρεπε κάπου να διοριστεί. Αφού δεν υπήρχε θέση να διοριστεί κάπου κάνανε μια προσωποπαγή θέση, εγώ σε διορίζω και παίρνω τόσα λεφτά. Γιατί. Ακόμα και τώρα που λένε είναι οι δανειστές, είναι αυτό... αυτό το πράγμα να είσαι 50 χρονών και πάρεις σύνταξη δεν σε κυνηγάει ούτε σου επιβάλλει ο... η Τρόικα να βγάλεις τον νόμο στα 50 του. Το κάνουν για λόγους κομματικούς, πελατειακές σχέσεις. Δηλαδή αυτό το πράγμα, βλέπω φίλους μου 40 χρονών και έχουν σύνταξη γήρατος. Δηλαδή και τον πληρώνω εγώ από τα 40 μέχρι τα 70 όσο ζεις, κι αυτοί ζούνε πιο πολύ γιατί περνάνε ζωή και κότα. Δουλεύει 15 20 χρόνια και θα πάρει σύνταξη για 40 χρόνια. Οι κόρες των στρατιωτικών, πέθανε ο μπαμπάς τους, και η κόρη εφόσον έμενε ανύπαντρη έπαιρνε τη σύνταξη του μπαμπά μέχρι να πεθάνει. Δηλαδή δούλευε ένας άνθρωπος 22 χρόνια 25 και το κράτος πλήρωνε σύνταξη για 60 και εφάπαξ. Κάτσε. Γιατί ένας άνθρωπος δουλεύει, πληρώνεται και έχει και την περίθαλψή του γιατί να σου κρατάνε για να πάρεις και εφάπαξ.

-Ίσως όμως ζητήματα διαφθοράς να υπάρχουν σε όλα τα κράτη, και σε αυτά που θεωρούνται πολύ καλά οργανωμένα.

-Δεν είναι το ίδιο. Δεν υπάρχει ο έλεγχος και η ποινή. Πριν χρόνια υπήρχε στη Σουηδία μια υπουργός εργασίας, η οποία ανακαλύφθηκε ότι πριν γίνει ακόμα υπουργός είχε προσλάβει στο σπίτι, στη βίλα μια Φιλιπινέζα και δεν την πλήρωσε, όχι δεν την πλήρωσε, δεν της κόλλαγε ένσημα. Για λόγους ευθιξίας παραιτήθηκε. Και αν δεν είχε παραιτηθεί, θα την είχε απολύσει η σουηδική κυβέρνηση. Εδώ πέρα τι, εδώ γίνονται τα πάντα και δεν υπάρχει έλεγχος, δεν υπάρχει ποινή, δεν υπάρχει τιμωρία. Δεν υπάρχει τίποτα. Η Siemens, έγινε η Siemens, και ΝΔ και ΠΑΣΟΚ τους αφήσανε και φύγανε .

-Αυτό πάντως το αποδίδετε όπως μου είπατε κι εσείς στην αρχή και στον τρόπο λειτουργίας του κομματικού συστήματος, δηλαδή το επίπεδο των πολιτικών αλλά και ταυτόχρονα της κοινωνίας;

-Ναι, δυστυχώς. Το αποδέχονται ξέρεις γιατί, γιατί τώρα έχει σταματήσει αυτό να γίνεται, αλλά πριν λίγα χρόνια το δεχόντουσαν γιατί, γιατί δεν με ενδιαφέρει εμένα αν ο τάδε πολιτικός είναι κακός ή καλός, αν παίρνει μίζες. Με ενδιαφέρει να διοριστώ, να με διορίσει εμένα, να διορίσει το παιδί μου. Διορίζω το παιδί μου, δεν με ενδιαφέρει αν έχει κλέψει. Αυτό, σε αυτήν την κοινωνία λειτουργούσε χρόνια. Δεν με ενδιαφέρει, δηλαδή στα Χανιά είναι ο Μητσοτάκης, στον Πύργο είναι ο Παπανδρέου, στη Λάρισα είναι ο άλλος, στη Μακεδονία είναι άλλος, εφόσον διορίζει το παιδί μου, τον αδερφό μου τη μάνα μου τον πατέρα μου δεν με ενδιαφέρει αν έχει κλέψει. Ενώ στο εξωτερικό είναι διαφορετικά. Αμα σε δω εσένα να παίρνεις μια μαϊμού σύνταξη θα πάω να σε καταγγείλω. Στην Ελλάδα αυτό το λένε ρουφιανιά. Α σου λέει τι κάνει αυτός, ενώ εδώ πέρα τι κάνουν.. παίρνεις εσύ μια μαϊμού σύνταξη επειδή έχεις βγάλει

ξέρω'γω 100% ανικανότητα; και είσαι μια χαρά άνθρωπος, θα πάω να το κάνω κι εγώ. Αφού πήρε η Μαρία σύνταξη θα πάω να πάρω κι εγώ. Στο εξωτερικό δεν ήταν έτσι. Γεμίσαμε ένα νησί, ήταν γεμάτο τυφλούς. Το άλλο νησί γεμάτο ανίκανους... Ήταν όλη η κοινωνία. Στην Καλλιθέα οι υπάλληλοι του ΙΚΑ είχαν μαζέψει τόσα λεφτά..

-Το εγγενές λοιπόν χαρακτηριστικό της πολιτικής το οποίο σας απωθεί είναι αυτό το, τρόπον τινά, όλη αυτή η διαφθορά και η αναξιοκρατία;

-Ναι.

-Αυτά βέβαια που λέτε, κάποια τα γνωρίζαμε χρόνια/

-Ναι. Μα εμένα με εξόργιζε από τότε δεν με εξοργίζει τώρα. Όταν έβλεπα ανθρώπους που τρώγανε και πίνανε αυτό με εξόργιζε. Τώρα μου λες η Ελλάδα έχει ξεσηκωθεί.. γιατί τους ξεβολεύουν.

-Και το κίνητρο για να πάτε να ψηφίσετε ποιο είναι;

-Τώρα δεν ξέρω πλέον αν θέλω να ψηφίσω. Δηλαδή, έχω απογοητευτεί. Ψήφισα την τελευταία φορά γιατί νόμιζα ότι κάτι θα άλλαζε. Μια από τα ίδια. Και είμαι απογοητευμένος επειδή, αυτό που σου είπα στην αρχή. Επειδή φταίει η ελληνική κοινωνία. Δεν λες ότι είναι η ελληνική κοινωνία αξιοκρατική και πέσαμε σε λάθος ανθρώπους. Είναι και η κοινωνία έτσι. Αυτό θα αλλάξει κάποια στιγμή αλλά θα πάρει χρόνια.

-Αναφορικά... μιας και αναφερθήκατε σε πάρα πολλά πράγματα, στο κομμάτι των συντάξεων κλπ, πάνω κάτω αυτά εντάσσονται σε μια γενικότερη λειτουργία του κράτους, το πώς λειτουργεί το κράτος. Θέλω να σας ρωτήσω, στη βάση ενός γενικότερου ερωτήματος το τι είναι αυτό το οποίο εσείς περιμένετε από ένα κράτος... αξιοκρατικό, καλό, λειτουργικό εν πάση περιπτώσει. Θα ήθελα να μου πείτε ποιες είναι οι τρεις πιο σημαντικές υπηρεσίες που θεωρείτε ότι πρέπει να σας παρέχει το κράτος. Για παράδειγμα ένα καλό δικαστικό σύστημα, στρατό, σύστημα υγείας.. Τρία παραδείγματα.

-Ναι, η υγεία είναι το πρώτο, παιδεία και δικαιοσύνη. Υγεία γιατί πρέπει τη στιγμή που πληρώνεις φόρους να έχεις την ανάλογη υγεία. Δε μπορεί από τη στιγμή που πληρώνεις να πηγαίνεις σε ένα νοσοκομείο και να αισθάνεσαι ότι πεθαίνεις σαν το σκυλί στο αμπέλι. Παιδεία, να έχεις τη μόρφωση, είναι πολύ σημαντικό. Και δικαιοσύνη να ζεις σε ένα κράτος δικαίου, να μπορείς να βρεις το δίκιο σου.

-Στο βαθμό που σας τα παρέχει σήμερα το ελληνικό κράτος αυτά, πόσο ευχαριστημένος είστε;

-(γέλιο) Αυτό τώρα τι είναι, ρητορική ερώτηση; Δικαιοσύνη... δεν αισθάνεσαι ότι υπάρχει. Το κράτος είναι ένα είδος νταβατζή. Χρωστάς στο κράτος, θα στα πάρει όλα. Σου χρωστάει το κράτος, δεν τρέχει τίποτα. Στην υγεία, δεν έχουν τα βασικά πράγματα. Δεν έχουν γάζες, δεν έχουν τίποτα. Υπάρχουν άνθρωποι που θέλουν να κάνουν μια απλή εγχείρηση και πεθαίνουν. Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν δουλέψει

40 χρόνια που πλήρωσαν και δεν έχουν τίποτα. Στα αναπτυγμένα κράτη το βλέπει ο άλλος, πληρώνει το 40% του εισοδήματός του αλλά δεν αγανακτεί, γιατί ξέρει ότι έχει την υγεία, έχει την παιδεία. Ξέρει ότι πάνε κάπου. Οπότε η λύση δεν ξέρω αν υπάρχει στην Ελλάδα.. θα βγουμε στο εξωτερικό, δεν ξέρω.

-Αν πάρουμε για παράδειγμα το κέντρο υγείας του Βύρωνα... υπάρχουν και κοινωνικά ιατρεία...

-Αυτό δεν είναι υγεία, αυτό είναι το απαραίτητο. Αν λιποθυμήσεις κάπου στο δρόμο και σε μαζέψουν κάπου σε πάνε, αυτό δεν είναι υγεία. Αυτό είναι για τα σκυλάκια που είναι στο δρόμο, να τα πάρουν να τα περιθάλψουν..

-Οπότε για εσάς υφίσταται μόνο κεντρική σε μεγάλους θεσμούς και όχι τόσο αποκεντρωμένη. Είναι ωστόσο μια μορφή παροχής βοήθειας, σου λέει ο άλλος γιατί να πρέπει να πάω μέχρι το νοσοκομείο από τη στιγμή που για κάποια άλλα πράγματα μπορώ να απευθυνθώ στο τοπικό δίκτυο/

-Ναι αυτό είναι για ανθρώπους που δεν έχουν τίποτα, μια δραχμή δεν έχουν στην άκρη και θα πάνε εκεί. Δεν είναι αυτό. Αυτό είναι κάτι έκτακτο. Είναι κάτι... πώς να το πω, πολύ απαραίτητο, χτύπησες, σου άνοιξε η μύτη, να σου βάλουμε μια γάζα. Αυτό δεν σημαίνει ότι σου παρέχω υγεία σωστή ή περιθαλψη σωστή. Ή τα συσσίτια από τον Δήμο Αθηναίων. Τι σημαίνει ότι η Ελλάδα μας ταΐζει; Όχι υπάρχουν άστεγοι, φτιάχνουν μια κατσαρόλα φασολάδα και δίνουν σε αστέγους. Τι σημαίνει αυτό; ότι να όποιος θέλει, άρα δεν πεινάμε; Δεν σημαίνει αυτό ότι το κράτος μεριμνά, άρα όλοι οι Έλληνες τρώνε και δεν πεινάνε. Επειδή τρως ένα πιάτο φαί.

-Καταλαβαίνω αυτό που λέτε/

-Το ίδιο είναι και με τα φάρμακα, μαζεύεις όλα τα σακουλάκια. Ναι σου είναι απαραίτητο γιατί άμα δεν έχεις κι ένα depon ή τα υπόλοιπα φάρμακα θα πεθάνεις. Αυτό δεν σημαίνει ότι εφόσον στα δίνω, έχω τον θυρεοειδή εγώ έτσι, κάθε μέρα πρέπει να παίρνω ένα χαπάκι, το κουτάκι κάνει 2 ευρώ το μήνα, αν αυτό εγώ δεν το έχω, και πάω και το πάρω ζητιανεύοντας εντός εισαγωγικών, από το κάθε δημοτικό ιατρείο, δεν σημαίνει ότι αυτό το κράτος είναι ένα κοινωνικό κράτος πρόνοιας. Και με προστατεύει επειδή μου δίνει τα χαπάκια.

-Ναι ναι κατάλαβα. Στο πλαίσιο λοιπόν του τοπικού, εθνικού υπερεθνικού, θέλω να σας κάνω μια ερώτηση η οποία αφορά κυρίως τα τρία πράγματα που είπατε εσείς προηγουμένως, υγεία, παιδεία, και δικαιοσύνη, αλλά ενδεχομένως και ευρύτερα, σε ποιο από τα τρία επίπεδα πιστεύετε ότι αποφασίζονται τα πιο σημαντικά ζητήματα σήμερα;

-Σε ποιο;

-Κοντά σας στο δημοτικό επίπεδο, πράγματα που σας αφορούν περισσότερο, που σας ενδιαφέρουν περισσότερο, που θεωρείτε πιο σημαντικά.. σε ποιο από τα τρία επίπεδα αποφασίζονται σήμερα;

-Ε το πιο σημαντικό είναι η υγεία. Και αποφασίζεται σε ποιο επίπεδο, εθνικά;

-Δεν κατάλαβα την ερώτηση, ξαναπές μου..

-Ωραία, η ερώτηση είναι η εξής. Έχουμε τρία επίπεδα διακυβέρνησης, ο Δήμος έχει ένα κοινωνικό ιατρείο για παράδειγμα αν μιλάμε για το κομμάτι της υγείας, έχουμε ένα εθνικό σύστημα υγείας, έχουμε ωστόσο και συγκεκριμένα ψηφίσματα για παράδειγμα για το κομμάτι της υγείας τα οποία γίνονται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

-Ναι.

-Ανάμεσα στα τρία επίπεδα λοιπόν, σε όποια ζητήματα θεωρείτε πολύ πολύ σημαντικά για εσάς, που λαμβάνονται οι πιο σημαντικές αποφάσεις σήμερα;

-σε τοπικό επίπεδο. Πιστεύω σε συγκεκριμένους ανθρώπους. Αν μπορούν να κάνουν κάτι. Ατομικά. Προσωπικά. Ε σε εθνικό επίπεδο δεν νομίζω είναι συμφέροντα, είναι κυρίως να προβάλλουν το κόμμα τους τα πολιτικά οφέλη, αυτό. Δεν τους ενδιαφέρει τίποτα άλλο.

-Η ΕΕ στην οποία συμμετέχουμε, πόσο πολύ μας επηρεάζει; Δηλαδή λαμβάνονται κάποιες αποφάσεις, πόσα από αυτά τα πράγματα φτάνουν μέχρι εδώ;

-Δεν ξέρω. Πολύ λίγα. Ίσως και οι ευρωπαίοι να μη μας έχουν και εμπιστοσύνη. Παλιά μας δίνανε χρήματα, μας σεβόντουσαν, τώρα δεν νομίζω. Δεν νομίζω να μας σεβόνται σε κανένα επίπεδο. Ούτε στην υγεία ούτε πουθενά αλλού.

-Ναι.

-Δηλαδή δεν είναι μόνο αυτά τα τρία, είναι και τα αμυντικά είναι και η άμυνα, κάποια στιγμή θα έρθει κι αυτό. Γιατί μια χώρα για να έχει ειρήνη πρέπει να είναι έτοιμη πολεμικά. Ε κάποια στιγμή θα γίνει κι αυτό, όταν ένα κράτος, παραπαίει οικονομικά, δεν μπορεί, δεν έχει εξοπλισμό μαχητικό, κάποια στιγμή θα έρθουν και οι εχθροί να μας χτυπήσουν την πόρτα. Αυτό είναι ένα άλλο κομμάτι.

-Ναι, γενικώς τη συμμετοχή της χώρας σε διάφορα πράγματα, από το NATO μέχρι την ΕΕ, τον ΟΗΕ, υπάρχει μια τεράστια τάση εδώ και κάποια χρόνια από το 1990 τουλάχιστον και μετά, σήμερα έχει φτάσει αρκετά στο πικ της, στο οποίο, τείνουν οι χώρες γενικώς να μπαίνουν μέσα σε πολύ μεγάλες συνεργασίες, ευρύτατες όχι μόνο διμερείς και τριμερείς κλπ. Γενικότερα πώς κρίνετε τη συμμετοχή της χώρας σε τέτοιους οργανισμούς; Όχι αυτό καθαυτό, να πιάσουμε έναν συγκεκριμένο, γιατί ενδεχομένως να διαφωνείτε είτε με τον στόχο του NATO είτε και της ΕΕ. Υπάρχουν άνθρωποι που τέλος πάντων δεν θέλουν, για τους δικούς τους λόγους, αλλά ακόμα κι αν μιλάμε για αυτήν την περίπτωση, ακόμα κι αν θέλει κανείς να συνεργαστούμε με τη Ρωσία, να ένα ισχυρό παράδειγμα από πολλούς πολίτες στη χώρα, το εντάσσω κι αυτό.. δηλαδή θέλω να μιλήσουμε για αυτό καθαυτό το κομμάτι της έντονης συνεργασιμότητας που υπάρχει, πώς την κρίνετε; Σαν κάτι καλό ή πιστεύετε ότι το κράτος θα έπρεπε να ήταν λίγο πιο αυτόνομο ως το πούμε;

-Αυτόνομο δεν είναι. Οικονομικά. Λόγω οικονομικών μεγεθών.

-Δηλαδή;

-Τα πάντα εξαρτώνται από τη οικονομία. Οπότε δεν έχει να κάνει πόσο θέλει η Ελλάδα ή δεν θέλει. Εξαρτάται από την οικονομική επιρροή που έχει και στα άλλα κράτη ή από τα άλλα κράτη. Αυτό.

-Οπότε θεωρείτε ότι γίνεται ξεκάθαρα βάσει οικονομικού μεγέθους το πόσο δυνατή είναι η φωνή σου σε τέτοιου είδους/

-Μπράβο, ναι. Η Ελλάδα είναι μικρή, εντάξει όσο και να φωνάζει είναι μικρή. Δεν τη λαμβάνει κανείς υπόψη. Αμα ήταν η γνώμη της Γερμανίας, της Αγγλίας... και εντάξει είναι και φυσιολογικό αυτό .

-Αξίζει να είσαι κάπου όπου δεν ακούγεται η φωνή σου, ή παίρνεις

-Δεν μπορείς να κάνεις κάτι διαφορετικό. Κάτι θα πάρεις, αλλά δεν μπορείς να είσαι απομονωμένος. Δεν μπορείς να γίνεις Βόρεια Κορέα, να είσαι απομονωμένος. Εεε μοιραία θα ακολουθήσεις την τύχη σου, τη μοίρα σου. Είσαι ένα μικρό κράτος, οικονομικά, οπότε θα ακολουθήσεις τη μοίρα σου. Έτσι είναι. Ε... κάποιοι άνθρωποι μεμονωμένα μπορούν να συμβάλλουν, να κάνουν κάτι παραπάνω πχ. Η Μελίνα Μερκούρη πριν χρόνια έτσι, ήταν μια φωνή έτσι; Είχε μια φωνή, είχε μια εμβέλεια, είχε ένα κύρος στο εξωτερικό, για τα Ελγίνεια μάρμαρα, για τα μάρμαρα του Παρθενώνα. Αυτό. Μεμονωμένα πράγματα. Αλλά μέχρι εκεί, είναι όμως κι εκεί οικονομικά συμφέροντα και ο George Clooney το είπε, έτσι. Είναι όλα οικονομικά συμφέροντα αυτά. Αν όμως η Αμερική σαν Αμερική πει, ότι ξέρεις κάτι, τα μάρμαρα του Παρθενώνα πρέπει να πάνε εκεί, αποκτά άλλη διάσταση... σε σχέση με τη μικρή Ελλάδα που φωνάζει φωνάζει φωνάζει. Αλλά και πάλι δεν μπορεί να είσαι και απομονωμένος τελείως να είσαι μόνος σου.

-Γιατί; Τι στερείσαι σε περίπτωση που είσαι; Εντάξει η Β. Κορέα είναι και ένα διαφορετικό σύστημα από τα υπόλοιπα κράτη.

-Αυτό, για να είσαι απομονωμένος σημαίνει κάτι. Ότι δεν θέλεις συμμαχίες δεν θέλεις συνεργασίες δεν θέλεις κάτι. Άρα κάτι πάει λάθος. Ε... ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, άρα και το κράτος πρέπει αν είναι κοινωνικό, έτσι εντός εισαγωγικών. Όταν δεν θέλεις τίποτα από όλα αυτά και θέλεις να είσαι μόνος σου ακόμα και ισχυρός να είσαι, πάλι θέλεις το κοινωνικό. Το πιο ισχυρό κράτος, της την Ιαπωνία, της την Αμερική, της την Κίνα, πρέπει να έχεις συνεργασίες έτσι; Όταν λοιπόν είσαι μόνος σου και το θέλεις και το επιδιώκεις αυτό, σημαίνει ότι κάτι φταίει. Στην οργάνωσή σου, στην ιεραρχία σου, στη δομή σου, στο μυαλό σου, σου φταίει κάτι. Άρα δεν μπορείς να το κάνεις. Κάτι πάει στραβά. Μεμονωμένα κράτη ήταν έτσι, η Βόρειος Κορέα, πριν χρόνια η Αλβανία, ήταν μόνα. Φταίει κάτι, είδες, μέχρι εκεί, τέρμα, δεν μπορείς να κάνεις κάτι άλλο. Και η διαφορά είναι η Νότιος Κορέα με τη Βόρειο Κορέα. Ο ένας δεν ξέρει καθόλου αν υπάρχει υπολογιστής, δεν το έχουν υπόψη τους και ο άλλος έχει πάθει αγκύλωση από τη χρήση του υπολογιστή. Καμία σχέση ο ένας με τον άλλον.

-Ναι, είναι οι δύο όψεις της χρήσης του διαδικτύου που περιγράψατε προηγουμένως.

-Μπράβο, ο ένας έχει υπερβολική χρήση και ο άλλος δεν το ξέρει. Και έχει αλλοτρίωση προσωπικότητας, δηλαδή άμα βλέπεις τους βορειοκορεάτες, δεν είναι ότι άμα είμαστε βορειοκορεάτες και περνάμε καλά. Δηλαδή ενός κακού μύρια έπονται, αντικατοπτρίζει όλο το κράτος, όλη την προσωπικότητα, διαμορφώνει προσωπικότητες. Είναι κοπάδια, είναι πρόβατα, και σου λέει κλάψε θα κλάψεις, γέλα γέλα, πέθανε ένας άνθρωπος ξεκινήστε να κλαίτε. Βγήκαν στους δρόμους και ξεκίνησαν να κλαίνε, δεν έχουν προσωπικότητα. Είναι όπως τα πρόβατα, ανοίγεις το μαντρί και τρέχουν όλα σε μια κατεύθυνση αυτό δυστυχώς. Αυτό, είναι τραγικό, είναι η τραγικότητα της ύπαρξης. Και η Ελλάδα δεν μπορεί να είναι μόνη της, έστω κι αν είχαμε του κόσμου το χρυσάφι, έτσι, τι να το κάνεις; τα αραβικά εμιράτα, πουλάνε πετρέλαιο, είναι πλούσιοι, πρέπει να έχουν διασυνδέσεις. Άμα δεν έχουν, δεν θα'χουν. Δε μπορούν να κάνουν κάτι. Το Ιράκ, είδες, ήταν πριν λίγα χρόνια όσο ήταν ο Χουσεΐν, το ισοπέδωσαν. Θα μπορούσε όμως άμα είχε μια άλλη διαπραγματευτική ικανότητα θα ήταν ένα πλούσιο κράτος. Η μέση ανατολή θα μπορούσε να ήταν από τα πλουσιότερα κράτη. Από τη στιγμή που έχει πετρέλαιο εκεί πέρα αν δεν είχαν όλο αυτό το πολιτικό σύστημα θα μπορούσαν να ήταν όλα χρυσάφι.

-Νομίζω ότι ένα καλό παράδειγμα είναι κυρίως το Ιράν, το Ιράν από το '79' ήταν αποκομμένο από όλους και παρόλα αυτά ακόμα κι αυτό το κράτος, το οποίο υπήρξε στο φαντασιακό μας ως δεν ξέρω κι εγώ τι, μετά την επανάσταση που έγινε, παρόλα αυτά και με το καθεστώς που έχει φαίνεται ότι προσπαθεί να ανοίξει κάποιου είδους διασυνδέσεις με τη Δύση κυρίως, αλλά και επέκταση και με όλους τους υπόλοιπους.

-Ναι γιατί αλλιώς δεν μπορεί να κάνει κάτι άλλο. Και είναι σε τεταμένο σχοινί, άρα αν κάτι πάει στραβά, αν ξεκινήσουν κι αυτοί οι οποίοι έχουν έναν φασισμό ή οτιδήποτε μπορεί να τα ισοπεδώσουν όλα. Η Συρία τι ήταν, ένα κράτος, οικονομικά ήταν πολύ καλύτερο από το δικό μας, από εδώ. Πολύ καλύτερο, το Χαλέπι, είχαν μια ανάπτυξη πολύ καλύτερη από τη δική μας. Και οικονομική και κοινωνική, παιδεία, την ισοπέδωσαν. Την έκαναν χειρότερα. Αραβικά εμιράτα, Σαουδική Αραβία, το Ντουμπάι είδες πώς είναι, δεν τους πειράζει κανένας. Έχουν απίστευτες διπλωματικές σχέσεις με Αμερική, με Ευρώπη, δεν τους πειράζει κανένας. Και πιας πιο κάτω Ιράκ, Ιράν, Συρία και αυτά και είναι το χάος. Και είναι τι, είναι ένα κομμάτι γης, το ίδιο είναι. Πετρέλαιο έχουν και τα δύο, το ίδιο θρήσκευμα και βλέπεις είναι η ημέρα με τη νύχτα. Αλλά εντάξει αυτό είναι άλλο θέμα, έτσι; Αλλά και για την Ελλάδα που είναι μικρό κράτος, δεν μπορείς να είσαι μόνος σου ανεξάρτητος.

-Ναι, γενικά διεθνή νέα και αυτά, σας ενδιαφέρουν; Μιας και μιλήσαμε πολύ για το υπερεθνικό και τις σχέσεις της Ελλάδας με τον έξω κόσμο. Παρακολουθείτε διεθνή, είναι κάτι που σας απασχολεί;

-Ναι γενικά τα παρακολουθώ.

-Σε σχέση με τα εθνικά ζητήματα ας πούμε που μπορεί να κάτσετε να ψάξετε, είναι περισσότερα ή λιγότερα τα διεθνή; Και όταν λέω διεθνή τουλάχιστον είτε αφορούν μόνο το έξω, είτε αφορούν το πώς η χώρα σχετίζεται με το έξω.

-Διεθνή εννοείς, το γίνεσθαι... αυτά τα παρακολουθώ, τα παρακολουθώ. Ε και τα οικονομικά μεγέθη, τον πολιτισμό τους.

-Βρίσκετε ότι είναι κάτι εξίσου σημαντικό να το γνωρίζετε όσο και τα εκ των έσω τα δικά μας;

-Ναι και για παράδειγμα προς αποφυγή, αυτά που ανέφερα, Ιράκ, Ιράν, και για παράδειγμα προς μίμηση. Δηλαδή μοντέλα όπως η Σουηδία, η Δανία. Έχω αλλάξει και λίγο την κοσμοθεωρία μου, ενώ πριν λίγα χρόνια θεωρούσα ότι είναι κράτη ψυχρά δεν ξέρω γιατί έτσι....

-Λόγω κλίματος καταρχήν... (γέλιο)

-(γέλιο) λόγω κλίματος μπράβο, και λόγω συμπεριφοράς των ανθρώπων, τώρα το έχω αλλάξει αυτό και σκέφτομαι ότι είναι αξιοκρατικά, δηλαδή εντάξει συνέβαλλε ότι είναι η κρίση και η διαφθορά στην Ελλάδα, αλλά αλλάζεις έτσι, βλέπεις τα πράγματα διαφορετικά, μέσα από κάποιες ατυχίες που έχεις σαν άνθρωπος, σαν κράτος... αναθεωρείς και την ματιά που βλέπεις τον υπόλοιπο κόσμο. Θα προτιμούσα να είμαι στην Ολλανδία, να έχω λιγότερο ήλιο, να έχω μια δουλειά, να έχω αξιοκρατία, θα μπορούσα να πάω σε μια δημόσια υπηρεσία, θα μπορούσα να πάω στην πλατεία κάπου και να είναι όλα αυτά αξιοκρατικά. Στην Αυστραλία και να είναι κάπου αξιοκρατικά. Ας έχω λιγότερο ήλιο. Δεν με ενδιαφέρει, τι; και τώρα που έχουμε ήλιο τι κάνουμε, καθόμαστε σε ένα παγκάκι και κοιταζόμαστε; δηλαδή αυτό το πράγμα το βαρέθηκα. Και επειδή έχω απογοητευτεί, θα προτιμούσα αυτή τη στιγμή να έφευγα οικογενειακώς ή μόνος μου αν ήμουν λίγο μικρότερος ή αν δεν είχα οικογένεια και να πήγαινα να ζούσα εκεί. Στη Σουηδία με λιγότερο ήλιο. Αλλά θα πήγαινα, θα είχα τη δουλειά μου, τους φίλους μου, την παρέα μου. Μια χαρά θα ήμουν.

-Οπότε μιας και φτάνει και η συζήτησή μας προς το τέλος και με βάση αυτά που είπατε κι εσείς μόλις τώρα... ακούγεται πάρα πολύ έντονα, και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και πολύς κόσμος το συζητάει, στους κύκλους και τους πιο ακαδημαϊκούς συζητιέται ακόμα περισσότερο, γράφονται βιβλία επί βιβλίων, επί μιας συγκεκριμένης θέσης, ότι η Δημοκρατία περνάει σήμερα κάποιου είδους κρίση. Καταρχήν θέλω να ρωτήσω αν το έχετε ακουστά, αυτό το πράγμα, και τι πιστεύετε για αυτήν την θέση, συμφωνείτε, διαφωνείτε, γιατί;

-Περνάει, ναι περνάει κρίση. Όπως υπάρχει και η άλλη άποψη ότι στη Δημοκρατία δεν υπάρχουν αδιέξοδα, όμως υπάρχουν. Να πρόσφατο παράδειγμα ο Τράμπ έτσι; όχι ότι η Κλίντον θα ήταν καλύτερη. Η δημοκρατία είναι ένα καλό πολιτικό σύστημα, η γνώμη των πολλών. Αφενός. Αφετέρου όμως η γνώμη των πολλών μπορεί να είναι και λάθος. Υπάρχει η αντίθεση της μάζας. Η μάζα τι είναι, βασίζεται σε κάποια συναισθήματα... και βγάζει την απόφασή της. Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι σωστό. Η μάζα ο όχλος αρέσκεται στο να ακούει αυτά που της αρέσουν, αυτά που την βολεύουν.

Πολλές φορές αρνείται να δει, τα αξιοκρατικά πράγματα, τα θετικά πράγματα, γιατί, δεν την βολεύουν. Γίνεται ένας όχλος που λέει θέλω αυτό, θέλω αυτό, βγάζει αυτό το αποτέλεσμα η μάζα αλλά είναι το 50%, δεν είναι όμως σωστό.

-Από την πείρα σας, με βάση την όποια ηλικία έχετε σήμερα, πιστεύετε ότι αυτό το οποίο περιγράφετε εντείνεται με τα χρόνια; Δηλαδή ήταν λίγο διαφορετικοί οι άνθρωποι, θα το θέσω ως εξής, ήταν λιγότερο εγωιστές, αλλά φαίνεται ότι γίνονται όλο και περισσότερα, σαν πολίτες;

-Ε στην Ελλάδα λες, ή στο..

-Στην Ελλάδα, μπορούμε να το θέσουμε και παγκόσμια.

-Όχι πάντα ήταν, ο κόσμος ήταν πάντα εγωιστής. Απλά ανάλογα τις συγκυρίες, τις οικονομικές, φαινόταν λιγότερο ή περισσότερο. Και παλιά υπήρχε αυτό. Απλά δεν φαινόταν.

-Οπότε σε τι συνίσταται η κρίση την οποία λένε ότι περνάμε σήμερα; Τι είναι το βασικό που έχει αλλάξει, που έχει χαλάσει τόσο πολύ και λέμε ότι δεν πάει αυτό το σύστημα..

-Πάντα υπήρχε. Καταρχήν δεν είναι. Η κρίση στον άνθρωπο, όταν ένας άνθρωπος προσωπικά, δεν είναι σωστός. Κοιτάζει περισσότερο το κακό, κοιτάζει περισσότερο το συμφέρον του, κοιτάζει περισσότερο να βγάλει όσο γίνεται περισσότερα χρήματα καταπατώντας τους άλλους, πατώντας πτώματα, αυτό μεταφράζεται σε μια κοινωνία που γίνεται έτσι. Άρα τι να σου κάνει οποιοδήποτε πολιτικό σύστημα. Πάντα θα υπάρχουν κρίσεις. Και ιστορικά, και λένε τώρα είμαστε στη χειρότερη περίοδο, γιατί πριν χρόνια ήταν ο παγκόσμιος πόλεμος, δύο παγκόσμιοι πόλεμοι. Τότε δεν ήταν ακόμα χειρότερα; ακόμα πιο παλιά ιστορικά αν πας, ήταν οι αυτοκρατορίες, αιματοχυσίες, τόσοι πληθυσμοί... και τότε υπήρχαν. Και τότε υπήρχε ο εγωισμός, υπήρχε η αυτοκρατορία που είχε 5 10 κράτη και ήθελε να πάρει άλλα 10. Αυτό είναι εγωισμός. Το ίδιο είναι και τώρα. Τώρα είναι οικονομικός εγωισμός, οικονομική απληστία. Το ίδιο είναι. Άρα εφόσον όλα αυτά είναι έτσι, ο κόσμος είναι έτσι, θέλει να βγάλει όσο γίνεται περισσότερο, σαν άνθρωπος θέλω να βγάλω περισσότερα, σαν κράτος θέλω να βγάλω περισσότερα, όταν είναι έτσι τι να σου κάνει ένα σύστημα. Ποιο σύστημα να υπάρξει και να είναι θετικό. Απλά το παλεύουμε έτσι. Μια θα λέμε ότι υπάρχει κρίση στη Δημοκρατία, την άλλη δεν υπάρχει. Όταν όλα είναι... βασίζονται πάνω στο χρήμα. Έχεις χρήμα, έχεις τα πάντα, δεν έχεις χρήμα, δεν έχεις τα πάντα. Είτε σαν άνθρωπος είτε σαν κράτος. Οι Γερμανοί, έχουν χρήματα τώρα, έχουν τα πάντα, τους σέβονται όλοι. Δεν έχεις χρήματα, δεν σε σέβεται κανένας. Αυτό. Δεν μπορείς να κάνεις κάτι άλλο. Και το αντίθετο αν ήμασταν όλοι άνθρωποι έτσι πιο απλοί και να κυνηγάς το κέρδος αλλά όχι με οποιονδήποτε τρόπο, θα υπήρχε μια αξιοκρατική σχέση. Μεταξύ μας θα υπήρχε μια ηθική έτσι... ένας ηθικός φραγμός ρε παιδί μου. Θα ήξερες ποιόν θα ψηφίσεις. Και η δημοκρατία θα λειτουργούσε και διαφορετικά.

-Για εσάς ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της Δημοκρατίας; Δηλαδή όταν ακούτε τη λέξη Δημοκρατία τι σας έρχεται στο μυαλό;

-Δημοκρατία ναι, η γνώμη των πολλών, δημοκρατία σημαίνει η γνώμη των πολλών, έτσι; μετράει ό,τι θέλει ο λαός η γνώμη των πολλών, δεν σημαίνει ότι είναι και σωστό.

-Αν η Δημοκρατία είναι η γνώμη των πολλών και η γνώμη των πολλών δεν είναι σωστή, πάμε σε κάποιο άλλο σύστημα;

-Δεν μπορείς να κάνεις κάτι. Όχι.

-Δηλαδή αν κάνουμε αυτόν τον παραλληλισμό φτάνουμε σε μια προβληματική την οποία πρέπει να επιλύσουμε με κάποιο τρόπο.

-ναι, δυστυχώς δεν μπορείς να κάνεις κάτι άλλο, στην πολιτική δεν μπορείς να κάνεις κάτι άλλο. Δεν μπορείς να πεις, γιατί μετά θα.. δεν μπορείς να πεις ότι ξέρεις τι, η γνώμη των πολλών είναι αυτό, αλλά επειδή δεν είναι σωστό θα εφαρμόσω τη γνώμη των λίγων. Γιατί θα πάμε σε δικτατορία, έτσι έχουν πάει, τα καθεστώτα τα ολοκληρωτικά έτσι έχουν πάει. Ξέρεις τι, για το καλό της χώρας αναλαμβάνω την εξουσία εγώ. Αυτό. Δεν μπορείς να κάνεις κάτι άλλο, αναγκαστικά είναι αναγκαστικά, αναγκαστικά πρέπει να πας σε δημοκρατικό πολίτευμα. Η γνώμη των πολλών. Αλλά ουσιαστικά η γνώμη των πολλών δεν είναι πάντα η σωστή. Δυστυχώς.

-Άρα πιστεύετε ότι τι, ιστορικά είμαστε καταδικασμένοι απλώς...

-Ναι δεν υπάρχει λύση. Αυτό δεν είναι μόνο για την Ελλάδα, αυτό είναι σε όλον τον κόσμο είναι έτσι. Να η Αμερική άλλαξε....

-Πρόεδρο.

-πρόεδρο... σκαμπανεβάσματα. Αλλού είναι καλύτερα αλλού είναι χειρότερα. Πάντα θα υπάρχει αυτό. Δεν υπάρχει κάποιο πολίτευμα που θα σου δίνει 100% αξιοπιστία. Και θα λες αυτό είναι. Δε μπορείς, δεν υπάρχει. Το τραγικό τώρα με την ανθρωπότητα είναι ότι στα τελευταία χρόνια που ήδη υπάρχει ο πυρηνικός εξοπλισμός, αν κάτι γίνει με 2 3 παλαβούς και πατήσουν ένα κουμπί θα τιναχτούν όλοι στον αέρα. Πιο πριν δεν μπορούσε να γίνει αυτό γιατί δε μπορούσαν να το κάνουν. Και έγινε απλά ένας παγκόσμιος πόλεμος, δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, θα γίνει ένας πόλεμος σε τοπικό επίπεδο, δε μπορούσαν να κάνουν κάτι άλλο. Τώρα αν γίνει 3ος παγκόσμιος πόλεμος ή θα τσακωθούν Αμερικανοί, Ρώσοι, Γερμανοί κι αυτά, δηλαδή και ο Πούτιν δεν είναι ό,τι καλύτερο σαν χώρα, ήρθε και ο Τραμπ τώρα, αν κάνουν ό,τι κάνουν θα ισοπεδωθούν τα πάντα. Γιατί υπάρχει δύναμη να το κάνουν αυτό.

-Σας διακατέχει ένα αίσθημα ανησυχίας γενικότερα;

-Ναι επειδή αυτό δε μπορώ να το αποφύγω οπότε δεν με τρομάζει. Άμα είναι να γίνει θα γίνει. Τελείωσε, αυτό. Αλλά για τη Δημοκρατία δε μπορώ να πω κάτι άλλο. Γιατί είναι ότι δε μπορώ να κάνω κάτι άλλο, το να φωνάξω σταματήστε, όπως στη δεκαετία

του 70', σταματήστε τα πυρηνικά και αυτά, δεν αρκεί. Παίζουν οικονομικά μεγέθη, εμάς δε μας βλέπουν ούτε καν μας λαμβάνουν υπόψη.

-Παρόλα αυτά τα κινήματα αυτά δημιούργησαν και ιστορία στην εποχή τους.

-Ιστορία, δεν άλλαξαν κάτι. Δεν άλλαξαν κάτι και ειδικά τώρα σε αυτήν την εποχή να πάμε να βγούμε οι δυο μας ή άλλοι 10 20 να φωνάζουμε; Τι θα αλλάξει; Δεν αλλάζει. Θα μου πεις και τι, να μείνουμε απαθείς, όχι να μη μείνουμε απαθείς, εντάξει θα φωνάζεις. Ε να μην έχεις την ψευδαίσθηση ότι έκανες και κάτι. Είναι ψευδαίσθηση. Όπως κι εγώ κι εσύ, εξοργίζομαι, μπορεί να βρεθούμε σε έναν άλλο χώρο να μην είναι εδώ πέρα και να αρχίσουμε να φωνάζουμε, ο αυτός έκανε εκείνο, ο άλλος το άλλο, σε κάποιο χώρο μόνοι μας, σε ένα σπίτι, κοίτα ο τάδε και το δημόσιο, δηλαδή αυτά που είπα τώρα απλά να τα πω με οργή. Και να φωνάξω κι εγώ και να φωνάζεις κι εσύ, ωωω ααα αυτό. Να μας φύγει αυτό. Η οργή. Αυτό είναι για μένα όμως, το βγάζω από μέσα μου, το λέω σε εσένα και ξεθυμαίνω. Δεν σημαίνει ότι θα αλλάξει κάτι, θα τα ακούσει ο Βενιζέλος, Σαμαράς, Παπανδρέου, και θα τρομάξει και θα αλλάξει κάτι. Ή να μαζευτούμε 500 άτομα ή να μαζευτούνε 5000 άτομα στο Σύνταγμα και θα αλλάξει κάτι και θα φοβηθούνε. Να ο Τραμπ. Πόσοι βγήκαν και φωνάζανε και η Μαντόνα είπε ότι θα κάψει τον Πύργο.. την άκουσες; Λοιπόν, τι; Σκασίλα του. Σκασίλα του ξέρεις γιατί, γιατί από τη στιγμή που έχει τόσα δισεκατομμύρια δεν τον απασχολεί. Ξέρεις τι λέει, ααα θα νικήσουμε, θα κάνουμε, α τι λένε α τι κάνουν.

-Ναι δεν παύει να είναι ένας δημοκρατικά εκλεγμένος, με βάση τα δικό τους σύστημα εν πάση περιπτώσει με τα κολλέγια, πρόεδρος. Οπότε ναι μεν αλλά. Άλλα εναπόκειται στον καθένα να κρίνει το αν βοηθούν ή δε βοηθούν οι επιμέρους διαδηλώσεις καθώς και η διαδήλωση εκ μέρους των γυναικών τουλάχιστον, επειδή θεωρείται ένας άνθρωπος ο οποίος πράγματι ξεπερνάει κατά πολύ τα όρια/

-Εγώ δεν είπα ότι δεν πρέπει να γίνονται εκδηλώσεις. Είναι η απόφαση, η γνώμη του λαού, από εκεί και πέρα δεν μπορεί να κάνεις και κάτι άλλο. Τι άλλο να κάνεις...

-Η τελευταία ερώτηση που θέλω να κάνω, για να βάλουμε πάλι το κομμάτι της ψηφιακής τεχνολογίας μέσα σε όλα αυτά, είναι αν μπορεί να βοηθήσει το διαδίκτυο και η νέα ψηφιακή τεχνολογία, είτε έχει να κάνει με το ότι είμαστε όλοι συνδεδεμένοι παγκόσμια και άρα πολύ εύκολα μπορούμε να επικοινωνήσουμε με ανθρώπους που είναι πολύ μακριά μας και ενδεχομένως και να οργανωθούμε, ή οτιδήποτε άλλο μπορείτε εσείς ο ίδιος να φανταστείτε, αν μπορεί να λειτουργήσει στη λειτουργία της Δημοκρατίας, ώστε να αλλάξει κάτι προς το καλύτερο.

-Ναι, αυτό μπορεί να γίνει βέβαια. Γιατί υπάρχει πολύ μεγάλη δύναμη. Το διαδίκτυο έχει πολύ μεγάλη δύναμη...

-Πείτε μου ένα παράδειγμα ας πούμε που σκέφτεστε που είτε έχει συμβεί είτε θα μπορούσε αν γινόταν πραγματικότητα, να βοηθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση.

-Να ενημερώσεις για κάτι που γίνεται στη χώρα σου, ή που να έχεις μια ιδέα, να μπορείς να τη μεταδώσεις σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα παντού.

-Ναι, το κομμάτι της ταχύτητας.

-Της ταχύτητας, όχι μόνο της ταχύτητας και της επέκτασης. Μπορεί να ενημερωθεί η Αφρική, η Αμερική και η Αυστραλία, αμέσως. Που αυτό πριν λίγα χρόνια φάνταζε αδιανόητο. Έτσι δεν είναι... όπως η Τουρκία που έχει, που δεν έχει ίντερνετ, ή η Βόρεια Κορέα που δεν έχει ίντερνετ. Ζούνε σε σπηλιές.

-Η Αίγυπτος έχει πολύ μεγάλο πρόβλημα νομίζω.

-Καλά όλα τα κράτη τα ισλαμικά έχουν άλλο θέμα εκεί. Είναι θέμα θρησκείας. Αυτό είναι θέμα θρησκείας και είναι που δεν τους αφήνουν. Άλλο αυτό, είναι άλλο θέμα. Που θα μείνουν έτσι. Όσο το.. είναι έτσι... είναι η θρησκεία τους.

-Εντάξει τίποτα δεν μένει στατικό. Όσο περνάνε τα χρόνια...

-Ε εντάξει είναι πολύ λίγο να αλλάξει, είναι η θρησκεία είναι όταν επιβάλλεται στον κόσμο και ποτίζει μέσα την ψυχή του ανθρώπου είναι πολύ δύσκολο. Παλιά πίστευα, εντάξει είναι άσχετο αυτό. Παλιά πίστευα ότι, άκουγα ότι η θρησκεία είναι το όπιο του λαού. Και έλεγα μα τι λένε τώρα αυτοί. Έχω αρχίσει και... έχω αλλάξει τώρα, και όντως είναι έτσι. Και όχι μόνο το όπιο και ακόμα χειρότερο σε ορισμένες θρησκείες. Ακόμα χειρότερο. Δηλαδή πιστεύω ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι ελεύθερος, δηλαδή να έχει μια μεγάλη καρδιά και ένα ανοιχτό μυαλό. Μεγάλη καρδιά για να μπορεί να αγαπάει τους ανθρώπους, να έχει πολύ καλά συναισθήματα και να έχει ελεύθερο μυαλό. Ανοιχτό μυαλό. Να μπορεί να διακρίνει.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 4

Συνεντευξιαζόμενος – 66 ετών – Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση – Συνταξιούχος

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Ξεκινάω, να μου παρουσιάσετε λίγο, με λίγα λόγια και μέσα από τα δημογραφικά τον εαυτό σας. Να μου πείτε κάποια πράγματα, τι έχετε κάνει, ποιος είστε.

-Συνταξιούχος του ιδιωτικού τομέα, με 37 χρόνια ένσημα, παίρνω... ξεκίνησα να παίρνω 980 ευρώ τα οποία είναι αυτή τη στιγμή 880 μετά τις περικοπές. Τις οποίες θεωρώ όχι δίκαιες αλλά αναπόφευκτες. Έχω δουλέψει σε πολλές διαφορετικές δουλειές, όπως για παράδειγμα στη διαφήμιση, στην πολιτική διαφήμιση, σε χρηματιστηριακές εργασίες, σε λιανικές πωλήσεις, διαφορετικών ειδών και έχω ασκήσει ταυτόχρονα και μαντζερίστικη δραστηριότητα στον χώρο του βιβλίου και στον χώρο της λιανικής εστίασης.

-Αν μου επιτρέπετε, νομίζω ότι θα ήταν σημαντικό αν θα μπορούσατε αυτά να τα βάλετε σε μια σειρά, δηλαδή τι ακολούθησε το άλλο. Πήγατε από κάτι συγκεκριμένο σε κάτι λίγο πιο γενικό;

-Ξεκίνησα από τον χώρο του βιβλίου, μεταπήδησα στο χώρο των τουριστικών πωλήσεων αλλά και της χειροτεχνίας, συνέχισα και πάλι στον χώρο του βιβλίου. Και από εκεί μεταπήδησα στον χώρο της διαφήμισης, όπου περισσότερο ασχολήθηκα με την πολιτική διαφήμιση και το πολιτικό promotion προσώπων. Από εκεί μεταπήδησα σε χρηματιστηριακές εργασίες, και από εκεί μετά πήγα σε διευθυντική θέση, σε διεύθυνση καταστήματος λιανικής εστίασης.

-Μμμ.. ηλικία σας;

-Η ηλικία μου... 66 ετών (με κάποια αμφιβολία).

-Ωραία.. προς τα 67;

-Από 65 έχω πάει λίγο στα 66... (γέλιο)

-Έχετε σπουδάσει κάτι συγκεκριμένο, δηλαδή στο κομμάτι των σπουδών με τι έχετε ασχοληθεί; Ή δεν έχετε ασχοληθεί με τίποτα;

-Έχω σπουδάσει οικονομικά, πηγαίνοντας μέχρι το 3ο έτος... εκεί την σταμάτησα τη σχολή, την άφησα για προσωπικούς λόγους, που μπορείς να τους χαρακτηρίσεις και λόγους ανωτέρας βίας.

-Μ.. οπότε όλα τα υπόλοιπα ήταν ξεκάθαρα από πρακτικής απόψεως γνώσεις τις οποίες τις αντλήσατε κάνοντας μια συγκεκριμένη δουλειά και όχι τόσο φέρνοντας ένα πτυχίο ας πούμε;

-Όχι μόνο από πρακτική άποψη αλλά τουλάχιστον στις χρηματιστηριακές εργασίες πήρα πτυχίο από την Εθνική Χρηματιστηριακή πάνω σε χρηματιστηριακές συναλλαγές και συμβουλές. Αλλά έχω μια εκτεταμένη θεωρητική κατάρτιση που δεν μπορώ να πω ότι έχει ακαδημαϊκό πρόσημο μπροστά της αλλά στα πλαίσια μιας σειράς ενδιαφερόντων έχω ασχοληθεί με... πάρα πολύ βαθιά με ορισμένα θέματα. Όσα μου επέτρεπαν βέβαια οι δουλειές, οι οικογενειακές υποχρεώσεις και τα υπόλοιπα .

-Εντάξει, υποθέτω ότι αυτό που είπατε προηγουμένως για την... για το πέρασμά σας από το βιβλίο νομίζω ότι βοήθησε πάρα πολύ σε αυτό.

-Ήταν 13 χρόνια... 3 και 10.

-Το λέω με τη λογική ότι για να ασκεί κάποιος ένα τέτοιο επάγγελμα κατά πάσα πιθανότητα χρειάζεται και ο ίδιος να μπορεί να εμπλακεί ώστε να μπορεί και να το πουλήσει και να το προωθήσει. Αυτό.

-Δεν ήταν απλά ο χώρος του βιβλίου. Τα 10 τελευταία χρόνια ήταν ο χώρος του πολιτικού βιβλίου. Διότι διεύθυνα το βιβλιοπωλείο του Κομμουνιστικού Κόμματος και συγκεκριμένα πέρα από την γενική διεύθυνση είχα και την αποκλειστική επιμέλεια του ιδεολογικοπολιτικού τμήματος του βιβλίου, πράγμα που με έφερνε σε επαφή με αυτά τα ενδιαφέροντα που σας είπα περισσότερο εξ' αντικειμένου. Βέβαια...

-Ολοκληρώστε..

-Αν μπορεί να το χρησιμοποιήσετε... να πούμε αργότερα κάτι αν χρειαστεί.

-Ωραία, πώς μπορούμε να τα συνδέσουμε αυτά τα πράγματα με την πρώτη ενότητά μας λοιπόν, μιλώντας για την ψηφιακή τεχνολογία; Μέσα δηλαδή από το πέρασμά σας τουλάχιστον, να πιάσουμε ξεκάθαρα τον επαγγελματικό τομέα, εσείς ο ίδιος με ποιόν τρόπο θα λέγατε και τότε ότι ξεκίνησαν να εμπλέκονται λίγο οι ψηφιακές τεχνολογίες, το διαδίκτυο, οι υπολογιστές και τέτοιου είδους πράγματα σε αυτά που έχετε κάνει, είχαν εμπλακεί;

-Είχαν εμπλακεί από παλιά και μάλιστα συγκεκριμένα όταν ασχολήθηκα με τον χώρο της διαφήμισης. Αυτό... αυτή η περίοδος συνέπιπτε με την εμφάνιση των πρώτων CD-ROM ΚΑΙ CD-S, δηλαδή της αποθήκευσης και μεταφοράς δεδομένων με πολύ πιο εύκολο και εντελώς πρωτοποριακό για την εποχή του τρόπο, πράγμα που ήταν πολύ χρήσιμο για τη διαφήμιση. Και θα έλεγα ακόμα πιο χρήσιμο για τον πολί... για το political promotion.

-Το χρήσιμο, πώς το εννοείτε; Ευκολότερο...

-Από την άποψη της ταχύτητας παραγωγής αποτελέσματος και από την άποψη της ευκολίας μετάδοσης και διείσδυσης του αποτελέσματος στο group στο οποίο ήθελες να μεταδοθεί αυτό. Στη συνέχεια η επαφή μου με την ψηφιακή τεχνολογία εμπλουτίστηκε λόγω του ενδιαφέροντός μου που είχα να μαθαίνω ειδήσεις, να ενημερώνομαι... για το τι συμβαίνει γύρω μου ας πούμε στην εγχώρια και στη διεθνή

σκηνή. Όχι μόνο στον χώρο της πολιτικής αλλά και στον χώρο της οικονομίας, της κοινωνίας, των ιδεών κλπ. Μια ακόμα μεγαλύτερη τόνωση της σχέσης μου με την ψηφιακή τεχνολογία προέκυψε από την σχέση μου με τα χρηματιστηριακά όπου εκεί ήταν απαραίτητη η καθημερινή χρήση τεχνολογιών. Όπου έπρεπε να αφομοιώνεις την αμέσως πιο καινούρια σου άρεσε δεν σου άρεσε διότι την αφομοίωνε ο εργοδότης σου. Ο πάροχος της δουλειάς σου... ε από τότε δεν μπορώ να πω ότι με ενδιαφέρει ας πούμε να γίνομαι... γκουρού της ψηφιακής τεχνολογίας, αλλά πια είναι αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητάς μου η χρήση της.

-Στο κομμάτι το επαγγελματικό, για να επιστρέψουμε λίγο στις πρώτες πρώτες φάσεις αλλαγής της οποίας βιώσατε, πάνω κάτω σε τι ηλικία ήσασταν τότε;

-Πως; Στο κομμάτι;

-Μόλις πρωτοξεκίνησαν.. στο κομμάτι της διαφήμισης ας πούμε που λέτε, μόλις άρχισαν να εμφανίζονται τα CD-ROM και όλα αυτά.. δηλαδή αυτό το... ένα σοκ, αν θα μπορούσαμε να το πούμε έτσι... όταν πρωτοήρθε, σε τι ηλικία ήσασταν; Και πώς το δεχτήκατε τέλος πάντων όλο αυτό;

-Ημουν γύρω στα 37..

-Μια καλή ηλικία θεωρείτε για να μπορέσεις να αφομοιώσεις κάτι τέτοιο... σχετικά καινούριο;

-Σήμερα όχι, είναι παρωχημένη ηλικία. Τότε ήταν μια χαρά.

-Α, ήταν καλή.

-Ε βέβαια ήταν καλή διότι όσο παρθένος οργανισμός ήμουν εγώ, αλλά και ακμαίος ταυτόχρονα, ας πούμε εδώ... το ίδιο παρθένος ήταν και ένα παιδάκι 12 ετών ή και 5 ετών. Όμως αν ήμουν σήμερα στα 66 μου παρθένος και θα είχα να ξεκινήσω τώρα, νομίζω ότι θα είχα πολύ μεγαλύτερες δυσκολίες. Σε κάλυψα σε αυτό τώρα...

-Ναι.. μια χαρά. Ωραία.. Σήμερα που είστε συνταξιούχος και έχετε όλο το χρόνο να κάνετε πράγματα... πιστεύω, καταρχήν θα ήθελα να ρωτήσω τι είδους ψηφιακά εργαλεία διαθέτετε, δηλαδή έχετε προσωπικό υπολογιστή, έχετε tablet, έχετε smartphone; Να μιλήσουμε λίγο για το κομμάτι των ίδιων των συσκευών.

-Έχω laptop και έχω και ψηφιακή τηλεόραση με την οποία μπορώ να συνδεθώ ιντερνετικά.

-Τηλέφωνο;

-Τηλέφωνο... έχω κινητό τηλέφωνο.

-Το χρησιμοποιείτε ως τέτοιο...

-Όχι.

-Το χρησιμοποιείτε δηλαδή απλά ως συμβατικό...

-Ναι ναι ναι.

-Δεν μπαίνετε στο internet ποτέ...

-Όχι όχι.

-Μάλιστα, ωραία... να μιλήσουμε λοιπόν για την προσωπική χρήση που ενδεχομένως κάνετε.. Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι που χρησιμοποιείτε τον υπολογιστή θα λέγατε;

-Για να διαβάσω, για να ενημερωθώ και για να γράψω.

-Να διαβάσετε εννοείτε online;

-Άλλο να διαβάσω και άλλο να ενημερωθώ online. Και για να γράψω... και βέβαια να επικοινωνήσω, να στείλω, να μου στείλουν. Αυτά.

-Και γράφετε; Αν θέλετε να μοιραστείτε μαζί μας το τι;

-Αρθρογραφώ σε ένα site πολιτικής αρθρογραφίας... και σε όλο το φάσμα των κοινωνικών και πολιτικών ενδιαφερόντων. Όπου συγγράφω εδώ και... από το 2011 και μέχρι σήμερα έχω στείλει γύρω στα 150 άρθρα τα οποία έχουν δημοσιευτεί. Και νομίζω ότι έχω ένα αξιόλογο μόνιμο ακροατήριο το οποίο είναι στα 2500 άτομα. Με μεγαλύτερη επιτυχία ενός άρθρου, τα 10500 άτομα, αναγνώστες.

-Ωραία... από ότι γενικότερα σας ακούω βλέπω ότι η σχέση σας με όλα τα ψηφιακά μέσα είναι αρκετά εξοικειωμένη. Δηλαδή πάνε και πολλά χρόνια που έχετε ασχοληθεί με το αντικείμενο, με βάση τα σχόλια που μου κάνετε, ότι αρθρογραφείτε και γνωρίζετε πόσοι και ποιοι είναι οι αναγνώστες σας κατά πάσα πιθανότητα θα έχετε μια μεγάλη εξοικείωση.. συμφωνείτε μαζί μου;

-Δεν γνωρίζω σε βάθος τη χρήση της τεχνολογίας διότι δεν μου χρειάζεται. Χρησιμοποιώ δηλαδή για παράδειγμα ένα πολύ μικρό μέρος των δυνατοτήτων που έχουν τα Windows 10 που έχω αυτή τη στιγμή, αλλά ο λόγος για τον οποίο χρησιμοποιώ την τεχνολογία δεν.. ακυρώνει.. ο λόγος και ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιώ την τεχνολογία, ακυρώνει την ανάγκη μου να τη χρησιμοποιήσω σε βάθος. Τη χρησιμοποιώ δηλαδή με ένταση και όχι με έκταση. Σε ένταση, πολλές ώρες την ημέρα, αλλά με τον ίδιο τρόπο. Δεν έχω την ανάγκη να μάθω να κάνω και κάτι άλλο μέσα. Προς το παρόν.

-Ναι, θα μπορούσατε να μου φέρετε ένα παράδειγμα για να μπορέσω να κατανοήσω κάτι το οποίο θεωρείτε ότι ίσως θα έπρεπε να γνωρίζει κάποιος αλλά δεν χρειάζεται σε εσάς.

-Για παράδειγμα, ο τρόπος που μπορώ να στείλω ή να λάβω email είναι με διάφορους τρόπους.. μπορείς να το κάνεις μέσα από το laptop. Μου φτάνει ένας δύο. Μπορώ, έχω gmail, έχω otenet. Δεν με ενδιαφέρει να ξέρω όλες... δεν με ενδιαφέρει.. θα ήθελα να τις ξέρω αλλά περισσότερο με ενδιαφέρει να κάτσω να διαβάσω ένα βιβλίο για παράδειγμα που λέει γιατί έχει στηθεί έτσι και όχι αλλιώς το ευρώ. Παρά να ψάξω στον υπολογιστή να δω τι κάνει αυτό το κουμπάκι όταν το κάνω.... Και πώς μπορώ να

κάνω κάτι άλλο με πιο εύκολο τρόπο και και και... Έχω όμως την εξοικείωση να το κάνω αυτό αν θελήσω να το κάνω. Δηλαδή να ερευνήσω σε μεγαλύτερο βάθος τις δυνατότητες των Windows 10.

-Ναι, αν χαλάσει κάτι στον υπολογιστή έχετε τη δυνατότητα να το φτιάξετε;

-Πολύ περιορισμένη.

-Ωραία, αυτή η απάντηση με καλύπτει. Στο κομμάτι της χρήσης υπηρεσιών, ηλεκτρονικών, κάνετε ας πούμε χρήση e-banking, πληρώνετε λογαριασμούς online; Δηλαδή πέρα από το κομμάτι της ενημέρωσης στη σχέση σας με το..

-Ναι κάνω.

-Πολύ καιρό;

-Ε τα τελευταία δύο χρόνια.

-Γιατί το προτιμάτε, αν δεν προτιμάτε να πάτε ας πούμε συμβατικά σε μια τράπεζα;

-Γιατί... λόγω χρόνου, λόγω εξόδων, κυρίως όμως λόγω του ότι δεν μου αρέσει αυτού του είδους η προσωπική επαφή με αυτούς τους χώρους. Το θεωρώ... τη θεωρώ ψυχοφθόρα αυτήν την επαφή.

-Δηλαδή, της αναμονής ας πούμε;

-Είναι το λιγότερο.. Ψυχοφθόρα θεωρώ κυρίως την σχέση με τον γκισέ του δημοσίου. Αποφεύγω να πηγαίνω σε δημόσιους οργανισμούς.

-Οπότε αν καταλαβαίνω με βάση αυτό που λέτε, θα επιθυμούσατε να υπήρχαν όλο και περισσότερες ας πούμε τέτοιου είδους υπηρεσίες, να μπορεί να τις κάνει κανείς από το σπίτι;

-Σαφέστατα.

-Νομίζω ότι λίγο πολύ θα επιστρέψουμε σε αυτό το θέμα και παρακάτω... Έχω λίγο το βασικό προφίλ σας για το πώς χρησιμοποιείτε τα μέσα και αυτά. Και νομίζω ότι μιλήσατε εκτενώς μέχρι στιγμής για το κομμάτι της ενημέρωσης. Και θα ήθελα λίγο να αναφερθούμε σε αυτό. Όταν μιλάμε για τεχνολογία, το αναφέρατε κι εσείς προηγουμένως και για την ψηφιακή τηλεόραση κλπ, στο κομμάτι της ενημέρωσης θα ήθελα να μιλήσουμε για 4 βασικά μέσα, διαδίκτυο, τηλεόραση, ραδιόφωνο και εφημερίδα που δεν είναι τεχνολογία αλλά δεν παύει να είναι ένας τρόπος ενημέρωσης. Καταρχήν θα ήθελα να συζητήσουμε και για τα 4, για το καθένα ξεχωριστά. Με την εφημερίδα, ποια είναι η σχέση σας;

-Διαβάζω την Καθημερινή σχεδόν σε καθημερινή βάση, οπωσδήποτε την Κυριακάτικη. Δεν παίρνω άλλη εφημερίδα, όμως ενημερώνομαι από τις ηλεκτρονικές εκδόσεις κάποιων εφημερίδων πάλι σε καθημερινή βάση και λίγο περισσότερο την Κυριακή. Από τις Κυριακάτικες εκδόσεις.

- Ναι.

-Χωρίς να είμαι συνδρομητής όμως εκεί που χρειάζεται συνδρομή. Ότι είναι ελεύθερο.

-Ναι, από τότε που θυμάστε τον εαυτό σας ήταν γενικώς τέτοιου είδους η σχέση σας με την εφημερίδα ή είναι κάτι το οποίο συμβαίνει περισσότερο τα τελευταία χρόνια;

-Από πολύ παλιά.

-Μάλιστα.. ραδιόφωνο;

-Πολύ λίγο, πάρα πολύ λίγο.

-Και για ενημερωτικούς λόγους ή ενδεχομένως μόνο για ψυχαγωγικούς;

-Μμμ... για ενημερωτικούς λόγους μόνο.

-Έχετε δηλαδή συγκεκριμένες πολιτικές εκπομπές, συγκεκριμένους σταθμούς τους οποίους ακούτε την τάδε ώρα ας πούμε, ή απλά αν/

-Κυρίως ναι, εκτός και αν υπάρχει κάτι έκτακτο που πληροφορούμαι ότι θα μεταδοθεί και με ενδιαφέρει και μπορεί να είναι σε κάποιον σταθμό που δεν ακούω.

-Η συχνότητα του ραδιοφώνου δηλαδή μέσα σε μια εβδομάδα, πάνω κάτω... που θα την τοποθετούσατε;

-Δύο φορές.

-Δύο φορές την εβδομάδα... Τηλεόραση;

-Τηλεόραση σε καθημερινή βάση και για διασκέδαση και για ενημέρωση.

-Ωραία, να πιάσουμε λίγο το κομμάτι της διασκέδασης. Όταν λέτε διασκέδαση τι εννοείτε.. κάθε άνθρωπος/

-Διασκέδαση εννοώ κυρίως την παρακολούθηση αγώνων μπάσκετ, την παρακολούθηση ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου, όχι ελληνικού. Εμ και αυτά... να τώρα ας πούμε μου αρέσει να χαλαρώνω βλέποντας το survivor κάθε βράδυ. Μου αρέσει...

-Έχει και 62% τηλεθέαση. Δεν σας κατηγορώ. (γέλιο) Ταινίες;

-Αν βλέπω από την τηλεόραση; Πολύ λίγες.

-Σπάνια.

-Όχι σπάνια, θα δω καμιά δυο ταινίες την εβδομάδα το πολύ.

-Και εκπομπές infotainment χαρακτήρα υπάρχουν καθόλου στο κομμάτι της διασκέδασης, ή δεν υπάρχουν καθόλου;

-Δεν υπάρχουν.

-Και στην ενημέρωση;

-Τι;

-Τι είδους εκπομπές...

-Στην τηλεόραση πάντα; Δελτίο ειδήσεων του ΣΚΑΙ.

-Πολιτικές εκπομπές;

-Εβλεπα παλιότερα αρκετές. Η σχέση μου με τις πολιτικές εκπομπές είναι φθίνουσα. Ξεκίνησε από ένα πικ όταν γύρω στο 80, όπου υπήρξε και μια ας την πω φιλελευθεροποίηση της ελληνικής τηλεόρασης, που ακολουθούσε δικτατορικές μορφές μέχρι το 80 περίπου, χωρίς να είναι αυταρχική βέβαια... Αλλά τα προγράμματα είχαν μια αδράνεια ας πούμε που ακολουθούσε μια πεπατημένη που τα έκανε αδιάφορα. Γύρω στο 80 άρχισε να υπάρχει μια φιλελευθεροποίηση των προγραμμάτων και οι πολιτικές εκπομπές είχαν ένα μεγαλύτερο ενδιαφέρον διότι συμμετεί... ήταν πιο ζωντανές οι πολιτικές δυνάμεις, πιο παρούσες, καθώς και οι ιδέες τους και οι προτάσεις τους και όλα αυτά τα πράγματα. Αυτό, μπήκα και εγώ σε αυτό που μπήκε και όλος ο κόσμος και ανέβηκε το ενδιαφέρον μου να παρακολουθήσω αυτές τις εκπομπές, από τότε όμως μετά από κάποια χρόνια, δηλαδή να το τοποθετήσω μέσα στο... μέχρι το... 90; Εν πάση περιπτώσει μετά το σκάνδαλο Κοσκωτά να το πω έτσι. Που ήταν το 89-90. 91 92 και μετά αρχίζει η σχέση μου με την... το ενδιαφέρον μου για αυτές τις πολιτικές εκπομπές να φθίνει. Και από το 2008-9 περίπου είναι... υπάρχει μια κατάσταση που με αποτρέπει να παρακολουθώ. Δηλαδή δεν βρίσκω πια ενδιαφέρον.. παρά μόνο ψυχαναλυτικό.. αλλά δεν είμαι ψυχαναλυτής!

-Θα ήθελα να μου αναφερθείτε λιγάκι σε αυτό, τι συνέβη, συνέβη κάτι με τις εκπομπές; Συνέβη κάτι με εσάς;

-Συνέβη κάτι πρώτα από όλα με εμένα. Και αυτό είναι μια ασυνέχεια στην ιδεολογική δομή της προσωπικότητάς μου, που συναρτήθηκε με την κατάρρευση του λεγόμενου Σοσιαλιστικού μπλοκ του κόσμου, όπου με ώθησε σε έρευνες και μελέτες που άλλαξαν τον ιδεολογικό μου ορίζοντα. Σε σημείο που... να μη με καλύπτει πια η αυτού του είδους η.. αυτού του είδους ο διπολισμός μαύρο άσπρο, που υπήρχε στις τηλεοπτικές εκπομπές. Και κυρίως τα τελευταία χρόνια, που τα λέμε και χρόνια της κρίσης, που τα τοποθετώ από το 2006-7 εγώ, και όχι έτσι όπως τοποθετούνται μηχανιστικά ως εποχή μνημονίων και πριν. Με διακρίνει μια απογοήτευση από τις κοινωνικές αντιδράσεις και την κοινωνική αντίληψη που καταλαβαίνω ότι είναι κυρίαρχη. Και που εκφράζεται και σε αυτές τις εκπομπές κυρίαρχα έτσι ώστε να μη μου δίνει κάποιο ενδιαφέρον να το παρακολουθήσω παρά μόνο αν ήμουν ψυχολόγος ή ψυχαναλυτής.

-Ωραία... νομίζω ήσασταν αρκετά σαφής. Έχω μια ερώτηση να κάνω από αυτά που έπιασα για την τηλεόραση, στο αν πιστεύετε ή δεν πιστεύετε ότι υπάρχουν και στο διαδίκτυο.. αλλά να αναφερθούμε ξεκάθαρα στη χρήση του διαδικτύου που κάνετε, για ενημερωτικούς λόγους. Μου είπατε προηγουμένως ότι διαβάζετε την Καθημερινή,

τη διαβάζετε και σε ηλεκτρονική μορφή και διαβάζετε και άλλες εφημερίδες. Υπάρχουν blog στα οποία μπαίνετε ενδεχομένως... Εμ να ρωτήσω καταρχήν social media έχετε;

- Τι εννοείτε social media;

-Facebook, Twitter...

-Facebook μόνο.

-Ωραία, ενημερώνεστε ποτέ από εκεί μέσα; Δηλαδή ενδεχομένως συμμετέχετε σε συγκεκριμένες σελίδες και σας προτείνουν ειδήσεις..

-Ενημερώνομαι.. όχι. Από το Facebook το χρησιμοποιώ ως ανταλλαγή ιδεών και ως ενημέρωση για εκδηλώσεις που με ενδιαφέρουν και τίποτα άλλο. Πολύ σπάνια θα ευχηθώ σε έναν φίλο μου.. καλά Χριστούγεννα ας πούμε, πολύ σπάνια.

-Οπότε το Facebook καταλαβαίνω ότι δεν παίζει κάποιον συγκεκριμένο ρόλο στο να σας οδηγεί σε κάποιου είδους ειδήσεις..

-Όχι ΌΧΙ. Έχω συγκεκριμένα site στα οποία μπαίνω και εντάξει, μπορεί να εμπλουτίζονται με κάποια άλλα... Ή μπορεί να χάνω το ενδιαφέρον μου, το μεγάλο ενδιαφέρον μου για κάποια. Πάντως είναι πολύ συγκεκριμένα τα site με τα οποία, τα οποία χρησιμοποιώ για να ενημερώνομαι καθημερινά, πράγμα που το κάνω το πρωί, κάθε πρωί. Τώρα στη διάρκεια της ημέρας μπορεί να το κάνω δεύτερη φορά, ή και τρίτη, μπορεί και να μη το κάνω... αλλά θα το κάνω συνήθως άλλη μια φορά την ημέρα, δηλαδή να δω τη ροή των ειδήσεων σε κανένα δύο site από αυτά που έχω διαλέξει. Δεν είναι site τα οποία συμφωνούν με τις πολιτικές μου αντιλήψεις και τις ιδεολογικές μου αντιλήψεις. Είναι και site που είναι αντίθετα με αυτές.

-Ναι, ήθελα να ρωτήσω.. και για το κομμάτι της εφημερίδας αυτό ακριβώς που λέτε τώρα, επιδιώκετε να έρθετε σε επαφή με ένα κομμάτι της ενημέρωσης με το οποίο ιδεολογικά δεν συμφωνείτε;

-Ναι, το επιδιώκω.

-Εάν δεν υπήρχε το διαδίκτυο..

-Δηλαδή με ενδιαφέρει απολύτως το τι λένε.. το τι λέει η αριστερά, η ακροαριστερά και η ακροδεξιά. Και προσπαθώ καθημερινά να ξέρω ας πούμε τι προκύπτει στο χώρο, ως είδηση ή ως διακίνηση ιδεών.

-Ωραία, με το διαδίκτυο καταλαβαίνω ότι γίνεται πιο εύκολο κάτι τέτοιο... Πριν το διαδίκτυο σας ήταν εύκολο να κάνετε ακριβώς το ίδιο πράγμα; Δηλαδή θα πηγαίνατε στο περίπτερο να πάρετε 5 διαφορετικές εφημερίδες;

-Όχι ποτέ. Την Κυριακή μπορεί να έπαιρνα μόνο δύο εφημερίδες. Ποτέ Τρίτη.

- Ωραία από τα 4 στα οποία αναφερθήκαμε, εφημερίδα, ραδιόφωνο, τηλεόραση και διαδίκτυο, σε σχέση με το κομμάτι της πολιτικής ενημέρωσης ποιο θα λέγατε ότι έχει την πρωτοκαθεδρία τελικά;

-Διαδίκτυο, εφημερίδα.

-Τα τοποθετείτε μαζί..

-Όχι μαζί... πιο πολύ το διαδίκτυο, μετά η εφημερίδα...

-Η οποία εντάσσεται και στο διαδίκτυο...

-Ναι δεν έχει... Δεν θεωρώ ότι υπάρχει ίδια δυνατότητα ενημέρωσης από την ανάγνωση της Καθημερινής και την ανάγνωση της καθημερινής Καθημερινής. Γιατί λείπουν ειδήσεις από την διαδικτυακή Καθημερινή. Και ιδιαίτερα οι οικονομικές ειδήσεις, που με ενδιαφέρουν πολύ.

-Διαβάζετε και site ειδησεογραφικά, τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με εφημερίδες οι οποίες υπάρχουν και περιοδικά που υπάρχουν στο περίπτερο;

-Βεβαίως.

-Ωραία, αυτά τα δύο, για ποιο λόγο τα έχετε επιλέξει, την εφημερίδα και το διαδίκτυο; Μου είπατε προηγουμένως και αυτό είναι ένα ερώτημα που ήθελα να θέσω, ότι παρουσιάζουν τα πράγματα λίγο διπολικά, λίγο άσπρα μαύρα, δεν πιστεύετε ότι συμβαίνει το ίδιο πράγμα και με μια εφημερίδα που ενδεχομένως διαβάζετε; Ποιο είναι το διαφορετικό της εφημερίδας στη θέση στην οποία θα πάρει;

-Το διαφορετικό της εφημερίδας είναι ότι ο σχολιασμός είναι ψυχρός. Δηλαδή δεν υπάρχει σχολιασμός μέσω εικόνας. Η οποία εικόνα είναι θερμή. Δηλαδή δεν σε αφήνει να σκεφτείς μόνος σου κάτι, παρά μόνο αυτό που σου υποβάλλεται με πειστικότητα, διότι αυτή είναι η ουσία της εικόνας. Κατά συνέπεια η εφημερίδα είναι κάτι που ακόμα και αν ως σύνολο ύλης περιέχει μια άποψη συγκεκριμένη, γέρνει προς μια συγκεκριμένη πολιτική άποψη, ωστόσο υπάρχουν αρκετές εφημερίδες οι οποίες φιλοξενούν πλήθος απόψεων που δεν είναι ομοειδείς. Αλλά τις φιλοξενούν και με έναν πλούτο σχολιασμού που μου είναι πολύ χρήσιμος. Ενώ αυτό το πράγμα δεν μπορεί να γίνει στην τηλεόραση ακόμα και αν επιχειρούν εκπομπές να το κάνουν. Υπάρχει ο επηρεασμός της εικόνας που αυτό το πράγμα σχεδόν το καταργεί.

-Μιας και κρίνω ότι είστε άνθρωπος που θα μπορούσατε να απαντήσετε σε κάτι τέτοιο.. στο ραδιόφωνο που δεν υπάρχει εικόνα, θα μπορούσε κανείς να πει ότι επίσης σε αφήνει να σκεφτείς.. γιατί πιστεύετε ότι δεν έχει την ίδια επιρροή [ήθελα να πω απήχηση]; Σε εσάς προσωπικά..

-Διότι το ραδιόφωνο είναι μια φευγαλέα επικοινωνία. Δεν μπορείς να ανατρέξεις επειδή κάτι δεν κατάλαβες από τα συμφραζόμενα, ενώ στην εφημερίδα μπορείς να το κάνεις, όπως επίσης είναι και μια επικοινωνία που διαλέγει άλλος για εσένα τι θα επακολουθήσει κάθε φορά, ενώ στην εφημερίδα μπορείς εσύ να πεις, εγώ σήμερα

θέλω να διαβάσω μόνο οικονομική στήλη, διότι υπάρχουν 5 πράγματα στα οποία θέλω να διεισδύσω.... Και στην ηλεκτρονική εφημερίδα αυτό. Έτσι;

-Φαντάζομαι ότι αυτός.. είναι και ο λόγος που επιλέγετε και το διαδίκτυο δηλαδή ότι εν πολλοίς επιλέγετε εσείς το περιεχόμενο το οποίο μπορείτε να διαβάσετε/

-Ακριβώς.

-...και με ποια σειρά. Κάποιος άλλος λόγος ενδεχομένως που πιστεύετε, στο οποίο δεν έχουμε αναφερθεί που η εφημερίδα και το διαδίκτυο σας εκφράζουν πολύ καλύτερα προσωπικά στο πώς θέλετε να ενημερώνεστε πολιτικά;

-Δεν ξέρω αν έχει νόημα να αναφερθώ ως πούμε σε μια βαθύτερη πεποίθηση ότι πραγματώνω με πιο δημοκρατικό τρόπο την... αυτοπραγματούνομαι ως πολίτης παρακολουθώντας αυτά τα δύο μέσα. Αν το θέλετε, υπάρχει και μια τέτοια διάσταση αλλά δεν είναι κυρίαρχη αυτή... δηλαδή δεν ξυπνάω λειτουργώντας ως ψώνιο ότι τώρα εγώ... σήμερα ξεκινάει άλλη μια ημέρα αυτοπραγμάτωσής μου ως πολίτη. Είναι κάτι αυτόματο. Διότι υπάρχει πια έντονο ενδιαφέρον για εμένα, είμαι πολιτικό ον εδώ και πάρα πολλά χρόνια και είναι κάτι το οποίο είναι μέρος αναφαίρετο της προσωπικότητάς μου.

-Ναι, νομίζω ότι ενδεχομένως να είναι ενσωματωμένο αλλά από το γεγονός και μόνο ότι το συνειδητοποιείτε και είναι κάτι το οποίο έχετε επεξεργαστεί νομίζω ότι είναι χρήσιμο σε αυτά τα οποία συζητάμε. Είπατε ένα πράγμα είναι ότι μπορείτε να ανατρέχετε, το άλλο είναι ότι διαλέγετε το περιεχόμενο και ότι το θεωρείτε και κάποιου είδους πολιτική πράξη. Σωστά;

-Ναι, γνωρίζω ότι είναι πολιτική πράξη αυτό που κάνω αλλά τα κίνητρά μου δεν είναι να κάνω μια πολιτική πράξη. Τα κίνητρά μου είναι ένας αυτοματισμός πια που υπάρχει στην ανάγκη μου για ενημέρωση. Διότι αυτήν την ενημέρωση δεν τη χρησιμοποιώ σαν κάτι το οποίο μπορεί να πηγαίνει έτσι μηχανικά.. να περάσει η ώρα μου, να διασκεδάσω ενδεχομένως και να ψυχαγωγηθώ... αν η ενημέρωση ψυχαγωγεί. Που θα μπορούσε να ψυχαγωγεί... όχι να διασκεδάζει, να ψυχαγωγεί. Αλλά δεν έχει μια συνειδητή επεξεργασία, δεν προκύπτει αυτό μέσα από μια συνειδητή επεξεργασία πια αλλά από έναν αυτοματοποιημένο τρόπο επειδή είναι πολύ μεγάλη η ανάγκη μου να ενημερωθώ, διότι χρησιμοποιώ την ενημέρωση... θα σας έλεγα... ως ένα από τα βασικά μου ενδιαφέροντα. Πια. Κατά συνέπεια ξυπνάω και χρειάζομαι ενημέρωση. Όπως πίνω έναν καφέ.... Χρειάζομαι ενημέρωση.

-Ναι. Που θα λέγατε ότι πρακτικά χρησιμοποιείτε αυτού του είδους την ενημέρωση; Καταρχήν αναφέρατε προηγουμένως ότι γράφετε και εσείς ο ίδιος...

-Την χρησιμοποιώ επειδή γράφω, εεε... υπάρχει μια αλληλοτροφοδότηση με το διάβασμα που κάνω, δηλαδή το διάβασμα με ωθεί σε μεγαλύτερη ενημέρωση και η μεγαλύτερη ενημέρωση με ωθεί σε πιο ειδικευμένο διάβασμα . υπάρχει μια αλληλοτροφοδότηση συνεχής και αυτό πια είναι αυτό που είμαι εγώ. Συγκεκριμένα για να σας δώσω μια διάσταση του πράγματος υπάρχει στο Facebook στο προφίλ, πώς

θα κρίνατε.. τι θα λέγατε ότι είστε εσείς.. πώς θα περιγράφατε τον εαυτό σας και γράφω ότι είμαι ότι διαβάζετε, αν δεν τα διαβάζετε δεν υπάρχω. Αυτό γράφω στο Facebook.

-Ενδιαφέρον. Με βάση λοιπόν αυτό που λέτε και το πόσο σημαντική είναι και κομμάτι της προσωπικότητάς σας η πολιτική ενημέρωση και κομμάτι της καθημερινότητας θα ήθελα να αναφερθούμε σε ένα πολύ φανταστικό και λίγο ακραίο σενάριο και θα ήθελα να μου πείτε καταρχήν τι σας κάνει να αισθάνεστε αυτό το οποίο θα σας περιγράψω και έπειτα τι είναι αυτό το οποίο σκέφτεστε λογικά για αυτό. Ας υποθέσουμε ότι η συζήτησή μας ολοκληρώνεται εδώ, πηγαίνετε και εσείς στο σπίτι σας, κοιμάστε και ξυπνάτε την επόμενη μέρα το πρωί και ανοίγοντας την τηλεόραση δεν έχετε σήμα. Είναι όλα νεκρά. Πάτε στον υπολογιστή ανοίγετε το διαδίκτυο, δε μπορείτε να συνδεθείτε, βγαίνετε έξω τα περίπτερα δεν έχουν τίποτα, δεν έχουν λάβει καμία εφημερίδα. Καταρχήν τι αισθάνεστε για αυτό το συγκεκριμένο κενό ενημέρωσης και δεύτερον λογικά που πηγαίνει η σκέψη σας για το τι είναι αυτό το οποίο έχει συμβεί;

-Αισθάνομαι ότι το πρώτο πράγμα που, έτσι όπως μου το λέτε, η πρώτη μου σκέψη θα ήταν μάλλον ότι έχει γίνει δικτατορία. Η πρώτη μου σκέψη... Τώρα με ρωτάτε τι άλλο, πώς θα το επεξεργαζόμουν..

-Στο συναισθηματικό επίπεδο..

- Στο συναισθηματικό επίπεδο... από ότι σας είπα η πρώτη μου αντίδραση δεν θα ήταν συναισθηματική. Θα ήταν μια αναλυτική προσέγγιση, τι ακριβώς έχει συμβεί, τι μπορεί να σημαίνει όλο αυτό το πράγμα και θα έλεγα ότι το πιο πιθανό είναι να έχει γίνει δικτατορία. Συναισθηματικά εννοείτε ας πούμε πώς θα βίωνα την έλλειψη, ψυχολογικά;

-Ναι.

-Νομίζω με σχετικά οδυνηρό τρόπο.

-Μμμ, φόβος;

-Αν θα συνοδευόταν από κάποιο ρευστού τύπου φόβο ας πούμε εννοείτε; Δεν νομίζω.

-Ωραία. Και γιατί το συνδέετε με τη δικτατορία; Θα μπορούσε για εσάς να είναι ένα αυτονόητο ερώτημα... αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι. Οπότε...

-Διότι κατά τη γνώμη μου δεν υπάρχει κανένας άλλος λόγος που να νεκρώσουν ταυτόχρονα όλα αυτά τα πάντα, σε μια δυτικού τύπου κοινωνία.

-Θεωρείτε ότι έχοντας φτάσει σήμερα στο κομμάτι της δικτύωσης ακόμα και σε κράτη πολύ γειτονικά με εμάς, ο κόσμος, κλείνουν τα site και παρόλα αυτά καταφέρνει να μπορέσει να σπάσει τους κώδικες και να έχει κάποιου είδους πρόσβαση στην ενημέρωση.. Θεωρείτε ότι είναι ένα πιθανό σενάριο το να μπορέσεις να αποκόψεις σήμερα παντελώς την ενημέρωση από τον κόσμο;

-Δεν υπάρχει καμία τέτοια περίπτωση. Αυτό δεν έχει γίνει ποτέ στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η ενημέρωση.. και η είδηση είναι συστατικό στοιχείο της ύπαρξης της ανθρωπότητας. Κατά συνέπεια, είναι πολύ πιο βαθύ και πολύ πιο δυνατό από οποιαδήποτε προσπάθεια αποκοπής του υποκειμένου από την είδηση και το γεγονός.

-Το φιλοσοφήσαμε λίγο σε αυτό το σημείο.

-Να μη συνδέσουμε.. να μην μπερδέσουμε την είδηση με τη χρήση της είδησης όμως. Αυτό.

-Ωραία. Ολοκληρώσαμε και τη δεύτερη ενότητα που αφορά το κομμάτι της ενημέρωσης. Πάμε σε λίγο πιο πρακτικές δραστηριότητες κοινωνικού τύπου. Θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο για τις όποιες μορφές συμμετοχής σας στα κοινά, είτε στο παρελθόν, είτε σήμερα. Να ξεκινήσουμε λίγο με πιο κλασικού τύπου δραστηριότητες, αν ήσασταν ποτέ μέλος κάποιου κόμματος, αν έχετε ασχοληθεί [εμπλακεί] με συνδικαλιστικά όργανα, για να περάσουμε στη συνέχεια σε πιο κινηματικού τύπου δραστηριότητες. Με τι έχετε ασχοληθεί, αν έχετε ασχοληθεί, μέχρι στιγμής;

-Υπήρξα μέλος του ΚΚΕ στην αρχή το 1972, έγινα μέλος στην κομμουνιστική νεολαία Ελλάδος, παράνομη τότε. Από το 1974 υπήρξα μέλος του ΚΚΕ, το 1989 αποχώρησα με τη θέλησή μου. Δεν έμεινα παρά 1-2 μήνες στο Συνασπισμό της Αριστεράς που λεγόταν τότε, όπου αποχώρησα και από εκεί και από τότε δεν εντάχθηκα οργανωτικά σε κανένα άλλο κόμμα μέχρι πρόσφατα, που εντάχθηκα, έγινα μέλος της ΝΔ. Για δύο λόγους. Ο αρχικός λόγος ήταν ότι έχει ωριμάσει μέσα μου η πεποίθηση ότι υπάρχει απόλυτη ανάγκη συγκρότησης ενός φιλελεύθερου χώρου στην ελληνική κοινωνία. Ενός κομματικού φιλελεύθερου χώρου στην ελληνική κοινωνία, που να κάνει match με την ευρωπαϊκή εκδοχή του φιλελευθερισμού. Και ότι ο μόνος... σχεδόν ο μόνος χώρος που μπορεί να γίνει αυτό μέσα από τον οποίο μπορεί να προκύψει κάτι και να βοηθήσω και εγώ σε αυτό, είναι το κόμμα της ΝΔ... καθώς επίσης και το Ποτάμι. Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο εντάχθηκα στη ΝΔ είναι επειδή πιστεύω ότι ο κος Μητσοτάκης είναι ένας εκσυγχρονιστής πολιτικός ο οποίος μπορεί να δώσει αυτή τη μάχη της δημιουργίας ενός φιλελεύθερου πόλου στην ελληνική κοινωνία. Χωρίς να προδικάζω ότι αυτό το πράγμα θα έχει και πολύ μεγάλη επιτυχία. Θα έχει σίγουρη επιτυχία. Αλλά θα ήθελα να βοηθήσω σε αυτό.

-Θεωρείτε δηλαδή ότι.. κάνετε κάτι συγκεκριμένο ως μέλος αυτή τη στιγμή ως μέλος της ΝΔ, δηλαδή υπάρχουν πράγματα τα οποία... είχατε πάει να ψηφίσετε για αρχηγό ως πούμε... με ποιόν τρόπο πιστεύετε ότι βοηθάτε προς αυτήν την κατεύθυνση;

-Πήγα και ψήφισα για αρχηγό. Από εκεί και πέρα πιστεύω ότι τα μέλη των κομμάτων... μπορούν να βοηθήσουν τις ιδέες τις οποίες έχουν, προπαγανδίζουν, και είναι κυρίαρχες στα κόμματά τους περισσότερο με τη συμμετοχή τους, την προσωπική συμμετοχή τους στην ευρύτερη πολιτική σκηνή αλλά και στη στενότερη, στην οικογένειά τους, στους φίλους τους, στο εργασιακό τους περιβάλλον, και λοιπά... σε άλλους ανθρώπους που επηρεάζουν και επηρεάζονται από αυτούς.. παρά με την πιστή και καθημερινή συμμετοχή σε οργανωτικά σχήματα, σε συνελεύσεις, σε τέτοιου

είδους πράγματα. Παρόλο που αυτά είναι απαραίτητο μέρος μιας κομματικής συμμετοχής. Εννοώ δηλαδή ότι αν είσαι μέλος πρέπει και αυτά να τα ασκείς με κάποιον τρόπο ας πούμε. Που όμως άλλο είναι, με άλλον τρόπο θα τα ασκήσεις αν θελήσεις να γίνεις ένας πολιτικός με την φονκσιοναλιστική έννοια του όρου ας πούμε. Παρά ένα αριστοτελικά πολιτικό ζών. Άλλο πράγμα θα κάνεις στη μία περίπτωση άλλο στην άλλη. Εγώ είμαι πολιτικό ζών. Δεν είμαι πολιτικός. Και ούτε θέλω να γίνω.

-Με τη λογική που περιγράφετε θεωρείτε ότι θα μπορούσε κανείς να επιτελεί κανείς ακριβώς το ίδιο έργο όντας και μη όντας μέλος ενός κόμματος το οποίο υποστηρίζει ιδεολογικά.. αλλά δεν έχει μπει στον κόπο;

-Εν πολλοίς ναι.

-Ωραία, και αν καταλαβαίνω καλά με βάση την πορεία σας από τη νεολαία του ΚΚΕ και μέχρι και τον Συνασπισμό, η αποχώρηση είχε να κάνει ξεκάθαρα με την ιδεολογική σας εξέλιξη και όχι με πράγματα τα οποία συνέβαιναν εντός αυτών των οργανώσεων.

-Και το ένα και το άλλο αλλά κατά μεγάλο ποσοστό το πρώτο.

-Το άλλο, αν θα μπορούσατε..

-Το άλλο δρούσε επιβεβαιωτικά πάνω στην εξέλιξη που είχε ήδη δημιουργηθεί.. την ιδεολογική μου εξέλιξη. Τα γεγονότα και η συμμετοχή μου επιβεβαίωναν την ανάγκη μου να απομακρυνθώ από αυτούς τους χώρους.

-Θα μπορούσατε να αναφερθείτε σε ένα δύο πράγματα τα οποία ενδεχομένως θα θέλατε να ακουστούν και μέσα σε αυτήν την συνέντευξη για το τι ήταν αυτό ας πούμε το οποίο λέτε ότι σας διαβεβαίωνε ότι έπρεπε εσείς να απομακρυνθείτε. Έχουν αναφερθεί άλλοι συνεντευξιαζόμενοι σε ζητήματα διαφθοράς, όσοι εν πάση περιπτώσει συμμετείχαν. Δηλαδή, είναι τέτοιου χαρακτήρα... αυτό προσπαθώ να καταλάβω.

-Όχι, είναι βαθύτερα ζητήματα. Δεν θα με επηρέαζε το αν στο... δεν με επηρέασε τόσο ότι στο ΚΚΕ είχα έρθει σε επαφή με ζητήματα τρέχουσας διαφθοράς, που υπήρχε. Όσο με επηρέαζε το ότι η αλλαγή που συνέβη σε εμένα, στη σχέση μου με την έννοια της Δημοκρατίας πια δρούσε απαγορευτικά με το να μπορώ να είμαι μέλος αυτού του κόμματος.

-Οπότε και πάλι αφορά ιδεολογικούς λόγους και

-Πολύ περισσότερο..

-Με τον συνδικαλισμό;

-Υπήρξα Πρόεδρος του Πανελλαδικού Σωματίου των βιβλιοπαλήλων/χάρτου. Στη διάρκεια της συμμετοχής μου στο Κομμουνιστικό Κόμμα. Με τις ψήφους των οποίων κομμουνιστών είχα και αυτήν την συνδικαλιστική θέση. Δεν νομίζω ότι προσέφερα

ιδιαίτερα πράγματα σε αυτό το κίνημα. Και νομίζω ότι αυτό συνέβαινε διότι δεν επρόκειτο ούτε καν για συνδικαλιστικό και ούτε καν για κίνημα.

-Ο λόγος που συμμετείχατε ωστόσο; Ποιο ήταν το αρχικό κίνητρό σας;

-Ο λόγος που συμμετείχα δεν ήταν επιλογή μου. Ήταν ένα κομματικό καθήκον το οποίο το αποδεχόμουν ως τέτοιο στο πλαίσιο της ιδεολογικής μου συγκρότησης ως φυσιολογικό και που μπορώ να πω ότι με κολάκευε κιόλας ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα με επέλεξε σε μια τέτοια θέση. Που όμως η συμμετοχή μου σε αυτή τη θέση μου έδειχνε, παρόλο που η ιδεολογική μου εξέλιξη δεν είχε φτάσει σε ένα τέτοιο στάδιο που να αμφισβητώ τη συμμετοχή μου στο Κομμουνιστικό Κόμμα, η ίδια η συνδικαλιστική πρακτική που υπήρχε και στην οποία μετείχα ήθελα δεν ήθελα, μου έδειχνε ότι κάποια πράγματα δεν είναι έτσι όπως τα νομίζω και.. άρχισα να αναθεωρώ και μέσα από την συνδικαλιστική μου συμμετοχή την προηγούμενη ιδεολογική μου συγκρότηση.

-Σήμερα η σχέση σας με τον συνδικαλισμό και οι απόψεις σας για αυτόν ποιες είναι;

-Κοιτάξτε.. θεωρώ ότι πρέπει να ξεχωρίζουμε δύο πράγματα. Δηλαδή δεν πρέπει να το δούμε σαν ένα.. σαν κάτι μαύρο – άσπρο και να πούμε ο συνδικαλισμός είναι κάτι καλό ή κακό. Υπάρχει πάντοτε και θα υπάρχει η ανάγκη ο εργαζόμενος άνθρωπος και όχι μόνο ως εργαζόμενος αλλά και στις άλλες μορφές της κοινωνικής του ύπαρξης, δηλαδή ως πιστός ή άπιστος, ως άνθρωπος με οικογένεια ή μόνος του ή μοναχικός, ως άνθρωπος που αγαπάει την τέχνη περισσότερο από την πολιτική ή το αντίθετο, να συμμετέχει σε μορφές που έχουν... δίνουν ένα βάρος στις δικές του επιλογές. Αλλά εάν αυτές παίρνουν μια διεκδικητική μορφή τότε ο συνδικαλισμός θέλει μια προσοχή, διότι ο συνδικαλισμός δεν πιστεύω ότι πρέπει να έχει κυρίως μια κινηματική μορφή, μέρος της οποίας είναι και η διεκδίκηση. Πιστεύω ότι πρέπει, πιστεύω ότι ο συνδικαλισμός, που μπορεί να προσφέρει στην κοινωνία.. δηλαδή που να είναι ένας κοινωνικός πυλώνας που να κάνει την κοινωνία καλύτερη μπορεί να προκύψει.. μπορεί να είναι ένας συνδικαλισμός όχι κινηματικός. Αλλά συμβολαιακός. Δηλαδή να μετέχει στην εξέλιξη του κοινωνικού συμβολαίου το οποίο κρατάει ζωντανές τις δυτικές κοινωνίες... είναι συμβολαιακές οι κοινωνίες οι δυτικές... και οι θεσμοί, τυπικοί και άτυποι μπορούν να είναι καλύτεροι για τον εαυτό τους και για την κοινωνία αν κατανοούν και υπηρετούν αυτού του είδους τη συγκρότηση.

-Ωραία, στην Ελλάδα θεωρείτε... κατά πόσο βασικά θεωρείτε ότι ακολουθούν αυτό το.. ιδανικό πρότυπο στο οποίο αναφέρεστε;

-Κοιτάξτε, κάθε κοινωνία έχει τις δικές της ιδιομορφίες, οι οποίες προκύπτουν από όλη την προηγούμενη πορεία της. Όσο πιο κοντά είναι σε παραδοσιακές κοινοτιστικές μορφές μια κοινωνία τόσο πιο παραδοσιακός και κοινοτιστικός θα είναι και ο συνδικαλισμός της, ενώ μια κοινωνία η οποία έχει αποδεχθεί το λεγόμενο κοινωνικό συμβόλαιο για να ανατρέξουμε ας πούμε στον Ρουσσώ για παράδειγμα, αυτό θα έχει επηρεάσει και τον συνδικαλισμό της. Δηλαδή, πιο εύκολα ένας Δανός ή ένας Ολλανδός, να σας το πω έτσι, θα καθίσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων

συναισθανόμενος ότι αυτό είναι το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνει και οφείλει να κάνει και προς τους εργαζόμενους και προς την ίδια την κοινωνία, παρά να κλείνει το Σύνταγμα κάθε 3 μέρες επειδή διεκδικεί τα συμφέροντα μιας στενής ομάδας συμφερόντων. Να σας πω κάτι, δεν έχουμε ζήσει επί πολλά χρόνια... επί πολλά χρόνια! Το ότι οι συνδικαλιστές των ΔΕΚΟ κλείνουν το Σύνταγμα συνεχώς ενώ δεν το κάνει ποτέ ο ιδιωτικός τομέας, θεωρώντας ότι αυτοί είναι το προπύργιο του συνδικαλισμού και άρα πρέπει να είναι και οι πιο καλοπληρωμένοι, και οι πιο καλοταϊσμένοι και εκείνοι που έχουν δικαίωμα να κλείνουν την Αθήνα; Ε αυτό το πράγμα το κάνουν όχι επειδή θέλουν να εξυπηρετήσουν την κοινωνία αλλά επειδή θέλουν να είναι οι πιο καλοταϊσμένοι και οι πιο καλοζωισμένοι σε συνθήκες που.. ανάπτυξης... αυτό δεν επηρεάζει την υπόλοιπη κοινωνία, γιατί ζει σχετικά καλά και η υπόλοιπη κοινωνία. Σε συνθήκες κρίσης όμως, εκεί φαίνεται το αντιδραστικό πρόσωπο, το αντικοινωνικό πρόσωπο αυτού του κοινοτιστικού συνδικαλισμού.

-Με μια θέση αν θα μπορούσατε να πάρετε λοιπόν απέναντι στον συνδικαλισμό..

-Φοβάστε την πολυλογία μου νομίζω, ε; (γέλιο)

-(γέλιο) Τρομοκρατούμαι.. Εν πάση περιπτώσει συντόμως αξίζει σήμερα κανείς να είναι συνδικαλιστής στην Ελλάδα, ή όχι; Όπως είναι τα πράγματα, ως έχουν; Δηλαδή αυτό που προσπαθώ να κατανοήσω είναι η θέση σας και η άποψή σας... της πραγματικότητας. Συμφωνείτε με τον τρόπο που λειτουργεί το σύστημα αυτή τη στιγμή;

-Είμαι απολύτως... διαφωνώ απολύτως με τον συνδικαλισμό όπως υπάρχει αυτός στην ελληνική κοινωνία. Θεωρώ ότι είναι ένας από τους κύριους υπεύθυνους ο συνδικαλισμός των αρνητικών εξελίξεων που έχουν σημειωθεί τα τελευταία... καθ'όλη τη διάρκεια της μεταπολίτευσης, και για να είμαι πιο ακριβής, από την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία και μετά. Πρόκειται για φαλκίδευση της ίδιας της Δημοκρατίας διότι υπό το πρόσχημα της δημοκρατικής συμμετοχής έχει αλλοιωθεί... η διακριτή ευθύνη που πρέπει να έχουν οι θεσμοί, κυρίως οι θεσμοί της Βουλής και της κυβέρνησης, δηλαδή εκτελεστική και νομοθετική εξουσία, διότι μοιράζονται την εξουσία με τον συνδικαλισμό, έναν κρατικό συνδικαλισμό όμως υπό την έννοια... υπό την ψευδαίσθηση της δημοκρατικής συμμετοχής. Είναι ένα απολύτως καταστροφικό.. κοινωνικό στερεότυπο αυτό. Για το οποίο φέρει μεγάλη ευθύνη το ΠΑΣΟΚ. Και φέρει μεγάλη ευθύνη το ΠΑΣΟΚ κατά την αντίληψή μου διότι έχει λειτουργήσει ως αμιγώς αριστερό κόμμα.

-Ωραία, ξεφεύγοντας λοιπόν από τους δύο αυτούς θεσμούς, κόμματα και συνδικαλιστικά όργανα. Με τοπικές υποθέσεις, με τον Δήμο, με τέτοιου είδους πράγματα, με κινήματα έχετε ασχοληθεί ποτέ σας;

-Περιστασιακά με τον Δήμο. Με τα δημοτικά πράγματα. Πάντα είναι στο ενδιαφέρον μου αλλά όταν ήμουν οργανωμένος παλιότερα στο Κομμουνιστικό Κόμμα ήταν πιο έντονο το ενδιαφέρον μου. Πιο οργανωτικά έντονο. Παραμένει ένα ενδιαφέρον για τα δημοτικά πράγματα, χωρίς όμως να συμμετέχω σε κάποιου είδους οργανωτική δομή

... αυτό. Παλιότερα υπήρξα μέλος ενεργό και δραστήριο πολιτιστικού συλλόγου. Και για λόγους κομματικοποίησης, για λόγους καταρχήν αλλαγής του ιδεολογικού μου προσανατολισμού αλλά και μιας παλαιοκομματικού τύπου άλωσης του διοικητικού συμβουλίου του, απείχα, άρχισα να απέχω και από τότε δεν μου έχει δημιουργηθεί κάποιο ενδιαφέρον να συμμετάσχω σε κάποιου τέτοιου είδους πολιτιστική δραστηριότητα, οργανωμένα.

-Αν προσπαθήσουμε να πάρουμε λοιπόν τα πράγματα από την αρχή μέχρι το σήμερα, μπορούμε να πούμε ότι ήσασταν πολύ πολύ ενεργό μέλος σε πολλούς διαφορετικούς θεσμούς κάποια χρόνια πριν.

-Τι εννοείτε θεσμούς;

-Ήσασταν μέλος κόμματος, μέλος νεολαίας, πολιτιστικών συλλόγων, ασχολήσασταν με τον Δήμο.. αυτό.. στη συνέχεια υπήρξε κάποιου είδους κενό.. το κομμάτι που δεν ήσασταν κι εσείς σίγουρος, που κάνατε μια ιδεολογική στροφή, και που ψάχνατε στην πραγματικότητα τον εαυτό σας και σήμερα η επιστροφή σας σε κάτι, είναι το κόμμα για το οποίο μιλήσαμε προηγουμένως, και καμία άλλη ασχολία.. Σωστά;

-Όχι. Δεν είναι σωστό, διότι η πολιτική μου δραστηριότητα είναι έντονη και τότε και τώρα. Συνδέεται με λιγότερο οργανωτικά στοιχεία, αποτελείται από λιγότερο οργανωμένη πολιτική ζωή και περισσότερο από συμμετοχή στην ουσία της πολιτικής. Που είναι η σχέση που διαμορφώνει η κοινωνία με τους θεσμούς, η σχέση που διαμορφώνει με το πολίτευμα, η σχέση που διαμορφώνει με την κατανόηση των οικονομικών και πολιτισμικών φαινομένων, πράγματα με τα οποία ασχολούμαι πάρα πολύ έντονα και σε καθημερινή βάση. Και θεωρώντας και όντας πεπεισμένος ότι ένα μέλος ενός κόμματος δημοκρατικού, έχει πρώτη υποχρέωση να κάνει αυτό και μετά να συμμετέχει στις κομματικές συνελεύσεις.

-Το ερώτημα είναι, ποιος είναι ο τρόπος. Διότι αυτό που είπα προηγουμένως έχει να κάνει με τα λόγια τα δικά σας, ήμουν εκεί αλλά τότε αποχώρησα, έπειτα ήμουν αλλού και πάλι αποχώρησα. Με αποτέλεσμα στο μυαλό μου να δημιουργηθεί η άποψη [πεποίθηση] ότι υπήρξε κάποιου είδους κενό.. στο οποίο μπορεί να συμμετείχατε σαν πολίτης σε συζητήσεις ενδεχομένως ή να αρθρογραφούσατε αλλά δεν συμμετείχατε στο κομμάτι αυτό της οργάνωσης.

-Ωραία, τι ζητάτε να σας απαντήσω. Δεν κατάλαβα.

-Για το αν είναι σωστό αυτό που έχω καταλάβει ή όχι. Γιατί κατάλαβα ότι υπήρξε κάποιου είδους κενό στο κομμάτι το οργανωτικό/

-Υπήρξε μια αρχική ιδεολογική από-οργάνωση, που όμως αυτή η από-οργάνωση οδήγησε σύντομα σε μια ιδεολογική οργάνωση διαφορετικού τύπου αλλά αυτό-οργάνωση. Η προηγούμενη ιδεολογική συγκρότηση δεν είχε την έννοια της αυτό-οργάνωσης. Αυτή η αυτό-οργάνωση που υπήρξε ως... διαφοροποίηση της ιδεολογικής μου συγκρότησης δεν μπορούσε παρά να χρησιμοποιήσει, να βρεθεί μέσα σε ένα χρονικό διάστημα αποχής από την οργανωμένη κομματική ζωή. Την όποια κομματική

ζωή. Και θα έλεγα και τη συνδικαλιστική. Όχι βέβαια τη συμμετοχή σε κάποιον σύλλογο ή στα δημοτικά πράγματα. Στα οποία συνέχισα να συμμετέχω δηλαδή, να με ενδιαφέρει ο πολιτισμός, να με ενδιαφέρουν τα του Δήμου κλπ, αλλά σε ένα χαμηλότερο προφίλ από ότι παλιότερα που το έκανα επειδή υπήρχε καθήκον να το κάνω. Όταν έλλειψε αυτό το άνωθεν καθήκον, ο ετεροπροσδιορισμός δηλαδή του τι είναι και τι δεν είναι καθήκον μου και άρχισα να προσδιορίζω το ποιο είναι το καθήκον και ποιος το βάζει αυτό το καθήκον ε τότε τα πράγματα πήραν μια διαφορετική ισορροπία. Με αποτέλεσμα να θεωρώ ότι σήμερα πρέπει να συμμετέχω στο κόμμα της ΝΔ για τον λόγο που σας είπα, για τους δύο λόγους που σας είπα και από εκεί και πέρα επειδή βρισκόμαστε σε μια περίοδο έντονων ανακατατάξεων κλπ αυτό μου καλύπτει όλο το ενδιαφέρον μου μπορώ να πω ώστε να μη μου αφήνει περιθώριο να ασχοληθώ περισσότερο με τα δημοτικά ή με τα πολιτιστικά.

-Ωραία, οπότε πρακτικά η σημερινή παρουσία σας στα κοινά είναι ότι είστε μέλος στο κόμμα που είστε μέλος, και ενδεχομένως θα τοποθετούσαμε και την αρθρογραφία που είναι... πολιτικού περιεχομένου;

-Βέβαια αλλά ακόμα ακόμα και μια καθημερινή παρουσία στους κοινωνικούς χώρους που είναι από την οικογένεια, μέχρι το εργασιακό περιβάλλον, το φιλικό περιβάλλον, όπου μπορώ να πω ότι με διακρίνει μια μονομέρεια στην... πώς να πω.. στην ατζέντα των θεμάτων που είναι μόνο πολιτικά, μόνο κοινωνικοπολιτικά και οικονομικά. Έχω την τάση να συζητήσω με τους φίλους μου μόνο για τέτοια πράγματα.

-Ναι, οπότε είναι πολύ ζωντανή και παρούσα η πολιτική συζήτηση. Μένοντας λοιπόν στο κομμάτι το κοινωνικό, στο διαδίκτυο συμμετέχετε σε τέτοιου είδους συζητήσεις;

-Συμμετέχω.

-Συχνά;

-Συχνά.

-Μόνο με πρόσωπα τα οποία γνωρίζετε ή προσπαθείτε και επιδιώκετε να κάνετε συζητήσεις, να αφήνετε σχόλια ... να κάνετε συζητήσεις με ανθρώπους που δεν γνωρίζετε.. αν δείτε κάτι. Δηλαδή θέλω να μου μιλήσετε λίγο για πολιτικές συζητήσεις που κάνετε στα social media.

-Κοιτάξτε, το διαδίκτυο κατά τη γνώμη μου, δηλαδή το Facebook, είναι ένας χώρος, όπως και κάθε είδος social media όπου ο λόγος αντικειμενικά είναι ελλειμματικός, ελλειπτικός και ελλειμματικός. Δηλαδή είσαι υποχρεωμένος σε 3-4 φρασούλες να κλείσεις νοήματα τα οποία για τα οποία θα μπορούσες επιχειρηματολογείς επί ώρες εκτός Facebook. Αυτό δεν μπορείς αντικειμενικά να το κάνεις στα social media. Κατά συνέπεια έχει μικρότερο ενδιαφέρον το να προσπαθήσω μέσα στο Facebook να πείσω κάποιον επί τη βάση μιας επιχειρηματολογίας για το ότι έχω δίκιο σε κάποιο θέμα και θα ήθελα να το παραδεχτεί. Εμ... και περισσότερο με ενδιαφέρει, περισσότερο κάνω δύο πράγματα. Το ένα είναι με ελλειπτικό λόγο να προσπαθώ να γίνομαι αποκαλυπτικός μιας θέσης, με την τέχνη του ελλειπτικού λόγου, τον σύντομο

περιεκτικό και γαργαλιστικό να τον πω λόγο.. δεν θα έλεγα σώνει και καλά συναισθηματικό. Μπορεί να έχει ένα μέρος συναισθήματος αλλά μερικές φορές το επιχείρημα είναι από μόνο του φορέας μιας πειστικότητας που εμπεριέχει ένα συναίσθημα και όχι να χρησιμοποιώ ένα συναίσθημα για να υποστηρίξω ένα επιχείρημα. Αφού λοιπόν συμβαίνει αυτό, δεν με ενδιαφέρει τόσο πολύ να βρίσκω ανθρώπους που να είναι αντίθετοι με εμένα. Όχι ότι θα το αρνηθώ να έχω κάποιο σύντομο διάλογο. Το κάνω. Δεν δίνω όμως ιδιαίτερη σημασία σε αυτό. Όσο δίνω σημασία στο να ανταλλάξω γνώμες με ανθρώπους που έχουμε περίπου ίδιες ιδέες. Περίπου, όχι στενά ίδιες.

-Στο κομμάτι της αρθρογραφίας υπάρχει δυνατότητα σχολιασμού των πραγμάτων που γράφετε;

-Ναι.

-Σας έχει χρησιμεύσει καθόλου εάν υπάρχουν αναγνώστες που σχολιάζουν αυτά τα οποία γράφετε στο να υπάρξει κάποιου είδους διάδραση με αυτά τα οποία σας λένε ή είναι κάτι...

-Ναι μου έχει χρησιμεύσει. Και ενημερώνομαι για αυτήν την αντίδραση του κοινού, στα σχόλια στην αρθρογραφία μου και την σχολιάζω και εγώ.

-Οπότε επιδιώκετε να υπάρχει και κάποιος διάλογος/

-Ναι βέβαια.

-Στο Facebook συγκεκριμένα έχετε ενταχθεί σε ομάδες από τις οποίες σας ενδιαφέρει/

-Έχω ενταχθεί σε κάποιες ομάδες ναι.

-Έχουν σχέση με τις δραστηριότητες για τις οποίες συζητήσαμε προηγουμένως; Δηλαδή μια ομάδα του Δήμου που ασχολείται με κάτι και θα θέλατε να ενημερώνεστε από εκεί για το τι κάνουν ή με το κόμμα της ΝΔ, ή με συγκεκριμένους πολιτικούς;

-Ε και τα τρία.

-Ωραία, θα αφήσω εσάς λίγο να μου μιλήσετε για αυτό, να περιγράψετε λίγο τις συζητήσεις..

-Ποιες είναι οι ομάδες; Περισσότερο είναι ομάδες πολιτικών ενδιαφερόντων και όχι κομματικές ή ομάδες οργανωμένες γύρω από συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα. Ιδιαίτερα ομάδες που είναι... υποκινούνται βάσει ενός πολιτικού προσωπικού, δεν είμαι πουθενά. Πουθενά. Περισσότερο είμαι πώς να σας πω... παρακολουθώ το site ας πούμε του Ευάγγελου Βενιζέλου για παράδειγμα. Είμαι ακόλουθος γιατί θέλω να ενημερώνομαι. Παρακολουθώ το site του κυρίου Μητσοτάκη. Παρακολουθώ το site του κυρίου Τσίπρα. Παρακολουθώ το site του κυρίου Βαρουφάκη. Παρακολουθώ το... όχι καλά, αυτά είναι άλλα πράγματα. Θέλετε αρθρογραφικά, τι παρακολουθώ;

-Όχι τόσο αρθρογραφικά όσο με ποιους και γιατί επιδιώκετε να έρθετε σε επαφή. Δηλαδή, πολιτικά πρόσωπα.. να τους βάλουμε όλους σε μια σειρά. Ο λόγος που επιδιώκετε μια όποια διαδικτυακή σχέση, είναι καταρχήν μόνο ενημερωτική ή είναι και διάδρασης; Αντίστοιχα στις ομάδες.

-Διάδρασης με όλους. Με όλους διάδρασης.

-Θεωρείτε ότι είναι πολιτική παρέμβαση αυτό το πράγμα; Μιλήσατε προηγουμένως για το πόσο σημαντικό είναι να είναι κανείς εκεί παρόν μιλώντας για τα πολιτικά πράγματα...

-Νομίζω ότι είμαστε σε μια εποχή που η ουσία της διάδρασης υπάρχει μέσα από τα social media περισσότερο, για να μη πω αποκλειστικά. Και όχι μέσα από τους κομματικούς διαύλους περισσότερο. Περισσότερο επηρεάζει ένα άρθρο μου νομίζω, τη ΝΔ, ή το ΚΚΕ, έτσι για να πάρουμε δύο κόμματα παρά η συμμετοχή μου στις οργανωτικές δομές αυτών των δύο κομμάτων για παράδειγμα. Περισσότερο επηρεάζει και τα ίδια τα κόμματα και την κοινωνία στη σχέση της απέναντι στα κόμματα. Περισσότερο την επηρεάζει ένα άρθρο μου, παρά η συμμετοχή μου στην οργανωμένη ζωή τους.

-Ναι, οι συζητήσεις οι οποίες κάνετε στο πλαίσιο του σχολιασμού στο Facebook με άλλους;

-Έχουν ένα αντίστοιχο αποτέλεσμα. Απλώς δεν έχουν το ίδιο βεληνεκές.

Εκείνο που δεν επηρεάζει σοβαρά είναι το να ποστάρεις ποιηματάκια, καρδούλες και τέτοια πράγματα, να εύχεσαι χρόνια πολλά σε ανθρώπους που δεν τους γνωρίζεις καν. Που ούτε καν σου έχουν κάνει ένα like να το πω έτσι στο αυτό... ή που δεν έχεις ανταλλάξει ένα σχόλιο μαζί τους. Ε και δεν επιδιώκω εν πάση περιπτώσει τέτοιου είδους σχέσεις μέσα στο διαδίκτυο. Όταν μιλάω με κάποιον στο διαδίκτυο θέλω να μου μιλήσει και να του μιλήσω.

-ναι, συνολικά, 1.09.14 αυτό το οποίο προσφέρει εν τέλει το διαδίκτυο σήμερα στην πολιτική συζήτηση τι θα λέγατε ότι είναι... εσάς προσωπικά τι σας προσφέρει το ότι μπορείτε και γράφετε εκεί και σχολιάζετε κάτι και παίρνετε ένα feedback για τις δικές σας απόψεις; Βγάζοντας την αρθρογραφία εκτός, στο κομμάτι απλώς που ενδεχομένως ανεβάζετε ένα post.. ας πούμε διαβάσατε ένα άρθρο και το μοιράζεστε με φίλους και έχετε ένα πολιτικό σχόλιο να κάνετε για αυτό;

-Κοιτάξτε, έχω 2000 φίλους..

-Αξιοθαύμαστος αριθμός.

-Έχω 2000 φίλους. Πρέπει να σας πω ότι δεν κάνω... δεν ζητώ να γίνω φίλος. Κάνω φίλους μόνο όσους μου ζητάνε. Σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις έχω ζητήσει... κάνω αίτημα φιλίας... με τους φεισμπουκικούς όρους που υπάρχει αυτή η έννοια... η φιλία. Θέλει password ας πούμε για να υπάρχει φιλία μέσα εκεί πέρα.. και δεν εννοώ ότι είναι αυτή η έννοια της φιλίας. Αλλά στην ερμητική γλώσσα της επικοινωνίας της

ψηφιακής, και με την έννοιας πούμε μιας πολιτικής ορθότητας, έχει μετατραπεί η λέξη, έχει αλλοιωθεί το περιεχόμενό μας και χρησιμοποιούμε τη λέξη φιλία... Ποιο ήταν το αντικείμενο;

-Το ερώτημα είναι τι σας προσφέρει εσάς προσωπικά αυτού του είδους η επικοινωνία που πραγματώνετε μέσω..

-Μου προσφέρει τη δυνατότητα να ανιχνεύω την κίνηση των ιδεών και τον επηρεασμό που έχουν στην κοινωνία. Την εμβέλεια, το βέλγος, το βάθος και την έκταση του επηρεασμού. Μου προσφέρει τη δυνατότητα να μπορώ να διακρίνω, ή να βοηθιέμαι να διακρίνω αλλαγές στο κοινωνικό σώμα. Αλλαγές αντιλήψεων, συμπεριφορών, ακόμα και καταναλωτικών. Και μου προσφέρει επίσης την δυνατότητα να συνομιλώ ανταλλάσσοντας ιδέες σε ένα πεδίο αυτοαμφισβήτησης. Δηλαδή να συζητώ με ανθρώπους που αμφισβητούν και εκείνοι τον εαυτό τους όπως τον αμφισβητώ εγώ, για να προχωράμε σε κάτι διαφορετικό κάθε φορά.

-Προηγουμένως όταν αναφερθήκατε στον τρόπο γραφής και επιχειρηματολογίας, συγκεκριμένα στο Facebook είπατε ότι υπάρχει και μια... αν όχι επιφάνεια, τουλάχιστον μια φτώχεια στο πώς μπορείς να εκφραστείς, κατά πόσο επηρεάζει όλα αυτά τα οποία περιγράφετε, τα οποία έχουν ένα θετικό πρόσημο βασικά, στο τι καταλαβαίνω ότι κάνουν οι άλλοι και όλα αυτά, κατά πόσο όμως αμφισβητείτε ότι μπορείτε να πάρετε μια γνώση από εκεί πέρα μέσα, από αυτά τα οποία βλέπετε, λόγω της συνθήκης της οποίας περιγράψατε εσείς ο ίδιος. Αυτής της φτώχειας της επιφάνειας, ότι εντάξει, γράφεις κάτι... Κατά πόσο πιστεύετε ότι ο κόσμος το εννοεί αυτό που γράφεις πούμε;

-Ε... πιστεύω... η πληροφόρησή μου και οι γνώσεις μου δεν είναι τέτοια που μπορώ να μιλήσω για το τι ευρύτερα γίνεται και στις άλλες χώρες. Πιστεύω ότι στο πλαίσιο της νεοελληνικής πραγματικότητας, είναι μικρή η ανάγκη που έχει αυτός που συμμετέχει στα social media να κατανοήσει και μεγαλύτερη είναι η ανάγκη να συναναστραφεί, να επικοινωνήσει και να αυτοεπιβεβαιωθεί. Αυτή είναι η απάντησή μου.

-Αυτή είναι η άποψή σας για το τι κάνουν οι άλλοι βγάζοντας τον εαυτό σας απέξω;

-Αυτή είναι η άποψη που έχω και για τον εαυτό μου. Απλώς θεωρώ ότι είμαι μέρος ενός σχετικά μικρού κομματιού της ελληνικής κοινωνίας το οποίο ενώ αναζητά την αυτοεπιβεβαίωση, όπως όλοι μας ενώ αναζητά και τα άλλα 2 στοιχεία που σας είπα, ωστόσο έχει ξεκαθαρίσει ότι θα υπάρχει, κοιτάζοντας τον εαυτό του στον καθρέφτη με σκοπό να κατανοεί και να διορθώνει τις ατέλειές του αενάως.

-Ωραία. Συνολικά για να κλείσουμε και αυτήν την θεματική που αφορά την κοινωνική συμμετοχή και τις δραστηριότητες και το διαδίκτυο και διαδικτυακές κοινωνικές δραστηριότητες αντίστοιχα, μια αποτίμηση του τι έχει κάνει το διαδίκτυο στο κομμάτι της... του πολιτικού διαλόγου.. θα μπορούσα να ακούσω ένα σχόλιο πάνω σε αυτό; είτε θετικό είτε αρνητικό, είτε και τα δύο ενδεχομένως.

-Κοιτάξτε, είναι ένα εν δυνάμει... είναι μια εν δυνάμει θετική επίδραση που έχει, που όπως όλες οι νέες μορφές επικοινωνίας και συνύπαρξης των ανθρώπων τίθεται σε δοκιμασία από την ίδια την εξέλιξή τους. Το διαδίκτυο είναι ένα... αν μιλήσουμε σε ιστορικό χρόνο, πάρα πολύ καινούριο... είναι ένα μωρό στον χώρο της επικοινωνίας. Ακόμα και σε χώρες που έχουν πολύ υψηλό δείκτη χρήσης των social media. Ο τρόπος που χρησιμοποιείται είναι ακόμα στα σπάργανα μπορώ να πω. Έχουμε μπροστά μας... δεν έχουμε ακόμα την ιστορία του διαδικτύου και τα social media. Έχουμε μόνο το παρόν. Όπως ξέρετε στο παρόν... ή μπορεί και να μη το ξέρετε συμμετέχουν όλοι με έναν ενθουσιασμό είτε για να το υποστηρίξουν είτε για να το ανατρέξουν, αυτό το κάνεις επειδή έχεις την τάση να προβάλλεις τον εαυτό σου στο μέλλον. Να θέλεις να δεις τι θα είσαι αύριο. Έτσι δεν είναι; Ε αυτό το πράγμα δεν μπορείς εύκολα να το κάνεις μέσα από το διαδίκτυο. Διότι το διαδίκτυο δεν σου προσφέρει μια ιδεολογική πλατφόρμα συγκεκριμένη όπως σου πρόσφεραν οι παλιότερες μορφές επικοινωνίας που ήταν το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, τα κόμματα, η προσωπική συναναστροφή και όλα αυτά τα πράγματα. Το διαδίκτυο στην αρχή και καταρχήν σου προσφέρει την από-οργάνωση αυτής της πλατφορμοποίησης να το πω έτσι. Και υπό αυτήν την έννοια εν δυνάμει σου προσφέρει τη δυνατότητα να δεις τον εαυτό σου μέσα από τα social media ως μέρος μιας χαοτικής μεν αλλά με τάση από-οργάνωσης ταυτότητας που τείνει να γίνει κοινωνική μέσα από την ατομικότητα. Αυτό είναι μια νομίζω τομή στην ιστορία της ανθρωπότητας, τομή για να είμαι πιο ακριβής στο πώς θα εγγράφεται από εδώ και πέρα, πώς θα εγγράψει ο ιστορικός του μέλλοντος αυτό που συμβαίνει σήμερα. Το διαδίκτυο αλλάζει την ανθρωπότητα... όπως κάποτε την άλλαξε ο τροχός και το μονόξυλο που έπλευσε. Όπως κάποτε την άλλαξε το δίπολο ιδεών ισότητα ελευθερία.

-Νομίζω ότι ήσασταν πολύ ξεκάθαρος.. αν και λίγο θεωρητικός. Το δέχομαι.

-Θα χρειαστεί να το σχολιάσω αυτό τώρα... το λίγο θεωρητικός; (γέλιο)

-Είναι ένα σχόλιο δικό μου προς εσάς.. (γέλιο) Κλέβετε από την θεωρία. Ωραία. Και σιγά σιγά έχουμε φτάσει και στην 4η θεματική ενότητα. Απομακρυνόμαστε από τις 3 προηγούμενες θεματικές, αλλά στην πραγματικότητα θα ξαναμιλήσουμε για όλες απλώς σε λίγο μεγαλύτερο βάθος. Πιανόμενη από το τελευταίο που είχε να κάνει με τη συμμετοχή στα κοινά, τις κοινωνικές δραστηριότητες κλπ, θα ήθελα να μιλήσουμε για μια πολύ πιο συγκεκριμένη κοινωνικοπολιτική συμμετοχή που δεν είναι άλλη από την ψηφο. Εσείς, ψηφίζετε;

-Πάντοτε.

-Από τότε που θυμάστε τον εαυτό σας δεν έχετε χάσει καμία εκλογική/

-Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου δεν ψηφίζω... από τότε που θα μπορούσα να αρχίσω να ψηφίζω, ψηφίζω πάντοτε.

-Σε όλες τις εκλογές;

-Σε όλες.

-Ωραία...

-Βουλευτικές, περιφερειακές, δημοτικές..

-Και ευρωπαϊκές . Θα ήθελα να ρωτήσω κατά πόσο θεωρείτε... αναφερθήκατε προηγουμένως στο κομμάτι του πολιτικού επηρεασμού.. θα επαναλάβω πάλι αυτό που είπα προηγουμένως το να κάνετε συζητήσεις, να προσπαθείτε να επηρεάσετε, να προπαγανδίζετε συγκεκριμένες ιδέες. Η ψήφος πόσο ψηλά ή χαμηλά βρίσκεται σε μια κλίμακα επηρεασμού των πολιτικών αποφάσεων και της πολιτικής πορείας μιας χώρας;

-Χαμηλά ως προς τη δυνατότητα επηρεασμού σε προσωπική βάση. Πολύ υψηλά σε επίπεδο του πώς μπορεί η κοινωνία να το κάνει αυτό. Να επηρεάσει τις κοινωνικές αποφάσεις. Δεν εκφράζεσαι με την ψήφο σου μόνο προσωπικά. Εκφράζεσαι και ως κοινωνία. Και η κοινωνία έχει ανάγκη να κατανοεί, η δυτική κοινωνία, ότι η ψήφος είναι ένα εργαλείο για να εκφράζεται κοινωνικά.. η κοινωνία, κάθε μέλος δηλαδή μιας οργανωμένης δυτικής κοινωνίας έχει ανάγκη, πρέπει να κατανοεί ότι η προσωπική του συμμετοχή στην ψήφο δεν έχει να κάνει μόνο με προσωπικά... με προσωπικό επηρεασμό. Είναι ένα μέρος ενός κοινωνικού επηρεασμού, μια αλληλεπίδραση με τις μορφές εξουσίας που εμπιστευόμαστε και έχουμε δημιουργήσει και για τις οποίες πρέπει να θεωρούμε... να είμαστε υπερήφανοι να το πω έτσι γιατί πιστεύω ότι είναι οι πιο δημοκρατικές, οι πιο αξιακά ψηλά βαλμένες σε σχέση με τις υπόλοιπες που υπάρχουν στον άλλο κόσμο, στον πλανήτη μας. Στους άλλους κόσμους στον πλανήτη μας, στους μη δυτικούς.

-Αναφερόμενη στις εκλογικές αναμετρήσεις, λαμβάνοντας υπόψη κάθε πιθανή εκλογή, είτε σε τοπικό, είτε σε εθνικό, είτε σε ευρωπαϊκό είτε ακόμα και σε περιφερειακό επίπεδο.. υπάρχουν κάποιες εκλογές τις οποίες τοποθετείτε ενδεχομένως πιο ψηλά, θεωρώντας ότι είναι πιο σημαντικές από τις άλλες; Ή θεωρείτε ότι το καθένα έχει μια συγκεκριμένη χρησιμότητα σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο;

- Το δεύτερο. Πάντα η ψήφος έχει μια συγκεκριμένη κοινωνική έννοια. Κατά συνέπεια όπου και να δίνεται έχει το ίδιο κοινωνικό βάρος αλλά ίσως παράγει διαφορετικά πολιτικά αποτελέσματα που επηρεάζουν λιγότερο ή περισσότερο τη ζωή μας. Η ψήφος δεν παράγει άμεσα πολιτικά αποτελέσματα. Μπορεί να παράγει κυβερνητικές ανακατατάξεις... μπορεί να παράγει κυβερνητικά σχήματα, δεν παράγει όμως άμεσα οικονομική, πολιτική, πολιτιστική πολιτική. Δεν μπορεί να το κάνει αυτό το πράγμα η ψήφος. Αυτό μπορεί να το κάνει η αντιπροσωπευτική δημοκρατία, το σύστημα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας με τους θεσμούς του, που όμως βασίζεται στην ψήφο.

- Εντάξει, θα μπορούσε να σας πει κανείς ότι στο πλαίσιο που εκλέγεται κάποιου είδους κόμμα, με κάποιου είδους πλειοψηφία και έχει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα με βάση το οποίο θα κυβερνήσει, ενδεχομένως θα μπορούσε να πει κανείς ότι λαμβάνεις και κάποιου είδους αποφάσεις για το τι είδους προγράμματα θα ακολουθηθούν είτε στο οικονομικό είτε στο κοινωνικό επίπεδο.

-Ναι, έτσι είναι. Θέλω να πω ότι ανεξάρτητα από το ποιο κόμμα θα πλειοψηφίσει και μέσω ποιού εκλογικού νόμου, το συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα παράγει στην κοινωνία μια πώς να πω... μια συνισταμένη αντιλήψεων την οποία την κατανοεί και εκείνο το κόμμα που είναι το πλειοψηφόν και όλα τα άλλα που μειοψηφούν, που έχουν συγκεντρώσει μικρότερη δύναμη. Όταν πηγαίνουν λοιπόν αυτά τα κόμματα να πραγματώσουν τον θεσμικό τους ρόλο στην κυβέρνηση και στην Βουλή, έχουν στην συλλογική τους συνείδηση, αλλά και στην ατομική συνείδηση των πολιτευτών, αυτό το συνολικό αποτέλεσμα που παρήγαγε η ψήφος. Και όχι μόνο η ψήφος αλλά και οι δημοσκοπήσεις και κάποια άλλα πράγματα τα οποία όμως δεν έχουν το ίδιο θεσμικό βάρος που έχει η ψήφος.

-Ωραία στο κομμάτι της σχέσης σας με το κράτος... για να μιλήσουμε καταρχήν σε εθνικό επίπεδο/

-Τη σχέση μου με το ελληνικό κράτος εννοείτε; ή με το κράτος ως θεσμό;

-Θα σας κάνω μια συγκεκριμένη ερώτηση... το ελληνικό κράτος διότι εκ των πραγμάτων εδώ ζείτε, θέλω να πάρουμε για παράδειγμα το ποιες είναι οι τρεις πολύ βασικές υπηρεσίες τις οποίες θα θέλατε να σας προσφέρει το κράτος οπωσδήποτε. Δεν μπορείτε να φανταστείτε δηλαδή μια ατομική και κοινωνική ύπαρξη δική σας κάπου χωρίς να σας προσφέρονται αυτού του είδους οι υπηρεσίες. Τρία πράγματα.

-Ελευθερία του λόγου, ελευθερία επιχειρείν, και ελευθερία μετακίνησης.

-Ωραία. Θα ήθελα να μου πείτε για το καθένα από αυτά ξεχωριστά δύο λόγια, στο κατά πόσο θεωρείτε ότι σας τα παρέχει καθένα από αυτά το ελληνικό κράτος.

-Ελευθερία λόγου μου παρέχει σε ένα μεγάλο επίπεδο. Με την έννοια δηλαδή ότι... ξέρετε το σύγχρονο κράτος δεν σου εξασφαλίζει το ίδιο την ελευθερία του λόγου. Γιατί στο δυτικό κράτος δεν έχουν δυνατότητα να περιορίσουν τον λόγο σου κάποιες δυνάμεις που θα θέλανε να το κάνουν. Υπάρχει όμως η δυνατότητα στρέβλωσης του λόγου σου από αυτές τις δυνάμεις αλλά εκεί ο ρόλος του κράτους είναι να δημιουργεί εκείνα τα αντίβαρα που να μην επιτρέπουν αυτήν την στρέβλωση. Είναι κάτι δύσκολο, είναι κάτι το οποίο όπως για τα social media, είναι πρωτόγνωρο για τη δυτική ανθρωπότητα. Βρισκόμαστε ακόμα στη μελέτη του ως φαινομένου και δεν μπορώ να προδιαγράψω ποια θα είναι η κατάληξή του. Δεν ξέρω δηλαδή.. θα ήθελα να μου κατοχυρώνει την ελευθερία του λόγου το κράτος. Δεν είμαι όμως βέβαιος ότι θα πρέπει να το ζητώ αυτό από το κράτος. Αν δηλαδή είναι το κράτος σε θέση να μου παρέχει πια αυτήν την ελευθερία λόγου. Είναι σε θέση να μου την περιορίζει. Δεν ξέρω αν μπορεί να μου την παρέχει κιόλας, να μου την εγγυάται. Δεν ξέρω αν αύριο θα είναι... μέχρι σήμερα ήταν το κράτος ο εγγυητής. Αλλά με την έννοια ότι είναι αυτός που μπορεί να στην πάρει πίσω. Σήμερα μπορεί να στην πάρει πίσω, δεν ξέρω όμως με ποιόν τρόπο μπορεί να σου την εγγυηθεί διότι ο επηρεασμός του λόγου και το φρένο στον λόγο σου γίνεται μέσα από κανάλια καινούρια όχι τα χθεσινά.

-Δηλαδή;

-Δηλαδή να σου κλείσει την τηλεόραση ή να σου κλείσει το διαδίκτυο. Δεν γίνεται έτσι στις δυτικές κοινωνίες.

-Το πλαίσιο λοιπόν της ελευθερίας του λόγου είναι αυτό. Αλλά και πάλι δεν είστε σίγουρος. Η ελευθερία του επιχειρείν;

-Κοιτάξτε η ελευθερία του επιχειρείν είναι κάτι το οποίο συνδέεται με αυτό που λέμε αγορά. Δεν εννοώ όταν λέω επιχειρείν να έχει μια ελευθερία, να έχει μεγάλους βαθμούς ελευθερίας ο επιχειρηματίας. Για παράδειγμα να μην έχει μεγάλη γραφειοκρατία, να μπορεί να κάνει κάτι γρήγορα, να μπορεί να το ανατρέψει γρήγορα και να κάνει κάτι άλλο. Να μπορεί να δανειοδοτείται ας πούμε με ένα εύκολο σύστημα αλλά δίκαιο και λοιπά. Δεν εννοώ αυτό. Εννοώ κάτι ευρύτερο. Το επιχειρείν είναι ο πυρήνας της ελευθερίας, διότι το επιχειρείν δεν έχει να κάνει μόνο με την οικονομία. Έχει να κάνει με αγορά που είναι κάτι ευρύτερο. Η αγορά δυστυχώς κατανοείται ως ένα πράγμα που από την παράδοση ξέρουμε ότι γινόταν ανταλλαγή αγαθών, είτε κατευθείαν είτε με τη μεσολάβηση χρήματος και από την άλλη κατανοείται ως μια οντότητα ας πούμε στο πλαίσιο του καπιταλισμού και των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής όπου υπάρχουν εξουσιαστές και εξουσιαζόμενοι. Είναι και τα δύο λάθος. Η αγορά από τις αρχές της ύπαρξής της είναι ο τόπος όπου επιβεβαιώνονται ή απορρίπτονται οι ολοένα αυξανόμενες ανθρώπινες ανάγκες. Είναι ο μόνος δημοκρατικός χώρος, ο μόνος χώρος που μπορεί αυτό να γίνει δημοκρατικά, και αυτήν την αγορά εννοώ, ως πραγμάτωση της ελευθερίας την οποία πρέπει να σου εγγυηθεί το κράτος υπό την έννοια του επιχειρείν. 1.31.00 Να μπορείς να επιχειρήσεις να δημιουργήσεις ανθρώπινες ανάγκες και να πάρεις το ρίσκο της απόρριψής τους από την κοινωνία. Με αυτόν τον τρόπο προχωράνε οι κοινωνίες οι δυτικές στον βαθμό που το έχουν κατανοήσει είναι επιτυχημένες, στον βαθμό που προχωράνε μεν αλλά δεν το έχουν κατανοήσει και κατανοούν την αγορά με τους δύο προηγούμενους τρόπους που σας είπα, είναι αποτυχημένες. Ενδεχομένως καταλήγουν και σε failed state ή failed society.

-Ωραία, και τελευταία η ελευθερία μετακίνησης. Καταρχήν θα ήθελα να μου την εξηγήσετε λίγο και έπειτα να μου πείτε...

-Η ελευθερία μετακίνησης είναι κάτι το οποίο υπάρχει βαθιά στον πυρήνα της ανθρώπινης ύπαρξης της ίδιας, διότι η μετακίνηση είναι εκείνη που δημιούργησε την πρόοδο και η μετακίνηση πλέον στις δυτικές κοινωνίες δεν γίνεται υπό την έννοια του ανθρώπου αλλά υπό την έννοια του πολίτη. Μετακινείται όχι μόνο με τη φυσική σου ύπαρξη αλλά με την έννοια της πολιτικής σου ύπαρξης. Δηλαδή, μετακινείς και τις ιδέες σου, μετακινείς και τα δικαιώματά σου. Αυτό εννοώ ελευθερία μετακίνησης. Εννοώ ότι τουλάχιστον στο πλαίσιο των δυτικών κοινωνιών, γιατί συνυπάρχουμε και με κοινωνίες με εντελώς διαφορετικό αξιακό σύστημα και αντίληψη για τη μετακίνηση. Τουλάχιστον στο πλαίσιο των δυτικών κοινωνιών, η μετακίνηση πρέπει να κατανοείται έτσι και άρα πρέπει να υπάρχει θεσμική κατοχύρωσή της και με αυτήν την έννοια το κράτος είναι εκείνος που μπορεί να εγγυηθεί αυτού του είδους τη θεσμική κατοχύρωση.

-Από τη μια ακούω ότι η ελευθερία μετακίνησης είναι κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης, από την άλλη βέβαια αν ανατρέξουμε 100 χρόνια πίσω νομίζω ότι δεν έχει καμία σχέση με την εικόνα που έχουμε σήμερα για αυτήν. Σήμερα επειδή συμμετέχουμε και στην ΕΕ είναι πολύ πιο εύκολο/

-Δείτε κάτι, καταλαβαίνω τι μου λέτε... Για σκεφτείτε ότι ο Ρήγας Φεραίος από τους πρωτεργάτες της ιδεολογικής προετοιμασίας της επανάστασης που οδήγησε στην ύπαρξη του νεοελληνικού κράτους, μετακίνησε τις ιδέες του, όχι τη φυσική του ύπαρξη. Η μετακίνηση της φυσικής του ύπαρξης δεν έπαιξε κανέναν ιδιαίτερο ρόλο ας πούμε, στην ουσία η μετακίνηση των ιδεών.. αυτή λοιπόν η μετακίνηση των ιδεών υπάρχει εδώ και πάρα πολλούς αιώνες. Αν θέλετε συγκεκριμένα από την τυπογραφία, από την.. αυτό [εμφάνιση] της τυπογραφίας τον 15ο αιώνα μέχρι σήμερα παίρνει μια καθοριστική διάσταση στην εξέλιξη της ανθρώπινης υπόθεσης, της ανθρώπινης τραγωδίας κατά Νίτσε. Αυτό εννοώ η ελευθερία μετακίνησης. Βγάλτε το από την ανθρώπινη ύπαρξη, βγάλτε το από τη φυσική ύπαρξη. Δεν λείπει και πολλά αυτό το πράγμα. Δεν λείπει και πολλά το ότι έχεις τη δυνατότητα να φύγεις από εδώ να πας να εργαστείς στη Θεσσαλονίκη ή στο Λος Άντζελες ή και στο Ντουμπάι. Αυτό είναι κάτι το οποίο είναι η αυτοματοποιημένη εξέλιξη των αναγκών και οι δουλειές, οι ειδικεύσεις που υπάρχουν και όλα αυτά τα πράγματα. Δεν θα υπήρχαν αυτά αν δεν μετακινούνταν ιδέες, αντιλήψεις, συμπεριφορές, μέσω της ατομικής ύπαρξης που όμως έχουν μια αυτοτελή ύπαρξη οι ιδέες και οι συμπεριφορές. Παράγουν αποτελέσματα. Και σας λέω, δεν έχει σημασία που ήταν ο Καντ, δεν παράγει αποτελέσματα για τη Γερμανία, αντίστοιχα ο Τσίπρας... ας το πω έτσι ας πούμε δεν παράγει αποτελέσματα μόνο για την Ελλάδα. Πολύ περισσότερο ο Τραμπ. Αυτή η ελευθερία μετακίνησης της ατομικότητάς σου παράγει πια απτά αποτελέσματα για την ανθρωπότητα. Αυτό είναι μια κατάκτηση, που μπορεί να λειτουργήσει ως ευχή και ως κατάρα. Είναι το στοίχημα το οποίο θα υπάρχει για... κατά τη γνώμη μου... πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα στη δυτική ανθρωπότητα. Το στοίχημα το οποίο πρέπει να κερδίσει. Η ελευθερία μετακίνησης.

-Για να είμαι σίγουρη πάντως ότι το έχω καταλάβει σωστά, δεν αναφερόμαστε τόσο στην ελευθερία μετακίνησης ανθρώπων, δηλαδή φυσικών παρουσιών όσο στο κομμάτι ιδεών, και αγαθών ενδεχομένως.

-Πρέπει να το δούμε ως κάτι αξεχώριστο. Εάν φύγει ένας γιατρός, έλληνας, από εδώ, το λέω επειδή φεύγει ένας γιατρός έλληνας, και πάει στην Αγγλία, εκεί στην Αγγλία, επειδή η μετακίνηση των ιδεών είναι σεβαστή θα μπορέσει να μεταλαμπαδεύσει την ιατρική εμπειρία του μέσα σε μια άλλη κοινωνία, σε ένα άλλο Πανεπιστήμιο, σε ένα άλλο διαφορετικό δηλαδή ακαδημαϊκό περιβάλλον. Εάν στην Αγγλία για παράδειγμα η μετακίνηση δεν είχε αυτόν τον σεβασμό που έχει, και δεν θεωρείται παρά μόνο ως φυσική μετακίνηση μπορεί να μη γινόταν αυτό. Η δυτική κοινωνία προκειμένου να μπορεί να κοιτάζεται στον καθρέφτη το έχει απόλυτη ανάγκη αυτό. Να κατανοεί ότι η μετακίνηση έχει έναν εσωτερικό χαρακτήρα. Είναι μετακίνηση ιδεών και συμπεριφορών και αντιλήψεων.

-Δεν θεωρείτε ωστόσο ότι έχετε πέσει με την απάντηση αυτή σε ένα λίγο σκοτεινό σημείο από την άποψη ότι είναι μια κοινωνική διεργασία περισσότερο και όχι τόσο μια κρατική εγγύηση; Διότι μιλήσαμε προηγουμένως για το τι εγγυάται και το τι πρέπει να εγγυάται το κράτος, ως υπηρεσία, ως κάτι τέτοιο. Η αντιμετώπιση αυτού το οποίο μου περιγράφετε μου φαίνεται ως εντελώς μια κοινωνική διεργασία.

-Να μην σας φαίνεται γιατί η ανθρωπότητα τον επόμενο αιώνα αυτόν τον τρέχοντα αιώνα θα βιώσει τεράστιες ανακατατάξεις ανθρώπων, ανακατατάξεις πληθυσμών, που θα έρχονται, η δυτική ανθρωπότητα ιδιαιτέρως, θα έρχονται από διαφορετικές κουλτούρες, από διαφορετικούς πολιτισμούς, διαφορετικά αξιακά συστήματα τα οποία η μόνη δυνατότητα που έχει η δυτική ανθρωπότητα για να τα διαχειριστεί είναι να σεβαστεί αυτό το δικαίωμα της μετακίνησης και για να το σεβαστεί είναι να το συναρτήσει όχι με τη φυσική μετακίνηση μόνο, αλλά με την μετακίνηση ιδεών. Αυτό για να το εγγυηθεί το κράτος, που είναι ο μόνος που μπορεί να το εγγυηθεί δεν μπορεί να το κάνει επιτρέποντας ή απαγορεύοντας. Μπορεί να το κάνει μέσα από τους άλλους θεσμούς που έχει, που δεν είναι το ναί όχι αλλά το είναι, ποιος, που, πότε και γιατί. Τα παιδιά των προσφύγων δεν πρέπει να πάνε στο σχολείο επειδή θα τους το παραχωρήσουμε γενναιόδωρα. Πρέπει να πάνε στο σχολείο επειδή η δυτική ανθρωπότητα δεν ζει χωρίς σχολείο. Αυτό όμως προϋποθέτει τη μετακίνηση ιδεών. Γιατί τα παιδιά των προσφύγων δεν μπορούν να πάνε στο σχολείο χωρίς αυτό που ξέρουν από τους γονείς τους και από την ιστορία της φυλής τους... να το πω έτσι. Είναι ένα DNA πολιτισμικό αυτό που φέρνουν μαζί τους. Και αν όχι τα παιδιά... γιατί εσείς γεννηθήκατε εδώ ουσιαστικά, είστε φορέας αυτής της κουλτούρας, δεν παύετε όμως να έχετε τον επηρεασμό της μητέρας σας που είναι μέρος μιας διαφορετικής κουλτούρας, που διαμορφώνεται εδώ η ίδια αλλά σας διαμορφώνει και τη διαμορφώνετε και εσείς. Ε το ίδιο πράγμα θα γίνεται με εκατομμύρια, με αμέτρητα εκατομμύρια ανθρώπων τον αιώνα που θα ζήσουμε. Λοιπόν η ελευθερία της μετακίνησης πρέπει να τεθεί ως δίλημμα του εκπαιδευτικού συστήματος, ως δίλημμα της κρατικής μέριμνας, ως δίλημμα της ατομικής συμπεριφοράς. Πώς θα συμπεριφερθούμε οι οικογένειες σε σχέση με αυτήν την μετακίνηση. Ζείτε τα γεγονότα του Ωραιόκαστρου, τα ξέρετε, ζείτε την Ειδομένη και τη Μόρια. Στην ουσία όλα αυτά τα πράγματα ανάγονται στην αδυναμία επεξεργασίας μας του νέου ρόλου της μετακίνησης. Με αυτήν την έννοια μιλώ για εγγύηση του κράτους. Όχι όμως ότι δεν είναι σκοτεινό το σημείο. Είναι σκοτεινό, αλλά γιατί, διότι πρέπει να φωτιστεί. Τελεία.

-Ωραία, νομίζω ότι... τώρα καταρχήν το κατανόησα κι εγώ πολύ καλύτερα ώστε να μπορέσω να επεξεργαστώ και αυτήν την σκέψη. Για να μπορέσουμε να διασυνδέσουμε και όλα αυτά τα οποία συζητήσαμε σε αυτήν την πρώτη υποενότητα της θεματικής για εθνικό και το υπερεθνικό. Θα ήθελα να βάλουμε λίγο τον ρόλο του διαδικτύου σε αυτά τα οποία συζητάμε, και συγκεκριμένα για τον ρόλο του κράτους που συζητήσαμε μέχρι τώρα στα τρία σημεία τα οποία αναφέρατε. Θα ήθελα να ρωτήσω με ποιόν τρόπο πιστεύετε... Βασικά να το θέσω ως εξής.. Μιλήσαμε για το κράτος και είπαμε, είπατε, να εγγυηθεί την ελευθερία του λόγου, την ελευθερία του επιχειρείν και την ελευθερία της μετακίνησης. Στο πλαίσιο που δεν υπάρχει μόνο μια

εθνική κυβέρνηση η οποία αποφασίζει πράγματα και έχει συγκεκριμένους θεσμούς μέσα από τους οποίους μπορεί να αναπαράγει και συγκεκριμένες αξίες, είμαστε μέλος της ΕΕ, υπάρχουν οι Δήμοι που έχουν άλλου είδους αρμοδιότητες..

-Πεδίο.

-Πιστεύετε ότι το κάθε επίπεδο θα πρέπει να ασχοληθεί με διαφορετικό τρόπο με όλα αυτά τα πράγματα στα οποία αναφερθήκατε ή νομίζετε ότι υπάρχει ένα επίπεδο στο οποίο θα έπρεπε να αποφασιστούν εντονότερα πράγματα τα οποία έχουν σχέση με αυτά; Δηλαδή, θεωρείτε ότι το ελληνικό κράτος το οποίο πρέπει, το παράδειγμα με τα σχολεία που φέρατε, να αποφασίσει πώς θα γίνει η οργάνωση αυτών των πραγμάτων ή ενδεχομένως η οργάνωση σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσε να βοηθήσει στο να φέρουμε καλύτερα αποτελέσματα;

-Εντάξει αυτή η ερώτηση τώρα δεν νομίζω ότι... Εάν μιλάμε για το σύνολο της δυτικής κοινωνίας πρέπει να δούμε όλους μαζί, τι μπορεί να κάνει ο καθένας. Εάν κοιτάξουμε στον καθένα ξεχωριστά θα ειδικεύσουμε στον ρόλο του. Προφανώς υπάρχουν διακριτοί ρόλοι ανάμεσα σε αυτό που μπορεί και πρέπει να κάνει η ΕΕ, σε αυτό που μπορούν να κάνουν τα κράτη και οι κυβερνήσεις κάθε μέλους της ευρωπαϊκής ένωσης, όπως και οι περιφερειακοί θεσμοί των κρατών ή πιο κάτω ακόμα. Διακριτοί είναι οι ρόλοι.

-Το ερώτημα, το οποίο δεν το θέτω εγώ σωστά, είναι το εξής, εάν ενδεχομένως αναφερόταν κανείς και έλεγε ότι αυτό το οποίο θέλω να μου προσφέρει το κράτος είναι η υγεία, υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι θεωρούν ότι θα έπρεπε η ΕΕ να είναι εξολοκλήρου υπεύθυνη για τον τρόπο με τον οποίον διαχειρίζεται το σύστημα υγείας όπως το γνωρίζουμε σήμερα. Με βάση λοιπόν τα παραδείγματα που φέρατε εσείς για τα τρία πράγματα τα οποία θέλετε να σας προσφέρει ένα κράτος το ερώτημα είναι αν τα συγκεκριμένα τρία ή κάποιο από τα συγκεκριμένα τρία θεωρείτε ότι είναι καλύτερο να διαχειρίζεται όχι σε εθνικό επίπεδο αλλά ενδεχομένως σε ένα επίπεδο ακόμα πιο κάτω, δηλαδή στο δημοτικό, ή σε ένα πολύ υψηλότερο επειδή θεωρείτε εσείς ότι μας αφορά ως ΕΕ, ως μέλος της ΕΕ και όχι εθνικά.. Το θέτω καλύτερα;

-Ναι, κατάλαβα. Το θέτετε καλύτερα. Εάν μιλάμε για τις... Η δυτική κοινωνία έχει την τάση να οργανώνεται σε μεγάλες οντότητες, πολιτικοκοινωνικές. Μια από τις οποίες είναι η ΕΕ, άλλη είναι οι ΗΠΑ, υπάρχουν άλλες οντότητες που είναι αμιγώς οικονομικές ή αμιγώς πολιτιστικές κλπ. Υπάρχουν οι λεγόμενες συλλογικότητες που είναι μικρότερες οντότητες κλπ. Αν μιλάμε για αυτά τα τρία πράγματα που σας είπα ότι θεωρώ προτεραιότητες, είναι διακριτός ο ρόλος κάθε μιας από αυτές τις οντότητες. Δεν μπορώ να περιμένω το ίδιο πράγμα από την ΕΕ, από το ελληνικό κράτος και από τον Δήμο Δάφνης-Υμηττού. Ωστόσο έχουν ρόλο και τα τρία στο να μου εγγυηθούν αυτά τα τρία. Έχουν ρόλο. Να το πω αλλιώς... θεωρώ ότι πρέπει να έχουν ρόλο. Θεωρώ δηλαδή ότι αν όλοι οι κοινωνικοί θεσμοί είναι προσανατολισμένοι στο ότι ο λόγος ύπαρξής τους ταυτίζεται με το να μου εγγυηθούν αυτά τα τρία, θεωρώ ότι η δυτική κοινωνία μπορεί να βγει από το σκοτάδι και από το έρεβος που διακυβεύεται

σε σχέση με τη θεσμική της τριτοκοσμοποίηση που μπορούμε να την πούμε και από-θεσμιοποίηση.

-Οπότε στο ερώτημα στο που θα έπρεπε να αποφασίζονται ζητήματα που σχετίζονται με αυτά τα τρία, κατά πάσα πιθανότητα αναφέρετε ένα πλέγμα συνεργασίας μεταξύ των τριών επιπέδων.

-Και δεν νομίζω ότι υπάρχει κάτι άλλο. 1.48.01.

-Γενικότερα τη συμμετοχή της χώρας στο πλαίσιο αυτής της τάσης στην οποία αναφερθήκατε και εσείς, προς μεγάλους συνασπισμούς, προς όλο και περισσότερες συνεργασίες που τα τελευταία χρόνια όλο και πληθαίνουν, από παραδείγματα όπως ότι συμμετέχουμε στο ΔΝΤ, μέχρι το ΝΑΤΟ, στον ΟΗΕ ή οπουδήποτε αλλού, ασχέτως αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τους συγκεκριμένους οργανισμούς θεωρείτε ότι περισσότερη συνεργασία είναι θετικότερη ή πιο αρνητική; Ένα παράδειγμα θα ήταν ότι μια οργάνωση οποιουδήποτε πράγματος, ενδεχομένως σε ένα επίπεδο που είναι πιο κοντά σε εμάς να είναι πιο αποτελεσματική...

-Είναι μόνο θετική και τα αρνητικά υπάρχουν πάντα και συναρτώνται με την ατέλεια της λειτουργίας αυτών των θεσμών αυτών των υπερεθνικών οντοτήτων γιατί και αυτές, αν μιλάμε με ιστορικό χρόνο είναι στα σπάργανα. Εδώ βλέπετε ότι στις ΗΠΑ που έχουν εξαρχής δημιουργηθεί έτσι... ένας υπερεθνικός οργανισμός είναι οι ΗΠΑ, με την έννοια ότι ξεκίνησαν να υπάρχουν με τη συνύπαρξη διαφορετικών εθνοτήτων, λαών, παραδόσεων κλπ, και ιστορικών συνθηκών διαφορετικών, περιβαλλοντικών και πολιτισμικών συνθηκών διαφορετικών, ωστόσο αυτή η ομογενοποίηση που έγινε, η οποία είναι πολύ πιο βαθιά από αυτήν την ομογενοποίηση που υπάρχει στην Ευρώπη, βλέπετε ότι δεν είναι ικανή να δημιουργεί μια σταθερότητα τέτοια και ξεφεύγουμε πάλι σε καταστάσεις όπου υπάρχει η λευκή Αμερική του Tea Party, υπάρχει η ανεγκέφαλη και ανεκπαιδευτη Αμερική του εγώ, ο αμερικάνος που θέλω το κράτος να μου τα παρέχει όλα και το εντελώς αντίθετο εγώ, ο αμερικάνος που δεν θέλω να υπάρχει πουθενά αυτό το κράτος, για αυτό παίρνω τον νόμο στα χέρια μου, στις αγροτικές περιοχές και αυτά, πράγμα που δείχνει ότι παρόλη την ομογενοποίηση, την οποία την εγγυάται και την οργανώνει το κράτος... αυτά τα πισωγυρίσματα δείχνουν ότι τα εργαλεία και οι μέθοδοι της πολιτικής και του κράτους πρέπει να τα ξαναδούμε από την αρχή. Όχι από την αρχή, πρέπει να έχουμε ανοιχτά μάτια και αυτιά να τα αναθεωρούμε. Να βρίσκουμε καινούρια, να αναθεωρούμε τη χρήση των παλιών και να είμαστε πολύ προσεκτικοί, συναινετικοί και... Δημοκρατικοί.

-Θα γυρίσουμε στο τι πιστεύετε ακριβώς ότι είναι εν τέλει δημοκρατία, αλλά με βάση όλη αυτή τη συζήτηση που γίνεται έχω να κάνω την εξής ερώτηση... όπως γράφω εδώ, στο τύποις ερωτηματολόγιό μου ήθελα να σας ρωτήσω αν είναι καλύτερα να οργανώνουμε τα πράγματα μόνοι μας στο εθνικό επίπεδο ή μαζί με άλλους. Εσείς προφανώς είστε υπέρ της συνεργασίας υπέρ της δικτύωσης με άλλους και λοιπά. Στο πλαίσιο ωστόσο που έχετε μιλήσει για το κομμάτι και της μετακίνησης και της αλλαγής συγκεκριμένων αξιών, του δυτικού πολιτισμού και άλλων πολιτισμών.. όταν

μιλάτε για συνεργασία επιδίωξη σας είναι να συνεργαζόμαστε μόνο με εκείνους με τους οποίους είμαστε ίδιοι;

-Ένα λεπτό... η Αμερική δεν μπορεί να ζήσει χωρίς την Κίνα σήμερα. Κατά συνέπεια δεν έχει σημασία τι μου αρέσει εμένα. Και επειδή συμβαίνει να μου αρέσει η πραγματικότητα δεν υπάρχει δυνατότητα στον σημερινό κόσμο, στον πλανήτη γη, να ζεις με όσους συμφωνείς. Ή θα ζήσεις με όλους μαζί ή δεν θα ζήσεις... με τον ίδιο τρόπο που ζούσες. Δεν λέω εσχατολογικές καταστάσεις.. θα καταστραφεί ολόκληρη η ανθρωπότητα. Δεν λέω τέτοια πράγματα, δεν τα θεωρώ σωστά. Θεωρώ όμως ότι ή ο πλανήτης θα ψάξει να βρει τρόπους συνύπαρξης που να εξασφαλίζουν αυτά τα τρία πράγματα, ή θα ζει προβληματικά για όσο χρόνο χρειαστεί μέχρι να το καταφέρει. Πιστεύω ότι θα το καταφέρει.

-Ναι καταρχήν θα ήθελα να υπογραμμίσω κάτι, επειδή δεν θέλω να χαλάει και τον χαρακτήρα της συζήτησης, κάνετε ένα σχόλιο προηγουμένως και λέτε ότι δεν έχει σημασία το τι πιστεύετε και σας αρέσει να βλέπετε την αλήθεια, κατά τη δική μου άποψη, ως ερευνήτριας στο συγκεκριμένο πλαίσιο, έχει μεγάλη σημασία το τι πιστεύει κανείς ακόμα και αν δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα ή αυτό που θεωρώ εγώ ότι είναι η πραγματικότητα. Για τον λόγο του ότι αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να καταλάβεις που βρίσκεται η κοινωνία και τι πιστεύει.

-Μα εγώ το πιστεύω ότι ... η Αμερική δεν μπορεί να ζήσει χωρίς την Κίνα, απλώς το έθεσα με αυτόν τον τρόπο διότι, ας πάμε στη θέση ενός ανθρώπου που πιστεύει ότι κάθε έθνος πρέπει να ζήσει απομονωμένο, διότι έτσι θα ζήσει καλύτερα. Πρακτικά, στην ουσία αυτός ο άνθρωπος θα ψάξει αύριο να βρει καφέ και δεν θα τον βρίσκει. Γιατί η κοινωνία του, το κράτος του, στα στενά γεωγραφικά του όρια δεν παράγει καφέ. Και καλά που δεν παράγει καφέ, άμα δεν παράγει και χειρουργικά εργαλεία πώς διάολο θα βγει η σκωληκοειδίτιδα του, θα πεθάνει από σκωληκοειδίτιδα; Αυτές οι διαπιστώσεις μοιάζουν απλοϊκές, πιστεύω όμως ότι δεν είναι απλοϊκές και εκφράζουν την ουσία ενός ορθολογικού τρόπου σκέψης.. γιατί; Γιατί είναι αποσυναισθηματοποιημένες. Η σύγχρονη δυτική ανθρωπότητα, για λόγους που εκφεύγουν του παρόντος αυτής της συνέντευξης ας πούμε, βρίσκεται σε μια συναισθηματική φρενίτιδα η οποία της απαγορεύει, απαγορεύει σε μεγάλα τμήματα των δυτικών κοινωνιών εν πάση περιπτώσει, να σκεφτούν με την απλή λογική. Οι θεσμοί υπάρχουν επειδή πρυτανεύει η απλή λογική. Δεν υπάρχουν επειδή συναισθηματικά λέμε τι ωραία να μπορούμε να ψηφίζουμε. Η ψήφος υπάρχει επειδή ανεδείχθη μέσα από την λογική, δηλαδή μέσα από τον τρόπο ύπαρξης των δυτικών κοινωνιών ότι το νέο κοινωνικό συμβόλαιο μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω μιας τέτοιου είδους οργάνωσης, που περιλαμβάνει πολλά πράγματα, μεταξύ των οποίων απαραίτητος και την ψήφο. Δεν έγινε εύκολα αυτό. Δεν έγινε εύκολα, κόστισε στην ανθρωπότητα και το κατάκτησε ένα μέρος της, που είναι η δυτική.

-Το ζήτημα είναι ότι στο βαθμό που μιλάμε για έναν άνθρωπο ο οποίος είναι κατά των συνεργασιών και κατά του να έρχεται σε επαφή με άλλους, επειδή φοβάται, επειδή το συναίσθημά του είναι ο φόβος, του άλλου... του ξένου... είτε μιλάμε για ανθρώπους, είτε μιλάμε για αξίες, είτε μιλάμε για πολιτισμούς, δεν ξέρω κατά πόσο εν τέλει είναι

και μια παντελώς ανορθολογική στάση. Με καταλαβαίνετε με ποιόν τρόπο προσπαθώ να το ψάξω;

-Ναι, πώς είναι δυνατόν να αποκλείσουμε τον ορθολογισμό όντας ορθολογιστές; Θα υπάρχει, και πρέπει να τον αποδεχτούμε ότι θα υπάρχει. Και το βήμα για να τον αντιμετωπίσουμε είναι να τον αποδεχθούμε. Γιατί αν τον αποδεχτώ, αν τον αποδεχτούμε ας πούμε θεωρητικά τους λόγους ύπαρξής του μπορούμε να είμαστε και πιο έτοιμοι να επινοούμε εργαλεία αντιμετώπισής του. Που είναι μέσα από την εκπαίδευση, που η εκπαίδευση μπορεί να περιλαμβάνει και τις ίδιες τις οικογένειες, που μπορεί να περιλαμβάνει και το εργασιακό περιβάλλον, μπορεί να περιλαμβάνει και τις καταναλωτικές συνήθειες, μπορεί να περιλαμβάνει μια σειρά από θέματα. Αυτά τα ανιχνεύουμε ακόμα και βρισκόμαστε σε φάση μετάβασης.

-Συμφωνώ σε αυτό. Ένα τελευταίο σχόλιο σε αυτά, ώστε να φέρουμε και πάλι το διαδίκτυο σε σχέση με όλα αυτά τα οποία συζητάμε. Πάνω κάτω αυτό το οποίο συζητάμε είναι γενικότερα το υπερεθνικό, και ενδεχομένως όπως είπατε εσείς το κομμάτι των μετακινήσεων, ιδεών, αξιών κοκ. Η δυνατότητα που έχει δώσει η ψηφιακή τεχνολογία μέσω του διαδικτύου φαίνεται ότι έχει κάνει τρομακτικές αυτού του είδους τις ανταλλαγές. Όπως είπατε προηγουμένως, δεν χρειάζεται να υπάρχει φυσική παρουσία του άλλου πολιτισμού ή των αξιών του, μπορεί να τις βρει κανείς παντού στο διαδίκτυο. Είτε σε ένα σχόλιο είτε σε κάτι το οποίο θα διαβάσει. Θέλω να πω λοιπόν ότι το διαδίκτυο έχει δώσει τη δυνατότητα στο να υπάρξουν μετακινήσεις ιδεών και αξιών μέσω διαφόρων καναλιών που υπάρχουν στο διαδίκτυο τα οποία είτε ελέγχει είτε δεν ελέγχει το κράτος ήδη αλληλοεπηρεάζονται με τις δικές μας αξίες.

-Το διαδίκτυο είναι εργαλείο πάνω σε αυτό το θέμα. Το διαδίκτυο είναι μέσον. Το τι θα κάνει το κράτος για να εγγυηθεί αυτά τα τρία πράγματα που σας ανέφερα δεν έχει να κάνει με το διαδίκτυο. Έχει να λάβει με το ότι πρέπει να λάβει υπόψη του ότι υπάρχει το διαδίκτυο. Και επειδή μέσω του διαδικτύου όλα αυτά τα data έχουν διαύλους τεράστιας μετάδοσης, πρέπει να δει και το κράτος ποιος είναι ο ρόλος του σε αυτήν την καινούρια πραγματικότητα μέσα. Ωστε να μπορεί να εγγυηθεί αυτά τα τρία πράγματα. Αυτό μπορώ να πω.

-Το αντιμετωπίζω έτσι για την οικονομία του λόγου μας. Αν μιλούσαμε για το τι είναι το διαδίκτυο γενικότερα θα μπορούσα να σας πω πολύ περισσότερα πράγματα που ίσως έρχονται και σε αντίθεση με αυτήν την πλευρά του διαδικτύου, την εργαλειακή. Αλλά πώς θα τα βάλουμε όλα μαζί, στο ερώτημα που θέτετε. Στο διαδίκτυο... καταρχήν να κάνω μια παρατήρηση, δεν πρέπει να.. είναι και κάποιου είδους δαιμονοποίηση και αυτό, να θεωρούμε κάποιος μπορεί να γίνει μουσουλμάνος μέσω διαδικτύου, μπορεί να μπορεί να συμβεί αυτό το πράγμα αλλά δεν γίνεται μουσουλμάνος επειδή υπάρχει το διαδίκτυο. Πρώτα από όλα υπάρχουν τεράστιοι περιορισμοί στη γλώσσα, στην καθημερινότητα, ο Τζιχάντι Τζον δεν έχει γίνει εκτελεστής του ισλαμικού κράτους λόγω του ότι μπορούσε να έρθει σε επαφή διαδικτυακά, πολύ γρήγορα και πολύ πιο εύκολα και σε μεγαλύτερη έκταση με αυτού του είδους την κουλτούρα. Άλλα πράγματα έγιναν. Άλλα πράγματα. Η διανοητική ύπαρξη του Τζιχάντι Τζον, όχι ως Τζιχάντι Τζον αλλά ως Τζον Σμιθ ξέρω εγώ πώς

λεγόταν αυτός, ετέθη σε δοκιμασία εντός της δυτικής κοινωνίας. Η διανοητική του ύπαρξη, η διανοητική του ισορροπία. Η συναινετική του, η συμβολαιακή αντίληψη της ζωής του ετέθη σε δοκιμασία και ανετράπη εντός της δυτικής κοινωνίας. Και η προσχώρησή του σε μια κινηματική ανατρεπτική αντίληψη δεν τον βγάζει εκτός δυτικής κοινωνίας. Αυτό είναι μια αυταπάτη που έχουμε. Ως δυτικός έχει πάει ο Τζιγάντι Τζον εκεί, ποτέ δεν είναι μουσουλμάνος. Μη μπερδεύουμε τα εξωτερικά χαρακτηριστικά που ντύνεται και κάνει και δείχνει. Ο προσδιορισμός του ως ακτιβιστή εν ονόματι κάποιου αξιακού συστήματος είναι δυτικοτραφής, και δυτικοφερμένος. Απλώς πρέπει να ανιχνεύσουμε το τι έχει συμβεί και η δυτική κοινωνία παράγει εκείνη Τζιγάντι Τζον. Πρέπει να δούμε τα μέσα μας, όχι το τι κάνει το ισλαμικό κράτος.

-Λοιπόν, φτάσαμε σιγά σιγά στην τελευταία υποενότητα, να μιλήσουμε και για την ουσία του πράγματος... υπάρχει μια συζήτηση τα τελευταία χρόνια, αν και από ότι φαίνεται από τα ακαδημαϊκά γραπτά τουλάχιστον αυτή η συζήτηση έρχεται ανά κάθε 30 χρόνια και ξαναφεύγει μετά από λίγο και μετά ξαναέρχεται πάλι... συζήτηση η οποία αναφέρεται στην κρίση που περνάει η Δημοκρατία. Σήμερα ενδεχομένως αρκετά συχνά θα το διαβάσετε σε μια εφημερίδα, και στους ακαδημαϊκούς κύκλους συζητιέται ότι η σημερινή εποχή είναι μια τέτοια εποχή, που η Δημοκρατία περνάει κρίση.

-Γιατί λέτε αυτό το κάθε 30 χρόνια;

-Έχει συμβεί 3 φορές, είμαστε στο 3ο κύμα σήμα σήμερα. Έχει να κάνει με την άνοδο συγκεκριμένων κινημάτων και με αιτήματα...

-Καταλαβαίνω. Επειδή στατιστικά κάποιοι που ασχολούνται με αυτά τα ζητήματα θεωρούν ότι κάθε 30 χρόνια έχουμε αλλάξει εντελώς γενιά συνυπάρχουν 2-3 γενιές, αλλά κάθε 30 χρόνια έχουμε εντελώς αλλάξει γενιά η οποία διαμορφώνει τον κόσμο, εννοείτε ότι υπάρχει μια αυτόματη κατάσταση όπου κάθε γενιά ξαναφέρει το πρόβλημα του τι είναι Δημοκρατία και ποια είναι η σχέση μου με αυτήν, όταν αλλάζει οριστικά σε σχέση με τον επηρεασμό από την προηγούμενη; Γιατί αυτό είναι λίγο μεταφυσικό, γιατί δίνει στην γενεά ιδιότητες τις οποίες δεν τις έχει. Η γενεά είναι ένα ηλικιακό σύνολο ανθρώπων το οποίο δεν υπόκειται αυτομάτως σε πολιτισμικές μεταβολές που με τον ίδιο ρυθμό δημιουργούνται ώστε κάθε 30 χρόνια να έρχεται το ίδιο πρόβλημα... [στο προσκήνιο]. Εάν υπάρχουν τέτοια γεγονότα, που δικαιολογούν κάτι τέτοιο, αυτό μπορείτε να το δείτε από το 1970 μέχρι εδώ και ανά 5ετία. Δηλαδή μπορείτε να βρείτε γεγονός που να το θεωρήσετε ότι θεμελιακά είναι διαφορετικό. Μπορείτε να αντλήσετε επιλεκτικά ένα γεγονός, και να το θεωρήσετε αυτό... αυτό έχει λίγο..

-Το ζήτημα είναι ότι αυτό το οποίο λέω χρησιμεύει περισσότερο ως μια εισαγωγή από την άποψη ότι εγώ δεν έχω μια συγκεκριμένη θέση, και δεν έχει και καμία σημασία στη συζήτησή μας για το αν συμφωνώ ή διαφωνώ. Αυτό είναι ένα απλό ακαδημαϊκό σχόλιο, για το ότι η συζήτηση υπάρχει, δεν είναι καινούρια. Απλώς φαίνεται να αναγεννιέται πολύ πιο έντονα σε συγκεκριμένες εποχές.

-Μελετώντας από πότε, από τα 10.000 χρόνια που υπάρχει η ανθρωπότητα; Ή συναρτώντας το με τους δύο παγκόσμιους πολέμους;

- Συναρτώντας το φυσικά με τους δύο παγκόσμιους πολέμους.

-Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι δεν πρέπει να μιλήσουμε με τέτοιους όρους 30ακονταετίας. Όσο και αν υπάρχει ο πειρασμός της πραγματικότητας. Γιατί η πραγματικότητα δεν πιστεύω ότι έχει να κάνει με την 30ακονταετία, αλλά έχει να κάνει με την ίδια την αντοχή του συστήματος των δημοκρατικών θεσμών που είναι πάντα σε δοκιμασία. Γιατί αυτό είναι δημοκρατία. Είναι το πολίτευμα εκείνο που θα βρίσκεται πάντα σε δοκιμασία για να μπορεί να υπάρχει. Αν πάψει να είναι σε δοκιμασία, καταρρέει.

-Άρα για εσάς, κρίση Δημοκρατίας δεν υπάρχει σήμερα και δεν υπήρξε και ποτέ;
2.09.26

-Κρίση Δημοκρατίας υπάρχει πάντα που αποτυπώνεται στην ατομική συνείδηση, στη συλλογική συνείδηση, στην εθνική συνείδηση, στη λειτουργία των θεσμών, σε όλα. Σήμερα υπάρχει κρίση αξιών και κρίση αντιπροσώπευσης. Εμπιστοσύνης δηλαδή, μπορείς να το δεις έτσι σαν εμπιστοσύνη... κρίση αξιών και κρίση αντιπροσώπευση/εμπιστοσύνης. Να επεκταθώ σε αυτά τα δύο;

-Ναι...

-Το πρώτο είναι ένα ατέλειωτο θέμα, δεν είναι... ατέλειωτο, είναι ένα τεράστιο θέμα.. μπορώ να πω τρία πράγματα έτσι πολύ επιγραφικά, σχεδόν επιγραφικά, δηλαδή έχει να κάνει με το.. βασικά και θεμελιακά, με το ποιο από τα δύο στοιχεία του δίπολου ελευθερία-ισότητα επικρατεί σε κάθε εποχή, στις δημοκρατικές κοινωνίες. Με αυτό έχει να κάνει κατά βάθος, σε τελευταία ανάλυση. Εάν σε αυτό το δίπολο, που δεν μπορούμε να επεκταθούμε γιατί υπάρχει και αν έτσι θα συνεχίσει να υπάρχει.

-Θα θέλατε να πείτε προς τα πού γέρνει..

-Γέρνει προς το δίπολο της ισότητας. Με μια παρατήρηση. Ότι αυτές οι διαμαρτυρόμενες μάζες στις δυτικές κοινωνίες, όποια μορφή κι αν παίρνει η διαμαρτυρία τους, ακτιβιστική, λαϊκιστική ή μη και λοιπά, στην ουσία διαμαρτύρονται για ένα πράγμα. Άμα δείτε μπορεί να μιλάμε για κρίση αξιών και αυτό, μετά όμως ξέρετε γιατί διαμαρτύρονται; Για την αγορά. Αυτό τους απασχολεί. Την οποία φυσικά την κατανοούν ως μισθό, επίδομα, κατανάλωση, ανάγκες να ξοδεύω, ανάγκες να έχω ένα επίπεδο ζωής. Το οποίο επίπεδο έχει να κάνει με οικονομικούς δείκτες. Δεν έχει να κάνει με το πόσα βιβλία διαβάζεις. Δεν έχει να κάνει με το πόσο μπορείς να σώσεις το παιδί σου από τα ναρκωτικά, να το οχυρώσεις εννοώ, απέναντι στην προπαγάνδα. Δεν έχει να κάνει με το πόσο προετοιμάζεσαι να ζήσεις με μουσουλμάνους, βουδιστές και δεν ξέρω και εγώ τι άλλο. Έχει να κάνει με το πόσο μπορείς να πληρώσεις το δάνειό σου, να, να, να... και αυτά με μια μορφή εγγυήσεων η οποία θέλεις να είναι αυτόματη. Αυτό δεν είναι δημοκρατία. Δεν λειτουργεί έτσι η δημοκρατία. Η δημοκρατία έχει ρίσκο. Το ρίσκο αυτό θα το πάρεις και σαν άτομο και σαν οικογένεια και σαν

επιχείρηση. Ή θα το πάρεις και ζήσουμε δημοκρατικά, ή δεν θα το πάρεις και θα διολισθήσουμε προς λιγότερο δημοκρατικές καταστάσεις. Αυτό συμβαίνει στην Ελλάδα.

-Και για την κρίση εμπιστοσύνης και αντιπροσώπευσης... σε θεσμούς;

-Η κρίση εμπιστοσύνης και αντιπροσώπευσης είναι παράγωγο του πρώτου. Και έχει να κάνει όμως με το ότι εν τέλει μπορεί να λες ότι δεν μου αρέσουν οι... Βουλή, να καεί(σύνθημα), δεν μου αρέσει αυτό το σύστημα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας με κόμματα και και και... διότι είναι διεφθαρμένα, διότι δεν συμμετέχεις πραγματικά.. όλες αυτές οι αιτιάσεις που διακινούνται. Στην ουσία όμως καταλήγεις να λες ότι, γιατί, να γιατί, γιατί μου κόβουν τις συντάξεις... Δεν πρέπει να έχουμε καμία ψευδαίσθηση ότι εκεί τελειώνουν και αρχίζουν τα πάντα. Όλα αυτά τα πιτσιρίκια της Γένοβας που μαζεύτηκαν εκεί πέρα... και τα λέω πιτσιρίκια όχι για να τα τοποθετήσω πιο κάτω, αλλά θεωρώ ότι για συγκεκριμένους λόγους καθυστερεί η ουσιαστική πολιτικοποίηση των επερχόμενων γενεών στις δυτικές κοινωνίες ώστε να είναι πολύ εύκολο, η υιοθέτηση κάποιου ριζοσπαστικού, ανατρεπτικού λόγου ας πούμε ο οποίος φτάνει να αναιρεί την ίδια την ουσία της δημοκρατίας που είναι οι θεσμοί της. Που είναι η δυνατότητά της να κατανοεί τον εαυτό της ως παραγωγού νόμων. Ως αυτόνομης κοινωνίας, αυτό που λέει ο Καστοριάδης, που θεωρεί τις δυτικές κοινωνίες ως δημοκρατικές ολιγαρχίες είναι μια... κομίζει κάτι πολύ νέο που πρέπει να το ερευνήσουμε πολύ προσεκτικά. Κομίζει κάτι νέο αυτό το πράγμα.

-Και μιας και μιλάμε για Δημοκρατία, για εσάς ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της.

-Τα τρία που σας είπα. Ελευθερία λόγου, ελευθερία επιχειρείν, ελευθερία μετακίνησης. Αυτά είναι στην ουσία. Ο λόγος περιλαμβάνει μέσα τη συμμετοχή, περιλαμβάνει το σύστημα της εκπαίδευσης, καταλάβατε; Μην ασχοληθούμε με τα επιμέρους.. αυτά τα τρία πράγματα είναι.

-Και η τελική ερώτηση για να μπορέσουμε έτσι να το κυκλώσουμε όλο. Έχετε πει ότι το διαδίκτυο και η ψηφιακή τεχνολογία γενικά είναι εργαλείο κυρίως. Για εσάς η λειτουργία του διαδικτύου, όπως τη βλέπετε και όσο μπορείτε να προβλέψετε για το πώς θα είναι στο μέλλον, κατά πόσο μπορεί να βοηθήσει ή να βλάψει αυτό που για εσάς είναι Δημοκρατία;

-Μπορεί να βοηθήσει. Και βοηθάει. Σε συνθήκες μη ύπαρξης διαδικτύου, αν υποθέσουμε ότι θα είχαμε την σημερινή κυβέρνηση που έχουμε, θα είχαμε ήδη δικτατορία. Αυτό.

-Αυτή είναι η τελική σας θέση;

-Ναι.

-Ωραία, σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας. Αν υπάρχει κάτι το οποίο νομίζετε ότι δεν ειπώθηκε, δεν ερωτήθηκε από εμένα και θεωρείτε ότι είναι σημαντικό...

-Θα σας το πω λοιπόν. Θεωρώ ότι στο δίπολο ελευθερία ισότητα υπερέχει και σχεδόν κυριαρχεί η ισότητα. Για λόγους ιδεολογικής ηγεμονίας, την ονομάζω αριστερή ιδεολογική ηγεμονία, αλλά αν θα ήθελα να το.. επεκταθώ, και να το ερμηνεύσω περισσότερο, θα μιλούσα για έναν πολιτισμικό μαρξισμό, ο οποίος έχει επιχειρήσει να ανανεώσει τον οικονομικό μαρξισμό που διακρίθηκε από έναν οικονομικό ντετερμινισμό που ξεπεράστηκε από τις ίδιες τις επερχόμενες μαρξιστικές σχολές. Ξεπεράστηκε και μέσα στο ίδιο το σώμα της πολιτικής αριστεράς εν πολλοίς, όχι στο σύνολο, υπάρχει και το ΚΚΕ, υπάρχει και το ΣΥΡΙΖΑ, για παράδειγμα. Αλλά θα πρέπει να το δούμε, αυτήν την ανανέωση του μαρξισμού που έφερε ο πολιτισμικός μαρξισμός στο πλαίσιο περισσότερο της ευρωπαϊκής κοινωνίας και όχι της ελληνικής, διότι συναρτάται με την ανάπτυξη της κριτικής θεωρίας, συναρτάται με τη σχολή της Φρανκφούρτης τη λεγόμενη, και βέβαια έχει μια ιστορική εξέλιξη και αυτό. Γιατί δεν προκύπτει τσουπ η σχολή της Φρανκφούρτης ξαφνικά, και η κριτική θεωρία. Η κριτική θεωρία δεν είναι τίποτα άλλο από την συνειδητή προσπάθεια της διανοούμενης αριστεράς και όχι μόνο να ανανεώσει τα εργαλεία κοινωνικού μετασχηματισμού στο πλαίσιο του αξιακού συστήματος του μαρξισμού, έχει επιφέρει πολύ μεγάλα προβλήματα στην ουσία της δημοκρατίας, στην ουσία της δυτικής κοινωνίας, τα οποία δεν πρέπει να μας κάνουν να τη βλέπουμε σαν εχθρό μας τη σχολή της Φρανκφούρτης, κάθε άλλο... γιατί η αντιμετώπιση των ιδεών δε μπορεί να είναι στο δίπολο, εχθρός-φίλος. Είναι ανόητο αυτό. Γιατί καταλήγουμε να έχουμε ωραίες προτομές και άσχημες προτομές στον νου μας. Πρέπει να το δούμε στην ουσία του τι παρήγαγε. Παρήγαγε λοιπόν δύο πράγματα που σημαδεύουν τη δυτική κοινωνία αλλά που την σημαδεύουν υπαρκτά, δηλαδή είναι υπαρκτά ζητήματα. Το ένα είναι το ζήτημα των μειονοτήτων, εκεί ο πολιτισμικός μαρξισμός ανανεώνει τον οικονομικό μαρξισμό, διότι οι προλετάριοι γίνονται πια μειονότητες, διότι δεν υπάρχουν προλετάριοι, λόγω αντικειμενικών συνθηκών και υποκειμενικών. Στις οποίες παίζει ρόλο και το διαδίκτυο. Και τι κάνει... θεωρεί τις μειονότητες ως τον καινούριο φορέα της κοινωνικής αλλαγής, και στο πλαίσιο της μαρξιστικής ή και μαρξικής κοινωνικής μηχανικής, εργαλεία για αυτόν τον μετασχηματισμό, από μια φωτισμένη ηγεσία, την οποία ουδέποτε αρνείται η σχολή της Φρανκφούρτης και η κριτική θεωρία. Και το δεύτερο που παρήγαγε είναι η λεγόμενη πολιτική ορθότητα. Η οποία πολιτική ορθότητα έχει στοχεύσει να εργαλειοποιήσει τις λέξεις, δίνοντάς τους ένα περιχαρακωμένο εργαλειακό περιεχόμενο, στο πλαίσιο του οποίου οι γυναίκες δεν είναι γυναίκες, δεν είναι ένα άλλο φύλο, αλλά είναι φορείς δικαιωμάτων. Και μάλιστα φορείς διεκδικήσεων. Προσέξτε τι λέω... η γυναίκα είναι όλα μαζί. Ο τρόπος που την κατανοούμε, αποκλείει κάποια πράγματα στο πλαίσιο της πολιτικής ορθότητας. Τιθέμεθα συναισθηματικά διατεθειμένοι δηλαδή να ερμηνεύσουμε τις λέξεις με ένα στενό περιεχόμενο, εν ονόματι μιας ορθότητας που στην ουσία είναι ένα εργαλείο δημιουργίας μέσω πολιτικής προπαγάνδας, μέσω πολιτικής ενημέρωσης παραγωγής πολιτικών αποτελεσμάτων και διαμόρφωσης της κοινωνίας, εν τέλει. Αυτού του

είδους η ιδεολογική ηγεμονία της αριστεράς υπάρχει. Και στις καθυστερημένες και παραδοσιακές κοινωνίες όπως η ελληνική που έχει και πολλά ανατολικά χαρακτηριστικά, έρχεται με έναν διαστρεβλωμένο τρόπο α λα ΣΥΡΙΖΑ. Δεν χρειάζεται να αναλύσουμε τι ακριβώς συμβαίνει με τον ΣΥΡΙΖΑ, αρκεί όμως να πούμε ότι η απόδειξη του τι είδους επηρεασμό φέρνει η μοντέρνα πολιτισμική ηγεμονία της αριστεράς, της μαρξιστικής αριστεράς, είναι η συμφωνία του ΣΥΡΙΖΑ με τον Μαδούρο, η συμφωνία, η εκλεκτική συγγένεια με τον Καμμένο, με τον Βίλντερς, με τον Φάρατζ, και με την Λεπέν. Έχει δώσει συγχαρητήρια η Λεπέν στον Τσίπρα. Μπράβο Τσίπρα που επικράτησες, που τα κατάφερες να δώσεις ένα αυτό... στον αντιευρωπαϊσμό. Στο να είμαστε το κάθε έθνος μόνο του. Εαυτό είναι μια βαθύτατη κρίση της δυτικής κοινωνίας όπου για να επικρατήσει, για να ανέβει και πάλι στο δίπολο ελευθερία-ισότητα, η ελευθερία εις βάρος της ισότητας, αυτό το πράγμα προϋποθέτει την ανάδειξη του φιλελευθερισμού ως κυρίαρχης αντίληψης, ιδεολογικής, κοινωνικής αλλά και ατομικής. Γιατί από την ατομικότητα ξεκινάει το πράγμα. Αλλά ποιών, του πατέρα, της μητέρας, του δασκάλου, από την ατομικότητα των ρόλων. Όχι από την ατομικότητα ότι εγώ είμαι μια προσωπικότητα και μη με πειράζετε. Η εγώ είμαι μια προσωπικότητα και μπορώ να βοηθήσω, ακούστε με. Των ρόλων. Είμαστε κοινωνία ρόλων. Δεν μπορούμε να δουλέψουμε αλλιώς. Ο δάσκαλος είναι δάσκαλος εκείνη την ώρα. Δηλαδή επηρεάζει. Αλλά πρέπει να το σεβαστούμε κιόλας, τον επηρεασμό, να τον σεβαστεί πρώτα εκείνος και να μην οδηγεί τα παιδιά να μουτζώνουν τον Παπούλια, γιατί μουτζώνουν την κοινωνία όταν μουτζώνουν τον Παπούλια και αυτό πρέπει να το καταλάβει ο δάσκαλος. Αυτά είναι τα ρίσκα μας. Πρέπει να καταλάβουμε ότι είναι μια πολιτισμική ηγεμονία μαρξιστικογενής η οποία έχει γεννήσει αυτό το τεράστιο πρόβλημα που βιώνουμε και το οποίο το ονομάζω θεσμική τριτοκοσμοποίηση. Το οποίο βέβαια, γενεσιουργή αιτία μπορεί να μην έχει την ιδεολογική ηγεμονία και δεν την έχει, έχει την διασάλευση των κοινωνικών δεδομένων λόγω λειτουργίας των αγορών, του καπιταλισμού καζίνο... του... του... του. Ωστόσο όλοι θέλουν να έρθουν στον καπιταλισμό, δεν θέλει κανείς από τον καπιταλισμό να πάει ούτε στο Ισλάμ, ούτε καν στην Ιαπωνία του ανταγωνισμού του ποιος δεν θα πάρει άδεια και είναι ο καλύτερος εργαζόμενος. Γιατί υπάρχει και μια πολυπλοκότητα μέσα στις ίδιες τις καπιταλιστικές χώρες. Η Ιαπωνία δεν έχει καμία σχέση με τις άλλες δυτικές χώρες, καμία. Μόνο στην παραγωγή. Χαίρεται.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 5

Συνεντευξιαζόμενη Μ. – 40 ετών – Τριτοβάθμια εκπαίδευση – Νοικοκυρά

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Ωραία είμαι 40 χρονών, μητέρα 2 παιδιών, έχω τελειώσει, πριν πολλά χρόνια τελείωσα ένα ΙΕΚ βρεφονηπιοκόμος, δούλεψα αρκετά χρόνια σαν βρεφονηπιοκόμος, μετά πήγα στο ανοιχτό πανεπιστήμιο, τελείωσα σπουδές στον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Τα τελευταία όμως 10 χρόνια δεν εργάζομαι, από επιλογή έμεινα στο σπίτι για τα παιδιά. Ε τώρα βέβαια και να ήθελα να βρω δουλειά δεν μπορώ, οπότε μέχρι τώρα απλά ασχολούμαι με τα παιδιά. Αυτό.

-Θα το σκεφτόσουν αν υπήρχε δυνατότητα να εργαστείς να ξαναπιάσεις τη δουλειά, είναι κάτι που το σκέφτεσαι για το μέλλον ας πούμε, ότι ναι θα ξαναγυρίσω...

-Ναι αν μπορούσα να το συνδυάσω όμως μόνο τις ώρες που τα παιδιά θα είναι σχολείο. Δεν θα ήθελα να λείπω από τα παιδιά τις υπόλοιπες ώρες.

-Και πάνω σε τι, στο πρώτο αντικείμενο ή πάνω στο δεύτερο;

-Εμ , τον ευρωπαϊκό πολιτισμό τον έκανα για να μπορέσω να τα συνδυάσω κάπως, γιατί τα τελευταία χρόνια δούλεψα κάνοντας θεατρικό παιχνίδι σε σχολεία οπότε με ενδιέφερε να μπορέσω να παντρέψω λίγο την ευρωπαϊκή κουλτούρα και να τα περάσω στους παιδικούς σταθμούς μέσω του θεατρικού παιχνιδιού. Οπότε θα ήθελα κάπως έτσι να το συνεχίσω. Εμ αλλά πάντα έτσι σε λίγες ώρες ώστε να μπορώ να είμαι εδώ για τα παιδιά τις υπόλοιπες.

-Φαίνεται να υπάρχει δυνατότητα να παντρέψεις αυτά τα δύο πράγματα ή είναι γενικώς.. παρατηρείται ότι στην Ελλάδα υπάρχει ένα κενό στον συγκεκριμένο τομέα;

-όχι, τα σχολεία θέλουν να βάλουν τέτοια πράγματα, απλά δυστυχώς πλέον επειδή αυτά δεν τα πληρώνει το κράτος, και θα πρέπει να τα πληρώνουν έξτρα οι γονείς, οι γονείς φυσικά δεν μπορούν να πληρώσουν κάτι τέτοιο, είναι πολυτέλεια, οπότε οι γονείς πληρώνουν τα βασικά και δεν γίνεται να υπάρχει αυτό...

-Το δημιουργικό κομμάτι..

-Αλλά κάποτε υπήρχε, που ήταν πιο εύκολα τα πράγματα. Και οι γονείς το θέλανε, οι δάσκαλοι το ζητάγανε, τα σχολεία το συντηρούσαν. Ήταν κάτι που ενδιέφερε τον κόσμο.

-Όσο καιρό εργάστηκες με τα παιδιά ήταν περισσότερο μια δουλειά που είχε να κάνει ανθρώπινες σχέσεις ας πούμε, δεν υπήρχε κάποιου είδους διαμεσολάβηση.. ήταν τελείως ζωντανό;

- Ναι. Ήταν, τίποτα, εγώ απλά έμπαινα στην τάξη, ήταν πάρα πολύ ωραίο, μου λείπει πάρα πολύ. Ε δεν ήταν ότι το έκανα... δεν ήταν τα λεφτά τόσα πολλά ώστε να πεις ότι το έκανα... (γέλιο) εντάξει. Αλλά ήταν οι χαρές που έπαιρνες από τα πιτσιρίκια και το πώς σε περίμεναν το πρωί και το πώς σε χαιρέταγαν, ήταν τόσο μεγάλη που... εντάξει.

-Εντάξει, τουλάχιστον το μεταδίδεις σήμερα στα παιδιά σου.

-Ναι απλά δεν είναι το ίδιο η τάξη. Το να έχεις δύο παιδιά και την καθημερινή τους ρουτίνα. Είναι άλλο πράγμα. Αλλά εντάξει, δε πειράζει.

-Έχει τύχει να ασχοληθείς με τα παιδιά με δραστηριότητες τέτοιου τύπου όπως έκανες στη δουλειά τότε;

-Ναι ναι ναι.. Καταρχήν κάνω τα πάρτι τους εγώ ακόμα.. ναι δηλαδή τα πάρτι τους είναι ολόκληρο θέατρο. Παραγωγή ολόκληρη. Δηλαδή έχει αρχή μέση και τέλος. Είναι ένα σκεπτικό ξέρω'γω.. κάθε φορά υπάρχει ένα θέμα. Φέτος της ***** ήταν ένα κινήγι θησαυρού που είχαμε παντρέψει πειρατές γιατί ήταν πολλά τα αγόρια, με τον άγιο Βασίλη όμως γιατί έπρεπε κάτι να κάνουν και τα κορίτσια (γέλιο) .. ναι αυτό..

-Σουρεάλ.

-Ε κατά διαστήματα από τότε που σταμάτησα τη δουλειά έχουν προκύψει κάποια τηλέφωνα, σε κάποιους χώρους, με έχουν πάρει κάποια πρωινά που χρειάζονται από σχολεία, για βοήθεια κλπ. Ναι, είναι εθελοντικά αυτά, έτσι; Αλλά τέλος πάντων δε με πειράζει, πηγαίνω γιατί θέλω να έχω μια επαφή και η ομαδικότητα της τάξης.

-Και κρατάς και ζωντανό το κομμάτι των δικών σου ιδεών, ώστε να μπορείς να το κάνεις και στο σπίτι κλπ.. να το κρατήσεις αν αύριο μεθαύριο επιστρέψεις.

-Αλλά δεν με έχει πειράζει, γιατί θεωρώ ότι εντάξει, κερδίζουν τα παιδιά, αφού υπήρχε δυνατότητα να μείνω.

-Ναι η αλήθεια είναι αυτό, νομίζω ότι οι περισσότεροι έτσι το σκέφτονται ακριβώς, ότι αν υπάρχει δυνατότητα κατά πάσα πιθανότητα αυτό είναι καλό...

-Εντάξει οι περισσότερες manάδες που δεν μένουν δεν είναι ότι δεν θέλουν, είναι ότι δεν μπορούν. Αλλά εμάς έτσι και αλλιώς εάν εγώ πήγαινα για δουλειά, θα έπρεπε να πάρουμε κάποια κοπέλα για να κάνει ότι κάνω εγώ με τα παιδιά. Με δεδομένο ότι ο μπαμπάς του γυρνάει αργά. Οπότε μια η άλλη θα ήταν. Και έτσι αποφασίσαμε αυτό και..

-Ωραία. Οπότε αν μου περιγράψεις μια τυπική ημέρα, οι βασικές υποχρεώσεις που έχεις, ξέρω'γω ξυπνάμε το πρωί και κάνουμε...

-Ωραία, ξυπνάω στις 6.30, να ετοιμάσω κολατσιό για το σχολείο, πρωινό για τα παιδιά. 7.10 περίπου ξυπνάω τα παιδιά. Τρώμε όλοι μαζί πρωινό, σηκώνεται και ο μπαμπάς τους εκείνη την ώρα. Τρώμε όλοι μαζί πρωινό. Μιλάμε λίγο έτσι για να ξυπνήσουμε, όσο πιο ήρεμα μπορούμε. Ετοιμαζόμαστε μετά για το σχολείο, 8 παρά 5 πάω τα παιδιά σχολείο. Γυρνάω κατά τις 8.20..

-Και μετά;

-Και μετά αναλόγως, αρχίζει αν έχω κάτι εξωτερικό, ξέρω εγώ ψώνια δουλειές, οτιδήποτε, τελειώνω πρώτα αυτά. Μετά γυρνάω έχω μαγειρέματα, καθάρισμα, ξέρω εγώ ότι υπάρχει να γίνει μέσα στο σπίτι και 13.00 παίρνω τα παιδιά. Γυρνάμε τρώμε όλοι μαζί, 1 τρείς μας γιατί ο μπαμπάς τους λείπει. Τρώμε οι τρεις μας, συζητάμε πώς πέρασαν τη μέρα τους, τι έγινε στο σχολείο, και μετά αρχίζει το διάβασμα. Κάποιες μέρες που είναι λίγο πιο ελαφρύ το πρόγραμμά τους ξαπλώνουν λίγο καμιά ώρα να ξεκουραστούν. Εμ τις άλλες μέρες κάνουν κάποια ξένη γλώσσα στο σπίτι, μετά φεύγουμε 4.30 πάμε στο κολυμβητήριο για τον ****μέχρι τις 8.00.

-Διάβασμα, μόνοι τους;

-Μόνοι τους ναι, απλά η μικρή που είναι 3η δημοτικού μου τα δείχνει μετά αν είναι εντάξει. Αλλιώς μόνοι τους διαβάζουν. Ο **** που είναι 6η, ούτε καν. Εντάξει αν έχει κάποια απορία θα με ρωτήσει, αλλά όχι μόνος του διαβάζει. Γυρνάμε κατά τις 8. Αν έχουν τελειώσει με όλες τις δουλειές συνήθως θα κάτσουμε να παίξουμε ένα επιτραπέζιο, να μιλήσουμε λίγο ή να χαζέψουν λίγο αν θέλουν στον υπολογιστή.

-Μ..

-Και 8.30 καθόμαστε να φάμε...

-Τηλεόραση δεν ακούω καθόλου στο πρόγραμμα.

-Τηλεόραση όχι, δεν έχει. Τηλεόραση μπορεί να δω εγώ αφού πάνε τα παιδιά για ύπνο, μπορεί να δω ξέρω εγώ μισή ώρα κάτι το βράδυ. Τα παιδιά καθημερινές δεν ανοίγουν ποτέ τηλεόραση. Και πλέον δεν έχουμε και τηλεόραση, δεν τα έχουμε τα κανάλια που υπάρχουν, έχουμε μόνο κάποια ντοκιμαντέρ τέλος πάντων, κανάλια με ντοκιμαντέρ που έχει η τηλεόραση, μετά έχει ταινίες διάφορες, και προγράμματα που επιλέγεις εσύ. Δηλαδή δεν θα ανοίξουν τυχαία να δουν ό,τι παίζει η τηλεόραση. Σαββατοκύριακο βλέπουν. Συνήθως αυτό που κάνουμε είναι κάθε Παρασκευή βράδυ βλέπουμε και οι 4 μαζί μια ταινία, αλλά σε φάση σινεμά. Δηλαδή έχουμε επιλέξει μια ταινία, έχουμε φτιάξει πίτσα ή σουβλάκια ξέρω εγώ τι θα πάρουμε και θα κάτσουμε οι 4 μας να δούμε την ταινία, επειδή τελειώνει η εβδομάδα, έτσι να είναι το κλείσιμο του σχολείου..

-Στον υπολογιστή όσο είναι, ελέγχεις, υπάρχουν συγκεκριμένα πράγματα τα οποία κάνουν και είσαι λίγο από πάνω;

-Δεν είμαι από πάνω. Απλά ο υπολογιστής είναι στο σαλόνι, δεν είναι σε δωμάτιο με κλειστή πόρτα. Συν του ότι οτιδήποτε βλέπουν είτε email είτε στο internet κλπ έρχεται και στο κινητό μου.

-Α...

-Οπότε μπορώ ανά πάσα στιγμή να ελέγξω τι έχουν δει. Ε ξέρουν ότι μπορούν να δουν συγκεκριμένα πράγματα. Οτιδήποτε άλλο θέλουν να δουν θα ρωτήσουν. Δηλαδή

ακόμα και η μικρή που επειδή χορεύει βάζει κατά καιρούς στο YouTube κομμάτια για να τα ακούσει. Ξέρει ότι δε μπορεί να βάλει ό,τι θέλει χωρίς να έχουμε ελέγξει τι είναι. Γιατί εντάξει μπορεί το τραγούδι να είναι ωραίο για τη μικρή, αλλά το βίντεο κλιπ δεν είναι για τη μικρή να το βλέπει. Οπότε υπάρχει... ξέρουν τα παιδιά ότι κάποια τα βλέπουμε μόνοι μας, κάποια ρωτάμε, κάποια δεν τα ακουμπάμε καθόλου.

-Αυτή τη συζήτηση ας πούμε, όταν έγινε, γιατί φαντάζομαι πως έγινε κάπως πιο σοβαρή και οργανωμένη συζήτηση κλπ, την είχες κάνει εσύ...

-Την είχαμε κάνει με τον μπαμπά τους, ότι για να μπορούν να τους έχουμε εμπιστοσύνη θα πρέπει να τηρούν κάποιους βασικούς κανόνες, δεν ανοίγουν κρυφά υπολογιστή, όπως δεν άνοιγαν και παλιά κρυφά τηλεόραση. Δεν υπήρχε περίπτωση να κοιμάμαι εγώ και αυτά να ανοίξουν τηλεόραση. Και έχει να κάνει, είναι το ίδιο σε όλα τους τα πράγματα στην καθημερινότητα. Τους έχουμε πει ότι για να σε εμπιστευόμαι πρέπει να κερδίζεις την εμπιστοσύνη. Το ίδιο ισχύει με τον υπολογιστή. Εντάξει, ο **** είναι στην 6η δημοτικού, είναι αυτό και άλλα δύο παιδιά στην τάξη του που δεν έχουν κινητά. Του εξηγήσαμε ότι δεν πρόκειται να πάρει κινητό. Δεν ζήτησε, μας είπε ότι κάποια στιγμή τον κοροϊδέψανε στο σχολείο. Και του είπαμε εντάξει, δεν πειράζει. Και εμάς μας κοροϊδεύουν για άλλα πράγματα. Δεν έχουμε όλοι τις ίδιες επιλογές. Δεν κάνουμε ότι κάνουν όλοι υποχρεωτικά. Πες μου έναν λόγο για τι χρειάζεσαι κινητό να το συζητήσουμε. Εγώ είμαι στο σπίτι, εγώ έχω κινητό αν χρειαστείς κάτι από το σχολείο. Μόνος σου δεν κυκλοφορείς σε σημεία που πρέπει μεμονωμένα να πάρεις τηλέφωνο οπότε για ποιο λόγο. Το κατάλαβε. Εντάξει, όχι, δε με νοιάζει μου λέει. Δεν με πειράζει. Το μόνο που ζήτησε ήταν ένα mp3 κάποια στιγμή για να μπορεί να ακούει μουσική όταν πηγαίνει εκδρομές γιατί οι άλλοι έχουν κινητά. Αυτό, το πήραμε, δεκτό, εντάξει. Αλλά τέλος πάντων όλα αυτά έχουν βγει από συζητήσεις που έχουν να κάνουν με την εμπιστοσύνη στα παιδιά. Παρόλα αυτά επειδή είναι παιδιά, πάντα έχεις το ένα μάτι και το ένα αυτί στον υπολογιστή όταν είναι εκεί. Χωρίς να νιώθουν ότι ελέγχεις.

-Καταρχήν για το καλό τους, για να μπορούν να προστατευτούν και λόγω ηλικίας.

-Εντάξει, έχουμε βάλει και... υπάρχουν κάποια προγράμματα..

-Τα οποία κλείνουν..

-Ναι δηλαδή εντάξει δεν τα αφήνεις όλα στην τύχη τους. Αλλά..

-Οπότε, κρίνω λοιπόν ότι και όποιου είδους συμπεριφορά προσπαθείς και εσύ και ο άντρας σου να εμπνεύσετε και στα παιδιά, καταρχήν πηγάζει από εσάς τους ίδιους, από τη σχέση που έχετε με την τεχνολογία. Μου λες ας πούμε για το κινητό κλπ. Τι είναι το κινητό για εσένα;

-Κοίτα. Εγώ δεν έχω καλή σχέση με την τεχνολογία, δεν θέλω τα παιδιά να έχουν τη σχέση που έχω εγώ.

-Ναι.

-Γιατί μεγαλώνουν σε έναν κόσμο που όλα είναι μέσα από την τεχνολογία. Πρέπει να μάθουν περισσότερα από ότι έμαθα εγώ. Απλά επειδή εγώ δεν χρειάστηκε ποτέ και σαν δουλειά να είμαι μπροστά σε έναν υπολογιστή. Εγώ αν θέλω να μιλήσω σε κάποιον θα τον πάρω ένα τηλέφωνο, δεν θα στείλω email. Όταν ήμουν στο Πανεπιστήμιο, email έστειλα. Στον υπολογιστή έκανα τις εργασίες. Φυσικά και χρειάζεται, δεν συζητάω αυτό. Απλά εγώ, έχω και άλλες επιλογές αυτή τη στιγμή. Αν θέλω να στείλω κάτι επίσημο στο σχολείο email θα στείλω. Αλλά έχω και άλλες επιλογές. Δεν είναι η δουλειά μου. Εγώ κινητό πήρα λόγω παιδιών.

-smartphone ή απλό;

-Πήρα smartphone πέρυσι. Επειδή το παλιό κινητό που είχα 10 χρόνια πήγε να σκάσει η μπαταρία στο αφτί μου.

-Ωπα...

-Και έλεγα όχι δεν θα το αλλάξω, δεν χρειάζομαι. Είχα το παλιό το nokia με τα κουμπιά. Ναι, δεν χρειάζεται λέω, γιατί να αλλάξω κινητό; και μάλιστα όταν πήγα να αλλάξω, πήγα να πάρω ένα τέτοιο ίδιο πάλι, λέω δεν θέλω internet στο κινητό μου ούτε τίποτα...

-Αλλά δεν υπάρχουν τέτοια..

-Ναι. Και πήρα το φθηνότερο μικρό smartphone, δηλαδή το φθηνότερο που υπήρχε, που εντάξει τυχαίνει να έχει και...

-Λειτουργεί περίπου για εσένα σαν ένα σταθερό τηλέφωνο περισσότερο;

- Λειτουργεί σαν ένα σταθερό τηλέφωνο, το μόνο που έκανα φέτος και αυτό δεν το ξεκίνησα εγώ το ξεκίνησε ο **** βάλουμε Skype, γιατί ο πατέρας τους έλειπε ήταν 15 μέρες στο Καζακστάν, φεύγει από εδώ και από εκεί, δε μπορούμε να μιλάμε από το τηλέφωνο, και για να μη πρέπει υποχρεωτικά να είμαστε στον υπολογιστή βάλουμε ένα Skype για να μπορούμε να μιλάμε μαζί του. Και έβαλα, τώρα μου έβαλε ο ανιψιός μου που είναι β λυκείου και φυσικά τον παίρνει ο ύπνος πάνω στο τηλέφωνο.. μου έβαλε Viber.

-Ω ναι..

-Για να μπορώ να είμαι μια θεία έτσι, εκσυγχρονισμένη. Αυτό. Το οποίο είναι αλήθεια ότι το χρησιμοποιώ. Γιατί έχω μια φίλη που είναι στην Ελβετία που αλλιώς δε μπορούσα να μιλάω ποτέ, και θεώρησα ότι α κοίτα να δεις, τώρα μπορώ να μιλάω και με τη ***** πιο εύκολα.

-Ναι συμβατικά το κόστος είναι μεγάλο για τηλέφωνα κλπ. Οκ.

-Εντάξει, επειδή έχω internet πλέον να μη πω ψέματα, θα χαζέψω και στο internet. Αλλά..

-Πιο πολύ στο κινητό ή σε υπολογιστή;

-Στο κινητό. Υπολογιστή δεν ανοίγω ποτέ. Τον υπολογιστή δεν τον ανοίγω. Δηλαδή θα ψάξω στο internet επειδή μου αρέσει να μαγειρεύω θα ψάξω να βρω συνταγές, που παλιά ας πούμε άνοιγα όλα μου τα περιοδικά και ήθελα 4 ώρες για να βρω μια συνταγή μισής ώρας. Ναι θα ψάξω στο κινητό. Θα δω ειδήσεις στο κινητό. Εντάξει θα χαζέψω.

-Άρα εντάξει, είναι λίγο πολύτιμη και η ταχύτητα γιατί μου αρέσει που λες ήθελα 4 ώρες ενώ σήμερα το βρίσκω.. πολύ πιο γρήγορα.

-Εννοείται εννοείται. Εντάξει βοηθάει σε πολλά πράγματα. Το ότι μπαίνω και βλέπω σε πόση ώρα θα έρθει το λεωφορείο κάπου που είμαι είναι πολύ σημαντικό, έτσι; Φυσικά. Ή το ότι παραγγέλνεις, αγοράζεις πράγματα. Δηλαδή εγώ ας πούμε τώρα..

-Μμμ.. κάνεις αγορές online;

-Ε κάνω, όχι πολλά, αλλά κάνω ναι.

-Είσαι πάντως εξοικειωμένη;

-Ναι ναι ναι.

-Κι εγώ παρότι ασχολούμαι πάρα πολύ, αγορά ας πούμε δεν έχω κάνει ποτέ μου.

-Ε κοίτα, κάνω αγορές. Πολύ συγκεκριμένα πράγματα. Δηλαδή κάτι βιβλία και τέτοια, που δε μπορώ να τα βρω, ξενόγλωσσα περισσότερο κλπ. Δεν είμαι υπέρ αυτών των αγορών γιατί θεωρώ ότι θα κλείσουν όλα τα μαγαζάκια. Και με ενοχλεί πάρα πολύ αυτό. Δηλαδή αν μπορώ να το αποφύγω θα το αποφύγω. Αν δε μπορώ όμως ναι, τώρα δηλαδή που περιμένω να μου έρθουν τα βιβλία των αγγλικών του ****, έπρεπε να πάω στην Κηφισιά, και έπρεπε να πάω ξέρω εγώ, να πάω να τα παραγγείλω, δεν υπήρχαν. Να τα βρουν αυτοί... δεν ήταν εύκολο αλλιώς. Όχι ακατόρθωτο. Αλλά τέλος πάντων με διευκόλυνε. Και για αυτό τα παρήγγειλα.

-Ωραία, σε υποχρεώσεις του σπιτιού, χρησιμοποιείς ποτέ internet; Τύπου από μια τράπεζα, μέχρι να πληρώσεις έναν λογαριασμό..

-Ναι, ναι.

-Τώρα σιγά σιγά έρχονται τα μέτρα με τους φόρους που θα πρέπει να χρησιμοποιούμε και κάρτες.. τέτοιου είδους χρήση ας πούμε σε σχέση και με το διαδίκτυο, υπάρχει;

-Ναι ναι ναι. Οι λογαριασμοί πληρώνονται οι περισσότεροι, ναι. Αυτά πληρώνονται εντάξει.

-Οκ. Δεν είμαστε αποκομμένοι λοιπόν. Οι υποχρεώσεις είναι υποχρεώσεις, εκεί που μπορεί να μας βοηθήσει..

-Γενικά δε μου αρέσει η οθόνη.

-Ναι, γιατί;

-Δε μου αρέσει, είμαι του βιβλίου, θέλω χαρτί. Όταν ήμουν στο Πανεπιστήμιο με κοροΐδευαν όλοι γιατί εγώ καθόμουν και έγραφα πρώτα σε χαρτί τις εργασίες και μετά στον υπολογιστή. Και μου έλεγαν μα καλά ξέρεις πόσο χρόνο χάνεις, ε τους λέω δε μπορώ, θέλω χαρτί, θέλω μουτζούρα, θέλω να σβήσω, θέλω να ξαναγράψω, θέλω η σκέψη μου αν με γυρίσει πίσω να είμαι.. εύκολα να κάνω μια σελίδα πίσω και τη συμπληρώνω. Η εξοικείωση η δικιά μου με τον υπολογιστή δεν μου το επέτρεπε αυτό. Ο **** που είναι όλη μέρα στον υπολογιστή του το επιτρέπει. Εντάξει.

-Έχει να κάνει με κάποιου είδους διαπαιδαγώγηση που έχουμε με τις οθόνες.. δηλαδή αναλόγως πώς έχει συνηθίσει και ο καθένας.

-Ναι.

-Η είναι και θέμα επιλογής;

-Δεν αναγκάστηκα και τόσο. Δηλαδή εάν έπρεπε να είμαι όλη την ώρα σε έναν υπολογιστή ή αρκετές ώρες την ημέρα, εντάξει. Θα καθόμουν. Όταν δούλευα στο παιδικό σταθμό που δεν ήταν τόσο.. εντάξει δεν τον χρειαζόμουν τόσο πολύ, μας έβαζαν, έπρεπε τα εβδομαδιαία προγράμματα και τα μηνιαία να τα γράφουμε σε υπολογιστή. Τα έγραφα, δεν πάθαινα τίποτα. Δεν με πείραζε. Αλλά... Έψαχνα στον υπολογιστή να βρω δραστηριότητες για τα παιδιά που ήθελα να κάνω μες στην τάξη. Έψαχνα. Αλλά εντάξει προτιμούσα να τις τυπώσω σε ένα χαρτί, να... εγώ προτιμούσα να έχω χαρτί μες στην τάξη δεν ήθελα να είμαι σε μια οθόνη. Πέρα από το ότι θεωρούσα ότι δεν είναι καλό και για τα παιδιά να υπάρχει τώρα ένας ανοιχτός υπολογιστής στα 5χρονα. Που τραβάει το βλέμμα πάρα πολύ. Αλλά δεν είναι, εντάξει, δεν αναγκάστηκα να τον χρησιμοποιήσω περισσότερο. Αυτό.

-Αισθάνεσαι καθόλου ότι κάτι χάνεται, που χάνεται ο πολιτισμός του χαρτιού;

-Ναι εμένα με ενοχλεί, αλλά μάλλον είναι λογικό. Είναι η εξέλιξη των πραγμάτων. Εντάξει, εμένα πειράζει. Εγώ όσο μπορώ συντηρώ το χαρτί, συντηρώ το βιβλίο. Δηλαδή τα παιδιά παίρνουν βιβλία να διαβάσουν, ψάχνουν πληροφορίες στο internet έχουν όμως και εγκυκλοπαίδειες. Που, έτσι για να μη ξεχνιούνται τα βάζω λίγο, όχι ότι είναι η βασική τους η εγκυκλοπαίδεια, γιατί δεν έχουν χρόνο, δηλαδή όντως είναι πολύ πιο γρήγορο το internet. Δεν το συζητώ. Ή ξέρω εγώ, εγώ αρνούμαι να διαβάσω ηλεκτρονικά βιβλία. Δε... με τίποτα. Όχι όχι αρνούμαι.. θέλω βιβλίο.

-Εντάξει, κάνεις και ένα έτσι και μοιάζει με σελίδα.

-Ναι ναι μοιάζει με σελίδα, αλλά δεν έχει τον ήχο, δεν έχει τη μυρωδιά του χαρτιού, θέλω βιβλίο. Όταν έρθει η πρεσβυωπία δεν ξέρω, μπορεί να το γυρίσω εκεί γιατί θα είναι πιο εύκολο.

-Να μπορείς να μεγεθύνεις τα γράμματα..

-Ναι αλλά μέχρι τότε βιβλιαράκι, θέλω χαρτί. Και θέλω και τα παιδιά να το βλέπουν αυτό, γιατί, εκείνα θα διαβάσουν πιο πολύ σε ηλεκτρονικά, θέλω να έχουν και μια επαφή με το βιβλίο. Καταρχήν δεν θα μπορούν να διαβάζουν για το σχολείο τους

αλλιώς. Καλώς ή κακώς, καλώς κατά τη γνώμη μου, τα σχολεία είναι ακόμα με βιβλία. Εντάξει πρέπει να μπορούν να διαβάσουν.

-Ναι υπάρχουν πολλές φωνές, υπάρχει μια τάση για αλλαγή προς αυτήν την κατεύθυνση, μιλάνε πολύ συχνά για τον εκσυγχρονισμό του σχολείου κλπ, να βάλουμε υπολογιστές παντού, να γίνονται τα μαθήματα έτσι.. με το περιβαλλοντικό κίνημα από κοινού έχω την αίσθηση ότι σου λένε να εξοικονομήσουμε και χαρτί κλπ. Τι σκέφτεσαι για τέτοιου είδους πιθανότητες;

-Εμ να σου πω το εξής, ξέρω ένα σχολείο, πειραματικό, δημοτικό, στο οποίο τα παιδιά δεν έχουν βιβλία. Έχουν ipad. Εμ το παιδάκι που ξέρω εγώ, τώρα είναι 6η δημοτικού, δε μπορεί να διαβάσει ένα λογοτεχνικό βιβλίο, δεν μπορεί να σου περιγράψει εύκολα κάτι... το ρωτάς πώς πέρασε στις διακοπές του, δεν έχει αρχή, μέση και τέλος η κουβέντα του. Δε μπορεί. Εγώ θεωρώ ότι αυτό έχει να κάνει σε μεγάλο βαθμό, γιατί τελικά σαν μαθήματα μπορεί να κάνουν περισσότερα, μπορεί να κάνουν πιο πολλές ασκήσεις, πιο πολλές πληροφορίες να βρίσκουν αλλά δεν μαθαίνουν να διαβάσουν σωστά. Και δεν ξέρω τώρα αν έχει να κάνει, δεν.. είναι το πρόβλημά μου τα χαρτιά μόνο. Νομίζω ότι θα χαθούν και άλλα πράγματα που καλό είναι να μείνουν. Εντάξει ας μπου και υπολογιστές στα σχολεία. Δηλαδή το ότι δεν έχουμε και υπολογιστές στα σχολεία είναι παράλογο. Εντάξει φέτος μπήκαν σε όλα τα σχολεία. Δηλαδή μέχρι και η **** που είναι 3η δημοτικού. Κάνει πληροφορική μια ώρα, δύο ώρες, την εβδομάδα. Καλό είναι αυτό. Καλό θα ήταν να είχαν έναν διαδραστικό πίνακα να κάνουν κάποια πράγματα και εκεί αλλά να μην είναι μόνο αυτό. Να μην αντικαταστήσει το βιβλίο τελείως. Εντάξει, είναι κάτι πολύ σημαντικό, είναι αυτό που θα υπάρχει από εδώ και πέρα, αλλά εντάξει υπήρχε και το άλλο.

-Θεωρείς ότι πάντως σίγουρα ότι δεν είναι και βιώσιμο να μείνει κανείς και τελείως απέξω.

-Όχι. Θεωρώ ότι είναι και κακό να μείνει κανείς απέξω.

-Γιατί κακό;

-Νομίζω από ένα σημείο και μετά δε θα μπορείς να ακολουθήσεις την εξέλιξη της κοινωνίας.

-Τύπου θα απομονωθείς και από τους υπόλοιπους;

- Θα απομονωθείς και από τους υπόλοιπους αλλά δεν θα μπορείς να λαμβάνεις και τα ερεθίσματα που υπάρχουν γύρω. Από ειδήσεις, μέχρι δεν θα μπορείς να μπει στο λεωφορείο. Δηλαδή εμένα η μαμά μου που είναι 80 χρονών αν καταργηθεί το απλό το εισιτήριο και είναι μόνο το ηλεκτρονικό δεν θα μπορεί να μπει στο λεωφορείο. Η μαμά μου νιώθει πολύ άσχημα που δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει κάρτα. Ενώ ξέρει ότι δεν την υποχρεώνουν λόγω ηλικίας, παρόλα αυτά στεναχωριέται. Σου λέει, μα καλά δηλαδή πόση διαφορά έχω πια από όλο τον κόσμο; Δεν είναι δικό της φταίξιμο. Δεν είναι και όλοι οι 80άχρονοι έτσι, γιατί ας πούμε η πεθερά μου στα 80 της ξέρει να

χρησιμοποιεί κάρτα γιατί ξέρει από τα 70 της. Αλλά τέλος πάντων δεν είναι και καλό να μένεις τελείως εκτός.

-Ναι, νομίζω με τους μεγάλους ανθρώπους υπάρχει... έχει ανοίξει μια ψαλίδα και υπάρχουν από τη μια πλευρά αυτοί που είναι πράγματι απομονωμένοι ή που όντως πρέπει να αφιερώσουν πάρα πολύ χρόνο για να μπορέσουν να μάθουν όλα αυτά τα καινούρια. Και υπάρχουν και άλλοι που είναι πιο τεχνοφιλικόι ας πούμε οι οποίοι τα κυνηγάνε, τα θέλουν.. είναι αυτοί που στα τραπέζια το Πάσχα λένε θα καθίσω με τη νεολαία!

-Έτσι, μπράβο, ακριβώς αυτοί.. ναι ναι. Ο *** στο Skype ας πούμε μιλάει με τη γιαγιά του και τον παππού του. Εντάξει ναι.

-Πάντως θεωρείς, και από ότι καταλαβαίνω από αυτά που μου λες, ότι σίγουρα τα παιδιά χρησιμοποιούν περισσότερο την τεχνολογία από εσένα...

-Ναι δεν έχω πρόβλημα, γιατί θεωρώ ότι εγώ είμαι το άλλο άκρο. Θεωρώ ότι τα παιδιά κάνουν πολύ σωστή χρήση έως και λίγο μικρότερη από ότι θα έπρεπε. Αλλά από επιλογή μας αυτό, γιατί είναι πολύ εύκολο να χαθεί μετά το μέτρο. Και για αυτό είπαμε να πηγαίνει σιγά σιγά. Δηλαδή τα παιδιά, δεν μπαίνουν να παίξουν στον υπολογιστή παιχνίδια. Ή θα μπουν να παίξουν κάτι συγκεκριμένο που έχουμε κατεβάσει, δεν θα παίξουν online. Κάτι συγκεκριμένο που το έχουμε δει εμείς, το έχουμε κατεβάσει εμείς. Και ξέρουμε τι είναι και τέλος πάντων, πώς μπορεί να εξελιχθεί. Ε υπάρχουν τα επιτραπέζια. Είναι σε ηλικίες, μπορούν να παίξουν επιτραπέζια. Δηλαδή γιατί να μη παίξουμε και οι 4 ένα επιτραπέζιο και να παίξει ο καθένας μόνος του σε μια οθόνη ; Μεγαλώνοντας θα φύγει το 4 επιτραπέζιο, θα έρθει η οθόνη, οπότε αν καθυστερήσει λίγο, δεν με πειράζει, το θεωρώ καλό.

-Ναι ναι.

-Εντάξει, έχουν την επαφή που χρειάζεται, μιλάνε με κάποιους ανθρώπους στο Skype, που δεν θα μπορούσαν να μιλήσουν αλλιώς. Είναι ο θείος τους στην Ισπανία, εντάξει μιλάνε με κάποιους ανθρώπους στο Skype. Ο **** ασχολείται με προγραμματισμό, έχουν αρχίσει πρόγραμμα στο σχολείο, κάθετα και μόνος του και ασχολείται, το οποίο είναι καλό. Αλλά αυτή είναι εντάξει, πόσο. Είναι ένα τέταρτο την ημέρα; Και είναι κάτι ελεγχόμενο.

-Το επικίνδυνο, της όλης αυτής ψηφιακής τεχνολογίας, και διαδικτύου, ίσως όχι μόνο διαδικτύου γιατί κάνουμε και πράγματα και εκτός διαδικτύου, τύπου παίζουμε όλη μέρα ας πούμε... αλλά και διαδικτύου με όλα τα πράγματα που μπορεί να βρει κανείς κλπ όχι μόνο για παιδιά, ποιο είναι; Το επικίνδυνο ας πούμε κομμάτι;

-Κοίτα, καταρχήν θα στο πω απλά. Εντάξει ακούομαι βέβαια... (γέλιο) ο άνθρωπος χαζεύει από αυτό το πράγμα. Δηλαδή μετά από πολλή ώρα σε μια οθόνη, άσκοπα κιόλας, ε το μυαλό σου γίνεται κουρκούτι. Δηλαδή, είναι άλλο το να κοιτάς, να ψάχνεις κάτι συγκεκριμένο και άλλο το να ανοίγεις και ότι βρω.

-Ναι, ναι...

-Εμ καλό είναι και αυτό για λίγο. Αλλά αλλιώς θεωρώ ότι ξεχνάς να σκέφτεσαι, ξεχνάς να οργανώνεις το μυαλό σου, ξεχνάς να οργανώνεις τη μέρα σου. Πρέπει να χτυπάει το κινητό σου να σου θυμίσει ότι έχεις να φας, να χτυπάει το κινητό σου να σου θυμίσει ότι τώρα πρέπει να πληρώσεις έναν λογαριασμό. Το οποίο νομίζω ότι γίνεται από αυτό. Δηλαδή εντάξει. Ξέρω εγώ, όλοι μεγαλώσαμε, μάλλον όσοι μεγαλώσαμε χωρίς τόση τεχνολογία, εντάξει, δεν πάθαμε κάτι φοβερό. Οργανώσαμε τη ζωή μας. Μάθαμε να σκεφτόμαστε, μάθαμε να μιλάμε. Εντάξει καλή είναι η τεχνολογία, χρειάζεται. Και χρειάζεται περισσότερο από όσο τη χρησιμοποιώ εγώ. Επιμένω. Αλλά θέλει ένα μέτρο. Γιατί μετά νομίζω αντί να τη χρησιμοποιείς σε χρησιμοποιεί.

-Ωραία... έχετε social media, Facebook, Twitter, έχετε ασχοληθεί με τέτοια πράγματα;

-Όχι, όχι. Οπότε η βασική χρήση του διαδικτύου, από εμένα προσωπικά, ποια είναι; Είπες σίγουρα προηγουμένως, ψάχνω συνταγές.

-Ε τίποτα, ψάχνω συνταγές, χαζεύω στο in.gr για ειδήσεις. Κοιτάω στο meteo τον καιρό. Ε μπορεί να μπω να δω κανένα σινεμά τι παίζει, συναυλίες, τέτοια πράγματα. Τίποτα άλλο, μπορεί να ψάξω να βρω καινούρια βιβλία, που βγαίνουν για τα παιδιά, λογοτεχνικά, δηλαδή πριν πάω σε βιβλιοπωλείο μπορεί να κοιτάξω τι βιβλία κυκλοφορούν. Για εμένα θα πάω στο βιβλιοπωλείο και για τα παιδιά.

-Περίπου δηλαδή σαν ηλεκτρονικό εγχειρίδιο, ηλεκτρονικό περιοδικό.. απλώς έχεις υποκαταστήσει κάποια πράγματα που έκανες όπως με το περιοδικό τις συνταγές, την εφημερίδα, με την ηλεκτρονική εφημερίδα.

-Το οποίο με στεναχωρεί για άλλους λόγους..

-Α..

-Ναι, δηλαδή ας πούμε το ότι εγώ αγόραζα ένα περιοδικό μαγειρικής, αυτό βοήθαγε κάποιους να έχουν αυτήν την δουλειά. Το ότι εγώ τώρα δεν το αγοράζω, εγώ και πολλοί άλλοι, έτσι, προφανώς.. ε υπάρχει πρόβλημα. Το ότι μπορώ να παραγγείλω ένα ρούχο από το internet, κλείνουν τα μαγαζιά. Δεν χρειάζεται ο άλλος να έχει υπαλλήλους, δεν χρειάζεται να έχει μαγαζιά.

-Σίγουρα βέβαια και πίσω από αυτό κάποιος δουλεύει.

-Πολύ λιγότεροι όμως. Δουλεύουν πολλοί λιγότεροι. Το βιβλίο που παρήγγειλα εγώ τώρα στον **** για τα αγγλικά του αν έπρεπε να πάω σε ένα βιβλιοπωλείο θα έπρεπε να υπάρχει ένας υπάλληλος εκεί, να ψάχνει, να τα βάζει. Τέλος πάντων θα έπρεπε να υπάρχει περισσότερο προσωπικό. Να υπάρχει ένα ενοίκιο. Κάτι. Τώρα πήρα σε ένα τηλέφωνο. Το οποίο τηλέφωνο είναι σε ένα γραφείο, δηλαδή με ένα μικρό κόστος και δύο τηλεφωνητές, και αυτοί θα πήγαιναν να το πάρουν από τον εκδότη, ο ίδιος άνθρωπος να το στείλει. Πολύ λιγότεροι απασχολούνται από ότι αν ήταν έξω σε μαγαζιά. Εμ, δυστυχώς... και για αυτό και έχουν μικρότερες τιμές... δυστυχώς δεν

μπορώ να συντηρήσω όλα τα μαγαζιά της γειτονιάς, να σου πω την αλήθεια, μακάρι να μπορούσα. Αλλά με στεναχωρεί το ότι τους κλείνει αυτό το πράγμα.

-Το συγκεκριμένο πράγμα, δεν το βλέπεις ακριβώς... γιατί είπες προηγουμένως για τη φυσική εξέλιξη των πραγμάτων κλπ, προφανώς και στην οικονομία ισχύει ακριβώς το ίδιο, δεν θεωρείς ότι είναι κομμάτι μιας εξέλιξης και αυτό, το γεγονός ότι η φύση της εργασίας αλλάζει; Ή είναι πολύ βίαιο ας πούμε..

- Ε όχι, σε μεγάλο βαθμό θεωρώ ότι δεν έχουμε πολλές επιλογές, γιατί έχουν πέσει τόσο πολύ οι μισθοί που όλοι ψάχνουν να βρουν το φθηνότερο. Το φθηνότερο είναι αυτός που πληρώνει λιγότερο τους υπαλλήλους του ή που δεν έχει πολλούς υπαλλήλους. Αλλιώς εγώ θα το έπαιρνα το βιβλίο από το βιβλιοπωλείο της γειτονιάς μου, για να μπορεί κι αυτό να ζήσει. Το οποίο όμως για να μπορέσει να μου το φέρει θα έπρεπε να μου το χρεώσει λίγο παραπάνω, για να έχει κι αυτός ένα κέρδος. Το οποίο δεν μπορώ πια να το πληρώσω όπως έχουν γίνει τα πράγματα. Και έτσι υπάρχει μια ωραία αλυσίδα που όλα σιγά σιγά κλείνουν. Γιατί έχεις, αν δεν είχες την επιλογή αυτήν, να το βρεις κάπου φθηνότερα μέσω internet, αναγκαστικά θα το έπαιρνες.

-Ωραία. Μου αρέσει που το υπογραμμίζεις αυτό, γιατί τείνουμε συχνά να κοιτάζουμε μόνο το δικό μας κέρδος, το οποίο προφανώς το έχουμε και εμείς. Επιθυμείς να αγοράσεις κάτι φθηνότερα. Ορθολογικά σκεπτόμενος λες ναι, αν αυτό κοστίζει 2 ευρώ και το άλλο 2,5 και είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα, θα πάρω αυτό με τα 2. Και είναι συνήθως λίγο αδιάφανο το τι γίνεται από πίσω. Και μου αρέσει που υπογραμμίζεις ότι προσπαθείς να δεις πίσω από τον τοίχο. (Χτυπάει το τηλέφωνο)

-Οκ, οπότε θέλω να γυρίσω λίγο στα πολύ βασικά. Είπαμε λίγο για ψηφιακά μέσα, αναφερθήκαμε λίγο σε τηλεόραση και τέτοια πράγματα. Τεχνολογία είναι και αυτά... και εκτός από τηλεόραση, ραδιόφωνο, ας πούμε διαδίκτυο, έχουμε και το πιο κλασσικό και παραδοσιακό, εφημερίδα. Αν σε ρωτήσω για κάθε μέσο από αυτά ξεχωριστά... εφημερίδα ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο. Σε χρηστική σειρά πώς θα τα έβαζες, δηλαδή η μεγαλύτερη χρήση γίνεται στο τάδε...

-Ραδιόφωνο...

-Μουσική ή και άλλα πράγματα όπως εκπομπές συγκεκριμένες;

-Μουσική, μουσική... Πρώτα ραδιόφωνο, μετά διαδίκτυο, μετά τηλεόραση και τελευταία εφημερίδα.

-Τελευταία η εφημερίδα.

-Ναι εφημερίδα για να πω την αλήθεια πλέον δεν παίρνω ποτέ.

-Διάβαζες όμως; Δηλαδή είχες κάποια στιγμή τη συνήθεια και απλώς την έκοψες ή δεν ήσουν ποτέ...

-Παλιά ναι. Δεν την έκοψα γιατί ήρθε το διαδίκτυο. Την έκοψα γιατί θεωρώ ότι οι εφημερίδες δεν έχουν να μου προσφέρουν πλέον κάτι.

-Ναι, δεν μπορείς να βρεις κάτι το οποίο να ταιριάζει/

-Δεν, ναι ναι ναι. Θεωρώ ότι εντάξει, δεν γράφουν πράγματα που με ενδιαφέρουν να το πω έστω έτσι ή που τα πιστεύω. Οπότε για αυτό κόπηκαν οι εφημερίδες. Και εφημερίδες παίρνουμε μόνο όποτε έχει Μίκι Μάους για τα παιδιά που θέλουν εκείνα. Οπότε παίρνουν εκείνα.

-Άρα το διαδίκτυο προσφέρει σε τύπου εφημερίδας ενημερωτικά περισσότερες επιλογές, από το περίπτερο; Δηλαδή εάν διαβάζεις μια είδηση, γιατί σίγουρα από κάπου διαβάζεις μια κάποια είδηση..

-Ναι

-Δεν τη διαβάζεις σήμερα από την εφημερίδα, προσπαθείς να τη βρεις από το διαδίκτυο, δεν θα τη βρεις στο blog, θα τη βρεις σε κάποιου είδους ειδησεογραφικό ας πούμε...

-Ναι, έχεις πιο πολλές επιλογές στο διαδίκτυο. Η αλήθεια είναι ότι μπορείς να ακούσεις και τη μια άποψη και την άλλη και μια τρίτη και να σκεφτείς λίγο παραπάνω μόνος σου, να τις φιλτράρεις λίγο καλύτερα γιατί έχεις ακούσει παραπάνω. Ε στις εφημερίδες δε μπορείς να κάνεις αυτό. Δε μπορείς να τις αγοράσεις όλες... εγώ τουλάχιστον. Δηλαδή δε μπορώ να αγοράσω όλες τις εφημερίδες να κάθομαι να τις διαβάζω. Οπότε ναι είναι πολύ πιο εύκολο με το internet.

-Έχω την αίσθηση ότι υπάρχει και μια τάση γενικότερη απόσυρσης από την εφημερίδα, όσο πιο νέος, τόσο πιο έντονα. Γιατί, έχει να κάνει με αυτό που λες, ότι δε μπορούμε πια να βρούμε ακριβώς κάτι το οποίο να είναι πιο κοντά σε αυτά που σκεφτόμαστε; Υπάρχουν 5 10 πολύ συγκεκριμένα πράγματα και πρέπει να ταυτίζεσαι με αυτά...

-Εντάξει, και αυτό. Αλλά νομίζω η εφημερίδα δεν απευθυνόταν ποτέ στους νέους ιδιαίτερα εύκολα. Ακόμα και το χαρτί της και ο όγκος της είναι άβολο πράγμα. Δεν νομίζω ότι απευθυνόταν σε νέους. Δηλαδή και εγώ ας πούμε θυμάμαι, ότι εντάξει, εφημερίδα θυμάμαι τον μπαμπά μου να διαβάζει, συνταξιούχος. Θεωρούσα ότι είναι για τους συνταξιούχους η εφημερίδα. Κάποτε παίρναμε μια εφημερίδα. Γιατί έλεγε ρε παιδί μου ότι έχει μέσα δύο συγκεκριμένες στήλες που θέλω να τις διαβάσω. Και την παίρναμε για αυτό. Δεν θα διάβαζα όλη την εφημερίδα ποτέ. Δεν... δεν με βόλευε δηλαδή κιόλας. Όλο αυτό το χαρτί το γύρνα, μελάνια στα χέρια, ξέρεις... δεν με βόλευε ποτέ. Αλλά έλεγε ότι υπάρχουν, στην εφημερίδα γράφει αυτός κι αυτός που είναι αυτές οι στήλες που θέλω να τις δω, και δεν μπορούσες να τις βρεις και στο internet ενώ τώρα μπορείς να τα βρεις όλα. Δηλαδή ακόμα και αυτές τις δύο που έχει η εφημερίδα, λες θα τις βρω. Οπότε ναι, καταλήγεις τελικά ότι ποιο εύκολο είναι το internet από την εφημερίδα.

-ΟΚ, με ηλεκτρονική εφημερίδα έρχεσαι σε επαφή όμως κάπου κάπου; Δηλαδή μπαίνεις σε 1 2 εφημερίδες ηλεκτρονικά, είπες πριν και για το in.gr, αλλά υπάρχουν και 1 2 εφημερίδες που να πεις ότι εντάξει θα μπω να δω τι μπορεί να έχουν...

-Όχι όχι. Αλλά περνώντας από το περίπτερο πάντα σταματάω να δω ας πούμε τα πρωτοσέλιδα. Εγώ και οι παππούδες.

-Ναι, οι συνταξιούχοι.

-Με τους συνταξιούχους είμαστε εκεί το πρωί όποτε περνάω ρίχνω μια ματιά στα πρωτοσέλιδα. Αλλά όχι δεν τα ψάχνω στο internet τόσο.

-Το ραδιόφωνο, μόνο για μουσική...

-Μουσική και εντάξει ακούω και τις ειδήσεις που βάζει. Δεν το κλείνω όταν βάζει ειδήσεις. Ακούω.

-Δεν το ανοίγεις καθαυτό όμως με αυτόν τον σκοπό.

-Όχι, όχι.

-Το έχεις συνδυασμένο περισσότερο με το κομμάτι της μουσικής. Πόσες ώρες την ημέρα μπορεί να ακούς ραδιόφωνο;

-Α μπορώ να ακούω πολύ. Δηλαδή όταν κάνω δουλειές ακούω ραδιόφωνο, βάζω και ακούω. Ενώ αντίθετα ποτέ δεν άνοιγα ας πούμε τηλεόραση. Δηλαδή τηλεόραση, αυτό που υπάρχει σε άλλα σπίτια ποτέ.

-Είναι το αντίστοιχο της μουσικής, λένε να ακούω μια φωνή ας πούμε.

-Ναι, αλλά πάλι δεν μου άρεσε αυτό, γιατί μου τραβάει το βλέμμα η οθόνη. Οπότε καταλήγω πάλι στο ίδιο. Έχω ένα θέμα μάλλον με τις οθόνες. Ενώ το ραδιόφωνο που απλά κάποιος μιλάει μου αρέσει. Ε ανοίγω, ανοίγω πολύ και τα παιδιά μέσα ξέρω εγώ, η **** πολλές φορές όταν διαβάζει βάζει και αυτή μουσική και ακούει.

-Α ωραία..

-Ναι. Ή έχει στο δωμάτιό της CD και βάζει, ακούει, της αρέσει έτσι να.. κάνοντας άλλα πράγματα να ακούει.

-Ε οπότε το δεύτερο είναι διαδίκτυο, υπάρχει ποτέ πιθανότητα να δείτε διαδικτυακά μια συγκεκριμένη εκπομπή ας πούμε;

-Ναι, εγώ όχι. Ο **** ας πούμε που κολυμπάει θα μπει να δει σχετικά με το κολύμπι πράγματα. Ο **** θα μπει να δει, εγώ όχι.

-Ταινίες; Νοικιάζετε; ή κατεβάζετε και βλέπετε;

-Όχι δεν κατεβάζουμε ταινίες, εντάξει αυτή τη στιγμή μας βολεύει και η τηλεόραση μας γιατί είμαστε σε κάποια εταιρεία που σου προσφέρει ένα τεράστιο βίντεο-κλαμπ μέσα..

-Α ναι ναι ναι.

-Οπότε επιλέγουμε από εκεί και νοικιάζουμε, αλλά όχι ποτέ δεν κατεβάζαμε ταινίες.

-Για πιο συγκεκριμένα, μη γυρίσουμε πάλι στο κομμάτι της εφημερίδας αλλά γενικότερα. Θέλω να μιλήσουμε λίγο για τον ρόλο της ενημέρωσης και συγκεκριμένα της πολιτικής ενημέρωσης ας πούμε, και όταν λέω πολιτική εντάξει, εννοώ και κάποιου είδους κοινωνικά θέματα προφανώς, δεν εννοώ σκληρή πολιτική μόνο... ψηφίστηκε ο τάδε νόμος κλπ. Η σχέση σου με τέτοιου είδους ειδησεογραφία, επικαιρότητα κλπ ποια είναι;

-Εμ, ενημερώνομαι εντάξει, προσπαθώ να μαθαίνω τι γίνεται...

-Σε καθημερινή βάση ας πούμε επιδιώκεις να δεις κάτι που έχει γίνει;

-Ναι, ναι. Σε καθημερινή βάση. Και για το τι γίνεται στην Ελλάδα και στον κόσμο, ναι. Ψάχνω στο internet ψάχνω έτσι... Να δω. Ψάχνω και βλέπω τι γίνεται. Ε εντάξει, νομίζω ότι χρειάζονται πολύ φιλτράρισμα πλέον τα πράγματα αυτά που διαβάζεις, αλλά ψάχνω. Με ενδιαφέρει, δηλαδή κάθε μέρα θέλω να βλέπω, τι συμβαίνει και το έχω και μεγαλύτερη ανάγκη πια, γιατί παλιότερα ακούγονταν πράγματα έξω, τώρα δεν ακούγονται. Δηλαδή παλιά και ο κόσμος συζητάγε πιο πολύ μεταξύ του για το τι συμβαίνει. Ακόμα και σε μια καφετέρια άμα πήγαινες άκουγες από το διπλανό τραπέζι ότι κάτι συζητάνε. Τώρα νομίζω ότι έχει μειωθεί πολύ αυτό. Οπότε...

-Εσύ επιδιώκεις ας πούμε να κάνεις με φίλους, φίλες, παρέες κλπ, ή ακόμα και μέσα στο σπίτι πολιτικές συζητήσεις;

-Ε ναι, αλλά με πολύ συγκεκριμένους ανθρώπους γιατί δεν θεωρώ ότι έχει και...

-Νόημα;

-Νόημα, ναι. Εμ ναι κάνω. Σε μεγάλο βαθμό, έτσι σε καθημερινή βάση, οι περισσότερες κουβέντες που κατ επέκταση είναι και πολιτική και κοινωνική, αφορούν τα παιδιά. Την καθημερινότητα των παιδιών, τις δραστηριότητες των παιδιών, τι μπορούν να κάνουν αυτά τα παιδιά μεγαλώνοντας. Εντάξει, το οποίο... αυτό συζητιέται σχεδόν καθημερινά ας πούμε με τους γονείς που πλέον είναι όλοι αγχωμένοι. Για το τι θα γίνει. Αλλά εντάξει, πολιτική πολιτική κουβέντα με πολύ συγκεκριμένους ανθρώπους πλέον.

-Επειδή δεν έχει νόημα να προσπαθήσεις να αλλάξεις την άποψη κάποιου συγκεκριμένου ή επειδή είναι ένα προσωπικό θέμα;

-Όχι, όχι όχι, καταρχήν με ενδιαφέρει πάρα πολύ να ακούω τις απόψεις των άλλων. Απλά δυστυχώς δεν ξέρω, κάτι, κάπως έχουμε μουνδιάσει λίγο όλοι και δεν συζητιούνται τα πράγματα. Με αυτήν την έννοια λέω ότι δεν έχει νόημα. Όχι ότι, καταρχήν δεν θεωρώ ότι πρέπει να αλλάξω εγώ τη γνώμη του άλλου. Μπορεί να μου την αλλάξει και ο άλλος. Δεν είναι δηλαδή ότι εγώ έχω δίκιο. Αλλά νομίζω ότι κάπως έχουμε μουνδιάσει λίγο και δεν συζητάμε τίποτα. Δεχόμαστε τα πάντα, χωρίς να κάνουμε τίποτα.

-Έχεις δει διαφορά, από πριν 10 χρόνια ας πούμε σε αντίστοιχες συζητήσεις και τις σημερινές;

-Ναι, ναι. Πριν 10 χρόνια δεν περίμενα ότι θα φτάσουμε έτσι, δηλαδή θα μας λένε κάτι και δεν θα αντιδρούμε σε τίποτα .

-Η συζήτηση εν τέλει λοιπόν δεν βοηθάει

-Βοηθάει, πάντα βοηθάει η συζήτηση, απλά δεν την κάνει πια ο κόσμος. Ο κόσμος απλά νομίζει ότι σε μεγάλο βαθμό απλά ζούμε το κάθε μέρα και τίποτα άλλο. Είμαστε λίγο ότι, άντε ωραία, βγάλαμε και αυτήν την ημέρα. Άντε βγάλαμε και αυτόν τον μήνα. Πάμε παραπέρα. Το οποίο θεωρώ ότι είναι και το χειρότερο που μπορούσε να μας τύχει. Δηλαδή εντάξει, το ότι έκοψαν μισθούς, έκοψαν το ένα, έκοψαν το άλλο. Μας έκαναν να σταματήσουμε να σκεφτόμαστε και να αντιδράμε στα πράγματα.

-Ναι. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας έχω κάνει μια υπόθεση, και είναι πράγματα τα οποία θα γράψω και δεν έχω λόγο να το κρύψω.. για το ότι το κομμάτι της σκληρής πολιτικής είναι ένα πράγμα, το πώς αποφασίζεται κλπ και υπάρχει και ένα άλλο κομμάτι το οποίο έχει να κάνει με το τι κάνουμε εμείς. Δηλαδή τι κάνουμε, περιμένουμε στο σπίτι μας; και για αυτόν τον λόγο, ένα μεγάλο κεφάλαιο της όλης συζήτησης είναι το κομμάτι των συλλογικών δραστηριοτήτων από το αν θεωρείς ότι πρέπει να είσαι σε ένα κόμμα ενταγμένος για να ακουστεί η φωνή σου εκεί, αυτό, ή ακόμα και κάποιου είδους κοινωνική εργασία, εθελοντική εργασία, συμμετοχή σε συλλόγους, συμμετοχή σε κινήματα... δεν ξέρω. Ότι τέλος πάντων εκφράζει τον καθένα. Σήμερα υπάρχει μια πληθώρα πραγμάτων, όποιο γούστο υπάρχει με ότι θέλει να ασχοληθεί κανείς, μπορείς να το καλύψεις οπότε θα ήθελα λίγο να σε ρωτήσω, εφόσον λες ότι ενοχλούμαι από το τάδε και λες δεν το πιστεύω. Εσύ κάνεις κάτι συγκεκριμένο, ασχολείσαι με κάτι συγκεκριμένο και προσπαθείς με τον τρόπο σου να αλλάξεις τα πράγματα; Ότι και να είναι αυτό. Κάποιος μπορεί να κάνει ανακύκλωση. Εγώ προσωπικά θεωρώ ότι είναι κάποιου είδους παρέμβαση, είναι μια προσωπική επιλογή.

-Εμ ναι... Λοιπόν καταρχήν θεωρώ ότι για να κάνεις πράγματα δεν χρειάζεται να είσαι ενταγμένος ούτε σε κόμμα ούτε σε σύλλογο. Και μάλιστα είμαι κατά της ένταξης.

-Ακόμα και στα εργασιακά, συνδικαλισμός ας πούμε;

-Να σου πω τι εννοώ. Ναι ναι ναι. Δεν είμαι... όχι... Να το πω ως εξής, να είσαι στον σύλλογο αλλά όχι στο προεδρείο. Όχι στους... Δηλαδή ας πούμε εμείς, αυτό που έχουμε σε καθημερινή βάση είναι ο σύλλογος γονέων. Στο σχολείο.

-Ναι, πολύ μεγάλο πράγμα.

-Πολύ μεγάλο πράγμα. Κάποια στιγμή λοιπόν συζητάγαμε, δεν μπορούσαν να καταλάβουν, το προηγούμενο προεδρείο δεν μπορούσε να καταλάβει που τους έλεγα, μου έλεγαν βάλε υποψηφιότητα, τους έλεγα παιδιά δεν θέλω να βάλω υποψηφιότητα γιατί δεν θεωρώ ότι έχω μια σφραγίδα και κάτι σημαίνει αυτό. Δηλαδή, θες δε θες

είμαι στον σύλλογο γονέων. Το ότι δεν είμαι τα 5 ονόματα που χρειάζεται να υπάρχουν 5 γιατί δεν μπορούμε να πάμε και οι 300 γονείς στον διευθυντή ή στο Δήμαρχο. Απλά όλοι οι άλλοι, μας εκπροσωπείς εσύ. Δεν είναι ότι είσαι εσύ και εμείς δεν είμαστε. Δεν μπορούσαν να καταλάβουν ότι είσαι στον σύλλογο και μόνο με το ότι έχεις το παιδί στο σχολείο. Λοιπόν, ναι, εγώ συμμετέχω στα του σχολείου θεωρώ ότι συμμετέχω σε πιο σοβαρά πράγματα, γιατί δεν με ενδιαφέρει το να κάνουμε πάρτι, το να φυτέψουμε ένα δεντράκι μόνο στην αυλή, με ενδιαφέρουν πιο σημαντικά πράγματα στο σχολείο. Εμένα... όχι ότι είναι ασήμαντα τα άλλα αλλά εντάξει. Από εκεί και πέρα η αλήθεια είναι ότι σε σχέση με την κοινωνία θα ήθελα να συμμετείχα σε περισσότερα. Πλέον φοβάμαι σε πολλά. Δηλαδή, παλιά και σε πορείες πήγαίνα, πλέον θεωρώ ότι έχουν γίνει πολύ άγρια τα πράγματα στους δρόμους, και επειδή έχω δυο παιδιά φοβάμαι. Και επειδή δεν ξέρω δυστυχώς και... δεν έχουν και μέτρο. Δηλαδή νομίζω ότι πλέον τα πράγματα σκληραίνουν έξω, και ή είναι απλά μια παρέλαση, εντάξει απλά βγήκαμε και χτυπήσαμε τρεις φορές παλαμάκια και γυρνάμε σπίτι μας, ή αλλιώς τα πράγματα σκληραίνουν και έχουμε τραυματίες και νεκρούς. Και δεν θέλω ούτε ήρωας να γίνω και φοβάμαι. Δεν είναι δηλαδή, έχω δύο παιδιά πίσω και φοβάμαι.

-Όσοι μπορούν είναι σημαντικό να πηγαίνουν σε μια πορεία.

-Είναι σημαντικό να πηγαίνουν σε μια πορεία απλά υπάρχει το εξής. Όταν αυτοί που πηγαίνουν σε πορεία πλέον είναι είτε λίγοι άρα είναι ανυπεράσπιστοι είτε τελικά οι πορείες χάνουν την ουσία τους, γιατί υπάρχουν κάποιιοι που τις αμαυρώνουν με λάθος πράγματα. Νομίζω ότι είναι ένα πρόβλημα αυτό.

-Όταν λες λάθος πράγματα... για να καταλάβω.

-Υπάρχουν τρελαμένα πιτσιρίκια που στο άσχετο σε μια άσχετη πορεία θα πάρουν πέτρες και θα αρχίσουν να πετροβολάνε..

-Λάθος διαχείριση..

-Με αποτέλεσμα τι, η άλλη μεριά να αρχίσει δακρυγόνα να αρχίσει το ένα να αρχίσει το άλλο και οι πορείες διαλύονται. Οι πορείες δεν έχουν νόημα. Ο κόσμος φοβάται να κατέβει και αυτοί που τελικά θα έπρεπε να κατέβουν δεν κατεβαίνουν μετά.

-Ίσως και άνθρωποι πιο μεγάλης ηλικίας..

-Πιο μεγάλης ηλικίας, με παιδιά που λέω εγώ ότι εντάξει... δηλαδή εγώ την τελευταία φορά που πήγα θυμάμαι ότι αγχώθηκα, ήμουν εγκλωβισμένη σε ένα σημείο και καθόμουν και σκεφτόμουν τώρα τι θα γίνει, είναι και ο πατέρας τους και εγώ είμαι εδώ, τι θα γίνουν τα παιδιά μου; Γιατί ένιωθα ότι δεν παίζει κανένας τίμιο παιχνίδι καταρχήν. Ε, τα κόμματα θεωρώ ότι προσπαθούν να μην αφήνουν τον κόσμο να έχει συλλογικά πράγματα, να μη κάνει συλλογικά πράγματα, για αυτό και τα σαμποτάρει με τον τρόπο του. Εντάξει ευτυχώς γίνονται, δηλαδή υπάρχει κόσμος που... πιο αριστερός κόσμος ο οποίος προσπαθεί να βρει την ουσία σε αυτά τα πράγματα και να τα συνεχίσει. Μακάρι να γίνονταν περισσότερα, δεν είμαι.. Είμαι κατά του

εθελοντισμού, θεωρώ ότι ο εθελοντισμός επιτρέπει από τη μία στις κυβερνήσεις να κάνουν ζημιά στον κόσμο και από την άλλη να μην έχει ο κόσμος δουλειά..

-Της τσάμπα εργασίας ας πούμε;

-Ναι, δεν είναι δουλειά μου ταΐσω τον κόσμο που έχει ανάγκη που τελικά τον ταΐζω. Δηλαδή ο σύλλογος γονέων για παράδειγμα μαζεύει, μια φορά τον μήνα μαζεύει τρόφιμα για τις οικογένειες που έχουν ανάγκη. Θα πάω αλλά θεωρώ ότι είναι το τελευταίο που πρέπει να κάνω. Θεωρώ ότι αυτό που πρέπει να κάνω είναι να απαιτήσω να μην πεινάει ο κόσμος. Όχι να τον ταΐσω. Τελικά θα τον ταΐσω γιατί δεν θέλω να πεθάνει. Θα τον ταΐσω, θα προσφέρω ότι μπορώ.. έτσι; αυτό εννοώ. Και όχι ελεημοσύνη, δεν το λέω με την έννοια της ελεημοσύνης. Αλλά νομίζω ότι αντί να μαζεύουμε φαί απέξω από το σχολείο θα ήταν προτιμότερο να πάμε να απαιτήσουμε...

-Να μην υπάρχει αυτή η κατάσταση..

-Ναι, δηλαδή εμείς ήμασταν στο νηπιαγωγείο και μας έλεγε η νηπιαγωγός, μας έφερνε ένα καλαθάκι και μας έλεγε σας παρακαλώ δώστε κάτι για την καθαρίστρια του σχολείου μας γιατί παίρνει 50 ευρώ το μήνα.

-Αυτό είναι.... Ναι..

-Και έλεγα συγγνώμη, γιατί α δώσω κάτι στο καλαθάκι που να ξέρει η γυναίκα ότι τη λυπάμαι και της δίνω κάτι; όχι. Θα πάμε στον Δήμαρχο που την έχει στείλει να απαιτήσουμε... ποιος παίρνει 50 ευρώ το μήνα; Μα είναι λέει μόνο δύο ώρες την εβδομάδα σε εμάς. Εσένα οι 2 ώρες την εβδομάδα 50 ευρώ το μήνα είναι; Ζεις με 50 ευρώ; Γιατί να μην απαιτήσουμε να μην υπάρχει αυτό; Τελικά θα δώσεις κάτι, γιατί ο άλλος σου λέει ότι παιδιά, εγώ θα πάρω 50 ευρώ, αν δεν μου δώσεις δεν θα βγάλω το μήνα. Αν μου δώσεις καλώς, ότι μπορείς. Αλλά τελικά νομίζω ότι είναι λίγο τα πράγματα με στρεβλό... έτσι τρόπο. Αντί να κάνεις καλό τελικά, κάνεις καλό προς το παρόν αλλά μακροπρόθεσμα κάνεις κακό.

-Ναι, κατάλαβα. Στον σύλλογο όπου είσαι και συμμετέχεις ενεργά, χωρίς να επιδιώκεις όμως και άνοδο στην «εξουσία» στην όποια υπάρχει..

-Ναι νομίζω έχουμε φοβερή εξουσία εν τω μεταξύ ναι..

-Ποιο είναι το κίνητρο, είναι μόνο τα παιδιά, για το μέλλον τους, για το πώς είναι τα πράγματα στο σχολείο κλπ, ή υπάρχει και κάτι δικό σου, του τύπου ότι επιδιώκεις μια μεγαλύτερη δικαιοσύνη σε κάποια πράγματα, καλύτερη ποιότητα ας πούμε...

-Κοίτα το σχολείο είναι... καταρχήν τα παιδιά είναι πάρα πολλές ώρες της ζωής τους εκεί μέσα. Είναι αυτό που θα τα βγάλει μετά στην κοινωνία. Αν το σχολείο είναι άδικο, μετά δεχόμαστε και την κοινωνία να είναι άδικη. Αν το σχολείο έχει τραμπουκισμό μετά και στην κοινωνία το δεχόμαστε. Όπως το ίδιο ισχύει και με την οικογένεια. Δηλαδή και... εντάξει.. Απλά επειδή το σχολείο έχει μεγαλύτερο δείγμα ανθρώπων, έχει και μεγαλύτερο νόημα να κάνεις κάτι εσύ σαν τρίτος. Θεωρώ ότι...

όχι πρέπει να ελέγχεται το σχολείο, δεν είναι σωστή λέξη αυτή, εμ... πρέπει να μπορείς μέσα από τον σύλλογο να... επειδή πλέον οι δάσκαλοι εντάξει κάνουν ότι μπορούν στο εκπαιδευτικό κομμάτι, ε δεν κάνουν όλοι το καλύτερο έτσι και αλλιώς, πρέπει λίγο να έχεις τον νου σου. Γιατί υπάρχουν άνθρωποι, το σχολείο επιλέγει εκδρομές για παράδειγμα, υπάρχουν γονείς που έχουν τη δυνατότητα να στείλουν τα παιδιά τους, υπάρχουν άλλοι που δεν την έχουν όμως. Και είναι μεγάλο πια αυτό το ποσοστό. Δεν μπορεί να αφήνεις ανεξέλεγκτο το σχολείο να έχει εκδρομές μόνο της τάξης των 10-15 ευρώ. Ή δεν μπορεί να μη του εξηγήεις ότι σε ποιους απευθύνεσαι.. έτσι; Πάμε σε ένα δημόσιο σχολείο στον Υμηττό. Δεν πάμε στο Κολωνάκι. Δεν πάμε στην Εκάλη. Πρέπει λοιπόν εκεί ο σύλλογος είτε αυτό που κάνει, είναι ένα μεγάλο κομμάτι ότι έχει ένα ταμείο και βοηθάει οικονομικά ώστε να πέφτει το κόστος της εκδρομής, να πηγαίνουν όλοι. Είτε τέλος πάντων πρέπει να λες και στον δάσκαλο αν δεν το έχει σκεφτεί από μόνος του, ότι ξέρεις κάτι, δεν γίνεται. Δηλαδή, πόσα παιδιά μπορούν να δώσουν, να δίνουν 10 ευρώ κάθε μήνα για να πηγαίνουν εκδρομή. Και αν έχει ένα παιδί στο σχολείο... ε πες ότι προσπαθεί. Αν έχει δύο ή τρία. Μπορεί; Δεν μπορεί. Ή ξέρω εγώ ο σύλλογος κάνει κάποιες δραστηριότητες που είναι με πολύ μικρό κόστος για τα παιδιά. Δηλαδή ξέρω εγώ κάνει αθλητικές δραστηριότητες, κάνει μουσική, κάνει τέτοια που είναι 10 ευρώ το μήνα. Μπορεί ο γονιός να το πάει. Ενώ αλλιώς το παιδάκι του δεν θα έκανε κάτι. Θεωρώ λοιπόν ότι και κάνεις και πολύ καλό στα παιδιά σου το να βλέπουν το ότι συμμετέχεις στα πράγματα. Αυτό που του χρόνου στα γυμνάσια θα το έχουν εκείνα σε πενταμελές, δεκαπενταμελές, αυτό είναι το νόημα αυτών των πραγμάτων (χτυπάει το τηλέφωνο). Ή ξέρω εγώ ότι κάνουν κοινωνική αγωγή και μαθαίνουν θεωρητικά για όλα αυτά. Μαθαίνουν το τι κάνουμε, υπάρχουν εκλογές, υπάρχει το ένα, διαμαρτυρόμαστε. Δες το και κάπου στην καθημερινότητά σου αυτό. Είναι πολύ σημαντικό.

-Λοιπόν ήταν μια μαμά από το σχολείο, η οποία μου έλεγε το πρωί, ότι η κόρη της σήμερα πήγε αδιάβαστη, γιατί επειδή εκείνη χθες δεν μπόρεσε να ασχοληθεί μαζί της με τα μαθήματα πέρασε όλη την ώρα της στον υπολογιστή. Η μικρή. Και τώρα ήθελε να πάρει τηλέφωνο στο σχολείο να πει στον δάσκαλο που τους κάνει ιστορία, να την εξετάσει για να την κάνει λέει ρεζίλι, για να μη ξαναπάει αδιάβαστη. (γέλια) ο υπολογιστής λοιπόν...

-Ο καθένας προσπαθεί να διαχειριστεί αυτά τα πράγματα όπως μπορεί.

-Ναι εντάξει... Κοίτα αυτό που λέει και έχει δίκιο είναι ότι αλλιώς δεν θα διαβάσει ποτέ. Γιατί όταν της είπα θα πας αδιάβαστη, λέει δε με νοιάζει. Άμα δεν σε νοιάζει... έχει και το ρίσκο, γιατί θεωρείς ότι θα κρυφτείς κάτω από το θρανίο την ώρα που θα πει ποιος θα πει μάθημα. Εντάξει, το θεωρώ βέβαια λίγο σκληρό για ένα παιδάκι 8 χρονών αλλά εντάξει.

-Το θέμα είναι αν εκτιμάς το σχολείο κι εσύ και για το κομμάτι της κοινωνίας που λέγαμε, αν και τα άλλα παιδιά μπορούν και εκτιμάνε το χώρο στον οποίο βρίσκονται.. ότι τέλος πάντων ότι έχουν έναν συγκεκριμένο σκοπό εκεί. Γιατί βγαίνει και ως.. πω πω δεν διάβασες, αυτά βέβαια ξεκινούν από το γυμνάσιο και μετά..

-Δυστυχώς το δημοτικό έχει αλλάξει πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια...

-Έχω χρόνια να πάω! (γέλια)

- (γέλια) Αλήθεια, εγώ να δεις πόσα! Πόσο μάλλον το γυμνάσιο και το λύκειο. Αλλά ακόμα και στο δημοτικό που τα παιδιά παλιά είχαν έναν μύθο, έναν σεβασμό ρε παιδί μου παραπάνω. Τώρα χάνεται και αυτό σιγά σιγά. Γιατί οι γονείς στα σπίτια απαξιώνουν τους δασκάλους, απαξιώνεται το όλο εκπαιδευτικό σύστημα. Ε και νομίζω ότι αυτό προσπαθούν κιόλας να κάνουν για να καταστρέψουν τη δημόσια παιδεία. Με αποτέλεσμα τα παιδιά άμα δεις, αν περάσεις από το σχολείο, όποτε θέλουν μπαίνουν, όποτε θέλουν βγαίνουν, στο δημοτικό. Εμείς δεν τολμάγαμε τώρα στο δημοτικό να σκεφτούμε τέτοια πράγματα. Και εντάξει η αλήθεια είναι ότι εγώ στα δικά μου τους... χωρίς να έχω επιβάλλει κάτι.. στηρίζω πάρα πολύ τον δάσκαλο είτε το αξίζει είτε δεν το αξίζει. Τον στηρίζω πάρα πολύ γιατί θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό να τον σέβονται ότι και να είναι. Βέβαια τους έχω εξηγήσει ότι έχουν και δικαιώματα. Δηλαδή ο δάσκαλος δεν είναι ανεξέλεγκτος να μπει στην τάξη να κάνει ότι θέλει. Όπως έχουν υποχρεώσεις έχουν και δικαιώματα. Και ο δάσκαλος ελέγχεται και από τα παιδιά, δηλαδή πρέπει τα παιδιά να ξέρουν να σταθούν απέναντί του. Δεν είναι ότι επειδή είναι μεγάλος, πάντα με σεβασμό πάντα ευγενικά, αλλά υπάρχει και ότι ωπ, μαζέψου, δεν επιτρέπεται αυτό που κάνεις. Δεν μπορούν να κάνουν ότι θέλουν.

-Ναι νομίζω είναι αλήθεια, αν υπάρχει μια συνεχής απαξίωση μετά δεν μπορείς να εμπνεύσεις και κάποιου είδους, για τον εαυτό του, όχι επειδή ο δάσκαλος είναι δάσκαλος, αλλά εν πάση περιπτώσει λιγάκι τον θεσμό και το που μπορεί να πάει και το ίδιο το παιδί, γιατί πηγαίνει εκεί καθημερινά, για να έχει τη διάθεση. Εάν απαξιώνεις συνέχεια τα πάντα και το ίδιο σου λέει, δεν έχει καμία σημασία. Οπότε δεν μπορεί να πάρει και τα όσα καλά...

-Και είναι πολλά χρόνια το σχολείο, δεν είναι εύκολο. Το πρωί που τα πηγαίνω, τα αφήνω στην καγκελόπορτα. Τα φιλάω τα χαιρετάω και τους λέω καλά να περάσετε και περιμένω μετά δεν φεύγω μέχρι να χτυπήσει το κουδούνι. Λοιπόν, και μου λέει μια μέρα μια δασκάλα το πρωί που ήταν εφημερία και ήταν στην πόρτα, φιλάω τη μικρή και της λέω καλημέρα **** καλά να περάσεις και τα λέμε το μεσημεράκι, και έρχεται και μου λέει τι καλά να περάσει το παιδί στο σχολείο... δασκάλα! Και της λέω συγγνώμη της λέω, άμα λέτε έτσι, αν το πιστεύετε εσείς αυτό το πράγμα πώς θα το πείσετε να έρχεται κάθε μέρα; πώς θα ξυπνάει αυτό το ταλαίπωρο 7 η ώρα για να έρθει; Είναι δυνατόν να λέτε... ε δεν τα λέμε μου λέει μπροστά τους. Ε.. τώρα που το πάτε.

-Αλλά το πιστεύουμε.

-Ναι, δηλαδή αν το πιστεύεις δεν βγαίνει αυτό; Τι μάθημα θα κάνει τώρα αυτή; καλά λέω πάμε, εντάξει, τέλος πάντων. Γενικά το σχολείο λίγο...

-ΟΚ, πάντως εντάξει είναι μια ενεργή μορφή συμμετοχής πολύ σημαντική επειδή αφορά, δεν αφορά μόνο τα δικά σου παιδιά, αφορά προφανώς και όλο το σχολείο σαν

σύνολο, άρα και μελλοντικούς πολίτες. Άλλες μορφές δραστηριότητας λες δεν συμμετέχεις πια, παλιά ένα δύο πράγματα στα οποία συμμετείχες και δεν φοβόσουν να συμμετάσχεις, πέρα από πορείες ήσουν ας πούμε κάπου ξέρω εγώ;

-Κοίτα, όταν δούλευα δεν ήμουν ποτέ ξαναλέω στο...

-Ναι, ναι, σαν μέλος..

-Πάντα όμως συμμετείχα στα κοινά που είχαν να κάνουν με τη δουλειά μου. Πάντα συμμετείχα. Εμ, εντάξει από εκεί και πέρα..

-Πιο πολύ με επίκεντρο εργασιακά δικαιώματα..

-Ναι ναι, εργασιακά δικαιώματα όχι όμως μόνο δικά μου. Δηλαδή ακόμα και στον παιδικό σταθμό είχαμε και καθαρίστρια και μάγαιρα, δηλαδή όχι μόνο όσοι ήταν στο κομμάτι που ήμουν εγώ. Αλλά ακόμα και αν αφορούσε άλλους. Ή ξέρω εγώ ακόμα και για τα δικαιώματα των παιδιών, στον παιδικό σταθμό.

-ΟΚ.

-Ε τώρα από εκεί και πέρα, ανακύκλωση κάνω. Θεωρώ βέβαια ότι μας κοροϊδεύουν, αλλά ανακύκλωση κάνω ξέρω εγώ. Εντάξει. Έχω τον νου μου σε πράγματα που αν μπορώ να διευκολύνω τον πλανήτη, την καθημερινότητα των ανθρώπων, δηλαδή ναι.. Όταν έχει αιθαλομίχλη δεν θα ανάψω το τζάκι. Δηλαδή μπορεί κάποια στιγμή για εμένα το τζάκι να ήταν μέσο θέρμανσης. Αλλά ναι, δεν θα πάω αν δε μπορεί να πάρει κανείς ανάσα για να ανάψω εγώ το τζάκι μου επειδή είμαι κλεισμένη μέσα και δεν με ενοχλεί το έξω εκείνη τη στιγμή. Εντάξει, αν μπορώ να κάνω κάτι το κάνω. Το κάνω με λιγότερο κέφι από ότι το έκανα παλιότερα. Το λέω. Το κάνω με λιγότερο. Σε μεγάλο βαθμό κάνω πολλά πράγματα γιατί θεωρώ ότι πρέπει να τα βλέπουν τα παιδιά... τι πρέπει να γίνεται, για να κάνουν και αυτά. Από τώρα και μεγαλώνοντας. Δηλαδή τα παιδιά ας πούμε για παράδειγμα τους έχω πει ότι επειδή υπάρχουν διάφορα θέματα σε τάξεις, ότι πρέπει να υπερασπίζονται τους συμμαθητές τους αν θεωρούν ότι έχουν δίκιο. Αν θεωρούν ότι έχουν άδικο πρέπει να μπορέσουν να το λύσουν με τους συμμαθητές τους. Δηλαδή να προστατέψουν τους συμμαθητές τους από το να χρειαστεί να πάνε στο γραφείο εκείνοι. Ναι, πρέπει να μάθουν να βρίσκονται και αυτά σε μια κοινωνία και νομίζω ότι πρέπει να δείχνεις και εσύ ένα παράδειγμα. Δηλαδή το να κάθομαι στον καναπέ μου και να τους λέω παιδί μου πρέπει να διαβάσεις, παιδί μου πρέπει να συμμετέχεις και εγώ να μη κάνω τίποτα...

-Το κλασικό παράδειγμα νομίζω είναι αυτό του καπνίσματος. Που καπνιστές γονείς λένε στα παιδιά τους μη καπνίζετε.

-Ναι ή υπάρχουν διάφοροι γονείς που λένε δεν διαβάζουν ένα βιβλίο τα παιδιά μου. Καθόλου δεν διαβάζουν. Δηλαδή μας λέει ο δάσκαλος ότι πρέπει τα Χριστούγεννα να διαβάσουν ένα βιβλίο να το κάνουν βιβλιοπαρουσίαση, έχει φτάσει σε αυτό το σημείο ο άνθρωπος. Γιατί τα μεγάλα είναι βη, δεν ξέρουν να γράψουν μια έκθεση. Μας

φώναξε ο δάσκαλος και μας λέει παιδιά υπάρχει πρόβλημα. Δεν είναι δυνατόν να τους βάζεις ένα θέμα και να γράφουν μία παράγραφο.

-Δεν ήξερα ότι τους έχουν βάλει βιβλιοπαρουσιάσεις.

-Και τους έχει κάνει το εξής, τα έχει από την 4η αυτός και τους κάνει το εξής, κάθε Χριστούγεννα και Πάσχα δεν τους δίνει διάβασμα τίποτα και τους λέει θα διαβάσετε ένα βιβλίο, προτείνει και αυτός κάποια ακόμα και για κάποια που δεν έχουν κανέναν στο σπίτι τους. Έχει στο σχολείο βιβλία να δανειστούν, ακόμα και αυτά που δεν μπορούν να αγοράσουν. Και τους λέει όμως, τους δίνει συγκεκριμένο φυλλάδιο μετά με ερωτήσεις, έτσι ώστε να αναγκαστούν να το διαβάσουν το βιβλίο. Γιατί σου λέει άμα τα αφήσω αλλιώς θα γράψουν την περίληψη που έχει πίσω και τελειώσαμε. Ή θα μπουν στο internet και θα βρουν κριτική για το βιβλίο και θα τη γράψουν. Οπότε τους δίνει συγκεκριμένες ερωτήσεις για να τα αναγκάσει να τα διαβάσουν. Και τα βλέπεις διαβάζουν ξέρω εγώ τώρα 12 χρονών παιδιά διαβάζουν βιβλιαράκια 30 σελίδες. Και λένε οι γονείς μα δεν διαβάζουν. Και τους λες να σε ρωτήσω κάτι, έτσι με όλο το θάρρος, εσύ ρε παιδί μου τα Χριστούγεννα πήρες ένα βιβλίο να διαβάσεις; Εγώ τα Χριστούγεννα χαλαρώνω. Και γιατί εσύ χαλαρώνεις και εκείνο να μη χαλαρώσει; αν το θεωρείς ότι αυτό δεν σε βοηθάει να χαλαρώσεις; αν εσύ θεωρείς, εγώ ας πούμε που ξυπνάω από τις 6.30 και το βράδυ κουτουλάω, θεωρώ ότι όταν πάνε τα παιδιά για ύπνο θα κάτσω μισή ώρα εκεί να διαβάσω λίγο από το βιβλίο μου, όσο αντέξω γιατί δε μπορώ πολύ. Αλλά εμένα αυτό θεωρώ ότι με χαλαρώνει. Αν εσύ θεωρείς ότι σε χαλαρώνει το να μην διαβάζεις ποτέ, γιατί πρέπει το παιδί σου να θεωρεί αν δεν σε έχει δει ποτέ με ένα βιβλίο στο χέρι. Αν το παιδί σου σε βλέπει όλη μέρα στον υπολογιστή πώς θα του πεις ότι δεν κάνει να κάθεται τόσες ώρες μπροστά στον υπολογιστή; Θα του εξηγήσεις προφανώς ότι μικροί μεγάλοι δεν είμαστε το ίδιο. Αλλά εντάξει.

-Είναι λίγο και ένα επιχείρημα αυτό πια... που...

-Πρέπει κάπως λίγο να βοηθήσεις την κατάσταση. Να του λες παιδί μου μας ενδιαφέρει να μη πεινάει ο κόσμος αλλά όταν λέμε ότι μαζεύουμε τρόφιμα εμείς δεν δίνουμε. Μας ενδιαφέρει να έχουν όλοι οι άνθρωποι δουλειά αλλά όταν λένε τις Κυριακές δεν ψωνίζουμε, εσύ πας και ψωνίζεις.. ή το ένα ή το άλλο. Εντάξει από κάπου πρέπει να πάρουν και αυτά παράδειγμα.

-Αυτό με το κομμάτι του γραψίματος, μου αρέσει, που έχει πάει μέχρι και το δημοτικό. Γιατί συνήθως το έκανες λίγο στη μέση εκπαίδευση. Το κάνουν πια και στο πανεπιστήμιο. Όσα χρόνια είμαι, ξέρω από το Α εξάμηνο, ότι πάντα ξεκινάει κάποιο μάθημα που θα σου δώσουν ένα βιβλίο και θα σου πουν να κάνεις ακριβώς αυτήν την δουλειά, έτσι ώστε να βεβαιωθεί ο όποιος καθηγητής υπάρχει, ότι μπορείς να διαβάσεις και μπορείς να γράψεις, ένα, κάτι, βασικό ας πούμε.

-Μα δεν, το να γράψεις σημαίνει να έχεις καταλάβει. Αν δεν μπορείς να διαβάσεις ένα κείμενο είτε είναι λογοτεχνικό είτε είναι για το μάθημά σου, είτε είναι για τη σχολή σου, είτε για τη δουλειά σου, ε δεν θα μπορέσεις ποτέ να το καταλάβεις άμα δεν

μάθεις να διαβάζεις. Το οποίο δεν είναι, εντάξει, πέρα από το αν είναι κάτι ευχάριστο ή όχι, είναι απαραίτητο. Δηλαδή ακονίζεις το μυαλό σου. Αν δεν μάθεις να διαβάζεις και να αποκρυπτογραφείς αυτά που γράφει, δεν μπορείς τελικά ούτε να σκεφτείς κατ'επέκταση. Δηλαδή το ένα φέρνει το άλλο. Δεν είναι τυχαίο το ότι λέμε ότι πρέπει να μάθει κάποιος να διαβάζει. Αλλιώς εντάξει, μια χαρά είναι και ο προφορικός ο λόγος, θα μιλάγαμε μόνο...

-Άλλοι πολιτισμοί..

-Εντάξει δεν είναι έτσι. Αν μάθεις να διαβάζεις, μάθεις να σκέφτεσαι, μάθεις να κρίνεις μπορείς και πιο εύκολα να δεις και στον υπολογιστή κάτι. Και να το καταλάβεις, μπορώ δε μπορώ, πρέπει δεν πρέπει, να το δω.

-Να βάλεις κάποια όρια στον ίδιο σου τον εαυτό.

-Βέβαια.

-Στο κομμάτι των κοινωνικών δραστηριοτήτων και είναι η τελευταία ερώτηση που θέλω να κάνω πάνω στο θέμα. Είναι το εξής, τελευταία παρατηρείται ειδικά με τα social media, ειδικά με το Facebook κλπ υπάρχουν ομάδες συγκεκριμένες, με θεματικές ας πούμε, παραδείγματος χάριν ο άλλος κάνει like, μπορεί να σχολιάσει ας πούμε κάπου σε μια δημοσίευση, σε κάποιο άρθρο κλπ ή ενδεχομένως να γίνονται και κάποιες συζητήσεις επί θεμάτων ας πούμε σε μια ομάδα που είναι κομματική ή κάτι τέτοιο. Το θεωρείς μορφή δραστηριότητας το συγκεκριμένο; Δηλαδή ένας άνθρωπος ο οποίος το κάνει και θεωρεί μάλιστα ότι είναι και μέλος ας πούμε κάποιας ευρύτερης συλλογικότητας, επειδή το κάνει μέσα από το διαδίκτυο ή μπορεί να μπαίνει να γράφει ή να διαβάζει για τα δικαιώματα των ζώων, κάθε μέρα ας πούμε, σε κάποιο ειδησεογραφικό επί του θέματος.. θεωρείς ότι είναι...

-Ναι... όχι καλό είναι να υπάρχει και αυτό. Σημαντικό είναι.

-Είναι μορφή αντίδρασης, παρέμβασης, ή είναι απλώς τύπου μια συζήτηση;

-Έτσι που γίνεται ο κόσμος, είναι και μορφή παρέμβασης. Τελικά.

-Και λίγο πιο ασφαλής ίσως;

-Εντάξει ναι και λίγο πιο ασφαλής, και... πολύ πιο ασφαλής είναι. Εμ ναι αλλά είναι μορφή αντίδρασης, θεωρώ γιατί όχι. Δεν είναι ο δικός μου τρόπος. Αλλά είναι.

-Ναι, ήθελα να ακούσω την άποψή σου επειδή τώρα τελευταία βρίσκεται σε άνοδο, υπάρχει μια συζήτηση επί του θέματος για το αν είναι ή αν δεν είναι... εμ πόσο διαφορετικό είναι το να φεύγεις από το σπίτι σου, να πηγαίνεις κάπου και να κάνεις κάποιου είδους, κάποια μορφή δραστηριότητας, και να έχεις πρόσωπο με πρόσωπο σχέσεις με άλλα μέλη/

-Σίγουρα δεν είναι το ίδιο. Αλλά είναι καλύτερο από το τίποτα. Είναι και ένας τρόπος να ακούς και απόψεις άλλων που αλλιώς μπορεί να μη τις άκουγες πουθενά. Γιατί αλλιώς δεν θα πήγαινες. Δεν σημαίνει ότι υποχρεωτικά αλλιώς θα πήγαινε κάποιος σε

μια φιλοζωική να ακούσει τι γίνεται. Εκεί θα έχει διαβάσει κάτι. Εντάξει είναι ένας τρόπος κάποιος να ακούει και άλλες απόψεις, να λέει την άποψή του, να συμμετέχει, εντάξει. Δεν θεωρώ ότι είναι ο μοναδικός ή ο καλύτερος. Αλλά είναι και αυτό κάτι.

-ΟΚ. Και πάμε στην τελευταία ενότητα. Εδώ είναι πολλά πράγματα που είναι ανοιχτά προς συζήτηση. Για τη συμμετοχή που μιλήσαμε τώρα.... Είναι κοινωνική, κοινωνικοπολιτική κλπ, θέλω να μιλήσουμε τώρα για την πιο συγκεκριμένη μορφή, την ενασχόληση με την πολιτική σαν πολιτική. Τι άλλο από την ψήφο ας πούμε... ψηφίζεις;

-Όχι.

-Ποτέ; Δηλαδή, καταρχήν έχουμε τρία επίπεδα. Εθνικές σίγουρα, έχουμε ωστόσο περιφερειακές – δημοτικές, που αφορούν λίγο το ποιος μαζεύει τα σκουπίδια τέλος πάντων έξω από το σπίτι κλπ και έχουμε και ευρωπαϊκές, σε κανένα από τα τρία;

-Εμ πρέπει να έχω ψηφίσει μια φορά...

-Γενικώς στη ζωή σου...

-Σε όλα, μια στο καθένα, δύο; Πολύ μπορεί να λέω. Όχι, πολύ λέω.

-Γιατί;

-Γιατί θεωρώ ότι είναι κοροϊδία. Δεν θεωρώ το ότι ο οποιοσδήποτε πηγαίνει για κυβέρνηση, να κυβερνήσει ή να αποκτήσει εξουσία, θεωρώ ότι δεν με καλύπτει εμένα αυτό το πράγμα. Δεν έχει να μου προσφέρει κάτι. Για το ποιος μαζεύει τα σκουπίδια, θα έπρεπε να μαζευόμαστε στη πλατεία και να μαζεύουμε εναλλάξ τα σκουπίδια. Θα έπρεπε να μαζευόμαστε στο κλειστό Δημαρχείο του Υμηττού όλοι οι κάτοικοι του Υμηττού να συζητάμε για τον Δήμο μας. Αλλά πρέπει να έχει και ένα νόημα αυτό, ότι εντάξει, συζητάμε αλλά δεν κάνουμε τίποτα δεν... Το ότι υπάρχει Δήμαρχος και Συμβούλιο δεν μου λέει τίποτα.

-Ξέρεις αν υπάρχουν στο πλαίσιο του Δήμου του δικού μας τουλάχιστον, τρόποι να συμμετάσχει κανείς σαν πολίτης. Να πεις ότι εντάξει να πάω να δω ρε παιδί μου τι γίνεται.

-Εντάξει, στα Συμβούλια υπάρχουν που γίνονται, που υποτίθεται ότι είναι ανοιχτά για το κοινό.

-Έχεις παραβρεθεί ποτέ;

-Ναι.

-Και;

-Τίποτα, υπήρχαν οι μισοί που γλύφανε τον Δήμαρχο και τους συμβούλους, και οι άλλοι μισοί που διαφωνούσαμε. Ήταν κάποια στιγμή που ήταν με τις μονοδρομήσεις, να κλείσουν τα πάντα, όλη η Κωνσταντινουπόλεως να γίνει μαγαζιά, καφετέριες και

ξέρω εγώ τι.. και να γίνει λίγο Πετράλωνα ας πούμε. Να γίνει Πετράλωνα, Κουκάκι, να γίνει έτσι όλος ο Υμηττός. Εντάξει, ήταν αυτοί που ήθελαν να βγάλουν όφελος από αυτό, και ήταν υπέρ φυσικά, ήταν και άλλοι που φωνάζανε και εντάξει αυτό. Τίποτα από όλα αυτά δεν έγινε αλλά άλλο ένα πράγμα ας πούμε αντίστοιχο, ήταν ξέρω εγώ κάποια στιγμή το σχολείο δεν είχε καθαρίστρια. Και λένε, λέει ο σύλλογος γονέων να πληρώσουμε εμείς καθαρίστρια. Και του λέμε όχι, δεν θα πληρώσουμε εμείς καθαρίστρια. Υποτίθεται ότι υπάρχει τμήμα αρμόδιο στο Δήμο. Εμείς αυτό που πρέπει να κάνουμε σαν γονείς είναι να κλείσουμε το σχολείο μας μέχρι να έρθει καθαρίστρια, γιατί το θεωρούμε επικίνδυνο για τα παιδιά μας. Όχι να πληρώσουμε άνθρωπο. Και όχι γιατί έχω πρόβλημα να πληρώσω κάποιον αλλά ή είναι δημόσια η εκπαίδευση ή δεν είναι στο κάτω κάτω.

-Εν πάση περιπτώσει αν προβλέπεται να υπάρχει, να προΐσταται κάποιος επί της υπόθεσης/

-Τα λεφτά που υπάρχουν για την καθαριότητα, το σχολείο αν κάλυψαν κάποια άλλη τρύπα, εμένα δεν με αφορά. Δεν με απασχολεί. Ή να βγει να μας το πει ότι παιδιά λυπάμαι τα σχολεία φέτος δεν θα ανοίξουν γιατί τα λεφτά της καθαρίστριας τα έδωσα εκεί... λοιπόν, για αυτό κιόλας θεωρώ ότι δεν έχει κανένα νόημα η ψήφος μου. Τρανό παράδειγμα ήταν το δημοψήφισμα.

-Έχει να κάνει με το κομμάτι της αποτελεσματικότητας, δηλαδή βλέπεις ότι δεν υπάρχει καμιά αποτελεσματικότητα ακόμα και όταν πας να ψηφίσεις ή επειδή γενικότερα ο θεσμός σαν θεσμός/

-Σαν θεσμό το θεωρώ λάθος. Δεν θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχουν εκλεγμένοι και... όχι. Είμαστε όλοι μια ομάδα, δεν ξέρω πόσο εφικτό είναι αυτό, αλλά νομίζω ότι θα έπρεπε τα πράγματα..

-Ακόμα και σε μια συλλογική όμως προσπάθεια να γίνει το οτιδήποτε εκ των πραγμάτων δεν υπάρχει πάντα κάποιος ο οποίος προΐσταται της κατάστασης; Δεν σου λέω απαραίτητα να υπάρχει ένας πρόεδρος και να υπάρχει μετά η γραμματεία..

-Ναι αλλά αυτός που προΐσταται θα προΐσταται για μια φορά. Πρέπει να αλλάζει αυτός. Και ούτε είμαστε ειδικοί όλοι σε όλα. Αλλά είναι πιο εύκολο να γίνεται ένας κύκλος από το να υπάρχουν αυτοί οι παχουλοί μισθοί που υπάρχουν .

-Στον Δήμο ξέρεις ότι είναι πολύ πιο εύκολο να γίνει..

-Σίγουρα είναι πιο μικρή κοινότητα βέβαια.

-Σε εθνικό επίπεδο πώς θα το σκεφτόσουν ας πούμε; Κάτι αντίστοιχο.. δηλαδή αν εν τέλει η ψήφος όπως είναι σήμερα, οι εκλογές όπως είναι σήμερα και η οργάνωση του κράτους όπως είναι σήμερα, δεν σου λέω τεχνικά να μου πεις.. θέλω να είναι έτσι έτσι κι έτσι..

-Ναι, δεν ξέρω, πάντως αυτό που βλέπω είναι ότι κι αυτό που υπάρχει δεν αποδίδει. Ξέρω εγώ, να γυρίσουμε σε αρχαία Ελλάδα, αλλά αυτό πάντως δεν αποδίδει έτσι και

αλλιώς. Δηλαδή, υπάρχει μια Βουλή που ανακυκλώνονται τα ίδια και τα ίδια πρόσωπα. Δεν έχουν καμία διαφορά ο ένας από τον άλλον, καμία. Απλά εντάξει τους βαφτίζουμε αλλιώς και μοιράζονται αυτοί αλλιώς το κέρδος. Τη μια το παίρνει ο ένας την άλλη το παίρνει ο άλλος. Αυτό είναι το θέμα. Τίποτα άλλο. Κανείς δεν ενδιαφέρεται για κανέναν. Όλοι ενδιαφέρονται μέχρι να φτάσουν πάνω. Μόλις φτάσουν πάνω γίνονται τα ίδια. Κάποιοι τελικά γίνονται και χειρότερα. Οπότε δεν θεωρώ το ότι η ψήφος μου δεν... κανένας από αυτούς δεν την αξίζει και δεν με καλύπτει. Δεν είναι ότι εντάξει... είμαι κάποια σπουδαία εγώ.

-Είναι και σύμπτωμα της κρίσης αυτό, το ότι θεωρείς ότι έχουν χειροτερέψει ας πούμε τα πράγματα;

-Όχι όχι, πάντα το θεωρούσα. Πάντα το πίστευα αυτό. Και παλιότερα γιατί, τι ήταν, και αυτοί που ήταν εκεί τα ίδια κάνανε. Εντάξει όχι, θεωρώ ότι... θα έπρεπε να υπάρχει μια άλλη μορφή...

-Μχ.. τη μία φορά που πήγες και ψήφισες στο καθένα, ήταν λιγάκι θεματική η ψήφος;

-Κοίτα, θα σου πω.

-Έπαιξε ένα πολύ συγκεκριμένο θέμα που ήταν πολύ σημαντικό και είπες, άντε θα πάω ας πούμε;

-Να σου πω, τη μία φορά είχα πάει σε δημοτικές εκλογές σε άλλη περιοχή που έμενα τότε, όπου είχε εμφανιστεί ένας υποψήφιος Δήμαρχος ο οποίος ήθελε να αλλάξει όλη την περιοχή. Η περιοχή αυτή έχει πάρα πολλές πλατείες και πάρκα, και μέσα στο έργο που θα έκανε τέλος πάντων ήθελε να τα απαλλοτριώσει όλα αυτά, να τα κάνει εμπορικά κέντρα. Εμ, και θεωρούσα ότι έπρεπε να ψηφίσω, γιατί ήταν πολύ οριακά τα πράγματα στο να βγει, και να θεωρούσα ότι ο άλλος αν έβγαινε δεν θα το έκανε αυτό.

-Για να εμποδίσεις/

-Για να εμποδίσω και μια εξέλιξη που δεν μου άρεσε. Αυτή ήταν η μία φορά που ψήφισα εκεί, και άλλη μια φορά ψήφισα την πρώτη φορά που ο ΣΥΡΙΖΑ βγήκε και είπε ότι... πιστεύοντας όχι ότι θα κάνει όλα αυτά που λέει. Αλλά πιστεύοντας ότι επειδή όλους τους άλλους τους ήξερα, εντάξει ας δώσω μια ευκαιρία σε κάποιον που αυτοαποκαλείται και αριστερός και εντάξει, όχι ότι πίστευα ότι είναι αριστερός και θα κάνει κάτι φοβερό, αλλά πίστευα ότι θα κάνει κάτι λίγο καλύτερο από τους άλλους. Εντάξει, έφαγα μια χοντρή κατραπακιά, μια τεράστια μούντζα, και δεν ξαναψήφισα.

-Ούτε στο δημοψήφισμα;

-Όχι, όχι, όχι, το δημοψήφισμα το θεωρούσα κοροϊδία το δημοψήφισμα από πριν ήξερα τι θα γίνει. Ήξερα... φανταζόμουν πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα.. τελικά αποδείχτηκε ότι εντάξει, αυτοί που μου έλεγαν, που έλεγα τότε σε κάποιους, μα πήγαινε να ψηφίσεις μα θα έχει νόημα, μα, μα... ε μετά μου λέγανε ούπς, είχες δίκιο. Δεν ήθελα να έχω δίκιο να σου πω την αλήθεια, ήθελα να διαψευστώ. Ήθελα να με διαψεύσουν, δυστυχώς δεν το κάνανε.

-Ναι, οκ. Έχω εδώ μια ερώτηση, στην οποία θέλω να ρωτήσω ποιος είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να επηρεάσεις λίγο τα πράγματα. Τις πολιτικές αποφάσεις κλπ. Έχω την αίσθηση ότι με τον τρόπο σου σίγουρα έχεις απαντήσει ότι δεν είναι η ψήφος.

-Είναι η συλλογική δράση, απλά θα πρέπει να αλλάξει λίγο η συλλογική δράση. Να γίνει όπως ήταν παλιότερα.

-Δηλαδή;

-Ε, παλιότερα όταν ο κόσμος αποφάσιζε να κινητοποιηθεί έρχονταν τα πάνω κάτω.

-Από άποψη αριθμών, από άποψη δυναμικότητας;

-Από άποψη και αριθμών και δυναμικότητας και αποφασιστικότητας και ξέραν και λίγο καλύτερα τι θέλανε. Δεν τους κινούσε ένα σωματείο ή ένα κόμμα. Τους κινούσαν οι άνθρωποι. Στην οικογένεια, στον κύκλο της δουλειάς, στον φίλων, στον κύκλο του σχολείου, και όλο αυτό μαζί έβγαине στο δρόμο και έκανε πράγματα.

-Γιατί χάθηκε αυτό;

-Γιατί νομίζω ότι ξεκίνησε να χάνεται όταν κάποιοι βολεύτηκαν και αποφάσισαν ότι εντάξει τώρα δεν με αφορά τίποτα. Γιατί εγώ είμαι εκεί που για αυτό αγωνιζόμουν. Για να μπω σε ένα άλλο κομμάτι και ας τους ξεγέλασα τους υπόλοιπους. Από τη μια αυτό, από την άλλη γιατί νομίζω ότι υπάρχει λίγο το αντικειμενικό κομμάτι ότι όταν ο μισθός σου δεν σου φτάνει αν σου κόψουν και δυο μέρες από τη δουλειά σου έχεις πρόβλημα. Ε σε μεγάλο βαθμό ο κόσμος φοβάται, θα μείνω άνεργος, θα με διώξουν αν είναι ιδιωτική επιχείρηση, θα με διώξουν αν απεργήσω. Εμ, είναι μια εξέλιξη των πραγμάτων πολύ άσχημη .

-Εντάξει θα μπορούσε να πει κανείς το ακριβώς αντίθετο. Ότι όταν φτάνεις σε αυτό το σημείο, εκεί είναι που δεν αντέχεις άλλο.

-Ναι, δεν έχουμε φτάσει ακόμα μάλλον.

-Αλλά λες οδεύουν προς τα εκεί τα πράγματα..

-Ε ναι. Νομίζω ότι η μόνη λύση, εντάξει δεν ξέρω αν είναι λύση, νομίζω ότι ο μόνος τρόπος για να αλλάξουν τα πράγματα είναι να πιάσει πάτο, να κάνει μπαμ, και να ξαναρχίσει από την αρχή. Μόνο έτσι.

-Έχει τη διάθεση ο κόσμος να συμμετάσχει και στη δημιουργία ας πούμε.

-Όχι και είναι αυτό που σου είπα στην αρχή και δεν κάνουμε τίποτα. Ο κόσμος παλιότερα είχε διάθεση. Θα έρθει νομίζω κάποια στιγμή γιατί τώρα ας πούμε εγώ βλέπω το ότι... εμένα οι γονείς μου που περάσανε δύσκολα χρόνια από Κατοχή, μέχρι μετά που κυνηγούσαν τους αριστερούς, δεν μπορούσαν, ήταν δάσκαλοι εμένα οι γονείς μου και οι δύο, δεν μπορούσαν να δουλέψουν σε δημόσιο... Οι άνθρωποι λοιπόν που είχαν βιώσει κάποια δυσκολία, κάποια πράγματα δύσκολα.. αλλά όταν

μετά βολεύτηκαν κάπου, σε ένα δημόσιο σχολείο μπήκαν έτσι... δεν είναι ότι... Όταν όμως ήρθαν οι επόμενες διεκδικήσεις, γιατί απεργούσαν, και εμείς θυμάμαι υπήρχε μήνας που δεν υπήρχε μισθός στο σπίτι κανένας, γιατί απεργούσαν και οι δύο. Θέλω να πω το ότι, εμείς μέχρι τώρα τα είχαμε όλα πολύ εύκολα. Δεν είχαμε δυσκολευτεί σε κάτι. Αν αντέξουμε μέσα από αυτήν την δυσκολία, ε μετά θα πεις εντάξει ωραία, πρέπει να διεκδικήσω, δεν γίνεται. Για εμένα για τα παιδιά μου, δηλαδή πώς θα γίνει. Τι χειρότερο μπορεί να μου τύχει; Βέβαια πλέον τα πράγματα έχουν μια βασική διαφορά, έχουν ξεφύγει λίγο από τα όρια της Ελλάδας.

-Για πες... με ενδιαφέρει αυτό..

-Ε δεν είναι το παιχνίδι μόνο εδώ. Δηλαδή παλιά ήταν λίγο πιο ξεκάθαρα το ότι οι κινητοποιήσεις ρίχνανε κυβερνήσεις, εντάξει είχε ένα νόημα. Γιατί ναι μεν πάντα υπήρχε κάτι πίσω πίσω πίσω, που ήταν απέξω. Αλλά ήταν πολύ μικρό κομμάτι. Τώρα είναι πολύ μεγάλο κομμάτι. Και ακόμα και να τη ρίξεις την κυβέρνηση και η επόμενη που θα έρθει δεν έχει καμία διαφορά. Γιατί αυτό που κάνει η κυβέρνηση δεν είναι δικό της. Έτσι και αλλιώς άλλοι της το φορτώνουν. Οπότε τι, δηλαδή νομίζω ότι θα γίνει κάτι μόνο αν γίνει σε μεγαλύτερο ευρωπαϊκό επίπεδο όχι μόνο στην Ελλάδα. Δηλαδή όταν φτάσουν πολλές χώρες, στα όρια της εξαθλίωσης θα μπορέσει να συμβεί κάτι.

-Ναι, θέλω να μου πεις πώς κρίνεις τη συμμετοχή της χώρας στην ΕΕ και ίσως όχι μόνο. Δηλαδή, υπάρχει μια τάση που δεν αφορά μόνο τα συγκεκριμένα χρόνια τώρα, ίσως είναι μια μεταπολεμική ας πούμε κατάσταση η οποία απλώς συνεχίζεται, σήμερα όμως το βλέπουμε όλο και πιο έντονα και βλέπουμε και περισσότερη σημασία να έχουν οργανισμοί από το ΝΑΤΟ ας πούμε μέχρι οτιδήποτε ΟΗΕ, ΕΕ... και όχι μόνο στο δικό μας το «χωριό», και παρά έξω υπάρχουν συνασπισμοί, το ένα το άλλο. Πώς το κρίνεις αυτό, δηλαδή έχει να κάνει με τον κάθε οργανισμό ξεχωριστά; Την ποιότητα ας πούμε και το τι διεκδικεί, πώς κρίνεις γενικώς την τάση να υπάρχουν αυτού του είδους οι συνεργασίες; Θετικό αρνητικό..

-Κάποτε είχαν νόημα αυτοί οι οργανισμοί, τώρα νομίζω ότι είναι απλά για το θεαθήναι, α να νομίζουμε ότι υπάρχουν και αυτοί και ότι μπορούν να κάνουν πράγματα, μπορούν να εξασφαλίσουν από ειρήνη μέχρι ανθρώπινα δικαιώματα, δεν νομίζω ότι ισχύει τίποτα από αυτά πια όμως. Νομίζω ότι απλά, υπάρχουν και θέλουμε να πιστεύουμε ότι υπάρχουν. Δεν νομίζω ότι πια κάνουν κάτι, δυστυχώς. Κάποτε ναι είχαν νόημα. Τώρα δεν έχουν. Τώρα νομίζω είναι οικονομικό το παιχνίδι έτσι και αλλιώς. Είναι καθαρά οικονομικό. Το κεφάλαιο, το οποιοδήποτε κεφάλαιο κανονίζει τα πάντα. Και τίποτα άλλο. Δηλαδή εντάξει, κάποιιοι πουλάνε όπλα. Σκοτώνεται κόσμος διαλύονται κράτη, δεν υπάρχει κάποιος οργανισμός που να κάνει κάτι για αυτό. Θα ήθελε να κάνει. Θα ήθελα να μπορούν να τα σταματήσουν. Τελικά όμως το κεφάλαιο κανονίζει.

-Αν υπήρχε κάποιου είδους διαφορετική οργάνωση εκεί μέσα, στον τρόπο που θα μπορούσες να επηρεάσεις, αν όχι σαν άτομο, σαν έλληνας πολίτης ή ξέρω εγώ Υμηττιώτης πολίτης, θα άλλαζε κάτι σε αυτό;

- Δεν ξέρω, νομίζω ότι αυτό που ζούμε είναι μια λογική... λογική, τέλος πάντων, μια φυσική πορεία του καπιταλισμού. Δηλαδή από τη στιγμή που υπάρχει ο καπιταλισμός, δεν ξέρω τι άλλο θα μπορούσε να γίνει. Δηλαδή, διάβαζα χθες στο internet ότι 8 άνθρωποι στον κόσμο έχουν ... δηλαδή πώς επιτρέπεται, ποιος οργανισμός είσαι, ποιοι είναι που επιτρέπουν 8 άνθρωποι στον κόσμο να έχουν το χρυσάφι όλων των υπολοίπων και να μη τους το παίρνεις. Πώς επιτρέπεται αυτό το πράγμα;

-Συγκεκριμένα έλεγε ότι 8 διαθέτουν όσα διαθέτει το 50% του πλανήτη.

-Ε το άλλο 50% είναι στα όρια της φτώχειας και κάτω. Πώς το επιτρέπεις αυτό το πράγμα; Πώς επιτρέπεις στο χωριό μας, στα πιο μικρά χωριά μας η εκκλησία να έχει τέτοιο πλούτο, και να πεθαίνουν οι άνθρωποι; Πώς το επιτρέπεις αυτό;

-Εν τέλει λοιπόν που αποφασίζονται τα πράγματα, μακριά από εμάς;

-Τα πράγματα είναι... πώς λένε ρε παιδί μου ότι δεν μπορείς να γίνεις πλούσιος γιατί τα λεφτά πάνε στα λεφτά... έτσι είναι τα πράγματα. Είναι 5 νοματαίοι που τα αποφασίζουν, τα κινούν, πάντα τα κινούσαν... Πάντα ήταν κάποιες υπερδυνάμεις είτε οικονομικές είτε ένοπλες, το στιδήποτε τέλος πάντων που κινούσαν τα πράγματα. Τώρα νομίζω ότι έχουν γίνει και λιγότερες. Δηλαδή είναι όσο λιγότερο γίνεται, που απλά αποφασίζουν και καθορίζουν την τύχη όλου του πλανήτη. Για αυτό και θεωρώ ότι κανείς δεν έχει... εντάξει εάν εγώ θεωρώ ότι ο Τσίπρας θα κάνει κάτι, ή ο Καραμανλής, είμαι χαζή. Δηλαδή ωραία, απλά οι άλλοι επιλέγουν ποιόν θέλουν αυτή τη στιγμή εδώ. Θα μου πεις και τι κάνω... εντάξει να μην ξέρω, μακάρι να μπορούσα να κάνω περισσότερα. Δεν λέω ότι κάνω το καλύτερο, έτσι, προφανώς.

-Στην πορεία αυτή, εντάξει βλέπουμε ότι τα πράγματα είναι έτσι, υπάρχουν προφανώς κάποιες περιόδους που απλώς παρακολουθούμε τα πράγματα όπως είναι, κρίνεις ότι είναι καλύτερο να αποφασίζεις σε τι επίπεδο ας πούμε οι άνθρωποι. Δηλαδή είναι καλύτερο να συμμετέχουμε μαζί με άλλους ενδεχομένως παγκοσμίως, εάν το πρόβλημα είναι παγκόσμιο, να μπορούμε να έχουμε πολύ μεγάλες συλλογικότητες οι οποίες να μπορούν να περνάνε τα εθνικά σύνορα ή έχει να κάνει περισσότερο με το τοπικό το οποίο μπορείς να διεκδικήσεις κάτι καλύτερο...

-Όχι, νομίζω πλέον ότι είναι μόνο συλλογικό και εκτός χώρας. Δεν νομίζω ότι, γιατί δεν αφορά μόνο την Ελλάδα το πρόβλημα και την κάθε Ελλάδα. Και επειδή δεν προέρχεται από την Ελλάδα, δεν πρόκειται και να αλλάξει, αν δεν πας παραπέρα τελικά. Για αυτό και, αυτό που είπα πριν, νομίζω ότι αν είναι να γίνει κάτι θα γίνει μόνο όταν πολλές χώρες αποφασίσουν να το κάνουν. Τώρα αυτό θα είναι ένας επόμενος πόλεμος, εντάξει οι πόλεμοι τώρα είναι οικονομικοί δεν είναι παίρνω τα όπλα και βγαίνω στα βουνά. Εντάξει αλλά μόνο σε συλλογικό μεγαλύτερο της χώρας σου μπορεί να γίνει πλέον κάτι νομίζω.

-Για να το συσχετίσουμε με κάποιον τρόπο και με το κομμάτι της δικτυακής τεχνολογίας, που υπάρχει σήμερα. Έχει κάνει το διαδίκτυο και η ψηφιακή τεχνολογία, με το ότι μας έχει φέρει, αυτή είναι που έχει καταφέρει να μας φέρει λίγο πιο κοντά σε

αυτούς που είναι τόσο πολύ μακριά μας, μπορεί να βοηθήσει προς μια τέτοια κατεύθυνση;

-Σίγουρα, βέβαια, και εντάξει μέσω του διαδικτύου θα επικοινωνήσεις τελικά όταν έρθει η ώρα να γίνει κάτι. Εντάξει το 2008 όταν πέθανε ο Γρηγορόπουλος, που σκότωσαν τον Γρηγορόπουλο, μέσα σε δευτερόλεπτα το internet κατέβασε πόσο κόσμο στο κέντρο. Το internet τον κατέβασε, αν δεν υπήρχε μέχρι να το μάθουμε και να κουνηθούμε θα είχαν περάσει μέρες. Και μέσα σε δευτερόλεπτα έγινε χαμός. Ε όταν μιλάς και για άλλες χώρες, γιατί εντάξει δεν θα συνεννοηθείς ούτε με τηλέφωνα, ούτε θα πηγαينوέρχεται ταξιδάκια. Μόνο έτσι, μαθαίνοντας τι γίνεται στις χώρες τους, βρίσκοντας ανθρώπους σε άλλες χώρες που συμμετέχουν στα κοινά. Και σε επαφή οι μεν με τους δε τελικά..

-Ναι, έχει βοηθήσει καταρχήν βασικά το να μάθεις τι συμβαίνει, σου έχει ανοίξει ένα παράθυρο, στο τι γίνεται που και πώς..

-Ναι, τι γίνεται πώς το βλέπει ο κόσμος εκεί πέρα, τότε θα αντιδράσει ο κόσμος...

-Ναι, τελευταία θεματική, είναι και ο τίτλος τέλος πάντων της διπλωματικής, η πρόσληψη της Δημοκρατίας στην εποχή των δικτύων. Εμ, ολοκληρώνοντας αυτήν την συζήτηση και αφού πιάσαμε όλα τα πράγματα αυτά, μέσα ενημέρωσης, τεχνολογία, διαδίκτυο, απόψεις, δημοκρατία κλπ, καταρχήν θέλω να σε ρωτήσω τι είναι δημοκρατία για εσένα.

-Σίγουρα δεν θεωρώ ότι έχουμε Δημοκρατία. Να ξεκινήσω από αυτό. Δημοκρατία νομίζω ότι είναι..

-Τι θα έπρεπε να σημαίνει και τι σημαίνει..

-Δημοκρατία θα έπρεπε να είναι ίσες ευκαιρίες για όλους, ίσα δικαιώματα σε όλου, ίσες υποχρεώσεις, σήμερα μαζεύω τα σκουπίδια εγώ, αύριο μαζεύεις τα σκουπίδια εσύ, γιατί δεν μπορεί ένας άνθρωπος να ζει μια ζωή μαζεύοντας σκουπίδια. Εμ, Δημοκρατία θα ήταν το ότι έχουμε όλοι την ίδια δυνατότητα να μορφωθούμε, την ίδια δυνατότητα να πάμε στο νοσοκομείο, και όχι εσύ να πας εγώ να πεθάνω. Δημοκρατία θα ήταν να είχαμε όλοι μια ευχάριστη δουλειά ή τέλος πάντων, να αμείβονταν όλοι από κάπου και να κάνανε το χόμπι τους δουλειά, που τελικά θα εξυπηρετούσε και τους υπόλοιπους της κοινωνίας, γιατί αν εμένα μου αρέσει να μαγειρεύω, εσένα σου αρέσει να παίζεις μουσική, θα ήταν πολύ ωραίο να το συνδυάζουμε. Και να σου δίνω εγώ ένα πιάτο φαγητό και εσύ να μου παίζεις μουσική. Δημοκρατία θα ήταν να μη πεινάει κανείς φυσικά. Να μπορείς να σκεφτείς κάτι πολύ ωραίο που θα συμβεί στα παιδιά σου, στο μέλλον τους, αυτά θα ήταν Δημοκρατία. Δεν υπάρχει τίποτα από αυτά. Νομίζω ότι η Δημοκρατία μας φορέθηκε σαν τίτλος, και έχοντας και την τιμή και υπερηφάνεια ότι και καλά από εδώ ξεκίνησε. Στηριχτήκαμε σε αυτό και την εγκαταλείψαμε. Δεν νομίζω ότι έχουμε Δημοκρατία, δεν νομίζω ότι... εντάξει ωραία, ναι δημοκρατία έχουμε μόνο στο κομμάτι του ότι αν κάποιος κάνει κάτι, μπορεί και να τιμωρηθεί. Αυτό. Που δεν με απασχολεί αυτό.

-δεν είναι αρκετό..

-Αυτό το θεωρώ τελευταίο στο κάτω κάτω. Ας έρθει ο άλλος να με κλέψει, αν δεν τον αναγκάσεις να κλέψει δεν θα κλέψει. Θα τον τιμωρήσεις. Γιατί θα κλέψει, θα κλέψει είτε γιατί πεινάει, είτε γιατί ζηλεύει που εσύ έχεις τα πάντα και αυτός δεν έχει τίποτα. Μη τον φτάσεις σε αυτό το όριο. Μη το φτάσεις στο όριο τον άλλον να παρακαλάει για κάτι...

-Ωραία, και τελευταία ερώτηση έχει να κάνει λίγο και με την τελευταία, μπορεί.. πάλι ακούγεται λίγο τεχνική, να βοηθήσει το διαδίκτυο όπως είναι είτε επειδή επικοινωνεί περισσότερο ο κόσμος, είτε επειδή υπάρχουν περισσότερες δυνατότητες είτε ενδεχομένως επειδή είναι πιο ελεύθερο από ότι είναι άλλα πράγματα, να βοηθήσει στην καλύτερη λειτουργία της δημοκρατίας έτσι όπως τη σκέφτεσαι εσύ;

-Δεν ξέρω αν μπορεί να βοηθήσει... οτιδήποτε φέρνει σε επαφή τον κόσμο, σίγουρα βοηθάει. Άρα κατ'επέκταση και το διαδίκτυο. Οτιδήποτε φέρνει τα νέα πιο κοντά σίγουρα βοηθάει, από εκεί και πέρα νομίζω ότι πλέον για να έρθει η Δημοκρατία, ή αυτό που εγώ θεωρώ, φαντάζομαι Δημοκρατία νομίζω ότι χρειάζονται πιο δραστικά πράγματα. Σίγουρα θα προέλθουν.. μάλλον σίγουρα θα γίνουν γνωστά από το διαδίκτυο, γιατί έτσι επικοινωνεί πλέον ο κόσμος απλά δεν ξέρω μήπως απλά μείνουμε στο διαδίκτυο και ανεβάζουμε μόνο τσιτάτα και δεν κάνουμε τίποτα. Δεν ξέρω. Εντάξει, η δημοκρατία χρειάζεται ισοπέδωση. Δηλαδή πρέπει να ισοπεδωθεί ότι υπάρχει. Καταρχήν δεν νομίζω ότι γίνεται Δημοκρατία με καπιταλισμό. Εντάξει θα πρέπει να μοιραστεί ο πλούτος, να τον πάρουμε από αυτούς τους 8 και από τους άλλους που το έχουν, να μοιραστεί ο πλούτος, να μοιραστούν τα πάντα από την αρχή..

-Τα τελευταία χρόνια, που μιλάνε για την κρίση της Δημοκρατίας έχουν γίνει νομίζω συζητήσεις, εντάξει σε κάθε πλαίσιο είναι διαφορετικές και με άλλα οράματα εν πάση περιπτώσει, αλλά υπάρχει και μια συζήτηση αν όχι... δεν ξέρω τι απήχηση μπορεί να έχει, αλλά υπάρχει μια συζήτηση ότι η Δημοκρατία περνάει κρίση, έχει πολύ να κάνει αυτό με το οικονομικό πλαίσιο κλπ. Ίσως υπάρξει μια αλλαγή. Πιστεύεις ότι όντως θα αναπτυχθεί μια τέτοιου είδους συζήτηση, βλέπεις τα πράγματα να πηγαίνουν προς τα εκεί; Η πάντα υπήρχαν και τέτοιου είδους συζητήσεις...

-Εντάξει όσα χρόνια με θυμάμαι, δεν θυμάμαι πολύ διαφορετική Δημοκρατία. Απλά εντάξει, κάποτε, σε αφήναν λίγο να νομίζεις ότι μπορεί και κάτι να μπορείς να κάνεις. Άρα ότι μετράει ο λόγος σου άρα ότι μπορεί να έχουμε Δημοκρατία. Απλά σε αφήναν, ήταν λίγο, το κερασάκι στην τούρτα ρε παιδί μου. Που είχαν φτιάξει αυτοί τα πράγματα όπως τους βόλευαν, ε πετάγανε μια φυτίλια έκανες και εσύ κάτι εντυπωσιακό, εντάξει το πήραν πίσω, μέτρησε ο λόγος μου, εντάξει αυτό που θέλανε κάνανε πάλι. Δεν νομίζω ότι είναι τον τελευταίο καιρό το πρόβλημα. Σίγουρα γίνεται μεγαλύτερο. Δηλαδή εντάξει, όσο δυσκολεύουν τα πράγματα γίνεται και μεγαλύτερο. Ίσως τελικά όμως, επειδή θα δυσκολέψουν και άλλο ίσως να είναι και η λύση στο ότι γίνεται μεγαλύτερο να γίνει το μπαμ, να γίνει κάτι. Αλλιώς φοβάμαι να σκεφτώ τι άλλο μπορεί να γίνει, δηλαδή το άλλο είναι πολύ τρομακτικό το σενάριο. Δηλαδή που αλλού θα πάμε, θα μείνουμε ο μισός πληθυσμός, γιατί αυτό είναι το άλλο. Να

μείνουμε λίγοι. Θα μείνουν. Δεν θα είμαι σε αυτούς που θα μείνουν. Θα μείνουν οι λίγοι και εκλεκτοί. Εντάξει, αυτούς που θέλουν θα κρατήσουν. Ήδη η μεσαία τάξη εξαφανίστηκε. Εντάξει θα μείνουν οι πλούσιοι και οι φτωχοί. Οι φτωχοί πόσο θα αντέξουν; Όσο τους χρειάζονται οι πλούσιοι για να τους δουλεύουν, μετά πάει κι αυτό. Έτσι και αλλιώς με την τεχνολογία δεν χρειάζεσαι και πολύ εργατικά χέρια πια, οπότε μας είναι περιττοί και αυτοί. Να τους βλέπουμε, δεν είναι ωραίο θέαμα. Να περνάει η κυρία με τη γούνα της και να βλέπει τον άλλον δίπλα, είναι πολύ άσχημο θέαμα. Πάνε κι αυτοί. Κι έτσι εντάξει, είμαι λίγο πιο.. Θέλω να ελπίζω ότι θα γίνει το μπάμ κάποια στιγμή.

-Αν υπάρχει κάτι έτσι πάντως που χαρακτηρίζει τη συζήτηση από αυτά που είπες είναι ότι, μόλις κλείσαμε και έναν κύκλο τον οποίο μόλις διένυσες με το κομμάτι της εργασίας με το πώς πρέπει να προστατεύεται το μαγαζί της γειτονιάς επειδή το διαδίκτυο είναι πιο φθηνό και έτσι αναφέρεις πάλι ότι η τεχνολογία το βασικότερο πράγμα στο οποίο έχει επηρεάσει είναι στο κομμάτι της εργασίας.

-Όχι δεν είναι μόνο αυτό. Όχι αυτό είναι μεγάλο αρνητικό της, έτσι; Δηλαδή εάν δεν υπήρχε η τεχνολογία θα πέθαινε ο κόσμος ακόμα από τα πάντα. Προφανώς δεν υποτιμώ, τη σημασία της τεχνολογίας. Απλά ναι θεωρώ ότι σε κάποια πράγματα, και ξέρεις τι η τεχνολογία δεν θα ήταν άσχημη εάν ας πούμε δε χρειαζόταν ο άνθρωπος στα διόδια. Θα ήταν πολύ καλύτερα, αρκεί όμως αυτός ο άνθρωπος να είχε πώς να ζήσει. Γιατί ναι είναι πολύ άσχημο σαν δουλειά, να κάθεσαι 8 ώρες και να κάνεις αυτό. Είναι πάρα πολύ άσχημο, δεν έχει τίποτα δημιουργικό, δεν έχει τίποτα το ευχάριστο. Δεν είναι ένας άνθρωπος γεμάτος που γυρνάει σπίτι και λέει τι ωραία που πέρασα σήμερα στη δουλειά μου. Εντάξει όμως και αυτός κάπως πρέπει να ζήσει. Μακάρι λοιπόν να μπορούσε η τεχνολογία να αντικαταστήσει όλο αυτό το κομμάτι και αυτός ο άνθρωπος να κάθεσαι στο σπίτι του ή να σε έναν από αυτούς να του αρέσει η κηπουρική και να έχει ένα παρτεράκι εδώ στον Υμηττό να βάζει τις ντοματούλες του τις πιπερίτσες του κλπ και να τις δίνει και στον άλλον που κάνει κάτι άλλο και δεν έχει πιπεριές. Κάπως όμως πρέπει και να ζει και αυτός.

-Εν τέλει όλα έρχονται λοιπόν στο ότι κατ αρχήν έχουμε ένα οικονομικό σύστημα το οποίο πρέπει να γίνει δικαιότερο, έρχεται μετά το κομμάτι της Δημοκρατίας όπως την περιέγραψες πριν, στο οποίο και το διαδίκτυο έχει μια θέση και η τεχνολογία έχει θέση σε αυτά, με ένα δικαιότερο πρόσημο..;

- Κοίτα, οτιδήποτε χρησιμοποιείται, έχει το καλό και το κακό. Εντάξει, μυαλό έχουμε πρέπει να μάθουμε να τα χρησιμοποιούμε τα πράγματα. Εντάξει, και πολλά φάρμακα φτιάχτηκαν για να κάνουν καλό. Και κάποιοι τα χρησιμοποίησαν για να κάνουν επιδημίες και να δημιουργήσουν προβλήματα. Το θέμα είναι το πώς τη χρησιμοποιείς την τεχνολογία. Και μακάρι να χρησιμοποιηθεί μόνο για το καλό. Ακόμα και το ότι χάνονται δουλειές, είναι πολύ καλό γιατί χάνονται ανιαρές δουλειές. Και δουλειές που δεν τους ευχαριστούν τους ανθρώπους που τις κάνουν.

-Όπως τα διόδια που έφερες για παράδειγμα προηγουμένως.

-Δηλαδή ΟΚ, θα ήταν πολύ ωραίο να βρεθεί ένα ρομποτάκι που θα μαζεύει τα σκουπίδια από τον δρόμο, παρά ένας άνθρωπος που επειδή εγώ το πετάω το σκουπίδι μου πρέπει να το μαζέψει εκείνος. Όμως πρέπει να ζήσει και αυτός ο άνθρωπος κάπως. Και μακάρι να είχαν όλοι ένα α ποσό στη ζωή τους για να ζούσαν και από εκεί και πέρα να έκανε ο καθένας το χόμπι του και να εξυπηρετεί και άλλους. Γιατί σίγουρα δεν είναι εύκολο, θα έπρεπε να υπάρχει δάσκαλος, θα έπρεπε να υπάρχει γιατρός, θα έπρεπε να υπάρχει φούρναρης. Θα έπρεπε να υπάρχουν κάποιοι οι οποίοι εξυπηρετούν και τον υπόλοιπο κόσμο αλλά να μην είσαι αναγκασμένος να το κάνεις. Και να ξέρεις ότι δεν θα ζήσω αν δεν το κάνω. Γιατί εντάξει εγώ θα βγάλω το σκυλάκι μου βόλτα αλλά κάποιος άλλος θα μαζέψει τα κακά του, γιατί; αυτός δεν είναι άνθρωπος, δηλαδή, αυτό είναι ωραίο; το να βλέπεις όλη την ημέρα τα σκουπίδια του άλλου δεν είναι ευχάριστο. Το να είσαι ταμίας σε ένα σούπερ μάρκετ και να σε βρίζουν όλη μέρα δεν είναι ευχάριστο. Εντάξει είναι μια δουλειά, μπορεί να νιώθει αυτός ωραία, να έχει πείσει κάπως τον εαυτό του ότι εντάξει και εγώ είμαι χρήσιμος γιατί να αν δεν ήμουν εγώ... όντως είσαι χρήσιμος, χρήσιμος είσαι, πολύ χρήσιμος. Δηλαδή αυτός που μαζεύει τα σκουπίδια είναι πιο χρήσιμος, από τον δάσκαλο γιατί θα πάθουμε τίποτα. Αλλά δεν είσαι γεμάτος σαν άνθρωπος. Δεν γυρνάς σπίτι σου ευχαριστημένος. Αυτό είναι το πρόβλημα. Και θα έπρεπε όλοι να γυρνάνε ευχαριστημένοι στο σπίτι τους. Αυτό, δηλαδή εντάξει η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς όφελος των ανθρώπων. Αρκεί να είναι προς όφελος όλων και όχι μόνο αυτών που θέλουν να βγάλουν λεφτά από αυτήν.

-Ναι, ή εν πάση περιπτώσει λίγων.

-Αυτό ναι.

-ΟΚ. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ για αυτήν την συζήτηση και για αυτήν την συμμετοχή σου, βρήκα χρήσιμα πολλά πράγματα από αυτά που είπες.

-Εγώ σε ευχαριστώ, ελπίζω να σε βοηθήσω.

-Υπάρχει κάτι που νομίζεις ότι δεν κάλυψα και ίσως θα έπρεπε να καλύψω ίσως κάτι το οποίο σε τρώει και θέλεις να το πεις, θα ήθελες να ακουστεί, οτιδήποτε.

-Όχι δεν νομίζω ότι... είπαμε πολλά.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 6

Συνεντευξιαζόμενος – 53 ετών – Τριτοβάθμια εκπαίδευση – Ελεύθερος επαγγελματίας

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Ωραία, είμαι λοιπόν κοινωνιολόγος στο επάγγελμα και στην εκπαίδευση. Έχω διδακτορικό στην κοινωνιολογία του 2000. Και είμαι 54 χρονών. 53ων μάλλον στα 54. (γέλια)

-Ναι, ωραία. Κοινωνιολογία είχατε σπουδάσει και στο προπτυχιακό;

-Ναι.

-Και η δουλειά σας είπατε;

-Λοιπόν, διατηρούμε μια μικρή επιχείρηση στον χώρο του consulting με αντικείμενο κυρίως υποστήριξη, δευτερεύοντος υποστήριξη ιδιωτικού τομέα, κυρίως δημοσίων οργανισμών, πάνω σε θέματα ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου, άρα ανθρώπινων πόρων. Σε κάποιο βαθμό ένα μέρος της δουλειάς μου είναι κοινωνιολογικό σε κάποιο άλλο είναι managerial.

-Ναι, κάνετε δηλαδή, πραγματοποιείτε και έρευνες;

-Ναι.

-Μάλιστα, δουλεύετε πολλά άτομα στην επιχείρηση;

-Τώρα 9.

-Η δική σας θέση είναι ξεχωριστή στα πράγματα που αναλαμβάνετε να κάνετε ή πάνω κάτω μοιράζετε τις δουλειές όλοι ας πούμε;

-Κυρίως υπάρχει ένας καταμερισμός, εγώ ασχολούμαι, μπορεί να αναλάβω... καταρχήν εξαρτάται το τι δουλειές έχουμε στη διάρκεια του χρόνου, Οι δουλειές μεταβάλλονται. Οι δουλειές έχουν διάρκεια από έναν ενάμιση χρόνο, δύο το αργότερο, το κάθε project εννοώ. Μέχρι project του ενός μήνα. Πολύ μικρά project, ανάλογα λοιπόν με τον όγκο των εργασιών κάθε φορά αναλαμβάνω κατά προτεραιότητα έργα, αξιολογήσεις σχεδιασμού πολιτικών ή αξιολόγηση, κυρίως σε θέματα πολιτικών απασχόλησης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, δευτερευόντως υποστηρίζω εξειδικευμένες υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης φορέων του δημοσίου για σχεδιασμό, υλοποίηση, διαχείριση έργων του ΕΚΤ. Του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου.

-Και αν μου περιγράφατε λίγο τον τρόπο πραγμάτωσης ας πούμε ενός project για παράδειγμα... τι χρειάζεστε, χρειάζεστε βιβλία για να το κάνετε αυτό;

-Κάποιες φορές ναι. Πάντα θέλει διάβασμα, ακόμα και αυτό που λέμε τεχνική υποστήριξη, δηλαδή μάνατζμεντ στην ουσία θέλεις πάντα επικαιροποίηση των γνώσεών σου στους ευρωπαϊκούς και τους εθνικούς κανονισμούς τους σχετικούς. Οι κανονισμοί αλλάζουν ριζικά κάθε 7... ριζικά... σε πολύ σημαντικό βαθμό κάθε 7 χρόνια, δηλαδή κάθε μια προγραμματική περίοδο. Εν μέρει κατά τη διάρκεια ενός επταετούς κύκλου από εγκυκλίους καινούριες κλπ.

-Από πού αντλείτε εσείς όλη αυτή τη γνώση; Δηλαδή για να μπούμε λίγο στο διαδίκτυο και στο κομμάτι της ψηφιακής τεχνολογίας... πόσο χρησιμεύει;

-Άμεσα. Δηλαδή έχεις μερικές καθαρές διευθύνσεις που είναι σημεία αναφοράς, ευρωπαϊκή επιτροπή, τα διάφορα υπουργεία, οι διάφοροι φορείς, βλέπεις αμέσως αυτά που σε ενδιαφέρουν και τα παρακολουθείς.

-Είναι ενημερωμένα τα συγκεκριμένα site στα οποία μπαίνετε για τα πράγματα..

-Αναγκαστικά είναι.

-Υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε ελληνικούς φορείς και ευρωπαϊκούς;

-Ως προς τι;

-Ως προς αυτού του είδους την ενημέρωση; Δηλαδή να είναι πολύ πιο εύκολο να βρείτε αυτό το οποίο ψάχνετε σε ένα site ελληνικό για παράδειγμα;

-Όχι, απλώς μπορεί να το βρω στα αγγλικά και να μη το βρω στα ελληνικά. Αν εννοείς αυτό, ναι. Δηλαδή άμα θα μπει στο site της ευρωπαϊκής επιτροπής σε όλα τα θέματα υπάρχει τεκμηρίωση, ή στο κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, έχουμε και έναν διεθνή φορέα στην Ελλάδα, θα δεις πάρα πολλά έγγραφα είτε δημοσιευμένες μελέτες είτε έρευνες, είτε πώς να το πω... θεσμικά πλαίσια, θα τα δεις οπωσδήποτε αγγλικά, γαλλικά, αυτή είναι η γλώσσα στην ουσία... αγγλικά κατά κανόνα. Αγγλικά παντού. Γαλλικά για λόγους ισοτιμίας; έχουμε και τα γαλλικά, τα γερμανικά τα έχουν πρακτικά στο 99% των περιπτώσεων, τα ελληνικά τα έχουν στο 20%. Όπως και τα ρουμάνικα τα έχουν στο 10%.

-Αυτού του είδους η υπηρεσία που προσφέρετε παλιότερα υπήρχε σαν επάγγελμα;

-Κοίταξε, η έννοια του σχεδιασμού, του planning, και της αξιολόγησης στην Ελλάδα είναι σχετικά καινούρια. Καινούρια... από τη δεκαετία του 1980 εισάγεται. Σε κάπως πιο μεγάλη κλίμακα. Με αφορμή τα μεσογειακά ολοκληρωμένα προγράμματα και τα [...] στη συνέχεια. Δηλαδή είναι μια εισαγόμενη αναγκαιότητα η οποία ακόμα σε μεγάλο βαθμό στην Ελλάδα, ακολουθείται στην Ελλάδα τύποις. Δηλαδή στον σχεδιασμό είθισται να χρησιμοποιούν έναν τεχνικό σύμβουλο. Επειδή είναι πάντα καινούριοι οι κανονισμοί χρειάζεται μια εξειδίκευση συγκεκριμένη. Στην αξιολόγηση... η αξιολόγηση ξέρεις.. είναι πολλών ειδών, είναι αξιολογήσεις αυτό που

λέμε ongoing και αξιολογήσεις ex-post. Στην αξιολόγηση που κάνεις κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου στόχος είναι να δεις ατέλειες και να διορθώσεις κάτι από τον αρχικό σχεδιασμό. Εδώ δεν το πολύ-πιστεύει κανείς αυτό. Είναι υποχρεωμένοι με βάση τον κανονισμό να προκηρύξουν και να αναθέσουν μια αξιολόγηση, δεν σημαίνει όμως ότι σέβονται και το αποτέλεσμα της αξιολόγησης. Δηλαδή δεν τροφοδοτείται ως εισροή το αποτέλεσμα της αξιολόγησης για τις διορθωτικές κινήσεις στον αρχικό σχεδιασμό. Συνήθως ο πελάτης ξέρει καλύτερα...

-Η άλλη αξιολόγηση που είπατε γίνεται εκ των υστέρων;

-Η άλλη αξιολόγηση.. και αυτό πάλι. Δεν υπάρχει εκ των υστέρων απλά για το εκ των υστέρων. Απλά πρέπει να τροφοδοτηθεί ο επόμενος σχεδιασμός. Δεν είναι δηλαδή, το εκ των υστέρων για την ιστορία, είναι για να έχει μια χρησιμότητα. Γιατί υπάρχει η αξιολόγηση, για να κάνω μια μικρή παρένθεση, αξιολόγηση υπάρχει επειδή υπάρχουν δημόσιες πολιτικές, ο ιδιωτικός τομέας δεν κάνει αξιολόγηση. Από την ώρα που υπάρχει διαχείριση δημοσίου χρήματος υπάρχει μια ειδική και κανονιστική υποχρέωση να αξιολογήσεις την αποδοτικότητα των επενδύσεων που κάνεις. Ο ιδιωτικός τομέας το κάνει με άλλα μέσα αυτό. Καταρχήν το βλέπει από την κίνηση της αγοράς, δεν χρειάζεται και πολύ. Κάνει μια έρευνα αγοράς, δεν κάνει αξιολόγηση του προϊόντος.

-Αυτό το οποίο θέλω να καταλάβω και για αυτό έκανα την προηγούμενη ερώτηση, έχει να κάνει με το πώς ενδεχομένως αν γνωρίζετε και σε τι βαθμό έχει αλλάξει το ίδιο το επάγγελμα χάρη στη χρήση της τεχνολογίας. Δηλαδή θέλω να πω..

-Τραγικά. Κοίταξε, έχει αλλάξει καταρχήν από τα εργαλεία, όπως το excel και τέτοια. Εν γένει τα πληροφοριακά συστήματα. Δεύτερον έχει αλλάξει, αυτό που... η ταχύτητα ανανέωσης της πληροφορίας και επικαιροποίησης έχει ανέβει. Θα μου πεις είναι 7ετής ο κύκλος... τι αναγκαιότητα ήταν αυτή που μεγαλώνει τον όγκο της πληροφορίας.. να σου πω. Μαθαίνεις καταρχήν καλές ή κακές περιπτώσεις εφαρμογής από όλη την Ευρώπη. Αυτό λοιπόν αυτομάτως δημιουργεί μια ανάγκη ταχύτερης επικαιροποίησης κανονισμών και εγκυκλίων. Δεν ξέρω αν καταλαβαίνεις τι εννοώ. Δηλαδή, γνωρίζοντας πια... παλαιότερα υπήρχε ένα θεσμικό πλαίσιο, υπήρχαν κάποιοι ειδικοί από τις Βρυξέλλες που ερχόντουσαν και επέβλεπαν την πορεία εφαρμογής. Αυτοί κατά καιρούς ερχόντουσαν σε μια επιτροπή παρακολούθησης η οποία συνεδρίαζε κάθε 6 μήνες ή ένα χρόνο και λέγανε μερικά πράγματα, έχοντας μια εμπειρία πιο διεθνή. Γιατί η βασική τους έδρα ήταν οι Βρυξέλλες, ένας δύο ήταν από την Ελλάδα, 5-6 φορές ερχόντουσαν στην Ελλάδα σε επιτροπές παρακολούθησης ή σε κάποια άλλα meetings. Σε αυτές λοιπόν τις συναντήσεις έφερναν ντιρεκτίβες οι οποίες αποκρυστάλλωναν μια διεθνή, ευρωπαϊκή για την ακρίβεια εμπειρία. Αυτό έχει αλλάξει πάρα πολύ πια. Διότι εσύ ο ίδιος έχεις πρόσβαση σε τόσες χώρες, μέσα από το πιο οργανωμένο site της επιτροπής. Έχεις πρόσβαση σε παρόμοια πράγματα, σε παρόμοια project πώς υλοποιούνται, πώς σχεδιάζονται, πώς αξιολογούνται. Πώς αντιμετωπίζουν προβλήματα που κι εσύ θα κληθείς να αντιμετωπίσεις, αυτό λοιπόν δημιουργεί, αυτό από μόνο του δημιουργεί σε πανευρωπαϊκό πια επίπεδο έναν τεράστιο χώρο αλληλεπίδρασης που επιβάλλει στη συνέχεια αλλαγή κανονισμών. Όχι

πρωτεύουσα αλλαγή. Δηλαδή αλλαγή του θεσμικού πλαισίου αλλά εφαρμογής.. ταχύτερη, πολύ ταχύτερη αλλαγή. Κάτι άλλο είναι ότι επειδή υπάρχει αλληλοδιείσδυση των χώρων... σε εμάς ξέρεις συμβαίνει το εξής, εγώ δυσκολεύομαι με δύο λέξεις να σου πω τι επάγγελμα κάνω. Δεν κάνω ένα επάγγελμα στην πραγματικότητα. Κινούμαι σε περιοχές που αναγκαστικά κινούμαι πάντα ως ερασιτέχνης και όχι ως επιστήμονας. Να σου εξηγήσω και τον λόγο. Ακριβώς επειδή είμαι στον χώρο του consulting κινούμαι σε περιοχές επιστημονικές πάρα πολύ ενδιαφέρουσες και είμαι συνήθως στην αιχμή της γνώσης. Επειδή όμως πας να βγάλεις λεφτά δεν μπορείς να είσαι σε ένα πεδίο στην αιχμή της γνώσης, αυτό είναι δουλειά ακαδημαϊκού. Εγώ λοιπόν κινούμαι σε 7-8 περιοχές, αξιολόγηση εκ των υστέρων, κατά τη διάρκεια, αξιολόγηση σε τι πράγμα... γιατί μετά αναλόγως του περιεχομένου αλλάζει και η μεθοδολογία της αξιολόγησης, αλλάζουν και οι προδιαγραφές της. Αξιολόγηση σε εκπαιδευτικό έργο, αξιολόγηση σε σχεδιασμό πολιτικών, αξιολόγηση δομών, είναι άλλη η μεθοδολογία, άλλες οι προδιαγραφές. Λοιπόν, είναι αδύνατον... παράδειγμα πριν από 3 χρόνια με τίμησε ένας φορέας, εγώ είχα κάνει μια δουλειά, τη θεώρησα καλή, αυτοί τη θεώρησαν ακόμα καλύτερη και το ενδύσανε. Για την επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα. Τώρα οι ίδιοι, έχοντας περάσει πια 2 χρόνια θέλουν να μου ξαναδώσουν κάτι παρόμοιο. Εγώ δεν είμαι τόσο καλός πια. Άμα αφήσω αυτό το πράγμα δύο χρόνια με έχει αφήσει.

-Ναι, έχετε ασχοληθεί με άλλα πεδία.

-Άλλα πεδία, παρεμφερή μεν αλλά όχι με τη συστηματικότητα που θα ασχολούνταν κάποιος ακαδημαϊκός, όπου η δουλειά του είναι μόνο αυτή βέβαια αλλά κάνει κι αυτό. Κάνει συστηματικά αυτό 8 ώρες τη μέρα. Ή τουλάχιστον θα έπρεπε να το κάνει 8 ώρες την ημέρα. Εγώ ασχολούμαι 8 ώρες σε 7 διαφορετικά πεδία. Είναι αδύνατον λοιπόν στη διάρκεια των δύο ετών να εξακολουθώ να είμαι στην αιχμή. Πώς την κατακτάς πάλι την αιχμή; Με πολλή υπερπροσπάθεια. Για να την παρακολουθήσεις. Δηλαδή όταν θα μου δώσουν κάτι σχετικό θα προσπαθήσω να καλύψω τα κενά που είχα, δηλαδή να δω τι έχει γίνει τα τελευταία 2 χρόνια. Να σου πω κάτι, δεν έχουν γίνει τραγικά πράγματα. Δηλαδή μας φοβίζει τελικά αυτός ο χρόνος. Τα κλασικά είναι κλασικά. Όμως αλλάζουν μερικά πράγματα.

-Θέλω να ρωτήσω σχετικά με αυτό.. μου φαίνεται ότι υπάρχουν κύματα γνώσης τα οποία αναγκάζεστε στη φάση δημιουργίας ή αξιολόγησης ενός project να δαμάσετε. Εν τέλει είναι καλό που υπάρχει πρόσβαση σε τόσες πολλές πληροφορίες και σε τόσα πεδία και που ασχολείστε με όλα αυτά ή νιώθετε και κάπου ότι αυτό το πράγμα..

-Αναγκαστικά θα στηριχτείς σε κάποια βασικά. Στην πορεία μαθαίνεις να διαβάζεις πιο αποτελεσματικά και πιο επικεντρωμένα. Λοιπόν, η κλασική μέθοδος του να ανακαλύψεις τα βασικά, δηλαδή τα σημεία αναφοράς αν θέλεις, είναι ότι παίρνεις 5 βιβλία, πάνω στο αντικείμενο, πας στη βιβλιογραφία, και βλέπεις τι είναι κοινό. Για να πάρεις 5 διαφορετικούς συγγραφείς για το ίδιο περίπου αντικείμενο στην ίδια περίπου περιοχή, θα δεις ότι οι κοινές τους αναφορές είναι 10 βιβλία. Αυτοί είναι που αξίζουν. Δηλαδή καταρχήν πρέπει να ξέρεις αυτό. Δηλαδή μπορεί να ξέρεις κάτι άλλο πιο αξιόλογο ενδεχομένως όμως αυτό είναι το mainstream. Δεν μπορείς να μη ξέρεις το

mainstream. Θα μάθεις μετά αυτό που σου ταιριάζει περισσότερο. Που θεωρείς καταλληλότερο, καλύτερο, πιο αξιόλογο. Αλλά όταν έχεις πάρει 5 συγγραφείς ο καθένας έχει αραδιάσει από 100 πηγές, 100 βιβλία, έχεις 500 διαφορετικές πηγές, θα δεις ότι μεταξύ αυτών των 5, 10 είναι κοινά. Αυτά είναι, από αυτό ξεκινάς. Θέλω λοιπόν να σου πω ότι είναι τρέλα κανείς να πιστεύει ότι μπορεί να σαρώσει κανείς όλη τη γνώση. Γιατί υποτίθεται από αυτό ξεκινάς, σου λένε σαρώστε την τρέχουσα βιβλιογραφία. Ωραία, όταν λέμε σαρώνεις, δεν εννοούμε ότι πρέπει να τη μάθεις όλη. Και επίσης το σαρώσεις, έχει να κάνει και με το.. κάνοντας αυτήν την άσκηση θα δεις ότι από αυτά τα 10, τα 5 είναι πολύ κλασικά και ανάγονται στη δεκαετία του 50 και του 60. Και τα 5 είναι κάποιοι μετά τη δεκαετία του 80. Δηλαδή θα δεις κάποιους πολύ μοντέρνους αλλά τους αναφέρουν πάρα πολλοί τα τελευταία 10 χρόνια. Και κάποιους οι οποίοι επαναλαμβάνονται συνέχεια από όλους τους συγγραφείς.

-Ωραία, στη δουλειά αυτή λοιπόν που δεν μπορείτε να περιγράψετε τι ακριβώς κάνετε, θα λέγατε ότι περισσότερο έχετε επαφή με τον υπολογιστή, με τη γνώση ή υπάρχει και το κομμάτι της επικοινωνίας, του συντονισμού με ανθρώπους.. σε τι βαθμό:

-Κοίταξε, καταρχήν σε εμάς είναι πάρα πού σημαντικό το να φέρεις τη δουλειά. Οπότε ένα μέρος από τον χρόνο το τρώς ειδικά όταν είσαι ιδιοκτήτης, για να ψάχνεις και να βρεις δουλειές. Ο πρώτος τρόπος είναι να βγάλεις λεφτά. Είναι να βρεις το γραφείο σου..

-Προκηρύξεις, διαγωνισμοί κλπ;

-Ναι, αυτό λοιπόν τρώει minimum ένα 5% το χρόνο στο ψάξιμο, και άλλο ένα 5% στην επιλογή των συνεργατών, των συμμαχιών που θα κάνεις, δεν κατεβαίνεις συνήθως μόνος σου. Συνήθως έχεις κάποιους συνεταιίρους, κάποιους συνεργάτες, άλλες εταιρείες, όπου έχεις φιλικές σχέσεις και κάνεις συστηματικά μαζί τους συμμαχίες. Αυτό λοιπόν μαζί με τη συγγραφή των προτάσεων και την παρακολούθηση της πορείας του διαγωνισμού, εμένα μου τρώει περίπου ένα 10-15%. Από εκεί και μετά πάμε στην υλοποίηση τώρα, στην υλοποίηση δεδομένου ότι εγώ πάντα [...] την υλοποίηση. Δηλαδή αναλαμβάνω πάντα ένα κομμάτι της εκτελεστικής δουλειάς, είτε ένα καθαρό κεφάλαιο είτε όλο το editing στο τέλος να δω... όλο μαζί. Ένα μέρος το κάνω για να καθοδηγώ συνεργάτες μου, αυτό από το 100% της υλοποίησης ενός έργου το 20% θα μου φάει ο συντονισμός των υπολοίπων. Ένα 50% 60% θα είναι για να ασχοληθώ εγώ με το κομμάτι που θα έχω, και 20% επικοινωνία με τον πελάτη προκειμένου να καταλάβεις τι θέλει. Από το 60% της προσωπικής δουλειά είναι διάβασμα, ίσως και παραπάνω.

-Συντονισμός και επικοινωνία με τον πελάτη, διαμεσολαβούνται με κάποιο μέσο;

-Συνήθως από το τηλέφωνο. Ή δια ζώσης.

-Και εντολές συντονισμού, ποτέ μέσω mail;

-Κοίταξε είμαστε ένα γραφείο λίγο πιο μικρό από σπίτι. Δηλαδή λες, Σταυρούλα, έλα να τα πούμε. Απλά επειδή εγώ φεύγω πάντα πιο αργά και επειδή όλες οι ιδέες μου

έρχονται μετά τις 6 που έχουν φύγει οι εργαζόμενοι, μπορεί για την επόμενη μέρα να γράψω στο mail.

-Σαββατοκύριακο δουλεύετε, δηλαδή είναι μια δουλειά που χρειάζεται;

-Αν υπάρχει λόγος ναι. Αν δεν υπάρχει, πλέον έχω κουραστεί. Όταν μάλιστα δεν βγαίνει οικονομικό αποτέλεσμα. Παλιότερα το έκανα σχεδόν κάθε Κυριακή δούλευα... όχι το Σάββατο.

-Οπότε το γραφείο είναι γεμάτο πάντως ούτως ή άλλως υπολογιστές και τηλέφωνα. Ωραία, τέλος το επαγγελματικό. Να περάσουμε λίγο στις προσωπικές ενασχολήσεις με την τεχνολογία. Καταρχήν να ρωτήσω τι μέσα διαθέτετε, ψηφιακής τεχνολογίας; έχετε smartphone, tablet, προσωπικό υπολογιστή;

-Ναι, ναι. Και tablet, το ίδιο κάνω. Περισσότερο χρησιμοποιώ το tablet για αλληλογραφία, παρά το κινητό. Το κινητό το έχω στην ουσία για τηλέφωνο. Λοιπόν, το tablet το χρησιμοποιώ όταν είμαι σπίτι. Τότε δεν παίρνω το κινητό, γιατί έχει και πιο μικρή οθόνη., γιατί έχει πιο μικρή επιφάνεια. Στο γραφείο τώρα χρησιμοποιώ τον υπολογιστή που είναι ακόμα πιο μεγάλη επιφάνεια και πιο εύχρηστο.

-Ναι, στο σπίτι υπάρχει σταθερός υπολογιστής;

-Ναι.

-Αυτός για τι χρήση προβλέπεται;

-Για τη σύντροφο. Δεν τον χρησιμοποιώ.

-Καθόλου;

-Ε πολύ σπάνια. Όταν είναι να δουλέψω γράφοντας.. δηλαδή σπίτι θα πάρω δουλειά για να διαβάσω. Αν είναι για να γράψω προτιμώ στο γραφείο. Αν είναι να φτάσω να γράψω σαββατοκύριακο σημαίνει ότι πρέπει να έχω μαζί μου τόσα έγγραφα που θα είμαι ανασφαλής. Οπότε αυτά τα έχω πάντα στο γραφείο. Ξέρεις, πάντα κάτι θα σου λείπει, τυπωμένο. Οπότε προτιμώ να πάω γραφείο. Έστω για ένα 3ωρο, να μην είναι πολύ. Σπίτι λοιπόν σχεδόν ποτέ δεν χρησιμοποιώ υπολογιστή, σχεδόν ποτέ. Το tablet και το τηλέφωνο.

-Γενικώς για τι λόγους χρησιμοποιείτε τα συγκεκριμένα δύο μέσα; Δηλαδή αν ξεφύγουμε από τη δουλειά, ψωνίζετε ηλεκτρονικά, κάνετε e-banking, πληρώνετε λογαριασμούς;

-Ένα, ένα. Πρώτα από όλα στα κοινωνικά μέσα θα φτάσουμε στο τέλος όπως είπαμε. Δεν έχω να σου πω και πολλά, στα λέω από τώρα. Αλλά θέλω να σου πω, δεν κάνω πολλά. Παρότι είμαι γραμμένος στο LinkedIn, δεν το χρησιμοποιώ. Άρα ποια είναι η χρήση του tablet ή του smartphone. Κάνω ηλεκτρονικές συναλλαγές, κλείνω αεροπορικά εισιτήρια, κλείνω ξενοδοχεία, κατεβάζω εφαρμογές, πληρώνω... εννοώ μέσω της τράπεζας λογαριασμούς. Αυτή είναι μια χρήση. Άλλη χρήση βασική χρήση, είναι η ενημέρωση. Ενημέρωση εννοώ ειδήσεις. Συγκεκριμένη, που μπαίνω μέσα σε

καθημερινή βάση. Αλληλογραφία και με συνεργάτες και με φίλους. Εμ... αυτή νομίζω είναι η χρήση.

-Ωραία. Νομίζω ότι θα τα συζητήσουμε και λίγο περεταίρω... για τα social media...

-Στο τέλος θα σου πω..

-Θέλω να μιλήσουμε λίγο για τα μέσα. Επειδή μου αναφέρατε το κομμάτι της ενημέρωσης, θέλω να μιλήσουμε για 4 μέσα και για την εφημερίδα που δεν αποτελεί τεχνολογία, αλλά και για ραδιόφωνο τηλεόραση διαδίκτυο. Εσείς προσωπικά ποιο χρησιμοποιείτε περισσότερο για ενημέρωση συγκεκριμένα;

-Το διαδίκτυο.

-Πάντα;

-Τα τελευταία 10 χρόνια.

-Πριν από αυτό;

-Δεν υπήρχε.. το τέτοιο... (γέλιο)

-Εντάξει, το κυρίαρχο μέσο πριν ποιο ήταν;

-Εφημερίδα.

-Έντυπη μορφή; Δεν παίρνετε πια;

-Παίρνω μόνο κάθε Κυριακή.

-Άρα δεν το έχετε αφήσει ας πούμε εντελώς;

-Όχι. Κοίταξε... ακόμη και στην ενημέρωση όταν θέλω να διαβάσω ένα πολύ καλό άρθρο... και είχε ένα πολύ καλό σήμερα ο Βενιζέλος, θα το τυπώσω. Δεν μπορώ να το διαβάσω καλά στο... γενικά στο διαδίκτυο διαβάζω κάτι που είναι πιο σύντομο και πιο ελαφρύ... όταν.. Αυτό είναι βέβαια θέμα κούρασης τώρα ε; όταν... όσο μπορώ οικολογικά το κάνω, δηλαδή κάνω μπρος πίσω, αλλά όταν είναι κάτι καλό, δηλαδή δεν πρόκειται να κάτσω να διαβάσω Καστοριάδη στο διαδίκτυο. Άμα το βρω αυτό που θέλω παράδειγμα και είναι μια έκθεση 5-6 σελίδες, δεν εννοώ να είναι μισή σελίδα...

-Το κομμάτι της κούρασης έχει να κάνει με τη οθόνη;

-Ναι έχει να κάνει και με αυτό και νομίζω ότι στο γραπτό κινείται καλύτερα μπρος πίσω. Δηλαδή μπορείς να δεις κάτι και να το συγκρίνεις καλύτερα. Να γράψεις δίπλα κάτι. Είναι νομίζω, για εμένα πιο αποτελεσματικός τρόπος διαβάσματος το γραπτό. Όταν δω κάτι ενδιαφέρον θα το τυπώσω.

-Ναι έχει λοιπόν διαφορά.

-Σε εμένα τουλάχιστον ναι.

- Ναι... το απτό. Ραδιόφωνο, ακούγατε καθόλου, ακούτε;
- Μόνο μουσική.
- Ποτέ εκπομπές συγκεκριμένες;
- Όχι δεν μου αρέσει. Μου αποσπάει την προσοχή. Θέλω να ακούσω μουσική μόνο. Και δεν θέλω να ακούσω θλιβερές ειδήσεις. Ακούω μόνο μουσική, perper..
- Ναι, δεν είστε μόνος, δεν έχω βρει έναν άνθρωπο μέχρι στιγμής να χρησιμοποιεί το ραδιόφωνο όπως το χρησιμοποιούσαν.. Τηλεόραση, τι σχέση έχετε με την τηλεόραση;
- Πολύ καλή. Μπορεί να μη δω καθόλου. Η μπορεί να χαζέψω τελείως!
- Καθόλου υγιές δεν ακούγεται... (γέλιο)
- (γέλιο) Δηλαδή μπορεί να....
- Ένας μέσος όρος την εβδομάδα; Σε εβδομαδιαία βάση...
- Α σχεδόν κάθε μέρα βλέπω τηλεόραση. Αλλά...
- Το περιεχόμενο;
- Το περιεχόμενο είναι.. πλέον.. πολιτικές εκπομπές δεν υπάρχουν σοβαρές. Ή τουλάχιστον δεν είναι τις ώρες που θέλω εγώ. Που είμαι εγώ. Στο διάστημα που είμαι εγώ... 9 9μιση.. που έχουμε τελειώσει το φαγητό μέχρι τις 12 12μιση, δεν υπάρχει κάτι. Εύκολα. Ε... έχουν μειωθεί κιάλας. Και επίσης αυτές που έχουν μεγάλη τηλεθέαση δεν με απασχολούν. Λοιπόν ειδήσεις δεν έχω ανάγκη να δω καθόλου. Δεν βλέπω σχεδόν καθόλου στην τηλεόραση. Διότι είμαι πλήρως καλυμμένος από το διαδίκτυο. Που έχω... 5 ιστότοπους την ημέρα. Ότι καινούριο βγαίνει το ξέρω από αυτούς. Δεν με ενδιαφέρει λοιπόν κάποια είδηση να μάθω στις 10 το βράδυ. Ε ας τη χάσω σε τελική ανάλυση. Θα το διαβάσω αύριο το πρωί 8 η ώρα. Συνήθως είναι λοιπόν για ταινία η τηλεόραση.
- Για ψυχαγωγία δηλαδή σε μεγαλύτερο βαθμό..
- Για ψυχαγωγία ναι.
- Πέρα από ειδήσεις και ταινία τι άλλο μπορεί να παρακολουθήσετε;
- Αθλητικά. Αλλά επειδή η ομάδα μου έχει πολλά χρόνια να πάρει πρωτάθλημα, δεν ασχολούμαι.
- Ωραία, οπότε να πιάσουμε το κομμάτι του διαδικτύου, που είναι το μέσο που χρησιμοποιείτε πολύ περισσότερο από τα άλλα. Θέλω να μου πείτε 2-3 λόγους για τους οποίους το προτιμάτε από τα άλλα μέσα για την πολιτική σας ενημέρωση. Είναι θέμα ευκολίας; Για κάποιους έχει να κάνει με το κομμάτι του κόστους.

-Αρχικά ξεκίνησε έτσι. Αρχικά ξεκίνησε και έτσι. Τώρα ούτε καν το σκέφτεσαι γιατί είναι δεδομένο ότι δεν έχει κόστος. Στην αρχή, δηλαδή αν με ρωτούσες πριν από 10 χρόνια θα έλεγα ναι, ήταν ένα κριτήριο κι εκείνο, το κόστος. Πλέον όμως είναι αυτονόητο οπότε δεν μπορώ να το αναφέρω. Εμ... νομίζω ότι στο διαδίκτυο, δηλαδή στα site του διαδικτύου, μπορείς ευκολότερα να βρεις αυτό που σου ταιριάζει. Καμία εφημερίδα δεν θα μου ταίριαζε. Παλιότερα θα μπορούσα αυτό να το πω για την ελευθεροτυπία. Εντάξει; ίσως και για την αυγή της Κυριακής, πολύ παλιότερα αυτό που σου λέω, 10 χρόνια και... 15, όταν δηλαδή έγραφε τα ενθέματα ο Ελεφάντης. Γκουρού του χώρου τότε, καμία σχέση με τους ταλιμπάν τους σημερινούς. Λοιπόν τα ενθέματα λοιπόν τότε της Αυγής συν η Ελευθεροτυπία πιο καθημερινή εφημερίδα, πιο light, αυτά μπορώ να πω ότι μου άρεσαν περισσότερο. Κακά τα ψέματα όμως στο διαδίκτυο έχεις πιο πολλές επιλογές χωρίς να χάνεις τίποτα. Προφανώς δεν καλύπτεσαι από ένα και μόνο site. Μπορείς όμως να βρεις το site που σου ταιριάζει σε επίπεδο ενημέρωσης, δηλαδή ροής ειδήσεων, και σε επίπεδο πια αρθρογραφίας. Και σε επίπεδο αρθρογραφίας δεν χρειάζεται να τους διαβάσεις όλους. Αναγκαστικά από κάθε site επιλέγεις 4-5 τους οποίους τους παρακολουθείς ει δυνατόν και σε καθημερινή βάση.

-Πιστεύετε ότι είναι θετικό ή κρύβει και ένα αρνητικό στοιχείο το γεγονός ότι έχεις τη δυνατότητα όταν επιλέγεις μέσω του διαδικτύου όταν επιλέγεις μόνος σου το περιεχόμενο να μην εκτίθεται και σε κάποιες απόψεις που μπορεί να μη σου αρέσει που τις διαβάζεις αλλά να ακούσεις και μια άποψη λίγο διαφορετική;

-Αυτό όμως το έκανες και πριν. Όταν έπαιρνες Ελευθεροτυπία ήξερες ότι έπαιρνες μια εφημερίδα της light αριστεράς. Όταν έπαιρνες Αυγή ήξερες ότι έπαιρνες, ας πούμε της αριστεράς.

-Μέσα στην εφημερίδα όμως;

-Το ίδιο, ήταν συμπαγής. Ακόμα και εκεί, ας πούμε στην Ελευθεροτυπία, παράδειγμα... παίρνω Καθημερινή την Κυριακή, το πιστεύεις ότι δεν έχω διαβάσει ποτέ μου Γιανναρά; Τον είχα διαβάσει παλιότερα, πριν από 10 χρόνια, 15, δεν μου άρεσε καθόλου, νομίζω ότι μπουρδολογούσε. Παρότι είναι η εφημερίδα που συμπαθώ περισσότερο από όλες πια, ως εφημερίδα, δεν τον διαβάζω καθόλου. Διαβάζω Μανδραβέλη, διαβάζω τον

-Οπότε λέτε ότι και στο έντυπο, γίνεται επιλογή.

-Και στο έντυπο έκανες επιλογή. Και μάλιστα ήταν πιο αυστηρή επιλογή. Δεύτερον. Ισχύει και το εξής. Αν διαβάσεις και τα σχόλια, επειδή υπάρχουν πια και τα troll, θα δεις ότι ακόμα κι αν θα μεις σε ένα site... ας πούμε σε ποιο... στο Protagon. Λοιπόν, που είναι ταγμένο ας πούμε στην πλευρά της λογικής. Στα σχόλια όταν γράφει για παράδειγμα ο Χ, μπαίνουν εκεί πέρα και του τα χώνουν, τα troll του ΣΥΡΙΖΑ. Δηλαδή μπορώ να σου πω ότι τώρα με το διαδίκτυο πιο πολύ μπορείς να δεις πώς αντιδρούν απέναντι σε αυτό που εσύ θεωρείς λογική προσέγγιση οι της άλλης πλευράς παρά στο παρελθόν. Στο παρελθόν με την εφημερίδα ήσουν περιχαρακωμένος. Κανείς δεν

έπαιρνε δηλαδή αναγνώστης να γράψει γράμμα απαντώντας σε μια εφημερίδα, σε ένα άρθρο μιας εφημερίδας. Κανείς δεν θα έπρεπε να το κάνει αυτό.

-Αν και υπάρχουν νομίζω μικρά/

-Υπάρχουν αλλά ξέρεις τι, είναι σε θέματα που είναι λεπτομέρεια. Δεν αφορά τη γραμμή της εφημερίδας. Δεν πρόκειται ποτέ να μπει αναγνώστης, αν θες οπαδός ας πούμε άλλης παράταξης και να πάει στο Βήμα και να τα χώνει ας πούμε επί της γραμμής του Βήματος. Μπορεί να πει για κάποιο λάθος ας πούμε που έκανε κάποιος αρθρογράφος. Για κάποιο ξέρω εγώ.. για το σύστημα υγείας. Για μια επίσκεψη στο νοσοκομείο. Και να πει, όχι εγώ είμαι ο διευθυντής του νοσοκομείου και σας διαβεβαιώνω ότι αυτά που έλεγες είναι μπουρδες και πάρτα πίσω. Αυτό ήταν επί ενός μικρότερης σημασίας ζητήματος που δεν αφορούσε τη βασική γραμμή της εφημερίδας. Όμως σήμερα στο διαδίκτυο στα site του διαδικτύου μπορείς να δεις ακριβώς αυτό εδώ. Δηλαδή να πας.. δηλαδή όταν γράφει ο Γεωργελές στην Athens Voice να πας από κάτω ξέρεις τι θα δεις.

-Εκεί όμως μπαίνεις για να γελάσεις;

-Στα σχόλια; Στα σχόλια μπαίνουν για διάφορους λόγους. Εγώ μπαίνω για να δω ποιο είναι το κλίμα.

-Πιστεύετε ότι αντλείται σοβαρή πληροφορία από την ποιότητα των σχολίων;

-Όχι πληροφορία, καταλαβαίνω πια το μέγεθος..

-Αντιλαμβάνεστε πως την κάνω αυτήν την ερώτηση;

-Ψάχνω να καταλάβω πώς λειτουργούν οι άλλοι από αυτό. Δηλαδή σου απαντάω τώρα στο εξής. Εγώ δεν είμαι επαγγελματίας της πολιτικής άρα δεν πρόκειται να μπω στην Αυγή για να δω συστηματικά τι γράφει η Αυγή σήμερα. Μπορώ να καταλάβω όμως πως λειτουργούν τα troll του ΣΥΡΙΖΑ όταν διαβάζω τις αντιδράσεις τους σε ένα σχόλιο του Γεωργελέ. Και δεν ξέρω τελικά ποιο έχει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Επί της ουσίας τώρα. Στο κομμάτι πολιτική αντιπαράθεση. Το άρθρο της Αυγής η τα δουλεμένα σχόλια που απαντούν σε άρθρο του Γεωργελέ;

-Αυτό όμως είναι και ένα ερώτημα στο οποίο δεν έχετε απάντηση. Διότι δεν μπορείτε να γνωρίζετε αν μπαίνουν ή δεν μπαίνουν συστηματικά 20 με 25 άτομα.

-Συστηματικά μπαίνουν. Το βλέπεις ότι μπαίνουν συστηματικά. Καταλαβαίνεις που το φτάνουν... πως αντιδρούν.

-Από κοντά έχετε εμπειρίες με ανθρώπους που έχουν τέτοιου είδους παρόμοιες απόψεις;

-Δεν έχει νόημα και το αποφεύγω. Το έκανα μέχρι πριν από 3 χρόνια. Δεν έχει κανένα νόημα.

-Άρα... για να μη βάλω λόγια στο στόμα σας, θέλετε να το παρακολουθείτε αλλά λίγο αποστασιοποιημένα.

-για να δω ποιο είναι το κλίμα που πάνε να διαμορφώσουν. Πλέον τους κόβω σε προσωπικό επίπεδο. Τους έχω κόψει.

-Ναι, δν θα παρέμβετε στο να γίνει μια συζήτηση πια..

-Ξέρω με ποιους μπορώ να κάνω συζήτηση. Ξέρω ότι με αυτούς δεν μπορώ να κάνω. Παλιότερα είχα αυταπάτη ότι μπορώ να κάνω. Μέχρι το 2012 13, από το 13 και μετά δεν έχω καμία αυταπάτη. Είναι αδίστακτοι. Δηλαδή είναι.. οι χαρακτηρισμοί που μπορώ να σου είναι..

-Ωραία δε πειράζει.. ας πάμε παρακάτω. Θέλω να μιλήσουμε λίγο για τον ρόλο γενικότερα της ενημέρωσης. Θέλω να ρωτήσω τι ρόλο παίζει η ενημέρωση στη ζωή σας και στην καθημερινότητά σας. Που σας χρησιμεύει;

-Η πολιτική ενημέρωση που μου χρησιμεύει; Είμαι πολίτης. Είμαι πολίτης ο οποίος διαμορφώνει άποψη, διαμορφώνει στάση και προσπαθεί να παρέμβει θετικά στη λειτουργία της δημοκρατίας. Πώς; Στο επίπεδο στο οποίο μπορεί να κινηθεί ο καθένας. Δηλαδή εγώ εκεί που κινούμαι είναι η γειτονιά μου και ο επαγγελματικός μου χώρος. Και ο συγγενικός. Εντάξει; Ο καθένας λοιπόν προσπαθεί στο μέτρο του δυνατού έχοντας το βάρος της ιδιότητας αυτής και τη χαρά ταυτόχρονα να συμβάλλει στην αλλαγή στην κατάσταση που νομίζει καλύτερη. Δεν λέω, με διαφορετική προοπτική... αλλά ο στόχος είναι η βελτίωση της δημοκρατίας. Άρα λοιπόν η πολιτική ενημέρωση υπό αυτήν την έννοια είναι ζωτικό στοιχείο της ύπαρξης του πολίτη.

-ναι... θα σας πω ένα μικρό σενάριο εντελώς φανταστικό, ξεπερνάει τα όρια του δυνατού... θέλω να υποθέσετε για μια στιγμή ότι τελειώνει η συνέντευξη εδώ. Ξυπνάτε το πρωί, ανοίγετε τηλεόραση και δεν υπάρχει σήμα. Τίποτα απολύτως. Πάτε να δείτε κάτι στο κινητό, πάλι τίποτα. Κατεβαίνετε στο περίπτερο.. δεν υπάρχει ενημέρωση από πουθενά. Μαύρο σκοτάδι, κανείς δεν ξέρει τι έχει συμβεί. Καταρχήν θέλω να μου πείτε τι είναι το πρώτο πράγμα το οποίο σκέφτεστε, και δεύτερον τι είναι το πρώτο πράγμα που πάτε και κάνετε μέσα σε αυτήν την έλλειψη ενημέρωσης και πληροφόρησης.

- Εντάξει, πολύ ακραίο αυτό το σενάριο, να μη δω τίποτα ας πούμε... ε... εντάξει προφανώς... κοίταξε να σου πω κάτι. Σήμερα που κατέβηκα από το γραφείο έψαχνα να βρω το αυτοκίνητό μου. Το αφήνω πάντα από την πλευρά όπως κατεβαίνω το δρόμο δεξιά. Σήμερα επειδή δεν το έβρισκα, το είχα βάλει αριστερά. Το είχα ξεχάσει τελείως. Αφού γύρναγα κανένα δώρο ήμουν σίγουρος ότι μου έκλεψαν το αυτοκίνητο.

-Το χειρότερο σενάριο.. ναι.

-Αν αύριο λοιπόν το πρωί σηκωθώ και δω ότι δεν υπάρχει τηλεόραση, δεν υπάρχει tablet, δεν υπάρχουν εφημερίδες το πρώτο πράγμα που θα σκεφτώ είναι ότι έχω

πεθάνει. (γέλιο) Αν δω ότι εξακολουθώ να είμαι ζωντανός είναι σαφές ότι μιλάμε για κατάλυση της δημοκρατίας. Σε αυτήν την περίπτωση δεν ξέρεις τι θα κάνεις.

-Γιατί κάνετε αυτόν τον συσχετισμό... μπορεί να σας ακούγεται η ερώτηση προφανής, μπορεί για άλλους να μην είναι.

-Σου είπα πριν ότι η συντήρηση της ιδιότητας του πολίτη προϋποθέτει μια διαρκή ενημέρωση η οποία διαμορφώνεται και μέσα από τη δημοσιογραφία και μέσα από την πολιτική και μέσα από τον έντυπο και τον ηλεκτρονικό τύπο και φυσικά με την ανταλλαγή των απόψεων με τους άλλους ανθρώπους. Οπότε όταν αυτό πάψει να υπάρχει, παύει και η ιδιότητα του πολίτη. Δεν υπάρχει λοιπόν δημοκρατία. Δηλαδή η παύση λειτουργίας εντύπων, η μερική παύση λειτουργίας κάποιων εντύπων είναι χτύπημα στη δημοκρατία. Η ολοκληρωτική παύση λειτουργίας εντύπων είναι κατάλυση δημοκρατίας. Δεν υπάρχει τίποτα.

-Ωραία.

-Ακόμα και η χούντα δεν το έχει κάνει τόσο πολύ που λες. Έκανε λογοκρισία. Αλλά δεν τα έκοψε. Ή έκοψε κάποια.

-Αν δεν κάνω λάθος τουλάχιστον την πρώτη μέρα που ξημέρωσε όντως δεν υπήρχε κάποιου είδους ενημέρωση. Εμβατήρια...

-Καταρχήν είχαν ερπύστριες στο δρόμο. Μόνο που σήμερα δεν χρειάζεται να κατεβάσουν ερπύστριες. Δεν χρειάζεται να κάνουν αυτό. Δηλαδή ξέρεις κάτι. Όσο και αν έχουμε φτωχύνει η ζωή μας είναι αρκετά περίπλοκη και έχει δημιουργήσει [...] για να μη φοβάσαι μια χειροτέρευσή της. Αν σου στείλουν την εφορία αύριο το πρωί, στημένη την εφορία, τη φορολογική αρχή, είναι σαν να σου έχουν φέρει τανκς. Δηλαδή έρχονται αύριο στην επιχείρησή μου. Δεν υπάρχει επιχείρηση που να είναι 100% νόμιμη. Και η δικιά μου είναι 100% νόμιμη, στο λέω εγώ τώρα γιατί με τη δουλειά μας δεν υπάρχει καμία περίπτωση να βγάλω μια δραχμή χωρίς να την κόψω τιμολόγιο. Ούτε μια στο εκατομμύριο. Γιατί πελάτης μου είναι το δημόσιο. Μπορεί για τα έξοδα με κάποιον να έχω συνεργαστεί και να πω φέρε μου το έτσι και λοιπά... αυτό μπορούμε να το κάνουμε, γίνεται. Θέλω α σου πω λοιπόν ότι παρότι έχουμε αναγκαστική δήλωση όλων των εργασιών όλων των εισοδημάτων, πιθανόν να ανεβάσουμε μερικές δαπάνες. Ωραία μπορεί να γίνει. Σε αυτού του τύπου λοιπόν την επιχείρηση που είναι στο 99% της νομιμότητας, παρόλα αυτά υπάρχει ένα το οποίο δεν είναι. Όταν λοιπόν σου στείλω τη φορολογική αρχή και μάλιστα ξέρεις ότι έχει έρθει σκόπιμα φοβάσαι αυτό το 1%. Η εξουσία έχει πάντα αυτή τη δυνατότητα. Δηλαδή σήμερα τα μέσα με τα οποία μπορεί κάποιος να ελέγξει την κοινωνία, τη λειτουργία της δημοκρατίας, τη συμπεριφορά των πολιτών, έχουν να κάνουν με τον έλεγχο της δικαιοσύνης, με τον έλεγχο των ΜΜΕ, τον έλεγχο. Όχι τον μονοπωλιακό όχι τον απόλυτο έλεγχο... αλλά τον σημαντικό έλεγχο. Την κυριαρχία στα μέσα επικοινωνίας, την εκμετάλλευση των φορολογικών αρχών. Και φυσικά την κατάληψη των ανεξάρτητων αρχών, ο συνήγορος του πολίτη και λοιπά. Δηλαδή άμα έχεις καταφέρει αυτά δεν χρειάζεται να κατεβάσεις ερπύστριες. Έχεις καταφέρει να σε

στηρίζει ένας κόσμος συνέχεια, θα σε στηρίζει.. γιατί για να κάνεις αυτά, έχεις επιβάλλει ένα καθεστώς πως το λένε.. η εμείς ή αυτοί. Ας πούμε τώρα δεν έχει μπει το επίδομα ανεργίας. Το οποίο είναι παραλογισμός, σε ενδιαφέρει μονάχα να μπει την 1η του μήνα ο μισθός του δημόσιου υπαλλήλου για να έχεις αυτούς ως [...] δευτερευόντως αν μπορείς και τους συνταξιούχους. Οι υπόλοιποι δεν σε νοιάζουν. Οι άνεργοι δεν σε νοιάζουν. Το 24% ανέργων δεν σε νοιάζει. Που δεν είναι 24, είναι πολύ παραπάνω. Λοιπόν, αυτοί λοιπόν συστηματικά ελέγχουν αυτά και τον έλεγχο της πληροφόρησης όσο μπορούν. Δηλαδή που ακούστηκε αυτό που συμβαίνει την τελευταία διετία, για τον έλεγχο του Αθηναϊκού πρακτορείου ειδήσεων.. Αθηναϊκό πρακτορείο ειδήσεων.. που ακούστηκε αυτό; Που ακούστηκε ο πρωθυπουργός στην περίπτωση του δημοψηφίσματος σου θυμίζω βγήκε στην εβδομάδα 3 φορές να κάνει διάγγελμα. Εγώ διάγγελμα ξέρω ότι βγαίνει όταν πάμε για πόλεμο. Όχι για πλάκα. Τέλος πάντων πάμε.

-Και για να κλείσουμε αυτό το κεφάλαιο, θέλω να επαναλάβω μια ερώτηση που έκανα προηγουμένως. Που έχει να κάνει με την αξιοπιστία μιας είδησης. Μιας και την παίρνετε την είδηση από το διαδίκτυο κυρίως, το διαδίκτυο έχει έναν κίνδυνο, τον βλέπουμε τώρα με τα fake news που ανεβαίνουν... στο κομμάτι αυτό, που το βρήκα αυτό, πώς το βρήκα.. εσείς τι είδους πυξίδα χρησιμοποιείτε μέσα στο internet για να μπορέσετε να κατευθυνθείτε προς μια πηγή την οποία εμπιστεύεστε;

-Λοιπόν, είναι η ιδεολογία. Η ιδεολογία είναι ο μηχανισμός μέσα από τον οποίο φιλτράρεις. Ιδεολογία... αφήνω τον ορισμό τον κλασικό ως ψευδούς συνείδησης και τέτοια... πάω με την ευρεία έννοια ότι όλοι έχουν μια ιδεολογία. Η ιδεολογία είναι αυτή αν θες σε καθοδηγεί συγκροτημένα στην επιλογή κάποιων πραγμάτων. Δηλαδή όταν οι οπαδοί του Τραμπ βλέπουν 2 φωτογραφίες που είναι τρομερά διαφορετικές μεταξύ τους και επιμένουν ότι η δική τους έχει περισσότερο κόσμο και ότι όταν ένα μέρος από αυτών πείθεται ότι ναι η άλλη είναι μεγαλύτερη, δεν είναι μεγαλύτερη, είναι πιο μεγάλα κορμιά, είναι πιο χοντροί! (γέλιο) στον Ομπάμα... αυτό λοιπόν είναι παρωπίδες. Λοιπόν ο καθένας λοιπόν έχει έναν τρόπο με τον οποίο επιλέγει τα κομμάτια της πραγματικότητας. Τα δεδομένα που βλέπουμε με τις αισθήσεις μας είναι άπειρα. Για να λειτουργήσει ο μηχανισμός της σκέψης κάνει αναγκαστικά αφαίρεση και επιλέγει αναλόγως της συγκρότησής του, του προσανατολισμού του, της ιδεολογίας του... Επιλέγει πάντα πράγματα τα οποία ήδη ταιριάζουν σε αυτό που έχει χτίσει. Αυτός είναι ένας ανθρώπινος οργανισμός που λειτουργεί σε όλους. Το θέμα είναι πόσο ανοιχτοί σε αρχές, μάλλον πόσο σταθεροί σε αρχές αλλά ανοιχτοί σε δεδομένα είναι η ιδεολογία με την οποία έχουμε εμποτιστεί.

-Εν προκειμένω μιλάμε για εσάς... οπότε περιμένω και μια λίγο πιο προσωπική... απάντηση.

-Θα σου πω λοιπόν εγώ ήμουν υπέρ των κομμουνιστικών καθεστώτων μέχρι που το 89 κατέρρευσαν. Εντάξει; κάποιος έχει κολλήσει και εξακολουθούν να βλέπουν πριν από το 89 και να υπερασπίζονται πράγματα τα οποία δεν υπερασπίζονται. Λοιπόν το 89 έγινε κατάρρευση. Δηλαδή δεν αναρωτήθηκε... αφήνω που ο κλονισμός ήρθε πιο πριν με τον Γκορμπατσόφ... την περεστρόικα... λοιπόν αφήνω αυτό πριν το 89 που

ξεκίνησε από το 86. Το 89 έγινε όμως μια πλήρης κατάρρευση. Δηλαδή στοιχειώδης σχέση με την πραγματικότητα και με τη λογική να έχει κάποιος πρέπει να αναρωτηθεί πώς καθεστώτα που υποστήριζες κατέρρευσαν, όχι απλώς σαν χάρτινος πύργος, έτσι για πλάκα με τις ευλογίες των λαών οι οποίοι πανηγυρίζανε, όταν λοιπόν έχει συμβεί αυτό, αναγκαστικά πρέπει να αναθεωρήσεις. Και η διαδικασία της αναθεώρησης είναι δύσκολη. [...] αλλάζεις στην ουσία όχι παραστάσεις, αλλάζεις τον τρόπο που βλέπεις τις παραστάσεις. Δηλαδή... έχεις διαβάσει Καστοριάδη;

-Ελάχιστα.

-Δηλαδή, ξέρεις... πίσω από τις παραστάσεις δηλαδή από τις εικόνες από τις οποίες αντιλαμβανόμαστε την πραγματικότητα, από τις έννοιες με τις οποίες αντιλαμβανόμαστε την πραγματικότητα υπάρχει ένας μηχανισμός που κατασκευάζει αυτές τις έννοιες. Αυτές τις εικόνες. Αυτές τις παραστάσεις. Λοιπόν, το φαντασιακό αυτό που λέει ο Καστοριάδης, το φαντασιακό είναι αυτό που οργανώνει όχι τη φαντασία, οργανώνει τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε την πραγματικότητα. Λοιπόν, αυτό λοιπόν πρέπει να το επαναθεωρήσεις όταν συμβαίνει μια τόσο μεγάλη αλλαγή. Εγώ λοιπόν αυτήν την αλλαγή την έκανα και στην εποχή που ήμουν στα ντουζένια σαν.. στα 25 μου.. το 89 πόσο ήμουν.. 26 χρονών. Είχε ήδη βέβαια αρχίσει πιο πριν αυτή η διαδικασία. Νομίζω συνέπεσαν τρία πράγματα εκείνη την εποχή την ίδια χρονική περίοδο. Τα οποία με βοήθησαν να κάνω αυτή τη μετάβαση. Σε επίπεδο πολιτικό ο Γκόρμπι, σε επίπεδο φιλοσοφικό ο Καστοριάδης, και σε επίπεδο λογοτεχνικό ο Κούντερα. Πιστεύω ότι αυτοί οι τρεις έπαιξαν έναν καταλυτικό ρόλο στο να είμαι πιο ανοιχτός και πιο δεκτικός σε αυτό που λέμε ανοιχτή κοινωνία. Και να αμφισβητώ βεβαιότητες και να προχωράω. Δηλαδή έχοντας ισχυρό το παράδειγμα της αυτονομίας, την έννοια της αυτονομίας, καταλαβαίνεις πόσο σημαντικό είναι το να μπορεί κάποιος να είναι ανοιχτός και να μπορεί να αμφισβητεί ακόμα και το νόμο που έχει θέσει. Αυτό βέβαια αφορά επίπεδο κοινωνίας. Αλλά αφορά και επίπεδο ατόμου. Αυτό που κάναμε αρκετοί άνθρωποι, το κάναμε χιλιάδες, ότι όντας βολεμένοι και μαθημένοι σε ένα σύστημα αρχών και σε ένα ιδεολογικό σύστημα κλειστό, στο μαρξισμό με μικρό και στο λενινισμό με κεφαλαίο, λοιπόν αυτό το πράγμα μπορέσαμε να το αλλάξουμε.. ήταν άθλος. Αρκετοί έχουν μείνει πίσω. Δηλαδή οι ακραίοι, μορφή του συριζα δεν το έχουν αλλάξει αυτό. Το ΚΚΕ ολόκληρο. Είναι κομμάτια της κοινωνίας που εξακολουθούν να βλέπουν σαν να μην έχει γίνει τίποτα το 89. Αρα λοιπόν βοηθάνε τα γεγονότα. Τα μεγάλα γεγονότα. Τα κοσμοϊστορικά όπως το 89 συν συμπτώσεις .. βοηθάνε και οι συμπτώσεις. Το mentality χτίζεται μέσα από τις διαπροσωπικές σχέσεις. Το mentality δεν υπάρχει από την ώρα που γεννήθηκες, το mentality διαμορφώνεται. Και διαμορφώνεται μέσα από την εκπαίδευση που έχεις. Μέσα από την αλληλεπίδραση που έχεις με φίλους. Είναι ισχυρή, ήταν ισχυρή δηλαδή η δόση αλληλοεπιρροής το ότι ήμουν εγώ... μπορώ να σου πω και 5-6 άλλους .. όπου ο ένας με τον άλλον δώσαμε ώθηση να φύγουμε μπροστά. Τότε... αυτό ξέρεις ήταν απώλεια και κόσμος που τότε ήμασταν μαζί παρέες, τέτοια.. στα 25 έχεις φτιάξει έναν κύκλο από ανθρώπους που είσαι πάρα πολύ μαζί κλπ. Ήταν σύγκρουση μεγάλη αυτό που σου λέω τότε. Εμείς την κάναμε. Στην προσπάθεια να κατακτήσουμε την αυτονομία. Και σε κάποιο βαθμό... δεν το καταφέρνεις ποτέ... αλλά το παλεύεις.

-Νομίζω μου δίνεται ωραία πάσα για να περάσουμε στο κομμάτι το κοινωνικό. Θέλω να σας ρωτήσω, σε όλη τη διάρκεια της ζωής σας, κοινωνικές δραστηριότητες με τις οποίες ασχοληθήκατε, ποιες ήταν; Ήταν μόνο σε επίπεδο φιλικό, ήσασταν οργανωμένος στη σχολή όταν σπουδάζατε, ήσασταν κομματικό μέλος κάποια στιγμή; ή με τον συνδικαλισμό τι σχέση είχατε; Δηλαδή να το πάμε έτσι, από τις πιο κλασικές μορφές... και να προχωρήσουμε μετά σε άλλες μορφές οργάνωσης και κοινωνικής δικτύωσης...

-Ωραία. Με το.. ήμουν οργανωμένος πολιτικά στην ΚΝΕ και μετά στο ΚΚΕ και μετά στον Συνασπισμό.

-Ναι, για πόσα χρόνια περίπου;

-Από το 80 μέχρι το 2002 όπου με διέγραψαν από το Συνασπισμό. Λοιπόν... (παύση) Παρόλα αυτά εξακολούθησα να έχω σχέση με το χώρο αυτό μέχρι μπορώ να σου πω και το 10. Ε ξεκόβει τελειώς η σχέση με τον χώρο αυτό.. αρχίζει και ξεκόβει ψυχικά βέβαια από το 2002 με τη διαγραφή. Όπου εκεί πέρα χάνονται και παρέες και και... σοβαρή πια ρήξη και ιδεολογική υπάρχει από το 2008 τον Δεκέμβρη με τον τρόπο που διαχειρίστηκαν τα γεγονότα με τον Γρηγορόπουλο, όπου το πλιάτσικο το ονόμασαν εξέγερση. Ε... το πλιάτσικο και τον χουλιγκανισμό... το ονόμασαν εξέγερση. Και οξύνεται περαιτέρω το 2012 όταν βλέπω τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται ξέρω εγώ την πλατεία των αγανακτισμένων, του Συντάγματος, και την ευκολία με την οποία μπορούν να πάνε με το Καμμένο. Να πάνε δηλαδή με τους ακροδεξιούς τους ψεκασμένους. Εγώ έφταιγα βέβαια στην εκτίμησή μου, ήταν και αυτοί ψεκασμένοι. Ήταν και αυτοί. Νόμιζα ότι ήταν υγιείς αυτοί. Δεν ήταν. Αρα λοιπόν αυτή ήταν η σχέση μου με αυτό. Έκτοτε έχω μια τυπική σχέση, μια πολύ χαλαρή σχέση με το Ποτάμι. Αλλά όχι όμως... είμαι κουρασμένος πια ψυχολογικά για να ασχοληθώ πιο ενεργά.

-Το αρχικό κίνητρο με το οποίο πρωτογραφηθήκατε, να μείνουμε λίγο σε αυτό/

-Μπορεί να είναι και οι γκόμενες. Τα κίνητρα είναι πολλά.

-Ας είναι, ας είναι και αυτές.

-Όταν είσαι 20 χρονών τα κίνητρα είναι πολλά. Είναι ότι, καταρχήν η διάθεση να αλλάξω τον κόσμο. Γιατί όμως πας σε αυτήν την οργάνωση και δεν πας στην άλλη. Εκεί παίζουν ρόλο ακόμα και οι γκόμενες. Πώς να στο πω, παίζουν ρόλο τα πάντα. Είναι και θέμα τύχης αυτό. Θέμα παρέας ,επιλογής, φίλων που έχεις ας πούμε στο Γυμνάσιο κλπ. Άρα λοιπόν ο βασικός προσανατολισμός έχει να κάνει με το τι ήδη έχει διαμορφωθεί μέσα σου ως στάση ζωής, αλλά οι επιμέρους παραλλαγές αυτού του προσανατολισμού, γιατί τότε είχαμε ΚΚΕ, ΚΚΕ εσωτερικού, αναρχοαυτόνομοι κλπ αλλά έχουν να κάνουν και με συμπτώσεις τέτοιες οι οποίες είναι...

-Εντάξει, μες στη ζωή είναι...

-Α θυμάμαι για παράδειγμα ότι αρχικά πήγα στους τροτσκιστές, αλλά φιλοσοφήθηκα... Λέω μαλάκα! Αυτοί λένε πολύ άγρια πράγματα εδώ πέρα. (γέλιο) Λοιπόν. Πράγματι, ναι, καλά που το θυμήθηκα, στον Βύρωνα.

-Το ψάξατε πάντως.

-Ναι. Τώρα, επειδή θεωρούμεν καλό στέλεχος περιφερειακά στο ΚΚΕ, δεν με δώσαν στη σχολή, γιατί συνήθως τότε πέρναγες στην οργάνωση της σχολής όταν πέρναγες. Ευτυχώς με θεωρούσαν εδώ πέρα στέλεχος και δεν πέρασα και έτσι γλίτωσα τον συνδικαλισμό. Γιατί αν είχα γίνει συνδικαλιστής δεν θα είχα σπουδάσει. Κατάφερα να σπουδάσω επειδή μου είχαν μια εκτίμηση στη σχολή οι της ΚΝΕ γιατί με θεωρούσαν στέλεχος στην περιφέρεια, περιφερειακά. Και έτσι με άφηναν στην ησυχία μου και μπορούσα να παάω στη βιβλιοθήκη. Ναι εγώ ήμουν τυπικός φοιτητής ακόμα και τότε. Δηλαδή πήγαινες κάθε μέρα στη σχολή από 2 μέχρι 4 ώρες, τελείωνα τη σχολή και ερχόμουν μετά στον Υμηττό. Επίσης ασχολήθηκα τότε με ένα καλλιτεχνικό εργαστήριο, το 056, στο Κουκάκι, με τον ... ήμασταν διάφοροι τότε.

-Μ.. τι κάνατε εκεί;

-Εγώ.. κοίταξε στο καλλιτεχνικό εργαστήριο εγώ ήμουν σε ομάδα ας πούμε επί του φιλοσοφικού ...τέτοιου, δηλαδή να οργανώνουμε και να κάνουμε τέτοιες συζητήσεις. Βέβαια ήμασταν και αχρείοι. Θυμάμαι ότι είχε έρθει ο Μαυρουδής και έκανε παρουσίαση, και του την μπαίναμε. Δηλαδή ήμασταν πιο ειδικοί εμείς από τον Μαυρουδή ας πούμε. Τέλος πάντων. Ασχολήθηκα λοιπόν με αυτό, και μετά λιγότερο, πολύ λιγότερο με τον Φιλοπρόδρομο Όμιλο Υμηττού. Επίσης σε όλη αυτή τη διάρκεια μέχρι το 2002 ασχολήθηκα και με τα δημοτικά εδώ πέρα, όχι όμως σε κανένα υψηλό επίπεδο, έτσι... απλώς ασχολιόμουν.

-Γενικώς πάντως, μια ζωή ενεργής παρέμβασης...

-Η οποία έχει ατονίσει αρκετά τα τελευταία χρόνια λόγω κατάθλιψης.

-Κατάθλιψη επειδή δεν πάνε καλά τα πράγματα;

-Όλα. Κατάθλιψη επειδή δεν πάει τίποτα καλά και επειδή στην ουσία βλέπεις ότι ελάχιστα μπορείς να επηρεάσεις αυτό που συμβαίνει στην πραγματικότητα.

-Μμμ...

-Δηλαδή εγώ μέχρι το 2012 είμαι ζωντανός. Δεν μπορώ να πιστέψω, δεν μπορώ να αποδεχτώ την επιρροή που έχει ο ΣΥΡΙΖΑ το 2012, τότε στις πρώτες εκλογές. Δηλαδή γκρεμίστηκε μέσα μου και ο χώρος αυτός, ο οποίος μπορεί να είχα διαγραφεί αλλά εξακολούθησα να έχω κάποια εκτίμηση.

-Κάποια εκτίμηση ή αισθάνεστε ακόμα ότι είστε ακόμα μέρος του...

-Μέρος του όχι, γιατί σου είπα είχα φύγει, ψυχικά είχαν ήδη διαρραγεί οι σχέσεις από τον τρόπο που διαχειρίστηκαν τα γεγονότα με τον Γρηγορόπουλο. Σου θυμίζω ότι το 2011, κάπου τότε νομίζω είχε φύγει και η ΔΗΜΑΡ. Πιο πολύ αισθανόμουν πιο κοντά

στη ΔΗΜΑΡ πολιτικά παρά με τον ΣΥΡΙΖΑ. Άλλο ο Συνασπισμός, και άλλο ο ΣΥΡΙΖΑ. Ο ΣΥΡΙΖΑ στην ουσία είναι ο Συνασπισμός με την προσθήκη των αριστερών ακτιβιστών γκρουπούσκουλων, όπου εκεί πέρα πλέον αρχίζει και γίνεται ένα πράγμα περίεργο. Είναι άλλο αυτό. Ε... δεν [...] τον χώρο του Συνασπισμού αλλά στο κάτω κάτω αυτός είναι ακόμα και σήμερα ο πυρήνας του ΣΥΡΙΖΑ αλλά ήταν κάτι διαφορετικό για εμάς τότε. Εν πάση περιπτώσει δεν αισθανόμουν μέρος το 2012... αισθανόμουν όμως κοντά με αυτούς τους ανθρώπους. Εξεπλάγην με τον τρόπο με τον οποίο λειτούργησαν στην πλατεία Συντάγματος, εξεπλάγην με το μέγεθος των ψεμάτων που μπορούσαν να πουν αδίστακτα. Και ήμουν βέβαιος ότι ξέρουν ότι λέγαν ψέματα, είμαι βέβαιος για αυτό. Γιατί τους ξέρω. Και εντυπωσιάστηκα λοιπόν από την απήχηση που βρήκαν αυτά τα απίστευτα ψέματα στην ελληνική κοινωνία. Θεώρησα λοιπόν τον εαυτό μου τότε αδύναμο να επηρεάσει τα πράγματα. Αυτό με έχει καταθλίψει. Αυτό είναι αλήθεια. Και με έχει κάνει να μη θέλω να πάρω ιδιαίτερη πρωτοβουλία. Δεν χάνω συγκέντρωση σημαντική αλλά δεν παίρνω πρωτοβουλία.

-Μ.. και αυτή είναι μια ερώτηση.. μιλάμε για το Σύνταγμα, μιλάμε για τους Αγανακτισμένους, από το 2012 μέχρι σήμερα, και μιλάω από το 2012 γιατί από τότε ξεκίνησαν όλα αυτά, μπορούμε να πάρουμε και μόνο τα δύο τελευταία χρόνια, με το Μένουμε Ευρώπη, ναι όχι, και λοιπά. Συμμετείχατε σε τέτοιου είδους κινητοποιήσεις;

-Ναι, ναι, βέβαια. Σου είπα δεν παίρνω πρωτοβουλία εύκολα. Δεν παίρνω την πρωτοβουλία για να δράσω...

-Αυτόνομα;

-Όχι, όχι αυτόνομα, δεν παίρνω την πρωτοβουλία να δράσω σε επίπεδο τοπικό εκτιθέμενος. Το να συμμετάσχω σε μια εκδήλωση πολιτική, θα το κάνω, κεντρική. Δηλαδή να κάνω σε μια εκδήλωση που κάνει το Ποτάμι. Το κάνω. Να πάω σε συγκεντρώσεις που κάνουν για το Μένουμε Ευρώπη, ή για το Παραιτηθείτε. Ακόμα και σε αυτό έχω πάει. Σε όλα αυτά πηγαίνω. Αλλά δεν έχω το κουράγιο να πάω και να συγκρουστώ στο ΦΟΥ για παράδειγμα. Που παλιότερα θα το έκανα. Ευχάριστα το έκανα, δηλαδή για πλάκα. Τώρα δεν έχω το κουράγιο να πάω. Σου λέω δεν έχω το κουράγιο να πάρω πρωτοβουλία και να εκτεθώ σε επίπεδο κομματικό, πολιτικό. Πρώτα από όλα δεν ταυτίζομαι με κανένα κόμμα αυτή τη στιγμή. Ψηφίζω το Ποτάμι. Θα το ξαναψηφίσω γιατί δεν.. ακόμα και αν υπάρχει εκδοχή να βγει δεύτερο κόμμα η Φώφη, δεν μπορώ τη Φώφη. Δεν μπορώ να τη βλέπω, δηλαδή πώς να σου πω τώρα. Αν και θα ήθελα να βγει ο ΣΥΡΙΖΑ τρίτος. Θα το θεωρούσα μεγάλη νίκη της χώρας να βγει ο ΣΥΡΙΖΑ τρίτος, να συντριβεί δηλαδή. Και αν μπορεί κάπως να βγει δεύτερος, αυτός είναι το ΠΑΣΟΚ. Αλλά δεν μπορώ τη Φώφη. Πάλι είμαι υπέρ της λογικής ας πούμε του Σταύρου. Παρόλο που θεωρώ ότι και αυτός κινείται λάθος. Δηλαδή μπορεί να μου είναι πιο κοντά μπορεί να μου είναι συμπαθής. Συμπαθής και μάλιστα για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε και αποδομήθηκε από τα ΜΜΕ και από τα τρολ του ΣΥΡΙΖΑ. Επειδή δούλευε στο ΜΕΓΑ. Λοιπόν,... αλλά επειδή δεν ταυτίζομαι κομματικά με κάτι και επειδή ξέρω ότι μόνο έτσι θα τύχει.. γιατί κακά τα ψέματα ατομικά.. να το παίζω τρελός; να βγαίνω να λέω τι θέλω; αν είναι να εκτεθείς πολιτικά θα πρέπει να έχεις κάποιες πλάτες. Να ταυτιστείς λίγο πολύ με έναν χώρο, με

ένα κόμμα. Μπορείς να συγκρουστείς πολιτικά, αλλά δεν θα φέρεις αποτέλεσμα. Για να φέρεις αποτέλεσμα θα πρέπει να... ταυτόχρονα λίγο πολύ αν όχι να ταυτιστείς να αντιπροσωπεύεις σε κάποιο βαθμό κάποιο υπαρκτό κόμμα που να έχει μια επιρροή. Το να είσαι απλά μόνος σου, μπορείς να πεις τη γνώμη σου αλλά φεύγει τελείως. Άντε μετά να πάρεις κάποια εύνοια πίνοντας κρασάκι με δυο τρεις άλλους, οι οποίοι δεν θα σε ψηφίσουν όμως γιατί δεν είσαι κόμμα. Δηλαδή για να έχει νόημα αυτό πρέπει να γίνεται κάπως κομματικά, να το πω έτσι. Κοίταξε να δεις, πάμε σε κάτι το οποίο δεν ξέρω αν το πιάνεις... οι μορφές αντιπροσώπευσης των πολιτών, πέρα από τα επιμέρους κινήματα και ΜΚΟ, η κύρια μορφή έκφρασης εξακολουθούν να είναι τα πολιτικά κόμματα. Είναι κίνδυνος για τη δημοκρατία να υπονομεύσουμε τη λειτουργία και την οντότητα, δηλαδή το status των πολιτικών κομμάτων.

-Μ...

-Δεν σου λέω ότι 100% των πολιτών πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι σε κόμματα. Όμως η ύπαρξη και λειτουργία των κομμάτων είναι οξυγόνο της δημοκρατίας. Δεν μπορεί να φύγουν τελείως και να μείνουν μονάχα οργανώσεις πολιτών και ΜΚΟ. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών δεν έχουν ατζέντα πολιτική, παγκόσμια να το πω έτσι.. εθνική. Τα κόμματα μπορούν να έχουν.

-Εντάξει, θα μπορούσε να πει κανείς ότι η κοινωνία των πολιτών λειτουργεί περισσότερο ως μοχλός πίεσης προς τα κόμματα...έτσι ώστε..

-Ναι, είναι απαραίτητες οι οργανώσεις των πολιτών. Όμως δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τη λειτουργία και το status την εμβέλεια, του πολιτικού λόγου, της πολιτικής πράξης των κομμάτων.

-Ναι, παρόλα και τα κόμματα είναι αποδυναμωμένα επειδή οι άνθρωποι δεν μπορούν να ταυτιστούν με κάποιες βασικές ιδεολογικές θέσεις τις οποίες αντιπροσωπεύουν..

-Ε ναι.

-Πράγμα το οποίο παρατηρείται ειδικά από το 1990 και μετά, ειδικά μιλώντας για τις νεότερες γενιές. Είναι... δεν αποκρυσταλλώνεται μόνο στο κομμάτι της αποχής, αυτό είναι ένα κομμάτι τελοσπάντων, αλλά είναι.. εν πάση περιπτώσει θεωρία που δεν αφορά..

-Αυτό που λες αφορά όλον τον κόσμο. Ε... και στην Ελλάδα ισχύουν οι λόγοι πάνω κάτω που ισχύουν και στην υπόλοιπη Ευρώπη ή και στην Αμερική, όλου του δυτικού κόσμου.

-Ναι, ακολουθούμε με κάποια χρόνια καθυστέρηση αλλά ακολουθούμε πολύ.. με μεγάλη συνέπεια όλες τις τάσεις. Σε σχέση και με τα κόμματα και με τη δημοκρατία και με όλους τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς.

-Ναι μόνο που ακολουθούμε με κάποια καθυστέρηση όπως λες τις αρνητικές εξελίξεις. Όμως σε κάποιες είμαστε και πρωτοπόροι. Όπως στον λαϊκισμό, είμαστε πρωτοπόροι. Από τους πρωτοπόρους τουλάχιστον. Δηλαδή αυτό που είναι πλέον,

προσιδιάζει με Λατινική Αμερική αυτό που ζούμε. Το οποίο δεν υπήρχε σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Δηλαδή ο λαϊκισμός στην Ευρώπη, ταυτίζεται με.. αν εξαιρέσεις τον ΣΥΡΙΖΑ και τους PODEMOS με την ακροδεξιά.

-Ναι..

-Ο ΣΥΡΙΖΑ έφερε κάτι καινούριο, και ακολούθησαν μετά οι PODEMOS, οι οποίοι προσπαθούν τώρα να αποστασιοποιηθούν από τον ΣΥΡΙΖΑ όσο μπορούν, τον τελευταίο χρόνο. Δηλαδή, έχουμε μείνει μόνοι μας δηλαδή. Ελληνική ιδιαιτερότητα.

-Μιλώντας λοιπόν για όλες αυτές τις μορφές συμμετοχής, για την κοινωνία των πολιτών, κόμματα και λοιπά, να περάσω στην ερώτηση, με τα social media τι γίνεται; Έχετε Twitter, έχετε Facebook; Τα χρησιμοποιείτε;

-Τίποτα, έχω Facebook, είμαι εγγεγραμμένος, κατά λάθος μπήκα, αλλά δεν το χρησιμοποιώ ποτέ μου. Ναι, γιατί μου στέλνουν, δεν ήξερα τι ήταν στην αρχή. Εννοώ τώρα τότε, το 2008. Όταν πρωτοβγήκε. Άκουγα ότι βγήκε αλλά δεν ήξερα τι είναι. Μου στείλανε κανένας δύο φίλοι, γίνε φίλος ας πούμε, αλλά δεν ήξερα τι είναι και πάταγα ναί. Μετά καταλάβαινα πως λειτουργούσε, δεν με ενδιέφερε καθόλου. Λοιπόν...

-Άρα το χρησιμοποιήσατε για ένα μικρό χρονικό διάστημα;

-Καθόλου παιδί μου, αφού δεν ήξερα καν τι είναι. Δεν ασχολούμαι. Στο LinkedIn έχω γραφτεί αλλά και πάλι δεν ασχολούμαι καθόλου. Δεν φτιάχνω το προφίλ μου. Ούτε τίποτα. Εε... το LinkedIn είναι μια διαφορετική ιστορία που θα μπορούσα ίσως να αξιοποιήσω επαγγελματικά, αυτό είναι κάτι διαφορετικό. Για το Facebook όμως δεν έχω μετανιώσει.

-Γιατί;

-Γιατί... Κοίταξε να δεις... (μεγάλη παύση)

-Δηλαδή, η ερώτηση είναι απλή. Σε έναν κόσμο όπου φαντάζομαι η συντριπτική πλειοψηφία, μπορεί να μην ασχολείται όλη μέρα, διαθέτει όμως έναν λογαριασμό, είναι εκεί, εκεί οργανώνονται συγκεντρώσεις..

-Μπορείς να μου πεις πόσες από αυτές τις συγκεντρώσεις είχαν θετικό αποτέλεσμα; Η Αραβική Άνοιξη έγινε από τα social media. Τι ήταν, τι έγινε; Καταστροφή έγινε. Λοιπόν. Έχω ένα θέμα. Είμαι υπέρ των ελίτ. Και αν κατηγορώ τις ελίτ είναι επειδή δεν έχουν παρέμβει τόσο αποφασιστικά και αποτελεσματικά όσο θα έπρεπε. Είμαι υπέρ της δημοκρατίας αλλά ταυτόχρονα έχω και έναν φόβο για τη δύναμη του κόσμου. Για τη δύναμη του κόσμου όταν λειτουργεί παρορμητικά και συναισθηματικά. Οι 140 ή 160 χαρακτήρες του Twitter..

-140

-140, δεν διευκολύνουν την ανταλλαγή απόψεων τεκμηριωμένων και ολοκληρωμένων. Η διαφορά των fake news είναι πολύ πιο /// παρά στο διαδίκτυο γενικά. Δηλαδή άμα

θα μπω στο protagon μέσα πώς θα διαβάσω κάτι που θα είναι τόσο fake.. δεν είναι τόσο εύκολο. Μπορεί να την πατήσουν που και που. Δεν σου λέω όχι. Αλλά τον έχεις τσεκάρει μία δύο τρεις, λες α παιδιά αυτό λίγο πολύ μου ταιριάζει. Τα social media δεν είναι έτσι. Είσαι εκτεθειμένος σε επιρροές κακόβουλων όπου δεν ξέρεις τι μπορεί να γίνει. Είναι, λειτουργεί, υπάρχει ο κίνδυνος κυριαρχίας μιας ψυχολογίας μαζικής η οποία όμως πραγματικά μπορεί να ελεγχθεί ως προς τη λειτουργία και την κατευθυνσή της. Όπως η Αραβική Άνοιξη είναι επινόημα και ως προς το ξεκίνημα και ως προς τον προσανατολισμό της το ίδιο από ότι φαίνεται παρά τον απίστευτα μεγαλύτερο βαθμό εκπαίδευσης που έχουμε στις δυτικές κοινωνίες μπορεί να τον πετύχουμε και στην Ευρώπη. Το πέτυχαν στην Αμερική. Είμαι λοιπόν πάρα πολύ διστακτικός παρότι καταλαβαίνω ότι δε μπορεί να γίνει διαφορετικά. Δηλαδή, δε μπορώ να πω απαγορεύστε το. Αλλά λοιπόν είμαι πολύ διστακτικός ως προς... εντάξει δεν το λέω εγώ ότι πάσχουν από εγκυρότητα και λοιπά. Εδώ οι ίδιοι καταλαβαίνουν ότι.. και ψάχνουν να βρουν μηχανισμούς να καταπολεμήσουν τα fake news. Έτσι τουλάχιστον λέει ο Ζούκερμπεργκ. Λοιπόν, θέλω λοιπόν να σου πω ότι είναι τέτοια η λειτουργία των social media, είναι σαν να μεγεθύνουν σε πλανητική κλίμακα ένα κομωτήριο γυναικών. Δηλαδή, με τρομάζει αυτός ο φόβος. Ότι δηλαδή, κατίνες, που πάνε και βάζουν τα ρόλοι στα μαλλιά να κυριαρχήσουν παγκοσμίως. Σαν εικόνα. Ε, αυτό δεν απαντάει στο γιατί εγώ δε θέλω να είμαι. Αυτό δείχνει μια στάση μου απέναντι στη λειτουργία των social media. Τώρα επί της ουσίας εάν δηλαδή καλύπτουν μια κοινωνική ανάγκη... όχι δεν καλύπτουν. Το αν καλύπτουν κάποιες λειτουργίες, reunion, και;

-Προς τι η μαζικότητα τότε;

-Είναι όλα αυτά μαζί. γιατί καλύπτουν όψεις της καθημερινής μας ζωής, των καθημερινών μας διεπαφών, που δε μπορούμε να τις χειριστούμε face to face προτιμούμε να τις αντιμετωπίσουμε από απόσταση.

-Φαντάζομαι όμως γνωρίζετε και πρόσωπα στα οποία έχετε και κάποιο σεβασμό, ενδοχόμενος να συμφνείτε σε πολλά πράγματα, που ξέρετε ότι ασχολούνται με τα συγκεκριμένα μέσα πολύ ενεργά.

-Πολλούς έχω, ναι.

-Δεν το θεωρείτε μια μορφή επικοινωνίας και πολιτικής παρέμβασης ότι θα μπου, θα σχολιάσουν, θα γραφτούν σε ομάδες, πως το κρίνετε αυτό;

-Δεν μπορώ να δικαιολογήσω τη στάση που έχω εγώ. Εγώ σου ανέφερα μέχρι τώρα το πώς βλέπω... το τι κινδύνους βλέπω από την κυριαρχία των social media. Αν εξαιρέσεις περιπτώσεις... ας αφήσουμε τώρα το τι έγινε ακριβώς στο πραξικόπημα στην Τουρκία, δηλαδή κατά πόσο ήξερε ή δεν ήξερε, αλλά το γεγονός ότι μπόρεσε να αποτρέψει ένα πραξικόπημα μέσα από τη λειτουργία αυτού του μέσου, δείχνει τη δύναμη του μέσου. Το καταλαβαίνω. Όπου έγινε για καλό λόγο. Αν εξαιρέσεις ότι δεν ξέρουμε τι έχει προηγηθεί πριν από μέρους του Ερντογάν και το πώς ξέρουμε ότι το εκμεταλλεύεται μετά. Αλλά για εκείνη τη στιγμή, εκείνη τη βραδιά, όντως θα

μπορούσες να πεις ότι έπαιξε θετικό ρόλο το διαδίκτυο. Λοιπόν η ουσία είναι όμως ότι ο τρόπος αντιπαράθεσης στα social media είναι τόσο υποβαθμισμένος, που δεν μπορεί να κερδίσουν οι απόψεις που λες. Δηλαδή θα κερδίσουν απόψεις που μπορεί να αποτυπωθούν σε πολύ λίγους χαρακτήρες και που θα χτυπήσουν κυρίως στα στερεότυπα και στο συναίσθημα του άλλου. Δεν έχουμε τύχη. Αναγκαστικά πρέπει να λειτουργήσουμε και εκεί μέσα. Εγώ δεν θα ασχοληθώ. Σε εμένα είναι και προσωπικό. Δεν στο λέω έτσι. Θεωρώ αναγκαίο ότι πρέπει να λειτουργήσεις εκεί μέσα, μόνο που ταυτόχρονα κάνοντας την κριτική μου σε αυτά τα δίκτυα πιστεύω ότι δεν υπάρχει τύχη. Να κερδίσουν οι απόψεις του ορθού λόγου εκεί μέσα. Ούτε μια στο εκατομμύριο.

-Αποδέχστε όμως ταυτόχρονα ότι μια παντελής έλλειψη της άλλης φωνής, της ορθολογικής θα κατέληγε σε μια φτώχεια και μόνο σε..

-Της λιγότερο ορθολογικής; Φοβάμαι ότι όσο εσύ εκδηλώνεις ορθολογικά επιχειρήματα τόσο τους εκπαιδευείς στο να απαντάνε χυδαία ακόμα και σε αυτά. Γιατί κάποιο αδύνατο σημείο έχει αυτό που λέμε. Ειδικά αν το δει κανείς από την πλευρά του συναισθήματος και της ηθικολογίας. Θα βρουν τα αδύνατα σημεία και θα τα αποδομήσουν με δυο συνθήματα. Με δυο στερεότυπα. Δηλαδή, δεν ξέρω. Μπορεί να είναι καλό, διότι το διαβάζουν και άλλοι οι οποίοι δεν είναι τόσο βλαμμένοι. Οπότε μπορεί να επηρεάσεις, γιατί οι βλαμμένοι δεν επηρεάζονται. Δεν υπάρχει περίπτωση. Αλλά κάποιοι άλλοι που είναι αμφίρροπο προς τα πού κινούνται μπορεί εκεί πέρα κάτι να κάνεις. Υπό αυτήν την έννοια μάλλον θα σου έλεγα ότι ναι πρέπει να το κάνουμε. Αλλά αυτοί που μπορούνε. Όχι εγώ. Ή τουλάχιστον όχι τώρα.

-Έχουμε ολοκληρώσει και την τρίτη θεματική και πάμε στην τέταρτη. Θέλω να μιλήσουμε για άλλου είδους ενεργή συμμετοχή, εννοώ την εκλογική και να μιλήσουμε για τη σχέση τη δική σας ως πολίτη με το κράτος, και κάποιες βασικές υπηρεσίες. Συγκεκριμένα λοιπόν για τη ψήφο, ψηφίζετε, ψηφίζατε πάντα;

-Πάντα. Έχω ψηφίσει ακόμα και Λεβέντη για να καταλάβεις. Πρώτα από όλα είμαι κατά της αποχής. Δηλαδή το 1991 μετά το σκάνδαλο Κοσκωτά χάθηκε η έδρα του Τσοβόλα στη Β Αθήνας. Και έπρεπε λοιπόν στη Β Αθήνας να γίνουν επαναληπτικές εκλογές. Και κατέβηκε κάποιος από το ΠΑΣΟΚ, που εγώ είμαι αντιπασόκος, και ο Λεβέντης. Λέω αποχή, είμαι κατά.. τον Λεβέντη! Λοιπόν, ο Λεβέντης λοιπόν τότε έλεγε (γέλιο) πήρα 300 χιλιάδες ψήφους στη Β Αθήνας! Αυτό όντως το έχω κάνει. Ήταν μια εξαίρεση. Διότι σου λέω, είμαι αντιπασοκ. Το ΠΑΣΟΚ παρεπιπτόντως δεν το προσεγγίζω ως κόμμα, το προσεγγίζω ως πασοκαρία, ως κοινωνικό... ως Ελλάδα. Το ΠΑΣΟΚ είναι ο έλληνας. Είναι ο καταγκιόζης, δεν είναι πολιτικό κόμμα. Δηλαδή είναι πολιτικό κόμμα, αλλά το ίδιο είναι και η ΝΔ, όχι τώρα, και τώρα το ίδιο είναι, με τον Κυριάκο μπορεί να γίνεται καλύτερη. Αλλά μέχρι πρότινος και η ΝΔ ένα κρατικό κόμμα ήταν. Έτσι δεν είναι; Γενικά πάντως ψηφίζω από τότε που έχω δικαίωμα ψήφου.

-Σε όλες τις εκλογές, τοπικές, εθνικές, περιφερειακές;

-Πάντα, πάντα, δεν υπάρχει, εκλογή που με αφορά και μπορώ να την επηρεάσω με την ψήφο μου, με μισ ψήφο, με αυτήν που μπορώ. Δεν έχω χάσει κάποια ποτέ.

-Ναι, γενικά ποιοι είναι οι βασικοί τρόποι με τους οποίους πιστεύετε ότι μπορείτε να επηρεάσετε... αν και είπατε προηγουμένως ότι περνάτε μια κατάσταση όπου πιστεύετε ότι δύσκολα μπορείτε να επηρεάσετε, αλλά οι πιο αποτελεσματικοί τρόποι παρέμβασης στις πολιτικές αποφάσεις, ποιοι είναι; Ένας είναι η ψήφος, άλλοι;

-Η πολιτική διεργασία που κάνεις σε όλη τη διάρκεια της ζωής σου δεν είναι μονάχα η ψήφος. Αν θες η ψήφος η δικιά μου είναι όμοια με οποιοδήποτε, εγώ θεωρώ τον εαυτό μου, όχι ως ελίτ, αλλά ξέρω εγώ μέρος μιας πώς να το πω... πες το με την ευρύτερη έννοια, όχι μιας πολιτικής ελίτ, ούτε οικονομικής φυσικά, αλλά πνευματικής ελίτ. Ε θεωρώ ότι είμαστε στο 1%, στο 2.. πώς να στο πω, λοιπόν... η ψήφος μου είναι ίδια, άρα λοιπόν αν έχω κάποια διαφορά να τεκμηριώσω ότι είμαι στο 1% είναι κατά τη διάρκεια την υπόλοιπη, να προσπαθήσω κάποιους ανθρώπους όχι να τους καθοδηγήσω να ψηφίσουν το κόμμα που θα ψηφίσω εγώ, αλλά να επηρεαστούν από τον τρόπο με τον οποίο βλέπω εγώ τα πράγματα. Όχι κομματικά, κομματικά ψηφίζουν κάτι άλλοι. Γιατί σε τελική ανάλυση η ψήφος εκείνη την ημέρα κανένας τη σταθμίζει με τρόπους που δε μπορεί να φανταστεί κανείς. Το ... στη ζωή, στη δημιουργία της χώρας δεν έχει να κάνει μόνο με την ημέρα της ψήφου. Την ημέρα των βουλευτικών εκλογών. Συμμετέχει και σε άλλα πράγματα, συμμετέχει σε συλλόγους, συμμετέχει σε σύλλογο γονέων και κηδεμόνων. Συμμετέχει σε συνδικάτο. Συμμετέχει σε κοινωνικούς φορείς. Σε δημοτικές οργανώσεις. Στη λειτουργία του κράτους, είτε ως δημόσιος υπάλληλος είτε ως κάτι άλλο. Εγώ λοιπόν μπορώ να επηρεάσω κάποιους ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο αυτοί θα συμπεριφερθούν κομματικά κείνη την ημέρα.

-Την ψήφο σε μια ιεραρχία τέτοιου είδους πραγμάτων, που την τοποθετείτε;

-Είναι ψηλά. Είναι ιδιαίτερη στιγμή. Είναι ιδιαίτερη στιγμή η συμμετοχή σου στην εκλογική διαδικασία. Όμως δεν μπορώ να τη συγκρίνω. Γιατί το άλλο είναι καθημερινό. Πιο σημαντικό είναι το καθημερινό. Αλλά όμως δε μπορώ να υποβαθμίσω τη σημασία εκείνης της ημέρας. Διότι εκείνη την ημέρα επικυρώνεις ένα αποτέλεσμα τόσων χρόνων. Διεργασιών, τόσων χρόνων. Η συμμετοχή σου δηλαδή στα κοινά με την ευρεία έννοια του όρου, όχι, στα κοινά δηλαδή όχι λήψης αποφάσεων κατανάγκη, διότι δεν συμμετέχω σε εκτελεστικά όργανα ή συμβουλευτικά όργανα, συμμετέχω όμως στα καθημερινά σε διαδικασίες που επηρεάζουν το πλαίσιο λήψης αποφάσεων. Δηλαδή όταν μιλάς σε ανθρώπους που είναι κοντά ή μακριά στην εξουσία ή στην άσκηση δημόσιου λειτουργήματος. Δηλαδή όταν μιλάς σε έναν δάσκαλο τον επηρεάζεις στον τρόπο που θα κάνει τη δουλειά του. Αν κάνει καλά τη δουλειά του θα κάνει καλούς πολίτες, δηλαδή έμμεσα η επιρροή που έχεις μέσα από την καθημερινή σου δραστηριότητα είναι πάρα πολύ μεγάλη που μπορείς να έχεις. Δεν είναι λοιπόν μόνο η ψήφος.

-Ναι, σας είπα και προηγουμένως ότι θέλω να μιλήσουμε λίγο για τη σχέση που έχετε με το κράτος. Ο τρόπος που επιλέγω να το κάνουμε αυτό είναι να μου πείτε ποιες είναι

οι τρεις σημαντικότερες υπηρεσίες που θεωρείτε ότι πρέπει να σας παρέχει το κράτος σήμερα.

-Εκπαίδευση, υγεία και φυσικά άμυνα, άμυνα και ασφάλεια το βάζω μαζί τώρα. Άμυνα εννοώ και από εξωτερικό εχθρό και από εσωτερικό, δηλαδή και από κλέφτες, πώς να στο πω.

-Ωραία, μιλώντας λοιπόν ξεχωριστά για το καθένα από αυτά, θέλω να μου πείτε πόσο ευχαριστημένος είστε, από το πόσο σας τα παρέχει αυτά το ελληνικό κράτος/

-Έχεις κλίμακα τώρα;

-Δεν έχω κλίμακα όχι. Σας αφήνω να αυτοσχεδιάσετε.

-Ωραία λοιπόν, από το 1 μέχρι το 10, και θα σου πω τώρα την εμπειρία μου από τη λειτουργία του συστήματος σε περίοδο κρίσης, και λαμβάνοντας υπόψη και το δημοσιονομικό πλαίσιο το στενό. Θα μπορούσα να σου απαντήσω για το πόσο ευχαριστημένος είμαι σκεπτόμενος αυτά που δίνω, σε λεφτά, με εισφορές και με φόρο, εκεί θα σου γράψω 0 σε όλα. Δεν θα το δω έτσι. Θα το δω σε σχέση με αυτό που νομίζω ότι μπορεί να δώσει το κράτος έτσι όπως είναι αυτή τη στιγμή τα πράγματα. Λοιπόν, από το ένα μέχρι το δέκα, το δέκα το μάζιμουμ.

-Θέλω να μου πείτε για την κλίμακα, αλλά δεν νομίζω ότι θα με βοηθήσετε αν δεν μου πείτε τι είναι αυτό που δεν σας ευχαριστεί.

-Θα σου πω, υγεία, 8 με 9. Όποτε πήγα στο Παίδων, όποτε έχει πάει ο πατέρας μου, το σύστημα λειτουργεί. Αυτό που λέγανε ότι λιποθυμάνε και αυτά, αυτά είναι μαλακίες. Το σύστημα λειτουργεί. Εγώ πρόπερσιν είχαμε δώσει με φιλικό ζευγάρι, να βγούμε Σάββατο βράδυ έξω. 10 και μισή να είμαστε σε ένα κέντρο διασκέδασης. 10 και τέταρτο το παιδί μου έφερνε εκεί πέρα κάτι στροφές και γυρίζει το χέρι του. φεύγουμε για το Παίδων. Παίρνω τηλέφωνο, λέω παιδιά μη με περιμένετε 10 και μισή, ακυρώνεται για εμένα η βραδιά. Λοιπόν, 11 παρά τέταρτο ήμουν στο μαγαζί. Είχα πάει στο Παίδων Σάββατο βράδυ, πήρα σειρά προτεραιότητας πήγα στον γιατρό, ο γιατρός μου έδωσε παραπεμπτικό να πάω στον ακτινολόγο. Πήγαμε στον ακτινολόγο, βγάλαμε ακτίνα. Γύρισα πίσω, είπαν ότι εντάξει δεν τρέχει τίποτα, φύγαμε, πήγα το παιδί στους γονείς μου και ήμουν στο μαγαζί. Λοιπόν, είδα ότι το σύστημα λειτουργεί. Λοιπόν, ο πατέρας μου, μπαίνει συχνά για λόγους πνευμονιών κλπ, αν εξαιρέσεις μια φορά που ένα κάθαρμα μας ζήτησε φακελάκι, όλες τις υπόλοιπες φορές το σύστημα λειτούργησε κανονικά. Καλή εξυπηρέτηση, πάρα πολύ καλοί γιατροί, και καλό αποτέλεσμα. Σε γενικές λοιπόν γραμμές από τις παραστάσεις που εγώ έχω, γιατί να σου πω ότι είναι 5; Θα σου πω λοιπόν 8 με 9 το λιγότερο. Δηλαδή δεν σου δίνω 10, διότι δεν ήταν ξενοδοχείο. Όπως θα ήθελα. Λοιπόν, εκπαίδευση. Την εκπαίδευση θα τη συγκρίνω, αν τη συγκρίνω με βάση τι γίνεται απέξω, από ότι παραστάσεις και πληροφόρηση έχω, θα βάλω χαμηλά.

-Μιλάμε για όλο το φάσμα της εκπαίδευσης;

-Το Πανεπιστήμιο είναι χάλια. Όχι τόσο οι υποδομές. Είναι άσχετοι από εκπαίδευση ενηλίκων, δεν είναι έτσι το σύγχρονο μάθημα. Το κυριότερο όμως έχει να κάνει με το περιεχόμενο. Αυτό που γίνεται εκεί πέρα.. μου έχουν περιγράψει καταστάσεις όπου ένα τριώρο ο καθηγητής κάνει μόνο προπαγάνδα. Προπαγάνδα κομματική καθαρά. Δηλαδή είναι τρέλα. Τώρα, το Δημοτικό νομίζω ότι λειτουργεί πολύ καλά ακόμα. Το Γυμνάσιο όχι. Το Γυμνάσιο και το Λύκειο είναι απαράδεκτα. Άρα λοιπόν, οι παραστάσεις που έχω αναγκαστικά, σε όλο το φάσμα... πιστεύω ότι το Δημοτικό είναι 8, δεν λέω παραπάνω διότι δεν είναι καθόλου εξοικειωμένοι με τις σύγχρονες τεχνολογίες, είναι άσχετοι, το Γυμνάσιο 5 με 6, το Λύκειο είναι για να κλείσει. Το τεχνικό Λύκειο είναι ακόμα χειρότερο. Παρότι δεν έχουν πέσει λίγα λεφτά από το κράτος. Το Πανεπιστήμιο είναι κακό. Δεν ξέρω να πω για το Πολυτεχνείο. Όμως είμαι δυσαρεστημένος απόλυτα από το Πανεπιστήμιο.

-Και άμυνα;

-Για την ασφάλεια, είναι πολύ κακό το επίπεδο. Τα εξωτερικά σύνορα... αφού δεν έχει γίνει πόλεμος πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι. Για τα εσωτερικά για την ασφάλεια δε μπορώ να κρίνω προσωπικά, γιατί δεν με έχουν χτυπήσει ποτέ. Δεν με έχουν ληστέψει. Δεν έχω νιώσει ανασφαλής προσωπικά. Προφανώς δεν παρκάρω το αυτοκίνητο στα Εξάρχεια όπου να'ναι. Επίσης αποφεύγω συνειδητά κάποιες περιοχές, να πάω βράδυ. Ή πρωί ακόμα και αν είχα δουλειά. Δηλαδή Ασπρόπυργο δεν θα πήγαινα. Για την εσωτερική ασφάλεια λοιπόν θα σου απαντήσω βλέποντας τη ειδησεογραφία από την καθημερινότητα. Βλέπω λοιπόν ότι στον ΗΣΑΠ καταστρέφουν τα τρόλεϊ. Καταστρέφουν τα μηχανήματα ελέγχου. Λοιπόν, και γενικότερα υπάρχει μια αίσθηση απουσίας τήρησης της τάξης, γενικώς, όχι τώρα.

-Άρα το κομμάτι αυτό της ασφάλειας αφορά περισσότερο την εφαρμογή υπάρχοντων νόμων.

-Επειδή δεν έχει επηρεάσει εμένα... αφορά αυτό που λες. Αφορά τη στοιχειώδη δημόσια τάξη, δηλαδή να μπορείς να κυκλοφορείς στο πεζοδρόμιο κανονικά.

-Προσπαθώντας λοιπόν να συνδέσουμε αυτό το εθνικό θέμα που συζητάμε με το υπερθνικό, ξεκινάω με μια πρώτη ερώτηση... σκαλί.. όλες αυτές οι υπηρεσίες που αναφέραμε, κατά την άποψή σας, μια μεγαλύτερη διασύνδεση με το ευρωπαϊκό στα θέματα αυτά, στην υγεία, στην εκπαίδευση, θα μπορούσε να βοηθήσει προς μια καλύτερη κατεύθυνση;

-Ναι σαφέστατα θα μπορούσε. Πρώτα από όλα υπάρχουν οι πόροι οι ευρωπαϊκοί, που είναι οικονομικοί. Και αυτό αφορά και τα τρία επίπεδα που είπαμε. Απλώς να ξέρεις ότι οι ευρωπαϊκοί πόροι δεν χρηματοδοτούν εθνικές πολιτικές, χρηματοδοτούν πρόσθετες πολιτικές, επικουρικά λειτουργούν. Αν είναι να κάνεις κάτι καινούριο το κάνουν, αλλά δεν πρόκειται να σου χρηματοδοτήσουν γιατρούς. Πρώτα από όλα εμείς έχουμε βρει τρόπους να κάνουν και αυτό, αλλά σου λέω ποιο είναι το κανονικό. Λοιπόν, άρα λοιπόν η διασύνδεση με την Ευρώπη είναι μια μεγάλη ανάσα οικονομική. Πολλές φορές συγκαλυμένα μπορεί να υποστηρίξει mainstream εθνικές πολιτικές.

Σίγουρα όμως χρηματοδοτεί πρόσθετες πολιτικές και υποδομές. Όταν κάνεις ας πούμε ένα νέο νοσοκομείο. Άρα λοιπόν υπάρχει μια συνδρομή ευρωπαϊκή. Υπόψην ότι βγαίνοντας από το ευρώ, χάνεις και αυτό. Άρα χάνονται και οι πόροι από τα διαρθρωτικά ταμεία της Ευρώπης. Πάει.. να δούμε όμως τι χρηματοδοτούν αυτά από την καθημερινότητά μας... έχουμε ποτέ σκεφτεί; Κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, κοινωνικά παντοπωλεία, κέντρα διημέρευσης, δηλαδή η μισή κοινωνική πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ είναι χρηματοδοτούμενη από την Ευρώπη. Όλες αυτές οι δομές των Δήμων, είναι χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ. Για την καθημερινότητα συζητάμε. Τώρα, σε επίπεδο εμπειριών, βοηθάνε και σε επίπεδο διασύνδεσης, με το Erasmus, βοηθάνε και στον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Δηλαδή οι ανταλλαγές γίνονται και σε επίπεδο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, φεύγουν δάσκαλοι και πάνε στη Γαλλία, στη Γερμανία. Αυτό το ταξιδάκι ακόμα και αν το κάνουν για να γλιτώσουν μάθημα, κάτι βλέπουν. Παίρνουν μια παράσταση. Βλέπουν πως λειτουργεί κάτι άλλο. Ακόμα και αν οι άλλοι θέλουν να τους δείξουν τον πιο καλό τους εαυτό, δεν παύει να είναι μια καλή πρακτική που τη βλέπουν. Και υπάρχει και εναλλακτικά... μπορούμε να κάνουμε και προγράμματα ανταλλαγής με την Ανατολή αν θέλουμε. Θα ήταν καλό και αυτό ε.. για να βλέπαμε. Και με την Αφρική. Επειδή λέμε δεν υπάρχει πιο κάτω, ποιοι είναι αυτοί που λένε ότι δεν υπάρχει πιο κάτω, ωραία, Βόρειο Κορέα θα στείλουμε μια ομάδα, Συρία μια άλλη.. θα μάθουν.

-Σήμερα, που θα λέγατε ότι αποφασίζονται τα πιο σημαντικά ζητήματα για τη χώρα; Έχετε την αίσθηση, έχετε την άποψη, ότι αυτή τη στιγμή τα πράγματα που σας αφορούν αποφασίζονται σε εθνικό επίπεδο;

-Κοίταξε να δεις, η χώρα έχει απολέσει την κυριαρχία της από την ώρα που είναι οικονομικά εξαρτημένη. Η χώρα έχει χρεοκοπήσει, άρα λοιπόν δεν υπάρχει..

-Βάζετε μόνο τη χρεοκοπία ή και την απώλεια ελέγχου της νομισματικής πολιτικής;

-Αυτό είναι άλλο. Όταν εισέρχεται σε έναν διεθνή οργανισμό εισέρχεται γνωρίζοντας ότι θα κερδίσεις ισχύ και ασφάλεια έναντι κάποιων απειλών πέραν αυτού του οργανισμού. Παράδειγμα η Τουρκία. Ή από τον ανταγωνισμό τον οικονομικό της Κίνας για παράδειγμα. Αυτό όμως το κάνεις ταυτόχρονα γνωρίζοντας ότι εκχωρείς ένα μέρος της ανεξαρτησίας συνειδητά σε κάποιο υπερεθνικό όργανο. Αυτό δεν είναι κακό. Αυτό το αποφασίζει δημοκρατικά το κοινοβούλιο και λέει, εγώ έχω κέρδος 10 και απώλεια κυριαρχίας 3, καθαρό πλεόνασμα 7. Το κάνω. Αυτό είναι μια άλλη διαδικασία. Συμμετοχή σε ένα εγχείρημα που είναι το μεγαλύτερο εγχείρημα δημοκρατικής παγκοσμιοποίησης. Αυτή είναι η ΕΕ. Δεν υπάρχει κανένα άλλο εγχείρημα τέτοιο παγκοσμίως. Είναι δημοκρατικά και πολιτικά ελεγχόμενη στο βαθμό που είναι δυνατό, παγκοσμιοποίηση. Δηλαδή είναι ένας υπερεθνικός οργανισμός που λειτουργεί έτσι. Και... όταν σου έλεγα στην αρχή της κουβέντας ότι αλλάζουν οι κανονισμοί κάθε 7 χρόνια, στη διαδικασία αλλαγής, ξέρεις πόσοι άνθρωποι από όλες τις χώρες ισότιμα συμμετέχουν; Δηλαδή μη νομίζουμε ότι είναι η Γερμανία, αυτά είναι μπουρδες. Προφανώς έχει πιο μεγάλο ρόλο. Οικονομικό, πληθυσμιακό και λοιπά. Δεν είναι όμως η Γερμανία. Όταν αλλάζουν οι κανονισμοί πέφτει ένα brain storming από 27 χώρες και αλλάζουν οι κανονισμοί τελικά με ένα πλαίσιο ισορροπίας όπου όλοι θα

βρουν το συμφέρον τους. Αυτό λοιπόν είναι η λειτουργία της ΕΕ. Θέλω λοιπόν να σου πω ότι όταν μπαίνεις σε έναν τέτοιο οργανισμό προφανώς συνειδητά εκχωρείς ένα μέρος της κυριαρχίας. Ωραία, μακάρι να εκχωρούσαμε και πιο μεγάλη κυριαρχία στην άμυνα. Αλλά να ήμασταν βέβαιοι ότι αν μας την έπεφταν οι Τούρκοι θα ξεκινούσαν οι Eurofighter από το Παρίσι και θα πολεμάγανε τους Τούρκους. Δεν ια αισθανόσουν πιο ασφαλής; Εγώ δεν συζητάω αυτό, συζητάω ότι από το 2010 και μετά με την εισαγωγή της χώρας σε καθεστώς μνημονίου έχεις χάσει ένα μέρος της κυριαρχίας διότι έχεις χάσει, δεν ελέγχεις πια ούτε το εσωτερικό σου. Για να νομοθετήσεις παίρνεις άδεια. Αυτό είναι απώλεια κυριαρχίας. Αυτό είναι κακή απώλεια κυριαρχίας. Και αυτό μπορεί να επανακτηθεί μόνο με έναν τρόπο με το να βγεις στις αγορές εσύ. Να μη ζητάς λεφτά από αυτούς. Το ότι παίρνεις λεφτά από αυτούς σε διασφαλίζει από τη χρεοκοπία δεν σου κατοχυρώνει όμως εθνική ανεξαρτησία. Η εθνική σου ανεξαρτησία είναι συνυφασμένη με τη δυνατότητά σου να απευθύνεσαι στις αγορές και οι αγορές να σε ακούνε. Άρα λοιπόν να απεξαρτηθείς από την πολιτική εξάρτηση. Όποτε ακούς τον άλλον να λέει πολιτική διαπραγμάτευση και πολιτική διαπραγμάτευση στην ουσία υπονοεί παράταση της εθνικής υποτέλειας. Περί αυτού πρόκειται. Τώρα είναι κακή έκφραση αυτή που χρησιμοποιώ, αλλά υποτέλεια είναι.

-Ναι, μέσα στο πλαίσιο στο οποίο το παρουσιάζεται ακούγεται λογικό. Γενικά, γιατί και στο ΔΝΤ συμμετέχουμε...

-Όχι μόνο στο ΔΝΤ. Πριν το 2001 ήμασταν 24η χώρα του ΟΟΣΑ. Συμμετείχαμε παγκοσμίως. Αυτό έδειχνε την οικονομική δύναμη της χώρας. Μην υποτιμούμε αυτό που είχαμε. Νομίζουμε ότι ήταν μόνο κατανάλωση, σπατάλη. Όχι ήταν και άλλα πράγματα. Ήταν μια εθνική ανάταση απίστευτη και δεν ήταν μόνο τα Καγιέν.

-Μέσα σε άλλους συνασπισμούς, οργανισμούς και συνεργασίες γενικότερα, θέλω να ρωτήσω.. και ασχέτως του χαρακτήρα, δηλαδή κάποιος θα μπορούσε να πει δεν θέλω ΕΕ, θέλω να συνεργαστούμε με τη Ρωσία αλλά θέλω έναν μεγαλύτερο συνασπισμό. Κρίνετε θετικά την εμβάθυνση τέτοιου είδους συνεργασιών της χώρας;

-Λοιπόν, σου μίλησα πριν για το project της ΕΕ. Είναι προφανές ότι είμαι υπέρ σε οποιοδήποτε project είναι δημοκρατικό καταρχήν και στηρίζεται σε δημοκρατικές αρχές λειτουργίας, αυτονομία όπως σου είπα η συμμετοχή σου σε αυτό σημαίνει απώλεια κάποιου βαθμού κυριαρχίας, από εκεί και μετά στο βαθμό που αυτοί οι θεσμοί δημιουργούνται η θα δημιουργηθούν αποσκοπούν στο να ασκήσουν κάποια πολιτική ρύθμιση στην παγκοσμιοποίηση, είναι θετικοί. Η παγκοσμιοποίηση αυτή τη στιγμή ασκείται οικονομικά και τεχνολογικά εννοείται. Αυτό δεν θα σταματήσει. Δεν μπορείς να κλειστείς, πρέπει να δεις με ποιόν τρόπο μπορείς να βάλεις...να ασκήσεις έναν δημοκρατικό έλεγχο σε αυτό που λέμε παγκοσμιοποίηση. Έναν πολιτικό έλεγχο. Αυτή τη στιγμή αν είδες στη σύνοδο των G δεν θυμάμαι πόσοι ήταν... αυτός που μίλησε υπέρ της παγκοσμιοποίησης ήταν ο κινέζος. Αυτό είναι δυστύχημα. Οι κινέζοι δεν έχουν δημοκρατία. Δεν έχουν πολιτικό φιλελευθερισμό, έχουν υιοθετήσει ελευθερία σε κάποιες ζώνες, όχι σε όλη την επικράτεια μόνο οικονομικά. Δεν έχουν πολιτικές ελευθερίες, συνδικαλιστικές, κοινωνικές. Λοιπόν η Αμερική έχασε την ιδιότητα αυτή με τη βλακεία που κάνανε, και βλέπεις τώρα ότι αποτραβιούνται εθνικά.

Πρέπει λοιπόν ηγέτιδες δυνάμεις στην παγκοσμιοποίηση πάλι να ξαναβγούν δυνάμεις της φιλελεύθερης Δύσης. Λοιπόν σε αυτό λοιπόν το πλαίσιο που κατηγορούμε τόσο πολύ, οι γερμανοί μπορεί να είναι οι πιο ωφελημένοι της παγκοσμιοποίησης αλλά είναι οι πιο κρατιστές να το πω έτσι.. εν μέσω φιλελευθερισμού. Συνοψίζοντας λοιπόν βεβαίως θεωρώ θετικό για τη χώρα να συμμετάσχει σε οργανισμούς οι οποίοι λειτουργούν σε δημοκρατικά πλαίσια και επιχειρούν να ελέγξουν δημοκρατικά και σε πολιτικό βαθμό την παγκοσμιοποίηση, τη λειτουργία της οικονομίας παγκόσμια, ένα πρώτο επίπεδο είναι η συμμετοχή στην ΕΕ η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί και σε επίπεδο πολιτικής ένωσης. Εγώ θέλω ομοσπονδία ευρωπαϊκή. Προφανώς αυτό σημαίνει απώλεια περισσότερης εθνικής ανεξαρτησίας.

-Σας φοβίζει καθόλου.. με τη λογική αν το πάρει κανείς ότι ελέγχετε ευκολότερα τον Δήμο ας πούμε επειδή είναι δίπλα, όταν αρχίζουν και φεύγουν τα κέντρα λήψης αποφάσεων πιο μακριά... είναι άλλωστε και ένα πάγιο παράπονο των πολιτών ότι η Ευρώπη είναι μακριά...

-Σε μεγάλο βαθμό οι ίδιοι άνθρωποι είναι υπέρ του Πούτιν. Δηλαδή υπέρ ενός απολυταρχικού τρόπου λειτουργίας της κοινωνίας. Αυτό είναι υποκρισία. Θαυμάζουν τη δύναμη. Λοιπόν να ξεχωρίσουμε κάτι, στην ΕΕ δεν μας αρέσει το ότι δεν έχει τόση πολλή ισχύ, τα όργανά της ή ότι έχουν πολλή ισχύ; Βλέπεις ότι όλοι οι αντιευρωπαίστες κατηγορούν την Ευρώπη ότι οι Βρυξέλλες έχουν πάρει όλη την εξουσία. 99% αυτοί είναι υπέρ του Πούτιν. Να πάρουμε άμεσες μορφές δημοκρατίας; Εδώ κινδυνεύουμε να πάμε πάλι στην ίδια κουβέντα που κάναμε με τα social media. Προφανώς δεν θα σου πω όχι σε μορφές ας πούμε δημοψηφίσματος. Δεν πιστεύω όμως τόσο πολύ σε αυτά. Εάν σε μια κοινωνία, πάμε στον αντίποδα τώρα, δεν λειτουργούν τόσο πολύ τα δημοψηφίσματα, λειτουργούν βέβαια οι εκλογές και όλα τα όργανα είναι με κάπιο τρόπο εκλεγμένα... και ταυτόχρονα υπάρχουν και ανεξάρτητες αρχές. Δηλαδή πια η δημοκρατία απέναντι στη λειτουργία του όχλου, της μάζας.. και εκτός αυτού έχει θεσπίσει και κάποιο πεδίο δικαιωμάτων εκτός δημοψηφισματικής λογικής... υπάρχουν λοιπόν και ανεξάρτητες αρχές. Δηλαδή πια η δημοκρατία λειτουργεί με τους πυλώνες που είχε τους παραδοσιακούς, Βουλή, κυβέρνηση, δικαστική εξουσία, σε αυτήν έχει βάλει και ανεξάρτητες αρχές που λειτουργούν προασπίζοντας τους θεσμούς της δημοκρατίας. Όταν λοιπόν η δημοκρατία λειτουργεί με όσο γίνεται εκλεγμένα όργανα, με παράλληλη λειτουργία ανεξάρτητων αρχών που ελέγχουν τα όργανα αυτά, εγώ εμπιστεύομαι αυτή τη δημοκρατία. Και σε αυτήν τη δημοκρατία έχω λόγο.

-Οπότε δεν είναι θέμα πια απόστασης/

-Όχι. Θα ήθελα για παράδειγμα εδώ πέρα, το Ευρωκοινοβούλιο πολύ πιο σοβαρό. Θα ήθελα ο Γιούνκερ να έχει πιο σημαντικό ρόλο από τη Μέρκελ. Που δεν έχει. Αυτά που σου λέω, δεν πάει να πει ότι θεωρώ τέλεια τη λειτουργία της ΕΕ. Έχει ατέλειες και είναι ανολοκλήρωτο. Θέλω λοιπόν πιο ισχυρά τα όργανα της ΕΕ δηλαδή θέλω πιο ισχυρό πολιτικό ρόλο στην Επιτροπή. Δεν θεωρώ ότι σώνει και καλά η Επιτροπή πρέπει να έχει 27 μέλη ένα από κάθε μέλος χώρας. Μπορεί να βρω λοιπόν ευρωπαϊστές που να μην είναι από την Ελλάδα, να μην είναι κανείς από την Ελλάδα,

δεν ξέρω, δεν είναι απαραίτητο αυτό. Θέλω λοιπόν έναν πιο ισχυρό πολιτικό ρόλο της Ευρωπαϊκής επιτροπής, σου είπα σαν παράδειγμα, θέλω ο Γιούνκερ να είναι πιο ισχυρός από τη Μέρκελ και θέλω επίσης και ένα πιο ισχυρό Κοινοβούλιο, το οποίο είναι πιο σοβαρό και πιο πολιτικό ως προς τη λειτουργία του.

-Ίσως και ως προς τις αποφάσεις που λαμβάνει.. να μην είναι μόνο η πλαστική σακούλα..

-Ναι, ναι.

-Να σου πω κάτι, θεωρώ ευτύχημα που φεύγουν οι άλλοι. Θεωρώ ότι η ΕΕ με την πίεση των αμερικάνων έκανε ένα στρατηγικό λάθος πριν από 20 χρόνια. Το οποίο εμείς πήγαμε να το εκμεταλλευτούμε πολιτικά, για αυτό και κάναμε το μαλάκα, βάζοντας την Κύπρο μέσα, το οποίο ήταν εθνική επιτυχία, πιστεύω όμως ότι ήταν λάθος σε επίπεδο ευρωπαϊκό αυτό που έγινε. Τέλη δεκαετίας του 1990 αρχές του 2000 υπήρχε ένα δίλλημα στρατηγικό στην πορεία της ΕΕ μεταξύ διεύρυνσης και εμβάθυνσης. εγώ είμαι υπέρ της εμβάθυνσης. Δηλαδή θα προτιμούσα μια πιο ριζοσπαστική Ευρώπη προς την κατεύθυνση της ομοσπονδιοποίησης. Παρά να πάει σε χώρες όπως την Πολωνία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και μαλακίες. Εμείς ήμασταν οι τυχεροί που ήμασταν μέσα, αν ήμουν εκτός θα έλεγα ότι ήθελα διαπλάτυνση. Εγώ λοιπόν ήθελα εμβάθυνση αν είχαμε εμβασθύνει πιθανόν κι εμείς να είχαμ αποφύγει την κρίση. Δηλαδή αν δεν είχαμε αυτούς τους ρεμπετασκέδες, τους αχρείους, τον Μπαρόζο, γιατί κάναν στραβά μάτια σε αυτά που έβλεπαν στη χώρα. Έχουν μεγάλη ευθύνη για αυτό που έχει συμβεί. Αν λοιπόν είχε ακολουθηθεί ο δρόμος της εμβάθυνσης η Ευρώπη θα ήταν πιο ισχυρή πολιτικά σήμερα. Δυστυχώς οι αμερικανοί είχαν άλλες προτεραιότητες. Βέβαια είχαν και αυτοί δίκια. Σου θυμίζω ότι είχε καταρρεύσει το ανατολικό μπλοκ και έπρεπε με κάποιο τρόπο αυτοί να ενσωματωθούν στην ευρωπαϊκή πορεία. Θα μπορούσε να ήταν με καθεστώς πρόσβασης πιο χαλαρό. Να ήταν ενταξιακό. Αλλά σε μια άλλη πορεία. Αν και σου θυμίζω πόσο μεγάλη ζημιά κάνει σήμερα η Πολωνία στην ΕΕ. Επίσης έκανε όλα αυτά τα χρόνια η Αγγλία. Η Πολωνία δεν λειτουργεί ως εταίρος. Λειτουργεί εκβιαστικά. Το ίδιο και χειρότερο ισχύει και για την Αγγλία, η Αγγλία λοιπόν εισήγαγε τα τελευταία 15 χρόνια μια μέθοδο... της διακρατικής συνεννόησης.. δεν είναι έτσι ο όρος.. πρώτα από όλα αν υπάρχουν 30 πεδία συνεργασίας στην Ευρώπη η Αγγλία συμμετείχε στα 15. Και από αυτά τα 15 είχε αστερίσκους. Καλύτερα να φύγει. Διότι επειδή είχε μεγάλη βαρύτητα, και να την ήθελα αμα ήταν διαφορετική, δεν το βάζω έτσι. Θα την ήθελα αλλά όχι να βάζει συνέχεια αστερίσκους. Και όχι να εισαγάγει ένα μοντέλο, άμα μου αρέσει συνεργάζομαι αν δεν μου αρέσει δεν συνεργάζομαι. Η συνεργασία έχει και απώλειες. Στη συνεργασία αυτό που ενδιαφέρει είναι αν τελικά όλοι κερδίζουν. Η Αγγλία κέρδιζε. Αλλά δεν μπορείς όμως να ακυρώνεις μια συνεργασία. Η αγγλία έχει λοιπόν εισαγάγει μια μέθοδο επικοινωνίας η οποία είναι ανοιχτού συντονισμού. Δηλαδή μια πολύ χαλαρή μορφή συνεργασίας. Αυτήν όμως την επέβαλλε. Αυτό αδυνάτισε τη λειτουργία των οργάνων της ΕΕ. Αδυνάτισε την ισχύ των πολιτικών που λαμβανόντουσαν και που εφαρμόζονταν. Καμία πολιτική δεν εφαρμόζεται έτσι. Καμία. Υπήρχαν θέματα επαγγελματικής κατάρτισης της εκπαίδευσης. Με αυτήν τη

μέθοδο λοιπόν της ανοιχτής διακυβέρνησης δεν έγινε τίποτα. Λοιπόν υπο αυτήν την έννοια θεωρώ ότι το Μπρέξιτ... καλά και το Γκρέξιτ μπορεί να βοηθήσει ... όχι εμάς τους άλλους (γέλιο) αν γίνει, γιατί δεν είμαι σίγουρος ότι τελικά θα γίνει, πιστεύω ότι μπορεί να βοηθήσει την Ευρώπη. Η ευρωπη θα περάσει ένα ταρακουλόμεσο πρόθεσμα από τον πόλεμο με τον Τραμπ, με την αμερική, διότι θα ανεβάσει αμυντικές δαπάνες. Μπορείς όμως αυτό να είναι θετικό, να φέρει πιο κοντά τα κράτη μέλη της ΕΕ.

-Σε μια κατεύθυνση εμβάθυνσης που συζητούσαμε..

-Ναι, διότι κακά τα ψέματα, είναι δυνατόν να αποκτήσεις κοινή πολιτική στην άμυνα και να μην έχει αναπτύξει παράλληλα έναν μηχανισμό συνεννόησης σε επίπεδο άμυνας. Θεωρώ σοβαρό το θέμα της άμυνας, μέχρι τώρα αυτό το είχαμε εκχωρήσει στο ΝΑΤΟ. Αν αυτό το αναλάβεις, αυτό θα μας φέρει πιο κοντά όχι μονάχα στον έλεγχο των δαπανών, πρέπει να κάνεις κοινά πράγματα πολλά. Αν έχεις εμπιστοσύνη να κάνεις κοινά πράγματα στο στρατό, δεν πρέπει να έχεις ουσιαστική εμπιστοσύνη στο φορολογικό ας πούμε... ; Πολιτική ενοποίηση είναι πιο δύσκολο.

-Λοιπόν.. καταλήγοντας, φτάνουμε στην τελευταία υποενότητα το κυριότερο θέμα της εργασίας αυτής άλλωστε είναι η πρόσληψη της δημοκρατίας στην εποχή των δικτύων... Ξεκινώντας ως εξής, εκτυλίσσεται μια συζήτηση, μιλάνε για μια κρίση της δημοκρατίας, εσείς συμφωνείτε ότι η δημοκρατία περνάει σήμερα κρίση; Και αυτό το οποίο λέγεται είτε συμφωνείτε είτε όχι, με ποιον τρόπο έχετε την αίσθηση ότι το εννοούν;

-Πρώτα από όλα συμφωνώ ότι υπάρχει κρίση της δημοκρατίας. Εμ.. όχι στην Ελλάδα, συνολικά. Υπάρχει κρίση δημοκρατίας. Το βλέπουμε από τα αποτελέσματα στην Αμερική στην Ελλάδα από την άνοδο κινημάτων να τα πούμε λαϊκιστικά, υπονομεύοντας τη λειτουργία της δημοκρατίας. Λοιπόν.. οι παράγοντες που ωθούν στην κρίση της δημοκρατίας είναι πολλοί. Σαφώς η όξυνση των ανισοτήτων ή η πρόσληψη της όξυνσης των ανισοτήτων, είναι ένα θέμα.

-Οικονομική.. είναι περισσότερο περιουσιών και λιγότερο και εισοδημάτων. Δηλαδή αυτό είναι χειρότερο. Λοιπόν, οι ανισότητες έχουν οξυνθεί αυτό είναι σαφές, οι περιουσιακές. Σίγουρα υπάρχει ανισότητα πολιτισμικής και πολιτικής επιρροής αυτό όμως πάντα υπήρχε. Τα social media δεν ξέρω αν έχουν κάνει πιο ευάλωτη την κοινή γνώμη πιο διαχειρίσιμη την κοινή γνώμη, σε θεωρίες συνωμοσίας, και και τα λοιπά, δηλαδή φοβάμαι πολύ αυτήν την ιστορία με τα social media πιστεύω ότι την κάνουν πιο ευάλωτη την κοινή γνώμη, υπάρχει λοιπόν μια κρίση στη δημοκρατία γιατί δεν απαντάει τόσο αποτελεσματικά σε πράγματα που αφορούν την εργασία του άλλου και την ασφάλειά του. σε έναν κόσμο λοιπόν που αλλάζει, πάρα πολύ γρήγορα η δημοκρατία δεν φαίνεται να δίνει τόσο αποτελεσματικές απαντήσεις, όσο δίνει ο Πούτιν. Για παράδειγμα. Όταν υπάρχει περίοδος ρευστότητας, οι άνθρωποι έλκονται πιο πολύ από δυνάμεις ισχυρές. Δυστυχώς η δημοκρατία θέλει καλλιέργεια και η αυτονομία.

-Ναι, τι είναι δημοκρατία για εσάς; ποια είναι τα χαρακτηριστικά της.

-Την ορίζει πάρα πολύ απλά ο Θουκυδίδης στον επιτάφιο. Ο περικλής δηλαδή που το γράφει ο Θουκυδίδης, δημοκρατία είναι το πολίτευμα που κυβερνούν οι πολλοί. Λοιπόν και πως μας βλέπουν λέει μαλθακούς.. και πως μας λένε μαλθακούς.. η δημοκρατία λοιπόν είναι το χειρότερο πολίτευμα. Είναι αυτό που στηρίζεται στους πολλούς, προϋποθέτει καλλιέργεια όλων αυτών. Όταν υπάρχει σωστή εκπαίδευση και καλλιέργεια των πολλών και στηρίζεται στους πολλούς, τότε είναι το πιο ισχυρό πολίτευμα και για πόλεμο ακόμα. Γιατί θα ξέρεις ότι τους βάζαν κωπηλάτες στις τριήρεις τους πολίτες.

-Καταλήγοντας λοιπόν, το διαδίκτυο και η νέα ψηφιακή τεχνολογία βοηθού ή υπονομεύουν αυτό το οποίο ορίζετε ως δημοκρατία;

-Το βοηθούν υπονομεύοντάς την, και το υπονομεύουν βοηθώντας το. Υπάρχουν και τα δύο. Ακόμα και το τεχνικό μέρος σε κάτι, ασχέτως περιεχομένου, αποκρυσταλλώνει κοινωνικές σχέσεις και αναπαράγει κοινωνικές σχέσεις. Η παγκοσμιοποίησης λοιπόν αν ειπωθεί με την κινέχικη εκδοχή είμαι κατά. Αν όμως ταυτόχρονα ελεγχθεί από υπερεθνικούς οργανισμούς, από την ΕΕ να ελεγχθεί, ένα μέρος, να μη λειτουργεί καταστροφικά.. να μην ζύνει τις ανισότητες,. Τότε είσαι υπέρ. Αν η εξάπλωση της δύσης σημαίνει εξάπλωση αρχών φιλελεύθερης δημοκρατίας είσαι υπέρ.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 7

Συνεντευξιαζόμενη – 62 ετών – Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Ιδιωτική υπάλληλος

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Το ένα που θεωρείς απαραίτητο είναι η ηλικία, είμαι 62 χρονών, εργάζομαι σε ιδιωτική εταιρία, περίπου 30 χρόνια... σχεδόν... εντάξει έχω πάρει σύνταξη από τη μία αλλά δεν έχει σημασία, είμαι εργαζόμενη, και συνταξιούχος αλλά εργαζόμενη. Η εταιρία που δουλεύω έχει σχέση με την τεχνολογία, όσον αφορά τις επικοινωνίες, τις τηλεπικοινωνίες. Τι άλλο με ρώτησες;

-Και από σπουδές, έχετε κάνει κάτι σχετικό με αυτό;

-Όχι, όχι απολύτως τίποτα, τελείωσα το λύκειο τότε.

-Α,ωραία! Πως μπήκατε σε αυτές τις δουλειές; Πάντα δουλεύατε σε ένα τομέα αντίστοιχο με το σημερινό;

-Όχι πριν από αυτήν τη δουλειά, πριν από, κατάλαβες τώρα, περίπου 28 χρόνια, 29. Όχι τίποτα, είχα δουλέψει πολύ λίγο, σε ιδιωτικές έτσι, τίποτα, μετά είχα με τον άντρα μου μια επιχείρηση, και αποφάσισα σε ηλικία μεγάλη, δηλαδή να μεγαλώσουν τα παιδιά, σε ηλικία 37 χρονών, κάπου 36 χρονών... και αποφάσισα να δουλέψω, ήθελα πάρα πολύ... πάρα πολύ. Γιατί ούτε μου άρεσε που ήμουνα σπίτι, αλλά και οικονομικοί λόγοι. Τέλος πάντων, πήγα σε αυτή την εταιρία από την οποία δεν έφυγα ποτέ.

-Α... θα μου περιγράψετε λίγο τι κάνετε, για ποιο πράγμα είστε υπεύθυνη εκεί. Έτσι, τη θέση σας;

-Ο τίτλος που έχω είναι, ε... manager logistic, δηλαδή υπεύθυνη για το logistic κομμάτι της εταιρείας. Έως πριν από δύο χρόνια, που τελείωσα με τη πρώτη εταιρία, ε... ήταν πολύ μεγάλη εταιρία, είχε πάρα πολλά άτομα... Τώρα, είμαι σε μια ας το πούμε του ομίλου εταιρία, η οποία έχει πολύ λίγα άτομα και με πήρανε σε αυτή τη δουλειά λόγω της εμπειρίας μου. Γιατί δημιούργησαν μια εταιρία ξαφνικά, και εκεί που να ψάχνουν τι θα κάνουμε εδώ, τι θα κάνουμε εκεί, πήραν από τη παλιά εταιρία ανθρώπους και στελέχωσαν ας πούμε την εταιρία, και δουλεύει έτσι. Εεεμ...

-Πρακτικά αυτή η δουλειά τι είναι για εσάς, δηλαδή, έρχεστε το πρωί, πάνω κάτω για να περιγράψετε μερικά πράγματα που κάνετε;

-Εμμ, σήμερα έκανα ένα σεμινάριο, κάνω και εγώ, δεν κάνεις μόνο εσύ, το θέμα είναι η αξιολόγηση στην ουσία, αλλά σε πρώτη φάση είναι η ταυτοποίηση της θέσης σου... και έχουμε κάνει πάρα πολλές συζητήσεις, και σήμερα ήταν αυτό το θέμα, μα τω θεω αν είχα τα χαρτιά θα σου έκανα και ανάλυση... Η δουλειά που κάνω λοιπόν, να στην

ταυτοποιήσω, είναι ότι, είμαι υπεύθυνη, το ρήμα που θα βάλουμε, αποφασίσαμε όλοι αυτοί, είναι... διευθύνω το λέμε, αποφασίστηκε αυτό το ρήμα, παρά το... πως το είχαμε πει, εμείς θέλαμε να βάλουμε ένα άλλο, ο διευθυντής μας ήθελε αυτό. Τη διακίνηση, είμαι υπεύθυνη, για το τι μπαίνει, πως κινείται, σε τι χρόνους, με τι μορφή, τι αποθέματα και το logistic κομμάτι, είναι και υπόλογο στο λογιστήριο και απέναντι στο νόμο. Δηλαδή, δεν μπορείς να κινήσεις ένα πράγμα μαύρο, δηλαδή θα πρέπει να ξέρεις και κάποιες βασικές αρχές του κώδικα. Πάντα εμείς συμβουλευόμαστε το λογιστήριο, πάντα γιατί το λογιστήριο και μόνο είναι απέναντι στο νόμο. Άμα γίνει κάτι, αυτός θα πάει μέσα... Και αυτό που αποφασίζω, που κάνω κάθε μέρα, είναι... διάφορες δουλειές, αλλά είναι πως θα υπάρχει καλή λειτουργία της εταιρίας αυτής, όσον αφορά το logistic κομμάτι. Να είναι έγκαιρα, να είναι ποιοτικά, να είναι ξέρω εγώ στατιστικά, ζητάνε reports, ζητάνε πολλά. Πια δεν είναι ... μη φαντάζεσαι ότι είναι οι αποθήκες οι παλιές, όλα με reports βγαίνουν. Έως πριν από δυο χρόνια στην προηγούμενη εταιρία δούλευα ΣΑΠ, τώρα αυτή είναι μια μικρή εταιρία και δεν έχω ΣΑΠ. Το ξέρεις τι είναι το ΣΑΠ; Είναι ένα μεγάλο πρόγραμμα, τεράστιο... ίσως το καλύτερο πρόγραμμα που υπάρχει και στα λογιστικά, παντού, και στα management, είναι για μένα εξαιρετο σύστημα.

-Η όλη η θέση σας και οι δουλειές που κάνετε καθημερινά, κατά πόσο βασίζονται στη τεχνολογία; Δηλαδή γίνονται πράγματα χειρόγραφα, τα reports που κάνετε γίνονται χειρόγραφα;

-Όχι, όχι, ποτέ.

-Όλα στον υπολογιστή.

-Όλα. Μέχρι και οι υπογραφές πια γίνονται ηλεκτρονικά. Τίποτα δεν γίνεται στο χέρι.

-Και πάντα έτσι γινόταν, έχει αλλάξει κάτι ας πούμε τα τελευταία δέκα χρόνια;

-Χωρίς συζήτηση. Όταν πήγα, δεν υπήρχε για αυτό το κομμάτι κανένα πρόγραμμα, το 1989. Το 1990 αποφασίσαμε με το διευθυντή μου καλέσαμε μια εταιρία virtuon και μας έκανε ένα πρόγραμμα υποτυπώδες, δεν ήταν ένα πρόγραμμα σαν το ΣΑΠ που είχε δυνατότητες μεγάλες και ξεκινήσαμε πρώτοι εμείς αυτό το κομμάτι που ήμουν εγώ στα services. Κάναμε μια μηχανογράφηση, ε... απλοϊκά πράγματα στην αρχή, όπως τα είχαμε σκεφτεί. Αλλά, εντάξει, μας εξυπηρέτησε.

-Το 1990 έτσι που το περιγράφετε, ο κόσμος που δούλευε, σε τέτοιου είδους εταιρίες, και βάζω και εσάς προφανώς μέσα, τι εξοικείωση είχε με αυτά; Δηλαδή μου λέτε ήταν κάτι εντελώς καινούργιο.

-Σε αυτό το κομμάτι, η εταιρία που δούλευα, είναι εταιρία από τις πλέον προηγμένες, και στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής της εταιρίας ήταν απόφοιτοι πολυτεχνείου, δηλαδή είχαμε ένα μεγάλο ποσοστό σε έναν κύκλο που θα έκανες, ήταν ένα μεγάλο ποσοστό ντοκτορά, είχαμε μεταπτυχιακά, μεγάλο τεράστιο κομμάτι, φυσική και πολυτεχνείο. Προγραμματιστές...

-Οι οποίοι προφανώς ήξεραν...

-Κοίταξε να δεις... όταν πήγα εγώ, ήταν τότε που, για να καταλάβεις, ο ΟΤΕ έβγαλε τα ψηφιακά κέντρα. Ως τότε η τηλεφωνία στην Ελλάδα ήταν αναλογική. Και τότε μπήκαν στον ΟΤΕ, που έγινε το σκάνδαλο το μεγάλο με τη Siemens, μπήκαν τα ψηφιακά κέντρα. Δηλαδή δεν υπάρχει μια ντουλάπα, που κάνει ο ρελές τατατα για να πάρεις τηλέφωνο. Εσύ δε τα πρόλαβες σε καμιά περίπτωση.

-Έχω δει ταινίες όμως, μπορώ...

-Όταν πήγα εγώ, τότε εγκαταστάθηκαν τα πρώτα ψηφιακά. Εντάξει ήταν για μας πρωτόγνωρο. Δηλαδή εντάξει εγώ δεν είμαι μηχανικός αλλά όταν το ζούσα ήταν φοβερό.

-Πόσο χρονών ήσασταν τότε;

-Ήμουν 36...37. Εμείς έως τότε, για να βάλουμε τηλέφωνο σπίτι μας, βάζαμε μέσο, Πληρώναμε, τέτοια κατάσταση ήταν στην Ελλάδα. Ξαφνικά σε μια μέρα, δηλαδή δε ξέρω αν ξέρεις, για να μιλήσουν 50 συνδρομητές, πέραγε από τον ΟΤΕ ένα πράγμα, ένα καλώδιο που ήταν σπίτι σου κτλ. Ξαφνικά βγήκε ένα πράγμα έτσι, χιλιάδες συνδρομητές, και βρεθήκαμε όλοι έτσι με τηλέφωνα σπίτι.

-Οπότε ζήσατε τη μετάβαση εσείς...

-Εγώ πολύ, πάρα πολύ. Εγώ έζησα την εποχή του φαξ, πριν την εποχή του φαξ, πως το λέγανε... υπήρχε ένα άλλο πριν...

-Τέλες !!!

-Τέλες, μπράβο ρε Βασιλική!

-Εμένα αυτή η τεχνολογία μου είναι άγνωστη ομολογώ.

-Εντάξει αυτά που είδα εγώ δε θα τα ξέρεις. Αυτά που είδα εγώ και που ήμουν σε αυτό το κομμάτι, γιατί η μεγάλη ανάπτυξη έγινε εκεί.

-Ναι, βασικά με προλάβετε γιατί θα σας έλεγα αυτό ακριβώς. Έχουν περάσει πολύ λίγα χρόνια από τότε που λέτε ότι έγινε αυτό το μεγάλο σοκ της αλλαγής, και σήμερα αποτελεί εντελώς καθημερινότητα.

-Πολύ μεγάλο σοκ. Ας πούμε το email; Τι είναι το email; Στην αρχή, πριν από 20 χρόνια περίπου θα ήταν; Όχι 18, που μου είπαν στην υπηρεσία ότι θα επικοινωνείς με email. Δεν έπαιρνες τηλέφωνα...

-Οπότε υποβιβάστηκε το τηλέφωνο..

-Ναι, ναι, και θα μιλάς με mail. Αυτό ήτανε και το αστείο τότε, το παπάκι, το παπάκι πάει στη ποταμιά, εμένα μου φάνηκε αδιανόητο να...

-Σας φαινόταν δύσκολο να το υιοθετήσετε εκείνη τη στιγμή;

-Εγώ δε το είχα διανοηθεί ποτέ πως θα γίνεται μόνο έτσι, γιατί έτσι είναι πια η επικοινωνία. Και μετά, εεε... στην αρχή, βρήκα και τον διευθυντή, μου λέει θα σου βάλω το email να επικοινωνούμε. Να μου λέει το πήρες το email που σου έστειλα; Και να του λέω δε το άνοιξα. Και έτσι μάθαμε σε πολύ λίγα χρόνια... Τι φοβερό...

-Σήμερα, έχοντας ανακαλέσει αυτές τις στιγμές που έχουν και δεκαεφτά χρόνια, ναι, σας έχει λύσει τα χέρια;

-Απίστευτα. Ανταλλάσσω, όχι μόνο επικοινωνία, ανταλλάσσω και data και δεδομένα, με το.. στην Αφρική. Ποιος ο λόγος, εγώ έχω ένα γιο που είναι στη Σκωτία. Και μπορώ ανά πάσα στιγμή να του γράφω email, του στέλνω αυτά μου στέλνει αυτά... μου στέλνει εκείνα.

-Θα ήταν τρομερά δυσκολότερο με άλλη τεχνολογία. Πέρα από το κομμάτι της δουλειάς, για προσωπική χρήση, να δώσω ένα παράδειγμα, αν κάνετε αγορές μέσω ίντερνετ/

-Είναι το μόνο πράγμα που δε κάνω.

-Με υπηρεσίες;

-Έχω ebanking. Ναι, τα κάνω όλα ηλεκτρονικά. Αγορές έχω κάνει, αλλά δεν τις...

-Γιατί;

-Να σου πω κάτι; Γιατί είμαι άνθρωπος παλαιών ίσως αρχών, που θέλω να το δω, να το φορέσω, να δω μου πάει, δε μου πάει, τέτοια προβλήματα. Δεν είναι ότι, εγώ εμπιστεύομαι τις κάρτες από πρώτη μέρα. Αλλά έχω άλλα προβλήματα. Ας πούμε θέλω να αγοράσω μια καρέκλα, ωραία φαίνεται, είναι;

-Δηλαδή δεν είναι θέμα εμπιστοσύνης για το αν λειτουργεί καλά, αλλά το ότι θέλετε ίδιοι όμμασι να δείτε το ρούχο, το έπιπλο, το οτιδήποτε να αγοράσετε.

-Ναι ναι. Δεν έχω, γιατί όλες μου τις άλλες συναλλαγές τις κάνω χρόνια με κάρτες. Και τώρα τις συναλλαγές τις κάνω ηλεκτρονικά.

-Δε θα σας γλίτωνε και παράλληλα ενδεχομένως χρόνο... για να κάνετε κάτι άλλο, για να ξεκουραστείτε, λόγου χάρη.

-Αν ψώνιζα ηλεκτρονικά; Βεβαίως. Και θα μου το φέρνανε εδώ. Αλλά δε μπορώ. Γιατί θέλω να το δω, αν μου αρέσει, αν μου πέφτει καλά, ρούχα δε μπορώ να πάρω εγώ, ούτε παπούτσια. Αυτό είναι ο λόγος, όχι ότι δεν εμπιστεύομαι, δεν μου έχει συμβεί κάτι κακό με τις αγορές, γιατί έχω ακούσει ιστορίες, καλά και στους πιο πολλούς δεν έχει συμβεί. Και την αδερφή μου την παροτρύνω να μην έχει λεφτά. Δεν υπάρχει λόγος να έχουμε λεφτά.

-Για μιλήστε μου λίγο για αυτή την άποψη που έχετε.

-Δεν είναι κάτι καινούργιο, δεν είναι κάτι περίεργο, δεν υπάρχει λόγος να έχουμε λεφτά σε χαρτί. Στο σουπερμάρκετ ψωνίζουμε με κάρτα. Πετρέλαιο βάζουμε με κάρτα. Παπούτσια, ρούχα, ψυγεία, πως θα τα αγοράζουμε... Δεν υπάρχει λόγος να έχουμε λεφτά σε χάρτη σε μορφή τέτοια... ποιος ο λόγος... τι θα έχω στο χέρι μου 500 ευρώ, ναι και για λόγους ασφαλεία.. πιστεύω ότι βοήθησαν πάρα πολύ, ο κόσμος ήταν από το ένα κακό, τα capital controls. Τα capital controls οδήγησαν πάρα πολλούς ανθρώπους να ψωνίζουν ηλεκτρονικά και είναι ένα καλό και ένα κακό ας πούμε πολύ πάρα πολύς κόσμος.

-Τώρα έρχεται και η νομοθεσία...

-Τώρα με τη νομοθεσία θα δεις πόσοι ακόμα θα προσπαθούν. Δηλαδή η αδερφή μου, που επιμένω ας πούμε.. λέω τι πάτε και την παίρνετε τη σύνταξη στο χέρι; Και της λέω τώρα πρέπει να έχεις το αφορολόγητο... είναι δεκτική...

-Με βάση αυτήν την εξέλιξη κάνω τέτοιου είδους ερωτήσεις, διότι ναι μεν υπάρχουν άνθρωποι που το βλέπουν πολύ θετικά είναι πολύ ανοιχτοί και αν δεν το έκαναν θα ξεκινήσουν να το κάνουν, υπάρχουν άλλοι που λένε εντάξει γιατί να μπω στον κόπο έχω συνηθίσει θέλω να συνεχίσω την πρακτική με τα χρήματα στο χέρι.. τους δημιουργεί μία ασφάλεια ας πούμε...

-Ποτέ δεν με ενδιέφεραν αυτά τα πράγματα ποτέ δεν με ενδιέφεραν, ποτέ δεν το σκέφτηκα έτσι δεν νομίζω ότι η τράπεζα θα μου φάει ποτέ λεφτά, με τα capital control, δεν το έχω σκεφτεί.

-Εγώ έχω δύο κάρτες άμα θέλω παίρνω 420 και 420.. 840 την εβδομάδα... εγώ δεν επηρεάστηκα δεν ταλαιπωρήθηκα ούτε τις πρώτες μέρες... καλά... Αυτό ήταν από τύχη. Γιατί εμείς όλα τα κτίρια της δουλειάς έχουμε ATM μέσα και δεν βγαίναμε έξω και μας είχε δώσει ένα 50άρι δεν θυμάμαι τι μας είχε δώσει. Εγώ καθόλου.

-Πέρα από το χώρο της δουλειάς και μιας και μου λέτε ότι είστε εξοικειωμένη με όλα αυτά από συσκευές πρόσβασης στο διαδίκτυο και ψηφιακής τεχνολογίας τι διαθέτετε... έξυπνα ρολόγια, έξυπνα τηλέφωνα;

-Όχι, έχουμε ένα, το laptop ας πούμε και smartphone τι άλλο μπορώ να έχω...

-Πολλά, μπαίνοντας σε ένα Public, σε ένα Πλαίσιο βλέπετε...

-Α... δεν είμαι τόσο φίλος. Δεν είμαι.

-Δεν σας δημιουργούν ενδιαφέρον;

-Κοίταξε και το κινητό.. Εντάξει δεν το χρησιμοποιώ μόνο σαν κινητό... έχω εφαρμογές πάρα πολλές και messenger έχω και Facebook έχω και Viber και αυτά..

-Εντάξει αλλά το χρησιμοποιείτε/

-Δεν είμαι και τόσο πολύ... μου αρέσει τεχνολογία αλλά δεν είμαι...

- Σαν να μη σας ενθουσιάζει το βλέπετε περισσότερο για πρακτικούς λόγους..
- Έχω μάθει και έχω το κινητό σαν βιβλίο όπου και να βρεθώ να ξαπλώσω. Κατάλαβες πως είχα πριν την εφημερίδα παλιά.
- Μία τελευταία ερώτηση την οποία ξέχασα προηγουμένως αλλά είναι αρκετά σημαντική και μετά να επανέλθουμε στο θέμα της εφημερίδας γιατί είναι ένα κομμάτι για το οποίο θέλω να μιλήσουμε...Από το σπίτι εργάζεστε για τη δουλειά;
- Πολύ λίγο, σχεδόν ποτέ... εργάζομαι πάρα πολλές ώρες. Εγώ δέχομαι email και στο κινητό μου..
- Τα διαβάζετε σε ώρα που δεν είστε στο γραφείο; Θα τύχει να ξεκουράζεστε και/
- Μια φορά το βράδυ .. μην κάτι περιμένω.. γιατί στέλνουν και email ανόητα, της ρουτίνας.. τώρα αυτά τι να διαβάσω... αλλά ναι μου έχει τύχει.
- Και Σαββατοκύριακο;
- Θα το κοιτάξω πάντα μου έχει τύχει και να απαντήσω αλλά δεν συνηθίζω.
- Είναι απαραίτητο αν δεν απαντήσετε ας πούμε;
- Μου έχουν πει κάποια στιγμή γιατί δεν απάντησες δεν έκανες.. και ζίπα εκείνη την ώρα.. άρα χρήσιμο είναι. Ε.. άλλοι δουλεύουν πάρα πολύ, εντάξει τώρα εγώ δεν υπάρχει λόγος φεύγω 6 ώρα ξέρω εγώ 6 μισή.
- Γενικώς το φαινόμενο αυτό πώς το αξιολογείτε; Πρέπει να... είναι κάτι το οποίο πρέπει να γίνεται; Η τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα να το κάνετε με ένα και να σας βρει κανείς οποιαδήποτε στιγμή αλλά...
- Θα σου απαντήσω. Όχι δεν πρέπει να γίνεται. Τώρα με κοιτάς εγώ που δεν με ενδιαφέρει καθόλου γιατί είμαι μία πολύ μεγάλη γυναίκα, δεν έχω μικρά παιδιά, δεν έχω προσωπική ζωή. Αλλά αυτό είναι φοβερό πράγμα, ένας άντρας ας πούμε τώρα που γυρίζει στην οικογένειά του και απαντάει στα email. Ε είναι θάνατος αυτό, της προσωπική ζωής θάνατος. Μην κοιτάς εμένα που δεν με νοιάζει. Ή αυτοί που έχουν τα μωρά. Θα έπρεπε λίγο να οριοθετηθεί αυτό το πράγμα.
- Πιο πριν δεν συνέβαινε αυτό
- Όταν ήμουν νέα δεν είχαμε τέτοια πράγματα, δεν είχε φτάσει ακόμα μέχρι αυτό το επίπεδο. Τώρα και να μου έρθουνε και κάποια mail και να απαντήσω δεν έγινε και κάτι ,έχει σημασία αυτό το πράγμα..
- Σε τι φάση ζωής είσαι δηλαδή..
- Βέβαια τότε που είναι πολύ δημιουργικά τα χρόνια είναι τότε που έχεις οικογένεια.
- Είναι αντιφατικά κάποιες φορές τα πράγματα γενικώς στη ζωή. Ωραία. Φεύγοντας λίγο από το κομμάτι της τεχνολογίας θέλω να μιλήσουμε λίγο για το κομμάτι της

ενημέρωσης. Με ενδιαφέρει να μιλήσουμε για όλα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που υπάρχουν από το πιο κλασικό που είναι η εφημερίδα και μετά να πάμε στα πιο τεχνολογικά όπως ραδιόφωνο, τηλεόραση και διαδίκτυο. Μιλώντας για το καθένα ξεχωριστά, για την εφημερίδα, η σχέση σας με αυτήν ποια θα λέγατε ότι είναι;

-Τώρα μηδέν.

-Κάποτε;

-Εξαρτημένη πλήρως.

-Από ποια ηλικία;

-Από πάρα πολύ νέα.

-Πώς και έτσι;

-Γιατί είμαι πολιτικοποιημένο άτομο... από πάρα πολύ νέα διάβαζα εφημερίδα πάρα πολύ, δηλαδή τα Σάββατα που βγαίναμε έξω αν δεν αγόραζα από την Ομόνοια που πηγαίναμε τις Κυριακές, δεν υπήρχε για μενα τίποτα. Τώρα όμως που έχουμε το διαδίκτυο...

-Πότε τη σταματήσατε ή ήταν κάτι που έγινε σταδιακά;

-Κάτι που μου την έδωσε πολύ ήταν που σταμάτησα τις Κυριακές που έβαζαν κάτι ένθετα και αυτά, δε μου άρεσε, πολύ αγανάκτησα όταν μια εφημερίδα έκανε 4 ευρώ και είχε βλακείες μέσα βιβλία μαγειρικής, cd... Και κάτι βλακείες, και άρχισα να αγανακτώ, τότε αγόραζα ακόμα των 2, αυτά μου φαινόταν πολύ ψεύτικα.

-Το παίρνατε δηλαδή μόνο για το βασικό περιεχόμενο.

-Ναι και τώρα έχω να πάρω κάποια χρόνια.

-Συνεχίζετε δηλαδή και διαβάζετε διαδικτυακά; έχετε κάποια συγκεκριμένη που διαβάζετε;

-Όχι μα όταν λέω έχω Facebook τι νομίζεις, κάθομαι και μιλάω; Τώρα μπαίνω σε κάποια site που μου αρέσουν, κάποια που έχω επιλέξει, για να βλέπω τις ειδήσεις. Όλα τα βλέπω, αλλά δε θα κάτσω να διαβάσω δηλαδή, τι έγραφαν σήμερα παναγία μου, κάτι για την Kate Middleton, δε μπορώ τόσο πολύ εντάξει, ας διαβάσω και αστυνομικό ρεπορτάζ αλλά όχι τόσο πολύ.

-Όποτε έχετε κάνει Facebook για το κομμάτι της ενημέρωσης δε το έχετε τόσο για επικοινωνία.

-Όχι δεν επικοινωνώ. Έχω 30 φίλους.

-Πόσες ώρες μέσα στην ημέρα αφιερώνετε για να μπειτε στο Facebook να ψάξετε πληροφορίες που σας ενδιαφέρουν, να διαβάσετε αυτά τα άρθρα, να δείτε τους τίτλους;

-Μόλις παω στη δουλειά , θα ανοίξω τα προγράμματά μου, που είναι για τη δουλειά μου , και ταυτόχρονα να ανοίξω το Facebook υπάρχει περίπτωση να μη το κοιτάξω.

-Α, απλά να το έχετε ανοικτό.

-Μου αρέσει που έχει μεγάλη οθόνη, είναι πολύ ωραία. Μπορεί να μην το ανοίξω αμέσως, άμα έχω πολλή δουλειά, αλλά μπορεί να το ανοίξω στις 10 η ώρα, θα δουλέψω, μετά από 2 ώρες ξανά...

-Για να ξεφύγετε ας πούμε και από αυτό που κάνετε.

-Όχι, όχι, εννοώ όταν τρώω, όταν έχω διάλειμμα, μου αρέσει, πάρα πολύ μου αρέσει.

-Οι σελίδες που λέτε ότι έχετε κάνει like, και από εκεί διαβάζετε, υπάρχουν και σε έντυπα περιοδικά και εφημερίδες;

-Κάποιες ναι κάποιες όχι.

-Σε σχέση με αυτές που υπάρχουν, μια μικρή διαφορά είναι η εξής, ότι, αυτό που δε ξέρει πάρα πολύς κόσμος είναι η εξής, πως αυτά που μας δείχνουν διαδικτυακά δεν περιλαμβάνουν όλα αυτά που υπάρχουν στην έντυπη μορφή. Υπάρχουν δηλαδή πράγματα, αν όχι ένα 50% ένα 30% τουλάχιστον, το οποίο ενώ υπάρχει στην έντυπη μορφή δεν υπάρχει ποτέ ηλεκτρονικά δεν ερχόμαστε ποτέ σε επαφή με αυτό. Αν ένας άνθρωπος ήθελε να διαβάσει έναν συγκεκριμένο αρθρογράφο προφανώς να μην τον έβρισκε ποτέ.

-Ποτέ δε το έχω σκεφτεί γιατί δε ψάχνω έτσι, δε με ενδιαφέρει. Εγώ θέλω να διαβάσω το κύριο άρθρο, να διαβάσω την επικαιρότητα. Αλλά έτσι τόσο πολύ δε το έχω, δε μου λείπει κάτι.

-Ραδιόφωνο ακούτε καθόλου;

-Μόνο στο αυτοκίνητο.

-Μόνο για μουσική, δηλαδή ψυχαγωγία περισσότερο; Δεν υπάρχει κάποια εκπομπή που να ακούτε ενδεχομένως αραιά και που...

-Όχι... δεν ακούω.

-Είχατε ποτέ ενημερωτική σχέση με το ραδιόφωνο;

-Όχι.

-Κάποιοι άνθρωποι είναι λίγο.. ακουστικοί τύποι

-Όχι.

-Τηλεόραση, ο σούπερ σταρ των μέσων;

-Βλέπω πάρα πολύ.

- Μετά τη δουλειά συνήθως;
- Ε μόνο. Μέσα στη δουλειά δε βλέπω τηλεόραση. Α μόνο, κάποια στιγμή που είχε κάτι γεγονότα, δε θυμάμαι... βάζαμε, βάζαμε, μαζευόμασταν όλοι και βάζαμε εεε... στον υπολογιστή.
- Αυτό ναι υπάρχει και διαδικτυακά.
- Εντάξει μη το παραχέσουμε κιόλας.
- Εντάξει υπάρχει και όριο.
- Τηλεόραση αν θα έχω δει πέντε φορές. Κάτι που έχει γίνει και είναι σημαντικό.
- Στο σπίτι όταν παρακολουθείτε, τι προγράμματα παρακολουθείτε συνήθως; Τι σας αρέσει ας πούμε; Θα δείτε ταινίες, θα δείτε ειδήσεις;
- Κατά κύριο λόγο ειδήσεις. Θα δω ειδήσεις, θα δω κατά κύριο λόγο μια ενημερωτική εκπομπή τέτοιου είδους, να μου αρέσει.
- Σαν αυτές τις βραδινές που υπάρχουν τώρα...
- Τέτοιες, ναι, ας πούμε, μου άρεσε ο Χατζηνικολάου ας πούμε, τον έβλεπα.
- Στον ενικό;
- Αυτό έβλεπα, αυτό μου άρεσε, ε δε βλέπαμε και τον Πρετεντέρη... είπαμε ξεφτιλιστήκαμε αλλά όχι τόσο ... ειδήσεις και μετά εμμ... Μέχρι να πάει αργά η ώρα να δεις ταινία, έχει κάτι σήριαλ που είναι για κλάματα
- Τηλεπαιχνίδια, τέτοια πράγματα;
- Όχι δε βλέπω.
- Ούτε αυτά...
- Να τώρα που έχει επανάληψη το παραπέντε, το βλέπω, μου αρέσει. Εκείνο το... υποφέρω .
- Ε, είδατε; σας λέω κάτι κάτι μας ξεφεύγει, γιατί υπάρχουν εκπομπές να επιλέγουμε
- Ε, μόνο αυτές μωρέ, γιατί τα καινούργια δε μου αρέσουν. Ας πούμε αυτά τα σήριαλ τώρα, τα δίδυμα φεγγάρια, τι είναι αυτά; Γιατί το Μπρούσκο; Χρόνια αυτό, τι στο διάολο, δε τελειώνει ποτέ;
- Ε θα έχει πέραση για να συνεχίζουν να το δείχνουν...
- Νομίζεις οτι είναι δέκα χρόνια, έτσι αισθάνομαι. Η... δική μου η ώρα, έχει όλο τέτοια και δε μπορώ, εκείνη την ώρα έχω Facebook ή διαβάζω.

-Μέχρι να μπει το βράδυ πάλι μια ταινία που θα δείτε. Από τα τέσσερα από αυτά τα μέσα που αναφέρουμε, ποιά έχει τη πρωτοκαθεδρία με το οποίο έρχεστε σε επαφή; Το διαδίκτυο μαλλον, από όλα; Η ενδεχομένως η τηλεόραση είναι στην ίδια θέση;

-Στην ίδια θέση.

-Στην ίδια θέση ακριβώς... μάλιστα. Μιας και μιλήσαμε και για το περιεχόμενο, θέλω να σας ρωτήσω γενικότερα ποιός είναι ο ρόλος της ενημέρωσης, και κυρίως της πολιτικής ενημέρωσης στη καθημερινότητά σας... Δηλαδή, πότε αρχίσατε να καταλαβαίνετε ότι είναι σημαντικό, ή δεν είναι σημαντικό να ενημερώνεστε για τα πολιτικά και την επικαιρότητα και όλα αυτά, και τέλος πάντων τι σημασία έχει να ενημερώνεται κανείς πολιτικά;

-Σου είπα ότι διαβάζω εφημερίδα, γιατί ενημέρωση είναι και αυτό, δεν είχαμε άλλο μέσο τότε. Από πάρα πολύ νέα διάβαζα, που σου δείχνει οτι πάντα είχα ενδιαφέρον. Δηλαδή πάντα το θεωρούσα σημαντικό. Έως πριν από λίγα χρόνια, προ διαδικτύου δηλαδή, ήταν πιο ξεκάθαρα τα πράγματα, τώρα είναι πάρα πολλή πληροφορία και πρέπει πάρα πολύ να τη φιλτράρεις κιόλας. Είναι απαραίτητο, δε μπορώ...

-Τα καταφέρνετε στο φιλτράρισμα; Δηλαδή πολλοί άνθρωποι νιώθουν οτι πράγματι είναι πολύ δύσκολα διαχειρίσιμοι όλος αυτός ο όγκος πραγμάτων...

-Ε, τώρα, στην αρχή δεν ξέραμε. Και τώρα άμα μια φορά δυο φορές, πως το λένε, μάθαμε, εγώ δηλαδή, να μπορώ να ξεχωρίσω μια είδηση...

-Έχετε ας πούμε και συγκεκριμένα κριτήρια με βάση αυτό που διαβάζετε..

-Άκου να σου πω κάτι... τα κριτήρια στον άνθρωπο είναι πάντα πολιτικά. Να το ξέρεις, πάντα. Είναι επηρεασμένος έτσι και αλλιώς. Δε σώζεσαι, δεν γλιτώνεις. Είναι μια αρρώστια παιδί μου, δε σώζεσαι με τίποτα. Αλλά πέρα από αυτό, ε... έχεις ένα κριτήριο. Δηλαδή μπορεί να πεις ακόμη και αυτός που υποστηρίζω εγώ δηλαδή, η είδηση, εντάξει ρε παιδιά μη το παραχέσουμε κατάλαβες; Αλλά είσαι επηρεασμένος. Η δική μου γενιά επί το πλείστον. Δεν ξέρω οι πιο νέοι...

-Ναι ίσως ένα σχόλιο το οποίο θα έκανα πάνω σε αυτό και εγώ είναι ότι, στους νέους παρατηρείται, ίσως δεν είναι τόσο ισχυρή και η ιδεολογική τους κατεύθυνση, και δεν μπορούν, με βάση αυτήν, επειδή δεν την έχουν, να φιλτράρουν αυτά τα οποία διαβάζουν ή αυτά τα οποία βλέπουν και ακούνε, οπότε είναι λίγο δυσκολότερο... και φαίνεται να χάνονται μέσα σε μια πλημμυρίδα πραγμάτων, διαβάζουν και το από'δω, διαβάζουν και το από'κει...

-Ναι, εγώ να σκεφτείς μερικές ειδήσεις που τίνω λένε για συγκλονιστικές, η αδερφή μου με παίρνει «τα έμαθες;!», και της λέω «βρε αυτά δεν να τα ακούς», μα το είπανε λέει στη τηλεόραση, το είπανε στις ειδήσεις. Φαίνεται, δεν είναι... δεν είναι ενταξει... τώρα αμα είσαι και μιας ηλικίας μπορείς και καταλαβαίνεις.

-Ναι και με βάση μια εμπειρία, από το γεγονός πως έχεις ακούσει άλλα πόσα τέτοια στο παρελθόν...

-Ναι, πόσα...

-Θα ήθελα να σας παραθέσω ένα πολύ φανταστικό σενάριο, το οποίο εντάξει είναι λίγο τρέλας, αλλά θα ήθελα να δώσετε ένα λεπτό να το σκεφτείτε, και να μου πείτε ότι μπορεί να αισθάνεστε ή να σκέφτεστε με βάση αυτό. Θέλω να υποθέσετε για ένα λεπτό ότι τελειώνει η συζήτησή μας αυτή, πάει κανονικά η συνέντευξη, φεύγω πάω σπίτι μου, κοιμάστε, ξυπνάτε αύριο, ανοίγετε τηλεόραση ας πούμε το πρωί και δεν βλέπετε τίποτα. Δεν υπάρχει σήμα, ή τουλάχιστον δεν υπάρχουν ειδήσεις. Κατεβαίνετε κάτω, το λογικό, στο περίπτερο, ή ανοίγετε διαδίκτυο, ειδήσεις πάλι πουθενά, εφημερίδες δεν έχουν έρθει. Ποιά είναι η πρώτη σκέψη που κάνετε, τι είναι αυτό που έχει συμβεί;

-Είναι ένας πυρηνικός πόλεμος, γιατί είναι μια πολύ μεγάλη καταστροφή. Δεν ξέρω πως θα το εξηγήσω τώρα, είπα ότι είναι όμως τέτοιου επιπέδου. Δηλαδή φαντάζομαι ότι αν γινόταν αυτό θα ήταν τέτοιου επιπέδου.

-Και αρκετά παγκόσμιο, ας πούμε.

-Βέβαια, αρκετά παγκόσμιο. Τέτοιο πράγμα θα σκεφτόμουν, όχι ότι βαρέθηκ...

-Πως θα αισθανόσασταν;

-Τρομοκρατημένη. Πάρα πολύ... πάρα πολύ.. πάρα πολύ. Υπερβολικά

-Για το ίδιο το γεγονός ή για την έλλειψη του ότι δεν μπορείτε να μάθετε τι συμβαίνει;

-Όχι, για το γεγονός ότι έχει συμβεί κάτι πολύ σοβαρό. Θα μπορούσες να μου πεις, άμα πας σε ένα νησί ερημικό και κάτσεις και δεν έχεις τίποτα, το ίδιο θα αισθανθείς; Όχι. Αν πας στο νησί..

-Είναι και δική σου επιλογή.

-Είναι δική μου επιλογή και ξέρω πως ο κόσμος δουλεύει, λειτουργεί πίσω από εμένα. Εγώ επέλεξα και πήγα στο νησί που δε θέλω να έχω καμία σχέση. Και άλλο να μην το είχα επιλέξει και να έχει γίνει. Σημαίνει ότι θα έχει γίνει μεγάλη καταστροφή, φαντάζομαι.

-Τι θα επιδιώκατε να κάνετε για να μάθετε; Δηλαδή μια πρώτη κίνηση;

-Αφού δεν υπάρχουν λοιπόν ειδήσεις, με το τηλέφωνο θα επικοινωνούσα, με τι άλλο;

-Ο ένας με τον άλλο, τι έχει συμβεί.

-Που σιγά μην ήξερε ο άλλος, που να ήξερε, αλλά θα κάναμε εικασίες, και φαντάζομαι θα μεγάλωνε ο τρόμος πιο πολύ ακόμα. Γιατί άμα δεν υπήρχε καμμιά είδηση, φαντάσου ο καθένας θα έλεγε...

-Ναι, οργιάζουν..

-Μας επιτέθηκαν οι αρειανοί, θα έλεγε ένας. Εντάξει αφού δεν μπορείς να το διαπιστώσεις από κάπου... πιστεύω θα ήταν τρομακτικό πολύ...

-Το κομμάτι της πολιτικής ενημέρωσης και το φανταστικό σενάριο αφορά λίγο και πράγματα τα οποία γίνονται σε κάποια κράτη, και σε κάποια πολύ κοντά μας, που κλείνουν κανάλια και υπάρχει ένας κυβερνητικός έλεγχος, πολύ μεγαλύτερος,... έχετε ή είχατε τέτοιους φόβους και για μας, για τη χώρα μας, για την ελευθερία της πολιτικής ενημέρωσης;

-Κοίταξε να δεις κάτι, εκτός από τη περίοδο της χούντας, που εσείς δεν τη προλάβετε, που ήταν ελεγχόμενα πλήρως, εγώ πάντα έβλεπα, μέχρι να βγει η πολυφωνία, οι πολλοί σταθμοί και στα κανάλια και στο ραδιόφωνο ας πούμε, πάντα υπήρχε ένας έλεγχος, αλλά είναι άλλο το ένα άλλο το άλλο. Δε φοβήθηκα ποτέ ιδιαίτερος. Σοκαριστικό που έκλεισε η ΕΡΤ βέβαια, αυτό ήταν ένα από αυτά τα σοκαριστικά, αλλά είναι μερικά πράγματα που δεν τα φαντάζεσαι... κατάλαβες τι παθαίνεις; Λες, έλα μωρέ, αυτό δε μπορεί να γίνει. Στην Ελλάδα αυτό δε γίνεται,. Αυτό ήταν για μένα ένα, εντάξει εκτός από τη περίοδο της χούντας, που όλα ήταν ελεγχόμενα...

-Μιλάμε και για μια ακραία εποχή.

-Ήξερες ότι ήταν όλα ελεγχόμενα τότε, το ήξερες αυτό το πράγμα. Δεν νομίζω άλλη περίοδος να υπήρξε έτσι ε... ένα όσον αφορά την ενημέρωση ήταν αυτό, με την ΕΡΤ, και μια άλλη περίοδο τρόμου έζησα, εγώ προσωπικά, εγώ το 2015, τότε με το δημοψήφισμα που έγινε, πρώτα οι εκλογές, μετά το δημοψήφισμα θυμάσαι που έγινε, τα capital controls...

-Οι εκλογές τον Ιανουάριο...

-Αισθάνθηκα λίγο παγιδευμένη εκεί. Γιατί όλα τα κανάλια λέγανε ακριβώς το ίδιο. Δε μπορούσες να ακούσεις κάτι άλλο. Θα το θυμάσαι και εσύ, γιατί ήταν πρόσφατο. Δε μπορούσες να ακούσεις τίποτα άλλο. Εκεί αισθάνθηκα παγιδευμένη, έλεγα τι γίνεται, εντάξει είχα και το διαδίκτυο, αλλά όσον αφορά την τηλεόραση, αισθάνθηκα παγιδευμένη. Γιατί ήταν οκτώ κανάλια ξέρω εγώ, δέκα, πόσα είναι περίπου, που λέγανε ακριβώς το ίδιο. Δεν υπήρχε ένα που να έλεγε ένα άλλο. Εκεί αισθάνθηκα έτσι έναν τρόπο, όχι με την έννοια οτι θα γίνει κατι..

-Αλλά μια δυσφορία, εν πάσει περιπτώσει οτι δεν υπάρχει αυτή η πολυφωνία. Αποτέλεσε το διαδίκτυο μια διέξοδο να μάθετε το κάτι παραπάνω;

-Χωρίς συζήτηση. Μη το συζητάς. Εκεί ήταν εντάξει γιατί δε μπορούσες να ακούσεις, αλλά στη τηλεόραση έλεγε ακριβώς το ίδιο. Είχαν αποκλειστεί οι... άλλο αυτό είναι τραγικό, να αποκλείεις τον άλλον... αυτό είναι φοβερό πράγμα, αυτά εμένα με τρομάζουν πολύ... το να αποκλείεις τον άλλον, αλλά δεν τα καταλαβαίνουν τι μπορεί να προκαλέσει στον άνθρωπο αυτό το πράγμα. Όταν αισθάνεσαι, μα πως είναι δυνατόν να λένε 10 άνθρωποι το ίδιο; Ένας τρελός δεν υπάρχει ξέρω εγώ, ένας τρελός. Εκεί αισθάνθηκα λίγο άσχημα, αλλά εντάξει δε φοβήθηκα οτι θα γίνει κάτι, λέω θα ρυθμιστούν κάποια στιγμή.

-Το γεγονός ότι το διαδίκτυο έχει αποτελέσει και τόπο που υπάρχουν και αυτοί οι τρελοί όπως τους αναφέρατε, αν όχι για εσάς που έχετε μια αυτοπεποίθηση ότι μπορείτε να καταλάβετε ότι αυτό το πράγμα δεν διαβάζεται, αλλά το ότι υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό της κοινωνίας που δε μπορεί να το κάνει, αλλά από περιέργεια και μόνο θα μπει να διαβάσει τη λίγο πιο περιέργη είδηση, σε ένα παράξενο μπλογκ ή κάτι. Αυτό πως το κρίνετε;

-Είναι από αυτά τα πράγματα που δε μπορείς να κάνεις κάτι, δε μπορείς να τα ελέγξεις. Όσο και να λένε ότι, α... θα το κλείσουμε αυτό, δεν μπορούνε να το ελέγξουν, μετά βγαίνει άλλο, με άλλη μορφή. Μα δεν είδες τι έγινε ότι φτιάχνανε, και όχι μόνο φτιάχνανε αλλά φτιάχνουνε site..

-Για τις ψεύτικες ειδήσεις;

-Ναι εγώ δε μπορούσα να φανταστώ ότι θα γινόταν ποτέ, αλλά...

-Είναι το ακριβώς αντίθετο από τον απόλυτο έλεγχο, η απόλυτη ας το πούμε και ασυδοσία.

-Τα οποία όμως δε μπορείς να τα ελέγξεις, μη νομίζεις. Κάθε μέρα θα βγαίνει από ένα, αφού μπορείς να το κάνεις. Αφού μπορώ εγώ να πω η Αλόνα, στη πλατεία Υμηττού ήταν ξεβράκωτη. Δεν έγινε τίποτα. Κατάλαβες; Και μέχρι να τους εντοπίσουν, τους δικάζουν και μετά από 20 χρόνια. Βλέπεις όμως η νομοθεσία είναι πολύ σκληρή σε αυτό.

-Εντάξει προφανώς επιχειρούν...

-Και ξέρεις κάτι; Θα έπρεπε, θα έπρεπε... και πιστεύω ότι αυτοί που είναι πολύ σκληροί, γιατί άκουσα ας πούμε, αυτός που ανέβαζε γυμνές φωτογραφίες των σταρ, δικάστηκε 20 χρόνια, ασύλληπτο νούμερο, ούτε για φόνο, για φόνο δικάζεσαι λιγότερα χρόνια. 20 χρόνια, τέτοια νούμερα δικάζονται...

-Σας φαίνεται δίκαιη η ποινή, από τη στιγμή που εκατομμύρια είδαν τις φωτο;

-Εγώ νομίζω πως ναι. Πρέπει να είναι πάρα πολύ αυστηροί, γιατί σε λίγο θα είναι ζούγκλα. Θα βγάλω εγώ εσένα ξεβράκωτη, θα βγάλει ο άλλος εμένα, εντάξει.

-Έχετε μια ανησυχία για το πως θα πάει και αυτό το πράγμα...

-Ναι, ναι, πολύ πολύ, πως δεν έχω;

-Ωραία...νομίζω ότι το καλύψαμε και αυτό το θέμα, θα αλλάξουμε λίγο κλίμα, θα επιστρέψουμε στο διαδίκτυο και στις ψηφιακές τεχνολογίες. Θέλω να μιλήσουμε για τις κοινωνικές δραστηριότητες, για τους τρόπους συμμετοχής σας στα κοινά, να περάσουμε λίγο στο κομμάτι της δημοκρατίας. Πολλές μορφές δραστηριοτήτων λίγο, δε θα θελα να το πω παλαιότερης, αλλά πιο κλασικής μορφής ήταν να ήταν κανείς μέλος σε ένα κόμμα...

-Σε έναν σύλλογο...

-Σε ένα συνδικαλιστικό όργανο τουλάχιστον, και σήμερα είναι περισσότερο από διεθνή κινήματα, περιβαλλοντικά, οτιδήποτε βάζει ο νους μας τέλος πάντων, με οργανώσεις σχεδόν για κάθε πλευρά της ζωής. Θα ήθελα να μου μιλήσετε λίγο με το τι έχετε ασχοληθεί...

-Δεν έχω.

-Ποτέ;

-Όχι ποτέ. Τώρα εννοώ. Πιο παλιά ναι ήμουν πολύ πιο ενεργή. Και σε κόμματα, σε συλλόγους, σε συνδικαλιστικά... αλλά τώρα όχι.

-Και πότε το αφήσατε;

-Σαν να σιγά σιγά, δε είπα τώρα θα το κάνω. Ακόμα και ένα κόμμα που ψηφίζω ας πούμε, αν ψηφίζα, δεν είμαι σε κάποιο κόμμα. Ακόμα και να το ψηφίζα δηλαδή, δεν είμαι.

-Το κίνητρο της συμμετοχής τότε; Ήταν καταρχήν η ιδεολογία;

-Τότε στα νιάτα μου; Ναι ναι και τώρα έχω ιδεολογία, αλλά δε ξέρω γιατί δε το κάνω... δηλαδή άμα συμμετείχα σε κάποια οργάνωση τώρα θα ήταν κοινωνικής μορφής. Απογοήτευσαν και πολύ τα κόμματα. Ξέρεις και με τους κομματικούς στρατούς, και τώρα αν μου έλεγες, θα ήμουνα μέλος ας πούμε σε μια δομή προσφύγων, ξέρω εγώ κάτι τέτοιο πράγμα θα έκανα. Δε βλέπω τον εαυτό μου να έκανα κάτι άλλο, δηλαδή να πήγαινα σε κάποιο κόμμα, δε νομίζω.

-Θα θέλατε να κάνετε κάτι που έχει περισσότερο κοινωνικό αντίκτυπο;

-Και να κάνω κάτι που περισσότερο προσφέρω. Γιατί χάσαμε την εμπιστοσύνη στα κόμματα. Για αυτό έχουν γίνει αυτά, αλλιώς δεν υπάρχει πιο ωραίο πράγμα. Να ήταν καθαρά τα πράγματα και να στηρίζεις την ιδεολογία σου, αλλά έχουν γίνει τόσα πολλά που χάσαμε την εμπιστοσύνη μας στα κόμματα και με απωθεί ας πούμε αυτό το πράγμα. Δηλαδή σου λέω σε όποιον να πήγαινα να ψηφίζα, δε θα πήγαινα να γραφτώ στο κόμμα του.

-Η απογοήτευση αυτή σας δημιουργήθηκε και από πράγματα που είδατε όσο συμμετείχατε πιο ενεργά, δηλαδή πράγματα που είδατε κοντά ή όπως όλοι οι υπόλοιποι;

-Όχι, όπως όλοι οι υπόλοιποι σιγά σιγά.

-Λίγο με τα σκάνδαλα, λίγο με το ένα...

-Και μετά φτάνει μια στιγμή, στην αρχή δεν σου αρέσει κάτι δεν σου αρέσει κάτι, μαζεύονται όλα αυτά, και μετά παίρνεις μια απόφαση και λες ω δε γίνεται. Γιατί επειδή είμαι ανεκτικός άνθρωπος λέω, κάτσε μήπως το έκανα και εγώ αυτό; Μήπως λέω, διόρισα τη κόρη μου, όταν ήμουν εγώ; Και μετά λέω, αχ με συγχωρείτε δεν είναι

η κόρη μου, είναι τα ανιψιά, είναι αυτό, εκείνο, είναι μίζες... όχι. Εγώ δε θα το έκανα ποτέ αυτό. Και δεν είμαι απόλυτη σε τίποτα. Και όταν ακούω κάτι, που λένε, λέω κάτσε ρε παιδί μου, μήπως το έκανα και εγώ; Και λένε ας πούμε για τους συμβούλους. Και εγώ συμβούλους θα έκανα τα παιδιά μου. Την αδερφή μου θα έκανα. Καταλαβαίνεις πως το λέω. Και εγώ το ίδιο θα έκανα. Μην είμαστε δηλαδή, πως να στο πω, κάποιες φορές είμαστε των άκρων. Αλλά νομίζω έτσι σιγά σιγά ήρθε η απογοήτευση.

-Σε συνδικαλιστικά όργανα...;

-Ξέρεις από τη στιγμή που πήγα σε αυτή τη δουλειά, αποφάσισα ότι δε θα συνεταιριστώ. Από μόνη μου. Μέλος σωματείου ήμουνα. Άλλο αυτό. Αλλά δε μπήκα ποτέ στο Δ.Σ., αυτό, μπορούσα να πάω. Αποφάσισα να μη μπλέξω γιατί δεν ήταν ο συνδικαλισμός που ήθελα. Δεν τους εκτιμούσα καθόλου, και θα μου πεις εσύ ότι δεν είναι απαραίτητο το ότι είναι όλοι ίδιοι, αποφάσισα ότι όχι δε θέλω, δε πήγα ποτέ.

-Σας είχε περάσει από το μυαλό όμως μια εποχή, ότι ήθελα να το κάνω να συμμετάσχω πιο ενεργά...

-Το ήθελα, μα αφού αυτή ήταν η ζωή μου, πώς να στο πω. Αλλά όταν πήγα στη δουλειά, είπα όχι θέλω να δουλέψω, θέλω να κάνω καριέρα. Και μετά που θα μπορούσα, είπα άσε που να μπλέξω, και οι αποφάσεις που παίρνανε ήταν της εργοδοσίας.

-Απλώς παρακολουθούσατε το τι συνέβαινε... χωρίς να παρεμβαίνετε. Γενικότερα οι σχέσεις με άλλα μέλη.. οπουδήποτε.. ποιές ήταν; Δηλαδή υπήρχαν άνθρωποι με τους οποίους λέγατε είμαι εδώ για τους ανθρώπους, γιατί μοιραζόμαστε ας πούμε τις ίδιες ιδέες...

-Δεν το κατάλαβα αυτό που είπες.

-Όπου συμμετείχατε, ήταν ξεκάθαρα οι δικές σας ιδέες το βασικό κίνητρο συμμετοχής ή και οι σχέσεις με τα υπόλοιπα μέλη, κοινές αξίες κλπ..

-Δε θέλω να το ξεχωρίσω. Πιστεύω επειδή ο άνθρωπος είναι από τη φύση του εγωιστικό ον ικανοποιεί τις δικές του ανάγκες πρώτα. Έτσι νομίζω το να είσαι σε μια ομάδα είναι πολύ σημαντικό, πολύ παρηγορητικό.

-Δημιουργήσατε σχέσεις φιλίας;

-Πάρα πολλές. Έχω φίλους από συλλόγους όταν ήμουν 20 χρονών. Ακόμα έχω κάποιους, αλλά αυτούς που δε βλέπω για λόγους διάφορους, με συμπάθεια τους σκέφτομαι και στη δουλειά μου ομαδικά δουλεύω.

-Σας αρέσει η συνεργασία, ομαδική εργασία..

-Είναι το δυνατό μου σημείο αυτό και η διάχυση της γνώσης. Μάθε τον άλλον. Εγώ αυτό τους έλεγα στη δουλειά. Κάντον να μην είναι χαϊβάνι, και εσύ θα κάνεις κάτι

καλύτερο μετά, πώς να στο πω, θα μάθει κάτι αυτός θα μάθεις κάτι άλλο. Και πριν και από πάντα... σχέσεις έχω πολλές και ομαδική δουλειά.

-Είπατε και πριν, θα θέλατε να κάνετε κάποιου είδους κοινωνική, εθελοντική δουλειά, λόγω δουλειάς και χρόνου δεν αποφασίζετε να το κάνετε;

-Δεν είναι μόνο αυτό. Όλο έτσι λέω. Άντε να τελειώσω και θα δεις τι θα κάνω. Δε νομίζω ότι είναι αυτό μόνο. Εντάξει είναι ανασταλτικό και αυτό. Νομίζω είμαι λίγο κουρασμένη.

-Αν εργάζεστε πολλές ώρες και γενικώς καλύπτετε και το κομμάτι...

-Είχα κάποιες δραστηριότητες μετά τη δουλειά, δηλαδή αγγλικά και κάπου αλλού, και κουράστηκα πάρα πολύ. Όταν πήγαινα σε αυτά. Είχα κάποιες δραστηριότητες μετά τη δουλειά, δηλαδή αγγλικά και κάπου αλλού και κουράστηκα πάρα πολύ. Όταν πήγαινα σε αυτά δεν ερχόμουν σπίτι να ντυθώ, να ξεντυθώ. Πήγαινα κατευθείαν. Δε μπορώ να έρχομαι σπίτι...

-Όταν έχετε τελειώσει όλες τις δουλειές.

-Ναι δηλαδή εντάξει ένα βράδυ να βγω να διασκεδάσω αλλά δε μπορώ παραπέρα. Με κουράζει και η ρουτίνα μου, μου αρέσει.

-Τα τελευταία δυο χρόνια για να συνεχίσουμε το κομμάτι της κοινωνικής δραστηριότητας, αναφέρατε και εσείς το δημοψήφισμα με το capital control, ήταν μια εποχή γενικώς.

-Πολύ έντονη.

-Πάρα πολύ έντονη. Παρατηρούνται από πορείες, είχαμε χωριστεί 50-50 με τη δραχμή, το ευρώ, εκτός Ευρώπης κτλ.

-Υπήρχε ποτέ κάποιου είδους δίκης σας συμμετοχής σε αυτά τα πράγματα. Δηλαδή.. να πάρετε το μετρό και να πάτε. Από τους αγανακτισμένους ξεκινάνε αυτά.

-Στους αγανακτισμένους δεν είχα πάει. Αλλά πήγα σε δυο συγκεντρώσεις μετά από χρόνια.

-Υπήρχε κάποιο διάλειμμα.

-Ναι ναι. Μου άρεσε που συμμετείχα.

-Αισθανθήκατε ότι αναβιώνει ένας εαυτός σας πιο δραστήριος;

-Μου άρεσε πολύ.

-Πώς το μάθατε... πολλοί είχαν δεχτεί πρόσκληση μέσω Facebook.

-Α όχι δεν ξέρω, δεν θυμάμαι.

-Για το κομμάτι του Facebook πάλι, υπάρχουν ομάδες που ασχολούνται με συγκεκριμένες κοινωνικές δραστηριότητες, ας πούμε να ακολουθείτε ένα κόμμα, τι κάνει στη Βουλη...

-Εμένα τόσο πολύ δεν μου αρέσει, μου αρέσει να βλέπω ΣΚΑΙ, ρε παιδί μου, δε θέλω να βλέπω τι κάνει ένα κόμμα. Δε μπορώ, να βλέπω ας πούμε κάθε μέρα τι κάνει το κόμμα μου. Εξ'άλλου δεν είμαι σε κάποιο κόμμα φανατικός οπαδός. Αν ήμουν θα ήμουν και οργανωμένη, να πάω να βοηθήσω το κόμμα. Άλλο το να ψήφισα κάποιο κόμμα. Πάντα ψήφισα. Ποτέ δεν ήμουν άνθρωπος που θα απέχω ή θα ρίξω λευκό. Τελικά όσο περνάνε τα χρόνια, ξέρεις τι πιστεύω, αυτό που είπε μια γριά στη τηλεόραση. Είπε, έχω και εγώ μια δύναμη ρε παιδιά. Μου έκανε εντύπωση αυτή η γριά. Της λέγανε τι θα κάνεις που θα σε βάλουν να πληρώσεις εφορία. Και είπε έχω και εγώ μια δύναμη. Είναι μεγάλη δύναμη η ψήφος τελικά. Τελικά κοίτα να δεις τι κάνει μια ψήφος. Πολλοί την υποτιμούσαν την ψήφο, η κοινωνική δραστηριότητα είναι μωρέ. Είναι η δύναμη μεγάλη τελικά.

-Θα λέγατε και ενδεχομένως η ψήφος είναι ο πιο ισχυρός τρόπος παρέμβασης στα πολιτικά;

-Όχι δεν θα το έλεγα. Είναι για παρατημένους ανθρώπους. Σαν εμένα που έχω ξεφτίσει. Όχι πιστεύω υπάρχουν πολύ πιο έντονες δραστηριότητες. Απλώς το είχα πολύ υποτιμημένο. Τελικά δεν είναι έτσι. Δεν είναι έτσι, σου είπα απεδείχθη τα τελευταία χρόνια και εδώ είναι το ωραίο. Έλα μωρέ και τι θα γίνει τώρα. Αυτό το πράγμα... βλέπεις ότι... και τον Τραμπ, τον ψήφισαν όμως. Δεν έκανε δικτατορία. Ή το Brexit. Σου λέω για μεγάλες αποφάσεις τώρα. Δε μιλάω που βγήκε στην Ουγγαρία ένας και ... μιλάω για σοβαρά πράγματα.

-Είναι και το δικό μας δημοψήφισμα στα σοβαρά..

-Το δικό μας δημοψήφισμα είναι ένα άλλο θέμα. Στην Ελλάδα συνέβησαν φοβερά πράγματα. και κανένας δε σκέφτηκε, όχι ότι το σκέφτηκα πρώτη εγώ, κανένας δεν σκέφτηκε τι σημαίνουν όλα αυτά; Γιατί; Μου είπε προχθές μια φίλη μου να ανησυχώ πάρα πολύ για την Ευρώπη. Μετά από πέντε χρόνια αν έχει διαλυθεί θα λέμε πωπω τι πάθαμε. Δε γίνεται πρέπει να είσαι διορατικός, να ανησυχείς, θα έπρεπε να ανησυχούμε. Αλλά να ερμηνεύουμε τα γεγονότα. Έπρεπε να προβληματιστείς... το ότι 10 άνθρωποι λέγανε το ίδιο. Δε ντρεπόσατε θα ψηφίσω το Τσίπρα... έτσι μόνο. Τι ήταν αυτό που μου κάνατε, μου επιβάλλατε. Αισθάνθηκε ο κόσμος πολύ μειωμένος. Γιατί έγινε το δημοψήφισμα; Αυτά όμως εκ των υστέρων τα σκέπτονται. Όταν θα φύγει η Ιταλία από το ευρώ, που δε βοήθησε η Γερμανία ούτε έγινε τον Ρέντσι, θα λένε μα γιατί διαλύθηκε, γιατί βγήκε ο Τραμπ, γιατί έγινε το Brexit. Ακόμη εγώ λέω ένα πράγμα θα σκέφτεσαι ότι ο κόσμος λειτουργεί συναισθηματικά αυτό ξεχωρίζει τον άνθρωπο από τα ζώα από πολλά. Δηλαδή. Οι άγγλοι αισθάνθηκαν μειωμένοι, να λέει ο Σόιμπλε σε μια αυτοκρατορία θα κάνεις αυτό. Όχι ρε μαλάκα. Και λένε αυτοί μωρέ να πάθουμε ότι πάθουμε.

-Το θυμικό.

-Είναι το θυμικό, δεν το υπολογίζουνε. Στις ΗΠΑ γιατί βγήκε ο Τραμπ; Ενώθηκε το λόμπυ των πλουσίων να βγάλουν ντε και καλά έναν τελειωμένο άνθρωπο, τη Χίλαρυ, ένα ρεντίκολο της κοινωνίας, μια ξεπεσμένη, εκφυλισμένη γυναίκα, ότι χειρότερο, για να μη βάλουν, καλά άστον Σάντερς, να μη βάλουν κάποιον αξιοπρεπή, και τους εκδικήθηκαν οι άλλοι. Είπαν όχι ρε θα ψηφίσουμε τον Τραμπ. Αυτά θα έπρεπε να τα σκέπτονται λιγάκι. Όχι εκ των υστέρων να κλαίμε. Γιατί βγήκε ο Τραμπ, έγινε το Brexit, γιατί θα διαλυθεί η Ευρώπη σε λίγο. Όταν αισθάνεται ο άλλος ότι, και βασικά απέναντι στη Γερμανία όλα γίνονται, αισθάνονται ότι είναι απέναντι στη Γερμανία όλα γίνονται, αισθάνονται ότι είναι απέναντι μου δε με βοηθάει, το έλλειμμα το δικό μου, τι είπε ο οικονομολόγος ο άλλος, όσο έλλειμμα είχε όλη η Ευρώπη το έχει πλεόνασμα η Γερμανία. Μετά ο άλλος λέει έτσι λειτουργεί; Δε σκέφτεται ο γερμανός είναι πιο προγραμματισμένος, λέει τα δικά μου τα λεφτά πήρες κι έχεις πλεόνασμα; Το θυμικό είναι πολύ σημαντικό πράγμα.

-Γενικώς πάντως σε οτιδήποτε αναφέρετε και λέτε δίνετε πολύ μεγάλο βάρος στο κομμάτι το σκληρό πυρήνα του πολιτικού, δηλαδή. Οι πολιτικοί τα κόμματα και όλα αυτά. Παρατηρείτε ταυτόχρονα ότι οι ίδιοι οι άνθρωποι ίσως λόγω του ότι συμβαίνουν αυτά, αυτό είναι το αποτέλεσμα, ότι έχουν αποσυρθεί αρκετά οι ίδιοι από τη πολιτική, και είπατε μια ωραία κουβέντα πριν... είναι σημαντικό ο κόσμος να συμμετέχει πολύ πιο ενεργά από ότι συμμετέχει σήμερα που υπάρχει αυτή η απόσυρση για να μπορεί να επηρεάζει τα πράγματα; δηλαδή. πιστεύετε ότι επικοινωνούν αυτά τα δυο; Γιατί ασκείτε κριτική, το λέτε δε τα σκέπτονται, βλέπουν το άλλο δε προσπαθούν να το εξηγήσουν, μόνο εκ των υστέρων κλαίνε.

-Βέβαια, φυσικά, δε το συζητάμε. Έπρεπε να συμμετέχει πολύ ενεργά ο κόσμος σε όλα, από το γείτονα μέχρι και τον... αλλά πιο πολύ στη πολιτική. Για τον κόσμο της δημοκρατικής αριστεράς τότε μεγάλο πλήγμα ήταν το ΠΑΣΟΚ. Θάνατος, θάνατος.

-Το ερώτημα είναι βασικά, που θα θελα και κάπως έστω να το αγγίξω να δω από πού ξεκινάει βλέπουμε ένα αλισβερίσι πραγμάτων, τα κόμματα δεν πάνε καλά, στους ανθρώπους δεν αρέσει αυτό, αποσύρονται δεν ασχολούνται, πάρα πολλοί ενδεχομένως να μη πάνε καν να ψηφίσουν, δηλαδή. Αν δείτε το πόσοι προσέρχονται σε αυτές τις εκλογές

-Εντάξει στην Ελλάδα καλά είναι ακόμα. στην Ευρώπη και στην Αμερική έχουν μεγάλη αποχή. Πόσο αποχή έχουμε.

-Ακολουθούμε σταθερά άνω του 35%

-Τόσο ψηλά;

-Ναι. Είναι άνω του 35%. Εντάξει δε θα συζητήσω πράγματα καταλόγων που δεν ανανεώνονται, κάποιον πράγματι είναι γραμμένοι και έχουν φύγει εδώ και πολλά χρόνια.

-Ε, εντάξει.

-Ε αυτό είναι ένα στατιστικό λάθος πολύ μικρό.

-Καλά εντάξει πόσο είναι αυτό; Ή ας πούμε τα 35% μπορείς να πεις είναι ένας πληθυσμός ηλικιωμένος που δεν πάει. Το 30 είναι μεγαλούτσικο. Αλλά νομίζω στο εξωτερικό είναι πολύ πάνω.

-Αλλά ναι είναι αλήθεια, η παρατήρησή σας ήταν ορθή.

-Αλλά πόσο ήταν πριν;

-Ξεκινάμε από τη μεταπολίτευση, έχουμε ένα πολύ μικρό ποσοστό και άμα το δείτε σε ένα γράφημα είναι μια γραμμή που έχει πάρει την κατιούσα. Με τις 4 τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις, με εξαίρεση το 2012, αυτή ήταν η εξαίρεση.

-Γιατί;

-Το 2012, οι διπλές εκλογές που έγιναν.

-Και τι έγινε άνοδος;

-Ναι υπήρξε μια άνοδος από τις τελευταίες που κατέβαινε εντελώς η γραμμή, υπήρξε μια άνοδος, δηλαδή προσήλθε ένα ποσοστό παραπάνω

-Είναι σημαντικό το 10-15% ρε'σου.

-Ναι εννοείται.

-Δε κατάλαβα, από τις τώρα λες του 2015;

-Ναι ναι.

-Α δεν το ήξερα.

-Λέμε βασικά για αυτό το πρόβλημα που υπάρχει όταν μας έχουν απογοητεύσει οι θεσμοί, απογοητευόμαστε και εμείς, παραιτούμαστε και στο τέλος δεν ασκούμε και τον απαραίτητο έλεγχο σαν πολίτες, που ενδεχομένως θα έπρεπε.

-Ναι γιατί λέμε είναι όλοι ίδιοι κλπ.

-Δημιουργείται αυτή η προβληματικότητα.

-Ήττα είναι αυτά τα πράγματα, μεγάλη ήττα.

-Εν τέλει λοιπόν σήμερα, έστω ότι διαφωνείτε με μια πολιτική απόφαση... πάρα πολύ...

-Τρελή...

-Δηλαδή, λέτε από πού ήρθε αυτό το πράγμα, τι κάνετε για να το αντιμετωπίσετε; Είτε ψυχολογικά... παίρνω την αδελφή μου ας πούμε να της μιλήσω για αυτό που συμβαίνει... ή οτιδήποτε άλλο μπορεί να σας έρχεται στο μυαλό... Με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τις πολιτικές διαφωνίες;

-Ένα πράγμα είναι, δεν κάνω τίποτε. Άμα είναι κάποια τρελή απόφαση θα κατέβαινα στο δρόμο.

-Ας πούμε οι δύο περιπτώσεις στις οποίες αναφερθήκατε είναι τέτοιες.

-Ναι, θα πήγαινα. Ε ότι θα ψήφιζα όπως είπες και εσύ, αυτό είναι σίγουρο, θα μίλαγα, θα έκανα προπαγάνδα, θα τάσσομαι υπέρ της άποψής μου.

-Κάνετε πολιτικές συζητήσεις;

-Οουου.. πεθαίνω. Μου αρέσουν πολύ. Έχω στη δουλειά μου δυο συναδέλφους, στην ηλικία ίσα με εμένα. Εμείς ανοίγουμε κουβέντα πάντα, άμα το παρατηρήσεις, οι μεγαλύτεροι.. οι άλλοι είναι νέοι όλοι.

-Ακολουθούν;

-Ε κάποιοι ναι. Έτσι λίγο όμως.

-Τι σημαίνει αυτό λέτε; Σημαίνει κάτι;

-Εντάξει, αποστασιοποίηση πλήρη. Δεν ενδιαφέρονται. Εμείς είμαστε πιο πολιτικοποιημένοι. Έχουμε ζήσει πιο πολλά. Ξέρω εγώ... είναι φοβερό πρόβλημα το να πέσεις σ αυτήν την λούμπα, του να μην ενδιαφέρεσαι. Τίποτα παρά να φάω, κάνω, εντάξει. Και όλα βαραίνουν εμάς, εμάς δεν βαραίνουν; Και αυτούς δηλαδή, είναι μεγάλη απογοήτευση.... Εγώ γιατί είμαι, σου είπα, μεγάλη γυναίκα. Αν ήμουν πιο νέα δε θα έδινα... θα έδινα στη δράση. Τώρα τελικά διαπίστωσα ότι είναι σημαντικό. Είναι υποτιμημένο.

-Από τότε που είχατε δικαίωμα ψήφου, ψηφίζατε πάντα..;

-Ποτέ δεν έλειψα. Ποτέ δεν ψήφισα λευκό. Πάντα ψηφίζα κάποιο κόμμα, το θεωρούσα πολύ παραίτηση, το να μη πάω. Δεν είναι στη λογική μου αυτό το πράγμα. Δε μπορώ, θα πάω να ψηφίσω το μη χείρον βέλτιστον στην ανάγκη. Αλλά όχι να πω ότι ερήμην μου αποφασίζει ο καθένας; Τώρα είναι ωραίο αυτό το πράγμα; Να λες και να τους βρίζεις μετά όλους να έχεις την ικανοποίηση.. άλλο αυτό πάλι ικανοποίηση... όλους για όλα τους βρίζουν... την ψυχοθεραπεία τους το λέω εγώ..

-Περισσότερο αναφερόμαστε σε εθνικές εκλογές... γιατί λέμε εκλογές.. πάντα εννοούμε τα δικά μας... Και περιφερειακές, τοπικές ήσασταν εξίσου ενεργή;

-Πάντα, πάντα. Και του χωριού μου τον πρόεδρο ψηφίζα και όλους.

-Ευρωεκλογές;

-Μα δεν.. όχι τώρα τι λες; Εδώ δε τα κάνουν ούτε τα παιδιά μου αυτά τα πράγματα, έχουμε άλλη λογική εμείς.

-Με τα θέματα του Δήμου, ασχοληθήκατε ποτέ;

-Όχι δεν ήθελα, δε μου άρεσε. Το θεωρούσα βρώμικο το Δ.Σ. χρόνια. Δεν τους συμπαθούσα, με απωθούσε ο Δήμος.

-Ο οποίος όμως ήταν πολύ πιο κοντά στον πολίτη.

-Ήταν βρώμικος όμως και εγώ δεν γουστάρω. Αυτή η κατάσταση δε μου άρεσε καθόλου. Όπως καταλαβαίνεις όλοι μια παρέα, όλοι γνωστοί ήμασταν. Ποτέ δε μου άρεσε.

-Για αυτό και φύγατε;

-Όχι, άμα είναι να ψηφίσω θα ψηφίσω. Δε ψηφίζω εδώ, ψηφίζω στο χωριό μου. Τα έχω αφήσει εκεί τα δικαιώματά μου γιατί μου άρεσε. Αλλά μπορούσα να εμπλακώ, δε μου άρεσε καθόλου.

-Όταν πρωτοπήγατε, είχατε μια άλλη αίσθηση ότι θα αντικρίσετε και θα συναντήσετε κάτι τελείως διαφορετικό, και απογοητευτήκατε;

-Είχα άποψη από την πρώτη μέρα και ποτέ δεν... όταν πήγαιναν σχολείο τα παιδιά, ήμουν και πρόεδρος του συλλόγου έκανα τέτοια. Ήταν καθαρά, αλλά στο δήμο δε μου άρεσε ποτέ.

-Τώρα παρακολουθείτε ας πούμε εκδηλώσεις με συλλόγους στις πλατείες που κάνουνε;

-Δε πάω. Και δε πάω όχι γιατί διαφωνώ, μπορεί να βαριέμαι για αυτό δεν πάω. Και άμα διαφωνώ τι έγινε; Δε μπορώ να πάω σε μια εκδήλωση; Του δήμου τώρα; Τι έγινε...σιγά.

-Μιάς και λέτε για τη διαφωνία, επιδιώκετε καμιά φορά να ακούσετε αυτό με το οποίο δεν συμφωνείτε;

-Ναι ναι, 99% αυτό ακούω.

-Έτσι όπως το περιγράφετε αυτό το σενάριο ακούγεται λιγάκι δυσάρεστο.

-Και μάλιστα είμαι από τους ανθρώπους που έχουν υποστεί και μπούλινγκ, μη φαντάζεσαι όμως οτι με βεβαίωσαν.

-Εντάξει...σήμερα ο όρος περιλαμβάνει πολλά πράγματα.

-Και όμως.. γιατί πάντα είχα τη γνώμη μου. Εμένα δεν μου άρεσε ποτέ αυτό το όλο φταίνε, όλα φταίνε. Ή αυτό το όλο κάνουνε τα ίδια... όχι. Θα υποστήριζα τον χειρότερο σε κάτι που μου αρέσει, που συμφωνώ. Εντάξει είναι μια πολυτέλεια και μια... τι λέξη να λεγα... όχι ανευθυνότητα, είναι μια.. το να βρίζεις όλους...

-Ναι είναι δύσκολο να βρεις τον ιδανικό που να συμφωνεί απόλυτα, 100% σε όλα τα θέματα μαζί σου, υποψήφιο είτε εθνικά, είτε ευρωπαϊκά, είτε ένα κόμμα το οποίο εξολοκλήρου...

-Εγώ υποστηρίζω την Ευρώπη, τι σημαίνει; Ήθελα μια άλλη να είναι. Αλλά εντάξει αν με ρώταγες να σου πω πάλι την Ευρώπη θα ψήφιζα. Την προτιμώ. Ακόμα και έτσι όπως είναι.

-Από το να μην υπάρχει ας πούμε.

-Και έτσι όπως είναι πρόσεξε τη προτιμώ και απο την Αμερική και από εντάξει, από όλους τους άλλους.

-Εεε... θα μιλήσουμε λίγο για το κράτος και θα επιστρέψω στο κομμάτι της Ευρώπης, γενικότερα των διασυνδέσεων των παγκόσμιων που υπάρχουν σήμερα... Θα ήθελα να ρωτήσω πώς θα θέλατε να είναι η σχέση σας με το κράτος και πώς θα μπορούσα να το καταλάβω αυτό;

-Αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

-Θέλω να πάρουμε ένα απλό παράδειγμα. Ποιές είναι οι τρεις πιο σημαντικές υπηρεσίες που θα θέλατε να σας προσφέρει ένα κράτος. Και χωρίς αυτά δεν γίνεται, δεν υπάρχει;

-Υγεία, παιδεία, και κοινωνικές υπηρεσίες.

-Σήμερα από το πόσο σας τα παρέχει το ελληνικό κράτος, πόσο ευχαριστημένη είστε;

-Νομίζω για τη παιδεία ότι είμαστε πάρα πολύ καλά. Αυτές οι σάχλες που ακούω... δεν είμαστε καλά τώρα, είμαστε πολλά χρόνια... πώς γίνεται να έχουμε τα χειρότερα όλα και να έχουμε εξαιρετικούς επιστήμονες, δεν ξέρω. Όχι ότι είναι τέλεια, μη πάει το μυαλό σου, αλλά το υποστήριζα πάντα, ότι έπαιξε μεγάλο ρόλο το ΠΑΣΟΚ και ο Αντρέας. Δηλαδή τότε, δε νομίζω ότι υπάρχει μέρος στον κόσμο, που να πηγαίνει δάσκαλος και ένα παιδί. Δηλαδή λόγω του πως είναι η Ελλάδα, νησιωτική, είναι ένας δάσκαλος και ένα παιδί. Δε το αφήσανε ποτέ, ποτέ. Όχι τώρα, χρόνια αυτό.

-Εντάξει είναι καταγεγραμμένο πιστεύω και από την ιστορία αντικειμενικά οποιονδήποτε και αν ρωτήσουμε, ότι επί Ανδρέα Παπανδρέου καταπολεμήθηκε...

-Εγώ είχα φίλο που ήταν δάσκαλος στα Πομακοχώρια, στην Ξάνθη. Το να κάνεις μάθημα στα παιδιά αυτά ήταν πάρα πολύ δύσκολο, έφευγε απο την Ξάνθη το πρωί έπαιρνε ταξί, το πλήρωνε το κράτος, γιατί δε μπορούσε να μείνει αλλού. Πέρναγε απο τα σπίτια των παιδιών έπαιρνε τα παιδιά και τα πήγαινε σχολείο. Και του έλεγα μα ρε παιδί μου και μου έλεγε ότι μάθουν. Μη φαντάζεσαι ότι κάνουν πέντε μέρες την εβδομάδα, έξι ώρες... αυτά ήταν ιδανικά πράγματα. Κάτι κάνουμε. Σου παρέχει το κράτος αυτή τη δυνατότητα να παίρνεις ταξί, όπως και πολλά παιδάκια από το χωριό να πάνε σχολείο. Νομίζω πάμε πολύ καλά, μη με ρωτήσεις για πανεπιστήμιο και όλα αυτά δε ξέρω, πού δυνατό κομμάτι είναι και το λύκειο, τα δικά μας τα Λύκεια με το εξωτερικό... το χειρότερο θα έλεγα είναι τα Πανεπιστήμια. Είναι πιο πίσω νομίζω... εντάξει έπρεπε να έχει αλλαγές πολλές... Τώρα στην υγεία... ε νομίζω οτι δεν δουλεύει και τόσο η υγεία καλά.

-Το βασικό πρόβλημα πού το εντοπίζετε; Είναι θέμα χρηματοδότησης και δε λειτουργεί το κρατος;

-Όχι παιδί μου. Το κράτος είχε και πάντα έχει λεφτά. Τι εννοώ... η διαχείριση είναι. Αν έχουν καλή διαχείριση φτάνουν τα λεφτά. Δε φτάνουν τα λεφτα γιατί; Η διαχείριση είναι, που κάνουν μόνο σκάνδαλα, που δούλευαν μόνο, πως να στο πω, με συμφέροντα.

-Θεωρείτε ότι πέρασε αυτό στο κομμάτι της υγείας και για αυτό και υποβιβάστηκε.

-Ναι. Μια μεγάλη επιτυχία είναι αυτό που έχουμε, οι Πανελλήνιες, για την παιδεία που λέγαμε. Δεν υπάρχει διάκριση, και εσύ που ήσουν μετανάστης πέρασες. Που εύκολα το βρίσκεις αυτό; Που το βρίσκεις αυτό πες μου εσύ. Που στο εξωτερικό πληρώνουν τα Πανεπιστήμια; Και πήγαν και τα τρία τα παιδιά του αφεντικού μου στο Harvard; Ήταν όλα έξυπνα; Όλα ήταν έξυπνα αυτά; Άσε με. Έβγαλε και ο Μητσοτάκης το Harvard. Το Harvard είναι κορίτσι μου μόνο όταν πας με υποτροφία. Εκεί μετράει μόνο. Γιατί υπάρχει παιδί από το χωριό μου που έβγαλε το Harvard. Αλλά εκείνο είχε υποτροφία. Τώρα σου λέω εγώ φέρνω παράδειγμα για όποιον μου λέει μα έβγαλε το Harvard αυτός, του λέω γιατί έχω παράδειγμα και τα τρία του παιδιά, εδώ νομίζω μπορείς να πας και εσύ στο Πανεπιστήμιο και του Τσίπρα το παιδί και του Μητσοτάκη το παιδί χωρίς να πει κανένας αν πέρασε του Μητσοτάκη του Τσίπρα, του Σαμαρά το παιδί, ότι έβαλε μέσον, το έχεις ακούσει ποτέ; Μεγάλη επιτυχία το πως δουλεύει τόσο ανεξάρτητα. Για αυτό το κράτος που είναι τέτοια σκατά μεγάλη επιτυχία οι Πανελλήνιες. Νομίζω ότι είναι υπερβολές αυτά που λένε, δε λέω τώρα εγώ δούλευε η παιδεία, υπάρχει η παραπαιδεία, τα ξέρεις αυτά... αλλά το ότι δεν υπάρχει στην Ελλάδα αναλφάβητος κανένας, πως εξηγείται; Κανένας; Εκτός απο κάτι Ρομά;

-Ε μιλάμε ωστόσο για μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα που επιδιώκει να ζει εκτός κοινωνίας.

-Υπάρχει αυτό το πράγμα; Να μην υπάρχει αναλφαβητισμός, μηδέν; Σε μια φτωχή χώρα. Έδωσαν πιστεύω μεγάλη βάση και μπήκε αυτή η σειρά και έτσι συνεχίζεται, εντάξει μπορεί δε λέω να πας σχολείο το Σεπτέμβρη και να πάρεις τα βιβλία τον Νοέμβρη, αλλά εγώ δε βλέπω το δέντρο, βλέπω το δάσος... Η υγεία, εντάξει...

-Και για τις κοινωνικές υπηρεσίες θέλω να μου πείτε. Καταρχήν τι ορίζετε ως κοινωνική υπηρεσία;

-Ως τι ορίζω; Τι θα'θελα;

-Είτε κάτι που υπάρχει που λειτουργεί καλά είτε κάτι που ενδεχομένως λείπει κάτι έχετε εντοπίσει.

-Δε ξέρω τι να σου πω... δε ξέρω γιατί το είπα.

-Να πω ένα παράδειγμα να βοηθήσω...εγώ κατευθείαν σκέφτηκα φροντίδα ηλικιωμένων προφανώς με κρατική μέριμνα.

-Α όχι υστερούμε πάρα πολύ σε αυτό.

-Δηλαδή είναι προφανώς μια κοινωνική παροχή.

-Με μεγάλη μου χαρά άκουσα ότι ένας της γειτονιάς μας παίρνει το εγγυημένο εισόδημα, πως το λένε αυτό...;

-Ναι ναι.

-Τα ακούω και εγώ δεν τα ήξερα και ρώτησα. Τέλος πάντων είναι ένας άνθρωπος πολύ φτωχός... τι κάνει ρε παιδιά αυτός; Εντάξει παίρνει τρεισημισι κατοστάκια, μα δεν είχε ένσημο κανένα ... αλλά δεν... εκεί υστερούμε πάρα πολύ...

-Μπορώ να το πάω και πολύ πιο μακριά και για εδώ μέσα ας πούμε ε... ψυχολογικής υποστήριξης, του τι γίνεται και με έναν πληθυσμό ο οποίος έχει τέτοιου είδους θέματα, υπάρχουν πολλά που εντάσσονται στο κοινωνικό...

-Πίσω, πίσω... ευρωπαϊκά πράγματα αυτά που λες, είναι πολύ βαθιά Ευρώπη αυτά.

-Και για τα τρία ... πιστεύετε ότι μια διασύνδεση περισσότερο με την Ευρώπη ή με το τοπικό θα βοηθούσε λίγο αυτούς τους τομείς; Εντάξει την παιδεία τη βρίσκετε αρκετά καλή, αλλά στο κομμάτι της υγείας και το κοινωνικό; Αν ας πούμε οργανώνταν πιο τοπικά ή ακόμα πιο πάνω, να μην ήταν σε εθνικό επίπεδο;

-Θα σου πω κάτι. Στις τοπικές κοινωνίες είναι πιο άμεση η παρακολούθηση των προβλημάτων και θα έπρεπε να είναι και πιο άμεση η λύση τους, όμως την κατευθυντήρια γραμμή τη δίνει η Ευρώπη. Η Ευρώπη όσο και να λέμε σάχλες είναι μια κορωνίδα του πολιτισμού. Και θα είναι κρίμα να διαλυθεί και έτσι όπως πάει και αυτή. Εντάξει στις τοπικές κοινωνίες και εκεί όμως βρε συ τι διαπιστώσαμε ξαφνικά; Επειδή με ρώτησες για το δήμο, ωραία στην κεντρική εξουσία λέμε τα υπουργεία της πουτάνας... άντε βρες τι γίνεται. Διαπιστώσαμε όμως ότι στις τοπικές κοινωνίες γινόντουσαν τα ίδια και χειρότερα πράγματα. Ακριβώς το ίδιο πράγμα. Και με δημάρχους που είχανε καταβολές και τέτοια. Απο το χωριό σε μικρότερη κλίμακα μέχρι το δήμο Αθηναίων και τον Παπαγεωργόπουλο. Δήμαρχος Θεσσαλονίκης. Μεγαλύτερο λαμόγιο δεν υπήρξε. Και αυτά διαπιστωμένα. Δεν... χέστηκα και εγώ για τον Παπαγεωργόπουλο, έγιναν και δικαστήρια, αλλά διαπιστώνεις ότι γίνονται μέχρι και εκεί.

-Νομίζω καταρρίπτετε μια συζήτηση που λέει ότι το τοπικό είναι πανάκεια για τα πάντα. Ότι είναι κοντά μας, το βλέπουμε, το ελέγχουμε...

-Δε ξέρω. Κοίταξε από την εποχή της κρίσης και έπειτα είναι ένα από τα καλά, τώρα θα μου πεις υπάρχουν καλά; Πως είπα για τα capital control έχουν και θετική πλευρά τα πράγματα. Άρχισε να γίνεται ένας έλεγχος... δηλαδή δεν μπορούν εύκολα, δε μπορούν πια κανένας σε κανένα επίπεδο, απο τον δήμαρχο μέχρι τον πρωθυπουργό. Αυτό είναι ένα από τα καλά. Γιατί ελέγχονται πάρα πολύ. Γιατί είναι πληροφόρηση μεγάλη, πως να στο πω, και μπαίνουν τα πράγματα σε μια ανθρώπινη βάση. Πριν ήταν εξωπραγματικά, ζούσαμε σε μια κοινωνία ψεύτικη τι να σου πω, αυτό με το ξένο,

υπερβολικό χρήμα, τα δάνεια, δε ζούσαμε αληθινά, δεν είχαμε σκεφτεί, βάζω και τον εαυτό μου, ότι θα τελειώσει αυτό, είχαμε μια αντίληψη έλα μωρέ έχει ο θεός... αυτή η αντίληψη αυτή η φούσκα που ζούσαμε την απίστευτη, άνθρωποι να αγοράζουνε καγιέν, σπίτια, εξοχικά, δάνεια, δάνεια, δάνεια... αυτό το πράγμα τελείωσε αρχίζει ο άνθρωπος να ζει πλέον σε πιο ανθρώπινα μέτρα. Αυτά ήταν έξω από τη φύση του ανθρώπου τα πράγματα, εντάξει εγώ τα βλέπω συναισθηματικά τα πράγματα...

-Ε δεν είστε η μόνη.

-Εμένα μου αρέσει αυτό. Που επανέρχεται ο άνθρωπος... εεε... που δεν σπαταλάει, το θεωρώ πολύ ανθρώπινο. Πολύ λογικό. Τελείωσε εκείνη η εποχή.

-Τους ανθρώπους πως τους βλέπετε να το αντιμετωπίζουν; Ενστερνίζονται και τη δική σας άποψη ή περνάνε μια φάση πένθους;

-Δεν έχει σημασία... περάσανε πένθος μεγάλο... ειδικά αυτοί που τους έπιασε η κρίση, ξέρεις σε ανέχεια μεγάλη, τσάκωσε κάποιους, εγώ δεν ήμουν, δεν υπήρξα ποτέ. Ποτέ όμως δεν έζησα πέραν από τις δυνατότητες μου, ποτέ. Εγώ επέλεξα αυτό το σπίτι γιατί από πάνω μένει η μάνα μου. Αυτό το πένθος έχει αρχίσει και περνάει βλέπω. Και σου μιλάω για ανθρώπους τους οποίους τους τσάκωσε σε άσχημη κατάσταση.

-Και η ψυχολογία το λέει ότι κάποια στιγμή περνάμε στη φάση της αποδοχής... που το αποδεχόμαστε και πάμε παρακάτω..

-Και αυτό που είπες... και πάμε παρακάτω πρέπει να καταλάβουν οι άνθρωποι ότι δεν υπάρχει επιστροφή καμία. Πρέπει να ζήσουν σε άλλα μέτρα, πρέπει να αγωνιστούν, δεν δούλεψαν ποτέ ας πούμε.

-Η ακόμη και αν δούλεψαν εν πάσει περιπτώσει να συνεχίσουν να δουλεύουν..

-Ας πούμε η κυρία που καθαρίζει το σπίτι δεν πέρασε ποτέ καμία κρίση. Καμία ποτέ. Και επειδή συζητάμε, λίγο μειώθηκε ο μισθός της κάτι λίγο, μείωσε από τα έξοδα της κάτι λίγο, έπεσε και το νοίκι στο σπίτι της λίγο, ήταν πολύ εργατική, αλλά δε σημαίνει ότι οι άνθρωποι που βρέθηκαν χωρίς δουλειά είναι τεμπέληδες. Αλλά ένα από τα θετικά είναι αυτό ότι αρχίζουν να ζουν οι άνθρωποι και όπως το είπες τώρα με το πένθος παρατήρησα, ότι κάποιοι άνθρωποι έχουν αρχίσει, όχι ότι ήταν οικονομικά εύρωστοι, έχουν αρχίσει να λειτουργούν πια, δε λειτουργούσαν! Το μόνο που είχαν ήταν πένθος και θυμό. Απίστευτος θυμός. Διάβασα ένα υπέροχο άρθρο και το αφιέρωσα στην κόρη μου, η οποία είναι πολύ ενεργή πολίτης, αλλά δεν δημοσιεύει στο Facebook τις δουλειές, ενώ ξέρουμε όλοι τι δουλειές κάνει δεκάδες πράγματα να βοηθήσει κόσμο. Της αφιέρωσα το άρθρο, οι θυμωμένοι του Facebook το λέει. Και αυτόν τον θυμό, ψυχοθεραπεία κάνουν πιο πολύ μη νομίζεις, λέει όμως πως έπιασε η ψυχοθεραπεία και πάνε καλύτερα κάποιοι άνθρωποι. Και έτσι θα πρέπει να λειτουργήσουν γιατί δεν υπάρχει σωτηρία αλλιώς. Και αυτό είναι μια φούσκα που είσαι μέσα πρέπει να βγεις, δε μπορείς να ζεις έτσι, είτε για την κρίση, είτε για τον γκόμενο, είτε για τον άντρα...

- Οι αγανακτισμένοι του Facebook που λέτε..

-Θυμωμένοι, τους φταίνε όλα, για όλους γράφουν είτε από τη μια είτε από την άλλη πλευρά, γράφουν πάρα πολλά άρθρα είναι μόνο θυμωμένα όμως. Και δεν ξέρω τι τους φταίνε, με τον χαρακτήρα έχει σχέση, πόσο αυτάρκης είσαι πόσο έχεις στις δυνάμεις σου εμπιστοσύνη... δε ξέρω πολύ θυμωμένοι.

-Γενικά τέτοιου είδους παρεμβάσεις είναι περισσότερο αυτοψυχαναλυτικής φύσης δηλαδή να τα πω, να έχω την αίσθηση ότι θα με ακούσουν ή το θεωρείτε και πολιτική δράση;

-Εγώ με αυτό που έζησα έχω σταματήσει να βλέπω το έχω κόψει λίγο. Εγώ που έτσι λίγο παρακολουθώ, βλέπω μια μείωση, πιστεύω λειτούργησε ψυχοθεραπευτικά, και αυτό που παρατήρησα επίσης είχε και επιτυχία. Δηλαδή βλέπω μια ισορροπία λίγο. Παρατηρώ κάποιους ανθρώπους το Facebook λίγο είχε μια... εντάξει καλά πήγαμε.

-Ήταν και πρωτόγνωρες και οι συνθήκες, και η ίδια η άνοδος του διαδικτύου...

-Αυτή η δυνατότητα που δίνει ας πούμε...

-Ναι αυτό ήταν και κάτι καινούργιο που διαχύθηκε πολύ. Εμμ... να επιστρέψουμε λοιπόν στο κομμάτι της διασύνδεσης, που συζητούσαμε γενικώς για την Ευρώπη, την ΕΕ και λοιπά. Θέλω να σας ρωτήσω πως κρίνετε τη συμμετοχή της χώρας σε διάφορους συνασπισμούς όχι μόνο στην ΕΕ, η ΕΕ είναι ένας ανάμεσα σε αυτούς, αλλά υπάρχει το ΝΑΤΟ, ο ΟΗΕ, όχι τόσο με βάση τη φύση των ιδίων των οργανισμών, αλλά αυτήν την τάση που υπάρχει προς όλο και περισσότερους και όλο και μεγαλύτερους συνασπισμούς παγκοσμίως, είναι κάτι θετικό;

-Δεν έχω και άποψη να σου πω. Εντάξει η Ελλάδα είναι πολύ μικρή χώρα, και οδηγείται σε συνασπισμούς. Αν παρατηρείς όλο διμερείς και τριμερείς επιτροπές, τρελαίνομαι, δεν ξέρω αυτό είναι πολύ καλό, δεν ξέρω, τώρα το παρατηρώ, ιδέα μου είναι;

-Δεν είναι ιδέα, σας, είναι το γεγονός πως υπάρχει μια ένταση και ένα εύρος που ολοένα και μεγαλώνει.

-Συνέχεια, ας πούμε Αθήνα Κύπρος Αίγυπτος, Αθήνα Κύπρος Ισραήλ, τόσα πολλά είχαμε πριν και δεν τα έβλεπα;

-Εντάξει συνεργασίες πάντα υπήρχαν.

-Βλέπω όμως πως υπάρχει μια τάση.

-Απλώς δεν σας είχε προβληματίσει μέχρι στιγμής..

-Ναι δε το έχω σκεφτεί ας πούμε. Εντάξει όταν είσαι μικρή χώρα είναι προστατευτικοί ας πουμε αυτοί οι συνασπισμοί, έχουμε ανάγκη όχι ότι μας προστάτησαν και πάντα...

-Μια ανάγνωση πάνω στο θέμα είναι ότι έτσι είναι η εποχή αυτής της παγκόσμιας διασύνδεσης, ότι τα πράγματα οδηγούνται προς αυτήν την κατεύθυνση.

-Δεν πρέπει ποτέ να κλείνεις τους διαδρόμους. Αυτό το λέω ακόμη και για τη δουλειά μου. Μη φτάνεις στο σημείο, γιατί μου λέει κάποιος «θα παώ να πω αυτό». Και άμα σου πει του λέω όχι; άμα σου πει ναι έχει καλώς, άμα σου πει όχι; Έχεις σκεφτεί πως άμα κόψεις τη σχέση σου, τι κανάλι θα έχεις μετά; Πρέπει πάντα να αφήνεις ανοιχτά, νομίζω επειδή είμαστε μικρή χώρα έχουμε ανάγκη από συνασπισμούς, αλλά δε ξέρω, δεν το έχω αναλύσει.

-Έχετε σίγουρα ακουστά ωστόσο πως πολύς κόσμος το αντιμετωπίζει και με φόβο. Δηλαδή βλέπουν ένα άνοιγμα προς τα έξω στο οποίο αναγκαστικά όταν είσαι και μαζί με άλλους, η απόφαση σου δε μετράει το ίδιο όταν είσαι μόνος σου, οπότε όταν το επεξεργάζονται με αυτόν τον τρόπο το φοβούνται λίγο.

-Τώρα λες για την Ευρώπη;

-Γενικότερα, μια κλασική φράση θα σας πω, τι γίνεται με την εθνική κυριαρχία. Δηλαδή η εθνική κυριαρχία είναι το ζήτημα.

-Θα σου πω και επειδή το έθεσες συγκεκριμένα, το έχω σκεφτεί, ας πούμε σε σχέση με την Τουρκία και για αυτό λέω ότι κάνει μεγάλο λάθος η Ελλάδα, βλέπει το δέντρο. Η Ελλάδα, λόγω της γεωπολιτικής της θέσης όχι γιατί είναι ωραία, έπρεπε πράγματι να είναι τα σύνορα της Ευρώπης, έπρεπε εμείς να μην έχουμε καμιά έγνοια αν θα μας επιτεθούν οι τούρκοι, σαν να ήμασταν Γαλλία, σαν να ήμασταν Γερμανία. Ποιός τολμάει να επιτεθεί στη Γαλλία; Πιστεύω ότι είναι καλό να συνασπιζόμαστε, θα μου πεις αν είναι αποδοτικό, ε είναι δεν είναι... ξέρω εγώ...

-Όταν είναι αποδοτικό είναι θετικό όμως;

-Ναι, και ακούω που λένε μα εμείς είμαστε στο NATO δε μπορούν να επιτεθούν σε χώρα του NATO. Λέω κάτι είναι και αυτό. Είμαστε στο NATO ρε παιδί μου, να μας επιτεθεί η Τουρκία είναι στο NATO, λέω συγκεκριμένα η Τουρκία γιατί εκεί υπάρχει κίνδυνος, που να υπάρχει, στη Λιβύη; Νομίζω είναι καλό έτσι όπως είμαστε και σε οικονομική κρίση που είμαστε ευάλωτοι, αδύναμοι... μάλλον είναι καλό. Και προπάντος αυτό που πιστεύω ακράδαντα είναι ποτέ μη κλείνεις τα κανάλια...

-Το θέμα των συνόρων γενικώς σε μια εποχή διαδικτύου, πως το βλέπετε; Δηλαδή εδώ μέσα δεν υπάρχουν σύνορα...

-Παρόλα αυτά υπάρχουν εδώ μέσα κάποια στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα έθνος. Υπάρχουν πράγματα.

-Έχει δημιουργηθεί μια προβληματικοποίηση του όλου ζητήματος;

-Για μένα όχι, σε μένα όχι. Εγώ πάντα έτσι σκέφτομαι, πάντα πατριωτικά, εθνικά, έτσι... δεν έχω σκεφτεί ποτέ ότι θα μπορούσαμε ας πούμε... δηλαδή μου αρέσει, θέλω... μα έτσι επιβιώνουμε. Εδώ για να αποκτήσουμε εθνική συνείδηση

δημιουργήσαμε ψεύτικες ιστορίες, το έχεις ακούσει, το κρυφό σχολειό, αυτά που λένε, δεν υπήρχαν.

-Εγω το κρυφό σχολειό το διδάχτηκα ως κάτι το οποίο είχε συμβεί πάντως.

-Ε, τι να λέμε έτσι και εμείς το διδάχτηκαμε... και λένε ότι δεν υπήρχε και λέμε μα γιατί; Η Ελλάδα ήταν ένα κράτος που ήταν μπουλούκια, αλβανών, τούρκων και έπρεπε να φτιάξεις εθνική συνείδηση... μέχρι και ιστορίες φτιάχνεις για να αποκτήσεις. Εγώ πιστεύω ότι θα έπρεπε να υπάρχουν. Να χαρακτηρίζουν τους ανθρώπους... εμένα μου αρέσει, μ'αρέσει να λέω ότι οι έλληνες είναι φωνακλάδες, μ'αρέσει, ή ότι οι ιταλοί είναι έτσι, οι ολλανδοί είναι έτσι. Έχουν χαρακτηριστικά, λόγω διαφορών, της ιστορίας τους, της θέσης τους, του κλίματος.

-Σε τι μας βοηθάει συναισθηματικά λέτε;

-Πιστεύω ότι μας βάζει σε ανθρώπινα μέτρα... Ιστορία. Μου αρέσει να λέω είμαι Έλληνας, με τα ελαττώματα μου, νομίζω πρέπει να φτιάχνουμε ιστορίες, να ενισχύουμε τον πατριωτισμό, να αισθανόμαστε έτσι, εγώ έτσι νομίζω. Εμένα θα με πείραζε πάρα πολύ να πάει το παιδί μου στο εξωτερικό και να ντρέπεται που είναι Έλληνας. Θα με σκότωνε αυτό το πράγμα, να μου έλεγε ο γιός μου ότι εγώ ξέρεις εκεί που πάω, και εγώ έχω νύφη να ξέρεις, ο γιός μου έχει παντρευτεί Σύρια, Σύρια, η οποία αισθάνεται άσχημα για τους άραβες, αυτή είναι χριστιανή βέβαια, αλλά με κοιτάνε όλοι λέει σαν να είμαι ο ISIS. Να μη σε νοιάζει τίποτα της λεω, εσύ να λες εγώ είμαι απο τη Συρία και είμαι περήφανη. Δεν είσαι αμερικάνα, γιατί ζει στην Αμερική, μόνο έτσι. Αλλά δυστυχώς δεν τα μεγαλώνουν και τα παιδιά τους αναλόγως, μου λέει και ο γιος μου τραλα λα, έχει μεγαλώσει. Χαζοχαρούμενοι, είναι δυνατόν να μην ξέρουν την ιστορία τους; Δηλαδή το είχανε και μέσα τους. Ο **** πήγε στη Σκωτία και αμέσως κατέβασε στον ίντερνετ όλη την ιστορία της Σκωτίας να δει που ζει...

-Ναι, να μάθει κάτι για τους ανθρώπους, για τον τόπο...

-Είναι και φιλόλογος βέβαια... μα δεν είναι αυτό.

-Είναι και μια εποχή αυτή που βασικά οι μετακινήσεις είναι τρομακτικά πολλές. Κάποτε οι άνθρωποι ήταν και πιο συνδεδεμένοι οι ίδιοι με το τοπικό, σήμερα όμως το που θα βρεις μια δουλειά δεν εξαρτάται από το που είναι το σπίτι σου, από το που γεννήθηκες...

-Δυστυχώς.

-Και ενδέχεται να φύγεις και πράγματι να μην έχεις τη δυνατότητα να ξαναγυρίσεις ποτέ.

-Εμένα η θεωρία μου ξέρεις ποιά είναι όμως... που τους τη λέω και κάνω σαν λυσσασμένη; Ο μετανάστης είναι παντού μετανάστης. Δεν έφυγε το παιδί μου να πάει ξέρω εγώ, στην Ουγκάντα. Πήγε για καλύτερα, για πιο πολλά λεφτά, όμως η ξενιτιά είναι ξενιτιά, εγώ δεν έχω αυτές τις αυταπάτες των φιλελεύθερων που λένε παντού

είναι όλα, όχι δεν είναι παντού όλα. Εδώ ήταν η πατρίδα του εδώ, εδώ έπρεπε να είναι. Εδώ έπρεπε, να προστατεύεται από την οικογένεια του. Από την αγάπη της οικογένειας του δηλαδή. Αυτό και μου λείπει πάρα πολύ, πάρα πολύ. Εγώ δεν είπα ποτέ α τι ωραία, σου είπα μια ξενιτιά. Και αυτός έτσι αισθάνεται μη νομίζεις . Εντάξει τώρα έχει παντρευτεί και έχει μπλεχτεί τελείως η κατάσταση τώρα είναι international.

-International, ακριβώς.

-Τρελά πράγματα, εμείς ζούμε, ζούμε σε μια άλλη διάσταση. Αυτή είναι από τη Συρία, μένει στη Νέα Υόρκη, βασανίζεται πάρα πολύ, μετά βρήκε τη δουλειά, να τώρα θα φύγει να πάει στη Σκωτία ...

-Εντάξει είστε το απαύγασμα της σύγχρονης εποχής, εσείς είστε η διασύνδεση η απόλυτη...

-Αλλά επιμένω ότι δεν έχω αυταπάτες, πιστεύω πως αυτός που γεννήθηκε στην Ουγκάντα να ζει στην Ουγκάντα, αυτός που γεννήθηκε στο Πακιστάν στο Πακιστάν, αυτός στη Γερμανία στη Γερμανία... τώρα το αν η ζωή τα έφερε έτσι δεν είναι καλό, είναι ανάγκη.

-Όπως είπατε προηγουμένως, προς τα πίσω αποκλείεται να πάμε, ή θα συνεχίσει η κατάσταση έτσι και να γίνει ακόμα πιο έντονη.

-Μάλλον, για εμένα μάλλον. Δε νομίζω θα μπορέσει να γυρίσει κάτι πίσω, τους λέω στη δουλειά μια μέρα ο σώζων εαυτώ σωθήτω, άκουγα λέω ειδήσεις μια μέρα στη δουλειά και τι συμπέρασμα έβγαλες μου λένε... ο σώζων εαυτώ σωθήτω.

-Μια πρόταση όλο. Και πάλι νομίζω ότι δημιουργείται ένα πολύ ενδιαφέρον ερώτημα ερώτημα το οποίο προφανώς δε θα το απαντήσουμε εμείς στα πλαίσια αυτής της έρευνας, ότι αν μετακινούνται οι άνθρωποι, η ψήφος παραμένει εντελώς τοπική. Στη χώρα σου θα ψηφίσεις κάποια πράγματα, έχεις φύγει για δουλειά, δεν έχεις το δικαίωμα ψήφου σε μια άλλη χώρα παράδειγμα. Προβληματικοποιείται και αυτό πάρα πολύ, το τι γίνεται με την πολιτική συμμετοχή όταν είμαι δέκα χρόνια κάπου αλλού και εργάζομαι, εδώ είναι τα εργασιακά δικαιώματα μεν αλλά, αλλού είναι το σπίτι μου και όλα αυτά... νομίζω και αυτό θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον να ερευνηθεί... και τους ίδιους τους ανθρώπους για το πώς αισθάνονται που είναι μακριά. Έχω μια τελευταία θεματική υποενότητα, ελπίζω να μη σας έχω κουράσει.

-Οχι, όχι.

-Εντάξει. Εδώ φτάνουμε στο βασικό προκείμενο. Λέγεται πάρα πολύ συχνά τελευταία, στα Μέσα Ενημέρωσης και στους πολίτες που συζητάνε μεταξύ τους, με όση επαφή έχω στην ακαδημαϊκή κοινότητα, είναι σούπερ σταρ ερώτημα, για το τι ισχύει ή δεν ισχύει, λέγεται για το αν η δημοκρατία περνάει κρίση. Εσείς προσωπικά συμφωνείτε με αυτήν την άποψη, διαφωνείτε, και τέλος πάντων τι σημαίνει για εσάς όταν το ακούτε; Τι εννοούν όσοι το λένε;

-Όταν είσαι στην ηλικία που είμαι εγώ και έχεις ζήσει όλες αυτές τις καταστάσεις... Λες ωχ δε περνάει κρίση, κρίση θα πέρανε μόνο εάν δε μπορούσες να μιλήσεις, εάν δε μπορούσες να κάνεις, εάν δε μπορούσες να βγάλεις εφημερίδα που γουστάρεις, να μη μπορούσες να πεις στην τηλεόραση αυτό που θες, στο απαγόρευαν, δε βλέπω, τι είναι αυτό που το κάνει να περνάει κρίση, μήπως το λέμε για να λέμε ότι είμαστε έτσι μοντέρνοι, δε βλέπω να γίνεται κάτι περίεργο.. Δεν το είχα αντιληφθεί ίσως;

-Ενδεχομένως, αλλά δεν είστε και η πρώτη που λέτε, έχουν υπάρξει και άλλοι πολίτες που δεν έχουν απαντήσει το ίδιο, που δεν είναι και σε πολύ μεγάλη επαφή με τη συζήτηση αυτή, ούτε και την καταλαβαίνουν επίσης.

-Δε βλέπω να γίνεται κάτι διαφορετικό. Αντίθετα από όταν ήμουνα εγώ νέα βλέπω ότι καλυτερεύει συνέχεια, δηλαδή πιο πλουραλισμός υπάρχει, αυτό δεν είναι δημοκρατία; όταν μπορείς να τρέξεις στα δικαστήρια, παίρνονται σωστές αποφάσεις, αν μπορώ να βρω το δίκιο μου απέναντι στο κράτος, με σένα δε με ενδιαφέρει, Δε μπορώ να εντοπίσω κάτι χειρότερο να πω... από παλιά βέβαια καλύτερα.

-Αυτό που έχω εντοπίσει στις συζητήσεις σε όσους έχω συζητήσει προσωπικά και από το κομμάτι της ακαδημαϊκής κοινότητας τουλάχιστον, είναι ότι οι άνθρωποι ίσως συνήθισαν σε μια κατάσταση, όταν έχεις πολλά χρόνια ένα συγκεκριμένο πολίτευμα καθεστώς, ενδεχομένως έχεις λίγο περισσότερες απαιτήσεις γύρω από αυτό.

-Πως θα εντοπίζαμε τι είναι δημοκρατία... Να μπορείς να βρεις το δίκιο σου.

-Άρα για εσάς στο λεξικό η πρώτη λέξη δίπλα από τη δημοκρατία είναι δικαιοσύνη;

-Ναι.

-Τι άλλο σημαίνει δημοκρατία για εσάς;

-Πλουραλισμός είναι η δημοκρατία, είναι οι θεσμοί, τα όργανα, αυτό. Τώρα θα μου πεις αν λειτουργούν σωστά και αυτά. Ε δεν τρελαίνομαι, αλλά δεν βλέπω κάτι... Τι θα μπορούσα να πω δηλαδή.. πες μου εσύ κάτι που σου έχουν πει για να το εντοπίσω, μήπως και δεν ξέρω τι απαντάω.

-Ω καλά.. πολλά πράγματα λέγονται. Μπορώ να σας μιλήσω για τα πιο ακραία στα μάτια τα δικά μου σε σχέση με την πραγματικότητα την τωρινή. Όχι γιατί δεν μπορούν να πραγματοποιούν.. εμμ με το κομμάτι της άμεσης δημοκρατίας ότι υποτίθεται ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία πέρασε μια εποχή, πάμε τώρα σε ένα άλλο σύστημα, στο πιο..

-Απλή αναλογική (;)

-Μάλλον.

-Ποιο είναι;

-Οι απόψεις δίστανται για το πώς γίνεται πρακτικά αυτό.

-Άμεση δημοκρατία, που είμαστε στην αγορά του δήμου Αθηναίων.. στην αρχαιότητα. άμεση, δεν υπάρχει πιο άμεση από αυτό. Τι άλλο άμεση.. να βγαίνουμε στο δρόμο να διεκδικούμε, πώς να το πω, άμεση δημοκρατία αυτό είναι. Μα έχει ψηφιστεί ήδη, θα γίνει σε 4 χρόνια. Απλώς τώρα επειδή.. είδες τι έγινε..

-Που;

-Στη Βουλή, όταν έγινε η συνταγματική αλλαγή.. πόσους ψήφους έλεγε.. 200;

-Ναι, συνήθως πηγαίνει, ναι, λέει τα 2/3. Πότε βγαίνουν οι 200.

-Δεν τους έπιασε. Και δεν ψήφισε το ΠΑΣΟΚ βέβαια. Είναι μικρό κόμμα αλλά έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του. αυτό είναι το περίεργο. Ε.. όταν όμως ψηφίζεται, εφαρμόζεται μετά από 4 χρόνια. Τώρα δηλαδή οι πρώτες εκλογές που θα γίνουν θα γίνουν με το παλιό σύστημα. Συν 50. Οι επόμενες θα γίνουν με απλή. Κατάλαβες πως δουλεύει το σύστημα; δεν το ήξερα και εγώ αυτό. Εάν όμως είχε τώρα 200 θα ήταν τώρα. Πιο άμεση δημοκρατία δηλαδή ποια θα ήταν; Να βγαίνει ο καθένας στο δρόμο..

-Δεν σας εξέφραζαν ποτέ τέτοιου είδους απόψεις έστω και σε τοπικό επίπεδο. Δικοί μου συμφοιτητές ας πούμε, τόσο από το προπτυχιακό όσο και από το μεταπτυχιακό πολλοί.. ίσως είναι ένα νεανικό όνειρο από το οποίο περνάμε σε κάποια φάση, που σκεφτόμαστε μια δημοκρατία του δήμου άμεση μιλώντας τουλάχιστον σε τοπικό επίπεδο. Έχω φίλους που λένε να χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία...

-Καλά κάνετε και σκεφτόσαστε έτσι. Αν σκεφτόμασταν και εμείς το ίδιο θα έπρεπε να πνιγούμε. Για αυτό είναι οι νέοι. Για αυτό δεν ξεκίνησε καμιά επανάσταση από τους γέροντες.

-Ε..

-Όχι, μπορεί να έχουν μια ωριμότητα ξέρω εγώ. Έχουν, είναι, έχουν τέτοια θετικά. Αλλά [...] λένε αυτοί οι νέοι.. αιθεροβάμονες. Αλλά εγώ έτσι πιστεύω ότι πρέπει να είναι. Δεν γίνεται. Είμαστε πολύ μεγάλοι άνθρωποι εμείς σε αυτήν την ηλικία για να υποστηρίξουμε αυτά. Εντάξει όχι όλοι. Κάποιοι είναι πιο... εγώ πάντως όχι, πάντα... έτσι η εμπειρία με έχει κάνει.. είδες που σου είπα και για τον δήμο. Να μου πεις τι σημαίνει αυτό, επειδή εσύ γνώρισες απατεώνες είναι όλοι απατεώνες.. όχι δεν ήταν αυτό αλλά ήταν κάτι που με απώθησε.

-Ε όσο να'ναι.. η προσωπική μας εμπειρία μας διαμορφώνει. Δηλαδή...

-Ε βέβαια σε απωθεί αυτό το πράγμα. Και σου είπα. Με τα στατιστικά που διάβασα, το ίδιο ακριβώς ήταν. Δήμαρχοι βρέθηκαν με σπίτια, παρατρεχάμενοι. Συμφορτός. Αυτό γινόταν σε άλλη κλίμακα και στους δήμους. Τα παιδιά τους ας πούμε.. δεν βρήκα καμιά διαφορά. Σου μιλάω ειλικρινά. Δεν σημαίνει ποτέ ότι όλοι είναι το ίδιο. Ποτέ σε καμία κοινωνία. Ούτε και οι πρωθυπουργοί, ούτε οι υπουργοί, οι Δήμαρχοι, ούτε κανένας δεν είναι. Ο ένας είναι λίγο καλύτερος ο άλλος είναι λίγο χειρότερος. Αλλά δεν είδα κάτι.. πώς να στο πω, να με .. εξιτάρει ας πούμε, να πω α! εντάξει σου είπα, ίσως φταίει αυτό ότι είμαι μεγάλη. Εύχομαι όμως οι νέοι έτσι να σκέφτονται.

-Α από σκέψεις υπάρχουν αρκετές.. από λύσεις... μέχρι στιγμής δεν έχω κι εγώ πιάσει κάποιο νήμα, να πιαστώ, είναι περισσότερο συζητήσεις απογοήτευσης.. από υπάρχοντες θεσμούς. με τα κόμματα να έχουν πρωτοκαθεδρία στην απογοήτευση στο ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν. Και τα προβλήματα είναι πολλά και δεν επιλύονται. Και η συζήτηση περί κρίσης της δημοκρατίας γυρίζει γύρω από αυτό. Και αυτό ψάχνει και αυτή η έρευνα, πώς σκέφτεται η ελληνική κοινωνία πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Και προσπαθώ να εντάξω και τις ψηφιακές τεχνολογίες. Να σας φέρω ένα παράδειγμα το κομμάτι της διαφάνειας ας πούμε, για πολλούς είναι σημαντικό κομμάτι της δημοκρατίας όπως λειτουργεί σήμερα.

-Μα είναι. Αλήθεια.

-Έχετε σκεφτεί είχατε ποτέ ιδέες πώς αλλιώς θα μπορούσε να βοηθήσει..

-Το διαδίκτυο; Το διαδίκτυο είναι κάτι το απίστευτα λειτουργικό για τη δημοκρατία. Απίστευτα, δηλαδή αυτό που έχει γίνει.. που πριν.. για λόγους σκοπιμότητας και μόνο.. μόνο και μόνο. Δεν λειτουργούσε τίποτα ηλεκτρονικά δεν ελέγχονταν τίποτα. Πήγαινες εσύ και έλεγες ότι εγώ είμαι παντρεμένη με τη *** και σου λέγαν ναι. Πέθανε η μάνα μου και δεν το έλεγα. Έπαιρνα τη σύνταξή της, θυμάσαι τι γινόταν; δεν υπήρχε κανένας έλεγχος. Υπήρχαν στο ΙΚΑ, που βγήκαν μετά στη φόρα, Καλλιθέας, που γράφανε ξέρω εγώ τι γράφανε δεν ξέρω..

-Και στη Λευκάδα είχαμε τα ταξί..

-Ε αυτά ήταν τα θετικά της κρίσης. Το διαδίκτυο δηλαδή μπήκε τόσο έντονα. Για λόγους ελέγχου, δεν μπήγε για να [...] μπήκε για να ελεγχθούμε. Και πολύ καλά κάνουμε και ελεγχόμαστε. Πάρα πολύ καλά κάνουμε. Εγώ δεν μπορείς να φανταστείς πόσο το γουστάρω. Πάρα πολύ. Γιατί εγώ ήμουν πάντα από αυτούς που πληρώνανε. Αυτοί οι άνθρωποι λοιπόν σαν κι εμένα αισθάνονται αδικημένοι. Και οτιδήποτε γίνεται οτιδήποτε. Οποιοσδήποτε έλεγχος θα μπορούσε να ήταν.. Είδες τώρα το ηλεκτρονικό εισιτήριο.. βγήκε η αρχή προστασίας των δεδομένων και είπε να προσέξετε... κάτι είπε. Και είπα μέσα μου δεν πάτε στο διάολο, άσε μπας και πληρώσει και κανένας. Και έρθουμε στα ίσια μας..

-Ωστε να μη παίζουν..

-Εγώ αισθάνομαι πάντα αδικημένη γιατί εγώ ποτέ δεν πέρασα χωρίς να βγάλω εισιτήριο ποτέ δεν χρώσταγα στην εφορία. Ποτέ δεν χρώσταγα στο ΙΚΑ. Ποτέ... αισθάνομαι αδικημένη. Και κάθε νόμος που βγαίνει τέτοιος [...] είδες με την ηλεκτρονική κάρτα, αγοράς, εγώ τρελαίνομαι, γιατί λέω για σοβαρευτείτε, να αυτό μπορεί να γίνει.

-Με τη φοροδιαφυγή;

-Κάτι, όχι ότι θα γίνει και τίποτα. Και μόνο το ότι θα μάθουν να χρησιμοποιούν αυτό το πράγμα, τους τρομάζει τώρα. Τους τρομάζει πάρα πολύ η κάρτα. Το ότι θα μάθουν,

σε έναν χρόνο θα μάθουν. Εντάξει τον άλλο χρόνο θα βγουν και άλλοι νόμοι. Πιο, θα ελέγχουν ασταμάτητα. Εμένα με ανακουφίζει.

-Οπότε είστε υπέρ του να ενταχθεί και περισσότερη ψηφιακή τεχνολογία στη δημόσια διοίκηση..

-Ναι, ναι. Και με βρίζουν.

-Αλήθεια;

-Γιατί λέω αλήθεια. Δε βαριέσαι. Εγώ δεν έχω κάνει τίποτα. (γέλιο)

-Αυτός που έχει κάνει να φοβάται. Μάλιστα, σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

-Εγώ Αλόνα, αν τίποτα σε βοήθησα.

-Μου είπατε πάρα πολλά πράγματα, και μόνο το γεγονός ότι αφιερώσατε χρόνο, φαιά ουσία.. Μήπως υπάρχει κάτι το οποίο δεν το ρώτησα και πιστεύετε ότι θα ήταν καλό να το πείτε, κάποια δική σας παρατήρηση; Θα χαρώ πολύ να την ακούσω.

-Όχι όχι, εγώ είμαι αισιόδοξος άνθρωπος γενικά στη ζωή μου. Μου αρέσουν τα καινούρια πράγματα..

-Ναι, σας έχουν ξαναπάρει συνέντευξη τέτοιου τύπου; Για ακαδημαϊκούς σκοπούς;

-Όχι ποτέ.

-Οπότε ζήσατε και κάτι νέο σήμερα.

-Πόσες συνεντεύξεις πρέπει να πάρεις;

-Γύρω στις 15.

-Ιιι.. πολλές ρε παιδί μου.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 8

Συνεντευξιαζόμενη Ρ. – 34 ετών – Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση – Ιδιωτική υπάλληλος

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Είμαι 34 ετών. Είμαι ιδιωτική υπάλληλος αδιάκοπα από τα 22. Ζω μόνη μου. Έχω σπουδάσει βιομηχανικό σχέδιο στον ΑΚΤΟ. Πέρασα σε ένα ΤΕΙ στο οποίο δεν πήγα. Βιολογικής παραγωγής Κεφαλονιάς. Στο οποίο δεν πήγα ποτέ. Εεε... σπούδασα βιομηχανικό σχέδιο, έχω διδαχτεί διάφορα άλλα πράγματα καλλιτεχνικής... περισσότερο φύσης ας πούμε. Έχω κάνει ζωγραφική, κάνω ελεύθερο σχέδιο, έχω κάνει κεραμικά, έχω κάνει ζωγραφική, έχω κάνει κοσμήματα. Έχω δουλέψει σε αργυροχωείο. Έχω κάνει διάφορα πράγματα τέτοια. Έχω δουλέψει λίγο σαν σχεδιάστρια σε μια εταιρεία. Και τα τελευταία 10 χρόνια δουλεύω ως σερβιτόρα στην οικογενειακή επιχείρηση.

-Οκ, εστίαση;

-Εστίαση ναι.

-Πάνω στο αντικείμενο που σπούδασες, γενικώς το σχέδιο, πάντα με το χέρι ή εμπλέκεται ας πούμε και τεχνολογία;

-Όχι, και τεχνολογία. Εεε... τι σημαίνει αυτό; Εμαθα τότε να δουλεύω δύο σχεδιαστικά προγράμματα. Ένα κατ, δηλαδή διανυσματικό πρόγραμμα μηχανολογικού σχεδίου και ένα εντερ, που είναι προγράμματα απεικόνισης. Δηλαδή φτιάχνεις, δεν είναι προγράμματα ακρίβειας για να κατασκευάσεις δηλαδή κάτι δίνοντας εντολές από'κει. Αλλά για να παρουσιάσεις κάτι. Έχω χάσει εντελώς την επαφή μου με αυτά τα δύο προγράμματα, γιατί έχω να τα ανοίξω συνολικά 14 χρόνια. Εάν θα με ενδιέφερε, θεωρητικά με ενδιαφέρει να ξανασχοληθώ με το αντικείμενό μου, κάποια στιγμή, θα έπρεπε οπωσδήποτε να κάνω update της γνώσης μου. Δεν είναι προσωπική εκτίμηση αυτό, είναι ... δηλαδή δεν μπορώ να δουλέψω τώρα ας πούμε, έτσι. Είμαι αναλφάβητη πάνω στο αντικείμενο μου πλέον.

-Ναι, ναι, υπάρχουν και καινούρια πράγματα τα οποία θα έπρεπε να κάνεις catch up; Ή δεν γνωρίζεις, δεν έχεις ασχοληθεί;

-Υπάρχουν, κοίταξε, καταρχάς υπάρχουν άλλα προγράμματα ή πολύ πολύ καινούριες εκδοχές των ήδη υπαρχόντων, που πρέπει να τα μάθεις από την αρχή. Ε, τα πράγματα δεν αλλάζουν ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά.. Τις βασικές αρχές του πράγματος που έχω σπουδάσει. Δηλαδή αν έχεις μάθει πως να στέκεται ένα τραπέζι και να μη πέφτει, αυτό θα είναι για πάντα αυτό που έχεις μάθει. Αλλά από'κει και πέρα επειδή αυτό που έχω σπουδάσει έχει να κάνει και με την τεχνολογία των υλικών και κάνουμε πράγματα τα

οποία κάνουν τα ίδια update συνεχώς, πρέπει να είσαι full update σε αυτόν τον κλάδο όπως και να'χει, για να... στο πλαίσιο του ανταγωνισμού που έχεις από γύρω πρέπει να μπορείς να σχεδιάσεις το καλύτερο πράγμα, στην καλύτερη τιμή, μέσα στη μόδα και στην περιρρέουσα μεταφυσική χαχαχα... οπότε γενικά πρέπει να είσαι update με κάθε τρόπο.

-Σήμερα, που δεν απασχολείσαι στο συγκεκριμένο επάγγελμα, επειδή είπες ότι και σε ενδιαφέρει και υπάρχει μια πιθανότητα κάποια στιγμή στο μέλλον να το ξανακυνηγήσεις, ποιος είναι ο βασικός λόγος που δεν ασχολείσαι πια με αυτό;

-Σταμάτησα πριν μερικά χρόνια να δουλεύω ως σχεδιάστρια γιατί η δουλειά αυτή μου έτρωγε πάρα πάρα πολύ χρόνο και χρειάζομαι αυτόν τον χρόνο για να σπουδάσω μουσική. Οπότε αποφάσισα να γίνω σερβιτόρα δίπλα στο σπίτι μου έτσι ώστε να κερδίζω 3-4 ώρες τη μέρα από διαδρομές και παραφερνάλεια για να πηγαίνω να κάνω μάθημα. Αυτό είχα σκοπό.. Το είχα τοποθετήσει σε ορίζοντα τριετίας και μετά θα έψαχνα μια δουλειά σχετικά με τη μουσική και όλα αυτά. Και μετά ήρθε το 2009. Αχαχα και δεν φεύγουμε πια από τη δουλειά μας για κανέναν λόγο απολύτως.

-Βλέπεις προοπτική στο μέλλον, κάποιου είδους αλλαγής, ή είναι περισσότερο μια στάση ότι "θα το ήθελα" αλλά είναι κάτι που δεν το σκέφτομαι εντελώς πρακτικά. Δηλαδή είναι κάτι που λες, ότι αν δεις μια στροφή και ποια θα είναι αυτή η στροφή που πρέπει να δεις για να μπορέσεις να το κηνηγήσεις;

-Κοίταξε, είναι σχετικό αυτό, γιατί... Καταρχάς ναι, αν πρέπει να απαντήσω με ναι ή όχι, ναι. Σε καμία περίπτωση δεν θέλω να το θέτω έτσι στον εαυτό μου ότι α! Τώρα αυτό είναι, τελείωσε γιατί ...

-Ναι, ναι

-Καταρχήν δηλαδή θα πω ναι. Τώρα από'κει και πέρα σε πρακτικό επίπεδο είναι λίγο πιο περίπλοκα τα πράγματα γιατί θα πρέπει, καταρχάς έχω κάποια πάγια έξοδα, πρέπει να συντηρηθώ, δεν μπορώ ας πούμε.. Να... οτιδήποτε. Αφενός. Οπότε οποιαδήποτε δουλειά άλλη, σε άλλο πεδίο.. Το πρώτο πράγμα που ρωτάμε για να προχωρήσουμε ή όχι είναι αν μπορεί να μας ζήσει. Αν δε μπορεί να μας ζήσει.. δε μας ενδιαφέρει. Κάπως έτσι. Θεωρητικά ναι, θέλω να πιστεύω ότι είναι σκαλί αυτό στο οποίο βρίσκομαι και θα ανέβω ή κατέβω στο επόμενο κάποια στιγμή. Αχα

-Αχαχα. Οκ, σήμερα εκεί που βρίσκεσαι στην εστίαση έχεις κάποιου είδους σχέση στο πλαίσιο της δουλειάς με υπολογιστές, οτιδήποτε τέτοιο, με παραγγελίες, επαφές.

-Όχι, ναι. Η παραγγελία που θα στείλω στο μαγαζί για να έρθουν τα πράγματα του μαγαζιού είναι μάλλον το μόνο πράγμα που απαιτεί τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Πρέπει να χρησιμοποιήσω ένα excel και να συμπληρώσω

-Υπάρχουν καταστήματα εστίασης σήμερα που χρησιμοποιούν, έχει φτάσει δηλαδή το επίπεδο των υπηρεσιών που έχει συγχωνευτεί με τα ψηφιακά μέσα, που έχουν αυτό το

ρda, όπως εν πάσει περιπτώσει λέγεται αυτό το μηχάνημα, για να παίρνουν παραγγελίες.

-Ηλεκτρονική παραγγελία.

-Για αυτό το πράγμα, επειδή είσαι στον χώρο, τι άποψη έχεις;

-Φαντάζομαι, εγώ δεν έχω εμπειρία από αυτό. Εμείς δεν το χρησιμοποιούμε στο μαγαζί που δουλεύω, αλλά φαντάζομαι ότι είναι κάτι το οποίο αποκλείεται να δημιουργεί περισσότερα προβλήματα από όσα λύνει. Δηλαδή έχω δει να το χρησιμοποιούν σε καταστήματα που έχουν τόσο πολύ κόσμο τόσο πολλούς σερβιτόρους, τόσο γρήγορη και χαοτική δουλειά που πραγματικά δηλαδή την πρώτη φορά που είδα κάτι τέτοιο είπα κατευθείαν "ααα... ουάου! Πω πω! Οι σερβιτόροι έλυσαν το πρόβλημά τους". Εεε.. Νομίζω ότι είναι καλό, είναι καλή εφαρμογή.

-Ωραία. Σε υποχρεώσεις και τέτοια πράγματα, για να μπούμε λίγο στο θέμα της προσωπικής, προσωπικής σου σχέσης με την τεχνολογία. Καταρχήν να μιλήσουμε για το αν έχεις smartphone, υπολογιστή προσωπικό, tablet... μπορώ να συνεχίσω στο άπειρο..

-Ε, δεν θα χρειαστεί. Έχω pc. Θεωρητικά έχω smartphone, δεν έχω όμως smartphone, το οποίο δεν χρησιμοποιώ ως smartphone. Δεν συνδέεται στο ίντερνετ, έχει σελοτέιπ στην πίσω μεριά, μου το έδωσε η μαμά μου, είναι το παλιό της. Οπότε όχι. Το τηλέφωνό μου είναι τηλέφωνο.

-Δηλαδή συμβατικό; Ένα σταθερό που έχω μαζί μου;

-Ακριβώς, αυτό που κουβαλάω μαζί μου είναι μια συσκευή που έχω για παίρνω και να με παίρνουν τηλέφωνο, τίποτα παραπάνω.

-Ο υπολογιστής, στο σπίτι;

-Ο υπολογιστής στο σπίτι, καταρχάς προβλέπεται για να μπαίνει στο ίντερνετ πρώτα από όλα. Εκεί γίνονται διάφορα πράγματα. Από τη στιγμή που θα συμβεί αυτό... όλα είναι ανεξέλεγκτα από εκεί και πέρα. Είτε για ψυχαγωγία, είτε για ενημέρωση, για δουλειές, για χίλια δύο πράγματα χρησιμοποιείται. Εμμ...

-Ωραία, να ρωτήσω λοιπόν συγκεκριμένα. Υπάρχει κόσμος ο οποίος ψωνίζει online, πληρώνει λογαριασμούς, κάνει ebanking.

-Όχι όχι, δεν κάνω τίποτα από όλα αυτά. Ε, προσπαθώ, προσπαθώ ..τώρα είναι σχετικό αυτό... προτιμώ να πηγαίνω, να κουνάω τα πόδια μου για να πληρώσω κάτι, βέβαια έχω και τη δυνατότητα να το κάνω γιατί εδώ γύρω που μένω είναι τα πάντα, οπότε συμπτωματικά λίγο κιάλας συμβαίνει αυτό, σε πολλές άλλες περιπτώσεις δε θα το έλεγα αυτό, θα έτρωγε ώρες από τη ζωή μου ας πούμε. Αλλά από την άλλη είμαι και λίγο, έχω και μια φυσική απώθηση ως προς το να μάθω οτιδήποτε να κάνω συναλλαγές οικονομικές ηλεκτρονικά και όλα αυτά. Είμαι λίγο παλαιολιθικών αντανακλαστικών απέναντι σε αυτό.

-Δηλαδή έχει να κάνει με τη δική σου ικανότητα μάθησης ή ανικανότητα εκμάθησης της συγκεκριμένης τεχνολογίας;

-Όχι, έχει να κάνει καθαρά με ψυχοπαθολογικά.. Τέτοια.. Δικά μου, που νομίζω είναι και, τα έχει μια γενιά, λίγο μεγαλύτεροι άνθρωποι από'μένα. Δεν ξέρω πώς έχω προκύψει και τα έχω ακόμα. Ενώ ξέρω ότι είναι απόλυτα ασφαλές πλέον να πληρώνεις λογαριασμούς ηλεκτρονικά, εγώ έχω ένα αντανακλαστικό "ως τώρα, αστο μη μπλέξουμε"..

-Μμμ.

-Είναι κάτι πάρα πολύ primal που με κάνει να προτιμάω, δεν είναι ιδεολογία, δεν είναι άποψη για κάτι που βασίζεται σε δεδομένα, δεν είναι τίποτα, είναι μια φυσική προτίμηση, σωματική σχεδόν προτίμηση εεε... και αίσθηση ότι είναι πιο ασφαλές, πιο διαχερίσιμο, το να έχω απέναντί μου έναν άνθρωπο, να του πω γειά σας, πώς τον λένε "έτσι". Θα πάω να τον βρω αύριο τον ίδιο και θα του πω γειά σας είστε ο τάδε, που μου κόψατε αυτήν την απόδειξη..

-Ναι.

-Κανονικά θα έπρεπε αυτό ακριβώς να νιώθουμε και απέναντι στην υπηρεσία που μας παρέχεται μέσω κάποιων ανθρώπων από την οθόνη του υπολογιστή μας, δηλαδή το ίδιο πράγμα στην ουσία, αλλά εγώ ως άτομο τουλάχιστον δεν είμαι τόσο keen πια με αυτό το πράγμα που να μπορώ να νιώσω αυτού του είδους την ησυχία μπροστά στην οθόνη.

-Με κάνει αυτό να νιώθω ότι μπορούν τα πράγματα να γίνουν και λίγο έξω από μια πεπατημένη που δεν σηκώνει καμιά παρέκκλιση. Δηλαδή, έχω την αίσθηση είτε ισχύει αυτό είτε δεν ισχύει, μπορεί να είναι λάθος αίσθηση, έχω την αίσθηση ότι θα πάω ας πούμε στη Vodafone, θα πληρώσω τον λογαριασμό, θα γυρίσω πίσω, κάτι προέκυψε, έχω την αίσθηση ότι αν ξαναπάω σε αυτόν, και του πω "μα κοιτάξτε, τώρα αυτό... μήπως δε μου κάνατε... " μου πει "όχι εμείς δεν ξέρουμε τίποτα, τα κάναμε όλα σωστά, κοιτάξτε". Αν έχω έναν άνθρωπο απέναντί μου νομίζω αν του πω δεύτερη φορά ότι "μα ξέρετε όμως κάτι, εγώ τώρα με αυτό που έχει γίνει δεν έχω να πληρώσω το ρεύμα", νομίζω ότι έχοντας απέναντί μου έναν άνθρωπο είναι πιο πιθανό να βρεθεί μια λύση στο πρόβλημά μου εξωθεσμικά, παρά έχοντας απέναντί μου μια οθόνη η οποία με κοιτάει ως σύνολο χαρακτηριστικών ας πούμε.

-Να περιμένεις δηλαδή να συμπληρώσεις συγκεκριμένα βήματα...

-Ε ναι, δεν μπορείς να κάνεις διάλογο, τόσο sophisticated, να πεις ότι ναι αλλά εντάξει, αυτός μήπως σου πει να περάσετε και αύριο, μη το πείτε στον προϊστάμενο. Νομίζω ότι είναι και λίγο ιδιον του έλληνας κιάλας αυτό... δεν ξέρω.

-Φεύγοντας από τις υποχρεώσεις... Είπες πριν και για ψυχαγωγία και λοιπά. Τυπικά πράγματα τα οποία κάνεις όταν ανοίγεις το διαδίκτυο ή ενδεχομένως έχεις παιχνίδια στον υπολογιστή σου, δεν ξέρω..

-Δεν παίζω παιχνίδια στον υπολογιστή καθόλου. Γενικά δεν έχω παιχνίδια οθόνης καθόλου. Μμμ..

-Μια τυπική μέρα ας πούμε, ανοίγω το διαδίκτυο και...

-Ανοίγω τα mail μου, κοιτάω εκεί, αυτό, διαβάζω διάφορά, ανοίγω εφημεριδούλα..

-Ηλεκτρονική;

-Ναι, καθημερινή. Κατά τις 18.00 βγαίνει και η της ημέρας, οπότε τέλεια, μόλις πηζώ κάποια στιγμή με τη εφημερίδα και ανοίγω youtube. Εεεε... Σε ενδιαφέρει να σου πω περίπου τι βλέπω εκεί; Λοιπόν βλέπω πολύ John Oliver (Άγγλος παρουσιαστής, κωμικός, πολιτικός σχολιαστής)... τον ξέρουμε;

-Ναι.

-Ωραία. Βλέπω πολύ John Oliver, βλέπω ντοκιμαντέρ διάφορα, με τεράστιο εύρος θεματολογιών. Βλέπω καμιά φορά tutorials επί θεμάτων που νομίζω (το τονίζει) εκείνη τη στιγμή ότι μπορεί να με ενδιαφέρουν (γέλιο), που συνήθως αυτό καταρρίπτεται μετά από 7 λεπτά tutorial.. "α τελικά όχι, δεν είναι κάτι που με ενδιαφέρει". Βλέπω γενικά χιουμοριστικά και σατιρικά πράγματα ως επί το πλείστον στο youtube και 99,9% όχι ελληνικά. Ελληνικό youtube γενικά δεν βλέπω καθόλου, μόνο Βουλή.

-Έχεις social media και τέτοια πράγματα;

-Όχι, καθόλου.

-Μόνο με mail επικοινωνείς αν επικοινωνείς;

-Μχ... παλαιολιθικό δείγμα.

-Δεν ξέρω, καθόλου, μιας και είναι η δεύτερη φορά που το λες το παλαιολιθικό, εάν εσύ τοποθετείς τον εαυτό σου, είτε σοβαρά, είτε μισογελώντας, σε αυτήν την κατηγορία των παλαιολιθικών, με την παλιά γενικά κλπ, έχεις κάτσει να διαλογιστείς ποτέ πάνω σε αυτό το πράγμα και να πεις ότι ζεις σε έναν κόσμο ο οποίος είναι μάλλον λίγο πιο διαφορετικός από σένα, γιατί βλέπεις κόσμο με τα τηλέφωνα ακόμα και στο δρόμο μέσα στην οθόνη, μπορεί αν είναι μέσα σε παρέες και πάλι είναι μέσα σε μια οθόνη ...

-Κόσμο που αν του χαλάσει ο υπολογιστής μέχρι ένα σημείο ξέρει να το φτιάξει μόνος του..

-Σωστό. Εσύ, δεν έχεις τέτοια εξοικείωση;

-Σε καμία περίπτωση. Ξέρω να κάνω πολύ απλά πράγματα, δηλαδή...

-Να το κλείνεις και να το ανοίγεις;

-Όχι ρε παιδί μου, αλλά πάρα πολύ απλά πράγματα. Για να κάνω ένα defragment ας πούμε στον υπολογιστή μου θαααα.. Τώρα αυτή τη στιγμή δεν θυμάμαι πού είναι το defragment, θα ψάξω να το βρω δηλαδή.

-Οπότε, ωραία, είσαι αυτός ο άνθρωπος που είσαι, με τις συγκεκριμένες συνήθειες. Αισθάνεσαι λίγο κάπως σε σχέση με τους άλλους; Και τι είναι αυτό το οποίο αισθάνεσαι σε σχέση με τους άλλους, λες νιώθω λίγο καλύτερη, πιο ξύπνια;

-Όταν ήμουν πιο μικρή, α! Θα σου πω. Έχει να κάνει με το what about. Δηλαδή, σε σχέση με τους fellow designers μου ας πούμε, νιώθω πάρα πολύ πίσω ...για αυτούς τους λόγους.

-Ναι.

-Μόνο και μόνο, ξέχνα την εξοικείωση με το μηχάνημα. Social media αν είχα, θα ήμουν 100απλάσια ενημερωμένη. Θα έσκαγαν οι πληροφορίες κατά πάνω μου σωρηδόν. Κατά πάνω μου. Δεν θα χρειαζόταν καν να ψάξω να τις βρω. Θέλω να πιστεύω ότι αυτό αναπληρώνεται. Εάν γίνει σκοπός αναπληρώνεται. Εμ.. Σε σχέση με τους συνανθρώπους μου, πέρα από το αν είναι σχεδιαστές, νιώθω σε λίγο καλύτερη μοίρα.

-Μμμμ.. Γιατί;

-Γιατί.... Επί της παρατηρήσεως, δεν έχω στοιχεία επ'αυτού, εμ νομίζω ότι πάρα πάρα πολλοί άνθρωποι εμ ασχολούνται μόνο με το κινητό τους.. Σόρρυ.. Δηλαδή, μ... μόνο. Ζούνε μια ζωή, ένα κομμάτι της ζωής το οποίο έχει γίνει τόσο αφηρημέ... Είναι καλό να έχεις μεγάλο πεδίο αφηρημένης σκέψης και όλα αυτά και να συμβαίνει πολλές ώρες τη μέρα, δε λέω όχι, αλλά αυτό είναι μια αφηρημένη ζωή. Το να είσαι 4 ώρες με ένα τέτοιο, κοιτάζοντας πράγματα που αν σταματήσεις, κάνεις ένα έτσι 5 λεπτά, μπορεί να συνειδητοποιήσεις ότι δεν σε ενδιαφέρουν καθόλου. Δηλαδή μπαίνεις σε ένα τριπάκι τέτοιο. Μετά ξαφνικά πρέπει να επικοινωνήσεις με ένα εκατομμύριο ανθρώπους όχι επειδή υπάρχει κάποιος θεμελιώδης λόγος αλλά επειδή σου κάνανε μπιπ στο τάδε. Και πρέπει να κάνεις κι εσύ μπιπ. Και.. Βλέπω όλη αυτήν την ακαθισία που υπάρχει γύρω μου., καθόμαστε γύρω από το αυτό με τσαγάκια να πούμε... θέλει ο άλλος να πούμε, δεν είναι ότι δεν θέλει αλλά έχει κι αυτό το πράγμα που κάνει μπιου μπίου συνέχεια και που α! Και κοίτα που τώρα θα χιονίσει, γιατί όποτε είναι να χιονίσει έχει μια εφαρμογή που του κάνει μπίου, ένα buzz, ένα βοητό, άχρηστο, ένα σμήνος από άχρηστες πληροφορίες και πράγματα γύρω γύρω, το οποίο δεν θέλω. Το νιώθω πολύ τοξικό. Δεν νιώθω ότι χάνω τίποτα και πραγματικά συγκρίνοντας και τις γνώσεις μου, τις γενικές γνώσεις μου με τις γνώσεις των γύρω μου, νομίζω ότι σε σχέση με τους μπιπ μπιπ μπιπ, υστερώ σε γνώση του triviality του καθημερινού, σε καμία άλλη. Δηλαδή, διαβάζω πάρα πολύ. Εάν έπαιζα με το κινητό μου μάλλον δεν θα διάβαζα, δεν θα είχα τον χρόνο να διαβάζω τόσο πολύ. Ε, γράφω. Έχω το χρόνο να.. ε κάπως να είμαι σε επαφή με το κεφάλι μου, καλύτερα και λίγο πιο δημιουργικά. Το trash χρειάζεται. Δηλαδή ο σκουπιδοχρόνος χρειάζεται, και το σκουπίδι έχει το χρόνο του. Πρέπει να είναι ο τάδε χρόνος μέσα στη μέρα, και τι σκουπίδι κιόλας. Σκουπίδι

είναι να πας στα μπουζούκια, σκουπίδι είναι και να δεις John Oliver... Ξεφύγαμε από την ερώτηση;

-Όχι καθόλου. Μου αρέσει, μου απάντησες τα πάντα. Και το πώς αισθάνεσαι απέναντι στους άλλους και αν είναι ηθελημένο ή τυχαίνει έτσι όλη αυτή η στάση σου.

-Πάντως πρέπει να τονίσω ότι ο τρόπος που λειτουργώ απέναντι στα πράγματα είναι κατά πολύ φυσική επιλογή. Και όχι θέση από άποψη ή τοποθέτηση, δηλαδή δεν είναι πεποίθηση που πραγματώνεται κάπως, είναι φυσική τάση προς τα πράγματα, έχω μια φυσική αποστροφή... αυτό.

-Ναι, κοινωνικά νιώθεις την ανάγκη, την πίεση να μπει περισσότερο σε αυτό το πράγμα;

-Καθόλου.

-Εννοώ από τους άλλους, δηλαδή σου έχουν τύχει σχόλια ..

-Ναι τύπου "ω τώρα, δεν έχεις facebook, πού θα σε βρω;"

-Από αυτό το μικρό, μέχρι να σε θεωρούν παράξενη..

-Μμμ... Θεξ να σου πω κάτι περίεργο; Πολύς από τον κόσμο που ανταλάσσω τηλέφωνα, στις διακοπές, α πώς σε λένε, έτσι, α να σε βρω στην αθήνα, έχεις facebook; Όχι. Χαχα καλύτερα. Πάρα πολύ συχνά το έχω ακούσει αυτό από ανθρώπους που έχουν facebook, που το χρησιμοποιούν και που δεν θα σταματήσουν να το χρησιμοποιούν επειδή τους είπα εγώ, ότι δεν έχω εγώ. Αλλά πολύς κόσμος που είναι μέσα στη φάση θα σου πει για κάποιον ανεξήγητο λόγο "α καλύτερα".

-Το εννοούν; Ή το λένε από αμηχανία επειδή δεν ξέρουν τι άλλο να σου πουν;

-Δεν ξέρω..

-Πάντως δεν είναι σίγουρα αρνητική στάση.

-Όχι, έχει ένα αντικειμενικό μειονέκτημα το να μην είσαι κοινωνικά δικτυωμένος με τα μέσα, αυτό που σου είπα και πριν, ότι χάνεις, κάποια πληροφόρηση επί πραγμάτων που μπορεί πραγματικά να σε ενδιαφέρουν. Αλλά θέλω να πιστεύω ότι αυτό αναπληρώνεται. Οι άνθρωποι όχι, δεν αντιδρούν άσχημα, από την άλλη να αναφέρω ότι δεν σχετίζομαι, δεν θα βρεθώ και σε κύκλους που αποτελούνται από πολλούς ανθρώπους που πολύ πιθανόν να σου πουν μα καλά!. Μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου σε κοινωνικότητες διάφορες όπου θα γύρναγαν 5 να μου πουν κάτι... ε "ντα...". Δεν πάω εγώ κατά κει. Δεν πιστεύω ότι δεν συμβαίνει.

-Άρα εν πάση περιπτώσει σου τυχαίνει κιόλας να έχεις και παρέες με φίλους οι οποίοι επίσης δεν είναι τόσο πολύ, ας το πούμε προσκολλημένοι.

-Ξέρω άλλους 2 που δεν έχουν Facebook, 3.

-Είστε μια μικρή κοινότητα.

-Είμαστε μια μικρή κοινότητα (γέλια), μια μικρή οικογένεια. Ούτε πολυτέκνων δεν παίρνουμε, δηλαδή πώς να σου πω, πολύ μικρή. Αλλά ναι, νομίζω ότι ο περισσότερος κόσμος, είναι κομμάτι της ζωής του σημαντικό... και της ψυχαγωγίας ή της διασκέδασής του τέλος πάντων.

-Εντάξει ο καθένας το εξηγεί με διαφορετικούς τρόπους. Υπάρχουν άνθρωποι στο Facebook που μπορεί να σου πουν ότι βρίσκονται εκεί για τη δουλειά τους.

-Ναι, βέβαια. Το θεωρώ καλό εργαλείο ο Facebook για τη δουλειά.

-Ναι, για τη διαφήμιση ας πούμε της δουλειάς..

-Για τη διαφήμιση της δουλειάς σου, ειδικά αν είσαι ελεύθερος επαγγελματίας έχει πολύ μεγάλη σημασία. Δεν αρνούμαι να έχω κάποια στιγμή στη ζωή μου Facebook. Αν πρέπει να έχω θα έχω. Το πρέπει θα σημαίνει ότι θα κριθεί το πόσα λεφτά θα βγάλω από το αν θα έχω ή όχι.

(Χτυπάει το τηλέφωνο).

-Τίποτα άλλο, συγγνώμη θα πρέπει να...

-Λοιπόν. Έχοντας την αίσθηση ότι ολοκληρώσαμε το κομμάτι του τεχνολογικού σου προφίλ και εφόσον έχουμε μιλήσει για τεχνολογία, δε μπορούμε να μην αναφερθούμε σε κάποια βασικά μέσα μαζικής ενημέρωσης τα οποία πριν το διαδίκτυο υποκαθιστούσαν και πολλές από τις λειτουργίες του διαδικτύου. Θέλω να μιλήσουμε για όλα τα μέσα, και το πιο παραδοσιακό που δεν είναι τεχνολογία, τη εφημερίδα, και ραδιόφωνο, τηλεόραση, και ξανά πάλι για το διαδίκτυο, σε σχέση ξεκάθαρα όμως με την ενημέρωση. Καταρχήν να ρωτήσω ποιο θα έβαζες πρώτο σε χρήση και ποιο τελευταίο. Δηλαδή σε χρηστική σειρά ανάμεσα στα τέσσερα.

-Πρώτη είναι η εφημερίδα, και τελευταία τηλεόραση... δεν έχω. (γέλιο)

-Και δεν παρακολουθείς και πουθενά;

-Όχι, όχι.

-Γιατί έτσι;

-Ε δεν τη θέλω στο σπίτι. Έχω μια συσκευή η οποία δεν πιάνει όμως. Είναι χρησιμεύει μόνο ως οθόνη. Καρφώνω τον υπολογιστή και βλέπω σε μεγάλη οθόνη τον υπολογιστή. Εμ όταν το σήμα έγινε κάποια στιγμή από αναλογικό ψηφιακό, άρχισαν τα κανάλια ένα ένα να εξαφανίζονται, και όταν εξαφανίστηκε και το τελευταίο αποφάσισα ότι είναι καλύτερα από πριν όχι χειρότερα. Οπότε....

-Παρακολουθούσες πιο πριν ωστόσο;

-Παρακολουθούσα... Δεν έχω υπάρξει ποτέ... μάλλον όχι έχω υπάρξει και τηλεορασάκιας σε πολύ μικρότερη ηλικία. Έφηβη, δηλαδή παιδί έως νεαρή. Χοντρικά μεγάλο παιδί έως νεαρή. Όσο πήγαινα έφθινε η σχέση με την τηλεόραση κάποια

στιγμή, τα τελευταία χρόνια που λειτουργούσε δηλαδή η τηλεόραση μου είχε γίνει και ανυπόφορη πια. Δηλαδή κάπως αταβιστικά την άνοιγα. Αλλά δεν μπορούσα πια, δεν ήθελα να την ακούω, έψαχνα πάρα πάρα πολύ μανιασμένα κάτι που πραγματικά να με... να μη με ενοχλεί.

-Ήταν θέμα περιεχομένου δηλαδή... νιώθεις ότι έφθινε και μέσα στα χρόνια;

-δεν ξέρω αν άλλαζα εγώ ή άλλαζε η τηλεόραση. Πάντως κάποια στιγμή μου έγινε ανυπόφορη. Κατά κύριο λόγο από άποψη περιεχομένου. Και δευτερευόντως, αλλά όχι πολύ μετά, από άποψη ποιότητας παραγωγής του περιεχομένου, δηλαδή είναι κακιά παραγωγή η ελληνική τηλεόραση. Είναι κακά φώτα, κακά σενάρια, κακοί ηθοποιοί. Είναι κακά σκηνικά, κακοί δημοσιογράφοι που δεν έχουν διδαχθεί τίποτα σχετικό με την ορθοφωνία και την εκφορά του λόγου, λάθη... εεε μμμ... είναι κακό, δεν!

-και αφορά όλα τα είδη προγραμμάτων...

-Ναι και δεν έχει να κάνει μόνο με το περιεχόμενο δηλαδή μπορεί να πετύχεις ας πούμε και μια πολύ ωραία εκπομπή με κάποιους... που μιλούσε που συνεντευξιαζόταν από κάποιον άλλον.. ά! Τι ωραία πέτυχα τον Στέλιο Ράμφο ας πούμε σε συνέντευξη στον Θεοδωράκη δίωρη... τέλεια! Όλο το σκηνικό, κάθε 7 λεπτά διαφημίσεις, εμ δεν ... ήταν εμπόδια, όλο εμπόδια. Και καταρχάς οι διαφημίσεις, δε μπορώ, δε... τι είναι αυτό;

-Το διαδίκτυο το λύνει το πρόβλημα αυτό;

-Έχω add block, εννοείται!

-Αν ζούσες έξω πιστεύεις ότι θα παρακολουθούσες τηλεόραση; δηλαδή στο λέω επειδή είπες προηγουμένως ότι κάποιες ξένες παραγωγές είναι σίγουρα καλύτερες από τις ελληνικές, δεν παρακολουθώ και ελληνικό YouTube κλπ, από αυτήν την άποψη ...

-Δεν ξέρω θεωρώ πιο πιθανό λίγο να έβλεπα κιόλας. Θα με ενδιέφερε αν πήγαινα τώρα να ζήσω έξω ίσως θα με ενδιέφερε λίγο για τεχνικούς λόγους να έχω μια τηλεόραση να παρακολουθήσω, για να αποκτήσω λίγο παραπάνω σχέση με το τι γίνεται με το εκεί πέρα που έχω πάει τώρα. Μπορείς να καταλάβεις από την τηλεόραση τι τρώει ο κόσμος, τι που ψωνίζει ο κόσμος κρέας, ξέρεις.. τι φοράει ο κόσμος που αν δεν το φορέσει μπορεί να του κάνουν μπουου στο δρόμο. Πώς είναι οι φασίστες της περιοχής για να μη τους μπερδέψουμε με καλούς και πάμε να τους μιλήσουμε . (γέλια)

-Ραδιόφωνο;

-Επίσης δεν ακούω σχεδόν ποτέ ραδιόφωνο, αλλά ΣΧΕΔΟΝ ποτέ. Δηλαδή μπορεί και να ακούσω κάποια στιγμή.

-Το έχεις συνδεδεμένο περισσότερο με την μουσική γιατί είναι κάτι το οποίο έχω ήδη ακούσει μέχρι στιγμής, ότι το ραδιόφωνο πια δεν συσχετίζεται ας πούμε με εκπομπές,

με κάτι ή κάποιον συγκεκριμένο που θέλει να ακούσει. Για σένα όταν εμφανίζεται σε κάποια καθημερινότητα... μια δύο φορές την εβδομάδα/

-Μια φορά το μήνα και μια φορά στους δύο μήνες... είναι περίπου η.. Αλλά το ραδιόφωνο είναι και ένα μέσο το οποίο τυχαία πέφτω πάνω του πολύ περισσότερο, δηλαδή ραδιόφωνο ακούς σχεδόν παντού έξω από το σπίτι σου. Μπαίνεις σε ένα μαγαζί να ψωνίσεις, κάθεται σε ένα καφέ να πιεις καφέ, εμ πηγαίνεις να δεις κάποιον στη δουλειά του, σε ένα γραφείο, ή κάπου. Ένα ραδιόφωνο υπάρχει γύρω γύρω γενικότερα, οπότε ακούω και ραδιόφωνο λαθραία..

-Αλλά δεν το συνειδητοποιείς όμως και ταυτόχρονα.

-Το συνειδητοποιώ με την έννοια ότι με ενοχλεί κάποιες φορές, με ενοχλεί γιατί φωνάζουν όλοι μαζί όπως και στην τηλεόραση... όταν ακούω... δεν ξέρω... πώς να το θέσω τώρα αυτό. Όταν ακούω οποιαδήποτε πολιτική εκπομπή, αν πέσω πάνω σε πολιτική εκπομπή στο ραδιόφωνο, εκπομπή πολιτικού περιεχομένου, είτε που συμμετέχουν ακροατές, είτε που υπάρχει καλεσμένος και ερωτήσεις... μου φαίνεται πάντα... πάντα... δεν ξέρω μου φαίνεται συχνά τόσο χαμηλό το επίπεδο του περιεχομένου, δηλαδή, τι ρωτάνε, πώς απαντάνε αυτοί που ερωτώνται, όλο αυτό είναι σαν να απευθύνεται σε... Δεν ξέρω. Δεν νιώθω ότι απευθύνεται σε εμένα τέλος πάντων. Εγώ δεν θεωρώ τον εαυτό μου ειδήμονα σε τίποτα και ούτε καν ιδιαίτερα μορφωμένο ας πούμε. Αλλά νιώθω ότι είναι πολύ χαμηλό το επίπεδο, ειδικά στις πολιτικές εκπομπές, εντάξει δεν είναι θέμα του ραδιοφώνου, είναι θέμα της πολιτικής. Αλλά δεν ξέρω είναι λίγο απογοητευτική η εμπειρία. Και του ραδιοφώνου, και στο κομμάτι της μουσικής, ούτε μουσική μπορώ να ακούσω στο ραδιόφωνο. Αν πετύχει.. δηλαδή, ακούω τρίτο πρόγραμμα που και που, στα πολύ μερακλίδικα, που μπορεί να πετύχω κανένα ωραίο αφιέρωμα σε τίποτα κουλό, που δεν θα το ακούσω πουθενά αλλού ας πούμε, κλασσική μουσική, όχι διαφημίσεις κάθε 7 δευτερόλεπτα, ακούω καμιά Βουλή, στα ακόμα χειρότερα μερακλίδικα... και μέχρι εκεί.

-Οκ. Η εφημερίδα τι λύνει από όλα αυτά λοιπόν; Καταρχήν πόσο συχνά διαβάζεις εφημερίδα;

-Διαβάζω εφημερίδα κάθε μέρα, ενελλιπώς.

-Το επίπεδο των εφημερίδων στην Ελλάδα; Σε σχέση με τα άλλα μέσα τουλάχιστον;

-Μ... νομίζω ότι η εφημερίδα ως μέσο, είναι η φύση της τέτοια, του χαρτιού που εκ των πραγμάτων δεν μπορεί, είναι ανωτέρου επιπέδου σε κάθε περίπτωση. Δεν αφήνει περιθώρια για να χαθεί η μπάλα μέσα σε κοκορομαχίες, είναι σε ένα χαρτί που το διαβάζεις μόνος σου, δεν φωνάζει κανένας. Μπορείς να επανέλθεις ξανά και ξανά οπουδήποτε μπορείς να την κρατήσεις και να τη διαβάζεις 4 χρόνια για να την εμπεδώσεις αν θέλεις. Είναι τελείως άλλου τύπου πληροφόρηση.

-Ναι, επειδή αναφέρεις το χαρτί/

-Η εφημερίδα είναι ντοκουμέντο, δηλαδή... έχω μια σακούλα μαύρη τέτοια με όλες τις Καθημερινές από ένα σημείο της κρίσης και ύστερα. Αυτό μπορεί να ακούγεται λίγο γραφικό αλλά εγώ το θεωρώ ανεκτίμητο θησαυρό για μετά από 40 χρόνια που θα το ανοίξω Και θα το έχει φάει παντελώς ο σκόρος (γέλια).

-Η διαφορά του χαρτιού, επειδή διαβάζεις λες και κάθε μέρα, και κάποιες φορές τα απογεύματα αν ανεβαίνει στο διαδίκτυο... κλπ, τι διαφορά βρίσκεις ακόμα κι αν διαβάζεις το ίδιο ακριβώς άρθρο από το να το διαβάσεις, να το έχεις στο χέρι κλπ από το να το διαβάσεις στο διαδίκτυο.

-Καμία...

-Καμία απολύτως...

-Είναι προσωπικού και συναισθηματικού τύπου η διαφορά. Σε ενδιαφέρει;

-Αν αισθάνεσαι ότι θέλεις να τη μοιραστείς ναι.

-Ναι, μου αρέσει λίγο περισσότερο το χαρτί με την έννοια ότι είναι πιο φιλικό γιατί μπορώ να ξαπλώσω, μπορώ να τη διαβάσω στη μπανιέρα μου, μπορώ να.. αυτό. Είναι πιο υγιεινό για τα μάτια γενικά και για το, η οθόνη όπως και να έχει είναι οθόνη. Ε και αυτό, βρίσκω το χαρτί λίγο πιο held friendly. Αλλά από την άλλη δεν έχω κανένα πρόβλημα και με τη διαδικτυακή εφημερίδα, μια χαρά.

-Η λύση για το μπάνιο είναι το tablet πάντως...

-Εντάξει ναι, αλλά θέλω να υπάρχει η έντυπη εφημερίδα, γιατί θέλω να έχουν έσοδα οι εφημερίδες, αν καταργηθεί το έντυπο διαδικτυακά πρέπει να πληρώσεις με κάποιο τρόπο για να τη διαβάσεις. Γιατί αλλιώς υπάρχει αυτό το θέμα με τη δημοσιογραφία, αν δεν υπάρχουν έσοδα γίνεται σιγά σιγά αυτό που έχει γίνει τώρα.

-Δηλαδή;

-Ε κόσμος ο οποίος δεν είναι δημοσιογράφοι, δεν έχουν καμία σχέση ούτε δεοντολογικά με το λειτούργημα, ούτε πρακτικά ας πούμε..

-Πώς προστατεύεται από τέτοιου είδους πράγματα, διαβάζεις μια συγκεκριμένη εφημερίδα;

-Διαβάζω εφημερίδες που έχουν έντυπη έκδοση και πληρώνονται. Όχι από άποψη. Διαβάζω και διαδικτυακά Μεταρρύθμιση που και που, διαβάζω και φιλελεύθερο που και που. Δεν έχω καμία, που δεν είναι εφημερίδες αλλά είναι τόποι που ενημερώνεσαι τέλος πάντων. Μπορείς να βρεις εκεί μέσα, πώς να σου πω. Εμ δεν διαβάζω γενικά όλες τις εφημερίδες έτσι για να ενημερώνομαι σφαιρικά, τα τελευταία 10 χρόνια έχω διαβάσει πολύ το βήμα, πολύ την καθημερινή περισσότερο από όλες και έχω διαβάσει λαθραία, κάνοντας συγκριτική θεολογία... εφημερίδα των συντακτών, τα νέα. αυτά νομίζω πάνω κάτω.

-Αν σε ρωτήσω αποκλειστικά και μόνο για ενημέρωση/

-Καθημερινή..

-Ωραία... είναι λίγο πιο ειδική η ερώτηση, αν και στη πραγματικότητα δεν είναι... ποια είναι η αξία της ενημέρωσης για εσένα; Δηλαδή τι ρόλο παίζει το να ενημερώνεσαι, πού σου χρησιμεύει στην καθημερινότητά σου;

-Νομίζω ότι ενημερώνομαι καταρχάς από μια... κάτι ασυνείδητο σε σπρώχνει να ενημερωθείς, είναι η περιρρέουσα κατάσταση το να ενημερώνεται κανείς. Το αντανακλαστικό μας είναι να πάμε να ενημερωθούμε κι εμείς.. σε αυτό κάπως υπάγομαι κι εγώ, ε πρέπει αν ενημερωθώ, να μην ενημερωθώ; Χωρίς.... Τώρα από εκεί και πέρα επειδή σταματάω καμιά φορά, δηλαδή αυτό όπως με πιάνει μπορεί να με αφήσει κιόλας, να αποκοπώ από... Δηλαδή έμαθα 3-4 μετά ότι βγήκε ο Τραμπ τελικά. Ήξερα ότι έχουν γίνει εκλογές και έχουν περάσει 3-4 μέρες χωρίς να έχω οποιαδήποτε επαφή με το αποτέλεσμα και απλά να περιμένω δε με νοιάζει. Λοιπόν αυτό που θα με σπρώξει να ξανά... είναι ο φόβος πρώτα από όλα. Πήγα να πω η ανάγκη να γνωρίζω και μπλα μπλα μπλα... αλλά δεν είναι, είναι πρώτα από όλα η ανησυχία.

-Για τι πράγμα;

-Για το τι διάολο γίνεται γύρω γύρω... τώρα είναι και η στιγμή τέτοια στη χώρα στον κόσμο, που έχει κανείς και 5 λόγους παραπάνω να κοιτάει γύρω του τι γίνεται, να ξέρει, αλλά εντάξει αυτό το λέω λίγο τώρα μεταξύ αστείου και σοβαρού αλλά είναι μια αλήθεια ότι ανησυχώ γενικά, και λέω όπα τώρα τι έχει γίνει, έχουμε ας πούμε μέρες να... εμ...

-Ήσουν πάντα έτσι; Επεδίωκες δηλαδή..

-Όχι, όσο περνάνε τα χρόνια έχω περισσότερο την ανάγκη να... ενημερωθώ.

-Μεγαλώνει ο φόβος;

-Μπορεί! Πιο μικρή δεν με ενδιέφερε καθόλου, μπορούσα να ζω αποκομμένη εντελώς από τα τεκταινόμενα, έχοντας επαφή μόνο με ότι με ενδιέφερε, αποκλειστικά. Που θα μπορούσε να μην έχει καμία σχέση με τίποτα που αφορά τα κοινά. Απλά δε με νοιάζει. Αυτό τελείωσε όμως κάποια στιγμή, τελείωσε μόνο του. Άρχισε να με κάνει excite δηλαδή το τι γίνεται σε κάποια φάση. Μετά ήρθε ο φόβος.

-Από ποια ηλικία και μετά έχεις την αίσθηση ότι ξεκίνησε αυτό;

-Ε από τα 22 ξέρω' γω..

-Εντάξει μικρό χρονικό διάστημα αφότου απέκτησες και δικαίωμα στο να ψηφίζεις.. να συμμετέχεις.

-Ναι, πάντα με ενδιέφερε και από τότε που.. πριν έρθει η ώρα μου να ψηφίζω ανυπομονούσα να ψηφίζω, όταν ήρθε χαιρόμουν πάρα πολύ που τώρα ψηφίζω. Ε νομίζω ότι συνδέθηκε και λίγο το δικαίωμά μου να ψηφίζω, χρονικά με το ότι άρχισε να με ενδιαφέρει τι γίνεται.

-Αυτό είναι αρκετά ενδιαφέρον και νομίζω πώς να μια σύνδεση το ότι ξέρω ότι πάω να αποφασίσω κάτι..

-Ναι τώρα που το θυμάμαι, ναι.

-Οκ, αν και σε μεγάλο βαθμό μου εξήγησε τι μπορεί να σημαίνει η ενημέρωση για εσένα, θα σε βάλω λίγο σε ένα μικρό φανταστικό σενάριο, θα σου δώσω ένα λεπτό να το σκεφτείς και να μου πεις ό,τι μπορεί να σου έρχεται μετά. Υποθέτουμε ότι τελειώνει αυτή η συνέντευξη εδώ, όλα καλά, φεύγω, κοιμάσαι, και σηκώνεσαι αύριο το πρωί. Κάτι έχει συμβεί, δεν μπορώ να σου προσδιορίσω ακριβώς τι, δεν έχεις ενημέρωση από πουθενά. Ανοίγεις ίντερνετ..

-Έχουν πέσει όλα.

-Πας στο περίπτερο, δεν υπάρχουν εφημερίδες, περιοδικά...

-Έχω εξήγηση; Ο λόγος που έχει γίνει αυτό θα καθορίσει αποκλειστικά το τι κάνω. Κοίταξε, αν είναι όλο αυτό λόγω πραξικοπήματος θα σου απαντήσω πολύ διαφορετικά από ότι αν είναι... μάλλον να μη στο θέσω έτσι. Εάν αυτό το τι έχει συμβεί έχω λόγους να με τρομάζει πάρα πολύ

-Αν δεν ξέρεις τι έχει συμβεί... πώς θα μάθεις τι έχει συμβεί;

-Από πού θα το μάθω; Θα πάω στο περίπτερο θα πω την καθημερινή θα μου πει πακέτο..

-Δεν ήρθε.

-Κάποια στιγμή θα πάω κάπου, θα χτυπήσω κάποια πόρτα, θα πάω στα γραφεία της Καθημερινής...

-Έχεις την ανάγκη λοιπόν, θα κάτσεις και θα ψάξεις τι έχει συμβεί ακριβώς;

-μέχρι εκεί που μπορώ θα κάτσω και θα ψάξω. Μετά θα μπω σε άλλες διαδικασίες. Εάν πραγματικά έχω αποκοπεί και ο κόσμος γύρω μου, έχει παιχτεί ένα τέτοιο σενάριο που ψάχνουμε να δούμε γιατί δεν μας ενημερώνει κανείς για τίποτα, εγώ αυτό που θα κάνω θα είναι να κρύψω μέσα στα θεμέλια του σπιτιού τιμαλφή και άλλα τέτοια πράγματα, να ασφαλίσω τα ζώα μου με κάποιον αποτελεσματικό τρόπο, να μαζέψω τα πράγματά μου να μιλήσω... έχω τηλέφωνο;

-Έχεις τηλέφωνο.

-Να μιλήσω, γίνεται το μεγάλο μπραφ, βάζω τα πράγματα στην πλάτη, που πάω, ποιος θα με περιμένει πού. Θα με σόκαρε πολύ αυτό. Θα το έπαιρνα ότι κάτι ετοιμάζεται κάτι έρχεται τεράστιο, πάμε να φύγουμε. Θα το θεωρούσα τεράστια ανατροπή των πραγμάτων ξαφνικά να μη... είναι κόκκινος συναγερμός αυτό. Το αν έχω πρόσβαση σε έγκυρη ενημέρωση, σχετίζεται και με το αν θα έχουμε ειρήνη αύριο ή πόλεμο. Αν δε μπορώ έγκυρα να ενημερωθώ σε σχέση με το τι γίνεται, έχουμε ακόμα δημοκρατία, έγινε, κάποιοι μπήκαν στα υπουργεία τα πήραν όλα με περίστροφα; Ψηφίζουμε του

χρόνου; ξέρεις, είναι ο κάθε υπουργός στο υπουργείο του, δουλεύουν όλα, έχουν μπουκάρει μέσα, τι γίνεται; Είναι πολύ σοβαρό δεν υπάρχει κάτι σοβαρότερο και για αυτό έχω την εντύπωση κιόλας είναι ότι το πρώτο πράγμα που ένας πραξικοπηματίας, ένας υποψήφιος τύραννος οποιουδήποτε είδους, το πρώτο πράγμα το οποίο ελέγχει έχω την εντύπωση εκεί που θέλει να τυραννήσει, είναι η ενημέρωση. Ο τύπος και το να μη μπορεί να μάθει κανείς τίποτα.

-Οκ, συμμετέχεις λοιπόν πάρα πολύ στο κομμάτι της ενημέρωσης, το προσπαθείς, αγοράζεις εφημερίδες, ψάχνεσαι..

-Δεν ψάχνομαι πάρα πολύ..

-Εντάξει, γνωρίζεις πέντε έξι blog, κάποια forum, τις εφημερίδες.

-Ναι αυτό μέχρι εκεί. Δεν είμαι τρελά χωμένη μες στο πράγμα ας πούμε, τα ξέρω όλα κλπ. Έχω μια σφαιρική μέσου τύπου ενημέρωση για τα πράγματα, ως εκεί.

-Ναι... το μέσου τύπου... νομίζω ότι κατεβάζεις τον εαυτό σου από τον πραγματικό μέσο στον οποίο βρίσκεσαι.

-Γιατί το λες αυτό;

-Γιατί αν κοιτάξεις την κατανάλωση εφημερίδων και στη χώρα μας και πανευρωπαϊκά βλέπεις ότι είναι σε μια συνεχόμενη πτώση.

-Ναι, αλήθεια είναι αυτό.

-Όσο πιο νέος τόσο περισσότερο.. ε ακόμα κι εκείνοι που βλέπουν τηλεόραση σαν μέσο ενδεχομένως αποφεύγουν το κομμάτι των ειδήσεων..

-Αυτό, απίστευτο!

-Οπότε για αυτόν τον λόγο σου το λέω, πιστεύω ότι αδικείς τον εαυτό σου για το που βρίσκεσαι πραγματικά σε σχέση με αυτά τα πράγματα.

-Ε δεν ξέρω, νομίζω έχει να κάνει με το σύνολο στο οποίο, δεν ξέρω ποιες είναι οι στατιστικές οι εθνικές στα νούμερα αλλά έχει να κάνει με το σύνολο που θα .. δηλαδή υπάρχουν σύνολα ανθρώπων που μπορεί να βρεθώ που διαβάζουν όλοι εφημερίδα. Καθημερινά. Υπάρχουν άλλα σύνολα που δεν διαβάζει κανένας, διαβάζω μόνο εγώ. Δεν ξέρω ποια είναι η αλήθεια, πόσοι είναι τι.

-Ναι. Είναι αυτή περίπου που σου περιγράφω πάντως. Λοιπόν περνάμε στην Τρίτη θεματική. Θα ήθελα να μιλήσουμε λίγο για τις κοινωνικές σου δραστηριότητες και τους τρόπους συμμετοχής στα κοινά αν υπάρχουν ή υπήρχαν.. καταρχήν θέλω οπωσδήποτε να σε ρωτήσω για μορφές δραστηριοτήτων που είναι γνωστές ως λίγο παλαιότερων γενεών, που ήταν αρκετά έντονες, πάλι στατιστικά, φαίνεται να μην ενδιαφέρουν πια τους ανθρώπους... ήσουν ή είσαι ας πούμε μέλος κάποιου κόμματος, συμμετέχεις σε κάποιο συνδικαλιστικό όργανο, τέτοιου είδους πράγματα;

-Πήγα δύο φορές όταν ήμουν 18 χρονών περίπου σε οργάνωση... στου Υμηττού νομίζω κιάλας της ΚΝΕ. Ε σπρωγμένη από παρεάκι παρά από αναζήτηση προσωπική, με τα κοινά, ξενέρωσα πάρα πολύ, βαρέθηκα μέχρι θανάτου και δεν ξαναπήα.

-Γιατί τι έγινε;

-Δεν έγινε τίποτα ποτέ. Ήταν μια καφκική κατάσταση που δεν οδηγούσε πουθενά. Και δεν ξεκίναγε από πουθενά. Ήταν...

-Σου έλειπε η ισχυρή ιδεολογική/

-Καλά αυτό μου έλειπε οπωσδήποτε.. αλλά δε μου άρεσε καθόλου εκεί. Ήταν μια εντελώς παρακμιακή κατάσταση από άποψη set up, περιεχομένου..

-Είχε να κάνει με το κόμμα όμως;

-Σίγουρα είχε να κάνει και με το τι έχουν να σου πουν αυτοί οι άνθρωποι εκεί πέρα και αυτό έχει να κάνει με το ποιο είναι το κόμμα... δηλαδή... δε μπορεί να μη σχετίζονται αυτά λίγο όλα αλλά από τη άλλη νομίζω ότι είναι πιο, θεμελιώδες, οι νεολαίες των κομμάτων ας πούμε γενικότερα και όλη αυτή η ιστορία είναι τόσο παρηκμασμένη, τη θεωρώ τόσο παρηκμασμένη, και κακής ποιότητας που πφφφ...

-Μίλα μου λίγο για αυτό...

-Δεν ξέρω οι άνθρωποι.. τι σημαίνει παρακμή; παρακμή φαντάζομαι είναι μια κατάσταση στην οποία μπορεί να περιπέσει ένας άνθρωπος ή ένα σύστημα...

-Για το κόμμα σαν κόμμα... ή για τις νεολαίες;

-Παρακμή του τι είναι πρακτικά... το να ας πούμε.. συζητήσεις πολύ χαμηλού επιπέδου σε περιεχόμενο και μορφή που γίνονται μεταξύ ανθρώπων οι οποίοι δεν έχουν κανένα εύρος ούτε γνωσιακά, ούτε εμπειρικά, τυχαιότητες εν μέσω τυχαιοτήτων, μια τέτοια κατάσταση. Που συμβαίνουν σε άθλια κτίρια, κακοσυντηρημένα, παγωμένα, και να μπάζουν νερά, ή άλλη νεολαία άλλου κόμματος, δεν έχει σημασία ποιανού, η ίδια σε ψωνισμένο ας πούμε αντίστοιχα καλύτερα αυτοκίνητα και λίγο καλύτερα παπούτσια ας πούμε και θέρμανση. Αλλά όλο αυτό, δηλαδή και το περιεχόμενο και των συζητήσεων και ο τρόπος που δραστηριοποιούνται, αυτά που οργανώνουν, οι δράσεις, το ένα το άλλο είναι πάντα τόσο κενά περιεχομένου. Πραγματικά και αναποτε... δεν μπόρεσα να συνδεθώ ποτέ με αυτές τις ιστορίες και αυτούς τους χώρους. Ποτέ δεν τα κατάφερα.

-Σε μεγαλύτερης ηλικίας, σε μέλη, σε τοπικές οργανώσεις;

-Χειρότερα. Δεινosaύρεια κατάσταση παντού.

-Συνδικαλισμός;

-Μακριά μου. Γιατί νομίζω ότι είναι μια τόσο διεφθαρμένη ιστορία ο συνδικαλισμός στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή, με τρόπο που εγώ δεν μπορώ να συνδεθώ με κανέναν

τρόπο. Θα με έτρωγε ζωντανή ο συνδικαλισμός. Δεν. Είμαι για τον συνδικαλισμό, φύσει εχθρός του. Δεν έχω να πάω να ζητήσω κάτι από εκεί. Είναι αυτός που μου τρώει το ψωμί μου, ένας από αυτούς που τρώνε το ψωμί μου.

-Αυτό αναφέρεται μόνο στην ελληνική κατάσταση, δηλαδή καταλαβαίνω ότι η ιδιαιτερότητα του κράτους του δικού μας με τον τρόπο που λειτουργεί σε πολλά επίπεδα ξέρεις κάποιες φορές δημιουργεί ένα μπέρδεμα για το αν είμαστε ενάντια στον ίδιο τον θεσμό, ο οποίος θα μπορούσε να λειτουργεί λίγο διαφορετικά, αλλά σαν θεσμός πιστεύουμε ότι έχει κάποια αξία.

-Είμαι υπέρ της αρχής που εξυπηρετεί. Οποσδήποτε θα πρέπει να υπάρχει αντιπροσωπευτικότητα, μέσα στην εργασία. Δηλαδή να μπορούν οι άνθρωποι να φτιάχνουν συλλογικότητες ανάλογα με τα συμφέροντά τους, να διεκδικούν πράγματα, όλο αυτό δεν το συζητάμε. Έχει να κάνει με το αν θέλουμε Δημοκρατία ή αν θέλουμε άλλο πολίτευμα. Στο πλαίσιο της δημοκρατίας θα πρέπει να γίνεται έτσι. Δε μπορεί να γίνει αλλιώς. Αλλά από εκεί και πέρα αυτό συμβαίνει με τόσους διαφορετικούς τρόπους που μπορεί να συμβεί και ποιότητες, που... αν συζητάμε αν είμαι υπέρ ή κατά να είναι κομμάτι της Δημοκρατίας αναπόσπαστο. Είμαι υπέρ, πρέπει αν μπορεί αν γίνει.

-Έχει να κάνει λοιπόν με την ποιότητα λειτουργίας...

-Ναι ακριβώς. Της δεδομένης κατάστασης.

-Άλλου είδους δραστηριότητες; τύπου εθελοντισμός, δεν ξέρω, αναδάσωση στον Υμηττό, που είναι και πολύ μόδα.

-Δεν έχω συμμετάσχει σχεδόν ποτέ σε τίποτα. Δεν είμαι καθόλου συλλογικός τύπος. Αυτό περισσότερο που με... θα μου άρεσε να με πάρουν από τα μαλλιά να με πάνε σε κάποια πράγματα..

-Όπως;

-Όπως δενδροφύτευση ας πούμε... τα μόνα πράγματα στα οποία θα ήθελα να... εμ αλλά αυτό εντάξει το καταπίνει η καθημερινότητα ας πούμε. Τέτοια πράγματα τα καταπίνει η καθημερινότητα με τον τρόπο της. Οπότε δεν ασχολούμαι. Όχι σε συλλογικές δράσεις δε..

-Ούτε το σκέφτεσαι για το μέλλον, ίσως όταν... θα έχω λίγο περισσότερο καιρό...

-Ίσως όταν θα έχω λίγο περισσότερο καιρό... κοίταξε αν μπορώ βασικά να πω α! τι θα έκανα αν είχα όλο το χρόνο στη διάθεσή μου και όλα αυτά... σε ενδιαφέρει να σου απαντήσω έτσι; Με μια υπόθεση.

-Ναι, για αυτό σε ρώτησα.

-Ναι αν μπορούσαν να έχω όλο το χρόνο στη διάθεσή μου θα μου άρεσε να ασχολούμαι με το να φτιάξω μια ομάδα συζήτησης, κάποιο, όχι με αυστηρό περιεχόμενο, αυστηρά καθορισμένο αλλά φτιάξω ένα δίκτυο από συγκεκριμένους

ανθρώπους που θα έρθουν σε επαφή μεταξύ τους και θα αρχίσουν να μιλάνε. Θα με ενδιέφερε εναλλακτικά να φτιάξω μια ομάδα δράσης που να κάνει φάρσες. Αναίμακτες φάρσες, δεν θέλω να φτιάξω τρομοκρατική ομάδα, αλλά θα ήθελα, αυτό το έχω πει εδώ και πολλά χρόνια ας πούμε ότι αν ήμουν πλούσια και δεν χρειαζόταν να ξυπνάω το πρωί να πηγαίνω στη δουλειά θα έφτιαχνα την ΟΦΗ. Οργίλοι φιλελεύθεροι ημιμαθείς. Η οποία θα ήταν μια οργάνωση που θα είχε και συζήτηση μέσα, δηλαδή θα διοργανώνονταν συζητήσεις, αν ήθελε κάποιος να μας προσφέρει τον χρόνο του με μια ομιλία, θα ήταν πάρα πολύ ωραίο. Και θα έκανε και φάρσες όμως αναίμακτες, αλλά έως και χοντρές σε περιπτώσεις που θα το κρίναμε αναγκαίο, θα ήταν και λαθροομάδα λίγο δηλαδή. Μέχρι πλημμέλημα. Ποτέ παραπάνω. Όχι σωματικές βλάβες δηλαδή και τέτοια πράγματα. Όπως στο εξοχικό του Μαγγίνα.. ο Μαγγίνας τον ξέρεις; Ψάξε τον, είναι καταπληκτικό πρόσωπο. Ένα εξοχικό που είχε ο Μαγγίνας, μια βιλάρα με άδεια για αναψυκτήριο και είχε και τρεις τέσσερις Ινδούς λαθραίους να δουλεύουν μέσα, υπουργός εργασία ήταν τότε νομίζω, ανασφάλιστους τρεις τέσσερις Ινδούς, μια οικογένεια μέσα να δουλεύουν. Εκεί στο εξοχικό του θα ήθελα στο πλαίσιο της ΟΦΗ που θα κάνει τις φάρσες να συνεργαστώ με έναν άνθρωπο που θα έχει, που να κάνει αποφράξεις και να έχει φορτηγό δικό του και να πάω να του αδειάσω ένα φορτηγό σκατά του Μαγγίνα ας πούμε στο αναψυκτήριο. Βανδαλισμός.

-...με κοινωνικό περιεχόμενο.

-Ναι θα... δεν ξέρω αυτό μπορεί να έχει κάποια αξία ως απάντηση για εσένα. Θα με ενδιέφερε να παίζω στα όρια της νομιμότητας. Παράγοντας όμως πολύ πολύ ηχηρά μηνύματα όχι κατινιές.

-Ξέρεις ποιο είναι το ερώτημα που ανακύπτει μέσα στο κεφάλι μου σε σχέση με αυτό; Εάν είναι κάτι που έχει να κάνει με εσένα, με μια δημιουργικότητα με μια πλάκα που θέλεις να κάνεις ή αν έχει να κάνει με κάποιου είδους άλλο συναισθηματικό υπόβαθρο που σε έχει φτάσει στο σημείο να το φανταστείς αυτό το πράγμα και να πεις .. εν τέλει αυτό είναι το πιο αποτελεσματικό που μπορεί να βοηθήσει σήμερα.

-Όχι. Δεν έχω άποψη. Δεν έχω κανέναν λόγο να, και καμία γνώση να πιστεύω ότι αυτό θα είχε ή δεν θα είχε κάποιο αποτέλεσμα, δεν έχω καμία άποψη για την αποτελεσματικότητα τέτοιων πρακτικών. Δεν συμβαίνουν όπως και να έχει τέτοια πράγματα τριγύρω. Συμβαίνουν ή βανδαλισμοί επικίνδυνοι άνευ μηνύματος, άνευ ουσίας, εγκληματικές ενέργειες ουσιαστικά, όχι παραβατικές, εγκληματικές ενέργειες. Γιατί παραβατικό είναι και τα σκατά στην αυλή του Μαγγίνα. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει τέτοια κουλτούρα. Υπάρχει η κουλτούρα της αντίδρασης είτε έντυπα με βρίσιμο και προπαγάνδα, είτε βανδαλισμοί, είτε προπαγάνδα της άλλης μεριάς, είτε ξερω γω τι. Δεν υπάρχει χιούμορ. Δεν έχουμε χιούμορ στην Ελλάδα. Πολιτικό χιούμορ σίγουρα όχι. Και η σάτιρά μας είναι σε πάρα πολύ χαμηλό επίπεδο, εξευτελιστικά χαμηλό ας πούμε. Αυτός που θεωρείται η σύγχρονη πολιτική σάτιρα είναι ο Λαζόπουλος. Αυτό τα λέει όλα. Οπότε δεν υπάρχει τέτοια κουλτούρα νομίζω εδώ.

-Έστω και για το φανταστικό σου σενάριο εν πάση περιπτώσει, οι νέες τεχνολογίες και επικοινωνία μέσω διαδικτύου θα είχε κάποιο ρόλο εκεί μέσα.. δηλαδή έχω την αίσθηση πως όταν λες «δεν έχω χρόνο» ας πούμε, ότι το διαδίκτυο λύνει κάποια από αυτά τα προβλήματα, ήδη υπάρχουν διάφορες ομάδες, το βλέπεις από διεθνή κινήματα..

-Α ξέχασα να σου αναφέρω κάτι... συγγνώμη τώρα που το/

-Όχι όχι, παρακαλώ...

-Ενημερώνομαι από αυτή την ομάδα, πώς λέγεται... Anaaz, που μαζεύουν υπογραφές από όλο τον κόσμο. Mail μου στέλνουν αυτοί δηλαδή και μου στέλνουν από όλο τον κόσμο που μαζεύονται εκατομμύρια υπογραφές ή εκατοντάδες χιλιάδες προκειμένου να κλείσει ο...

-Συμμετέχεις σε αυτό; Δεν έχεις υπογράψει τίποτα ποτέ κανένα άλλο αίτημα;

-Α, έχω υπογράψει πράγματα που έχουν βρεθεί μπροστά μου σπάνια, αλλά που έχουν να κάνουν με... να θυμηθώ... στο σχολείο ξέρω 'γω κάτι κάποια στιγμή.

-Τώρα τελευταία τα petitions είναι αρκετά διαδεδομένα, υπάρχει συγκεκριμένη ΜΚΟ που ασχολείται με αυτά. Είτε για την ελευθερία στα δικαστικά, όταν είχε γραφτεί ένα άρθρο...

-Θα ήθελα πολύ να έχω ένα...

-Είναι τρόπος παρέμβασης αυτός πιστεύεις;

-Δε μπορώ να πω. Δεν έχω ιδέα για τα αποτελέσματα τέτοιων..

-Στο τελευταίο που υπέγραψες, με τι κίνητρο πας και υπογράφεις;

-Α, για το Anaaz μιλάμε, ναι έχω, κάποια έχουν φέρει αποτέλεσμα. Κάποια πράγματα έχουν φέρει αποτέλεσμα, δηλαδή και κάποιες οικολογικές παρεμβάσεις έχουν γίνει επειδή 3.000.000 άνθρωποι το απαίτησαν. Και κινητοποιήθηκαν οι τάδε εφημερίδες και ο τάδε μεγαλοεπιχειρηματίας, και δηλαδή κινητοποιήθηκαν άλλες δυνάμεις, για όποιο λόγο τέλος πάντων και κάτι έγινε. Σε άλλες περιπτώσεις δεν έχει γίνει τίποτα. Αλλά έχω εκπλαγεί θετικά.

-Το θεωρείς λοιπόν ένα κομμάτι ας πούμε, έναν τρόπο συμμετοχής κι αυτό;

-Ναι, νομίζω ότι ιδανικά θα συμμετείχαμε όλοι κοινά στον πλανήτη σε όλες τις ψηφοφορίες σε όλα, δηλαδή θα υπήρχε μια κοινωνία, όλοι που θα ψηφίζαμε όλοι μαζί τις διάφορες κυβερνήσεις που ξέρεις.. τους διάφορους αντιπροσώπους ανά τον κόσμο. Όλοι θα ψηφίζαν για όλους. Και θα υπήρχε και μια θεσμοθετημένη αμεσότητα περισσότερο.. θέλω να πω, από τη στιγμή που μπορούμε πια, που μπορούν οι αρχές όποιες κι αν είναι αυτές, να διατυπώσουν, να απευθύνουν ένα ερώτημα σε ένα δις κόσμο, γίνεται αυτό τεχνικά. Μπορεί αυτή τη στιγμή η Αμερική να απευθύνει μια ερώτηση σε 5 δισεκατομμύρια κόσμο πάνω στον πλανήτη αν θέλει, έτσι, δηλαδή

γίνεται. Αφού γίνεται, θα έπρεπε έτσι πια, και λίγο πιο θεσμοθετημένα να γίνεται αυτό και να απαντάνε και εκατομμύρια κόσμος στην ερώτηση και να γίνεται και κάπως έτσι λίγο το πράγμα.

-Τύπου ψηφοφορίες οι οποίες λαμβάνουν αποφάσεις ή περισσότερο συμβουλευτικές; Γιατί θέλω να σου πω ότι και το κομμάτι των δημοψηφισμάτων που γίνονται ανά τον κόσμο, όχι μόνο σε εμάς, αλλά έγιναν και σε εμάς..

-Νομίζω ότι πρέπει το Σύνταγμα, τα Συντάγματα να οχυρώνουν το πολίτευμα, απέναντι στο δημοψήφισμα, γιατί το δημοψήφισμα και γενικά η αμεσότητα στη Δημοκρατία είναι μια κατάσταση που μπορεί, όσο μπορεί να την προάγει, τόσο μπορεί και να την υπονομεύσει. Οπότε πρέπει με πολλή σοφία να υπάρχει Σύνταγμα το οποίο προστατεύει τη Δημοκρατία από την εκτροπή, μέσα από τέτοιες ιστορίες. Και από εκεί και πέρα στο πλαίσιο της τήρησης, των κανόνων του Συντάγματος, να υπάρχει όσο περισσότερο άμεση παρέμβαση των πολιτών γίνεται. Μέχρι το όριο που πρέπει να διαφυλαχτεί η Δημοκρατία. Δεν συμφωνώ δηλαδή με το αν πρέπει να απευθυνθεί, το δημοψήφισμα που έγινε πρόπερσι πέρυσι, δεν έπρεπε να γίνει ποτέ τέτοιο πράγμα. Αυτή δεν είναι μια ερώτηση την οποία έχουν την τεχνογνωσία να απαντήσουν οι έλληνες πολίτες και καμίας χώρας πολίτες... του Καναδά ίσως... (γέλια).

-Τοποθετείς ωστόσο το διαδίκτυο στη μέση όλων αυτών των πραγμάτων που προτείνεις..

-Βέβαια, έχει τεράστια δύναμη το διαδίκτυο. Δηλαδή μπορεί να καθορίσει πάρα πάρα πολύ τα πράγματα.

-Θέλω να σου πω, αν το πιστεύεις με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσες να προτείνεις και εκτός τεχνολογίας, να γίνονται δημοψηφίσματα τέτοιου είδους αλλά με χαρτί.

-Νομίζω ότι καλό θα ήταν, σε ότι αφορά τώρα, θα σου απαντήσω πιο γενικά, σε ό,τι αφορά τη δημόσια διοίκηση που ουσιαστικά οργανωτικό θέμα της δημόσιας διοίκησης μια ψηφοφορία, οτιδήποτε, θα έπρεπε να γίνονται όλα αυτά ηλεκτρονικά, για να γλιτώνουμε πάρα πάρα πολλά λεφτά και πάρα πάρα πολύ χρόνο. Και δημόσιο χρήμα. Ποια σχολεία και χαρτιά τώρα... και ουρές και δικηγόροι χιλιάδες στη χώρα... τι είναι αυτό ας πούμε. Και νομίζω ότι θα γίνει αυτό κιάλας κάποια στιγμή. Νομίζω στις επόμενες δεκαετίες σιγά σιγά φαντάζομαι ότι θα πάει προς τα εκεί. Και γενικότερα οτιδήποτε, η μηχανογράφηση και αυτοματοποίηση των λειτουργιών στη δημόσια διοίκηση, δηλαδή η χρήση της τεχνολογίας είναι για εμένα πάρα πάρα πολύ σημαντική.

-Ναι, οκ. Οπότε στην ερώτηση αν ασχολείσαι ενεργά με την πολιτική τι μου λες, ναι ή όχι;

-Δεν ξέρω τι σημαίνει αυτή η ερώτηση, δηλαδή ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να απαντήσω ναι. Το ελάχιστο που πρέπει να κάνεις, είναι να πηγαίνεις να ψηφίζεις. Εγώ πηγαίνω και ψηφίζω σε όλες τις εκλογές, σε όποιες εκλογές είμαι υποχρεωμένη να πάω να ψηφίσω πάω και ψηφίζω.

-Πάντα; είπες και προηγουμένως ότι ξεκίνησες και από μικρή, το περίμενες πως και πως.

-Δεν έχω πάει να ψηφίσω νομίζω μια φορά στη ζωή μου σε βουλευτικές εκλογές, που ήμουν στη ***, και μια φορά σε δημοτικές δεν έχω πάει. Γενικά πάω πάντα να ψηφίσω. Δηλαδή ο λόγος να μη πάω είναι πραγματικά να μη μπορώ να πάω, δεν θα το γράψω. Ε τώρα από τη στιγμή που δεν δραστηριοποιούμαι στο πλαίσιο κάποιας συλλογικότητας, ή ομάδας δράσης, κάποιας δράσης ή οτιδήποτε, διστάζω να απαντήσω ναι. Κάνω το ελάχιστο που με υποχρεώνει ξέρεις η συνείδησή μου και ο νόμος να κάνω ας πούμε. Πάω και ψηφίζω.

-Εμ... ο βασικότερος τρόπος με τον οποίο μπορεί να επηρεάσει κανείς τις πολιτικές αποφάσεις.. μιλήσαμε λίγο για υπογραφές, θα μπορούσαμε να βάλουμε μέσα πορείες, δεν ξέρω, απεργία.

-Τα θεωρώ εντελώς παρωχημένα όλα αυτά. Όλα αυτά είναι..

-Με τι έχουν αντικατασταθεί;

-Δεν νομίζω ότι έχουν αντικατασταθεί. Και αυτό που είναι αυτά τα πράγματα τώρα δεν θέλω και να αντικατασταθεί με κάτι της ίδιας.. να αντικατασταθεί με αυτήν την έννοια. Θέλω να προκύψει κάτι άλλο το οποίο θα καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες, γιατί αυτό που υπάρχει τώρα δεν καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες, γιατί καλύπτει την ανάγκη των ανθρώπων να βγουν έξω και να αρχίσουν να ουρλιάζουν. Καμία άλλη. Κανένα άλλο συμφέρον. Ή πολλές φορές λειτουργεί εκβιαστικά, καλύπτοντας συμφέροντα συντεχνιών και πολύ μικρών ομάδων ας πούμε, εις βάρος όλων των υπολοίπων. Με εκβιασμό κατάφορο. Δηλαδή θέλω να τελειώσουν αυτά. Θα ήθελα οι άνθρωποι και σίγουρα μέσω της τεχνολογίας θα γινόταν αυτό, με κανέναν άλλο τρόπο (χτυπάει το τηλέφωνο).θα ήθελα να έχουν τον τρόπο να κάνουν αυτό ας πούμε 3.000.000 άνθρωποι χωρίς δημοψήφισμα χωρίς τίποτα, 3.000.000 υπογραφές να πηγαίνουν στο τάδε υπουργείο και να λένε εάν είναι να γίνει αυτό, θέλουμε να μας απαντήσετε σε αυτά τα ερωτήματα δημόσια μέχρι την τάδε ημερομηνία. Αλλιώς αν δεν το κάνετε θα απαντήσουμε έτσι. Το έτσι τώρα τι θα είναι, απεργία, απεργία. Να λειτουργούν τα σωματεία όμως, να πηγαίνουν οι 60 χιλιάδες εγγεγραμμένοι και αν είναι 50 χιλιάδες να ακυρώνεται.. κατάλαβες.

-Εσύ προσωπικά όταν διαφωνείς με κάτι το οποίο συμβαίνει, πολύ σημαντικό ρε παιδί μου, μια πολιτική απόφαση, τι κάνεις; Και το τι κάνεις μπορεί να είναι κάθωμα σπίτι μου και κλαίω, μέχρι συζητάω..

-Συζητάω με τη φίλη μου, γενικά με λίγους ανθρώπους, με εσένα, με λίγους ανθρώπους μπορώ να κάτσω να μιλήσω για αυτά τα πράγματα χωρίς να θυμώσω περισσότερο. Κατά βάση συζητάω.

-Με ομοϊδέατες πάντα;

-Επιδιώκω, ναι. Δεν επιδιώκω να ανοίγω κουβέντες με ανθρώπους που ξέρω ότι θα διαφωνήσω, αλλά από την άλλη όταν συμβαίνει συμμετέχω μέχρι τελικής πτώσης, δεν το εγκαταλείπω ποτέ.

-Ωραίο... Λοιπόν, θα ήθελα να σε ρωτήσω ποια είναι η σχέση σου σήμερα με το κράτος. Όταν το λέω εννοώ ότι σε μια κατάσταση υποχώρησης του κράτους, για την οποία μιλάνε πάρα πολλοί, θέλω να μου πεις τρεις πολύ βασικές υπηρεσίες που θεωρείς ότι το κράτος σαν κρατική οντότητα πρέπει οπωσδήποτε να σου προσφέρει.

-Και δεν μου προσφέρει; Πρέπει να μου προσφέρει ασφάλεια, σε ότι αφορά τη σωματική μου..

-Αστυνομία, στρατό;

-Ναι. Όχι στρατό δεν θέλω. Θέλω να καταργηθεί ο στρατός παγκόσμια να τελειώσει αυτή η ιστορία, όποιος έχει πρόβλημα με τον άλλον να σκοτωθούν μόνοι τους στα γραφεία τους. Δεν θέλω γενικά να υπάρχει ένοπλη αστυνομία και θέλω θέλω να παίζει πολύ σοβαρός αγώνας ενάντια στο όπλο. Να μουν όλοι φυλακή, διακινητές όπλων, να φύγουν από τη μέση τα όπλα γενικότερα. Ούτε η ιδέα της αστυνομίας μου αρέσει αλλά νομίζω ότι ο άνθρωπος όπως είναι ως ον αυτή τη στιγμή έχει ανάγκη να θεσμοθετεί αυτοπεριορισμό με έναν τρόπο και αυτό είναι... δεν υπάρχει κάτι καλύτερο αυτή τη στιγμή, αυτό είναι.

-ασφάλεια λοιπόν το πρώτο.

-Ασφάλεια οπωσδήποτε, είναι θεμελιώδες αυτό γιατί αν δεν έχω αυτό δε μπορώ να ασχοληθώ με όλα τα υπόλοιπα ας πούμε κοιτάζοντας πίσω από τον ώμο μου. Θέλω να μου παρέχει μόρφωση, παιδεία δηλαδή, δωρεάν και ελεύθερη παιδεία και περίθαλψη σε ό,τι αφορά την υγεία μου. Δηλαδή ασφάλεια, παιδεία και υγεία.

-Οκ, πόσο είσαι ικανοποιημένη από το πόσο σου τα παρέχει το ελληνικό κράτος σήμερα;

-(γέλιο) είμαι ενθουσιασμένη, όχι απλά ικανοποιημένη! Δεν είμαι ικανοποιημένη καθόλου, καθόλου. Δηλαδή δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένη από το σχολείο το θεωρώ τριτοκοσμικό, εντελώς τριτοκοσμικό το ελληνικό σχολείο, είναι ντροπή, είναι για γέλια.

-Κάθε επίπεδο μάθησης που υπάρχει; ξεκινώντας από το δημοτικό φτάνοντας στο πανεπιστήμιο;

-Νομίζω ότι τα προβλήματα είναι τα ίδια σε όλα τα στάδια αλλά όσο πάνε τα χρόνια για έναν μαθητή κοστίζει αυτό περισσότερο, δηλαδή είναι άλλο να σου λένε ψιλοβλακείες όταν είσαι 6 και άλλο όταν είσαι 14. Η ζημιά είναι πολύ μεγαλύτερη στα 14. Τι εννοώ, στο δημοτικό... βασικά το σχολείο δεν σου μαθαίνει να σκέφτεσαι. Δεν σου μαθαίνει να χρησιμοποιείς το μυαλό σου. Σε φέρνει σε επαφή με την πληροφορία, είναι πληροφοριοκρατούμενο πράγμα. Το μυαλό δεν σου λέει τι να το κάνεις. Αυτό στα παιδάκια του δημοτικού δεν είναι κάτι που ακριβώς μπορεί να συμβαίνει γιατί

μαθαίνουν να χρησιμοποιούν το μυαλό και με αυτό που κάνουν. Αυτό είναι το μάξιμουμ. Αν και υπάρχουν πολύ μεγάλα περιθώρια βελτίωσης νομίζω και στο δημοτικό. Από τα λίγα που ξέρω για το πώς είναι. Το γυμνάσιο και το λύκειο είναι τραγικά, είναι καλύτερα από ότι όταν πήγαινα εγώ γυμνάσιο και λύκειο, πριν από 20 χρόνια περίπου. Δηλαδή ξέρω δασκάλους και καθηγητές, τυχαίνει, αρκετούς... και νομίζω ότι το επίπεδό τους είναι τόσο χαμηλό, που αυτό μου καθρεφτίζει μάλλον και το πώς είναι το σχολείο σήμερα. Και η πληροφόρηση που έχω σε σχέση με τα τεχνικά πράγματα του σχολείου, δηλαδή την ανεπάρκεια προσωπικού, θέρμανσης, το καφκικό των εξετάσεων. Το αυτονόητο, τη σύνδεσή του με την ανώτερη εκπαίδευση. Όλο το πράγμα είναι εντελώς στρεβλό, δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένη από το εκπαιδευτικό σύστημα.

-Ασφαλής αισθάνεσαι;

-Αισθάνομαι στοιχειωδώς ασφαλής όχι πραγματικά. Με την έννοια... αισθάνομαι ασφαλής εγώ η ίδια, τυχαίνει να μένω σε μια γειτονιά χωρίς ιδιαίτερη εγκληματικότητα δεν μου απαιτεί να κινούμαι σε μέρη της πόλης που μπορεί κάτι να γίνει. Παρόλα αυτά δεν αισθάνομαι ασφαλής ούτε στο δρόμο γιατί δεν ασχολείται κανείς με το να είμαστε ασφαλείς στους δρόμους. Τρέχει ο καθένας όπως γουστάρει, οδηγούν, η τροχαία είναι ό,τι να'ναι. Δεν νιώθω ασφαλής στο δρόμο, είναι κομμάτι της ασφάλεια κι αυτό. Η οδική ασφάλεια. Αν βάλουμε πόσα εκατομμύρια άνθρωποι κινούνται στους δρόμους έχει μεγάλη σημασία να είσαι ασφαλής στο δρόμο. Δεν νιώθω ασφαλής ως πεζός στο δρόμο δεδομένου ότι δεν οδηγώ καθόλου. Για να απαντήσω ξεκάθαρα στην ερώτηση, νιώθω στοιχειωδώς ασφαλής. Αν βρεθώ στο κέντρο της Αθήνας ας πούμε αργά το βράδυ κυκλοφορώ αλλά κυκλοφορώ είτε έχοντας τα κλειδιά στο χέρι μου χωμένα έτσι... και λίγο το νου μου γενικά, είμαι σε ετοιμότητα. Δεν νιώθω ασφαλής και επίσης και πάλι το αυτονόητο... Πατησίων...

-Υγεία; ο τρίτος πυλώνας..

-Άσχημα τα πράγματα κι εκεί. Καλύτερα από ότι πιο παλιά με την έννοια ότι μπορώ πια να τηλεφωνήσω σε ένα 5ψήφιο και να κλείσω ραντεβού στο ΙΚΑ της γειτονιάς μου, κάποτε δεν μπορούσα. Έπρεπε να κάνεις δεινοσαυρικά πράγματα για να βρεις έναν γιατρό. Είναι τα πράγματα λίγο πιο οργανωμένα με την ηλεκτρονική συνταγογράφηση... κάποια πράγματα έτσι που λίγο πάνε να εκσυγχρονίσουν το πράγμα. Ο πυρήνας της ιστορίας, είναι σάπιος. Η εικόνα στα νοσοκομεία δηλαδή είναι σάπια. Σε περίπτωση που βρεθείς πραγματικά σε ανάγκη, δεν έχεις δηλαδή χρονικά περιθώρια μεγάλα, υπάρχει ένα απίστευτα διευθετημένο σύστημα δημοσίου μαζί με ιδιωτικούς φορείς, έτοιμο να σε εκμεταλλευτεί μέχρι το θάνατό σου ας πούμε. Η πρόσβαση είναι περιορισμένη. Τα ξέρω ότι υπάρχουν μέρη στην Ελλάδα τα οποία είναι πάρα πολλά όχι 2-3 που για να εξυπηρετηθούν 50.000 άνθρωποι υπάρχουν 3 ΩΡΛ ένας ψυχίατρος και δύο δερματολόγοι, στο τάδε κεντρικό νοσοκομείο, που είναι στην τάδε πόλη. Κέντρα υγείας γύρω γύρω που σε πάνε το ένα στο άλλο. Δεν είμαι ικανοποιημένη, όχι καθόλου. Είναι πάρα πολύ απαξιωμένο και το προσωπικό, δεν υπάρχουν υλικά. Έχω βρεθεί σε.. είχα έναν φίλο πολυτραυματία από τροχαίο, έχω δηλαδή, που τον έχω ζήσει λίγο μες στα νοσοκομεία και αυτά... δεν έβρισκες ποτέ

κανέναν, για κανέναν λόγο, δεν υπήρχε βελόνα για να του βάλουν την πεταλούδα, δεν..

-Σε σχέση και σε συνέχεια αυτού... που αποφασίζονται σήμερα τα βασικότερα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τους 3 αυτούς τομείς, ενδεχομένως και/

-Στη Βουλή, όχι;

-Νομίζω ότι στο κάθε επίπεδο συμβαίνει κάτι διαφορετικό. Ένα διαφορετικό κομμάτι των αποφάσεων συμβαίνει σε κάθε επίπεδο. Δεν νομίζω ότι είναι στεγανό έτσι... ακριβώς.

-Ότι ένα ζήτημα ας πούμε αποφασίζεται κάπου/

-Ναι. Ακριβώς, νομίζω ότι πρώτα από όλα σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας συμβαίνουν τα πράγματα ή δεν συμβαίνουν. Τώρα από εκεί και πέρα θεσμικά δηλαδή, η τοπική αυτοδιοίκηση έχει πολύ λίγες αρμοδιότητες δυστυχώς και θα ήθελα να έχει πολύ περισσότερες. Θα ήθελα δηλαδή να μη χρειάζομαι να απευθύνομαι στο κράτος, στον πυρήνα του κράτους, παρά μόνο για πολύ σοβαρά ζητήματα. Ποινικά ζητήματα ή... να μην έχω λόγο πραγματικά να απευθυνθώ στις κεντρικές κρατικές δομές. Η τοπική αυτοδιοίκηση έπρεπε να έχει πολύ περισσότερες αρμοδιότητες (χτυπάει το τηλέφωνο).

-Σε σχέση με το εθνικό και υπερεθνικό, που για εμάς σημαίνει ΕΕ, αφήνεις κάτι για εκεί, το θεωρείς χρήσιμο; Για ποια πράγματα, αν θεωρείς ότι πρέπει να υπάρχει, θα έπρεπε να υπάρχει; Δηλαδή ζητήματα στα οποία η συνεργασία με άλλα κράτη βοηθάει εκ των πραγμάτων στην καλύτερη επίλυση ενός θέματος.

-θα ήθελα όπως και να έχει, ανεξάρτητα αν θα είναι... σε τι επίπεδο θα οργανώνονται τα πράγματα νομίζω ότι κάπως έτσι είναι το λογικό. Δηλαδή επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, εθνικό επίπεδο, και επίπεδο ομοσπονδίας από εκεί και πέρα αν υπάρχει μια τέτοια. Την αποδέχομαι αυτήν την δομή για τώρα, δεν έχω να προτείνω κάτι καλύτερο από αυτό. Θα ήθελα και δεδομένων των συνθηκών τώρα η Ευρώπη να είχε μια υπόσταση περισσότερο τέτοια... δηλαδή η Ευρώπη ως ένα σύνολο να έχει τρόπους να λειτουργεί ως ένα σύνολο περισσότερο απέναντι προς τους πολίτες. Να μου απευθύνεται η Ευρώπη ως Ευρώπη με κάποιο τρόπο. Όπως μου απευθύνεται το κρά... θα ήθελα ας πούμε η Ευρώπη να έχει ευρωπαϊκή νομοθεσία μόνο σιγά σιγά.

-Θα ήθελες να εμπλακεί ας πούμε σε κάποιο από τα τρία επίπεδα που συζητήσαμε προηγουμένως;

-Θα ήθελα να εμπλακεί σε όλα πάρα πολύ αυτή τη στιγμή. Θα ήθελα να εμπλακεί πάρα πολύ σε όλα και θα ήθελα γενικά ακριβώς σε αυτά τα hardcore ζητήματα να υπάρχει κοινή ευρωπαϊκή νομοθεσία για όλες τις χώρες της Ευρώπης. Στο πώς θα βρουν κρεβάτι νοσοκομείου, τι πρέπει να κάνουν, τι γίνεται με την αστυνομία,

-Αν σε ρωτήσω το λόγο, το γιατί, αναγνωρίζεις ας πούμε ότι υπάρχουν άνθρωποι που δεν το θέλουν, θεωρούν ότι είναι καλύτερα να λαμβάνονται πιο κοντά σε εμάς οι

αποφάσεις , για κάποιους αυτό σημαίνει μόνο εθνική κυβέρνηση για κάποιους σημαίνει να οργανωθούμε σε γειτονιές.

-Αυτό είναι θέμα δικλείδων αντιπροσωπευτικότητας, δηλαδή του πώς αξιοποιείται από τον νόμο, πώς πρέπει να αξιοποιηθεί η αντιπροσωπευτικότητα. Δηλαδή αν μπορούν οι άνθρωποι...

- Υπάρχουν ελευθερίες, υπάρχει χώρος μετάφρασης για το ποια πράγματα μπορούν να περάσουν στο τοπικό επίπεδο και ποια όχι. Ποια μπορούν να πάνε σε ένα πιο υπερεθνικό και να ελαφρύνει το κράτος, να ασχοληθεί εθνικά με άλλα ζητήματα.. το περιβαλλοντικό νομίζω είναι το πιο χαρακτηριστικό.

-Οπωσδήποτε.

-Σε ρωτάω ξεκάθαρα για τη δική σου άποψη, για βασικά θέματα τα οποία θα ήταν πιο αποτελεσματικό για εσένα να λύνονται σε ... αυτό το επίπεδο, και γιατί;

-Σε ευρωπαϊκό επίπεδο; το γιατί καταρχάς έχει να κάνει με το... με τον ανθρώπινο παράγοντα, δηλαδή αν υποθέσουμε ότι η Ευρώπη υπάρχει ως Ευρώπη για το καλό των ανθρώπων, για την ειρήνη, όταν φτιάχτηκε για ποιους λόγους φτιάχτηκε, για ποιους λόγους είχε νόημα αυτή η ιδέα. Νομίζω ότι με αυτό το νόημα είναι άμεσα συνδεδεμένη η ισότητα των πολιτών απέναντι σε έναν κοινό κανόνα στο πλαίσιο της Ευρώπης.

-Γιατί όμως να μη παραμείνουν όλα εθνικά; Να σου δώσω δυο παραδείγματα..

-Γιατί αυτό δεν μπορεί να πάει... να μείνουν όλα εθνικά και να μην υπάρχει η έννοια Ευρώπη. Να γίνουμε ο καθένας τέτοιο... Αλβανία, Ελλάδα, Βουλγαρία, Αγγλία. Ο καθένας για την πάρτη του. Δεν το προτείνω αυτό, αλλά αν πούμε ότι... Ευρώπη... δεν έχει κανένα νόημα να...δηλαδή...

-Αυτό προσπαθώ να αναζητήσω ρε παιδί μου, την αξία αυτής της συνεργασίας της συγκεκριμένης... Η οποία μπορεί να υπάρχει και σε άλλες μορφές. Και στο NATO είμαστε, και στον ΟΗΕ είμαστε...

-Όσο περισσότερο ελεύθερη είναι, η κίνηση των πολιτών μέσα σε έναν χώρο, η πρόσβασή του σε δουλειά μέσα σε έναν χώρο, η πρόσβασή του σε υγεία σε έναν χώρο, τόσο πιο δυνατός είναι αυτός ο οργανισμός. Όπως σε ένα σώμα... δική μου άποψη είναι αυτή, έτσι; Όπως σε ένα σώμα, εάν το χέρι, κοπεί η επικοινωνία με τον εγκέφαλο, κοπεί ο πνεύμονας με το στομάχι, αρχίζουν και κόβονται τα πράγματα και το καθένα κάνει αυτό που νομίζει .. εεε... αποτυχία. Πρέπει να επικοινωνεί το ένα πράγμα με το άλλο όσο γίνεται πιο απρόσκοπτα και περισσότερο, είναι λίγο lame το παράδειγμα, ο συσχετισμός, αλλά θα ήθελα μέσα στην Ευρώπη/

-Παίρνω το μήνυμα πάντως.

-Να κινούμαι μες στην Ευρώπη όπου θέλω, να είμαι ευρωπαίος πολίτης, να είμαι έλληνας, αλλά αυτό να μη σημαίνει, να μπορώ να δουλέψω όπου θέλω μες στην

Ευρώπη ελεύθερα, με μισθό ο οποίος θα θεσπίζεται με ευρωπαϊκή νομοθεσία. Όχι στο τάδε μέρος αν θέλω να ζήσω θα παίρνω 300 ευρώ και θα έχω έξοδα 1000. Και στο τάδε μέρος μες στην Ευρώπη θα παίρνω 1000 ευρώ και θα έχω έξοδα 300. Τι Ευρώπη; Τι σημαίνει Ευρώπη δηλαδή, ας κάτσουμε ο καθένας στο χρώμα του. Ξέρεις... και νομίζω ότι αυτό θα βοηθούσε την ίδια την Ευρώπη, θα την έκανε πιο δυνατή και από άποψη, τα πάντα, δηλαδή εκμετάλλευση εργατικού δυναμικού, εμ διανομής του πλούτου, δηλαδή πολύς κόσμος θα είχε πρόσβαση σε χρήμα που τώρα δεν έχει, απλά επειδή θα ήταν ευρωπαίος πολίτης. Θα ήταν ένα πιο υγιές σύστημα νομίζω. Από ένα σύνολο που θέλει να δρα ως ένα, αλλά που εδώ σε τρώνε στο δρόμο και δεν τρέχει τίποτα, εκεί έχεις τα καλύτερα, δεν γίνεται. Νομίζω ότι πρέπει να υπάρχει κυβέρνηση σε εθνικό επίπεδο, αλλά κυβέρνηση με την έννοια ξέρεις, ένας μηχανισμός ο οποίος θα είναι εκεί εκλεγμένος με τις δημοκρατικές διαδικασίες, για να με αντιπροσωπεύει και μέχρι ένα σημείο, έτσι. Αν δεν υπήρχε λόγος και μες στην Ευρώπη να υπάρχουν και σύνορα κάποια στιγμή, πόρτες, με αυτήν την έννοια, καλύτερα. Αλλά όσο υπάρχει τέλος πάντων για να μη το θίξουμε αυτό. Όσο υπάρχει αυτό το structure έτσι, αυτό... θα ήθελα να... είναι πώς να στο πω δεν ξέρω. Βοήθησέ με λίγο...

-Δεν ξέρω, ήδη και πριν ξεκινήσεις από το κομμάτι του εθνικού για εμένα, είχες ήδη καλύψει την ερώτηση.

-Θα ήθελα σε εθνικό επίπεδο, να αποφασίζονται πράγματα, δηλαδή η κυβέρνηση η εθνική θα ήθελα να είναι εκεί αφενός για να διασφαλίζουν οι εθνικές κυβερνήσεις την ισότητα, δηλαδή να την προάγουν την ιδέα, να συζητιέται από όλους το τι θα γίνει. Υπάρχει το θέμα της αντιπροσωπευτικότητας καταρχάς, δεν θα μπορούσαν κάποια εκατομμύρια κόσμου να κάνουν έτσι και να αποφασίζουν για τα πάντα. Αυτό θα ήταν δυσλειτουργικό. Πρέπει να υπάρχει αντιπροσωπευτικότητα. Αλλά να ασχολείται η εθνική κυβέρνηση, να έχει δικαιοδοσίες που αφορούν αμιγώς την προστασία της ύπαρξης μέσα...

-Ναι ναι, κατάλαβα.

-Για να βεβαιώνει ας πούμε ότι οι αστυνομικοί δεν δέρνουν τον κόσμο θα πρέπει να υπάρχει κάπου ένα κτίριο που είναι αυτοί που δουλεύουν για να το βεβαιώνουν αυτό. Δεν γίνεται αν μην υπάρχει κάποιος εθνικός κορμός ας πούμε.

-Στην τοπική αυτοδιοίκηση τι ρόλο επιφυλάσσεις σε ένα τέτοιο σύστημα;

-Θέλω να γίνονται όλες οι συναλλαγές με τον Δήμο σου. Όλες. Δηλαδή θέλω να απευθύνομαι στην τοπική αυτοδιοίκηση για θέματα φορολογικά, θέλω να απευθύνομαι στην τοπική αυτοδιοίκηση για θέματα ασφάλειας, θέλω να απευθύνομαι για θέματα εργασιακά, δηλαδή δεν θέλω να υπάρχει επιθεώρηση εργασίας υπό αυτήν την έννοια που υπάρχει. Θέλω από την τοπική αυτοδιοίκηση να πηγαίνω να λέω γειά σας στο δημαρχείο, να λέω γειά σας θέλω να καταγγείλω τον εργοδότη μου. Και από εκεί να πηγαίνει αυτό εκεί που πρέπει να πάει. Αλλά θέλω η τοπική αυτοδιοίκηση να αναλάβει τους ρόλους που έχουν τα χιλιάδες τετοιόακια και τετοιόακια που πρέπει να πας. Πρέπει να πας στο γραφείο τάδε, στο υπουργείο τάδε, πρέπει να πας στην τάδε

ΔΥΟ που θα σου δώσουν παραπεμπτικό για να... πρέπει να πας στο δικαστήριο ο ίδιος για να... ΝΟ! Θα πηγαίνεις στο δήμο που θα δουλεύει πλήρες καλό προσωπικό, θα είναι αρκετά μεγάλο το πράγμα για να μπορεί να σηκώσει τις ανάγκες και όλο αυτό. Και θα είναι ένα πράγμα ο Δήμος και από εκεί και πέρα πίσω τα υπόλοιπα που θα τεθούν σε λειτουργία. Αλλά όχι ο πολίτης να έχει να πάει παντού. Ο Δήμος, για αυτό πρέπει να είναι εκεί δηλαδή της γειτονιάς σου το...

-Εντάξει και διασυνδέοντάς το με πράγματα που είπες προηγουμένως αντιλαμβάνομαι ότι... να μπει και το κομμάτι της τεχνολογίας/

-Οπωσδήποτε.

-Για τη διευκόλυνση του πολίτη μέσα σε όλο αυτό το σύστημα.

-Οπωσδήποτε, οπωσδήποτε, να καταργηθούν αμέσως τα δωμάτια με τα αρχεία στις ΔΥΟ, όλα αυτά να καούν σε παγανιστική φωτιά στην πλατεία Συντάγματος, θα πάω. Και να γίνουν όλα ηλεκτρονικά.

-Είναι αυτό μια μορφή κοινωνικής συμμετοχής; (γέλια)

-Θα πάω εκεί. (γέλια)

-Λοιπόν... ολοκληρώνοντας λοιπόν, ακούμε τελευταία, αν και είχε ξανακουστεί μια τέτοιου είδους φήμη το 1980, και τώρα έχω την αίσθηση ότι έχει αναβιώσει, ότι η Δημοκρατία βρίσκεται σε κρίση. Είτε το ακούς από πολίτες, είτε από τα ΜΜΕ, ή από πιο ειδικούς, μπορεί να διαβάσεις άρθρα κλπ. Θέλω να σε ρωτήσω αν συμφωνείς με αυτήν την άποψη, τι μπορεί να σημαίνει για εσένα αυτή η πρόταση όταν την ακούς.

-Εμ, δεν ξέρω σε τι βαθμό απειλείται η Δημοκρατία πρακτικά. Δηλαδή, απειλούμαστε με πραξικόπημα, μάλλον άμεσα, όχι πρακτικά. Πρακτικά είναι πάντα, αλλά άμεσα. Δεν νομίζω. Δεν φοβάμαι με αυτήν την έννοια για τη Δημοκρατία, ότι κάποιος τύραννος θα μας κάνει ξαφνικά μπραφ. Νομίζω ότι υπάρχουν οι μηχανισμοί που θα αποτρέψουν κάτι τέτοιο, οι ίδιοι μηχανισμοί είναι αυτοί που σε ελέγχουν χωρίς να γίνει αυτό. Με άλλους τρόπους αλλά τέλος πάντων. Όπως και να έχει δεν φοβάμαι ότι θα γίνει ξαφνικά μπραφ. Από την άλλη νομίζω ότι η Δημοκρατία κινδυνεύει μέσα στα μυαλά των ανθρώπων, αυτό είναι το επικίνδυνο, τώρα.

-Μχ, μπορείς να φέρεις ένα παράδειγμα, κάτι, που συμβαίνει τώρα τελευταία...

-Ε ναι. Στροφή προς την ακροδεξιά και τον φασισμό, ο μεγάλος όγκος άγνοιας επί των τεχνικών... επί του τεχνικού κομματιού της διακυβέρνησης και δανεισμού και των ευρωπαϊκών σχέσεων και των παγκόσμιων σχέσεων και όλα αυτά. Καφκικό πάλι... κανείς δεν ξέρει τίποτα, καλά ειδικά οι έλληνες δεν έχουμε καμία ιδέα σχετικά με το που είμαστε, παλαιολιθική εποχή, ακούμε μόνο συνθήματα, δεν έχουμε ιδέα. Νομίζω ότι αυτό απειλεί τη Δημοκρατία οπωσδήποτε. Γενικά είναι στο μυαλό μας απαξιωμένη η Δημοκρατία. Καταρχάς ακούς κόσμο να σου λέει α καλά... έχουμε Δημοκρατία τώρα! Που σημαίνει ότι δεν ξέρει τι είναι η Δημοκρατία. Αν νομίζει στα αλήθεια ότι

δεν έχουμε Δημοκρατία πάει να πει ότι είναι πάρα πάρα πολύ άσχημα παραπληροφορημένος.

-Για εσένα τι είναι Δημοκρατία;

-Ε δεν ξέρω, αυτό που περιγράφει στο λεξικό φαντάζομαι, δεν διαφωνώ σε τίποτα. (γέλια)

-Πέρα από την εννοιολόγηση, δηλαδή έχει να κάνει με κάποιες συγκεκριμένες αξίες, δεν ξέρω.. όταν ακούς τη λέξη Δημοκρατία ποια είναι η πρώτη λέξη που σου έρχεται στο μυαλό, να το κάνουμε ψυχολογικά..

-Ειρήνη ξέρω'γω... νομίζω, νομιμότητα. Η ειρήνη είναι το πρώτο πράγμα που μου έρχεται. Η νομιμότητα είναι κάτι το οποίο δεν θα το τοποθετούσα στη δεύτερη θέση, αλλά μου ήρθε στο μυαλό παρόλα αυτά. Νομίζω ότι είναι στο πλαίσιο της ειρήνης και η νομιμότητα. Ειρήνη βασικά, και δεν ξέρω, δεν θα.. θα ήθελα να πω ελευθερία αλλά η ελευθερία ως έννοια είναι τόσο ρευστή και υπό συζήτηση που δεν ξέρω τι πάω να πω ακριβώς λέγοντας ελευθερία, εγώ η ίδια. Αλλά θα έλεγα και ελευθερία, μη ξέροντας κι εγώ η ίδια τι πάω να πω σε κάθε περίπτωση. Δεν ξέρω αν έχει υπάρξει μέχρι τώρα άλλο σύστημα που να έχει λειτουργήσει χωρίς πόλεμο και αιματοχυσία για τόσο καιρό στη σειρά. Να το πω πολύ απλά δηλαδή.

-έναντι άλλων πολιτευμάτων λοιπών μπορούμε να πούμε ασφαλώς ότι αυτό στηρίζεις.

-Ναι, δεν μπορώ να βρω μέσα στην ιστορία κάτι που έχει λειτουργήσει καλύτερα. Σε επίπεδο οργάνωσης τόσων ανθρώπων, έτσι; Αν έχει να οργανώσεις 600 άτομα δεν χρειάζεται Δημοκρατία, με αυτόν τον τρόπο. Μπορούν να τα βρουν μεταξύ τους χωρίς αντιπροσωπευτικότητα. Αλλά έτσι όπως είμαστε δεν υπάρχει κάτι καλύτερο. Δηλαδή, τα εναλλακτικά της Δημοκρατίας αυτή τη στιγμή ανά τον κόσμο που μπορώ εγώ να δω είναι ή τα τελευταία απολυταρχικά καθεστώτα που έχουν μείνει, Κούβες, Βόρειες Κορέες, τέτοια.. Και οι υπόλοιποι, ή η Αφρική, χαμός. Και οι υπόλοιποι, κάποιοι από αυτούς που προσπαθούν να εκδημοκρατιστούν εν πάσει περιπτώσει, όλο προς τα εκεί πάει δηλαδή. Δεν ξέρω, επειδή ταυτόχρονα υπάρχουν και δυνάμεις που το σπρώχνουν προς την άλλη μεριά, η ίδια η Δημοκρατία δηλαδή εκεί που εφαρμόζεται είναι υπονομευμένη, αλλά νομίζω αυτό, για να επανέλθουμε στο αρχικό. Η πιο σοβαρή υπονόμηση και ο κίνδυνος είναι το τι σχέση έχουν οι άνθρωποι μες στο μυαλό τους με τη Δημοκρατία. Τι νομίζουν ότι είναι, αν ξέρουν ακριβώς τι περιλαμβάνει, γιατί... Δεν υπάρχει εκπαίδευση. Τουλάχιστον στην Ελλάδα σε σχέση με το πολίτευμα. Θα έπρεπε να εκπαιδευόμαστε να είμαστε Δημοκράτες πολίτες, με ένα μάθημα που να αφορά αυτό. Είναι τεράστιο το να μπορείς να λειτουργήσεις ως τέτοιος αποτελεσματικά. Και η έλλειψη είναι προφανής κιόλας. Δεν το βγάζω από το μυαλό μου αυτό. Δεν πάει. Δεν έχουμε καμία επαφή με το πράγμα, τι είναι και τι. Είμαστε ακόμα σε επίπεδο, τουλάχιστον στην Ελλάδα, είμαστε ακόμα σε επίπεδο ξέρεις να σωθούμε, εδώ τα 10 σπίτια, τα 150, και να τιναχτούν στον αέρα οι υπόλοιποι. Κρίμα, αλλά τι να κάνουμε... δεν είναι. Δεν είσαι δημοκράτης πολίτης με αυτόν τον τρόπο. Με τη δικαιοσύνη έχει πάρα πολύ να κάνει, νομίζω ότι έξω από το πλαίσιο του

δημοκρατικού πολιτεύματος δεν μπορεί να υπάρξει απόδοση δικαιοσύνης. Είναι θέμα εννοιών είναι, δεν μπορούν να συνυπάρξουν αυτά τα δύο εννοιολογικά μέσα στην ίδια συγκυρία. Έ και αυτό είναι το πιο σημαντικό βασικά κιάλας. Ειρήνη και δικαιοσύνη, δηλαδή το να μπορείς να είσαι ασφαλής και να μπορείς να έχεις πρόσβαση στο τι θα σου συμβεί. Πρόσβαση στις αποφάσεις του τι θα συμβεί και ποιους θα αφορά.

-Ωραία, για να μπορέσουμε να κλείσουμε... επειδή διατρέχει η ψηφιακή τεχνολογία όλα τα θέματα μας, υπάρχει κάποιος τρόπος που μπορείς να σκεφτείς που θα μπορούσε, ότι προσφέρει το διαδίκτυο και η ψηφιακή τεχνολογία σήμερα, είτε αυτό σημαίνει διασύνδεση των ανθρώπων είτε συνδέει διαφορετικούς τομείς όπως είπαμε, τοπικό, εθνικό, υπερεθνικό, τέλος πάντων μια αλλαγή προς αυτήν την κατεύθυνση που θα μπορούσε να βοηθήσει στην ανάπτυξη των συγκεκριμένων πραγμάτων της Δημοκρατίας τα οποία ανέφερες;

-Χμ... δεν ξέρω. Είναι πολύ δύσκολο να το απαντήσω αυτό. Θεωρητικά θα πρέπει να σκεφτώ πάρα πολύ. Τι θα μπορούσε να γίνει.. Σε τι επίπεδο...

-Πρακτικά μιλώντας, από την εμφάνιση του διαδικτύου και με τη μορφή που έχει σήμερα, να πιάσω το κομμάτι της δικαιοσύνης ας πούμε, έχει κάνει κάπως καλύτερα τα πράγματα, θα μπορούσε να τα κάνει καλύτερα;

-Ωραία θα ήταν να υπάρχει στο διαδίκτυο ένας τόπος ο οποίος θα είναι πάρα πολύ οργανωμένος και πάρα πολύ ενημερωμένος, μέσα από τον οποίο θα απευθύνεσαι στη δικαιοσύνη με τρόπο που θα σου απαντάει κιάλας και θα δουλεύει όλο αυτό αντί να πρέπει να πας στην Ευελπίδων, σε μια ουρά, ή ξέρω εγώ τι. Θα έσωνε λεφτά από τη δικαιοσύνη γενικά το να γίνουν τα πράγματα πιο αυτοματοποιημένα. Γενικά παντού η τεχνολογία όπου μπορεί να μπει και να καταργήσει χαρτί και δημόσιους υπαλλήλους θέλω να μπει και να το κάνει, το διαδίκτυο. Και επίσης και θα βοηθούσε και τη δημοκρατία λίγο, εμ το να είναι προσβάσιμα τα τεκταινόμενα της δικαιοσύνης με έναν τρόπο, μάλλον από έναν διαδικτυακό τόπο. Δεν θα είχε νόημα να είναι κάπως αλλιώς, νομίζω. Εμ, δεν ξέρω αν ο ίδιος εμπλέκεσαι με κάποια, με κάτι που αφορά τη δικαιοσύνη, αν θες να έχεις εικόνα για το πόσο, αν είχες μια υπόθεση πόσο καιρό θα κάνει να εκδικαστεί, ποιος δικαστής θα... να υπάρχει πληροφορία να μπορώ να ξέρω. Να μπαίνω σε ένα σάιτ και να βλέπω πότε είναι η δικάσιμος της τάδε υπόθεσης. Ποιοι θα είναι στην έδρα. Οτιδήποτε δεν αντιτίθεται δηλαδή στη νομιμότητα θα έπρεπε να είναι, να υπάρχει τρόπος να είσαι σε επαφή με τη δικαιοσύνη . Δεν υπάρχει κανένας τρόπος μόνο να πληρώσεις έναν δικηγόρο για οτιδήποτε. Δηλαδή υπάρχουν δικηγόροι που σε περιμένουν στην Ευελπίδων, το ξέρεις, με το που μπεις μέσα, ξέρουν ότι δε μπορείς να κάνεις τίποτα μόνος σου, δεν υπάρχει τρόπος. Δίνεις 150 ευρώ για να μπεις πιο μέσα. Οποσδήποτε το διαδίκτυο θα έπρεπε να... σε όλα βασικά σε όλα, δηλαδή σε όλες τις συναλλαγές του πολίτη με το κράτος, τέλος πάντων τις υπηρεσίες, θα έπρεπε να είναι μέσα.

-Εν τέλει λοιπόν.

-Τι θα μπορούσε να γίνει καλύτερα;

-Για εμένα, από αυτά που έχω ακούσει μέχρι στιγμής κρατάω μια από τις τελευταίες σου φράσεις, για το ότι τελικά ερχόμαστε στο κομμάτι του ίδιου του πολίτη, δηλαδή τι κάνει αυτός ο ίδιος για να προστατέψει ένα σύστημα, να το κάνει πιο λειτουργικό.

-Ναι, αυτό είναι ένα πράγμα που πάει έτσι, και πάνε και τα δύο μαζί. Δηλαδή η τεχνολογία αφενός αναπτύσσεται, γίνεται προσβάσιμη με τον όποιο ρυθμό γίνεται προσβάσιμη σε κάθε μέρος. Στην Ελλάδα με τον τάδε, δεν το κρίνω αυτό τώρα. Οι πολίτες ταυτόχρονα έχουν ένα ν βαθμό συνείδησης ή ασυνειδησίας, που είναι ο τάδε, επίσης δεν το κρίνω. Και η τεχνολογία και ο βαθμός συνείδησης των πολιτών αλληλεπιδρούν σε ένα σύστημα το οποίο δεν ξέρω γενικά πώς πάει. Αλλά θέλω να πιστεύω ότι πάει προς το περισσότερη εικόνα και καλύτερη των πραγμάτων, όχι χειρότερη. Είμαστε σε πολύ κακό σημείο. Άπειρα σκουπίδια στο διαδίκτυο, άπειρα. Πρέπει οπωσδήποτε να υπάρξει έλεγχος, νομοθεσία, και τρόποι να ελέγχεται το διαδίκτυο στο πλαίσιο της Δημοκρατίας επίσης. Γιατί σε κανένα άλλο πλαίσιο δε μπορεί να γίνει αυτό, πραγματικά. Υπάρχει πρόβλημα με το σκουπίδι στο διαδίκτυο. Είναι πάρα πολύ χρήσιμο. Είναι καινούριο πράγμα, πρέπει να το εξυγιάνουν τέλος πάντων να μπορεί να δουλεύει κάπως καλύτερα. Εμ, και να περνάει μέσα από εκεί και η διοίκηση όσο γίνεται περισσότερο παντού, όλων των πραγμάτων η διοίκηση.

-Οκ...

-Τι θα μπορούσε να γίνει πιο συγκεκριμένα... Πιο συγκεκριμένα δεν ξέρω, θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα στον κόσμο, κίνητρα ενημέρωσης βασικά, που να τον προωθούν ή να τον καλούν ή να τον προκαλούν να συμμετάσχει σε δράσεις που θα γίνονταν αλλά που θα είχαν πραγματικό ενδιαφέρον. Δηλαδή συζητήσεις όπου θα συμμετείχαν πάρα πολλοί πολίτες, όποιος ήθελε, επί των τάδε θεμάτων, στο τάδε στάδιο, στην τάδε αίθουσα, του τάδε πανεπιστημίου, να αρχίσουν να μιλάνε οι άνθρωποι πρώτα από όλα μεταξύ τους είτε με φυσική παρουσία είτε διαδικτυακές συζητήσεις, οτιδήποτε, να δοθεί χώρος στο διαδίκτυο κάπου σε 10 χιλιάδες ανθρώπους να γράψουν για κάτι. Το τάδε. Που όλο αυτό να μην είναι κατευθυνόμενο από τον τάδε επιχειρηματία που... να είναι ρε παιδί μου λίγο πιο... να το έχουμε λίγο πιο πολύ στην καθημερινότητά μας και εγώ η ίδια μακάρι να είμαι εκεί κάποτε να μπορούμε να επηρεάσουμε τα πράγματα. Δεν ξέρω. Να μπορούμε να μορφώσουμε ο ένας τον άλλον. Να μπορούμε να διασταυρώσουμε την πραγματικότητα, δηλαδή αν δεν μιλάς με άλλους ανθρώπους έξω από τη γειτονιά σου ας πούμε η άποψή σου που έχεις για άλλες γειτονιές, τι συμβαίνει, τι δεν συμβαίνει, εγκληματικότητα, το ένα, το άλλο, είναι η τηλεόραση. Ξέρεις, πρέπει να δεις, θα μιλήσεις με κάποιον, ναι, θα βρεις κάποιον στο διαδίκτυο, θα μπεις από το διαδίκτυο στα νέα της Κεφαλονιάς; Μόνο έτσι. Θα ήθελα να μιλάνε πιο πολύ μέσω του διαδικτύου οι άνθρωποι για αυτά που τους ενδιαφέρουν και τους συμφέρουν.

-Μένει να μπεις κι εσύ βέβαια..

-Μένει να μπω κι εγώ. Αλλά κι εγώ πες ότι έμπαινα αύριο δεν ξέρω... δεν ξέρω πώς να το πω αυτό τώρα... Εμ δεν ξέρω πώς θα μπορούσαν να συμμετέχω σε όλο αυτό. Δηλαδή, μάλλον αυτό έχει να κάνει με το ότι μου είναι τεχνικά πώς το λένε...

-Λίγο ξένο;

-Λίγο ξένο..

-Εντάξει, ακόμη και αν πήγαινες σε μια αναδάσωση κι εκεί θα έπρεπε να βρεις τον τρόπο να συμμετάσχεις και να μπεις να διαδράσεις κλπ. Νομίζω και με την τεχνολογία συμβαίνει περίπου κάτι τέτοιο. Είναι μέχρι να βρεις έναν ρυθμό, να δεις τι σε ενδιαφέρει.

-Ναι αυτό ισχύει. Ισχύει αυτό. Βασικά δεν, ναι, η αμηχανία μου έχει να κάνει περισσότερο με το να απευθυνθώ εγώ σε άλλους, παρά να ακούσω άλλους και να διαβάσω άλλους. Δηλαδή είμαι πρόθυμη να ακούσω όλον τον κόσμο να τους διαβάσω όλους όταν είμαι εκεί πέρα μέσα που με ενδιαφέρει το περιεχόμενο, μου φαίνεται πολύ γοητευτικό να αρχίσω να τους απευθύνομαι κι εγώ αφενός, αφετέρου μου προκαλεί και μια αμηχανία όλο αυτό, δεν ξέρω ποιός φύσεως αλλά μια αμηχανία.

-Που έχει να κάνει με το γεγονός ότι δεν τους ξέρεις, δεν μπορείς να προβλέψεις πώς θα πάει μια συζήτηση με κάποιον που δεν..

-Όχι, με το γεγονός ότι δεν τον βλέπω δεν τον.. δεν υπάρχει τόνος φωνής, νιώθω ότι δεν μπορώ ακριβώς να.. ποτέ... να εκφραστώ πάρα πάρα πάρα πολύ με πολύ μεγάλη ακρίβεια.

-Μμμ...

-Μάλλον θα πρέπει να εκφραστώ τόσο πολύ εύστοχα που να αντικαταστήσει η απόλυτη ευστοχία της έκφρασής μου την έλλειψη κατανόησης λόγω οθόνης. Δηλαδή μπορώ να μιλήσω πολύ πιο απλά σε έναν άνθρωπο ο οποίος με βλέπει, και να καταλάβει τι του λέω. Όταν έχει να κάνει με πολύ λεπτούς διαχωρισμούς αυτό που του λέω. Θα το καταλάβει από το πρόσωπό μου. Τα ίδια πολύ μικρά όρια στο τι λέμε, τι εννοούμε, τι αυτά.. θα πρέπει να τα αντικαταστήσεις με απόλυτη ευστοχία για να απευθυνθείς σε έναν άνθρωπο που δεν σε βλέπει, δεν σε ακούει και διαβάζει ένα κείμενο. Αυτό με φέρνει σε αμηχανία. Το πόσο πολύ πρέπει να προσέξω πώς θα εκφραστώ έτσι ώστε να μη δώσω λάθος μήνυμα με κάποιον τρόπο. Νομίζω ότι καλό είναι να μιλάνε οι άνθρωποι ανεξάρτητα από το διαδίκτυο, που θέλω να έχει κυρίαρχο ρόλο, νομίζω ότι ταυτόχρονα πρέπει να.. καλό είναι να συζητιούνται πράγματα από κοντά μόνο και μόνο, όχι για την αποτελεσματικότητα σε όλα. Για να μη χάνουμε την επαφή μας με τη φυσική παρουσία των ανθρώπων. Δηλαδή έχει να κάνει με εργατώρες. Πόσες ώρες την ημέρα, τη εβδομάδα, τον χρόνο, επικοινωνείς με τη φυσική σου παρουσία και τον άλλον και πόσες ώρες διαδικτυακά ή με το τηλέφωνο.. όταν είναι μεγάλη πια η διαφορά στη ζωή ενός ανθρώπου, δηλαδή βλέπει έναν άνθρωπο, όχι τα αφεντικά του ή τους συναδέλφους του. Βλέπει εννοώ, την πρωτοβουλία να αυτό, να συζητήσει, έναν άνθρωπο μια φορά την εβδομάδα για 6 ώρες και άλλες 40 ώρες την εβδομάδα επικοινωνεί με άλλους 500 ανθρώπους από το διαδίκτυο ε νομίζω ότι υπάρχει ένα θέμα εκεί. Έχει να κάνει με το.. ξέρω εγώ..

-Κοίτα, εγώ δεν έχω πρόβλημα να μοιραστώ και την προσωπική μου άποψη η οποία στα πλαίσια της συγκεκριμένης έρευνας κάποια στιγμή θα εκφραστεί. Το γεγονός ότι αν μιλάμε για κοινωνικές σχέσεις, και η δημοκρατία είναι κοινωνικές σχέσεις, συγκρότηση κάποιας εμπιστοσύνης ανάμεσα στους ανθρώπους κλπ, η προσωπική μου άποψη είναι ότι υπάρχει έλλειμμα μέσα στο διαδίκτυο σαν δίκτυο ανθρώπινων σχέσεων, να δημιουργηθεί αυτό το πράγμα.

-Ναι, υπάρχει έλλειμμα; Ποιά φύση του ελλείματος;

- Η φύση του ελλείματος είναι καταρχήν το έλλειμμα της φυσικής παρουσίας. Δηλαδή μπορεί να είσαι εκεί σαν χαρακτήρας, σαν άποψη σαν ιδεολογία, σαν ένα περιεχόμενο το οποίο θα επιλέξεις να διαβάσεις ή ένα άλλο που δεν θα διαβάσεις. Το με ποιους θα επικοινωνήσεις και τι απόψεις θα έχουν και αυτοί, προφανώς υπάρχει. Όπως υπάρχει και στην φυσική κατάσταση. Αλλά νιώθω ότι υπάρχουν συγκεκριμένοι περιορισμοί στο συγκεκριμένο δίκτυο οι οποίοι εκ των υστέρων αποδυναμώνουν και κάποια κομμάτια της δημοκρατίας, όχι σαν το κομμάτι απλώς των θεσμών, αλλά το υπόβαθρο..

-Τις συνειδήσεις μας ας πούμε στην πραγματικότητα. Ναι νομίζω ότι το.. πώς αντιλαμβανόμαστε τους εαυτούς μας μέσα σε αυτό.. δεν ξέρω νομίζω ότι, καλό, είναι χρήσιμο για τον άνθρωπο και ως πολίτη να εκφράζεται αποπροσωποποιημένα. Είναι χρήσιμο για να εξασκεί το να γράφει, να θυμάται τι γλώσσα μιλάει, γραφόμενη. Να μπορεί να γράφει, να συντάξει ένα κείμενο. Είναι καλή και η εκπαίδευση σε αυτό. Και η φύση της επικοινωνίας αυτής. Δηλαδή το ίδιο το γεγονός ότι δεν ακούς τον άλλον να φωνάζει, δεν τον βλέπεις να κάνει έτσι, αυτό έχει και την καλή του πλευρά. Γιατί με αυτό τον τρόπο μπορείς να επικεντρωθείς πολύ περισσότερο στο νόημα και στο περιεχόμενο, εκλιπόντων των υπόλοιπων παράγοντα που μπορεί να σε κάνουν να νοιώσεις έτσι σε μια συζήτηση έτσι κι αλλιώς. Καλύτερα κιόλας σε μια περίπτωση. Αλλά από την άλλη μέσα στο διαδίκτυο συμβαίνει πάρα πάρα πολύ η προσωπική κοινωνικοποίηση, δηλαδή πέρα από τις συλλογικές δράσεις για τα κοινά, πέρα από την πιθανότητα ή την απιθανότητα των συζητήσεων των ιντερνετικών χιλιάδων ανθρώπων, πέρα από όλο αυτό, πες ότι αυτό θα συνέβαινε καλύτερα στο πλαίσιο του διαδικτύου από ότι αλλιώς ή αλλιώς καλύτερα από ότι ... πέρα από όλο αυτό, αυτό που με ανησυχεί εμένα είναι η.. είναι το κατά πόσο μέσα στο διαδίκτυο συμβαίνουν οι προσωπικές ιστορίες των ανθρώπων...

-Δηλαδή; Ένα παράδειγμα σχέσης στην οποία μπορεί να αναφέρεσαι;

-Δεν ξέρω, αυτή η ιστορία που ανοίγεις έναν διάλογο με 1000 άτομα στο Facebook επειδή σου κάνουν μπλίνκ και τώρα πρέπει να τους κάνεις κι εσύ μπλίνκ και υπάρχει ένα κουμπί που σου λέει ότι αυτοί είναι φίλοι σου και μαθαίνεις και πατάς το κουμπί και είναι φίλος σου αυτός, και είναι οι φίλοι του Facebook και όλο αυτό... είναι ένα Star Wars ας πούμε, sci fi μέσα στην ημέρα των ανθρώπων το οποίο γαμώ... Οκ, αλλά τι τώρα ακριβώς είναι αυτό; Τι ακριβώς κάνεις τώρα δηλαδή; Κάνεις κάτι στα αλήθεια μέσα εκεί; Κάνεις κάτι με το μυαλό σου; ή είναι trash χρόνος όλος αυτός, ο οποίος είναι και επικίνδυνος τόσο πολύ γιατί οι σχέσεις γίνονται συμβολιστικές, δεν.. γίνονται

λογοτεχνικής φύσεως σχέσεις ας πούμε όταν τις ζεις έτσι, πληκτρολογώντας. Κυριολεκτικά λογοτεχνικής φύσεως σχέση. Και η συνύπαρξη με τους ανθρώπους δεν μπορεί κυρίως να συμβαίνει διαδικτυακά. Ή μπορεί αυτό να γίνει και να οδηγήσει σε μια πολύ χρήσιμη υπογεννητικότητα λόγω προβλήματος νερού, θα έλυνε πολλά πράγματα. Δεν ξέρω.

-Ναι.

-Αν περνούσαμε ο καθένας περισσότερο χρόνο μόνος του, μπορεί μακροπρόθεσμα να είχε καλά αποτελέσματα (γέλια)... μπροστά στην οθόνη μας. Δεν ξέρω.

-Κοίτα δεν σου λέω ότι έχεις και κάποιου είδους πλήρη εξοικείωση και με τις θεωρίες κλπ, αισθάνομαι από τη συζήτηση που έγινε.. αν καταλαβαίνω σωστά και ελπίζω να με καταλάβεις κι εσύ, η διάκριση που κάνεις έχει να κάνει με το τεχνολογία σαν ένα μέσο, το οποίο μπορούμε πολλούς τρόπους να χρησιμοποιήσουμε, να μας είναι χρήσιμο, και λειτουργικό και για ένα εκσυγχρονισμό.. σε αντίθεση με το διαδίκτυο και τα ψηφιακά μέσα ως έναν τόπο ύπαρξης.

-Ναι, ναι, περίπου, γενικά κάπως έτσι το έχω μέσα μου. Νομίζω ότι είναι μια πορεία αυτό το πράγμα που έχει δύο παράλληλα, δύο παράλληλες πορείες να πηγαίνουν. Το τι συμβαίνει λειτουργικά με το πράγμα. Δηλαδή πώς θα επηρεάσει ακόμα και το πολίτευμα το ίδιο. Τη διακυβέρνηση, την προσβασιμότητα, τα πάντα, το ένα κομμάτι είναι αυτό. Και το άλλο κομμάτι είναι η προσωπική μας συμμετοχή σε εργατοώρες σε αυτό το πράγμα. Εάν έπρεπε για να διοικείται δημόσια η τέτοια από το διαδίκτυο, να ξοδεύουν οι πολίτες 70 ώρες την εβδομάδα στο διαδίκτυο, πάλι δεν θέλω. Δεν είναι ότι θέλω διαδίκτυο. Θέλω για να γλιτώσουμε όχι για να πρηστούμε περισσότερο. Δηλαδή, θέλω διαδίκτυο για να γλιτώσουμε και να πάμε να αράξουμε κάτω από κανένα δέντρο ας πούμε, να πιούμε καμιά λεμονάδα, κοιτάζοντας τα βουνά.

-Ναι. Ωραία. Υπάρχει κάτι που μπορεί να μη συζητήσαμε αλλά θα ήθελες πολύ να το πεις, κάτι που σκέφτεσαι και θα ήθελες να συμπληρώσεις. Κάποια διόρθωση, κάτι που μπορεί να έχω παραλείψει εντελώς και σκέφτεσαι ότι μπορεί να μου ήταν και εμένα χρήσιμο;

- Όχι. Δεν νομίζω. Εμ, έτσι για να μιλήσω λίγο ακόμα.. θα ήθελα σε σχέση με την τοπική αυτοδιοίκηση θα ήθελα εξυγίανση των Δήμων άμεσα. Δηλαδή να οργανωθούν οικονομικά οι Δήμοι. Παίζει απίστευτη διαφθορά. Και μαγαζάκια παντού για του καθενός το κέφι. Και είναι και παρηκμασμένο, οι άνθρωποι που θέλουν να δουλέψουν, από την εμπειρία που έχω εγώ από τον Δήμο Υμηττού τουλάχιστον, και άνθρωποι που θέλουν να δουλέψουν είναι απέναντι σε ένα σύστημα το οποίο είναι τόσο παρωχημένο και σκατά που δεν.. σιγά σιγά την σκοτώνουν την όρεξη. Θέλω να εκσυγχρονιστεί το πράγμα οπωσδήποτε. Νομίζω ότι η τοπική αυτοδιοίκηση είναι πάρα πολύ σημαντικό ζήτημα. Γιατί και για το τι σχέση έχουμε και με την Ευρώπη, μπορεί να ακουστεί λίγο αλλοπρόσαλλο αυτό που λέω αλλά τι... αν μπορείς και προτείνω ως λύση την τοπική αυτοδιοίκηση για αυτό, αν μπορείς να εξοικονομήσεις χρόνο και ενέργεια και πνεύμα από τις δεινοσαύρειες συναλλαγές σου με το κράτος, ότι έχεις να κάνεις.. τέλος

πάντων να υπάρχει ένα μέρος στη γει-το-νιά σου, που εκτός και αν συμβαίνουν κοσμοϊστορικά γεγονότα εκεί θα πας για όλα ότι γίνει . Νομίζω ότι αυτό θα έδινε τη δυνατότητα σε πολλούς ανθρώπους να αισθανθούν αφενός, μιλώντας για τους έλληνες, να αισθανθούν αφενός ευρωπαίοι πολίτες γιατί είναι αμιγώς ελληνικό το δεινοσαύρειο σύστημα που ζούμε σήμερα. Γενικά στους Δήμους έτσι συμβαίνει στην Ευρώπη. Θα σου πω ένα παράδειγμα πάρα πολύ ενδιαφέρον, μια φίλη μου ελληνοδανέζα η οποία ζει στη Δανία αυτή τη στιγμή, και είναι ανύπαντρη μητέρα με μια κόρη 6 χρονών, ε έχει εκδικάσει το δανέζικο δικαστήριο διατροφή του πατέρα προς την οικογένεια, την οποία ο πατέρας σταμάτησε κάποια στιγμή να πληρώνει. Ο πατέρας ζει κάπου μακριά δεν έχουν σχέσεις ας πούμε, λοιπόν δεν πλήρωσε μια δύο τρεις φορές, πήγε η φίλη μου στο Δήμο, στη γειτονιά της. Είπε γεια σας να 'μαι, τα στοιχεία μου κλπ τα χαρτιά του παιδιού, πατέρας είναι ο τάδε, το χαρτάκι από την τράπεζα, η κίνηση του λογαριασμού μου δεν αυτό... πάρα πολύ ωραία της είπαν στο Δήμο, περάστε από το λογιστήριο να πάρετε τους 3 μήνες αμέσως που δεν σας έχει πληρώσει ο κύριος και από σήμερα τάδε ώρα, διώκεται από το δανέζικο δημόσιο για χρέη προς το δανέζικο δημόσιο πλέον. Και όσο δεν πληρώνει, σε πληρώνει εσένα ο Δήμος, και αυξάνεται το χρέος του προς το δανέζικο δημόσιο. Θέλω αυτός να είναι ο Δήμος. Θέλω να είναι ευρωπαϊκή η κατάσταση της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα. Και νομίζω ότι πέρα από αυτό, θα άφηγε και τον χώρο στους ανθρώπους να δουν τους εαυτούς τους ως ευρωπαίους πολίτες. Μέσα από.. κάνοντας άλλα πράγματα. Δηλαδή με το να κάτσω στο διαδίκτυο, να δούνε ειδήσεις της Ευρώπης ξέρω γω.

-Ναι.

-Θα έπαυε σιγά σιγά όλη αυτή η βαβούρα και η ιστορία πάνω στα παραμικρά πράγματα, που τρώνε απίστευτο χρόνο, που να τελείωνε αυτό. Να γίνονταν οι δουλειές μας άμεσα, εύκολα και λογικά, και να μπορούμε να αφήσουμε χώρο για παιδεία περισσότερη. Κοινωνική καθημερινή παιδεία, για το πράγμα στο οποίο ανήκουμε, είμαστε τρομερά απασχολημένοι με το να λύνουμε προβλήματα τρέχοντας από εδώ και από εκεί. Θέλω να πιστεύω ότι η τοπική αυτοδιοίκηση και η οργάνωσή της είναι μιας μορφής απάντηση σε αυτό. Λύση σε αυτό το πρόβλημα. Αυτό ήθελα να πω. Εμ...

-Αν μπορώ να κάνω και μια ερώτηση πάνω σε αυτό.. δεν ξέρω μπορεί και να την είπαμε.. αλλά εν τέλει και πάλι εμένα η απορία μου η πάρα πολύ μεγάλη είναι...

-Αυτό, είναι παράδοξο να μη το λέω αλλά να μη το κάνω είναι παθολογικό.. και όσοι υπάρχουν σαν εμένα είναι πρόβλημα. Είμαστε εμπόδιο. Η δική μου τακτική είναι εμπόδιο προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι άνθρωποι σαν εμένα που το λένε αλλά δεν το κάνουν είναι εμπόδιο προς αυτήν την κατεύθυνση. Το αναγνωρίζω αυτό. Θα πρέπει να το κάνεις. Θα πρέπει... κοίταξε το βασικό... είναι να εκμεταλλεύεσαι τις ευκαιρίες που σου δίνονται, αν όχι τουλάχιστον, αν δεν προσπαθήσεις εσύ ο ίδιος να οργανώσεις κάτι, που εγώ δεν μπορώ να οργανώσω και τίποτα, 40 ώρες την εβδομάδα δουλεύω, άλλες 10 λείπω για να αυτό.. και τις υπόλοιπες 10 κάνω δουλειές του σπιτιού ας πούμε. Τι να κάνω... ε νομίζω ότι το βασικό είναι να έχεις ανοιχτά τα αυτιά σου πρώτα από όλα, οπωσδήποτε να πηγαίνεις να ψηφίζεις, για κανέναν απολύτως εκτός από

τεχνικούς λόγους σοβαρούς να μη πηγαίνεις να ψηφίσεις σε οποιοσδήποτε εκλογές, εμ και όσο μπορείς να ψάχνεις ενημέρωση ας πούμε σοβαρή, και να αμφισβητείς τον εαυτό σου, δηλαδή στην παραμικρή ευκαιρία που έχεις είτε διαδικτυακά είτε μιλώντας φυσικά με τους ανθρώπους, την παραμικρή ευκαιρία που έχεις να μάθεις κάτι, κάπου να πάει το πράγμα μάθε. Δηλαδή δεν γίνονται και πράγματα, δεν είναι ότι συμβαίνουν και ένα κάρο πράγματα γύρω μου και εγώ δεν συμμετέχω. Δεν συμβαίνει αυτό. Δεν συμβαίνουν πράγματα. Σπάνια ας πούμε πάω σε καμιά συζήτηση που μπορεί να μιλάει κανένας που με ενδιαφέρει ας πούμε. Έχω παρακολουθήσει ας πούμε 10 20 συζητήσεις τέτοιες ας πούμε στη ζωή μου που έχω περάσει ωραία και έχω φύγει από εκεί αχ.. ξέρεις με γεμάτο το στέρνο ας πούμε αισιοδοξία ή απαισιοδοξία αντίστοιχα. Αλλά δεν νομίζω ότι και σε επίπεδο συλλογικής δράσης και στην Ελλάδα υπάρχει κάτι πολύ σοβαρό που μπορείς να.. ας πούμε το να οργανωθείς κομματικά, δηλαδή πρόσεξε τώρα, πες ότι υπάρχει κάποιο κόμμα του οποίου η ρητορική σε ενδιαφέρει. Νομίζεις ότι καλά τα λένε, έχει και μερικούς ανθρώπους που εντάξει κοίτα νέοι άλλο τέτοιο, καλύτεροι, πιο δημοκράτες φαίνονται... είναι τέτοια είναι τόσο απωθητικά τα αντανάκλαστικά μου προς την ενασχόληση με κόμματα που φοβάμαι πάρα πολύ. Είναι τόσο.. που θα πρέπει μετά να αποδείξεις ότι δεν είσαι ελέφαντας. Να πας τώρα να προσεγγίσεις και να γίνεις τέτοιο, να γίνεις νεοδημοκράτης, να γίνεις πασόκος, να γίνεις τετοιάκος... Όλα αυτά έχουν γίνει τόσο πολύ τρομογόνα.. τρομογόνες ρετσινιές και φοβάμαι και που θα δεν ξέρω. Νομίζω ότι στην πραγματικότητα θα ήταν ένας πολύ καλός δρόμος το να εξυγιανθεί η κατάσταση με τα κόμματα, τα πολιτικά κόμματα και οι άνθρωποι καταρχάς μέσα από τα πολιτικά κόμματα θα έπρεπε με έναν υγιή τρόπο να συλλογικοποιούνται και να.. Μάλλον όχι καταρχήν μέσα από τα πολιτικά κόμματα αλλά να.. θα έπρεπε να έχουν και τα πολιτικά κόμματα υπόσταση, εξωκομματική. Δηλαδή τι, τα πολιτικά κόμματα θα έπρεπε να οργανώνουν εκείνα συζητήσεις και να καλούν τους πολίτες, που οι συζητήσεις δεν θα έχουν να κάνουν με την κομματική τους τέτοια. Θα είναι συζητήσεις για τη νομιμότητα του τάδε αυτό. Συζητήσεις για την ελευθερία. Συζητήσεις για την τοπική αυτοδιοίκηση. Τα πολιτικά κόμματα θα έπρεπε να είναι αυτά που ανεξάρτητα από το πολιτικό τους συμφέρον ή μη συμφέρον, θα έπρεπε να καλούν τον κόσμο να μιλάει να βρεθούν πολλοί μαζί και μιλήσουν όλοι με κάποιον τρόπο.. όλοι.. καταλαβαίνεις... εκπροσωπούμενοι τέλος πάντων. Γιατί τα κόμματα στην ουσία ρε παιδί μου είναι όργανα που κατεξοχήν έχουν τη δυνατότητα να το κάνουν αυτό πρώτα από όλα. Οι πολιτικοί, οι άνθρωποι είναι αυτοί που απευθύνονται στον κόσμο και ο κόσμος κάνει έτσι και ακούει. Ποιος άλλος θα απευθυνθεί με τέτοια ευρύτητα στον κόσμο; και ο κόσμος αντανάκλαστικά θα κάνει έτσι και θα ακούσει; Θα έπρεπε να απευθύνονται στον κόσμο οι πολιτικοί με τρόπο που να μαζέψει τον κόσμο μαζί. Είναι πάρα πολύ σημαντικό έλλειμμα μου φαίνεται, τώρα μέσα από τη συζήτηση που λέμε αυτή τη στιγμή το διαπιστώνω. Ότι είναι πολύ σημαντικό έλλειμμα. Ο μόνος τρόπος με τον οποίο σου απευθύνονται τα κόμματα είναι αυτός που ξέρουμε.

-Και κυρίως εν πάση περιπτώσει όπως το ξέρουμε, όπως ανέφερες προηγουμένως, εντελώς κομματικοποιημένος και ψηφοθηρικός και όχι με κάποιου είδους πολιτειακό χαρακτήρα.

-Ναι δεν ξέρω. Να οργανώσει η δεξιά ας πούμε στην Ελλάδα, η νέα δημοκρατία να οργανώσει μια τεράστια συζήτηση σε μια τεράστια αίθουσα για τον φασισμό και την ακροδεξιά. Λίγο να το πάμε λίγο πιο πέρα. Δηλαδή η αριστερά στην Ελλάδα, ένας υποθετικός ΣΥΡΙΖΑ που θα ήταν σοβαρό κόμμα, με σοβαρούς πολιτικούς και όλα αυτά να οργανώσει μια συζήτηση για τα απολυταρχικά αριστερά καθεστώτα, τεράστια με πολλούς ανθρώπους μέσα και κάτι να έχει να τους πει. Και να μιλήσουν και αυτοί όλοι μαζί. Όλα τα κόμματα μαζί να οργανώσουν μια μεγάλη συζήτηση των ανθρώπων για το διαδίκτυο. Για τη χρήση του διαδικτύου και τη δημόσια διοίκηση και το Γιατί να μη.. δηλαδή οι πολιτικοί είναι αυτοί που πρέπει να απευθυνθούν, αλλά δεν υπάρχει αυτού του τύπου η κουλτούρα στους πολιτικούς. Στους ανθρώπους εν γένει, και όταν γίνονται και πολιτικοί... γιοι κάποια μανούλας είναι κι αυτοί, και κόρες. Ναι δεν ξέρω είμαστε πολύ πίσω. Κάτι άλλο που θα ήθελα να πω είναι ότι δεν είμαι αισιόδοξη για αυτά που έρχονται. Δεν είμαι καθόλου αισιόδοξη. Νομίζω ότι στην καλύτερη περίπτωση, ίσα που θα σωθούμε τώρα μες στον επόμενο 1 χρόνο 1,5. Έχω μια ελπίδα ότι ίσα που θα σωθούμε. Τίποτα παραπάνω. Και ότι στην καλύτερη περίπτωση θα πάρει πολλές δεκαετίες να... για να γίνει η Ελλάδα σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης και υπηρεσιών και όλα αυτά σαν την Ιταλία ας πούμε.

-Το οποίο δεν είναι και το καλύτερο σενάριο;

-Ναι, όχι να γίνει Αγγλία εν πάση περιπτώσει. Σαν την Ισπανία εγώ σου λέω. Είμαστε πολύ μακριά. Σου λέω τα πράγματα είναι εκτός ελέγχου, είναι εκτός ελέγχου τα πράγματα, δεν είμαι καθόλου αισιόδοξη. Και το μυαλό των ανθρώπων είναι αυτό που με απογοητεύει πιο πολύ γιατί δεν... ό,τι να'ναι. Δεν έχουμε κανέναν τρόπο να το έχουμε κάπως στο κεφάλι μας αυτό το πράγμα σωστά. Πλήρης αποσπασματικότητα, άγνοια χοντρή παντού, δεν είμαι αισιόδοξη. Δε.. νομίζω ότι θα πάρει πολλές δεκαετίες ακόμα, και να αποκτήσουν συνείδηση πολίτη, άνθρωποι διαφορετικοί ας πούμε και να .. έχει πολύ να κάνει εμ τις πρωτοβουλίες των κυβερνήσεων των επόμενων. Πρέπει να τον πάρεις από το αντί τον κόσμο, δεν γίνεται αλλιώς, ή από το χεράκι. Ανάλογα με τα γούστα. Νομίζω ότι πρέπει να υπάρξουν έξυπνοι άνθρωποι, μακάρι να υπάρξουν, και άκακοι, άδολοι δηλαδή, που για κάποιο προσωπικό τους ψώνιο αυτοπραγμάτωσης, να θελήσουν να κινήσουν τα νήματα σωστά, ο κόσμος να πάρει μπρος. Αλλά αυτό δεν έχω κανέναν λόγο να πιστεύω ότι είναι about να γίνει. Μπορεί, μπορεί και όχι. Δεν έχω κάποια πληροφόρηση. Δεν ξέρω, τα κόμματα.

-Δεν μπορώ να υποσχεθώ τίποτα (γέλια)... αν θα περάσει αυτό το μήνυμα.

-Καλά δεν περιμένω, προς θεού. Δεν ξέρω.

-Σε ευχαριστώ πάρα πάρα πολύ για τη συμμετοχή σου.

-Εγώ, πέρασα υπέροχα, αλήθεια.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη 9

Συνεντευξιαζόμενη Κ. – 32 ετών – Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Ιδιωτική υπάλληλος

ΑΡΧΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

-Λοιπόν, το έχω ανοίξει, δυο κουβέντες λοιπόν να μου πεις εσύ, αν έχεις σπουδάσει τι έχεις σπουδάσει, την ηλικία σου, και με τι ασχολείσαι σήμερα.

-Λοιπόν εγώ είμαι 32, έχω τελειώσει μόνο ένα δημόσιο ΙΕΚ, ξενοδοχειακά..

-Τουριστικά δηλαδή...

-Τουριστικά.. ναι για το ξενοδοχείο πιο πολύ σε πόστα ξενοδοχείου. ΙΕΚ τώρα, μη φανταστείς ότι μάθαινες πολλά πράγματα.

-Πόσα χρόνια;

-Δύο χρόνια ήταν αυτό. Δεν ασχολήθηκα..

-Γιατί;

-Δεν το έψαξα να σου πω, γιατί γενικά εγώ δεν έψαχνα τίποτα στην ηλικία που έπρεπε να το ψάξω, δεν ασχολήθηκα. Δεν είχα τελειώσει και τα αγγλικά μου, ήταν τότε βασικός λόγος που δεν πήγα να το ψάξω. Θα μου άρεσε σαν δουλειά, αυτό... και τώρα..

-Σε βοηθάει στη δουλειά που είσαι τώρα;

-Σε μερικά πράγματα ναι, που θυμάμαι ναι. Μερικά πράγματα που μας λέγανε. Πώς να... με τους πελάτες, όταν θες να τους πεις κάτι...

-Νομίζω τώρα έχω μεγαλώσει, δε μπορώ να μπω στη διαδικασία να διαβάσω. Να κάτσω να διαβάσω. Δεν είναι το μυαλό μου σε.. τώρα αυτό... επειδή είναι οικογενειακή δουλειά, έμπλεξα εκεί, έμεινα εκεί, τώρα είναι λίγο αργά να...

-Στα 32 είναι αργά;

-Σκέφτομαι να κάνω κάτι άλλο αλλά άργησα πολύ να το σκεφτώ, αυτό ναι. Τώρα με αυτό για την ώρα, ναι.

-Ίσως είναι και οι εποχές λίγο περίεργες;

-Αυτό μωρέ, είναι όλα μαζί.

-Ναι, όλοι κρατιούνται από κάτι που έχουν ήδη και πολύ δύσκολα ανοίγεται. Πώς το είχες αποφασίσει τότε να πας;

-Πώς το είχα αποφασίσει... γιατί δεν πέρασα πουθενά, γιατί είχα βάλει σχολές υψηλές, εγώ δεν διάβαζα πολύ, αυτό που ήθελα να κάνω μου το είχαν αποκλείσει, εγώ ήθελα ας πούμε δραματική σχολή, ήθελα τέτοια πράγματα... και μου λέγαν οι γονείς μου, καλά ηρέμησε, βρες μια δουλειά. Λοιπόν, τότε δεν πέρασα κάπου, και μετά είπα σα, για να μη ξαναδώσω πανελλήνιες, δεν ήθελα να μπω σε αυτήν την διαδικασία λέω να πάω σε ένα ΙΕΚ εντελώς στην τύχη πήγα, εντελώς στην τύχη κοίταγα τι ειδικότητες υπάρχουν, και έτσι πήγα δεν το διάλεξα ότι ήταν επιλογή μου..

-Άφησες αυτά που δεν σου άρεσαν ας πούμε..

-Ναι, ας πάω σε αυτό, κάτι να πω ότι έκανα. Αυτό ναι. Αλλά δεν ασχολήθηκα, τότε είχα άρνηση σε εκείνη την ηλικία πολλή.

-Τώρα, έχεις τελειώσει αγγλικά και τέτοια; Ή δεν το ξαναέπιασες;

-Όχι όχι δεν το ξαναέπιασα.

-Έχεις πράγματα να κάνεις μπροστά σου (γέλια)

-Έχω πολλά... (γέλια) Έχω να διαβάσω μέχρι...

-Με δραματική ασχολήθηκες ποτέ, έστω σαν χόμπι;

-Όχι όχι, αργότερα μου λέγανε σαν χόμπι... μετά εγώ είχα αυτήν την αντίδραση. Επειδή δεν με αφήσανε να κάνω τότε που το ήθελα, ξέρεις μετά που μου λέγανε πήγαινε κάνε το σαν χόμπι, δεν ήθελα, μετά με τη δουλειά... αυτά...

-Δύσκολα...

-Ναι. Μετά πήγαινα χορό και έβγαλα εκεί τα απωθημένα μου. Οπότε...

-Α ωραία, τι χορό;

-Λάτιν. Αυτά, τελείωσε.

- Εντάξει, τουλάχιστον μια επαφή με τη σκηνή..

-Τουλάχιστον κάτι, μια επαφή έπαιρνα λίγο... ναι.

-Τι ωραία, πάρα πολύ ενδιαφέρον.

-Ναι...πολύ!

-Εντάξει δεν ξέρεις ποτέ πότε θα σου ξανατύχει να το ξανασυναντήσεις στο μέλλον μπροστά σου. Ή πότε θα σου βγει μια επιθυμία να πεις ότι δεν το δοκίμασα, να πάω να το δοκιμάσω.

-Ναι...

-Λοιπόν, θα μείνουμε λίγο στο κομμάτι της δουλειάς, σήμερα τι ακριβώς υποχρεώσεις έχεις εκεί που εργάζεσαι;

-Ναι, τώρα έχω πολλές υποχρεώσεις... Μου παίρνει πολλές ώρες την ημέρα η αλήθεια είναι, δεν έχω δηλαδή φυσιολογικό ωράριο..

-Πόσες ώρες είσαι στη δουλειά κατά μέσο όρο;

-Ε κοίτα, 10 12 σίγουρα. Που σημαίνει ότι τώρα, τώρα λόγω του ότι είναι έτσι τα πράγματα. Έτσι η κατάσταση, εννοώ το γενικό...

-Το κλίμα..

-Αυτό όλο το κλίμα. Οπότε αναγκάζομαι και εγώ να κάθομαι παραπάνω, ξέρεις λιγότερο προσωπικό, αυτό. Και θα κάνω ότι πρέπει να κάνω εγώ εκεί μέσα, από όλα.

-Για παραγγελίες και τέτοια πράγματα, είσαι εσύ υπεύθυνη για όλα;

-Ναι, για όλα.

-Οι παραγγελίες με ποιόν τρόπο γίνονται; Δηλαδή από τον πελάτη που ξεκινάς, έχουν βγει τα PDA, υπάρχει κάτι το οποίο χρησιμοποιείς..

-Εμείς είμαστε ακόμα στο παλιό... σύστημα, με τον πελάτη, χειροκίνητα, και μετά τα υπόλοιπα από το τηλέφωνο γίνονται, τηλεφωνικά. Να σου πω με το internet δεν έχει τύχει γιατί και στους άλλους που δίνουμε παραγγελία δεν λειτουργούν έτσι . Οπότε με το τηλέφωνο γίνονται οι παραγγελίες.

-Αν σας το ζητάγανε, λογικά θα μπορούσατε να το κάνετε..

-Ναι θα μπορούσαμε, γίνεται και αυτό ναι. Τώρα όλα γίνονται.

-Αναλόγως τι προτιμάει κανείς, σε προσωπική χρήση, τι έχεις, έχεις smartphone;

-Θα σου πω, δεν τα πάω καλά με την τεχνολογία εγώ, για την ηλικία που είμαι. Νομίζω είμαι στο όριο... ξέρεις από τα 30 και κάτω όποιος είναι νομίζω ότι όλοι είναι μέσα στην τεχνολογία, ξέρεις νομίζω ότι όλοι είναι. Εγώ νομίζω είμαι από τους τελευταίους που έμειναν που δεν ασχολήθηκαν πολύ..

-Πότε απέκτησες το πρώτο σου τηλέφωνο;

-Κανονικό, όχι smartphone; Όταν πήγαινα λύκειο νομίζω.

-Και smartphone;

-Εμ, τώρα πότε άρχισαν να κυκλοφορούν, λέγοντας και αυτό ας πούμε smartphone; (δείχνοντας τη συσκευή)

-Ναι.

-Όταν κυκλοφόρησαν, μετά από δύο τρία χρόνια... μπήκα εγώ, όχι κατευθείαν. Σιγά σιγά μπήκα εγώ..

-Υπολογιστή προσωπικό, tablet;

-Θα σου πω, δεν είχα πάντα συστηματικά.. δηλαδή... δεν το είχα πάντα ανάγκη, γενικά το internet το χρησιμοποιώ τώρα από το κινητό, εμ πολύ λίγο. Δηλαδή, για συγκεκριμένα.. ότι έχει να κάνει με τη μουσική εννοείται, αυτό είναι το πρώτο που μου τράβηξε την προσοχή το internet. Τώρα άμα θέλω τα νέα θα τα διαβάσω από εκεί, που μπαίνω πια. Δεν θα πάω ας πούμε να πάρω εφημερίδα ποτέ, ούτε να... αυτό βολεύει γιατί με το internet θα διαβάσεις τα νέα, θα κάτσεις να δεις τις ειδήσεις στην τηλεόραση (07.30) ε θα το χρησιμοποιήσω γενικά... έχω ένα όριο δεν το δουλεύω πολύτο.

-Για πες για αυτό.. δηλαδή ένα όριο, βλέπεις ότι ξεφεύγεις ας πούμε και λες όπα τι κάνω ας πούμε.. είμαι όλη μέρα στο κινητό;

-Ξέρεις, αυτό, δεν θα το έκανα ούτε στον υπολογιστή δεν θα καθόμουν όλη μέρα στο σπίτι. Αυτό.

-Ναι, είναι συνειδητό όμως ή απλώς δεν σε τραβάει;

-Ε δεν με τραβάει, με κουράζει, εμένα προσωπικά με κουράζει να είμαι σε μια οθόνη πολλή ώρα σε υπολογιστή. Με κουράζει αυτό. Με αυτήν την έννοια δεν το δουλεύω πολύ.

-Στο σπίτι υπάρχει όμως ένας υπολογιστής.

-Ναι υπάρχει και δεν θα υπάρχει πάντα, δηλαδή να είχα ας πούμε στο σπίτι έναν υπολογιστή που έκανα, δεν του έκανα πολλή χρήση. Μετά ξεμείναμε στο μαγαζί, τον έφερα κατευθείαν, δηλαδή δεν στεναχωρήθηκα. Πω πω σπίτι δεν έχω...

-Email, τέτοια πράγματα που μπορεί να στέλνεις..

-Όχι όχι. Σπάνια... πιο πολύ μουσική. Δηλαδή αν μου πει κάποιος τώρα δώσε μου ένα email, θα δώσω κανονικά, που παλιότερα δεν το είχα ούτε αυτό τόσο. Τώρα αναγκαστικά, ξέρεις...

-Επειδή έχουν οι άλλοι;

-Επειδή έχουν όλοι, ναι, αυτό.

-Έχεις νιώσει να σου έχουν πει.. μα καλά ρε παιδί μου...

-Συνέχεια, συνέχεια! Ειδικά από το Facebook που δεν έχω. Να κάτι πολύ βασικό.

-Να και μια ερώτηση που ήθελα να κάνω για social media. Πώς και δεν έχεις κάνει;

-Αυτό ναι, δεν έχω κάνει ακόμα... όλοι αυτό με ρωτάνε. Μάλλον όταν φτιάξανε όλοι έβλεπα τη χρήση που του κάνανε οι φίλοι μου τότε, δεν μου άρεσε. Και έλεγα πω πω αυτό εγώ δεν το θέλω. Ξέρεις έβλεπα μόνο κουτσομπολιό, μόνο... έβλεπα αυτό το κομμάτι. Και δεν μου άρεσε αυτό. Βλέπω ότι κάνει... ναι ωραία άντε πες.. ενθουσιασμός την πρώτη εβδομάδα. Μετά... δεν μου άρεσε. Από αυτά που έβλεπα ότι έκαναν οι φίλοι μου έτσι; Δεν το δουλεύουν όλοι έτσι.

-Με τον ίδιο τρόπο..

-Και για αυτό δεν είχα μπει στη διαδικασία για να φτιάξω. Που λέω μάλλον κάποια στιγμή θα κάνω... κι εγώ.

-Έχεις μπει πια στο...

-Ναι, λέω μπορεί κάποια στιγμή να κάνω. Το αποφεύγω.

-Για κάποιον ο οποίος έχει την τάση να κάνει συνειδητή χρήση νομίζω ότι δεν είναι ... κίνδυνος. Όπως εσύ. Σε φοβίζει καθόλου το γεγονός ότι μπορεί το ίδιο το Facebook να σε απορροφάει χωρίς να το καταλαβαίνεις;

-Ναι, ναι! Σίγουρα γίνεται. Βέβαια όλοι μου λένε ότι τον πρώτο καιρό γίνεται αυτό, αλλά και αργότερα γίνεται... δηλαδή όταν λες να δεν έχω τι να κάνω θα μπει στο Facebook λίγο και μπορεί να φας μέσα εκεί δεν ξέρω πόση ώρα. Μπορεί να ξεχαστείς.

-Θέλω να μου πεις ένα περιστατικό στο οποίο μπορεί να έχεις βρεθεί και να έχεις πει... δεν είναι δυνατόν ας πούμε... να συμβαίνει αυτό.

-Ναι, να είναι ο άλλος όλη μέρα με το κινητό στο Facebook. Όλη μέρα. Δεν μου αρέσει αυτό. Εμένα.. επειδή δεν το κάνω εγώ.

-Δεν θα μπορούσε να συμβαίνει το ίδιο με ένα βιβλίο, αν ήταν με ένα βιβλίο δεν θα ήταν το ίδιο για εσένα; Δηλαδή παίζει ρόλο το σε τι είναι απορροφημένος ο άλλος όλη μέρα;

-Από τη μία παίζει ρόλο ναι. Δηλαδή και ο άλλος άμα ήταν παρέα μου και διάβαζε 3 ώρες βιβλίο, και δεν είχα παρέα, μάλλον θα έλεγα άστο λίγο. Αλλά δεν είναι το ίδιο. Νομίζω ότι προσπαθούν όλοι να με πείσουν, ότι είναι ωραίο, κάνε, φτιάξε Facebook θα βλέπεις άλλα πράγματα, συμφωνώ ότι χάνω πολλά που δεν έχω, δηλαδή φίλοι μου ας πούμε μου λένε να ανέβασε ένα άρθρο, αυτό, διάβασε. Χάνω από αυτό, το ξέρω ότι χάνω. Με στεναχωρεί ας πούμε, θα ήθελα να το έχω, για παράδειγμα να, ψάχνουν να με βρουν παλιοί φίλοι, συμμαθητές, μου λένε ρε εσύ, δε μπορούμε να σε βρούμε, γιατί τι γίνεται, κακό.. Και σε όποιον το λες κιόλας γελάει, σου λέει γιατί, ξέρεις γιατί δεν έχεις, αυτό.

-Έχεις νιώσει ότι σε αφήνουν σε κάτι απέξω λόγω του ότι δεν είσαι εκεί;

-Εμ... γίνεται αυτό, αλλά δεν με ενοχλεί. Γίνεται συνειδητά, ας πούμε ναι είναι λογικό όταν μπαίνεις στο Facebook και θες να δεις κάποια άτομα να κανονίσεις κάτι, όταν δεν θα σε δει ο άλλος εκεί, θα σε ξεχάσει εννοείται. Ναι γίνεται και αυτό. Αλλά δεν με στεναχωρεί αυτό, δεν είναι ο λόγος που θέλω να κάνω.

-Εμ, είναι κάτι σε αυτό το κόλλημα το οποίο περιγράφεις το οποίο σε κάνει να μη θέλεις; Δηλαδή ένα κομμάτι είναι ότι δεν σε τραβάει, λες δεν μου βγαίνει, είναι το φυσικό μου που δεν μου λέει πήγαινε κάνε και πώς είναι δυνατόν να μην έχεις μια σελίδα κάτι, είναι και κάτι ταυτόχρονα που σε κάνει να νιώθεις κάπως παράξενα και τι είναι αυτό το οποίο νιώθεις σε σχέση με αυτό το πράγμα;

-Ναι, τελικά θα σου πω. Δεν μου αρέσει, ξέρεις τι, νομίζω ότι δεν μου κολλάει, αυτό που κάνουν οι υπόλοιποι, που ανεβάζουν ας πούμε φωτογραφίες και βλέπεις να παντρέφτηκε αυτό, βάλανε αυτή τη φωτογραφία, που τα δείχνουν όλα όλα όλα. Αυτό. Και το βλέπει ο άλλος και το σχολιάζει και το κουτσομπολεύει και το συζητάει με τον άλλον. Και ξανασυζητιέται και ξανασυζητιέται. Δεν νομίζω ότι κάνει καλό. Δηλαδή εμένα δεν θα μου άρεσε να υπάρχει η φωτογραφία μου και να τη βλέπει ένας, να τη συζητήσει με κάποιον άλλον, άτομα που δεν με ξέρουν. Και να το συζητάνε, να το συζητάνε συνέχεια. Αυτό δεν μου αρέσει. Αλλά δεν είμαι εγώ ας πούμε και της φωτογραφίας, αυτό.. δηλαδή σου λέει ο άλλος Facebook, βάλε μια φωτογραφία ας πούμε, βάλε, κάτι.. επειδή μάλλον δεν το έχω και εκεί για αυτό ίσως.

-Αλλά ένας από τους πιο ισχυρούς λόγους είναι αυτό/

-Το κουτσομπολίστικο αυτό δεν μου αρέσει. Η χρήση δηλαδή αυτή. Αυτό, για αυτό το έχω αποφύγει τόσα χρόνια.

-Και κρατιέσαι γερά..

-Ναι μέχρι στιγμής..

-είμαστε πια πολύ μέσα στην εποχή αυτή..

-Ναι, ναι και νομίζω είμαι από τους τελευταίους που δεν.. δηλαδή είναι λίγα τα άτομα που γνωρίζω και στην ηλικία μου που δεν έχουν. Δηλαδή με κοροϊδεύουν και μου λένε, έχει η μάνα σου και δεν έχεις εσύ! Ξέρεις, ναι στο έτσι.

-Η μαμά έχει πιο πολύ την τάση;

-Ναι ναι θα κάτσει μέσα εκεί, με το κινητό, θα κοιτάζει, ναι το κάνει κανονικά, κανονικά το δουλεύει.

-Είδες, είναι εσωτερικό.. είναι τι θέλεις..

-Ναι, εγώ δε το θέλω τόσο...

-Και για αυτό δεν το έχεις μάθει. Να σε ρωτήσω, από υποχρεώσεις ρε παιδί μου, τύπου να γίνει μια συναλλαγή με κάποια δημόσια υπηρεσία ηλεκτρονικά ή να πληρώσεις έναν λογαριασμό, να κάνεις e-banking...

-Τώρα, τώρα το έχω ξεκινήσει αυτό..

-Για πες... ναι

-Ε τώρα και αυτό γενικά όχι ότι μου αρέσει, γενικά δεν μου αρέσει η ιδέα... το έχεις καταλάβει, είμαι λίγο πίσω.

-Γιατί το λες αυτό όμως, ότι είσαι πίσω;

-Έτσι, θεωρώ ότι..

-Δηλαδή ναι μεν λες ότι εγώ δεν το θέλω..

-Ναι, δεν το θέλω.

-Γιατί το θεωρείς ότι όσοι τα χρησιμοποιούν είναι μπροστά και εσύ είσαι πίσω;

-Έτσι δεν είναι; ναι, πρέπει να προχωράει, δηλαδή θεωρώ φυσιολογικό ότι προχωράει, ότι μας διευκολύνει τη ζωή, εγώ θεωρώ ότι είμαι πίσω, αργά να μπω στα νέα δεδομένα. Ξέρεις όταν μου φαίνεται κάτι ξένο, αυτό με το e-banking, μου φαίνεται πολύ... Αναγκάστηκα τώρα να το κάνω. Αυτό.

-Λόγω μιας κάποιας αντικειμενικής συνθήκης που έπρεπε/

-Ναι για τη δουλειά, ναι ξέρεις και πρέπει σιγά σιγά θα γίνονται όλα ηλεκτρονικά, οπότε σιγά σιγά...

-Έχεις ψωνίσει ποτέ ηλεκτρονικά;

-Όχι ποτέ, ποτέ. Τίποτα.

-Αυτό θα το σκεφτόσουν;

-Εμ, δεν έχω μπει στη διαδικασία, αλλά κάτι... ναι θα ψώνιζα. Ναι. Κοίτα έχω τύχει και έχω ψωνίσει μια φορά με φίλη μου μαζί που παίρνει, πήρα μια φορά ρούχο, δεν βγήκε καλό απογοητεύτηκα. Λέω μετά, ε δεν θα ξαναπάρω. Κατάλαβες;

-Μμμ.. ναι αυτό είναι κακό, είχα άλλη μια τέτοια περίπτωση, αλλά τουλάχιστον είχαν καλή πολιτική επιστροφών.

-Οπότε λέω, απογοητεύτηκα εκεί, λέω α... έτσι θα είναι . Ξέρεις είναι αυτό το.. Αλλά οι φίλοι μου ψωνίζουν συνέχεια, από το internet οπότε το βλέπω ότι δουλεύει ωραία γίνεται. Εγώ όχι. Πρέπει να το δω μπροστά μου, να μου τραβήξει την προσοχή να το πάρω, να το ψωνίσω. Αυτό το..

-Να έχεις φυσική επαφή..

-Ναι, να το πιάσω, για αυτό.

-Η επαφή με τους ανθρώπους, το γεγονός ότι... μπορώ να σου φέρω δύο παραδείγματα.. ένα θετικό και ένα αρνητικό, να μου πεις τι σε εκφράζει εσένα περισσότερο. Το κομμάτι της ανθρώπινης επαφής και της τεχνολογίας, ας πούμε αν έχεις μια συναλλαγή με το δημόσιο για παράδειγμα, που ενώ θα έμπλεκες στα παράθυρα, στους ορόφους, σε μια γραφειοκρατία ας πούμε φοβερή..

-Ναι ναι χαμός.

-Για το μαγαζί ας πούμε για μια δουλειά, το ότι μπορείς να το κάνεις ηλεκτρονικά μπορεί να αποβεί..

-Ε βέβαια..

-Πολύ καλύτερο.

-Εκεί είναι πολύ ωραίο, εκεί είναι πάρα πολύ ωραίο, εκεί βολεύει. Ναι.

-Σε βολεύει όμως το ψάχνεις να δεις μήπως υπάρχουν υπηρεσίες που μπορείς να χρησιμοποιήσεις για να μη μπεις στον κόπο, να χάσεις ας πούμε την ημέρα σου;

-Με βοήθεια όχι μόνη μου. Θα με βοηθήσει ο λογιστής, μόνη μου δεν ξέρω να το ψάξω. Να το.. ξέρεις φοβάμαι πάντα άμα δεν το κάνω σωστά. Με βοήθεια αν μου το δείξε ο άλλος μετά θα μπω στη διαδικασία να το κάνω. Να μου πει ο άλλος, θα μπεις εδώ, είναι απλά τα πράγματα.. Μόνο έτσι.

-Οπότε είναι αναλόγως τη δουλειά και αναλόγως τη χρήση.

-Ναι αυτό.

-Δηλαδή σε βλέπω ότι στις ανθρώπινες σχέσεις το λίγο πιο παραδοσιακό, θέλεις και τον άνθρωπο, αλλά σε κάποια άλλα πράγματα που σου είναι ας πούμε δυσάρεστο.. προτιμάς λίγο.. Ναι, OK.

-Να αποφύγουμε την πολλή γραφειοκρατία. Λογικό ναι.

-Εμ, σε τελείως ώρα προσωπική δική σου η βασικότερη χρήση που θα έλεγες ότι κάνεις με το διαδίκτυο τι είναι; Είναι ξέρω εγώ ψυχαγωγία;

-Ε ψυχαγωγία πιο πολύ...

-Βιντεάκια ας πούμε, να δεις ταινίες, τέτοια πράγματα;

-Μουσική, να ακούσω, που θα μπω εκεί. Ναι. Την ώρα που θα θέλω να...

-Αν το βάλουμε δίπλα στο κομμάτι της επικοινωνίας θα έλεγες ότι είναι πολύ λιγότερο;

-Ναι, γιατί από τη στιγμή νομίζω που δεν έχω Facebook ναι. Μετά να πάει... ε Viber που είναι internet ας πούμε, βολεύει πολύ. Βολεύει αυτό με τους φίλους, ναι μου αρέσει σαν χρήση.

-Έχεις κανέναν άνθρωπο ξέρω εγώ στο εξωτερικό, κάτι, που μπορεί να έχεις πει ότι πω, να διαδίκτυο που είναι και τσάμπα..

-Ναι ναι έχω μια φίλη που μένει στην Αγγλία μιλάμε στο Viber, είναι ευκαιρία. Με τους άλλους μιλάει στο Facebook. Εγώ θα τη βρω στο Viber θα μιλήσουμε. Έτσι θα δω φωτογραφίες και κάτι... Μόνο έτσι, ναι.

-Νομίζω ότι είμαστε μια χαρά, έχω έτσι το προφίλ σου γενικότερα.. πάμε λίγο και στη δεύτερη θεματική, να το πάμε πιο συγκεκριμένα. Το διαδίκτυο είναι ένα μικρό κομμάτι ας πούμε αυτής της κατάστασης. Θέλω να μιλήσουμε γενικότερα για το κομμάτι της ενημέρωσης. Εσύ όταν ενημερώνεσαι, μπορεί όχι αυστηρά πολιτικά, τι έγινε ας πούμε στην κυβέρνηση κλπ αλλά και για ένα κοινωνικό θέμα κάπου... Θέλω

να μιλήσουμε και για τα 4 βασικά μέσα, να μου πεις πολύ λίγα πράγματα για το καθένα και μετά να μου πεις και ποιο είναι αυτό που σε βολεύει περισσότερο. Με την εφημερίδα, τι σχέση έχεις;

-Καθόλου καλή. (γέλια) Ποτέ δεν έπαιρνα. Κοίτα αν έπεφτε στα χέρια μου παλιότερα, πάντα έτσι στη δουλειά, ή ο πελάτης θα την άφηνε θα την έπαιρνα λίγο να χαζέψω. Αλλά δεν με τραβάει. Να μπω να διαβάσω... να την ανοίξω. Να κάτσω να διαβάσω... δεν έπαιρνα ποτέ να σου πω. Ναι δεν μάθαινα από εκεί τα νέα. Μπορεί άλλος να μου διάβαζε, ξέρεις να μου έλεγε ότι...

-Ε ραδιόφωνο;

-Ραδιόφωνο ακούω αρκετά, ναι, για τη μουσική..

-Αλλά πιο πολύ για τη μουσική, δεν θα πας να πεις ότι γίνεται μια εκπομπή..

-Όχι για τα νέα, όχι όχι δεν θα ακούσω εκπομπή.

-Τηλεόραση; ο σούπερ σταρ των μέσων;

-Εμ, τώρα πια...

-Περίπου πόσε φορές την εβδομάδα μπορεί να δεις τηλεόραση;

-Μπορεί να δω... θα σου πω... Το βράδυ άμα γυρίσω σπίτι και είμαι σπίτι ε ακόμη και από συνήθεια που δεν θα έχει κάτι, θα την ανοίξω. Ξέρεις, είναι το κλασικό.. να ακούω κάτι. Θα το κάνω. Τώρα πια δεν με τραβάει η τηλεόραση, παλιότερα όσο πιο μικρή ήμουν έβλεπα αρκετά. Δηλαδή μπορεί να έβλεπα ότι και να υπήρχε. Θα την έβλεπα. Εκεί... θα καθόμουν.

-Υπήρχε και χρόνος μάλλον πολύ περισσότερος..

-Ναι και θα καθόμουν και θα χάζευα τηλεόραση.

-Δεν έχεις τίποτα που να λες μια αγαπημένη εκπομπή, μια σειρά κάτι;

-Ναι άμα είναι κάτι που μου αρέσει θα το βάλω...

-Σήμερα υπάρχει κάτι τέτοιο;

-Ε τώρα θα σου πω, κόλλησα κι εγώ σαν τους άλλους. Βλέπω Survivor, δεν το έκανα ποτέ. Ποτέ δεν περίμενα ότι θα κολλήσω με κάτι τέτοιο. Και όμως... απορώ πώς κάθομαι και το βλέπω. Ναι, αυτό ας πούμε τώρα θα το δω. Αυτό ας πούμε είναι κάτι που δεν το περίμενα. Ούτε ότι θα κόλλαγα να δω κάτι τέτοιο. Δεν έβλεπα ούτε reality ποτέ, τα κορόιδα όλα αυτά πάντα. Τα κατηγορούσα.

-Έχει πολλά χρόνια βέβαια να δείξει στην ελληνική τηλεόραση.. κάτι τέτοιο.

-Αυτό, και τώρα θεωρώ μάλλον ότι άμα είναι ο άλλος στο σπίτι του και έχει ανοίξει τηλεόραση θεωρώ ότι επειδή μάλλον δεν έχει και κάτι άλλο. Κάποιο πολύ καλό σίριαλ

να κολλήσει, να γίνει ντόρος, νομίζω ότι για αυτό το βλέπουν και το βλέπω. Όχι όμως... να μη το χάσω..

-Ναι εντάξει..

-Αλλά στον χαβαλέ ή άμα είμαστε παρέα θα το βάλουμε ας πούμε για να γελάσουμε, για να πει ο καθένας εκεί τα δικά του, να σχολιάσουμε.

-Ειδήσεις και τέτοια πράγματα;

-Τώρα πια στην τηλεόραση αποφεύγω, δεν θέλω καθόλου. Παλιότερα εβλεπα.

-Γιατί;

-Γιατί νομίζω δεν είναι σωστός τρόπος ενημέρωσης. Για αυτό.

-Για πες... τύπου δεν εμπιστεύεσαι/

-Δεν εμπιστεύομαι τίποτα, τίποτα από ότι μας παρουσιάζουν... Θα μου πεις και το internet είναι πολύ ελεύθερο, είναι ελεύθερο και... απλά θεωρώ ότι η τηλεόραση είναι, έχει να κάνει με τα κομματικά καθαρά. Όπου το κάθε κανάλι το κόμμα του, οπότε δεν είναι η γνώση, αυτό που θα σου πουν είναι αυτό που θέλουν να σου πουν αυτοί. Δεν είναι το αντικειμενικό.

-Καλά κοίτα αν κάποιον τον εκφράζει ένα κόμμα και αν ισχύει αυτό που λες, ότι ένα κανάλι και ένα κόμμα θα μπορούσε να πει ο άλλος βλέπω ένα κανάλι/

-Πολύ βολικό.

-Γιατί μου ταιριάζει..

-Ναι βέβαια, εγώ αυτό βλέπω. Εγώ εκεί βλέπω ειδήσεις που σου λένε, εγώ αυτόν ακούω. Κοίτα, ότι θα ακούσω ειδήσεις στην τηλεόραση θα ακούσω. Αλλά δεν θα τα πάρω τόσο σοβαρά.

-Έχεις ας πούμε και μια δεύτερη σκέψη για το κατά πόσο ισχύει.

-Ναι ναι, δηλαδή μπορεί να σου βγάλει έναν τίτλο να σου πει, ένα σοβαρό γεγονός... δεν θα πανικοβληθώ να πω α... πάντα μου περνάει το δεύτερο από το μυαλό. Για κάποιο λόγο λέω το λένε έτσι, για να, κάτι άλλο θέλουν να..

-Και στο διαδίκτυο...

-Για το διαδίκτυο θα σου πω. Γιατί μου φαίνεται... θα μπω να διαβάσω ειδήσεις, από οποιονδήποτε. Που ούτε ξέρω τι σάιτ είναι δηλαδή, αυτό που λέμε ποιός δημοσιογράφος μπορεί να το γράφει και αυτά. Απλά μου αρέσει γιατί θα διαβάσω επιλεκτικά. Θα δω ας πούμε τους τίτλους στις ειδήσεις και ότι τίτλος με ενδιαφέρει και θα ήθελα να δω, ας πούμε έχει νέα κάτι για το.. κάτι να σου λέει για την εφορία ας πούμε, κάτι που μπορεί να με ενδιαφέρει. Εκεί θα μπω να το διαβάσω. Μετά και αν δεν εμπιστεύομαι και αυτό που διάβασα, θα μπω στο site ας πούμε για παράδειγμα

της, να διαβάσεις κάτι για τη ΔΕΗ, ξέρεις θα μπω στο συγκεκριμένο στο site να δω τα νέα, τι σου βγάζει ο καθένας.

-Οπότε από τα 4 μέσα στα οποία αναφερθήκαμε, νομίζω ότι το πιο δίκαιο είναι να πούμε ότι το διαδίκτυο είναι πρώτο πρώτο στο κομμάτι της ενημέρωσης.

-Ναι τώρα πια με βολεύει για την ενημέρωση, που παλιότερα μικρή δεν το έκανα γιατί δεν με ενδιέφερε να ακούσω ειδήσεις κιόλας. Δεν με ενδιέφερε αυτό ηλικιακά. Τώρα που θέλω να μαθαίνω τα νέα, τι γίνεται εδώ γύρω, έξω, θα μπω στο internet θα το διαβάσω, ναι. Ε μετά θα μάθεις αν αληθεύει.

-Ναι σωστά... οπότε να μείνουμε λίγο στο διαδίκτυο ως το μέσο που χρησιμοποιείς πιο πολύ, πόσες φορές ας πούμε την ημέρα μάλλον, θα μπεις να διαβάσεις για 10 λεπτά κάτι, καμιά ώρα..

-Δεν θα ασχοληθώ πολλή ώρα. Θα μπω θα διαβάσω... άντε να φάω και μισή ώρα με το κινητό... να μάθω έτσι..

-Το κάνεις μια φορά την ημέρα αυτό;

-Μια φορά τη μέσα ναι. Ναι... μετά τέλος.

-Γενικώς το περιεχόμενο που θα κάτσεις να ψάξεις, πώς το ψάχνεις, δηλαδή, αυτοί που έχουν για παράδειγμα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μου έχουν πει ότι πολλές φορές θα το ξέρεις... στο Facebook έχεις κάνει εσύ τα like σου, και το Facebook σου προτείνει ρε παιδί μου, σου βγάζει τις ειδήσεις της ημέρας. Έχεις κάνει like στη Lifo... ένα δύο τρία άρθρα σου προτείνει κάποια η σελίδα η μπροστινή που έχεις... Για κάποιον ο οποίος δεν έχει λοιπόν μέσο κοινωνικής δικτύωσης, ανοίγεις ξέρω εγώ το κινητό.. είναι κάποιες σελίδες αποθηκευμένες, δύο τρία site που μπαίνεις που συνήθως σου αρέσει να διαβάζεις από εκεί, θα κάτσεις να πατήσεις κάτι... πώς γίνεται;

-Ναι, για παράδειγμα έχει το κινητό αυτό μια εφαρμογή πώς το λένε από μόνο του που σου βγάζει τα νέα, τα νέα του κόσμου γενικά, οπότε με βολεύει αυτό για αρχή, ναι. Εκεί θα δω το πρώτο, άμα διαβάσω κάτι περίεργο εκεί θα πω... θα προβληματιστώ... θα πω τι έγινε, ή θα το συζητήσω με κάποιον. Ισχύει αυτό, τι έχει γίνει; Ξέρεις, θα μπεις να το ψάξεις.. Γιατί ξέρεις, σου τα βγάζει από μόνο του. Αυτά είναι τα νέα. Ότι θέλει αυτό. Ε και μου τα βγάζει πάνω κάτω όλα... τα... αυτό το...

-Έχεις στάνταρτ μέρη όμως στα οποία θα πας και θα μπεις ή κάθε μέρα διαβάζεις από κάπου διαφορετικά; Πρωτού μπεις στη διαδικασία ξέρεις, να το ψάξεις παραπάνω;

-Όχι, διαφορετικά, δεν μπαίνω στο ίδιο. Αυτό, ναι δεν μπαίνω στο ίδιο συνέχεια.

-Εμ, υπάρχει κάποιος τρόπος... είναι λίγο δύσκολη αυτή η ερώτηση από την άποψη ότι τι να πεις αφού έτσι είναι τα πράγματα... αλλά όσο μπορείς να πεις... ποιος είναι ο βασικότερος λόγος πιστεύεις που σε βολεύει πιο πολύ το διαδίκτυο στο να ενημερώνεσαι;

-Γίνονται όλα πιο γρήγορα. Αυτό, η ταχύτητα, ναι. Ταχύτητα, ευκολία...

-Ότι το μαθαίνει πιο γρήγορα..

-Ναι, το έχεις εδώ, εμένα μου αρέσει πολύ, δηλαδή αυτό που ευχαριστιέμαι είναι αυτό που λέμε απλά όλα γίνονται πλέον με το Google ας πούμε. Που παλιότερα για να μάθεις κάτι, έπρεπε να ψάξεις να βρεις βιβλία... Όλο αυτό γενικά μου αρέσει. Σου λύνει τα χέρια. Δεν ξέρεις μια λέξη... Τι θες να μάθεις, αυτό είναι μου φαίνεται... δεν το συζητώ. Εγώ που είμαι πίσω στην τεχνολογία και λίγο αργώ... ε αυτό είναι τρομερό το ότι μπορούμε και το κάνουμε. Μαθαίνουμε το οτιδήποτε.

-Σου μένουν πολλά από αυτά, δηλαδή κοίτα..

-Όχι όχι είναι εκείνη τη στιγμή, ναι.

-Υπάρχει αυτή η ταχύτητα που λες.. λόγω της ταχύτητας αισθάνεσαι τελικά ότι σε απελευθερώνει αυτό το πράγμα ή έχεις σκεφτεί κιόλας ότι ωραία... αν σκεφτώ τι διάβασα προχθές μπορώ να το θυμηθώ; Έχεις θέσει ένα τέτοιο ερώτημα στον εαυτό σου;

-Θα σου πω, επειδή αυτό το έχω γενικά και με το βιβλίο, εμ δεν συγκεντρώνομαι εγώ γενικά σαν άνθρωπος εύκολα όταν διαβάζω κάτι δεν μπορώ να συγκεντρωθώ. Για αυτό λέω και τώρα δεν θα πήγαινα να μάθω κάτι, δυσκολεύομαι στη συγκέντρωση. Ε όταν είναι κάτι πολύ ενδιαφέρον, μπορεί να το συγκρατήσω. Ανάλογα, δηλαδή μου είναι το ίδιο να το διαβάσω από το internet ή από ένα βιβλίο. Ή πχ να δεις κάτι στην τηλεόραση, ένα κάτι. Πώς θα δεις ας πούμε ένα ντοκιμαντέρ και πεις το ήξερες ότι... Αυτό, δηλαδή αν είναι κάτι που μου τραβήξει πολύ την προσοχή ναι θα το θυμάμαι. ... Άσε που άμα το ξεχάσεις, ξαναμπαίνεις.

-Σωστό πολύ σωστό. Γενικά σε καθημερινή βάση ας πούμε σαν θεματικές, όπως αν έμπαινες ας πούμε σε μια εφημερίδα, έχει ξέρω εγώ πολιτική, κοινωνικά, οικονομία, δεν ξέρω. Αν μπορούσες ένα δύο θέματα τα οποία πιο πολύ σε ενδιαφέρουν που ψάχνεις... όταν ενημερώνεσαι ποια θα έλεγες ότι είναι; Είναι αυστηρά πολιτική, είναι δημόσια θέματα αυτό που έλεγες για τις δημόσιες υπηρεσίες...

-Α, το πρώτο που με αγχώνει ξέρεις, που θέλω να μπαίνω, να κοιτάω τι γίνεται τώρα πια...

-Είναι το σταρ σύστημα.. (γέλιο)

-(γέλιο) Ναι αυτό! Που μπαίνει και αυτό στο τέλος ναι, αυτό εννοείται. Το δουλεύω και αυτό. Είναι τα ναι, του δημοσίου, του δημοσίου εγώ πρώτα. Πολιτικά... λέγοντας δεν διαβάζω πολύ γιατί θεωρώ ότι μου είναι περιττά. Πολύ περιττό να διαβάσω τι είπε ένας πολιτικός τι έκανε... τώρα πια έτσι όπως είμαστε. Είναι αυτό το δεν πιστεύω, οπότε μου φαίνεται περιττό. Κάτι μπορεί να ακούσω και αυτά αλλά αφού ξέρω ότι... μάλλον δεν θα μου χρησιμεύσει κάπου ότι το άκουσα. Αμα ακούσω όμως ότι θα πουν, συζητιέται, να γίνει αυτό να περάσει ένας νόμος, κάτι που μπορεί να με ενδιαφέρει, θα το ψάξω να το διαβάσω.

-Ναι, κατάλαβα. Οπότε μετά το δημόσιο τι πάει; Θα κοιτάξω και τα κοινωνικά, ναι θα τα κοιτάξω. Όλα θα τα δω. Άμα μου αρέσει ο τίτλος, έτσι μου τραβήξει την προσοχή θα το διαβάσω να δω τι γίνεται.

-Άλλοι μπαίνουν με την εικόνα να ξέρεις... Αν τους αρέσει η εικόνα.. Πρώτα βλέπω την εικόνα, μετά τον τίτλο και μετά άμα με ενδιαφέρει.

-Άλλοι με την εικόνα.. αυτό είναι λίγο ψέμα. Με την εικόνα την πατάω για αυτό δεν το κάνω πια, μπορεί να έμπαινα με την εικόνα και να μην ήταν τελικά αυτό που περίμενες.

-Ναι είναι αλήθεια.. είναι και δύσκολο να βρεις εικόνες που να ταιριάζουν στη θεματική.

-Για αυτό δεν το βάζω σαν κριτήριο πια, γιατί μπορεί να μην έχει σχέση. Δεν το κατηγορώ, άλλος μπορεί να μη το βάζει σαν κριτήριο. Γιατί πολλές φορές την πατάς με την φωτογραφία, να μπεις να δεις.

-Είμαστε οπτικοί τύποι πρωτίστως... σαν είδος νομίζω.

-Ναι είμαστε.

-Ωραία οπότε αν σε ρωτήσω συγκεκριμένα για την πολιτική, πολιτική ενημέρωση, ότι και αν καταλαβαίνεις εσύ με το πολιτική ενημέρωση, και σε ρωτήσω ποιος είναι ο ρόλος της στη δική σου την καθημερινότητα. Δηλαδή όταν σου χρησιμεύει πού σου χρησιμεύει. Πόσο σημαντικό είναι να έχεις πρόσβαση σε αυτού του είδους τις ειδήσεις;

-Τώρα πια θα σου έλεγα ότι είμαι πού απογοητευμένη από όλο το σκηνικό αυτό που έχουμε. Όπου επειδή είμαι έτσι πολύ απογοητευμένη, έχω άρνηση, στο οτιδήποτε γίνεται στη χώρα μας στα πολιτικά. Δηλαδή είναι αυτό που λέμε δεν πιστεύω τίποτα. Νομίζω ότι είναι περιττά σαν πληροφορίες για εμένα. Είναι περιττές οι πληροφορίες να τις πάρω αυτές, εφόσον εγώ έχω τη δική μου άποψη ας πούμε χωρίς από κάποιους... κάποιος να μου έχει κάνει από το σπίτι, κανείς, χωρίς, καθαρά δική μου άποψη ότι είναι περιττά αυτά τα πολιτικά και κομματικά και τα... νομίζω ότι είναι ένα όλο αυτό το πράγμα είναι ένα.

-Για να είμαστε σίγουροι 100% και εγώ να μπορώ να το χρησιμοποιήσω έτσι με έναν τρόπο που να αντανακλά αυτό που λες, όταν λέμε σήμερα.. επειδή έτσι έχει αναφερθεί σε αυτό ότι ρε παιδί μου έχει γίνει αυτό που έχει γίνει, αναφερόμαστε από την έναρξη της κρίσης ας πούμε;

-Η έναρξη μάλλον εκεί στα 18 που σου λένε να ψηφίσεις, ωραία και λες αχ ωραία θα ψηφίσω και δεν ξέρεις τι σου γίνεται μέχρι τώρα που το έχω κάνει 3-4 πόσες φορές έχει γίνει αυτό. Από την έννοια αυτή και το τι βλέπω πλέον και προσπαθώ έτσι να ασχολούμαι, να ξέρω τι μου γίνεται, που όταν ήμουν 20 χρονών δεν με ενδιέφεραν καν τα πολιτικά.

-Από ποια φάση μπορείς να θυμηθείς λίγο τον εαυτό σου να αναπτύσσει κάποιου είδους ενδιαφέρον για κάτι;

-Μάλλον από τότε με την κρίση και μετά, αυτό το φούντωσε... ήταν γενικό το κακό.

-Ναι, ήταν γενικό αυτό και δεν άφησε κανέναν απέξω.

-Εσύ θυμάσαι... Ναι εσύ είσαι πιο μικρή..

- Ωραία... για να κλείσουμε αυτήν την ενότητα θα σου μιλήσω για ένα φανταστικό σενάριο. Όταν λέμε φανταστικό το εννοούμε, πάει πολύ, πολύ φανταστικό... και θέλω να μου πεις δύο πράγματα πάνω σε αυτό. Αφού θα φανταστούμε αυτό το πράγμα, να μου πεις καταρχήν τι σε κάνει να νιώθεις αυτό το οποίο θα σου περιγράψω και δεύτερον ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό. Έστω ότι τελειώνει η συνέντευξή μας εδώ. Πας στο καλό, συνεχίζεται η μέρα, πας σπίτι σου, κοιμάσαι, σηκώνεσαι αύριο το πρωί ανοίγεις ξέρω εγώ από συνήθεια την τηλεόραση, και δεν έχει σήμα ή δεν παίζει αυτό το οποίο νομίζεις.. έχει κάτι, μπλε οθόνη και παίζει τραγούδια. Μπαίνεις στο κινητό να δεις τι έχει γίνει και αυτά, δεν βλέπεις ειδήσεις δεν έχεις πρόσβαση πουθενά. Κατεβαίνεις κάτω στο περίπτερο, ούτε περιοδικά ούτε εφημερίδες, ούτε τίποτα. Τι συμβαίνει;

-Το μυαλό μου θα πάει στο κακό. Κάτι έχει γίνει. Κάτι θέλουν να μας κάνουν... Κάτι πάνε να κρύψουν... Αυτό, ναι. Εμ ναι δεν θα μου φανεί φυσιολογικό. Άλλο να μειωθεί και άλλο να κοπεί εντελώς. Αυτό.

-Πρακτικά πώς σε επηρεάζει το να μη ξέρεις τίποτα, τι γίνεται, ένα βήμα ας πούμε μακριά από εσένα.

-Θα με πιάσει ένα άγχος. Ναι, δηλαδή τι έχει γίνει. Θα το συζητήσω με κόσμο, με...

-Αν δεν ξέρουν ούτε αυτοί;

-Ε θα είναι χειρότερα το... άγχος αυτό.

-Φαντάσου λοιπόν ότι είμαστε σε μία εποχή που ότι μαθαίνουμε το μαθαίνουμε από τα μέσα.. προφανώς υπάρχουν και εμπειρίες καθημερινές.. αλλά σε ένα τέτοιο σενάριο/

-Ξέρεις τι, αν ήταν αυτό το δεδομένο τώρα, δεν θα μου έκανε εντύπωση όπως παλιότερα... να κι εγώ όταν ήμουν παιδί δεν υπήρχε internet, τώρα επειδή είναι όλα δεδομένα, τα έχουμε όλα στη ζωή μας, άμα το κόψεις απότομα, ναι λες κάτι γίνεται. Όχι ότι θα είχα πρόβλημα εγώ προσωπικά, θα μπορούσα... δεν είμαι εξαρτημένη ούτε από το internet ούτε από την τηλεόραση. Θα μπορούσα... να συνεχίσω. Αλλά άντε μάθε μετά... ναι τι και πώς γίνεται. Αυτό είναι θέμα, ναι. Είναι πρόβλημα.

-Όπως μου λέει μια από τις συνεντευξιαζόμενες, μα είναι πράγματα που δεν ξέρω πώς να τα κάνω, ευτυχώς έχουμε το κινητό και... μου ζητάει κάποιος κάτι και αρχίζω...

-Είναι κι αυτό. Μα και το πιο απλό, που σου λέω δεν ξέρω ας πούμε αγγλικά, δεν τα τελείωσα, με δυσκολεύουν... δεν μιλάω αγγλικά και όταν θα μιλήσεις μια στο τόσο,

μέχρι να τα θυμηθείς, αυτό είναι μεγάλο πρόβλημα είναι το χειρότερο. Τώρα έχω στο κινητό μετάφραση κανονικά, και με πελάτες στο μαγαζί να συνεννοηθώ να τα απαντήσω. Να γελάει, αναγκαστικά να το κάνουμε έτσι.

-Δηλαδή σε πράγματα που δε μπορείς να φανταστείς

-Ναι, και λέω α κοίτα τι απλό, να τι μου είπε τώρα, θα το δω θα το μάθω. Εντάξει, το παίρνεις πιο χαλαρά ότι άντε μπορούμε να το κάνουμε με το internet.

-ΟΚ, για πάμε λοιπόν και στην Τρίτη θεματική μας εδώ ενότητα. Θα φύγουμε πολύ λίγο από αυτά. Θα μιλήσουμε αν και είσαι πολύ κοντά, έχεις αναφέρει ήδη κάποια πράγματα και θα ξαναγυρίσουμε πάλι και στο κομμάτι του διαδικτύου πώς μπορεί να εμπλέκεται με αυτά. Θέλω να μιλήσουμε για κοινωνικές δραστηριότητες γενικά. Λοιπόν, στο πολιτικό κομμάτι υπάρχουν άνθρωποι που είναι μέλη σε κόμματα, υπάρχουν άνθρωποι που μπορεί να έχουν κατέβει υποψήφιοι εδώ σε εμάς στον Δήμο ή στην Περιφέρεια οπουδήποτε, παλιότερα ο σούπερ στάρ των κοινωνικών δραστηριοτήτων ήταν ο συνδικαλισμός. Τουλάχιστον αν μιλάμε για τη χώρα μας..

-Φυσικά... νούμερο 1, χαμός.

-Έστω και για λίγο κάποιος είχε περάσει από μια νεολαία, κάτι.. Σήμερα υπάρχουν και λίγο διαφορετικές μορφές, υπάρχουν άνθρωποι πάρα πολλοί που κάνουν εθελοντισμό, έχουμε την αναδάσωση του Υμηττού τη δική μας ή αν όχι έχουμε το ΦΟΥ, δεν ξέρω, χίλια δύο πράγματα θα μπορούσε να πει κανείς. Υπάρχει κάτι στο οποίο έχεις συμμετάσχει στο παρελθόν ή στο οποίο συμμετέχεις τώρα, το οποίο να έχει κάποιον τέτοιο χαρακτήρα;

-Τέτοιον χαρακτήρα... μμμ θα σου πω. Κοίτα, ότι έχει να κάνει με πολιτικά και τα σχετικά καθόλου. Δεν ήθελα ποτέ. Μου είχαν πει παλιότερα όταν ήμουν και πιο μικρή και αυτά να μπω στα Δημαρχιακά... εκεί...

-Ναι, ναι

-Δεν το ήθελα. Και αυτό μου το ζήτησαν επειδή νόμιζαν πολλοί, λόγω που είμαι σε μαγαζί, γειτονιά, κάποιος είδε κάτι και είπε α κάνει. Να την πάρουμε μαζί μας... α την ξέρουν πολλοί. Με αυτήν την έννοια, δηλαδή δουλεύει έτσι για εμένα το πράγμα. Δεν ξέρουν καν αν εγώ έχω να τους προσφέρω κάτι, και μου είπαν να μπω επειδή ξέρω κόσμο... οπότε θα την ψηφίσουν στη γειτονιά, την ξέρουν. Έτσι, δεν μου άρεσε να σου πω όταν το έκαναν και ήμουν τότε και 24, 24ων χρονών. Ε, δεν ήθελα. Ναι μεν ήθελα γιατί νόμιζα ότι θα μπορούσα να βοηθήσω.. κάτι να κάνω, μετά κατάλαβα ότι μάλλον δεν μπορώ τίποτα να κάνω να βοηθήσω σε αυτό. Με ήθελαν για άλλο λόγο. Κάπως έτσι. Και το βλέπω και με άτομα που έχω χρειαστεί, να με βοηθήσουν σε κάτι. Ας πούμε στη γειτονιά μας, στο Δημαρχείο της γειτονιάς μου, και με γνωστό, δεν έχει μπορέσει να με βοηθήσει σε κάτι το οποίο εγώ θέλω και έχω ζητήσει και βοήθεια. Βλέπω ότι δεν ασχολούνται. Γενικά είμαι απογοητευμένη με όλο το πράγμα.

-Είναι και η φάση την οποία περιγράφεις.. αυτό, ήταν κάτι το οποίο ήθελες με κάποιον τρόπο να κάνεις, δηλαδή σου πέρασε από το μυαλό ότι μπορεί κάτι να μπορώ να κάνω...

-Ναι είπα γιατί όχι, γιατί να μην είμαι εκεί, γιατί να μην... με το σκεπτικό ότι κάτι θα κάνω όμως, κάπου θα βοηθήσω, θα μου άρεσε να βοηθάω σε ένα κοινωνικό σύνολο. Όταν κατάλαβα όμως γιατί με χρειάζονται, όχι απλά δεν θα βοηθούσα μόνο κακό μπορεί να έκανα στο τέλος. Το είδα έτσι. Οπότε, δεν ήθελα καθόλου να ασχοληθώ. Δεν ήθελα να ασχοληθώ γιατί θα πήγαινε κομματικά το πράγμα και δεν ήθελα. Ούτε ήθελα να μπω σε κάποια τέτοια γραμμή.

-Ναι, δεν σε εξέφραζε, με όλα αυτά που λες.

-Το άλλο που μου είπες, θα ήθελα πάρα πολύ να έμπαινα σε κάποια ομάδα και αυτά, μου αρέσουν, πάντα έχω στο μυαλό μου τα.. πώς μου είπες και πριν, με οργανώσεις και με... όταν ήμουν και μικρή σαν παιδάκι ήμουν συνέχεια στους Προσκόπους, δηλαδή πηγαίναμε, κάναμε πράγματα τέτοια. Αυτό μου αρέσει πάρα πού.

-Α! Τώρα συγγνώμη... αλλά έχεις ΤΗΝ κουλτούρα. Άνθρωπος που έχει περάσει από τους προσκόπους συγγνώμη... έχω δει τον σεβασμό που αποδίδει η κοινωνία σε αυτούς τους ανθρώπους.

-Ήταν πολύ ωραία, ναι.. αυτό ήταν κάτι πολύ ωραίο.

-Πόσα χρόνια ήσουν

-Α, με έβαλαν από 5 χρονών, από μικρό μωρό, που δεν είχε τόσο μικρά, μέχρι νομίζω εκεί... και που πήγα Λύκειο.

-Εδώ;

-Ήμουν στη Δάφνη εγώ. Γιατί εκεί μεγάλωσα. Ναι. Εκεί.

-Τώρα είμαστε ένας Δήμος.

-Ναι είναι ένας Δήμος. Τότε κάναμε ωραία πράγματα, τώρα που μου έχουν μείνει κάποια, αυτό θα μου άρεσε.

-Για πες κανένα δύο ας πούμε...

-Συνέχεια κάναμε, πηγαίναμε για δενδροφύτευση στο βουνό μας, συνέχεια, μου άρεσε αυτό, αναδάσωση. Εμ, ασχολιόμασταν πολύ με τα σκουπίδια, θυμάμαι που μου άρεσε μου είχε μείνει από τότε. Προσπαθώ και εγώ να το περνάω σε φίλους μου που βλέπω., όταν πετάνε... Απλά πράγματα, πιο ανθρώπινα και πιο έτσι... και γενικά μια ομαδικότητα.

-Και πότε σταμάτησες;

-Σταμάτησα τότε γιατί ξέρεις είχες άλλες ασχολίες εκεί 17 χρονών νομίζω. Τώρα θα το ξαναέκανα όμως. Αφού πέρασα ξέρεις, αυτά τα χρόνια τα... πιο ανέμελα μετά.

-Εντάξει όλοι περνάνε μια φάση γενικώς..

-Ε βέβαια, θέλεις να ασχοληθείς με δικά σου άλλα... Να πηγαίνω μόνο για καφέ. Αυτό. Τώρα που μου τελείωσε αυτό κάπως που δεν μου... κάνει, δεν με γεμίζει τόσο, θα ήθελα έτσι πιο.. Δηλαδή τώρα στεναχωριέμαι με πράγματα.. πώς να στο πω, έτσι πιο ανθρώπινα... και πιο. Θα ήθελα να ασχοληθώ ..

-Για πες μου ένα παράδειγμα, αν σου έρχεται κάτι..

-Ένα παράδειγμα ... ναι...

-Άκουσα ή είδα αυτό ας πούμε..

-Ε για παράδειγμα πάμε βόλτα με φίλους μου στο βουνό πάνω εδώ και το βλέπουμε, με στεναχωρεί εμένα που κάθε χρόνο παίρνει φωτιά και εγώ η ίδια πάω εκεί βόλτα. Ξέρεις και το βλέπω μετά που του βάζουν φωτιά, όλο αυτό ας πούμε με στεναχωρεί. Αλλά έχουμε τόσα πολλά εδώ που θα έπρεπε..

-Μου κάνει εντύπωση ξέρεις... και για κάποιον ο οποίος έχει την ευαισθησία, καταρχήν βλέπει το πρόβλημα, έχει υπάρξει ο ίδιος κινητήρια δύναμη για να επιλυθεί αυτό στο παρελθόν...

-Και δεν κάνει κάτι.

-Σήμερα ξέρεις, να μην έχει αυτό το κίνητρο να πάει να το κάνει. Είναι έλλειψη χρόνου;

-Ξέρεις γιατί... είναι έλλειψη χρόνου το πρώτο νομίζω, το βασικό, που να ας πούμε εγώ δεν έχω κουράγιο μετά. Θα ήθελα, θα'θελα...

-Ναι μετά το 12ωρο δεν ξέρω αν μπορείς να πας κάπου.

-Δεν έχω την υπομονή, ξέρεις δεν είμαι τόσο ήρεμη όσο... δεν θα έχω μετά την υπομονή να ασχοληθώ. Θα ήθελα να είχα τον χρόνο να έκανα κάτι. Δεν το έχω ψάξει να σου πω, κάτι πιο κοινωνικό, κάτι πιο... πώς είπες με οργανώσεις με... Την τάση την έχω, δεν το έχω κάνει. Τώρα πια..

-Σε πιο μικρά τύπου, ειδικά στο τοπικό γίνονται.. μπορώ να φανταστώ πολλά πράγματα, από κοινωνικά ιατρεία μέχρι να δώσεις φάρμακα... στον Βύρωνα βέβαια λειτουργεί αυτό περισσότερο... από ότι σε εμάς, αλλά φαίνεται να υπάρχουν κάποιου είδους πρωτοβουλίες δεν έχει τύχει να έχει πάρει κάτι το αυτί σου;

-Ξέρεις τι... μάλλον δεν έχω ενημερωθεί πολύ για τα... τι μπορεί ο Δήμος μου να κάνει, κάτι καλό..

-Έχεις μπει ποτέ στο site του Δήμου, έτσι να δεις..

-Όχι, τώρα που το λες όχι. Δεν έχω μπει τελικά..

-Ξέρεις αν υπάρχει site;

-Δεν ξέρω καν αν υπάρχει.

-Εντάξει αν και έχω δώσει ήδη την πληροφορία.

-Ναι, το είπες τώρα... όχι δεν έχω μπει τώρα που το λες.

-Καλοκαιρινά, ας πούμε εκδηλώσεις τέτοιου είδους πράγματα έχεις παρακολουθήσει;

-Άμα μπορέσω να δω κάτι ναι... δεν είμαι κατά. Ναι άμα πετύχω κάτι και ναι.. όχι μου αρέσει θα το... δω.

-Ωραία, έλα να γυρίσουμε λίγο στο κομμάτι των κομμάτων και του συνδικαλισμού. Ε, συνδικαλισμός... γιατί για τα κόμματα νομίζω ότι είπες.

-Τι νομίζω ότι είναι; (γέλιο)

-Αυστηρά με την έννοια ότι είναι ένας σύλλογος ο οποίος μπορεί να προστατέψει τα εργατικά σου δικαιώματα... τα όποια... Σε τι βαθμό πιστεύεις ότι δε ανταποκρίνεται σε αυτό το πράγμα και δεν σου έχει έρθει ποτέ να γραφτείς σαν μέλος.

-Στο 100% . Τόσο πολύ άρνηση έχω. Μάλλον εγώ νομίζω ότι για αυτόν τον λόγο ξεκίνησε αλλά επειδή εμείς εδώ οι Έλληνες έχουμε αυτήν την τάση στο να τα... να μη δουλεύουμε τίποτα σωστά... εμ από τους μεγαλύτερους από εμάς που ήδη είναι σε αυτά που τα ξεκίνησαν δεν νομίζω ότι λειτουργεί με αυτόν τον σκοπό. Για το προσωπικό για τους εργαζόμενους και και και... νομίζω ότι γίνεται καθαρά για τα χρήματα γίνονται αυτά όλα οι οργανώσεις και αυτό. Δηλαδή πλέον το θεωρώ βρισιά να πεις στον άλλον είσαι συνδικαλιστής, είναι για εμένα, έτσι το θεωρώ πλέον. Για εμένα νομίζω συνδικαλιστής είναι απλά ένας τεμπέλης που κοιτάω ξέρεις να φάω, και να κάνω τη δική μου ομάδα... κάπως έτσι. Όχι να βοηθήσω για κανέναν λόγο.

-Δηλαδή είναι 100% διαφθορά και... οτιδήποτε άλλο που προσπαθούν να προσφέρουν στο σύνολο... υποβιβασμένο.

-Ναι ναι. Αυτό έχω καταλάβει. Χωρίς να κρίνω ξέρεις, να πω για κάποιον. Που δυστυχώς αυτό είναι το κακό. Είναι 10 άτομα οι 9 είναι, ο 1 που είναι έτσι θα τον πάρει η μπάλα. Ένας να πάει να κάνει το καλό.

-Ωραία, να βάλουμε το κομμάτι του διαδικτύου σε αυτά, εμ, υπάρχει κάποιος τρόπος με τον οποίο το διαδίκτυο μπορεί να σε βοηθάει να έρχεσαι λίγο πιο κοντά, ακόμα και στο κομμάτι της ενημέρωσης, με τις κοινωνικές δραστηριότητες για τις οποίες μιλήσαμε; Θα σου φέρω ένα παράδειγμα. Κυκλοφορεί τα τελευταία τουλάχιστον 3 χρόνια, ας το πούμε μόδα, οι ηλεκτρονικές υπογραφές. Για θέματα ας πούμε... να μη γίνει το τάδε ή να γίνει αυτό. Έχει τύχει να υπογράψεις ας πούμε κάτι τέτοιο; Όχι ποτέ, ποτέ.

-Ήξερες την ύπαρξή του;

-Όχι δεν μου έχει τύχει... ποτέ να το δω και να....

-Ωραία, έστω ότι ενδιαφέρεσαι και για τα περιβαλλοντικά στην Ελλάδα τι γίνεται, ειδικά με τις φωτιές που έχουμε πολύ μεγάλο πρόβλημα, επιδιώκεις μέσω του διαδικτύου ποτέ να διαβάσεις πράγματα, να δεις αν κάνει κάποιος κάτι;

-Θα μάθω ναι. Θα κοιτάξω να διαβάσω, θα μάθω. Άμα είναι κάτι καλό, θα με ενθουσιάσει, θα πω μπράβο ας πούμε, θα πω αυτό, ότι ασχολήθηκαν επιτέλους. Τώρα...

-Πιστεύεις ότι μέσα από το διαδίκτυο μπορεί να υπάρχει μια δραστηριότητα που να κάνει καλό σε κάτι... Χωρίς να κάνεις πρακτικά εσύ τη δενδροφύτευση ας πούμε; Δηλαδή το ότι κάποιος για παράδειγμα στο Facebook ανεβάζει ειδήσεις σχετικές και άρα ενημερώνει άλλους, το θεωρείς μια μορφή κοινωνικής δραστηριότητας ή το θεωρείς και λίγο απλά μια ασχολία;

-Όχι, το θεωρώ γιατί κάνει ένα βήμα, δηλαδή μπορεί να μην έχει το αποτέλεσμα που περιμένεις, αλλά και μόνο που προσπαθείς να μαζέψεις κόσμο με αυτόν τον τρόπο, να δείξεις ενδιαφέρον εκεί και βλέπεις και άλλους που δείχνουν ενδιαφέρον εκεί και... κάτι είναι και αυτό. Κάτι είναι. Μπορεί να μην έχει...

-Νομίζω ότι είναι πολύ έντονο με τα ζώα..

-Πολύ με τα ζώα.. ε ο καθένας όπου έχει ευαισθησία και προσπαθεί ξέρεις..

-Ναι σωστά. Στους προσκόπους όταν ήσασταν γενικώς τα πράγματα γίνονταν περισσότερο από κοντά;

-Αυτό.. γινόντουσαν από κοντά. Ήσουν έξω στο δρόμο, ήταν αλλιώς πιο ανθρώπινο.. δηλαδή με το ζόρι θα πήγαινες. Δηλαδή δεν περίμενες να δεις από το... θα σηκωνόσουν να πας εκεί, τελείωσε, να το κάνεις. Κάπως έτσι.

-Ναι.. ΟΚ. Λοιπόν... για πάμε λοιπόν προς το τέλος σιγά σιγά. Πάμε τώρα στα πιο σκληρά.. Αναγκαστικά καταλαβαίνεις ότι πρέπει να μιλήσουμε για διαδίκτυο και Δημοκρατία. Και προφανώς ξεκινάμε από το βασικό που είναι η ψήφος.. τι άλλο. Από τα 18 λοιπόν έχεις δικαίωμα στο να ψηφίσεις. Γενικώς ψηφίσεις, είναι μια πρακτική/

-Γενικώς πηγαίνω επειδή θεωρώ ότι πρέπει αλλά μου είναι το χειρότερο πράγμα. Μου είναι πολύ δυσάρεστο. Ναι. Πολλή απογοήτευση.

-Για έλα να τα διαχωρίσουμε, πάμε να ασχοληθούμε πρώτα με το πρώτο. Πηγαίνω γιατί θεωρώ ότι πρέπει... Γιατί πρέπει;

-Εμ.. θα σου πω ποια είναι η γνώμη μου..

-Τη γνώμη σου θα μου πεις... τη δική μου θα μου πεις; (γέλιο) Τη δική μου την ξέρω.

-Ναι θεωρώ πολύ απλά ότι πάω τσάμπα. Όχι εγώ όλοι. Είναι τσάμπα καθαρά. Είναι χάσιμο, πώς να στο πω, χρόνου. Και κοροϊδία. Το ότι θα πάω εγώ να ψηφίσω νομίζω ότι δεν μετράει αυτό κάπου. Έτσι το έχω... αυτό εκλαμβάνω από ότι έχω δει μέχρι τώρα.

-Στο τι αποφάσεις λαμβάνονται ας πούμε τελικά..

-Τελικά ναι. Από την άλλη το ότι πρέπει να πάω να ψηφίσω ανάμεσα σε αυτό που μου έχουν δώσει δεν με εκφράζει κάτι. Οπότε πάλι θα το κάνω αναγκαστικά για να δείξω ότι ήρθα και ότι ενδιαφέρομαι δεν είναι ότι δε με νοιάζει. Γιατί το πρώτο που σκέφτομαι εννοείται ότι δεν θέλω για κανέναν λόγο να πηγαίνω να ψηφίζω με αυτά που μου προτείνουν να ψηφίσω. Δεν με εκφράζει τίποτα. Το κάνω για να... ότι μπορώ να δείξω ότι συμμετέχω..

-Στην κοινωνία..

-Ναι εκεί. Συμμετέχω εκεί. Αν και θεωρώ ότι είναι χαμένος κόπος. Η ψήφος μας.

-Έχουμε βέβαια και 3 διαφορετικές ψήφους, ψηφίζεις σε όλες τις εκλογές, δηλαδή θα πας θα ψηφίσεις σε όλες;

-Σε όλες, σε όλες.

-Δεν κάνεις κάποια εξαίρεση και λες οι άλλες είναι πιο σημαντικές..

-Ε ναι εννοείται θεωρώ κάποια πιο σημαντική, κάποια λιγότερο... αλλά αυτή που είναι πιο σημαντική θεωρώ ότι πάω τσάμπα. (γέλιο) κατάλαβες; Τα βλέπω πολύ μαύρα.

-Οι πιο σημαντικές ποιες είναι λοιπόν από τις τρεις;

-Ε νομίζω ότι είναι οι βουλευτικές, όταν θέλουμε να ψηφίσουμε για κόμμα, για Πρωθυπουργό. Τα γνωστά όλα αυτά. Τώρα πια... όταν ήμουν πιο μικρή το έβλεπα πιο αθώα. Με χαρά! Α α θα πας να ψηφίσεις... νομίζεις ότι κάτι είναι ωραίο. Μετά λες τελικά δεν είναι ωραίο αυτό που σου κάνουν. Που σε βάζουν...

-Και πάνω σε αυτό, προφανώς και διακρίνω και μια αυτό που λες και απογοήτευση για το τι γίνεται..

-Η απογοήτευση είναι και με αυτό που νομίζω ότι την πάθαμε όλοι με το δημοψήφισμα πριν.. 2 χρόνια. Πότε ήταν. Από εκεί ειδικά και μετά. Από εκεί νομίζω ήταν...

-Το έχουν αναφέρει...

-Όλοι! Λογικό, για αυτό στο λέω. Γιατί λογικά αυτό νομίζω είναι η μεγάλη απογοήτευση.

-Νομίζω ότι ήταν απλώς πιο σαφές όπως το περιγράφετε όλοι του/

-Τσάμπα πήγα. Αυτό που σου λέω. Δεν μετράει η ψήφος μου, η γνώμη μου, τελικά.

-Οπότε εμένα η ερώτησή μου σε αυτό το σημείο είναι αυτή ακριβώς. Υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι αισθάνονται ότι μπορούν να εκφραστούν όπως είπαμε προηγουμένως για τα κόμματα ασχέτως αν ενδεχομένως κάποιος θεωρεί ότι τα

πράγματα μέσα είναι κάπως.. σου λέει ότι τα κόμματα είναι αυτά που λαμβάνουν τις αποφάσεις και εγώ ενδεχομένως είμαι χαρούμενος που είμαι μέλος και επηρεάζω το κόμμα από τα μέσα, που θέλω να πάει η πολιτική του, ή τα σχέδιά του. Άλλοι άνθρωποι και στο συνδικαλιστικό κομμάτι αλλά όχι μόνο αισθάνονται ότι το να βγαίνεις στο δρόμο, να κλείνεις το Κέντρο κινητοποιεί πολύ περισσότερο τα πράγματα και τα βλέμματα των άλλων στο να δουν κάποια συγκεκριμένα θέματα. Άλλοι άνθρωποι θεωρούν ότι η απεργία είναι ότι καλύτερο, κάποιος άλλος νομίζει ότι όλα αυτά είναι ξεπερασμένα και ότι σε τοπικό επίπεδο θα κάνουμε κάτι για εμάς. Εσύ προσωπικά από όλα αυτά τα πράγματα τι νομίζεις εν τέλει ότι είναι το πιο αποτελεσματικό στον επηρεασμό των πολιτικών αποφάσεων σήμερα; Είναι κάτι από όλα αυτά;

-Εμ, νομίζω ότι το πιο σημαντικό.. όλα αυτά νομίζω βοηθάνε πολύ λίγο. Και απεργίες και το να κλείσεις δρόμους και όλα αυτά. Είναι της στιγμής, της στιγμής θα τραβήξεις το βλέμμα, την άλλη μέρα έχουν ξεχαστεί όλα. Ξανασυνεχίζουμε εκεί που ήμασταν. Θα έπρεπε να γίνει που στο λέω χωρίς να κάνω εγώ η ίδια καμία κίνηση, να μην όταν το συζητάω μόνο, γιατί ξέρω ότι είναι πολύ δύσκολο, να γίνει κάτι πολύ μαζικό. Να γίνει αυτό, δηλαδή θα το ήθελα πάρα πολύ, αλλά ξέρω ότι δεν γίνεται. Μου φαίνεται πολύ δύσκολο να καταφέρουν όλοι οι άνθρωποι που έχουμε όλοι την ίδια γνώμη να καταφέρουμε να μαζευτούμε να κάνουμε κάτι πιο δυνατό. Κάτι πιο δυνατό, να τραβήξουμε τα βλέμματα .

-Αναγκαστικά όμως με πηγαίνεις κάποια χρόνια πριν στην Αθήνα στο κέντρο όπου υπήρξαν κινητοποιήσεις και ακόμα και προ δημοψηφίσματος είναι ότι μπορεί να είχες μικρότερες κινητοποιήσεις από μικρότερες ομάδες ωστόσο και οι ΝΑΙ και οι ΟΧΙ του δημοψηφίσματος... υπήρξε μια κινητικότητα από τις δύο πλευρές. Ο καθένας αναλόγως στο τι πίστευε. Και πολύ πιο πριν η πλατεία των Αγανακτισμένων...

-Που γινόταν πάλι αυτό. Αλλά πόσο κράτησε αυτό. Δηλαδή αυτό, εγώ τότε χάρηκα για λίγο . Γιατί νόμιζα..

-Είχες πάει σε κάποιο από αυτά;

-Ναι είχα πάει μια φορά μόνο. Νόμιζα ότι... μου άρεσε που έβλεπα έτσι όλοι μαζί ότι... ασχέτως κόμματος και τα σχετικά.. Αλλά από ότι είδαμε τελικά δεν... τίποτα δεν βοηθάει την κατάσταση. Είναι πολύ δύσκολο και τώρα πια έτσι όπως μας κάνανε νομίζω ότι η κούραση που έχει ο καθένας ατομικά από τη ζωή του από όλα αυτά που περνάει, τη δουλειά του, από όλα αυτά, νομίζω ότι σου έχουν μειώσει τις αντοχές να το παίξεις ως πούμε επαναστάτης ξαφνικά και να πεις να σώσουμε τον κόσμο ως πούμε, να σωθούμε. Ότι μας έχουν όλους, μας έχουν ρίξει όλους, δηλαδή να μην έχεις τη δύναμη, για να ασχοληθείς πλέον με αυτά πρέπει να μη δουλεύεις και πάλι μετά το κατακρίνεις λες α.. αυτός τρέχει όλη μέρα κάνει απεργίες για αυτά, γιατί τι κάνει... όλη μέρα κάθεται, δεν έχει τι να κάνει. Το λέμε κάπως έτσι..

-Και είναι ένας φαύλος κύκλος/

-Ναι. Και λέμε τελικά τι κάνουν αυτοί, τίποτα, μια τρύπα στο νερό. Οπότε τι κάνουν και αυτοί, λέει ο άλλος απέξω τίποτα δεν κάνουν. Νομίζω ότι αυτό, δεν βγαίνει άκρη με όλο αυτό. Νομίζω ότι και να κάνουμε όλοι ο καθένας μόνος του .. νομίζω ότι δεν σε αφήνουν να κάνεις κάτι καλό. Ότι είναι καθορισμένο το σύστημα.

-Εσύ όταν απογοητεύεσαι από μια απόφαση που μπορεί να ληφθεί ή διαφωνείς 1000% με ποιόν τρόπο το διαχειρίζεσαι;

-Ε κοίταξε επειδή είμαι ήδη απογοητευμένη όπως σου είπα, είναι αυτό που λέμε δεν περιμένω κάτι. Δεν περιμένω από αυτά κάτι πια. Κάτι καλό, δεν περιμένω τίποτα. Οπότε ότι και να ακούσω δεν μου κάνει πλέον εντύπωση μη σου πω θα προτιμούσα κι εγώ να άκουγα το χειρότερο, να τελειώνει μια ώρα αρχύτερα, δεν ξέρω να αρχίζαμε από την αρχή. Θα το προτιμούσα, να δυσκολευόμουν ακόμα περισσότερο εάν ήξερα ότι αργότερα.. εγώ απλώς έχω πάρει απόφαση ότι στις ηλικίες που είμαστε το ζούμε τώρα. Έτυχε να πέσουμε εμείς. Θα μπορούσε όπως γινόταν και παλιότερα όπως κάνει τον κύκλο του. Πέσαμε τώρα εμείς...

-Θα μπορούσε...

-από την άλλη λέω.. ξέρεις τι προσπαθώ να το δω με τη θετική... εντάξει έπεσε σε εμάς δεν πειράζει, είμαστε εμείς τώρα μέσα σε αυτό να ξέρουμε ότι μπορούμε τόσα πράγματα να κάνουμε, να το βλέπουμε όσο πιο αισιόδοξα γίνεται. Αυτό που με στεναχωρεί είναι για τις επόμενες γενιές πάρα πολύ. Το βλέπω.. βλέπω παιδί και επειδή έχω αδυναμία τα αγαπάω τα παιδιά, με στεναχωρεί για αυτό. Είναι ένας λόγος που θα σκέφτομαι αν θέλω να κάνω παιδιά. Πάει με όλο αυτό μετά το.. Λέω δηλαδή... για αυτό κατακρίνω και τους γονείς μου που πέρασαν καλά. Τους κρίνω, τους το λέω, δεν φταίνε και οι ίδιοι. Αυτό τους μάθανε. Αλλά τους λέω να τα τώρα. Εσείς είχατε, δεν σκεφτήκατε τα παιδιά. Οπότε προσπαθώ να το δω λίγο πιο λογικά, να σκεφτώ και την επόμενη γενιά. Να μη το πάρω εγωιστικά. Είμαι εγώ τώρα και... βέβαια με απογοητεύει ότι εγώ αυτή τη στιγμή δε μπορώ να κάνω κάτι για το μέλλον.. με στεναχωρεί ότι δε μπορώ να κάνω εγώ κάτι για το μέλλον εδώ. Για την επόμενη γενιά, για εμάς την ίδια.

-Ναι, νιώθεις μια ανημπόρια.

-Ναι το νιώθω αυτό. Νιώθω και υπεύθυνη. Το νιώθω αυτό όλο. Θα μου πεις δεν ήξερες, δεν τα περιμένεις αυτά. Δεν σου τα λέει κάποιος από πριν. Σπάνια.

-Συζητάς ωστόσο για τέτοιου είδους θέματα..

-Τώρα ναι πολύ έντονα.

-Είναι ένας από τους τρόπους διαχείρισης η συζήτηση με φίλους με γνωστούς;

-Ναι ναι, πολύ πολύ. Και θα έρθουμε και σε αντιπαράθεση, θα γίνει αυτό, θα γίνει.

-Το θεωρείς παραγωγικό;

-Το θεωρώ παραγωγικό βέβαια δεν καταφέρνω όπως σου είπα και πριν τίποτα άλλο. Απλά λίγο το μυαλό μας να ανοίγουμε όσο γίνεται. Για το μετά, για το μετά...

-Εντάξει πρέπει αναγκαστικά όμως, ξέρεις, να βρεθούν και κάποιες απαντήσεις. Αν ο κόσμος μπορεί να συζητήσει καταρχήν επί κάποιων βάσεων και με τον αντίπαλο... πώς θα αλλάξει και την άποψη του άλλου για να πας παρακάτω. Από αυτήν την άποψη το θέτω έτσι.

-Από αυτά όλα που ακούω και με αυτούς που συζητάω, από εκεί και πέρα κοιτάω να δω τι είναι προσιτό, τι είναι.. Να μου λέει και ο άλλος κάτι λογικό, όχι...

-Επιδιώκεις να ακούς και μια άποψη με την οποία δεν θα συμφωνείς;

-Ναι θα την ακούσω. Γίνεται αυτό σε καθημερινή βάση. Και στο μαγαζί με κόσμο γίνεται αυτό.

-Να σου πω.. θέλω να πάμε στο κομμάτι του εθνικού- υπερεθνικού. Θα ξεκινήσω ρωτώντας σε για το κράτος συγκεκριμένα. Σήμερα αν έλεγες ότι υπάρχουν 3 υπηρεσίες που δεν πιστεύω ότι μπορούν να μου προσφερθούν με κανέναν άλλο τρόπο και από πουθενά αλλού, τις περιμένω από το κράτος να μου τις παρέχει. Τρία πράγματα. Ποια είναι τα τρία πράγματα, τα πιο βασικά για εσένα;

-Τι πρέπει να μου παρέχει το κράτος; Ναι θα σου πω. Τα έχω πολύ απλά στο κεφάλι μου. Εγώ θεωρώ ότι για να υπάρξει κράτος πρέπει να υπάρχουν κάποια βασικά πράγματα τα οποία εμείς δεν τα έχουμε, η χώρα μας. Για αυτό και θεωρώ ότι δεν είμαστε κράτος. Νομίζω ότι το πρώτο πρώτο και βασικό πράγμα είναι η παιδεία... που πρέπει (χτυπάει το τηλέφωνο). Η παιδεία νομίζω είναι το βασικό. Μετά επίσης βασικό για να λειτουργήσει ένα κράτος που σε σχέση με τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη, που δεν έχω πάει αλλά από ότι μαθαίνω και βλέπω ότι υπάρχουν, είναι η αστυνομία.

-Ασφάλεια..

-Δηλαδή πρέπει να υπάρχει.. Ναι για την ασφάλεια, σωστή αστυνόμευση και βασικά σωστά δίκαια.. Το τρίτο δεν ξέρω αν πηγαίνουν όλα αυτά μαζί, το τρίτο που μάλλον μπορεί να το έβαζα και πρώτο είναι οι νόμοι. Γιατί, τι θεωρώ. Δεν σου φταίει η αστυνομία όταν δεν υπάρχουν νόμοι. Οπότε και η αστυνομία από μόνη της τι να κάνει. Οπότε μάλλον και αυτό είναι πολύ βασικό. Οι νόμοι, ότι για να υπάρξει κράτος πρέπει να υπάρξουν νόμοι. Εμάς εδώ οι νόμοι αλλάζουν δεν ξέρουμε πότε, δεν είναι δημοκρατικοί, δεν είναι δίκαιοι, δεν είναι... έχω αυτή τη γνώμη.

-Αυτό ήθελα να ρωτήσω. Πηγαίνει πιο πολύ στο κομμάτι ότι βρίσκεις ότι η νομοθεσία σήμερα δεν είναι, δεν αποδίδει η δικαιοσύνη αυτά που έπρεπε να αποδίδει..

-Καθόλου καθόλου..

-Έχει να κάνει με τη σταθερότητα του συστήματος;

-Δεν αποδίδεται δικαιοσύνη καθόλου, δεν υπάρχει καμία λογική στη νομοθεσία μας, το πιστεύω, αλλάζει μέσα σε μια νύχτα και δεν έχεις πάρει χαμπάρι και από εκεί και

πέρα όλο αυτό έχει σαν αποτέλεσμα αυτό που είπαμε με την αστυνομία ότι... συζητώντας δηλαδή με αστυνόμο που πας ας πούμε να τον κατηγορήσεις για κάτι και θα σου πει κάτσε συγνώμη εγώ δεν φταίω. Εμένα αυτό μου είπαν να κάνω. Σε έπιασα σε έβαλα, εσύ αυτό θεωρείς ότι είναι το σωστό αλλά ο νόμος λέει αυτό, οπότε εγώ δεν μπορώ να κάνω κάτι άλλο πέρα από τον νόμο. Οπότε οι νόμοι είναι αυτοί που..

-Βάζεις μέσα σε αυτό, τη λειτουργία τη δικαστική; Με τον εξής τρόπο... δηλαδή, είναι κάτι το οποίο αφορά το γραμμένο κομμάτι το τι ψηφίζεται και τι ισχύει ή και την απόδοση που υπάρχει εκ των υστέρων..

-Και η απόδοση που δεν ισχύει, όταν εφαρμόζουν έναν νόμο που δεν εφαρμόζεται πουθενά κανένας νόμος. Είτε μας βολεύει εμάς σαν πολίτες είτε όχι. Δεν σου λέω εγώ... με βολεύει εμένα που κάποιοι νόμοι δεν εφαρμόζονται φυσικά.. όπως που λέμε με το κάπνισμα. Και από εκεί και πέρα δεν υπάρχει.. τι άλλο πήγαινα να πω που με ρώτησες... Και που δεν εφαρμόζονται οι νόμοι και που δεν γίνονται σωστοί [...] και έμαθα και τώρα πρόσφατα κάτι, και το κατάλαβα ότι έτσι είναι τα πράγματα. Ότι ναι δεν λειτουργεί σωστά. Δεν δικάζεται κανένας πολιτικός. Δεν δικάζεται... Και όλο αυτό ξέρεις άμα το πας πίσω με την ιστορία, που εσύ θα ξέρεις που έχεις ασχοληθεί κίολας που εμείς είμαστε αυτοί οι ίδιοι που είχαμε βγάλει νόμους, ότι ο οποιοσδήποτε πολιτικός πει ψέμα, η ποινή του είναι αυτή. Δηλαδή θα κάνει... είναι... τα βγάλαν οι Έλληνες αυτούς τους νόμους κάποτε και λειτουργούσαν όλοι. Τώρα εμείς δεν κάνουμε τίποτα σωστό από ότι είχαμε ανακαλύψει.

-Στο κομμάτι της αστυνόμησης, για να μπορώ ξέρεις να καταλάβω, ποιο είναι το θέμα..

-Γιατί θεωρώ ότι τότε υπάρχει κράτος... νομίζω ότι είναι πολύ βασικό.

-Νιώθεις ανασφάλεια εσύ συγκεκριμένα ότι.. κάτι συμβαίνει..

-Ξέρεις τι γίνεται, ασφάλεια δεν νιώθω, σε προσωπικό επίπεδο τι να λέμε.. νομίζω ότι και γενικά η αστυνομία που έχουμε δεν μπορεί να με βοηθήσει. Δεν νιώθω ασφάλεια, όπου θέλουν είναι πολύ καλοί, το πιστεύω, όπου θέλουν γίνεται δουλειά, από εκεί και πέρα είναι αυτό που μάλλον πάλι γίνεται με τους νόμους... έρχεται σε αντίθεση. Ότι τι να σου κάνει και η αστυνομία από μόνη της όταν οι νόμοι είναι αυτοί.. Πράγματα που λες, που θα κατηγορήσεις την αστυνομία, που στην ουσία δεν φταίει η ίδια αφού οι νόμοι είναι έτσι. Που σου λένε θα αφήσω τον φονιά μετά να βγει, δεν υπάρχει θέμα, είναι έξω και ακούς και... σε σχέση με άλλες χώρες είμαστε λίγο...

-Το οποίο τρόπον τινά αφορά πάλι τα δικαστήρια.

-Ναι, πάλι έρχεται εκεί, οπότε είναι αυτό με τους νόμους...

-Ναι, γύρω από τη νομοθεσία γυρίζουν όλα.

-Γενικά και την αστυνομία την έχουμε εμείς στη χώρα μας... είναι αυτή η βόλεψη όλη που έχουμε..

-Καλά ισχύει αυτό που είπες προηγουμένως, ένα συλλογικό σώμα έχει παθογένειες, αυτό πιάνει και αυτούς που είναι μέσα που μπορεί να μη φταίνε.

-Με τι κριτήρια μπαίνουν.. είναι όλο αυτό. Αλλά εννοείται μια σωστή αστυνόμευση φτιάχνει ένα κράτος μαζί με τα υπόλοιπα, έτσι... εννοείται.

-Οπότε εδώ έχω την ερώτηση, πόσο ικανοποιημένη είσαι από το πόσο σου παρέχει όλα αυτά το ελληνικό κράτος; Τι θα μου απαντήσεις;

-Πόσο ικανοποιημένη;

-Ναι.

-Ναι, δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένη. Καθόλου. Από αυτό όλο που έχω δει και εγώ, και την παιδεία που την πέρασα, σαν.. πάλι όλη η βοήθεια γίνεται με μονωμένα, θα υπάρχει ένας καλός δάσκαλος, θα υπάρχει ένας καλός καθηγητής, θα... και αυτό είναι πολύ κρίμα όταν σε ένα άσχημο σύστημα πάνε να δουλέψουν κάποιοι καλοί, να κάνουν κάτι καλό... πολύ άσχημο και αυτό.

-Άρα το πρόβλημα είναι στη δομή, του πώς είναι το σύστημα.

-Στη δομή... από την αρχή ναι. Δηλαδή για να φτιάξουν τα πράγματα θα πρέπει να γίνει όχι απλά ριζική αλλαγή. Βέβαια η διαφορά είναι ότι, από αυτά που ακούω από τα παιδιά σήμερα που ξεκινάνε και πάνε σχολείο, θεωρώ ότι κάπου είναι καλύτερα από εμάς. Όταν πηγαίναμε εμείς. Κάπου. Κάπου όχι, μπορεί να μην είναι σωστά, κάπου είναι καλύτερα. Δηλαδή δεν ξέρω πώς αλλά κάποια πράγματα έχουν φτιάξει νομίζω σε σχέση με όταν πήγαινα εγώ.

-Ναι, σε ποιο επίπεδο έχεις ας πούμε εικόνα;

-Πιο εκσυγχρονισμένα τα έχουν τα παιδιά... Λίγο πιο, θα μου πεις τώρα υπάρχει και ο φόβος αλλά υπάρχει.. πιο ασφάλεια. Παίρνω ας πούμε την ανιψιά μου από το δημοτικό και βλέπω ότι για να την πάρω εγώ είναι δύσκολο. Δεν θα στη δώσουν. Θα μου πεις εμάς δεν υπήρχε τότε ο φόβος. Ήταν και αυτό.

-Ίσως ήταν πιο σπάνια τα περιστατικά

-Ναι αυτό, δεν υπήρχε φόβος. Ναι. Τώρα σε κάποια πιο έτσι, κάνουν, μαθαίνουν πιο πολλά πράγματα. Εντάξει είναι πιο φορτωμένα, τα μαθαίνουν όλα πιο γρήγορα.

-Αυτό είναι μεγάλη αλήθεια, το βλέπεις και από την τσάντα.. η οποία κάθε χρόνο μεγαλώνει. (γέλια) Ωραία, ξεκινήσαμε λοιπόν από το κράτος, και προηγουμένως είχαμε μιλήσει για τα τρία επίπεδα όπου πηγαίνουμε και ψηφίζουμε. Θέλω λοιπόν να έρθω και να σε ρωτήσω το εξής τώρα... για να καταλάβουμε να πάμε λίγο στο υπερεθνικό και έχει να κάνει με το διαδίκτυο που μας έχει φέρει πολύ πιο κοντά με περιβάλλοντα και κόσμους πολύ μακρινούς στο φυσικό... περιβάλλον κανονικά. Για εσένα, σήμερα που αποφασίζονται τα πιο σημαντικά ζητήματα που σε αφορούν; Πιστεύεις ότι αποφασίζονται σε τοπικό επίπεδο δηλαδή ποιος θα μου φτιάξει το δρόμο, ποιος θα μου μαζέψει τα σκουπίδια... Αποφασίζονται σε εθνικό επίπεδο.. όλα

καταλήγουν στο τι φόροι μπαίνουν, πώς μπαίνουν, τι γίνεται με τα κόμματα ή όχι. Η θεωρείς κιόλας ότι τα πράγματα έχουν φύγει προς το ευρωπαϊκό, πολλά πράγματα αποφασίζονται εκεί; [.....] και η εποχή ούτως ή άλλως, λόγω και του δανεισμού και όλα αυτά, εντάξει δεν θα το κρύψουμε κάτω από το χαλί, αυτή είναι η πραγματικότητα, είναι δύσκολο να κάνω αυτήν την ερώτηση για να κάνω το γενικότερο, θα ήθελα όσο μπορείς ξέρεις να είσαι λιγότερο επηρεασμένη από το πώς μπορεί να είμαστε σήμερα ... οικονομικά. Να το δεις και λίγο γενικά. Αλλά ακόμα και αν έχεις να πεις και κάτι πιο συγκεκριμένο δεν...

-Κοίτα θα σου πω, για κάτι τοπικό, για παράδειγμα να φτιαχτεί ένας δρόμος, σκουπίδια και τα σχετικά σίγουρα θεωρώ ναι, ασχολούνται οι.. τα τοπικά οι Δήμοι, ο καθένας.. όντως ασχολούνται με κάποια πράγματα. Εμείς σίγουρα θα θέλαμε περισσότερο. Με βάση άλλα πράγματα που βλέπουμε.

-Πάντα υπάρχει χώρος βελτίωσης, όπως και να το κάνεις.

-Ναι εννοείται. Ε ξεκινάει το πρώτο για κάτι απλό ας πούμε. Που λες να τι είναι ένας δρόμος να το φτιάξουν. Από 'κει. Βέβαια. Είναι από το τοπικό. Πάλι αυτοί πρέπει να πάρουν μια έγκριση και να δώσουν το ΟΚ οι πιο μέσα ας πούμε το Υπουργείο μας και τα σχετικά. Να φύγει από εκεί η εντολή. Και πάλι νομίζω ότι γίνεται κύκλος. Για κάτι πιο σοβαρό ε... πάλι το δικό μας το εκάστοτε Υπουργείο δε μπορεί να ασχοληθεί να πάρει την απόφαση γιατί νομίζω ότι περιμένει από το ευρωπαϊκό την έγκριση..

-Και από τα Ταμεία..

-Με τι μάτι το βλέπεις εσύ όλο αυτό λοιπόν;

-Με τι μάτι το βλέπω... ε; Ότι κρεμόμαστε γενικά από αλλού, ότι δε μπορούμε μόνοι μας σαν κράτος να το δουλέψουμε μόνοι μας σωστά. Ότι περιμένουμε από έξω την έγκριση και αν μπορούμε να προχωρήσουμε και... Και παλιότερα λογικά που υπήρχαν, τότε που μας λέγαν ότι υπήρχαν χρήματα.

-Τότε που μας λέγανε.. (γέλια) Αυτοί οι θρύλοι...

-Νομίζω ότι και τότε πάλι απέξω περιμένεις. Είμαστε ξέρεις, κάτι πολύ μικρό.

-Θα έπρεπε να αποφασίζονται πιο κοντά θεωρείς σε εσένα... ή έχει και τα καλά του;

-Τα καλά του δεν τα έχει. Θα έπρεπε να μπορούμε μόνοι μας να παίρνουμε τις αποφάσεις. Η κάθε χώρα τι είναι καλό για αυτήν. Όπως η κάθε χώρα έχει τους δικούς της νόμους... Βλέπεις άλλες χώρες που δουλεύουν άψογα, με νόμους.. ναι.

-Οκ οπότε η βασική, βασική μου ερώτηση για να το πιάσουμε έτσι και όλο συνολικά, είναι το εξής. Γενικά η χώρα πέρα από το ότι μπορεί να συμμετέχουμε στην ΕΕ σήμερα, μπορεί να συμμετέχουμε στο ΔΝΤ από το οποίο σήμερα δανειζόμαστε αλλά εδώ και χρόνια είμαστε μέλη σαν χώρα, δίνουμε και χρήματα για κράτη όπως είναι η Αιθιοπία. Ένα παράδειγμα... είμαστε στο ΝΑΤΟ, είμαστε στον ΟΗΕ, κάθε οργανισμός έχει άλλο ... και ανεξάρτητα βασικά του χαρακτήρα... Δηλαδή αυτό το

οποίο ρωτάω.. γιατί ο καθένας από τον οποίο έχω πάρει συνέντευξη προφανώς έχει άλλες ιδέες, άλλες απόψεις για το πώς πρέπει να είναι τα πράγματα... δεν θέλω να κρίνεις τόσο το περιεχόμενο του κάθε οργανισμού, δηλαδή αν συμφωνείς με την ΕΕ ή διαφωνείς με την ΕΕ. Ή διαφωνείς με το πώς είναι σήμερα, θα την ήθελες κάπως αλλιώς. Μπορεί να θέλεις να συνεργαστούμε με την Κίνα... δεν ξέρω, με τη Ρωσία. Ανεξαρτήτως λοιπόν αυτού, γενικά τη συνεργασία με άλλα κράτη πώς την κρίνεις; Θεωρείς ότι αυτό το πράγμα που γίνεται προοδευτικά και γίνεται όλο και πιο έντονα, αυτή είναι η πραγματικότητα.. είναι κάτι το οποίο θα αποβεί και θετικό.. θα μπερδέψει τα πράγματα; Αυτό.

-Ναι, αυτό είναι ένα πρόβλημα... είναι... Η ερώτηση να είναι λίγο... (γέλιο) Είναι θέμα, η ερώτηση. Εγώ θεωρώ ότι θα έπρεπε για καλό να γίνεται αυτή η ένωση. Δηλαδή είμαι υπέρ, ναι η ΕΕ, συμφωνώ με την έννοια τώρα δεν ξέρω.. εντάξει λες έχουμε το ίδιο νόμισμα, να γίνεται σε βοήθεια. Σε βοήθεια όμως. Νομίζω εγώ ότι αυτό το σκεπτικό έγινε για να μη γίνονται πόλεμοι και τα σχετικά. Αυτήν την εντύπωση είχα στο μυαλό μου. Ότι κάπως έτσι ξεκίνησε. Εντάξει μπορεί να μη γίνονται πόλεμοι έτσι με τα όπλα, και αυτά σε εμάς εδώ στην Ευρώπη, μέχρι στιγμής. Αλλά γίνεται με τον οικονομικό παράγοντα. Δηλαδή και όλο αυτό που εγώ σαν... ας πούμε που είμαι Έλληνας, Ελληνίδα... δεν ξέρω ποια είναι η αλήθεια. Χρωστάμε δεν χρωστάμε.. τι έχει γίνει. Δεν ξέρω τι γίνεται, μας δίνουν .. δηλαδή όλο αυτό δεν μπορώ να καταλάβω για ποιόν λόγο... να πρέπει εμείς να χρωστάμε στην Ευρώπη σαν κράτος. Από τη στιγμή που εντάξει, λογικά μας τα δώσανε σίγουρα, και για αυτό και γίνεται όλο αυτό. Θα έπρεπε... τώρα αν θα έπρεπε να είμαστε όλοι μαζί ή όχι.. αυτό είναι...

-Εστω ότι ήμασταν χωρίς την Ένωση, πιστεύεις ότι αυτός ο ανταγωνισμός, ο οποίος υπάρχει οικονομικός, θα ήταν λιγότερος; Δηλαδή όπως έχεις μια εικόνα του πώς είναι τα διεθνή πράγματα.. πώς τα πηγαίνουν τα κράτη μεταξύ τους..

-Μάλλον θα έπρεπε να ήταν λιγότερο. Γιατί δεν βλέπω ένωση εδώ, δεν βλέπω ότι α... πάνε όλα τέλεια στην Ευρώπη... αυτή.. όπου έχει γίνει. Νομίζω ότι είμαστε χειρότερα. Να είμαστε ένα.. δηλαδή όλη η Ευρώπη έχει πρόβλημα. Κάθε χώρα ναι.. εμείς είμαστε χειρότερα.. άλλοι.. Ε... η Ένωση μάλλον βολεύει στο... εγώ νομίζω ότι βολεύει με σκοπό να γίνει κάποια στιγμή αυτό.. η παγκοσμιοποίηση. Ότι λίγο λίγο ενώνεις κομμάτια με σκοπό μετά να ενωθεί όλο μαζί. Να είναι δύο πλευρές... δεν ξέρω.. πώς. Είναι πολύ μπέρδεμα.

-Αυτό πώς το προσεγγίζεις;

-Της παγκοσμιοποίησης;

-Ναι.

-Κοίτα θα σου πω τα θετικά, δεν ξέρω πώς θα γίνει και ποια είναι τα κίνητρα.. και όλα αυτά. Εγώ θεωρώ να υπάρχει παγκοσμιοποίηση με τη έννοια... πώς να στο πω, να μην υπάρχει ρατσισμός, να μην υπάρχει όλα αυτά που είχαμε μέχρι σήμερα και ακόμη με τις θρησκείες και όλα αυτά με τους πολέμους..

-Σε ανθρώπινο επίπεδο..

-Όλοι ένα... η παγκοσμιοποίηση εγώ τι εννοώ... εννοώ ότι ο άνθρωπος είναι το ίδιο, όλοι πρέπει να είμαστε το ίδιο, από όπου είναι ο καθένας, από όπου, ότι...

-Αυτό ήταν και το μήνυμα της Γαλλικής Επανάστασης..

-Ναι, κάπως έτσι θα το έβλεπα αν γινόταν. Που δεν μου φαίνεται ότι είναι εφικτό να γίνει. Από εκεί και πέρα, όλος ο κόσμος λειτουργούσε με το ίδιο σκεπτικό, να είχαν όλοι το ίδιο νόμισμα να είχαν όλοι το ίδιο... την ίδια φιλοσοφία.. ξέρω εγώ, κάπως έτσι θα το είχα στο μυαλό μου εγώ την παγκοσμιοποίηση. Τώρα αυτό... Όχι βέβαια ο καθένας να μη συνεχίζει να έχει την κουλτούρα του, το κάθε κράτος, η κάθε χώρα.. να το βλέπεις τοπικά. Να είναι ένα μέρος εκεί, οι Έλληνες κάνουν αυτό, οι Γάλλοι κάνουν αυτό, οι Ιταλοί αυτό.

-Καλά και μέσα στην Ελλάδα μπορείς να το δεις αυτό ούτως ή άλλως.. στην Κρήτη κάνουν κάτι άλλο...

-Στη Χίο άλλο... Όλα αυτά ναι... εμένα μου αρέσει αυτό, παρόλο που είναι ίδια χώρα..

-Ναι οι Ιονίτες όταν χορεύουν πετάνε..

-Τραγουδάνε πετάνε είναι αλλιώς. Οι άλλοι έχουν πιο βαριά.. Εγώ νομίζω είναι από τι έχουν περάσει από πριν. Και έχει γίνει όλο αυτό και έχει βγει και στον χορό τους και στην κουλτούρα τους.

-Και στο φαγητό τους..

-Παροιμίες τους. Ο καθένας έχει κάτι να σου πει.. ναι. Λογικό μου φαίνεται. Σκέψου τώρα να θέλουμε όλοι μαζί να... ναι είναι δύσκολο. Εδώ μεταξύ μας και έχουμε ρατσισμό. Λες ο καθένας για τον άλλον.

-Εντάξει... αυτά τα πράγματα υπάρχουν από καταβολής κόσμου, έχουν περάσει πολλά χρόνια.

-Θα περάσουν πολλά χρόνια για να.. Έχουν ήδη περάσει και δεν γίνεται κάτι.

-Ας τα αφήσουμε αυτά για τους κοινωνιολόγους...

-Ναι να ασχοληθούν οι άλλοι για αυτά...

-Ακριβώς. Η όλη πάντως λογική και της προηγούμενης ενότητας και έτσι να κάνω και μια διασύνδεση με το τελευταίο υποκεφάλαιο που θέλω να συζητήσουμε... έχει να κάνει με το γεγονός ότι η λογική η δική μου και σε σχέση με αυτήν την εργασία είναι ότι το διαδίκτυο ερχόμενο στη ζωή μας είναι ένας χώρος ο οποίος δεν έχει σύνορα. Λοιπόν, ασχέτως του πώς μας αρέσει να το χρησιμοποιούμε ή πώς μας αρέσει να το βλέπουμε ή όχι..

-Είναι κάτι παγκόσμιο, ναι, δεν έχει σύνορα.

-Αυτή είναι η πραγματικότητα. Όταν μπορείς να ανταλλάξεις αγαθά και πληροφορίες και εικόνες..

-Με τους άλλους κόσμους..

-Χωρίς κανέναν περιορισμό..

-Όσο θες και ότι θες...

-Ο πραγματικός κόσμος δυσκολεύεται πάρα πολύ να το πιάσει αυτό το πράγμα. Δηλαδή ταυτίζομαι πολύ με αυτό που είπες ότι υπάρχει μια κίνηση, προς τα εμπρός, και έχει αυτά τα χαρακτηριστικά ενώ ο κόσμος στον οποίο ζούμε είναι αρκετά διαφορετικός ακόμα..

-Ναι, πολύ πίσω.

-Αυτό. Με βάση λοιπόν και αυτό και το κομμάτι αυτό που ονομάσαμε παγκοσμιοποίηση, ασχέτως του πώς το ονομάζει ο καθένας, άλλοι το ονομάζουν κρίση κρατική, άλλοι το ονομάζουν παγκόσμια κρίση, γίνεται μια κουβέντα στους ακαδημαϊκούς κύκλους δε πάρα πολύ, αλλά κάθε 5 χρόνια πιάνουν ένα τέτοιο θέμα και το συζητάνε ούτως ή άλλως από τον Α παγκόσμιο πόλεμο, συνέχεια... σήμερα το ακούς όμως και στην τηλεόραση, εγώ προσωπικά διαβάζω και άρθρα, ακούω και συζητήσεις ας πούμε και ανθρώπων στην ηλικία μου, λένε όλοι ότι φτάνουμε στο ότι νομίζουμε ότι αυτό το οποίο περνάει κρίση εν τέλει και το πρόβλημα είναι η κρίση της Δημοκρατίας. Θέλω να μου πεις καταρχήν αν είναι κάτι το οποίο έχεις ακούσει, και αν συμφωνείς, διαφωνείς με αυτή τη θέση, τι πιστεύεις ότι μπορεί να εννοούν αυτοί που το λένε ή αν σε εκφράζει.. να μου πεις κάποια σκέψη πάνω σε αυτό..

-Ότι περνάει κρίση η Δημοκρατία... αυτό; Αυτό ναι, σωστό είναι. Ναι και είναι μάλλον και η αρχή του κακού. Πιστεύω.

-Άρα ορθώς φτάσαμε εδώ;

-Ορθώς φτάσαμε ναι. Λογικό, πολύ λογικό. Ναι νομίζω, νομίζω εγώ, ατομικά, ότι αυτό είναι το θέμα ότι είναι πρόβλημα.

-Τα βασικά πράγματα τα οποία εσύ συνδέεις με τη Δημοκρατία, δηλαδή αν σε ρωτήσω τι είναι Δημοκρατία για εσένα.. όχι Μπαμπινιώτη, αλλά ξέρεις.. Δημοκρατία είναι αυτό.. αυτό και αυτό... τι θα μου έλεγες;

-Εμ τι είναι, πώς θα το έλεγα εγώ ε... να υπήρχαν... βασικά εγώ το ξεκινάω από τον άνθρωπο. Το οποίο αυτό είναι κάτι το οποίο το έχουμε ξεχάσει. Να μπορούσε ο άνθρωπος ως άνθρωπος να έχει κάποια δικαιώματα κάποιες απαιτήσεις και κάποιες υποχρεώσεις. Για να μπορεί να είναι σε ένα κοινωνικό σύνολο και να μπορεί αναγκαστικά να μένει σε χώρα να... πρέπει αναγκαστικά να υπάρξει μια κοινωνία. Όταν δεν υπάρχει Δημοκρατία, ανισότητα τεράστια, είναι πρόβλημα. Δεν λειτουργεί. Και νομίζω ότι εδώ έχουμε φτάσει. Αυτό που λέγαμε και πριν ότι η χώρα μας δεν έχει Δημοκρατία.

-Πιστεύεις ότι αυτό το οποίο λείπει είναι και τα τρία πράγματα, δηλαδή έχουμε έλλειμμα και στα δικαιώματα που πρέπει να έχει ένας πολίτης, δεν πληρούμε και τις υποχρεώσεις και άρα τι απαιτήσεις να έχουμε... πώς συνδέεται αυτό;

-Είναι όλο ένα μπέρδεμα.. δηλαδή νομίζω ότι αυτό, στον άνθρωπο δεν του αρέσουν ούτε οι υποχρεώσεις που έχει στην κοινωνία, ούτε και η κοινωνία του φέρεται όπως θα έπρεπε να του φέρεται σαν άνθρωπο με σεβασμό. Υπάρχει μεγάλη ανισότητα. Αυτό, μεγάλη ανισότητα. Δεν τους πιάνει όλους. Δηλαδή είμαστε λίγο αυτό, ότι μας συμφέρει. Για τον καθένα, και είναι δύσκολο όταν ο καθένας κοιτάει την πάρτη του να υπάρξει σύνολο, να γίνει κοινωνία. Θα έπρεπε για όλους να είναι ίδια πράγματα. Για όλους δηλαδή για εμένα να υπάρχει αυτή η ισότητα να είναι το ίδιο. Για όλους τους ανθρώπους τα ίδια δικαιώματα, οι ίδιες υποχρεώσεις. Τα ίδια για να μπορέσουμε όλοι μαζί..

-Να δημιουργήσουμε κάτι..

-Οι νόμοι να πιάνουν όλους. Όχι μόνο τον απλό πολίτη αλλά και τον πολιτικό και και και... αυτό. Αυτό εννοώ δεν υπάρχει δημοκρατία.

-Ναι κατάλαβα. Και η τελευταία μου ερώτηση είναι η εξής, πιστεύεις ότι με κάποιο τρόπο το οποίο χαρακτηριστικό έχει η ψηφιακή τεχνολογία και το διαδίκτυο σήμερα, μπορούν να μας βοηθήσουν στο να πάμε προς αυτήν την κατεύθυνση;

-Νομίζω βοηθάει, μας βοηθάει αυτό γιατί το internet προσφέρει.. ναι μεν θα μου πεις ο καθένας είναι ελεύθερος, γράφει ότι θέλει, αλλά μπορεί να ανοίξει το μυαλό. Εμένα μου ανοίγει το μυαλό σε κάποια πράγματα τα οποία δε μπορώ να πάρω την πληροφορία από αλλού. Να την κυνηγήσω να την ψάξω με τον χρόνο. Οπότε μας κάνει καλό, σου ανοίγει λίγο τα μάτια, τον εγκέφαλο, βλέπεις τι γίνεται έξω. Δε μπορείς ας πούμε να ταξιδέψεις έξω, με το internet μπορείς να δεις πράγματα, να ανοίξεις λίγο το μυαλό σου να δεις. Να μη μένεις στάσιμος. Και γενικά θεωρώ... ναι ότι βοηθάει να μην είμαστε με παρωπίδες. Αυτό.

-Πάρα πολύ ωραία.

-Ωραία! Τι ωραία που τα λέμε.

-Εγώ δεν έχω κάτι άλλο να σε ρωτήσω. Πιστεύεις ότι υπάρχει κάτι το οποίο δεν σε ρώτησα, ή θέλεις να προσθέσεις..

-Πολύ ωραία, όχι. Μια χαρά.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

